

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
ХӨГЖЛИЙН ТӨВ

World Health
Organization

Mongolia

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ 2023

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
ХОГЖЛИЙН ТӨВ

World Health
Organization

Representative Office
for Mongolia

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2023

Энэхүү эмхэтгэлийн талаарх саналыг дараах хаягаар ирүүлнэ үү.

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв

Шуудангийн хаяг: Монгол Улс, Улаанбаатар хот-210648, Ш/Х-187, Сүхбаатар Дүүрэг, 1-р хороо, Энхтайвны гудамж-13Б

Факс: 976-11-320633

Утас: 7011-1485

Цахим шуудан: admin@hdc.gov.mn

Цахим хуудас: www.hdc.gov.mn

Эрхэлсэн:	Б.Нарантуяа, ЭМХТ-ийн захирал
Хянасан:	Б.Доржмягмар, МТА-ны дарга
Эмхэтгэсэн:	С.Даваажаргал, МТА-ны ахлах мэргэжилтэн
	Б.Болдбаатар, МТА-ны мэргэжилтэн
	Д.Сумъяа, МТА-ны мэргэжилтэн
	Х.Дэлгэрмаа, МТА-ны мэргэжилтэн
	Б.Долгормаа, МТА-ны мэргэжилтэн
	Г.Ган-Эрдэнэ, МТА-ны мэргэжилтэн
	Д.Уранчимэг, МТА-ны мэргэжилтэн
	Ц.Болормаа, ЭМЭЗБСА-ны ахлах мэргэжилтэн
	Д.Бямбасүрэн, ДЗА-ны дарга
	И.Ариунаа, ДЗА-ны ахлах мэргэжилтэн
	П.Батчулуун, ЭЭШСҮАЗА-ны албаны дарга
	Б.Алтантулга, ЭЭШСҮАЗА-ны ахлах мэргэжилтэн
	Б.Түмэн-Өлзий, ГССҮТ, СТСА-ны дарга
	А.Жаргалмаа, ГССҮТ, СТСА-ны эпидемиологич
	Т.Ундармаа, ХСҮТ, СТСА-ны дарга
	Ш.Соёлмөнх, ЦССҮТ, статистикч

ГАРЧИГ	
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	8-13
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	14-15
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР	16
ӨМНӨХ ҮГ	17
БҮЛЭГ 1. МОНГОЛ УЛСЫН ХҮН АМ	19
1.1 Хүн амын нас хүйсийн бүтэц	20
1.2 Хүн ам зүйн ачаалал	22
1.3 Хүн амын нягтрал	22
1.4 Хүн амын дундаж наслалт	24
БҮЛЭГ 2. ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД 2023 ОН	27
2.1 Бодлогын баримт бичгүүд	28
2.2 Тогтвортой хөгжлийн зорилтын гүйцэтгэлийн индексийн оноо	29
2.3 Эх, хүүхдийн эрүүл мэнд	30
2.3.1 Эхийн эндэгдэл (ТХЗ 3.1.1)	30
2.3.2 Эмнэлгийн ажилтан эх барьсан төрөлт (ТХЗ 3.1.2)	31
2.3.3 Өсвөр насны охидын төрөлтийн түвшин (ТХЗ 3.7.2)	32
2.3.4 Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл (ТХЗ 3.2.1)	33
2.3.5 Нярайн эндэгдэл (ТХЗ 3.2.2)	35
2.4 Халдварт өвчин	36
2.4.1 ХДХВ-ийн халдварлаагүй 1000 хүн амд ногдох ХДХВ-ийн шинэ тохиолдлын тоо (ТХЗ 3.3.1)	36
2.4.2 Сүрьеэгийн өвчлөлийн тохиолдол (ТХЗ 3.3.2)	37
2.5 Халдварт бус өвчин	38
2.5.1 30-70 насны хүн амын дундах зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчнөөр нас барах магадлал (ТХЗ 3.4.1)	38
2.5.2 Амиа хорлож нас барсан тохиолдлын түвшин (ТХЗ 3.4.2)	39
2.5.3 Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт (ТХЗ 3.6.1)	40
2.6 Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралт	41
2.6.1 Эрүүл мэндийн зайлшгүй шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний хамралтын хувь (ТХЗ 3.8.1)	41
2.7 Орчны эрүүл мэндтэй холбоотой тогтвортой хөгжлийн зорилтын үзүүлэлтүүд	42
2.7.1 Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин (ТХЗ 3.9.1)	42
2.8 Баталгаагүй ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй ариун цэврийн байгууламжаас шалтгаалсан нас баралтын түвшин (ТХЗ 3.9.2)	44
2.9 Санамсаргүй хордох, хорт бодист өртсөнөөс шалтгаалсан нас баралтын түвшин (ТХЗ 3.9.3)	45
БҮЛЭГ 3. ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД	47
3.1 Эхийн эрүүл мэнд	48
3.1.1 Жирэмсний хяналт ба төрөхийн өмнөх үеийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	48
3.1.2 Төрөлт, төрөх үеийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	50
3.1.3 Жирэмсэн, төрөлт, төрсний дараах үеийн хүндрэл	52
3.1.4 Эхийн эндэгдэл	54
3.2 Хүүхдийн эрүүл мэнд	56
3.2.1 Төрөлт	56
3.2.2 Хүүхдийн өвчлөл	57
3.2.3 Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл	59
3.3 Үр хөндөлт	61
3.4 Жирэмслэхээс сэргийлэх орчин үеийн арга хэрэгсэл (ЖСАХ)	61

БҮЛЭГ 4. ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ	64
4.1 Эрүүл мэндийн байгууллага	64
4.2 Эрүүл мэндийн байгууллагын хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээний орны хүртээмж	65
4.3 Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээ	67
4.4 Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	71
4.5 Нэгдсэн эмнэлэг, нийгмийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээ	74
4.6 Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвийн тусламж, үйлчилгээ	80
4.7 Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн тусламж, үйлчилгээ	84
4.8 Хувийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	87
БҮЛЭГ 5. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХҮНИЙ НӨӨЦ	92
5.1 Эрүүл мэндийн байгууллагын нийт ажиллагчид	92
5.2 Эрүүл мэндийн ажиллагчид байршлаар	93
5.3 Эрүүл мэндийн ажиллагчдын шилжилт хөдөлгөөн	95
5.4 Их эмч, сувилагч	96
5.5 Их эмч, сувилагчийн харьцаа	99
БҮЛЭГ 6. ХАЛДВАРТ ӨВЧИН	106
6.1 Бодлогын баримт бичиг	106
6.2 Халдварт өвчин	106
6.3 Амьсгалын замын халдварт өвчин	107
6.3.1 Салхинцэцэг	109
6.3.2 Менингококкт халдвар	110
6.3.3 Сүрьеэ	110
6.3.4 Хүүхдийн сүрьеэ	112
6.4 Гэдэсний халдварт өвчин	112
6.4.1 Цусан суулга өвчин	113
6.4.2 Гепатит вирус	114
6.5 Бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчин	115
6.5.1 Зонхилон тохиолдох бэлгийн замаар дамжих халдвар	115
6.5.2 ХДХВ/ДОХ-ын халдвар	117
6.6 Зоонозын халдварт өвчин	118
БҮЛЭГ 7. ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧИН	122
7.1. Хүн амын амбулаторийн өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан	122
7.1.1 Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл	125
7.1.2 Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	128
7.1.3 Зүрх судасны тогтолцооны өвчлөл	131
7.1.4 Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл	135
7.2 Хорт хавдар	137
7.2.1 Хорт хавдрын тэргүүлэх шалтгаан	137
7.2.2 Хүүхдийн хорт хавдар	139
7.2.3 Хорт хавдрын хяналт	139
7.3 Осол гэмтэл ба зарим гаднын шалтгааны үр дагавар	141
7.3.1 2023 оны осол гэмтлийн шинэ тохиолдлын тэргүүлэх 5 шалтгаан	142
7.3.2 Уналтын шалтгаант осол гэмтлийн шинэ тохиолдол /w00-w19/	147
7.3.3 Зам тээврийн ослын шалтгаант өвчлөл /v01-v99/	151
7.4 Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан	154
7.5 Мэс заслын үйл ажиллагаа	159
БҮЛЭГ 8. ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТ	162
8.1 Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан	162
8.2 Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт	165
8.3 Тогтвортой хөгжлийн зорилтод тусгагдсан зүрх судасны өвчний шалтгаант нас баралт	168
8.4 Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт	170
8.5 Осол гэмтэл, гаднын шалтгаант нас баралт	172

8.5.1 Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт	173
8.5.2 Амиа хорлолт	174
8.5.3 Бусад ослын шалтгаант нас баралт	174
8.6 Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт	175
8.7 Амьсгалын тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт	177
БҮЛЭГ 9. ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН САЛБАРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	180
9.1 Цус, цусан бүтээгдэхүүний хангалт	180
9.2 Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	182
9.3 Олон улсын стандартын хэрэгжилт	183
БҮЛЭГ 10. ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮЗҮҮЛЭЛТ	186
10.1 Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаа	186
10.2 Тархины үхэлтэй донороос эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаа	187
10.3 Тархины үхэлтэй донороос эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгуулах шаардлагатай иргэдийн хүлээх жагсаалт	189
10.4 Гадаад улсад эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаа	190
10.5 Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаанд оролцож буй эмнэлгийн мэргэжилтний сургалт	191
БҮЛЭГ 11. ДУУДЛАГА ЗОХИЦУУЛАХ АЛБАНЫ ЭМЧИЙН ҮЗЛЭГИЙН ЦАГ ТОВЛОЛЫН “1800-0119”	
ТУСГАЙ ДУГААРЫН ДУУДЛАГЫН УТАСНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	193
11.1 Нийт хүлээн авсан дуудлагын бүтэц	195
11.2 Эмчийн үзлэгийн цаг товлосон дуудлагын бүтэц	196
БҮЛЭГ 12. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ	199
12.1 Эрүүл мэндийн зардлын үндсэн үзүүлэлтүүд	200
12.1.1 Эрүүл мэндийн нийт зардал	200
12.1.2 Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эрүүл мэндийн зардлын эзлэх хувь	201
12.1.3 Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал	203
12.1.4 Эрүүл мэндийн зардалд хувийн төлбөрийн эзлэх хувь	203
12.2 Эрүүл мэндийн зардлын ангилал	204
12.2.1 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх орлогын эх үүсвэр	204
12.2.2 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх орлогын ангилал	205
12.2.3 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийн ангилал	206
12.2.4 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын төрлөөр	207
12.2.5 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний ангиллаар	208
12.2.6 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын хөрөнгийн зардлын ангилал	209
12.2.7 Эрүүл мэндийн зардал газар зүйн байршлаар	211
БҮЛЭГ 13. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, СҮҮЛИЙН 10 ЖИЛЭР.....	210
БҮЛЭГ 14. СУМЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД.....	222
БҮЛЭГ 15. ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТҮҮД.....	270

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.1 Хүн амын тоо, жилийн дундаж өсөлтийн хувь, сонгосон онуудаар	20
Зураг 1.2 Хүн амын нас хүйсийн суварга, 2000, 2023 он	21
Зураг 1.3 Хүн амын насны бүтэц, сонгосон оноор	21
Зураг 1.4 Хүн ам зүйн ачаалал, сонгосон оноор	22
Зураг 1.5 Хүн амын нягтрал, аймаг, нийслэлээр, 2023 он	23
Зураг 1.6 Хүн амын дундаж наслалт, 2014-2023 он	24
Зураг 1.7 Дундаж наслалт, хүйсээр, сонгосон онуудаар	25
Зураг 2.1 Төрөлтөөс тооцсон хүн амын дундаж наслалт, дэлхийн дундаж, бүс нутгийн дундажтай харьцуулахад, 2019 он	30
Зураг 2.2 ТХЗ: 3.1.1 Эхийн эндэгдлийн харьцаа (100 000 амьд төрөлтөд)	30
Зураг 2.3 Эхийн эндэгдлийн түвшин, 100 000 амьд төрөлтөд, сонгосон онуудаар	31
Зураг 2.4 ТХЗ: 3.1.2 Эрүүл мэндийн мэргэжлийн ажилтан эх барьсан төрөлтийн хувь	31
Зураг 2.5 ТХЗ: 3.7.2 Өсвөр насны охидын төрөлтийн түвшин, дэлхийн болон бүсийн дундажтай харьцуулахад, 2022 он	32
Зураг 2.6 Өсвөр насны охидын төрөлтийн түвшин, 15-19 насны 1000 охидод, 2014-2023 он	32
Зураг 2.7 ТХЗ: 3.2.1 Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, дэлхийн болон бүсийн дундажтай харьцуулахад, 1000 амьд төрөлтөд	33
Зураг 2.8 Нялхсын эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд, хүйсээр, 2014-2023 он	34
Зураг 2.9 Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд, хүйсээр, 2014-2023 он	34
Зураг 2.10 ТХЗ: 3.2.2 Нярайн эндэгдлийн түвшин, дэлхийн болон бүсийн дундажтай харьцуулахад	35
Зураг 2.11 ТХЗ: 3.3.1 ХДХВ-ийн халдварлаагүй 1000 хүн амд ногдох ХДХВ-ийн шинэ тохиолдлын тоо	36
Зураг 2.12 ХДХВ-ийн шинэ тохиолдол, нас баралтын тоо, бүртгэгдсэн оноор	37
Зураг 2.13 ТХЗ: 3.3.2 Сүрьеэ өвчний тохиолдлын түвшин /100 000 хүн амд/	37
Зураг 2.14 ТХЗ: 3.4.1 30-70 насны хүн амын дундах зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчнөөр нас барах магадлал, 2020 он	38
Зураг 2.15 ТХЗ: 3.4.2 Амиа хорлож нас барсан тохиолдлын түвшин (100 000 хүн амд ногдох амиа хорлосон хүний тоо)	39
Зураг 2.16 ТХЗ: 3.4.2 Амиа хорлож нас барсан тохиолдлын түвшин (100 000 хүн амд ногдох амиа хорлосон хүний тоо), 2014-2023 он	40
Зураг 2.17 ТХЗ: 3.6.1 Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтын түвшин (100 000 хүн амд ногдох зам тээврийн ослоор нас барсан хүний тоо)	40
Зураг 2.18 Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтын түвшин, 100 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	41
Зураг 2.19 ТХЗ: 3.8.1 Эрүүл мэндийн зайлшгүй шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний хамралтын хувь	41
Зураг 2.20 ТХЗ: 3.9.1 Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин (100 000 хүн амд ногдох)	43
Зураг 2.21 Баталгаагүй ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй ариун цэврийн байгууламжаас шалтгаалсан нас баралтын түвшин, 100 000 хүн амд, ДЭМБ-ын тооцооллоор	44
Зураг 2.22 Баталгаагүй ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй ариун цэврийн байгууламжаас шалтгаалсан нас баралтын түвшин, 100 000 хүн амд	45
Зураг 2.23 Санамсаргүй хордох, хордлогын шалтгаант нас баралтын түвшин, 100 000 хүн амд харьцуулахад	45
Зураг 2.24 Санамсаргүй хордох, хорт бодисын шалтгаант нас баралтын түвшин, 100 000 хүн амд	46

Зураг 3.1 Цус багадалттай жирэмсэн эхчүүдийн эзлэх хувь, 2023 он	48
Зураг 3.2 Жирэмсний хугацаанд 6 ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн хувь, аймгаар, 2023 он	49
Зураг 3.3 1000 хүн амд ногдох төрөлтийн түвшин, аймгаар, 2023 он	50
Зураг 3.4 Мэс заслын аргаар төрсөн эхийн хувь, аймгаар, 2023 он	50
Зураг 3.5 Мэс заслын аргаар төрүүлсэн хувь, бүсээр, 2023 он	51
Зураг 3.6 Улаанбаатар хотод орон нутгаас ирж амаржсан эхчүүд, бодит тоо, 2023 он	51
Зураг 3.7 Насны бүлэг дэх төрөлтийн коэффициент, 2023 он	52
Зураг 3.8 Төрөлт, эмнэлгийн байгууллагын төрлөөр, 2023 он	52
Зураг 3.9 Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэл, байршлаар, хувь, 2023 он	53
Зураг 3.10 Жирэмсний хүндрэлд манас таталтын эзлэх хувь, аймгаар, 2023 он	53
Зураг 3.11 Төрөх үеийн хүндрэлд төрөх хүчний сулралын эзлэх хувь, аймгаар, 2023 он	54
Зураг 3.12 Төрсний дараах хүндрэлд цус алдалтын эзлэх хувь, аймгаар, 2023 он	54
Зураг 3.13 Эхийн эндэгдэл, 100 000 амьд төрөлтөд, аймгаар, 2023 он	55
Зураг 3.14 Эхийн эндэгдэл бүсээр, 100 000 амьд төрөлтөд, 2023 он	56
Зураг 3.15 Амьгүй төрөлтийн түвшин 1000 нийт төрөлтөд, аймгаар, 2023 он	57
Зураг 3.16 Нярай хүүхдийн өвчлөл амьд төрсөн хүүхдэд эзлэх хувиар, аймгаар, 2023 он	57
Зураг 3.17 Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд, 2023 он	60
Зураг 3.18 Үр хөндөлт, эмнэлгийн төрлөөр, хувиар, 2023 он	61
Зураг 3.19 ЖСАХ хэрэглэж байгаа эмэгтэйчүүд, хувь, байршлаар, 2023 он	62
Зураг 4.1 Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээний эмнэлгийн орны тоо, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	65
Зураг 4.2 Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний ор ашиглалтын хувь, аймгаар, 2023 он	65
Зураг 4.3 Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээний ор ашиглалтын хувь, тасгаар, 2023 он	67
Зураг 4.4 Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дундаж ор хоног, аймгаар, 2023 он	67
Зураг 4.5 Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тоо, 2014-2023 он	68
Зураг 4.6 Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн их эмчийн тоо, 2014-2023 он	68
Зураг 4.7 Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн сувилагчийн тоо, 2014-2023 он	69
Зураг 4.8 Өрхийн хүн амын эрүүл мэндийн байдал, 2023 он	69
Зураг 4.9 Нэг өрхийн эмчид ногдох үзлэг, нэг иргэний үзүүлсэн тоо, 2014-2023 он	69
Зураг 4.10 Өрхийн эрүүл мэндийн төвд хийгдсэн эмчийн үзлэгийн тоо /мянган хүн/	70
Зураг 4.11 Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь, 2014-2023 он	70
Зураг 4.12 Хүн амын эрүүл мэндийн байдал, 2023 он	71
Зураг 4.13 Сумын эрүүл мэндийн төвийн эмч, сувилагчийн тоо, 2014-2023 он	72
Зураг 4.14 Стационарын тусламж, үйлчилгээний үзүүлэлт, 2014-2023 он	72
Зураг 4.15 Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмнэлгийн ор ашиглалтын үзүүлэлт, тасгаар, 2023	72
Зураг 4.16 Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь, 2014-2023 он	73
Зураг 4.17 Сумын эрүүл мэндийн төвийн эмчийн үзлэг, 2014-2023	73
Зураг 4.18 Эх, хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, 2014-2023 он	74
Зураг 4.19 Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн их эмчийн тоо, 2014-2023 он	75
Зураг 4.20 Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн сувилагчийн тоо, 2014-2023 он	75
Зураг 4.21 Амбулаториор үйлчлүүлсэн хүний тоо, 2014-2023 он	76
Зураг 4.22 Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн хувь, 2014-2023	76
Зураг 4.23 Эх, хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, 2014-2023	77
Зураг 4.24 Аймагийн нэгдсэн эмнэлгийн стационарын тусламж, үйлчилгээний үзүүлэлт, 2014-2023 он	77
Зураг 4.25 Аймагийн нэгдсэн эмнэлгийн ор ашиглалтын үзүүлэлт, тасгаар, 2023 он	77

Зураг 4.26 Дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн ор ашиглалтын хувь, тасгаар, 2023 он	78
Зураг 4.27 Дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн стационарын тусламж, үйлчилгээний үзүүлэлт, 2014-2023 он	78
Зураг 4.28 Хоног болоогүй нас баралтын хувь, 2014-2023 он	79
Зураг 4.29 Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн хоног болоогүй нас баралт, шалтгаан, хувиар, 2023 он	79
Зураг 4.30 Дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн хоног болоогүй нас баралт, шалтгаан, хувиар, 2023 он	80
Зураг 4.31 БОЭТ-ийн хүний нөөцийн үзүүлэлт, 2014-2023 он	80
Зураг 4.32 БОЭТ-ийн их эмч мэргэшлийн төрөл, хувиар, 2023 он	81
Зураг 4.33. БОЭТ-ийн сувилагч мэргэшлийн төрөл, хувь, 2023 он	81
Зураг 4.34 БОЭТ-ийн стационарын тусламж, үйлчилгээний үзүүлэлт, 2014-2023 он	82
Зураг 4.35 БОЭТ-д хэвтэн эмчлүүлэгчдийн хувь, дундаж ор хоног, тасгаар, 2023 он	82
Зураг 4.36 БОЭТ-ийн хоног болоогүй нас баралтын хувь, дундаж ор хоног, 2014-2023 он	83
Зураг 4.37 Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо, мянган хүн, 2014-2023 он	83
Зураг 4.38 Эх, хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, 2014-2023 он	84
Зураг 4.39 Тусгай мэргэжлийн төв, төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлгүүдийн их эмч, сувилагчийн тоо, 2014-2023 он	84
Зураг 4.40 Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо, (мянга), хөдөө орон нутгаас ирж эмчлүүлэгчдийн эзлэх хувь, 2014-2023 он	85
Зураг 4.41 Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн дундаж ор хоног, 2014-2023 он	85
Зураг 4.42 Хоног болоогүй нас баралтын хувь, 2014-2023 он	86
Зураг 4.43 Амбулаторид үйлчлүүлэгчдийн тоо, мянган хүнээр, 2014-2023 он	86
Зураг 4.44 Хувийн хэвшлийн эмнэлгийн тоо, 2014-2023 он	87
Зураг 4.45 Хувийн хэвшлийн эмнэлгийн хэвтүүлэн эмчлэх орны тоо, 2014-2023 он	88
Зураг 4.46 Хувийн эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо, мянган хүн, 2014-2023 он	88
Зураг 4.47 Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо, мянган хүн, 2014-2023 он	89
Зураг 5.1 Эрүүл мэндийн ажиллагчид, 10 000 хүн амд ногдох, 2014-2023 он	92
Зураг 5.2 Эрүүл мэндийн ажиллагчид, насны бүлгээр, хүйсээр, 2023 он	92
Зураг 5.3 Эрүүл мэндийн ажиллагчид, насны бүлэгт эзлэх хувь, мэргэжлийн төрлөөр, 2023 он	93
Зураг 5.4 Эрүүл мэндийн ажиллагчид, 10 000 хүн амд, бүсээр, 2023 он	94
Зураг 5.5 Эрүүл мэндийн ажиллагчид, 10 000 хүн амд, аймгаар, 2023 он	94
Зураг 5.6 Эрүүл мэндийн ажиллагчид, эмнэлгийн төрлөөр, 2023 он	95
Зураг 5.7 Их эмч, насны бүлэгт эзлэх хувь, хүйсээр, 2023 он	96
Зураг 5.8 10 000 хүн амд ногдох их эмч, сувилагчийн тоо, 2000, 2005, 2010, 2015-2023 он	96
Зураг 5.9 10 000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэшлийн төрлөөр, 2000, 2005, 2010, 2015-2023 он	97
Зураг 5.10 10 000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэшлийн төрлөөр, 2000, 2005, 2010, 2015-2023 он	97
Зураг 5.11 10 000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэшлийн төрлөөр, 2023 он	98
Зураг 5.12 10 000 хүн амд ногдох их эмч, бүс нутгаар, 2017-2023 он	98
Зураг 5. 13 10 000 хүн амд ногдох сувилагч, бүс нутгаар, 2017-2023 он	99
Зураг 5.14 Эмч, сувилагчийн харьцаа, Ази-Номхон далайн бүсийн орнуудаар харьцуулснаар	99
Зураг 5.15 Эмч, сувилагчийн харьцаа, бүс нутгаар, 2023 он	100
Зураг 6.1 Халдварт өвчний бүтэц (хувиар), төрлөөр, 2023 он	106
Зураг 6. 2 Халдварт өвчин, 10 000 хүн амд, төрлөөр, 2014-2023 он	107

Зураг 6.3 Амьсгалын замын халдварт өвчин, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	107
Зураг 6.4 Амьсгалын замын халдварт өвчний бүтэц (хувиар), 2023 он	108
Зураг 6.5 Амьсгалын замын халдварт өвчин (10 000 хүн амд), бүсээр, 2018-2023 он	109
Зураг 6.6 Салхинцэцэг өвчин (бодит тоо, 10 000 хүн амд), 2014-2023 он	109
Зураг 6.7 Салхинцэцэг өвчин бүртгэгдсэн сараар (бодит тоо), 2023 он	110
Зураг 6.8 Менингококкт халдварын түвшин (10 000 хүн амд), 2014-2023 он	110
Зураг 6.9 Сүрьеэ өвчний түвшин (бодит тоо, 10 000 хүн амд), 2014-2023 он	111
Зураг 6.10 Сүрьеэгийн өвчний түвшин (10 000 хүн амд), бүсээр, 2014-2023 он	111
Зураг 6.11 Нийт сүрьеэ (бодит тоо), хүүхдийн сүрьеэгийн бүртгэгдсэн тохиолдол (бодит тоо, хувиар), 2014-2023 он	112
Зураг 6.12 Гэдэсний халдварт өвчний тохиолдол (10 000 хүн амд) 2014-2023 он	112
Зураг 6.13 Гэдэсний халдварт өвчин (10 000 хүн амд), бүсээр, 2014-2023 он	113
Зураг 6.14 Цусан суулга халдварын тохиолдол, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	113
Зураг 6.15 Цусан суулга халдварын тохиолдол (бодит тоо), сараар, 2023 он	114
Зураг 6.16 Гепатит вирусийн бүртгэгдсэн тохиолдол, төрлөөр, 2014-2023 он	114
Зураг 6.17 Гепатит вирусийн бүтэц (хувиар), 2023 он	115
Зураг 6.18 Бэлгийн замаар дамжих халдварын тохиолдол (10 000 хүн амд), 2014- 2023 он	115
Зураг 6.19 Бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчин (10 000 хүн амд), төрлөөр, 2014-2023 он	116
Зураг 6.20 Бэлгийн замаар дамжих халдвар (10 000 хүн амд), бүсээр, 2014-2023 он	116
Зураг 6.21 Нийт халдварт өвчинд бэлгийн замын халдварт өвчний эзлэх хувь, 2014-2023 он	117
Зураг 6.22 Бэлгийн замын халдварт өвчин (хувиар), төрлөөр, 2014-2023 он	117
Зураг 6.23 ХДХВ/ДОХ-ын халдварын тохиолдол (бодит тоо, 10 000 хүн амд), 2014-2023 он	118
Зураг 6.24 Зоонозын халдварт өвчний тохиолдол, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	118
Зураг 6.25 Зоонозын халдварт өвчний бүтэц (хувиар), 2023 он	119
Зураг 7.1 Хүн амын өвчлөлийн тохиолдол, мянган хүн амд	122
Зураг 7.2 Амбулаторид бүртгэгдсэн хүн амын нийт өвчлөл, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	122
Зураг 7.3 Амбулаторын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	123
Зураг 7.4 Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, байршлаар, 2014-2023 он	125
Зураг 7.5 Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	126
Зураг 7.6 Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, бүсээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он	126
Зураг 7.7 Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, насны бүлгээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он	127
Зураг 7.8 Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	128
Зураг 7.9 Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, байршлаар, 2014-2023 он	128
Зураг 7.10 Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	129
Зураг 7.11 Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, бүсээр, 10 000 хүн амд, 2014, 2023 он	129
Зураг 7.12 Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, насны бүлгээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он	130
Зураг 7.13 Зүрх, судасны тогтолцооны өвчлөлийн түвшин, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014 -2023 он	131
Зураг 7.14 Амбулаторид бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчлөлийн бүтэц, 2023 он	131
Зураг 7.15 Амбулаторид бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчлөл, насны ангилалд эзлэх хувь, 2023 он	132
Зураг 7.16 Зүрх судасны өвчлөл, 10 000 хүн амд ногдохоор, бүсээр, 2014, 2023 он	133
Зураг 7.17 Зүрх судасны тогтолцооны өвчлөл, насны бүлгээр,	

10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он	133
Зураг 7.18 Цусны даралт ихсэх өвчин, 10 000 хүн амд, 2014 -2023 он	138
Зураг 7.18 Зүрх судасны тогтолцооны өвчин, РМ 10, РМ2.5 тоосонцрын хэмжилтэй харьцуулсан үзүүлэлт, улсын дүнгээр, 2016-2022 он, сараар	134
Зураг 7.19 Артерийн даралт ихсэх өвчин, 10 000 хүн амд, 2013-2023 он	134
Зураг 7.20 Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөлийн түвшин, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	135
Зураг 7.21 Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл, бүсээр, 10000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он	135
Зураг 7.22 Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл, насны бүлгээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он	136
Зураг 7.23 Хорт хавдрын өвчлөлийн бүтэц, 2023 он	138
Зураг 7.24 Зонхилох эхний 10 байрлалын хорт хавдар, өвчлөлийн түвшин, хүйсээр, 100 000 хүн амд, 2023 он	138
Зураг 7.25 Хүүхдийн хорт хавдрын бүтэц, хувиар, 0-19 нас	139
Зураг 7.26 Хорт хавдрын хяналт, 2023 он	140
Зураг 7.27 Хорт хавдрын хяналт, амьдарч буй хугацаагаар, 2023 он	140
Зураг 7.28 Хорт хавдрын хяналтад байгаа хүмүүсийн 5-аас дээш жил амьдарч байгаа хувь, зонхилох байрлалаар	140
Зураг 7.29 Осол гэмтлийн шинэ тохиолдол, 10 000 хүн амд, 2019-2023 он	141
Зураг 7.30 Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, хүйсээр, 2023 он	141
Зураг 7.31 Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, насны бүлэг, хүйсээр, 2023 он	141
Зураг 7.32 Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, насны бүлгээр, 100 000 хүн амд 2023 он	142
Зураг 7.33 Осол гэмтлийн шалтгаан, хүйсээр, 2023 он	143
Зураг 7.34 Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл бүртгэгдсэн улирал, сараар, хувиар, 2023 он	145
Зураг 7.35 Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, бүртгэгдсэн харьяаллаар	145
Зураг 7.36 Осол гэмтлийн тохиолдлын түвшин, аймгаар, 2023 он	146
Зураг 7.37 Осол гарах үеийн байршил, 2023 он	147
Зураг 7.38 Эмнэлгийн тусламж хэрхэн ирж авсан байдал, 2023 он	147
Зураг 7.39 Уналтын шалтгаант шинэ тохиолдол, 10 000 хүн амд	147
Зураг 7.40 Уналтын шалтгаант осол гэмтэл, хүйсээр, 2023 он	148
Зураг 7.41 Уналтын шалтгаант шинэ тохиолдол, насны бүлгээр, 2023 он	148
Зураг 7.42 Уналтын шалтгаан, хувиар, 2023 он	148
Зураг 7.43 Уналтын шалтгаант шинэ тохиолдол, харьяаллаар, 2023 он	150
Зураг 7.44 Осол гарах үеийн байршил, хувиар, 2023 он	151
Зураг 7.45 Зам тээврийн ослын шалтгаант өвчлөл, тохиолдлын түвшин, 2023 он	151
Зураг 7.46 Зам тээврийн ослын шалтгаант тохиолдол хүйсээр, 2023 он	151
Зураг 7.47 Зам тээврийн ослын шинэ тохиолдол, тохиолдлын түвшин насны бүлгээр, 2023 он	152
Зураг 7.48 Суудлын бүс хэрэглэсэн байдал, тээврийн хэрэгслийн төрөл, хувиар, 2023 он	152
Зураг 7.49 Хамгаалах малгай хэрэглэсэн байдал, тээврийн хэрэгслийн төрөл, хувиар 2023 он	152
Зураг 7.50 Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн байдал, хувиар 2023 он	152
Зураг 7.51 Зам тээврийн ослын шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн улирал, хувиар, 2023 он	153
Зураг 7.52 Зам тээврийн ослын шинэ тохиолдлын бүртгэгдсэн сар, хувиар, 2023 он	153
Зураг 7.53 Зам тээврийн осолд өртсөн шалтгаан бүртгэгдсэн гараг, хувиар, 2023 он	153
Зураг 7.54 Зам тээврийн ослын шалтгаант өвчлөл харьяаллаар, 2023 он	154
Зураг 7.55 Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн зүрх, судасны тогтолцооны өвчлөлийн	

түвшин, 10 000 хүн амд, эзлэх хувь, 2014-2023 он	157
Зураг 7.56 Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчлөлийн бүтэц, 2023 он	157
Зураг 7.57 Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн тархинд цус харвалт (цус алдалттай, I60-I62), 10 000 хүн амд, эзлэх хувь, 2014-2023 он	158
Зураг 7.58 Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн тархинд цус харвалт (цус алдалтгүй, I63-I64), 10 000 хүн амд, эзлэх хувь, 2014-2023 он	159
Зураг 8.1 Нас баралтын ерөнхий коэффициент, хүйсээр, 2014-2023 он	162
Зураг 8.2 Насны бүлэг дэх нас баралтын коэффициент, хүйсээр, 2023 он	162
Зураг 8.3 Нас баралтын түвшний хүйсийн харьцаа, насны бүлгээр, 2023 он	163
Зураг 8.4 Нийт нас баралтын түвшин, аймгаар, 2023 он	163
Зураг 8.5 Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	164
Зураг 8.6 Эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн нас баралтын хувь, насны бүлгээр, 2023	164
Зураг 8.7 Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин, нийт нас баралтад эзлэх хувь, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	166
Зураг 8.8 Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, бүсээр, 2023 он	166
Зураг 8.9 Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, аймгаар, 2023 он	167
Зураг 8.10 Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, насны ангиллаар, хувь, 2023 он	167
Зураг 8.11 Сэргийлж болох зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, насны ангиллаар, хувь, 2023 он	168
Зураг 8.12 30-70 насны хүн амын дундах зүрх судасны өвчин, тухайн насны 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	168
Зураг 8.13 30-70 насны хүн амын дундах зүрхний ишеми өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин, тухайн насны 100 000 хүн амд, 2014-2023 он	169
Зураг 8.14 30-70 насны хүн амын дундах тархинд цус харвалтын шалтгаант нас баралтын түвшин, тухайн насны 100 000 хүн амд, 2014-2023 он	169
Зураг 8.15 Хорт хавдрын шалтгаант нас баралтын түвшин, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	171
Зураг 8.16 Элэгний хорт хавдрын шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	171
Зураг 8.17 Осол гэмтэл, гаднын шалтгаант нас баралт, 2014-2023 он	172
Зураг 8.18 Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт, 2014-2023 он	173
Зураг 8.19 Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт, насны ангиллаар, 2023 он	173
Зураг 8.20 Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт, шалтгаанаар, 2014-2023 он	174
Зураг 8.21 Амиа хорлож нас барсан тохиолдол, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	174
Зураг 8.22 Архи, спиртэд санамсаргүй хордож нас барсан тохиолдол, хүйсээр, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	175
Зураг 8.23 Нас баралтын бусад ослын шалтгаан, тоо, 2023 он	175
Зураг 8.24 Хоол боловсруулах өвчний шалтгаант нас баралт, 2014-2023 он	176
Зураг 8.25 Хоол боловсруулах тогтолцооны шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он	176
Зураг 8.26 Элэгний циррозын шалтгаант нас баралтын хувь, хүйсээр, 2014-2023 он	177
Зураг 8.27 Амьсгалын тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, хүйсээр,	

2014-2023 он	177
Зураг 9.1 Нийт цус цуглуулалтын тоо, 2019-2023 он	180
Зураг 9.2 Цус цуглуулалтын тоо, аймгаар 2023 он	181
Зураг 9.3 Цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээгээр хасагдалтын хувь, 2019-2023 он	182
Зураг 9.4 Цусны донорын төрөл, 2019-2023 он	182
Зураг 9.5 Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлд шинэ технологийг нутагшуулах нь, 2021-2023 он	183
Зураг 10.1 Монгол улсын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй Тархины үхэл тодорхойлох баг 187	
Зураг 10.2 Нийт тархины үхэлтэй донор илрүүлэх үйл ажиллагаа явуулж буй Тархины үхэл тодорхойлох багийн тоо, 2018-2023 он	188
Зураг 10.3 Амьд болон тархины үхэлтэй донороос хийгдсэн эрхтэн шилжүүлэн суулгах мэс заслын тоо, 2006-2023 он	188
Зураг 10.4 Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах мэс заслын хүлээх жагсаалтад байгаа хүний тоо, 2023 он	190
Зураг 10.5 Элэг шилжүүлэн суулгах мэс заслын хүлээх жагсаалтад байгаа хүний тоо, 2023 он, хувиар	190
Зураг 10.6 Гадаадад эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээнд орохоор бүртгэн, тодорхойлолт авсан иргэдийн тоо, 2019-2023 он	191
Зураг 10.7 Гадаадад эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээнд явсан иргэдийн тоо, 2019-2023 он	191
Зураг 11.1 Дуудлагын чанарын үзүүлэлт, 2023 он	195
Зураг 11.2 Дуудлагын бүтцээр, 2020-2023 он	195
Зураг 11.3 Нийт үйлчилсэн дуудлага 2020-2023 он	196
Зураг 11.4 Эмчийн үзлэгийн цаг товллын дуудлагын бүтэц, 2020-2023 он	197
Зураг 11.5 Эмчийн үзлэгийн цаг товлал, Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв тус бүрээр, 2020-2023 он	197
Зураг 11.6 Эмчийн үзлэгийн цаг товлал /Дүүргийн эрүүл мэндийн төвүүдээр 2020-2023 он	197
Зураг 11.7 Эмчийн үзлэгийн цаг товлал, аймгаар 2021-2023 он	198
Зураг 12.1 Эрүүл мэндийн нийт зардал (тэрбум төгрөг)	200
Зураг 12.2 Эрүүл мэндийн нийт зардлын бүтэц, хувиар	201
Зураг 12.3 Эрүүл мэндийн зардал, Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эрүүл мэндийн зардлын эзлэх хувь	201
Зураг 12.4 Эрүүл мэндийн зардлын бүтэц (тэрбум төгрөг)	202
Зураг 12.5 Нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүн ба эрүүл мэндийн зардал, оны үнээр 203	
Зураг 12.6 Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардалд хувийн төлбөрийн эзлэх хувь	204
Зураг 12.7 Эрүүл мэндийн зардалд орлогын эх үүсвэрийн эзлэх хувь	204
Зураг 12.8 Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг санхүүжүүлэх орлогын ангилал (хувиар)	205
Зураг 12.9 Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний санхүүжилтийн бүтэц хувиар	206
Зураг 12.10 Эрүүл мэндийн зардал, тусламж, үйлчилгээ эрхлэгч байгууллагаар	207
Зураг 12.11 Эрүүл мэндийн зардал, тусламж, үйлчилгээний ангиллаар, (хувиар)	208
Зураг 12.12 Хөрөнгийн зардал дэд ангиллаар (хувиар)	210
Зураг 12.13 Хөрөнгийн зардал дэд ангиллаар (тэрбум төгрөгөөр)	210
Зураг 12.14 Эрүүл мэндийн зардал газар зүйн байршлаар (хувиар)	211

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.1 Хүн амын тоо, хүн ам зүйн зарим үзүүлэлтүүд, аймаг, нийслэлээр, 2023 он	23
Хүснэгт 1.2 Хүн амын дундаж наслалт, бүс, аймгаар, 2023 он	26
Хүснэгт 2.1 ТХЗ-ын эрүүл мэндийн үзүүлэлтийн үнэлгээ, чиг хандлага	29
Хүснэгт 2.2 Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, сонгосон онуудаар	33
Хүснэгт 2.3 Нярайн болон перинаталь эндэгдлийн түвшин, 2014-2023 он	35
Хүснэгт 2.4 Сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин, 100 000 хүн амд, сонгосон онуудаар	38
Хүснэгт 2.5 30-70 насны хүн амын дундах зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчин, тухайн насны 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	39
Хүснэгт 2.6 Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний хүчин чадал, хүртээмжийн үзүүлэлт, сонгосон онуудаар	42
Хүснэгт 2.7 Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин, ДЭМБ-ын тооцооллоор	43
Хүснэгт 2.8 Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалах нас баралтын түвшин, Эрүүл мэндийн статистикаар	43
Хүснэгт 2.9 Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалах өвчлөлийн шалтгаант баралтын түвшин, тухайн насны 100 000 хүн амд, 2014-2023 он	44
Хүснэгт 3.1 Эхийн эндэгдэл 100 000 амьд төрөлтөд, насны ангиллаар, 2023	55
Хүснэгт 3.2 Төрсөн хүүхдийн тоо, бүсээр, 2023 он	56
Хүснэгт 3.3 Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөлийн шалтгаан, (Амбулатори), 2023 он	58
Хүснэгт 3.4 Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөлийн шалтгаан, (Стационари) 2023 он	58
Хүснэгт 3.5 Хүүхэд, өсвөр үеийнхний өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан, насны бүлгээр, тухайн насны 10 000 хүүхэд, (Амбулатори), 2023 он	59
Хүснэгт 3.6 Хүүхэд, өсвөр үеийнхний өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан, насны бүлгээр, тухайн насны 10 000 хүүхэд, (Стационари), 2023 он	59
Хүснэгт 3.7 Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн шалтгаан, хувь, 2023 он	60
Хүснэгт 4.1 Эрүүл мэндийн байгууллагын тоо, 2023 он	64
Хүснэгт 4.2 Эрүүл мэндийн байгууллагын хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээний орны эзлэх хувь, тасгаар, 2023 он	66
Хүснэгт 4.3 Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, 2023 он	87
Хүснэгт 4.4 Хувийн эмнэлгийн орны хүчин чадлын үзүүлэлт, 2023 он	89
Хүснэгт 5.1 Их эмч, сувилагчийн харьцаа, бүсээр, 2019-2023 он	100
Хүснэгт 5.2 Их эмч, сувилагчийн хүртээмжийн үзүүлэлт, бүс, аймаг, нийслэлээр, 2017-2023 он	101
Хүснэгт 5.3 Их эмч, сувилагчийн харьцаа	102
Хүснэгт 5.4 10 000 хүн амд ногдох их эмч, сувилагчийн тоо, аймаг, бүсээр, 2017-2023 он	103
Хүснэгт 6.1 Амьсгалын замын халдварт өвчин (10 000 хүн амд), төрлөөр, 2014-2023 он	108

Хүснэгт 7.1 Амбулаторийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, байршлаар, 2014-2023 он	123
Хүснэгт 7.2 Амбулаторийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, нас, хүйс, байршлаар, 10 000 хүн амд, 2023 он	124
Хүснэгт 7.3 Амьсгалын тогтолцооны өвчлөлд эзлэх хувь, хүйсээр, 2014, 2023 он	127
Хүснэгт 7.4 Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөлийн эзлэх хувь, хүйсээр, 2014, 2023 он	130
Хүснэгт 7.5 Амбулаторид бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчин, тэргүүлэх шалтгаанаар, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	132
Хүснэгт 7.6 Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл, 2014, 2023 он	136
Хүснэгт 7.7 Зонхилох арван байрлалын хорт хавдрын өвчлөл, хүйсээр, 2023 он	137
Хүснэгт 7.8 Хорт хавдрын оношлогдох үеийн үе шат (TNM ангилал), хувиар, 2023 он	139
Хүснэгт 7.9 Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ гэмтсэн хувиар, 2021-2023 он	142
Хүснэгт 7.10 Осол гэмтлийн шалтгаан, хувиар 2019-2023 он	143
Хүснэгт 7.11 Гэмтсэн эрхтний байршил, хувиар, 2023 он	144
Хүснэгт 7.12 Осол гэмтлийн шалтгаан, оношоор, 2023 он	144
Хүснэгт 7.13 Осол гэмтлийн тэргүүлэх шалтгаан, аймгаар, 2023 он	146
Хүснэгт 7.14 Уналтын шалтгаант өвчлөл, насны бүлгээр, 2023 он	149
Хүснэгт 7.15 Гэмтлийн байршил, хувиар 2023 он	150
Хүснэгт 7.16 Зам тээврийн ослын тохиолдол бүртгэгдсэн газар, хувиар, тохиолдлын түвшин, 2023 он	153
Хүснэгт 7.17 Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	154
Хүснэгт 7.18 Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 2023 он	155
Хүснэгт 7.19 Зонхилон тохиолдох хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн бүтэц, хувиар, 2014-2023 он	156
Хүснэгт 7.20 Зүрх судасны тогтолцооны өвчлөл, 2014, 2023 он	158
Хүснэгт 7.21 Улаанбаатар хотын эмнэлгүүдэд хийгдсэн мэс заслын тоо, 2023 он	159
Хүснэгт 7.22 Зонхилон хийгдсэн мэс засал, төрөл хувиар, 2023 он	160
Хүснэгт 8.1 Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан 10 000 хүн амд, 2023 он	165
Хүснэгт 8.2 Зүрх судасны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин, тэргүүлэх шалтгаанаар, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он	170
Хүснэгт 8.3 Хүн амын нас баралтын хэлбэр, хувиар, сонгосон онуудаар	172
Хүснэгт 10.1 Шилжүүлэн суулгасан бөөр, элэг, ясны чөмгөний үүдэл эсийн мэс засал /хувиар/, 1996-2023 он	186
Хүснэгт 10.2 Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний амьдрах чадварын үр дүн, 1996-2023 он, хувиар	187
Хүснэгт 10.3 Тархины үхэлтэй донорын үйл ажиллагааны тоон үзүүлэлт, 2018-2023 он	189
Хүснэгт 10.4 Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах чиглэлээр сургалтад хамрагдсан эмч, мэргэжилтний тоо, 2018-2023 он	192
Хүснэгт 11.1 Дуудлагын чанарын үзүүлэлт, 2023 он	194
Хүснэгт 11.2 Дуудлагын бүтцээр, 2020-2023 он	196
Хүснэгт 12.1 Эрүүл мэндийн зардал ба дотоодын нийт бүтээгдэхүүн, тэдгээрийн жилийн өсөлт	202

Хүснэгт 12.2 Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал	203
Хүснэгт 12.3 ЭМТҮ-г санхүүжүүлэх орлогын эх үүсвэрээр	205
Хүснэгт 12.4 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх орлогын ангилал (хувиар)	206
Хүснэгт 12.5 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийн ангилал, (тэрбум төгрөг)	207
Хүснэгт 12.6 ЭМЗ, тусламж үйлчилгээний ангиллаар (тэрбум төгрөг)	209
Хүснэгт 12.7 Хөрөнгийн зардал дэд ангиллаар (тэрбум төгрөг)	211

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

ДЭМБ	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭМХТ	Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв
СЭМТ	Сумын эрүүл мэндийн төв
ӨЭМТ	Өрхийн эрүүл мэндийн төв
ХХЭМБ	Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага
ТЕК	Төрөлтийн ерөнхий коэффициент
НБТК	Насны бүлэг дэх төрөлтийн коэффициент
ТНК	Төрөлтийн нийлбэр коэффициент
ТТК	Төрөлтийн тусгай коэффициент
НБЕК	Нас баралтын ерөнхий коэффициент
ДОХ	Дархлалын олдмол хомсдол
ХДХВ	Хүний дархлал, хомсдлын вирус
БЗДХ	Бэлгийн замаар дамжих халдвар
ӨОУА	Өвчний олон улсын ангилал
ҮОУА	Үйлдлийн олон улсын ангилал
ДОТС	Богино хугацааны шууд хяналттай эмчилгээ
БЦЖ	Сүрьеэгийн эсрэг вакцин
НҮЭМ	Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд
ТХЗ	Тогтвортой хөгжлийн зорилго
БНЭМХ	Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралт
ЭМҮТ	Эрүүл мэндийн үндэсний тооцоо
ЭМЗ	Эрүүл мэндийн зардал
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ЭМТҮ	Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ
ААНБ	Аж ахуйн нэгж байгууллага
ТББ	Төрийн бус байгууллага
ЦССҮТ	Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв
ЦЦБ	Цус, цусан бүтээгдэхүүн

ӨМНӨХ ҮГ

Монгол Улсын эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүдийн статистик зүй тогтлыг харьцуулсан дүн шинжилгээ хийж, бодлого боловсруулах, хөгжлийн чиглэл, зорилгыг тодорхойлох, төлөвлөх, эдийн засгийн тооцоолол хийх, эрдэм шинжилгээ, судалгаанд ашиглахад үнэн зөв, бодит нотолгоо, мэдээллээр хангадаг “Эрүүл мэндийн үзүүлэлт-2023” эмхэтгэлээ Хэрэглэгч -Та бүхэндээ өргөн барьж байгаадаа баяртай байна.

1970 оноос эхлэн Монгол Улсын эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүдийн албан ёсны мэдээ, тайланд олон улсын аргачлалаар дүн шинжилгээ хийн, хэвлэн түгээж, 2001 оноос англи хэл дээр хөрвүүлсэн нь олон улсын түвшинд манай салбарын бодит мэдээллийг ашиглах, судлах өргөн боломжийг нээсэн юм.

Эрүүл мэндийн үзүүлэлтийн эмхэтгэл нь Монгол Улсын Засгийн газар, эрүүл мэндийн салбарын хөгжлийн бодлого, дэвшүүлсэн зорилго, зорилттой нягт уялдан, мэдээллийн цар хүрээгээ өргөжүүлэн баяжуулдаг уламжлалтай.

Тухайлбал: 2004 оноос анх удаа эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний шатлалаар, 2005 оноос үндэсний зарим хөтөлбөр, мянганы хөгжлийн эрүүл мэндийн зорилтуудын хэрэгжилт, 2006 оноос эрүүл мэндийн эдийн засгийн үзүүлэлтүүд, 2009 оноос ДЭМБ-ын Номхон Далайн Баруун эргийн бүсийн мэдээний санд ордог Монгол Улсын эрүүл мэндийн салбарын үзүүлэлтүүд, 2016 оноос Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030 тусгагдсан эрүүл мэндийн 4 зорилтын хүрээний мэдээлэл, 2018 оноос Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамрагдалтын үзүүлэлтүүдийг нэгтгэн, дүн шинжилгээ хийж, хэрэглэгчдэд хүргэх болсныг тэмдэглэхэд таатай байна.

“Эрүүл мэндийн үзүүлэлт-2023” эмхэтгэлд Алсын хараа-2050 -Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хяналт-шинжилгээ үнэлгээний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинтэй 2023 оны эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүдийг харьцуулан дүн шинжилгээ хийлээ. Энэ нь шийдвэр гаргагчид нотолгоонд үндэслэн цаашид авах арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлэхэд ач холбогдолтой.

Жишээ дурдваас: “Алсын хараа-2050”-д “1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын эндэгдлийн түвшин 2025 онд 9.0, эхийн эндэгдлийн түвшин 100 000 амьд төрөлтөд 20.0 болгоно гэсэн бол өнөөгийн байдлаар нялхсын эндэгдлийн түвшин 12.3, эхийн эндэгдлийн түвшин 26.4 байгаа нь цаашид авах арга хэмжээг эрчимжүүлэх шаардлагатайг харуулж байна.

Монгол Улсын хүн ам өмнөх оноос 1.4 хувиар нэмэгдэн, 3 сая 504.7 мянга болж, хүн амын дундаж наслалт (71.5) өсөн, амьдрах хугацаа уртассан эерэг үзүүлэлт гарсан байна. Гэхдээ эрэгтэй (67.6 жил) эмэгтэй (76.9 жил) хүмүүсийн дундаж наслалтын зөрүү 9.2 жил байгаа нь анхаарал татах асуудал юм.

Бүх нийтийн хамралтын нэг чухал бүрэлдэхүүн болох эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний хүчин чадал, хүртээмжийн үзүүлэлт, нөхөн үржихүйн, эх нярайн болон хүүхдийн эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүд харьцангуй өндөр хувьтай байгаа нь манай улсын хувьд давуу тал болж байна. Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралт 65.0 хувьтай байгаа нь дэлхийн дунджаас 3.0, бүсийн дунджаас 11.0 хувиар бага үзүүлэлт юм.

Хүн амын өвчлөлд халдварт бус өвчин зонхилж, тэргүүлэх 5 шалтгаанд хоол боловсруулах, амьсгал, зүрх судас, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин, гэмтэл хордлого ба гаднын шалтгаанд бус тодорхой эмгэг эзэлж байгаа бол хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тэргүүлэх шалтгааны нэгд амьсгалын тогтолцооны өвчин, нас баралтад зүрх судасны тогтолцооны өвчин тэргүүлж байна.

Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөц, ажиллагчдын тоо жил тутам нэмэгдэж, тэдний дийлэнх хувийг эмэгтэйчүүд (82.1%) эзэлж, 59.4% нь Улаанбаатар хотод байршиж байна. Хэдийгээр эмч, ажилчдын тоо жил тутам өсөн нэмэгдэж байгаа боловч их эмч-сувилагчийн харьцаа улсын түвшинд 1:1, 1000 хүн амд ногдох сувилагчийн тоо 4.3 байгаа нь бүс, улс орнуудтай харьцуулахад хангалтгүй үзүүлэлт юм.

Бид энэ онд ДЭМБ-аас боловсруулсан “Эрүүл мэндийн тооцооны систем 2011” аргачлалын дагуу Т-2 горимоор эрүүл мэндийн үндэсний тооцооны үзүүлэлтүүдийг тооцооллоо.

Эрүүл мэндийн нийт зардалд улсын эрүүл мэндийн байгууллагын зардлын эзлэх хувь буурч, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагын зардлын хувийн жин нэмэгдэх зүй тогтол ажиглагдаж, 1 хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал өсөж байна. Энэ нь нэг талаас эрүүл мэндийн салбар нэг худалдан авагчийн тогтолцоонд шилжсэнтэй холбоотой.

Эрхэм хэрэглэгч Та энэхүү эмхэтгэлийг ашиглан Монгол Улсын эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүдийг олон жилийн хөдлөл зүй, динамик өөрчлөлтийг харьцуулан, дүн шинжилгээ хийж, дүгнэн цэгнэх боломжтой юм.

Мөн нийт хэрэглэгчдийнхээ эрэлт, хэрэгцээнд нийцүүлэн, 2003-2023 оны эмхэтгэлүүдийг нээлттэй байршуулан, мэдээлэл авах боломжийг хангаж, www.1313.mn цахим хуудсыг хөгжүүлэн, ажиллаж байна.

Хэрэглэгч хүн бүхний санал, хэрэгцээ шаардлага бидний дараагийн мэдээлэл хөгжүүлэлтийн эх сурвалж болох бөгөөд хамтран ажиллахдаа баяртай байх болно. Нотолгоонд тулгуурласан шинжлэх ухаанч, зөв шийдвэр гаргахад бидний эмхэтгэл дэмжлэг үзүүлнэ гэдэгт бид итгэж байна.

Оюуны мэлмий нь мэргэн байх болтугай.

ХҮНДЭТГЭСЭН,

ЗАХИРАЛ

Б.НАРАНТУЯА

БҮЛЭГ 1

МОНГОЛ УЛСЫН ХҮН АМ

БҮЛЭГ 1. ХҮН АМ

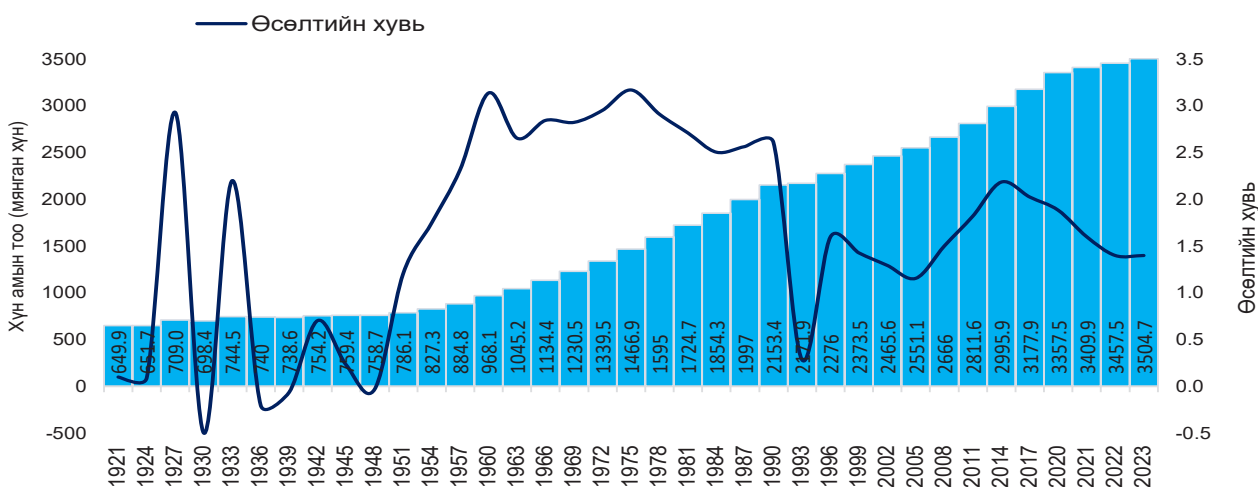
Монгол Улсын хүн амд: Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт оршин суугаа болон гадаадад 6, түүнээс дээш сарын хугацаагаар оршин суугаа Монгол Улсын харьяат хүн амыг хамруулна. Монгол улсын хүн амын өсөлт 1927, 1960, 1975 онд оргил үед хүрч, 2015 оноос өсөлт буурчээ.

Монгол улсын хүн ам 1921 онд 649.9 мянга байсан бол 1962 онд 1 сая хүн амтай болсон. 1988 онд 2 сая дахь иргэнээ өлгийдөн авсан бол 2015 онд 3 сая болсон байна.

Монгол улсын хүн ам 2023 онд 3 сая 504.7 мянга болж, өмнөх оныхоос 47.2 мянган хүн буюу 1.4 хувиар өссөн байна. Монгол улсад оршин суугаа хүн амын 68.4 хувь нь хот суурин газар, 31.6 хувь нь хөдөө амьдарч байна. Улаанбаатар хотод 1734.8 мянган хүн буюу нийт хүн амын 49.5 хувь нь харьяалагдан оршин сууж байна. Хүн амын 49.0 хувь нь эрэгтэйчүүд, 51.0 хувь нь эмэгтэйчүүд байгаа ба хүйсийн харьцаа буюу 100 эмэгтэйд ногдох эрэгтэйчүүдийн тоо 96 байна. Насны бүтцээр авч үзвэл 15 хүртэлх насны хүүхэд 31.6 хувийг, 15-64 насны хүн ам 63.4 хувийг, 65-аас дээш насны хүн ам 5.0 хувийг тус тус эзэлж байна.

Өрхийн тоо 2023 оны байдлаар 983.5 мянга болж, 69.0 хувь нь хот сууринд, 31.0 хувь нь хөдөөд байна. Улаанбаатар хотод 465.1 мянган өрх, хангайн бүсэд 179.3, төвийн бүсэд 156.8, баруун бүсэд 111.6, зүүн бүсэд 70.7 мянган өрх байгаа бөгөөд улсын дунджаар нэг өрхөд 3.5 хүн ногдож байна.

Зураг 1.1. Хүн амын тоо, жилийн дундаж өсөлтийн хувь, сонгосон онуудаар

Эх үүсвэр: Статистикийн мэдээллийн сан- www.1212.mn

Хүн амын өсөлтийн хувь 1927, 1960, 1975 онуудад хамгийн өндөр байсан ба сүүлийн жилүүдэд 2008 оноос 2014 онуудад хойш жигд өсөх хандлагатай байсан. Харин 2015 оноос буурч байгаа бөгөөд 2023 оны байдлаар 1.4 байгаа нь өмнөх оны түвшинд байна.

1.1. ХҮН АМЫН НАС ХҮЙСИЙН БҮТЭЦ

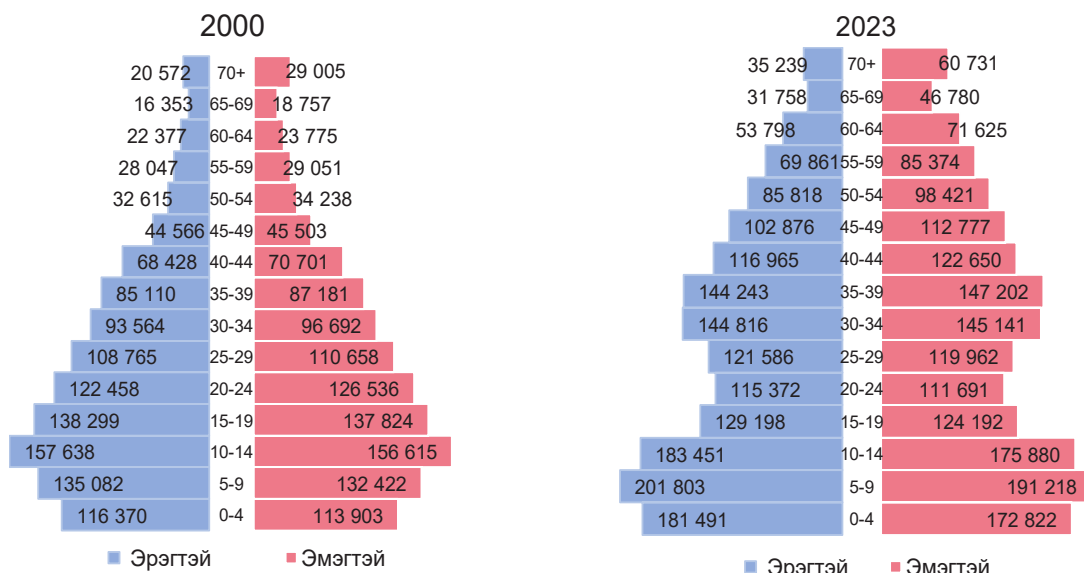
Нас, хүйсийн бүтэц нь хүн ам зүйн хамгийн чухал үзүүлэлтүүдийн нэг юм. Улс орнуудын хүн амын нас, хүйсийн бүтэц өөр хоорондоо харилцан адилгүй байдаг ба нийгэм, эдийн засгийн өнөөгийн болон ирээдүйн асуудалд ихээхэн хэмжээний нөлөө үзүүлдэг.

Хүн амын насны бүтцийг судлах нь тухайн улсын хүн ам зүйн түүхэн замналыг харах, одоогийн үйл явцыг үнэлж дүгнэх, цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлох бололцоо олгодгоороо ихээхэн ач холбогдолтой юм. Ингэснээрээ хүн амын нас, хүйсийн бүтцийн өөрчлөлтийн

чиг хандлагыг харгалзан улс орныхоо нийгэм, эдийн засгийн урт, богино хугацааны бодлого хөтөлбөр боловсруулах үндэслэл болдог. Хүн амын төрөлт, нас баралтын түвшнээс хамааран тухайн улсын хүн амын насны бүтэц өөрчлөгдөж байдаг. Хүн амын хэдэн хувь нь хүүхэд залуучууд, идэр насныхан, эсвэл хөгшчүүд байгаагаас хамааран үе үеийн нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн хандлагад нөлөөлдөг.

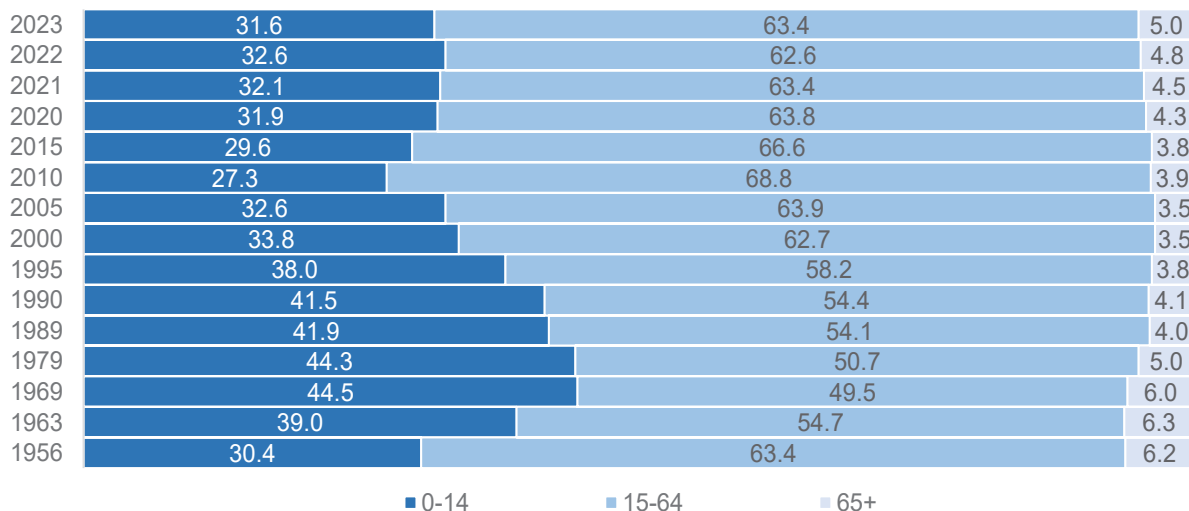
Зураг 1.2. Хүн амын нас хүйсийн суварга, 2000, 2023 он

Эх үүсвэр: Статистикийн мэдээллийн сан www.1212.mn

2023 оны хүн амын нас, хүйсийн суваргаас харахад 20-29 насны бүлгийн хүн амын хэсгээр нарийссан байгаа нь 1990 оноос хойш төрөлтийн түвшин эрс буурч байсныг харуулж байгаа ба хөдөлмөрийн насны хүн ам буюу 30-39 насны бүлгийн хүн ам харьцангуй их харагдаж байгаа хэдий ч цаашид хөдөлмөрийн насны хүн амын эзлэх хувь буурах хандлагатай байгааг харж болно. 1960 аад оны дунд, сүүл үед 15 хүртэлх насны хүүхэд хүн амын бараг тэн хагасыг эзэлж байсан бөгөөд 1969 онд нийт хүн амын 44.5 хувийг 15 хүртэлх насны хүүхдүүд эзэлж байсан бол 2023 оны байдлаар 31.6 хувийг эзэлж байна.

Зураг 1.3. Хүн амын насны бүтэц, сонгосон оноор

Эх үүсвэр: Статистикийн мэдээллийн сан- www.1212.mn

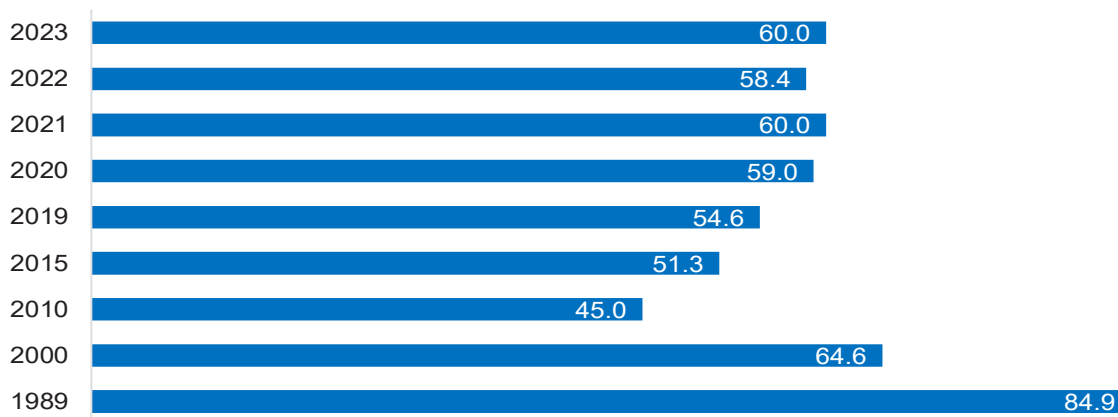
1.2. ХҮН АМ ЗҮЙН АЧААЛАЛ

Хүн ам зүйн ачаалал Хөдөлмөрийн насны 100 хүнд ногдох тэжээгчдийн тоо (15-аас доош, 65 ба түүнээс дээш насны хүн амын тоо) буюу хөдөлмөрийн бус насны хүн амын нийгэмд үзүүлж буй ачааллыг хүн амын насны бүлгийн бүтцээр илэрхийлнэ.

Монгол Улсын хүн ам зүйн ачаалал 1990-ээд оны эхээр хөдөлмөрийн насны 100 хүнд тэжээлэгч 85 ногдож байсан бол 2000 оноос буурах хандлагатай харагдаж байна.

Хүн ам зүйн ачаалал 2023 онд хөдөлмөрийн насны 100 хүнд тэжээлэгч 60.0 хүн ногдож байна. Хөгшрөлтийн индекс буюу 0-15 насны 100 хүүхдэд ногдох 65 ба түүнээс дээш настай хүний тоо 15.9 байна. (Зураг 1.4)

Зураг 1.4. Хүн ам зүйн ачаалал, сонгосон оноор

Эх үүсвэр: Статистикийн мэдээллийн сан- www.1212.mn

Хүн амын хүйсийн харьцаа Төв (107.3), Өмнөговь (104.4), Булган (104.3), Дорноговь (103.8), Сэлэнгэ (103.4), Дорнод (103.0), Хэнтий (102.8), Дундговь (101.6), Сүхбаатар (101.5), Увс (101.3), Архангай (101.2), Өмнөговь (101.0), Ховд (100.5) аймагт 100 эмэгтэйд 100-аас дээш эрэгтэй ногдож байгаа бол Улаанбаатар хот болон бусад аймгуудад 100 эмэгтэйд 100-гаас цөөн эрэгтэй ногдож байна.

1.3. ХҮН АМЫН НЯГТРАЛ

Хүн амын нягтрал гэж нэгж газар нутгийн зайд оногдох хүн амын тоог хэлдэг ба Газар нутгийн жин гэж ойлгож болно. Нэгж газар нутаг гэдэг нь тив, бүс, улс, бүс нутаг, цаашилбал аливаа засаг захиргааны нэгжүүд байж болно.

Манай улс хүн амын нягтралаараа дэлхийн бусад улс оронтой харьцуулахад хамгийн сийрэг суурьшилтай орнуудын тоонд ордог бөгөөд 2023 онд нэг хавтгай дөрвөлжин километр нутаг дэвсгэрт 2.2 хүн ногдож байгаа нь 2000 онтой харьцуулахад 0.7 хүнээр нэмэгдсэн байна.

Монгол улсын хэмжээнд нэг хавтгай дөрвөлжин километр нутаг дэвсгэрт ногдох хүн ам буюу хүн амын нягтрал хамгийн өндөр нь Улаанбаатар, Орхон аймгууд байгаа бөгөөд 2023 онд Улаанбаатар хотод 369.1 байгаа нь 2000 онтой харьцуулахад 2 дахин буюу 191 хүнээр нэмэгдсэн ба өмнөх онтой харьцуулахад 9 хүнээр тус тус нэмэгдсэн байна. Орхон аймагт хүн амын нягтрал 2000 онд 95.6 байсан бол 2023 оны байдлаар 138.1 болж 42.5 хүнээр, өмнөх оноос 1.7 хүнээр тус тус нэмэгдсэн байна.

Аймаг, нийслэлээр авч үзвэл Улаанбаатар хот нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн дөнгөж 0.3 хувийг эзэлдэг бол хүн амын нягтралаар хамгийн өндөр 369.1 байна. Аймгуудын хүн амын нягтрал газар нутгийн хэмжээ, хүн амын тооноос шалтгаалан харилцан адилгүй, тухайлбал

Орхон, Дархан-Уул аймаг нь бусад аймгуудаас өндөр 33.1-138.1, Говь-Алтай, Өмнөговь, Дорноговь, Дундговь, Дорнод, Баянхонгор, Сүхбаатар, Завхан аймгуудад хамгийн бага 0.4-0.9 буюу нэг хүрэхгүй хүн ногдож байна. Бусад аймагт 1.0-3.3 байна.

Зураг 1.5. Хүн амын нягтрал, аймаг, нийслэлээр, 2023 он

Хүснэгт 1.1. Хүн амын тоо, хүн ам зүйн зарим үзүүлэлтүүд, аймаг, нийслэлээр, 2023 он

Аймаг, нийслэл	Хүн амын тоо	Хүн ам зүйн ачаалал	Үүнээс:		Хөгшрөлтийн индекс	Хүйсийн харьцаа
			Хүүхэд	Хөгшид		
Улсын дүн	3504741	60.0	51.7	8.2	15.9	96.2
Баруун бүс	419864	59.5	52.2	7.3	14.2	100.7
Баян-Өлгий	116615	65.7	59.2	6.4	10.8	99.8
Говь-Алтай	56752	54.2	46.6	7.6	16.3	100.8
Завхан	71126	55.1	46.5	8.6	18.5	100.4
Увс	83914	60.9	54.2	6.7	12.3	102.1
Ховд	91457	61.8	54.6	7.2	13.2	100.8
Хангайн бүс	602959	57.3	48.9	8.4	17.3	99.6
Архангай	92343	57.3	48.9	8.4	17.2	102.0
Баянхонгор	88166	58.8	51.4	7.4	14.4	97.8
Булган	60535	55.4	45.3	10.2	22.4	105.0
Орхон	110440	57.9	49.7	8.2	16.4	96.1
Өвөрхангай	114630	57.7	49.2	8.5	17.3	100.6
Хөвсгөл	136845	56.6	48.9	7.7	15.8	99.0
Төвийн бүс	518227	58.8	50.3	8.6	17.2	101.8
Говь-Сүмбэр	18042	63.9	56.5	7.4	13.1	102.2
Дархан-Уул	109236	60.8	51.5	9.3	18.1	96.5
Дорноговь	71517	56.0	48.8	7.3	14.9	101.5
Дундговь	46092	57.9	47.6	10.2	21.5	101.4
Өмнөговь	75198	59.2	52.4	6.8	13.0	99.4
Сэлэнгэ	106691	55.6	46.9	8.7	18.6	104.7
Төв	91451	58.4	48.1	10.3	21.4	107.3
Зүүн бүс	228843	60.0	51.5	8.5	16.4	101.7
Дорнод	84053	60.8	52.5	8.4	15.9	100.7
Сүхбаатар	65696	60.3	52.3	8.0	15.3	101.3
Хэнтий	79094	58.8	49.8	9.0	18.0	103.0
Улаанбаатар	1734848	61.4	53.1	8.3	15.5	91.7

Эх үүсвэр: Үндэсний статистикийн хороо

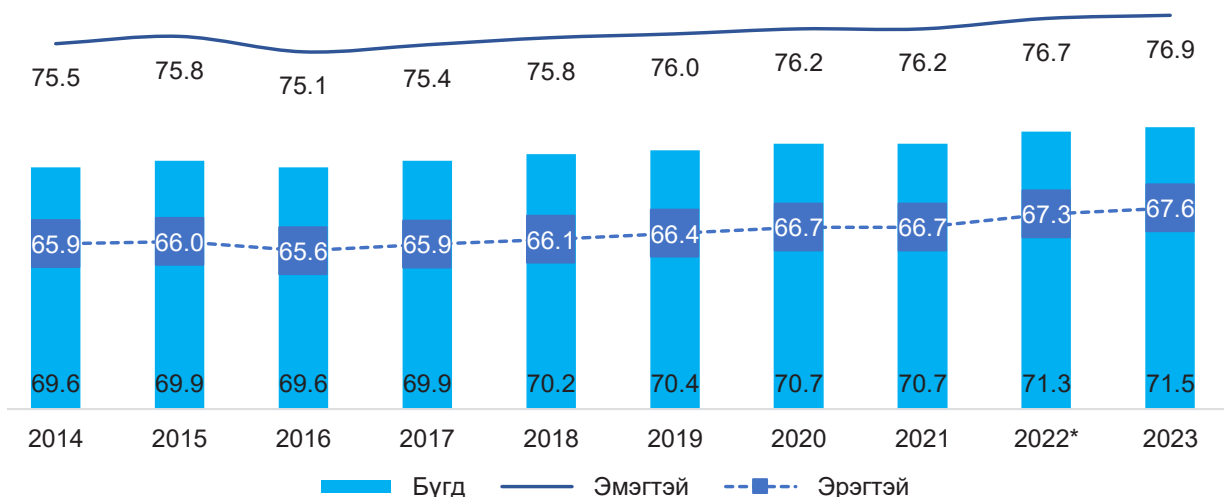
1.5. ХҮН АМЫН ДУНДАЖ НАСЛАЛТ

Хүн амын дундаж наслалт гэдэг нь шинээр төрсөн (төрөх үеийн) хүүхдийн цаашид үргэлжлэн амьдрах дундаж хугацааг (жил) хэлнэ. Дундаж наслалт нь таамаглах хэмжигдэхүүн бөгөөд насны бүлэг дэх нас баралтын коэффициентийг үндэслэн тооцсон тухайн хүний цаашид амьдрах дундаж хугацаагаар тодорхойлогддог.

Хүний амьдрах хугацааг тодорхойлох гол хэмжүүр нь “ДУНДАЖ НАСЛАЛТ” юм. Төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалт 2023 онд улсын хэмжээнд 71.5 болж сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1.1, өмнөх оноос 0.2 жилээр тус тус нэмэгдсэн байна. Хүйсээр харуулбал эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 76.9, эрэгтэйчүүдийнх 67.6 жил байгаа бөгөөд эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн дундаж наслалтын зөрүү 9.2 жил байна.

Дундаж наслалт нь таамаглах хэмжигдэхүүн бөгөөд насны бүлэг дэх нас баралтын коэффициентийг үндэслэн тооцсон тухайн хүний цаашид амьдрах дундаж хугацаагаар тодорхойлогддог. Дундаж наслалт нь хүйс, одоогийн нас, амьдралын хэв маяг зэргээс шалтгаалан ялгаатай байдаг. Монгол хүний дундаж наслалт 1965 онд 65.5 байсан бол 2023 онд 71.5 болж сүүлийн 50 жилийн хугацаанд 6 жилээр нэмэгдсэн байна.

Зураг 1.6. Хүн амын дундаж наслалт, 2014-2023 он

*2022 оны дундаж наслалтын тооцоололд Үндэсний статистикийн хорооноос өөрчлөлт оруулсан

Хүн амын төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалтыг аймгуудаар авч үзвэл Баян-Өлгий, Сүхбаатар аймгуудад хамгийн өндөр буюу 75.1, Дундговь 74.9, Булган аймагт 74.4, Хэнтий 74.1 байгаа хамгийн өндөр дундаж наслалттай 5 аймаг байна. Харин Увс, Дорнод, Хөвсгөл, Дархан-Уул аймагт улсын дунджаас 0.2-2.9 жилээр бага байна. Дундаж наслалт аймгийн түвшинд ялгаатай байгаа нь тухайн аймгийн хүн амын нас баралтын түвшин, тэр дундаа нялхсын нас баралттай холбоотой юм.

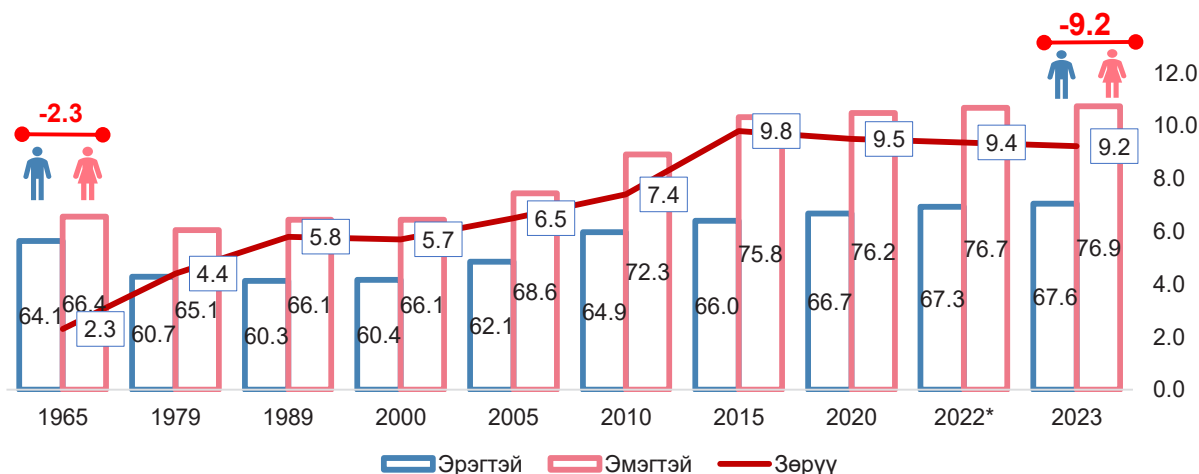
Эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс илүү урт наслах хандлага аль ч улсад байсаар ирсэн бөгөөд энэ нь эрүүл мэнд, нас баралт, нийгэм, эдийн засаг, тэгш бус байдал, эрүүл мэндийн систем, улс төр, байгаль орчин, газарзүйн байршил зэрэг олон хүчин нөлөөлдөг байна.

Эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн дундаж наслалтын зөрүү 2019 оны байдлаар дэлхийн дундаж 5.1 байхад манай улс дэлхийн дунджаас 1.8 дахин өндөр байгаа нь зөрүү хамгийн их орнуудын тоонд орж байна. Монгол хүний эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн дундаж наслалтын

зөрүү 1965 онд 2.3 байсан бол 2023 онд 9.2 жил болж тухайн хугацаанд 6.9 жилээр нэмэгдсэн байна.

Зураг 1.7. Дундаж наслалт, хүйсээр, сонгосон онуудаар

*2022 оны дундаж наслалтын тооцоололд Үндэсний статистикийн хорооноос өөрчлөлт оруулсан.

2023 оны байдлаар дундаж наслалт аймаг, бүсүүдээр ялгаатай байгаа ба Баруун бүсийн аймгуудаас Увс (71.32), Төвийн бүсийн аймгуудаас Дархан-Уул (68.59), Зүүн бүсийн аймгуудаас Дорнод (71.02) аймгууд дундаж наслалтаараа улсын дундаж үзүүлэлтээс доогуур байна.

Хүснэгт 1.2. Хүн амын дундаж наслалт, бүс, аймгаар, 2023 он

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	71.50	67.62	76.85
Баруун бүс			
Баян-Өлгий	75.15	72.22	77.38
Говь-Алтай	72.36	67.33	76.81
Завхан	72.57	70.26	74.88
Увс	71.32	66.94	74.71
Ховд	74.02	70.90	76.15
Хангайн бүс			
Архангай	73.33	71.16	74.34
Баянхонгор	72.05	69.00	73.93
Булган	74.37	70.10	76.76
Орхон	73.34	72.23	83.86
Өвөрхангай	72.64	70.65	74.95
Хөвсгөл	69.68	66.80	74.19
Төвийн бүс			
Говь-Сүмбэр	73.90	72.69	76.36
Дархан-Уул	68.59	64.10	74.60
Дорноговь	72.90	68.40	78.58
Дундговь	74.87	71.27	80.03
Өмнөговь	73.42	69.46	77.97
Сэлэнгэ	71.67	67.12	78.09
Төв	72.98	70.75	75.67
Зүүн бүс			
Дорнод	71.02	67.03	75.35
Сүхбаатар	75.05	70.02	79.80
Хэнтий	74.12	71.67	77.28
Улаанбаатар	72.24	67.46	75.61

Эх үүсвэр: Үндэсний статистикийн хороо

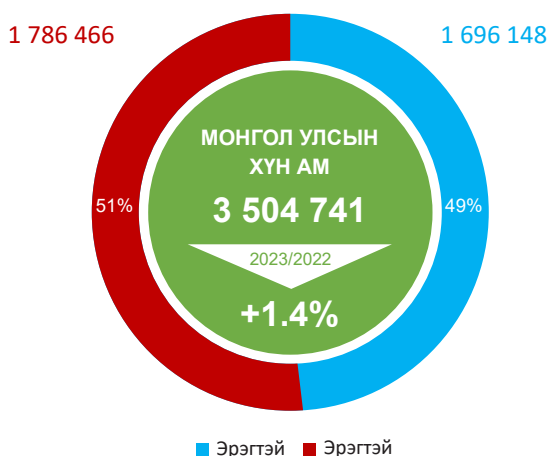

БҮЛЭГ 2

**ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН
ЗОРИЛТЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД 2023 ОН**

БҮЛЭГ 2. ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТ БА БҮХ НИЙТИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ХАМРАЛТ

Газар нутгийн хэмжээ (1 000 км²)
1.567 Хүн амын тоо

Хүн амын нягтрал
Нэг хавтгай дөрвөлжин километр нутаг дэвсгэрт ногдох хүний тоо - 2.2

Төрөлтийн ерөнхий коэффициент 19.0
Төрөлтийн нийлбэр коэффициент 2.7
Нас баралтын ерөнхий коэффициент 5.2

2.1. БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧГҮҮД

1. Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого (Монгол Улсын Их хурлын 2020 оны 52-р тогтоол)

Зорилт 2.2 Эрүүл дадал хэвшилтэй, идэвхтэй амьдралын хэв маягтай иргэнийг төлөвшүүлэн эрүүл мэндийн чанар, хүртээмж, үр дүнтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.

Урт хугацааны хөгжлийн бодлогын I үе шат нь 2020-2030 онд хэрэгжүүлэхээр “Эрүүл мэндийн чанар, хүртээмжтэй тогтолцооны шинэчлэлийн үе” гэж нэрлэн дараах үндсэн 4 чиглэлийг баталсан байна.

1. Иргэн, гэрбүл, ажил олгогчийн оролцоонд тулгуурласан нийгмийн эрүүл мэндийн/нийтийн эрүүл мэнд/ тусламж үйлчилгээний үндэсний тогтолцоо бүрдүүлэх
2. Нотолгоонд суурилсан орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний техник, технологийн дэвшлийг нэвтрүүлж, Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, гүйцэтгэлд тулгуурласан санхүүжилт, даатгалын тогтолцоо бүрдүүлэх
3. Эрүүл мэндийн салбарт цахим үйлчилгээг өргөжүүлэн үндэсний эрүүл мэндийн мэдээллийн сан бүрдүүлэх
4. Эрүүл мэндийн хүний нөөцийн хангалт, үр чадвар нийгмийн хамгааллыг сайжруулах

2. “Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл” (Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолоор)

Зорилт 2.2 Эрүүл мэндийн чанар, хүртээмжтэй, үр дүнтэй тогтолцооны шинэчлэл хийнэ.

3. “Төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлого”

(Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 24 дүгээр тогтоол)

Зорилго: Хүн амд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг тэдний эрэлт, хэрэгцээнд тулгуурлан аливаа өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, нотолгоонд суурилсан оношилгоо, эмчилгээний шинэ технологийг нэвтрүүлэх, эрүүл мэндийн салбарын санхүүжилтийн зохистой тогтолцоог бүрдүүлэх замаар тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулан монгол хүний дундаж наслалтыг уртасгахад оршино.

2.2. ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ИНДЕКСИЙН ОНОО

НҮБ-ын гишүүн 193 орон 2015 оны 9 сарын 25-нд НҮБ-ын ерөнхий ассамблейд 17 зорилго, 169 зорилт, 300 гаруй дэд зорилт бүхий тогтвортой хөгжлийн зорилтыг батлав. Тогтвортой хөгжлийн зорилт-2030 нь нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчин гэсэн гурван тулгуурт суурилан тогтвортой хөгжилд хүрэх дэлхий нийтийн урт хугацааны бодлогын баримт бичиг юм.

Нэгдсэн үндэстний байгууллага болон Дэлхийн банкнаас гишүүн орнуудын Тогтвортой хөгжлийн зорилтын хэрэгжилтийг жил бүр үнэлж, үнэлгээний индексийг тооцон гаргадаг. НҮБ-ын гишүүн 193 орноос 2023 онд Тогтвортой хөгжлийн зорилтын хэрэгжилтийн индексийг 166 улсын гүйцэтгэлийн оноог тооцоолж мэдээлсэн. Үүнээс Финланд 86.8 оноотойгоор тэргүүлж байгаа бол Швед улс 86.0, Дани 85.7 оноотойгоор удаах байруудад орсон ба Монгол улс ТХЗ-ын гүйцэтгэлийн индекс 64.7 оноотойгоор 106 дугаарт жагссан байна. Дэлхийн дундаж үзүүлэлт 66.7 байгаа ба манай улс дэлхийн дунджаас 2.0 оноогоор бага байна. Уг гүйцэтгэлтийн индекс ТХЗ-ын үзүүлэлт тус бүрийн зорилтыг амжилттай биелүүлсэн, гүйцэтгэл дунд зэрэг ч сайжирч байгаа, хэрэгжилт зогсонги байдалд байгаа, зорилтын хэрэгжилт буурч байгаа, мэдээлэл байхгүй гэж ангилж үздэг бөгөөд Монгол Улсын эрүүл мэндийн зорилтын хэрэгжилтийн гүйцэтгэл дунд зэрэг ч сайжирч байгаа гэсэн үнэлгээтэй байна.

Эх үүсвэр: www.sdindex.org

Хүснэгт 2.1. ТХЗ-ын эрүүл мэндийн үзүүлэлтийн үнэлгээ, чиг хандлага

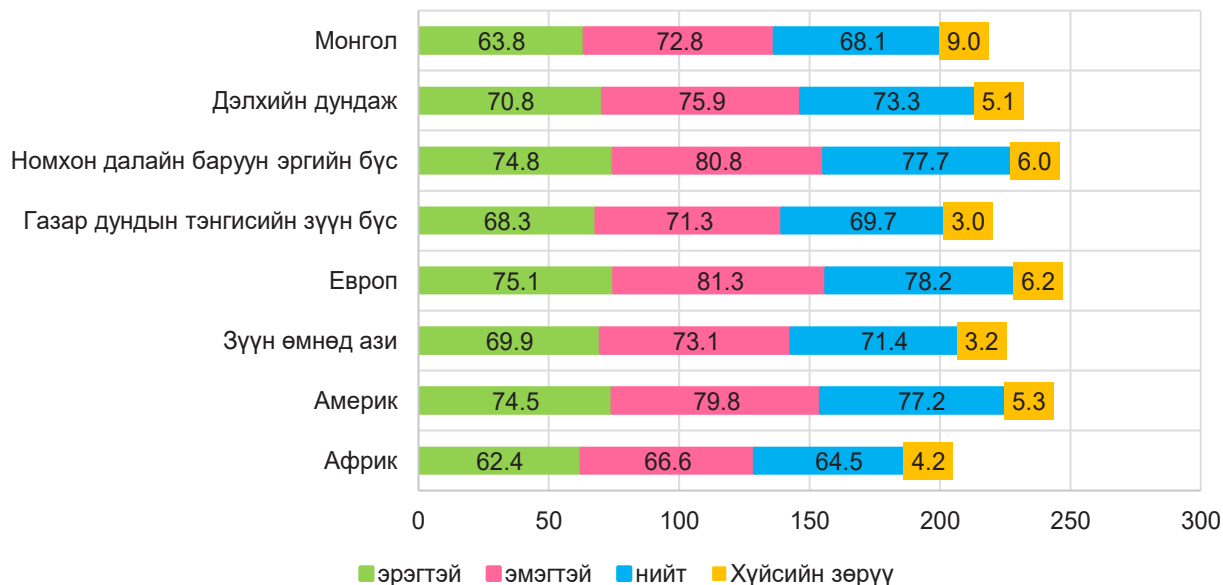
Тогтвортой хөгжлийн зорилтын эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүд	Үзүүлэлт	Хугацаа	Үнэлгээ	Чиг хандлага
3.1.1 Эхийн эндэгдлийн харьцаа (100 000 амьд төрөлтөд)	39.5	2020	●	▲
3.2.2 Нярайн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	7.5	2021	●	▲
3.2.1 Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	14.7	2021	●	▲
3.3.2 Сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин (100 000 хүнд ногдох)	428	2021	●	▶
3.3.1 Халдваргүй 1000 хүнд ногдох тухайн жилд ХДХВ-ийн халдвар авсан хүний тоо	0.0	2021	●	▲
3.4.1 30-70 насны Зүрх судасны өвчин, хорт хавдар, чихрийн шижин болон амьсгалын замын архаг өвчнөөр нас барах магадлал (%)	35.0	2019	●	▶
3.9.1 Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин (100.000 хүнд ногдох)	214.7	2019	●	●
3.6.1 Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтын түвшин (10 000 хүнд ногдох)	21	2019	●	▼
Төрөлтөөс тооцсон хүн амын дундаж наслалт	68.1	2019	●	▶
3.7.2 Өсвөр насны охидын төрөлтийн түвшин (15-19 насны 1000 охидод)	26.9	2020	●	▲
3.1.2 Эмнэлгийн мэргэжилтний эх барьсан төрөлтийн эзлэх хувь	99.3	2018	●	●
3.8.1 Эрүүл мэндийн зайлшгүй шаардлагатай тусламж үйлчилгээний хамралтын хувь	63.0	2019	●	▶

Эх үүсвэр: www.sdindex.org

Тайлбар: Чиг хандлагыг дараах байдлаар тодорхойлсон.

	Оноо буурч байгаа, сайжруулах шаардлагатай
	2030 он гэхэд ТХЗ-д хүрэхэд шаардагдах өсөлтийн хурд 50%-иас бага байна.
	Оноо 50%-иас дээш өсөлттэй байгаа хэдий ч 2030 он гэхэд ТХЗ-д хүрэхэд хангалтгүй байна
	2030 он гэхэд ТХЗ-д хүрэхэд хангалттай хүрэх боломжтой

Зураг 2.1. Төрөлтөөс тооцсон хүн амын дундаж наслалт, дэлхийн дундаж, бүс нутгийн дундажтай харьцуулахад, 2019 он

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2021: Annex 2

2.3. ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

2.3.1 ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ (ТХЗ 3.1.1)

Тогтвортой хөгжлийн зорилт 3.1. Эхийн эндэгдлийн түвшнийг 100 000 амьд төрөлт тутамд 70-аас доош болгон бууруулна.

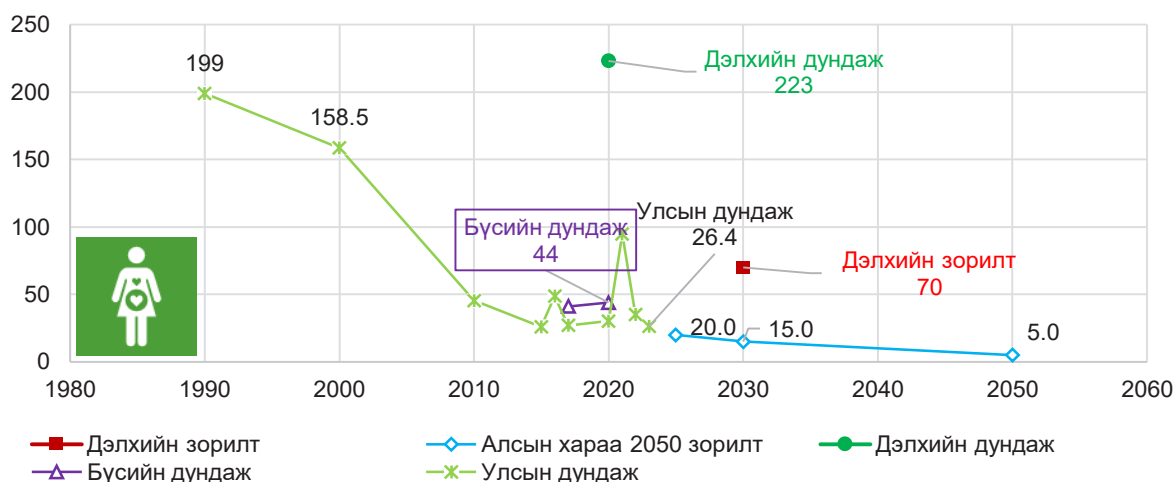
Тогтвортой хөгжлийн зорилтын 3.1.1 -д “2030 онд 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшнийг 70 болгох” зорилт тавьсан.

Монгол Улсын “Алсын хараа-2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинд тодорхойлсноор 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшнийг 2025 онд 20.0, 2030 онд 15.0, 2050 онд 5.0 болгон бууруулах зорилтыг дэвшүүлсэн.

Эхийн эндэгдлийн түвшин 2013 онд 100 000 амьд төрөлтөд 42.6 байсан бол сүүлийн жилүүдэд тууштай буурч 2015 онд 26.0 болж хамгийн бага түвшинд хүрсэн хэдий ч 2021 онд Коронавируст халдварын дэгдэлтийн улмаас 94.9 болж нэмэгдсэн.

Зураг 2.2. Эхийн эндэгдлийн харьцаа, 100 000 амьд төрөлтөд (ТХЗ 3.1.1)

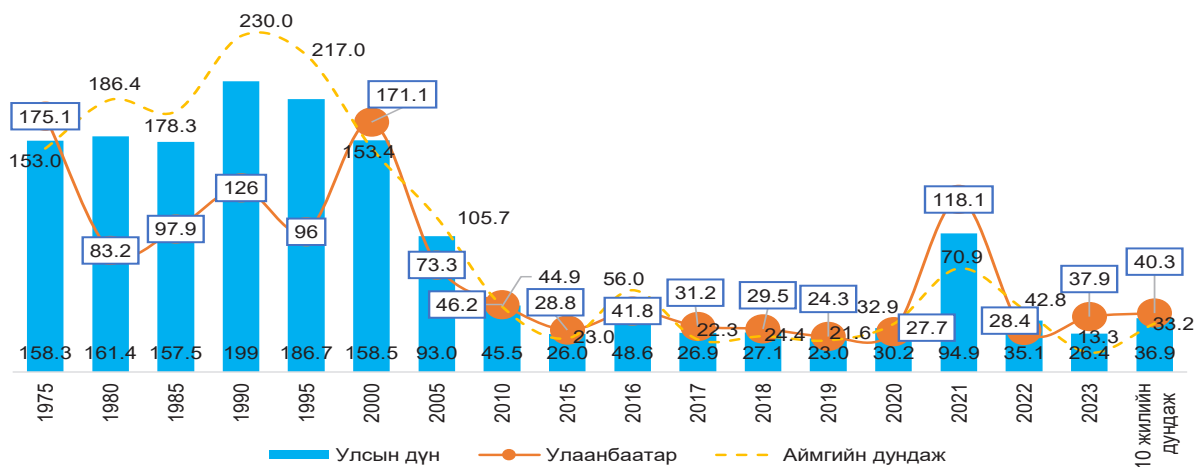

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-1

2023 онд эхийн эндэгдлийн 17 тохиолдол бүртгэгдсэн нь 100 000 амьд төрөлтөд харьцуулахад 26.4 болж сүүлийн 10 жилийн дундажаас 10.5, өмнөх онтой харьцуулахад 8.7-оор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Сүүлийн 10 жилийн дундаж үзүүлэлтийг өмнөх 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшин 44.1-оор буурсан үзүүлэлттэй байна. Номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж үзүүлэлттэй харьцуулахад бага байгаа хэдий ч 2025 онд хүрэх түвшнийг тодорхойлсон зорилтоос 6.4-оор өндөр байна.

Зураг 2.3. Эхийн эндэгдлийн түвшин, 100 000 амьд төрөлтөд, сонгосон онуудаар

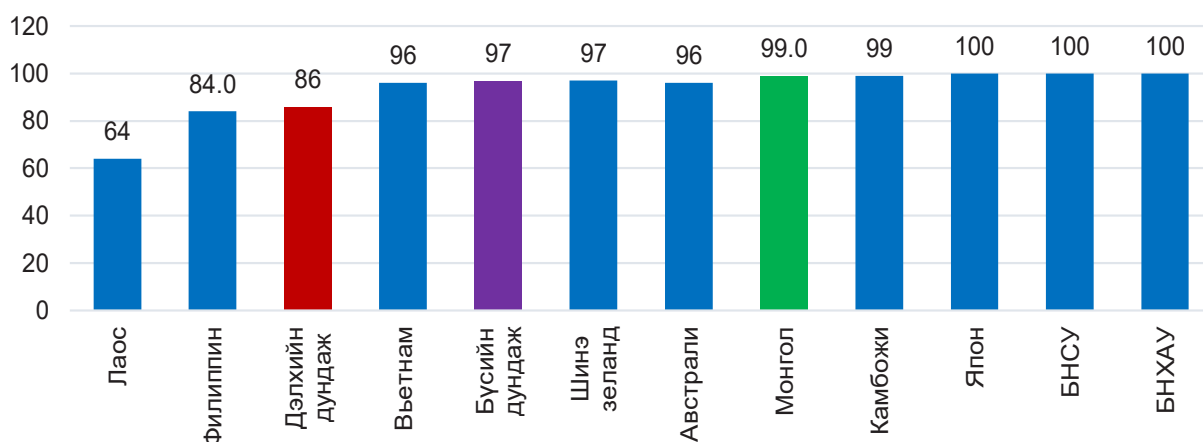

2.3.2. ЭМНЭЛГИЙН АЖИЛТАН ЭХ БАРЬСАН ТӨРӨЛТ (ТХЗ 3.1.2)

Эмнэлгийн мэргэжлийн ажилтан эх барьсан төрөлтийн эзлэх хувь 2023 онд 99.9 байгаа ба энэ үзүүлэлт сүүлийн 10 жилийн хугацаанд тогтвортой байна. Дэлхийн болон бүсийн дундажтай харьцуулахад дээгүүр үзүүлэлттэй байна.

2023 онд төрсөн эхчүүдийн 99.7 хувь нь эмнэлэгт, 0.3 хувь нь гэртээ төрсөн байна. Гэртээ төрсөн 195 тохиолдлын 46 нь эмнэлгийн тусламжгүй буюу эмчлэх, сувилах, эх барих эмнэлгийн зөвшөөрөл бүхий эмнэлгийн мэргэжилтэн төрөх үед байгаагүй бөгөөд энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 23 тохиолдлоор буюу 33.3 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 2.4. Эрүүл мэндийн мэргэжлийн ажилтан эх барьсан төрөлтийн хувь (ТХЗ: 3.1.2)

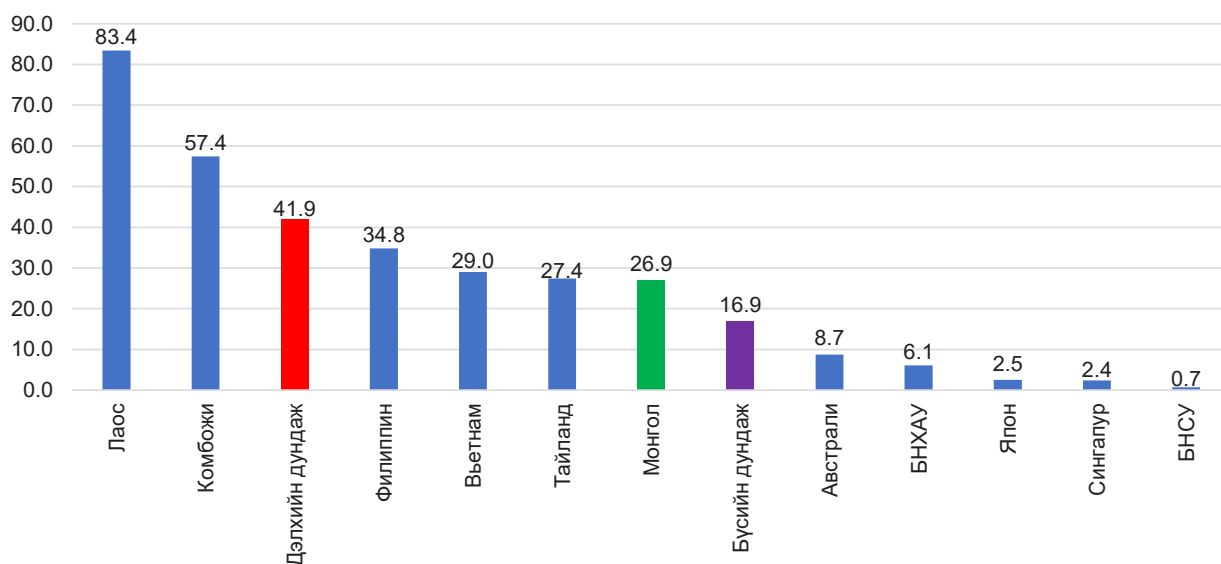
Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-1

2.3.3. ӨСВӨР НАСНЫ ОХИДЫН ТӨРӨЛТИЙН ТҮВШИН (ТХЗ 3.7.2)

Тогтвортой хөгжлийн зорилт 3.7. Бэлгийн болон нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, түүний дотор гэр бүл төлөвлөлт, мэдээлэл, сургалтыг бүх нийтэд хүртээмжтэй болгож, үндэсний стратеги, хөтөлбөрт нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийг тусгана.

Монгол улсын өсвөр насны охидын төрөлтийн түвшин 2023 оны ДЭМБ-ын статистикаар тухайн насны 1000 охидод харьцуулахад 26.9 байгаа нь дэлхийн дундаж (41.9)-аас 15.0-оор доогуур байгаа хэдий ч Номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж (16.9)-аас 10.0-оор өндөр үзүүлэлттэй байна.

Зураг 2.5. Өсвөр насны охидын төрөлтийн түвшин, дэлхийн болон бүсийн дундажтай харьцуулахад (ТХЗ 3.7.2)

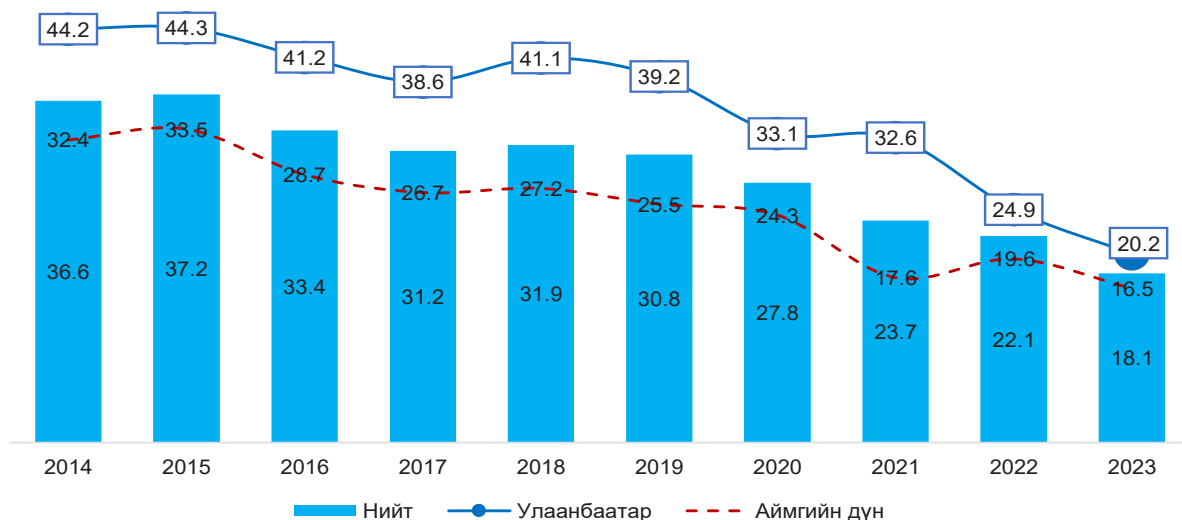
Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-2

Эрүүл мэндийн статистикаар өсвөр насны охидын төрөлтийн түвшин 2023 онд тухайн

насны 1000 эмэгтэйд харьцуулахад 18.1 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 11.6, өмнөх онтой харьцуулахад 4.0-оор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна. 2014 оны байдлаар нийт төрсөн эхчүүдийн 5.5 хувийг өсвөр насны охидын төрөлт эзэлж байсан бол 2023 онд 3.3 хувь болж сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1.1 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 2.6. Өсвөр насны охидын төрөлтийн түвшин, 15-19 насны 1000 охидод, 2014-2023 он

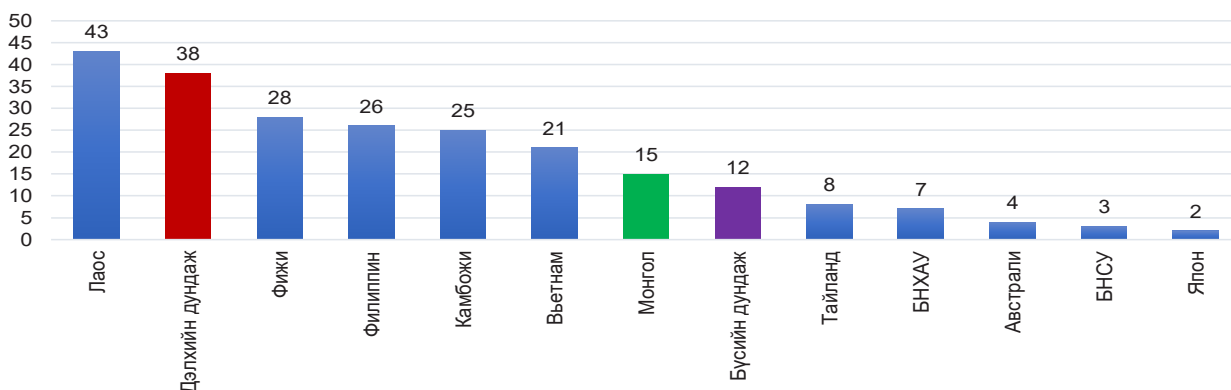

2.3.4. ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ (ТХЗ 3.2.1)

Тогтвортой хөгжлийн зорилт 3.2. Бүх орон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийг 1000 амьд төрөлтөд 25 болгож бууруулна.

Тогтвортой хөгжлийн зорилтын 3.2-д “2030 он гэхэд нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн сэргийлж болох эндэгдлийг зогсоох, бүх улс орнууд нярайн эндэгдлийг 1000 амьд төрөлтөд 12-оос доош, 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшнийг 1000 амьд төрөлтөд 25-аас доош” болгон бууруулах зорилтыг дэвшүүлсэн. ДЭМБ-ын 2021 оны статистикаар тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин 1000 амьд төрөлтөд 15 байгаа нь дэлхийн дундаж (37)-аас 22-оор бага, номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж (11.0)-аас 4-оор өндөр байна.

Зураг 2.7. Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, дэлхийн болон бүсийн дундажтай харьцуулахад, 1000 амьд төрөлтөд (ТХЗ: 3.2.1)

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-1

Монгол Улсын “Алсын хараа-2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинд “1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын эндэгдлийн түвшнийг 2025 онд 9.0, 2030 онд 8.0, 2050 онд 2.3” болгон бууруулах зорилтыг дэвшүүлсэн.

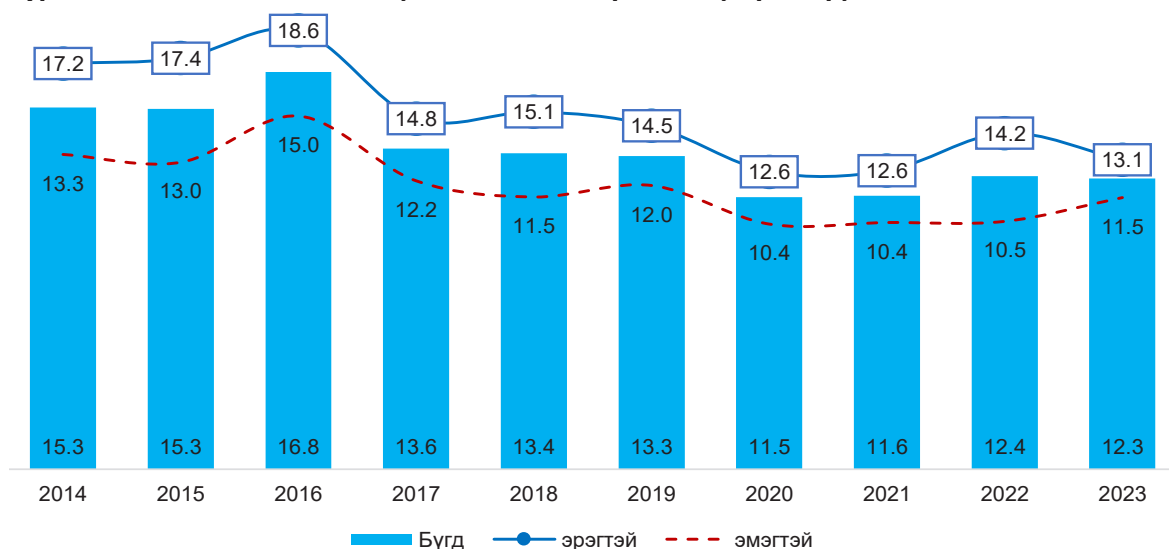
Хүснэгт 2.2. Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, сонгосон онуудаар

Үзүүлэлт	1990	2000	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2025*
Нялхсын эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/									
Хүйс									
Эрэгтэй	-	-	21.3	17.4	12.6	12.6	14.2	13.1	
Эмэгтэй	-	-	17.3	13.0	10.4	10.4	10.5	11.5	
Байршил									
Улсын дундаж	63.4	31.23	19.4	15.3	13.7	11.6	12.4	12.3	9.0 ^а
УБ хот	70.3	32.8	16.1	14.7	13.2	11.1	12.5	13.7	-
Аймгийн дундаж	62.5	30.8	22.1	15.9	14.3	12.0	12.3	10.8	-
5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/									
Хүйс									
Эрэгтэй	-	-	26.4	20.7	17.7	15.0	18.1	16.1	
Эмэгтэй	-	-	22.7	15.7	14.5	12.7	12.9	13.6	
Байршил									
Улсын дундаж	87.5	42.4	24.6	18.3	14.0	13.9	15.5	14.9	12.0 ¹
УБ хот	99.9	42.4	20.6	17.3	13.4	13.1	14.9	15.7	-
Аймгийн дундаж	94.4	42.5	28.0	19.2	14.6	14.7	16.2	14.1	-

Эх үүсвэр: а. Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоол, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшин

Эрүүл мэндийн статистикаар 2023 онд нялхсын эндэгдэл 793 тохиолдол бүртгэгдэж, 1000 амьд төрөлтөд 12.3 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1.3-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 0.1-оор тус тус буурсан байна. Сүүлийн 10 жилийн дундаж үзүүлэлт (13.6)-ийг өмнөх 10 жилийн дундаж (18.7) тай харьцуулахад 5.1-оор буурсан үзүүлэлттэй байна. Нялхсын эндэгдлийн 62.5 хувийг нярайн эндэгдэл эзэлж байгаа бөгөөд 1000 амьд төрөлтөд ногдох нярайн эндэгдэл 7.7 байна.

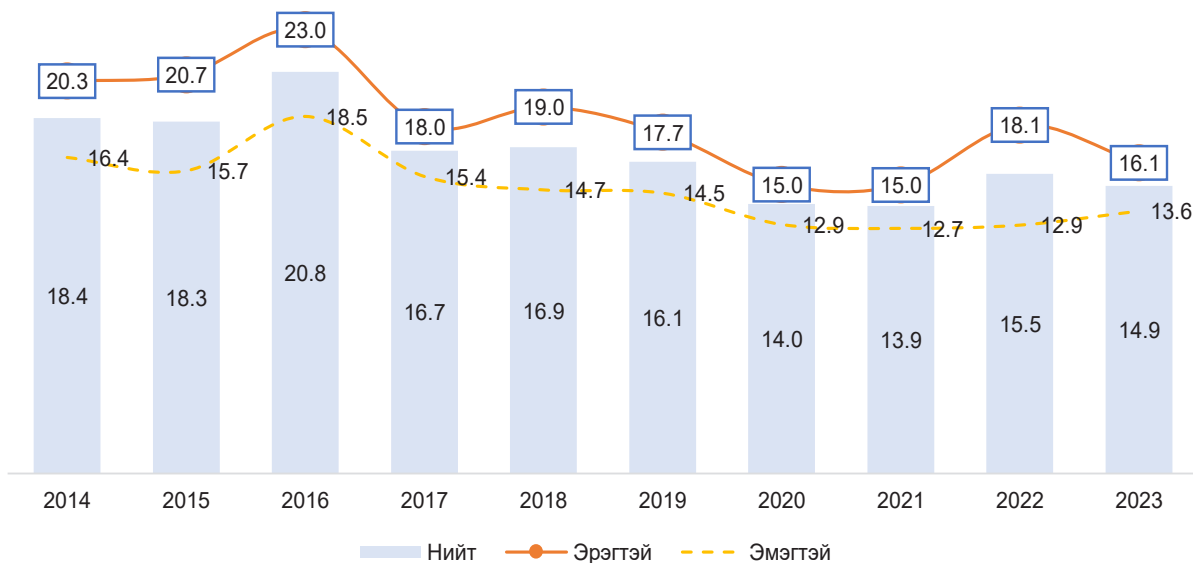
Зураг 2.8. Нялхсын эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд, хүйсээр, 2014-2023 он

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин 961 тохиолдол бүртгэгдэж, 1000 амьд төрөлтөд 14.9 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1.7-оор, өмнөх оноос 0.6-оор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна. Сүүлийн 10 жилийн дундаж үзүүлэлт (16.6)-ийг өмнөх 10 жилийн дундаж (22.4) тай харьцуулахад 5.8-оор буурсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 2.9. Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд, хүйсээр, 2014-2023 он

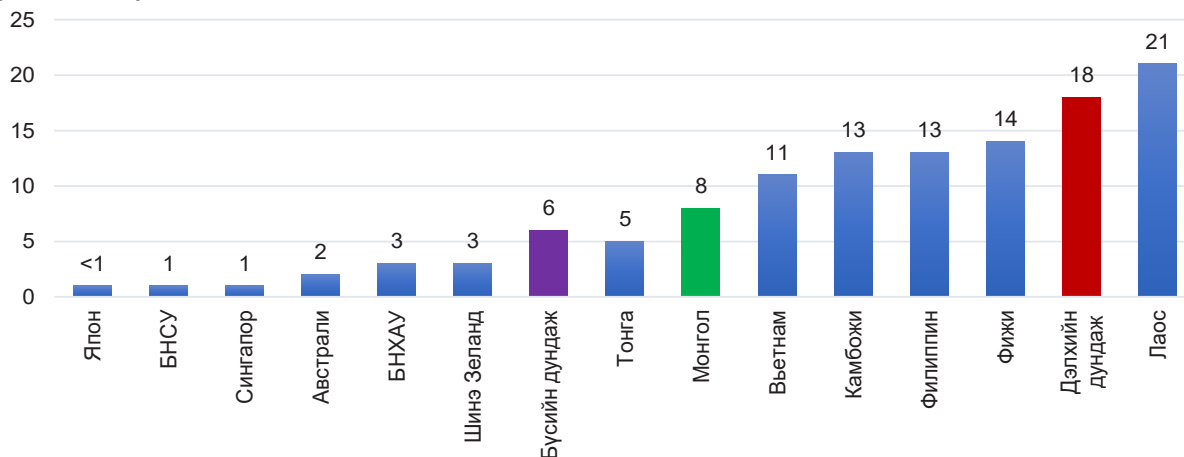

2.3.5. НЯРАЙН ЭНДЭГДЭЛ (ТХЗ 3.2.2)

Тогтвортой хөгжлийн зорилт 3.2: Нярайн эндэгдлийг 1000 амьд төрөлтөд 12 болгож бууруулна.

Тогтвортой хөгжлийн зорилтод 2030 он гэхэд бүх улс орнууд нярайн эндэгдлийг 1000 амьд төрөлтөд 12-оос доош болгон бууруулах зорилт тавьсан. Нярайн эндэгдлийн түвшин 2021 оны ДЭМБ-ын статистикаар 1000 амьд төрөлтөд харьцуулахад 8 байгаа нь дэлхийн дундаж (18)-аас 10.0-оор бага, харин номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж (6)-аас 2.0-оор өндөр байна.

Зураг 2.10. Нярайн эндэгдлийн түвшин, дэлхийн болон бүсийн дундажтай харьцуулахад (ТХЗ: 3.2.2)

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-1

Монгол улсын хувьд 2014 онд нярайн эндэгдлийн түвшин 10.0 байсан бол 2023 онд 7.7

болж 2.3-оор буурсан байна. Нярайн эндэгдэл дотор эрт нярайн эндэгдлийн эзлэх хувь хамгийн өндөр 65.7 хувийг эзэлж байгаа нь 2014 онтой харьцуулахад 14.9 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 2.3. Нярайн болон перинаталь эндэгдлийн түвшин, сонгосон онуудаар

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Нярайн эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/										
Аймгийн дундаж	9.5	9.9	9.1	8.5	8.1	8.3	7.8	8.6	7.7	6.9
Улаанбаатар хот	10.4	10.4	9.3	8.9	9.2	8.0	8.3	7.9	7.8	8.5
Улсын дундаж	10.0	10.2	9.2	8.7	8.7	8.6	7.3	8.2	7.8	7.7
Эрэгтэй	11.2	11.6	10.5	9.8	9.9	9.4	8.7	8.9	9.3	8.9
Эмэгтэй	8.8	8.7	7.8	7.6	7.3	7.1	6.9	7.5	6.2	6.5
Амьгүй төрөлт /1000 нийт төрөлтөд/										
Аймгийн дундаж	6.6	5.8	5.9	5.5	4.7	4.4	5.3	5.1	4.8	4.4
Улаанбаатар хот	6.2	7.8	6.5	6.6	6.4	5.9	5.5	5.9	5.7	6.1
Улсын дундаж	6.4	6.8	6.2	6.0	5.6	5.2	5.4	5.5	5.3	5.3
Перинаталь эндэгдэл /1000 нийт төрөлтөд/										
Аймгийн дундаж	14.3	13.5	12.6	11.9	10.8	10.6	10.4	11.3	10.2	8.6
Улаанбаатар хот	14.7	15.6	13.2	12.9	12.8	11.4	11.6	12.2	11.4	11.9
Улсын дундаж	14.5	14.6	12.9	12.4	11.9	11.0	11.1	11.8	10.8	10.4

2.4 ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

Тогтвортой хөгжлийн зорилт 3.3. ДОХ, сүрьеэ, хумхаа өвчний тархалтыг дарах, элэгний үрэвсэл, усаар дамжин халдварладаг өвчин, бусад халдварт өвчинтэй тэмцэх

Тогтвортой хөгжлийн зорилт 3.4. Халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, түүнийг эмчлэх замаар халдварт өвчнөөс үүдэлтэй цаг бусаар нас барах явдлыг гуравны нэгээр бууруулах

Халдварт өвчин гэдэг нь өвөрмөц үүсгэгчээр үүсэж, цаашаа халдвар тараадаг, үечилсэн явцтай, өвөрмөц дархлал тогтдог өргөн хүрээний бүлэг өвчин юм. Халдварт өвчнүүдийн гаралтад хотжилт, хүн амын хурдацтай өсөлт, антибиотикийн бүрүү хэрэглээ, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ хангалтгүй байх, хүний бүрүүтай үйл ажиллагаа, хүрээлэн буй орчны тэнцэл алдагдах, уур амьсгалын өөрчлөлт зэрэг олон хүчин зүйлс нөлөөлнө. Халдварт өвчнийг хянах, урьдчилан сэргийлэх, бүр мөсөн устгах зэрэгт нянгийн эсрэг эм, вакциныг боловсруулж эрүүл ахуй, ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах зэргээр томоохон дэвшил гарсан.

2.4.1. ХДХВ-ийн ХАЛДВАРЛААГҮЙ 1000 ХҮН АМД НОГДОХ ХДХВ-ийн ШИНЭ ТОХИОЛДЛЫН ТОО (ТХЗ 3.3.1)

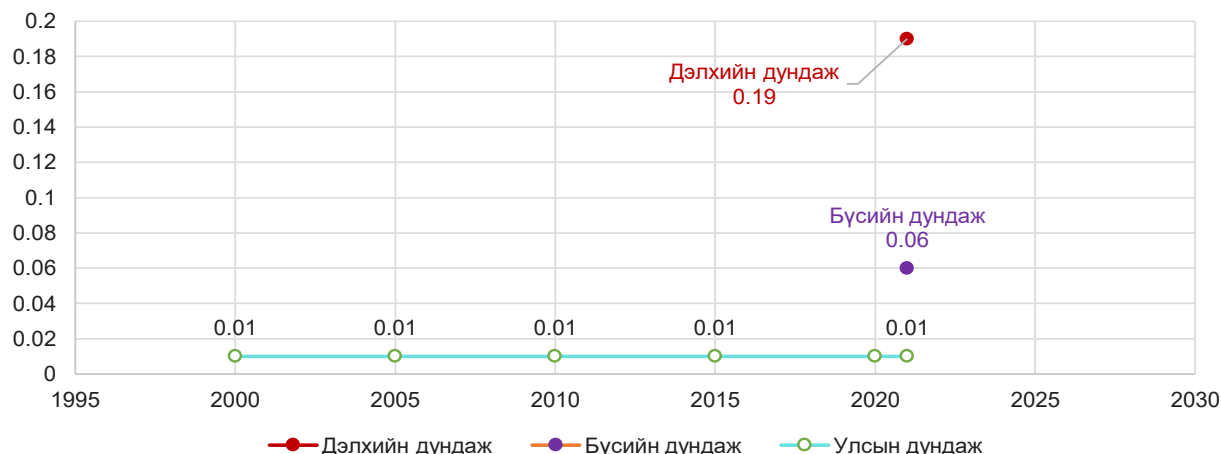
Манай улсын хувьд ХДХВ/ДОХ бага тархалттай орны тоонд ордог хэдий ч БЗДХ-ын тархалт өндөр, эрдэлт бүлэг болон нийт хүн амын дунд бэлгэвчийн хэрэглээ бага, ХДХВ-ийн халдвар хамгийн хурдацтай тархаж буй хоёр том гүрний дунд оршдог, хилээр зорчих хөдөлгөөн ихтэй зэрэг шалтгаануудын улмаас ХДХВ-ийн халдвар тархах эрсдэл өндөртэй оронд тооцогддог байна.

Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын 2021 оны тооцооллоор Номхон далайн баруун

бүсийн орнуудын шинэ ХДХВ-ийн халдварын түвшин 0.06 байгаа нь дэлхийн дунджаас 0.13-оор доогуур байгаа бөгөөд Монгол улсын хүн амын халдварлаагүй 1000 хүн амд ногдох өвчлөлийн түвшин 0.01 буюу дэлхийн дундажтай харьцуулахад 0.18, бүсийн дунджаас 0.05-оор тус тус бага байна.

Зураг 2.11. ХДХВ-ийн халдварлаагүй 1000 хүн амд ногдох ХДХВ-ийн шинэ тохиолдлын тоо (ТХЗ 3.3.1)

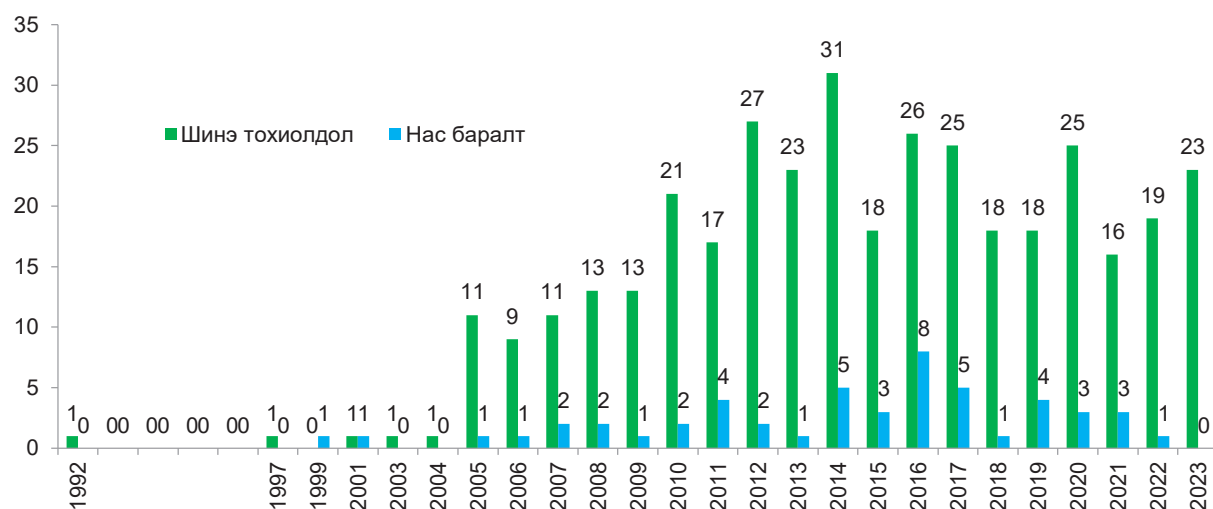

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex

1992 онд Монгол улсад ХДХВ/ДОХ-ын анхны тохиолдол бүртгэгдсэнээс хойш 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар ХДХВ/ДОХ-ын нийт 369 тохиолдол бүртгэгдэж, үүнээс 23 тохиолдол нь шинээр бүртгэгдсэн байна. Бүртгэгдсэн 369-өөс 51 тохиолдол нь нас барсан байна.

Нийт тохиолдлын 84.3% нь (311) эрэгтэйчүүд, 15.4% нь (57) эмэгтэйчүүд, 1 тохиолдол (0.3%) хүйс тодорхойгүй хүн байна. ХДХВ/ДОХ-ийн бүртгэгдсэн нийт тохиолдлууд бэлгийн замаар дамжсан ба цус цусан бүтээгдэхүүн, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ, эхээс хүүхдэд цусаар дамжсан халдварын тохиолдол бүртгэгдээгүй байна.

Зураг 2.12. ХДХВ-ийн шинэ тохиолдол, нас баралтын тоо, бүртгэгдсэн оноор

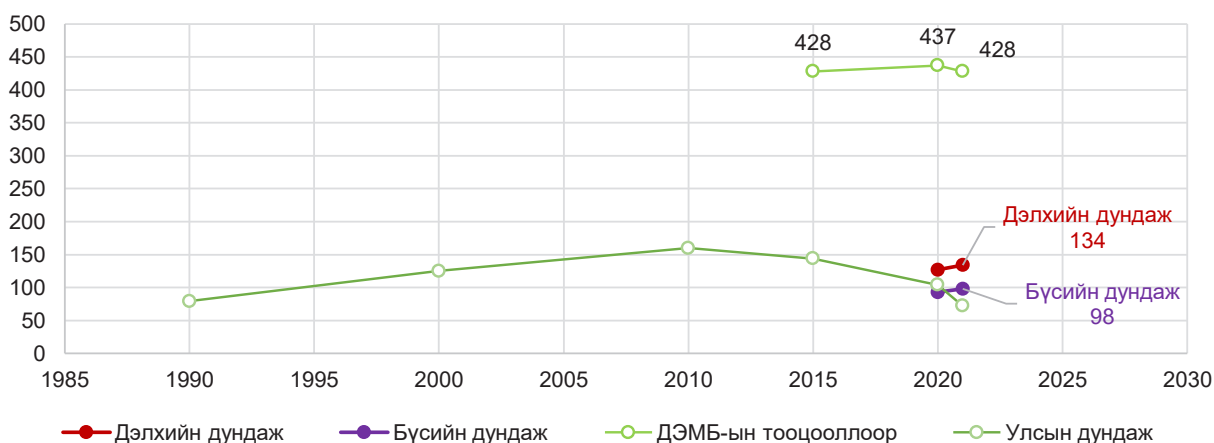

2.4.2. СҮРЬЕЭГИЙН ӨВЧЛӨЛИЙН ТОХИОЛДОЛ (ТХЗ 3.3.2)

Монгол улс нь сүрьеэгийн халдварын тархалт өндөрт тооцогддог ба сүүлийн 10 жилийн дунджаар 3380 тохиолдол бүртгэгдэж, 2023 оны байдлаар 70.9% нь уушгины сүрьеэ эзэлж байна.

Монгол улсын хүн амын дундах сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин 2021 оны ДЭМБ-ын тооцооллоор номхон далайн баруун эргийн бүсийн орнуудтай харьцуулахад тархалтын түвшнийгээр гуравдугаарт орж байгаа ба 100 000 хүн амд ногдох сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин 428 байгаа нь дэлхийн дундаж (134)-аас 294, бүсийн дундаж (98)-аас 330-оор тус тус өндөр байна.

Зураг 2.13. Сүрьеэ өвчний тохиолдлын түвшин, 100 000 хүн амд (ТХЗ 3.3.2)

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2022: Annex 2-1

Эрүүл мэндийн статистикаар 2023 онд 100 000 хүн амд ногдох сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшнийг тооцоход 69.7 байна. Сүүлийн 10 жилийн дунджаас 100 000 хүн ам тутамд 46.2, өмнөх онтой харьцуулахад 2.3-оор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 2.4. Сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин, 100 000 хүн амд, сонгосон онуудаар

Үзүүлэлт	1990	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин*									
Улсын дундаж	79.0	125.0	178.0	154.0	144.1	103.5	72.2	70.5	69.7
УБ хот	84.0	155.0	244.0	189.0	183.7	138.8	95.5	88.4	89.9
Аймгийн дундаж	63.0	99.0	123.0	136.0	105.4	73.5	49.3	54.7	53.4
Хүйс									
Эрэгтэй				174.5	160.4	114.0	82.0	82.0	85.4
Эмэгтэй				145.5	128.3	93.4	62.7	59.3	54.4
Сүрьеэгийн нас баралтын түвшин*									
Улсын дундаж	4.8	3.2	4.0	3.3	3.6	3.0	1.8	2.0	2.7
УБ хот	5.4	2.5	3.3	4.4	5.4	4.0	2.6	2.6	4.0
Аймгийн дундаж	3.9	2.0	4.3	2.5	2.0	2.1	1.0	1.4	1.6
ДОТС-ын хүрээнд эмчилсэн сүрьеэгийн тохиолдлын хувь*									
Улсын дундаж	-	100/80	100/79	100/84.5	100/79.5	100/76.4	100/77.6	100/76.5	100/75.0
УБ хот	-	100/84	100/74	100/81.7	00/74.3	100/67.7	100/72.8	100/71.2	00/69.2
Аймгийн дундаж	-	100/81	100/84	100/87.5	100/87.8	100/87.1	100/84.7	100/86.1	100/83.4

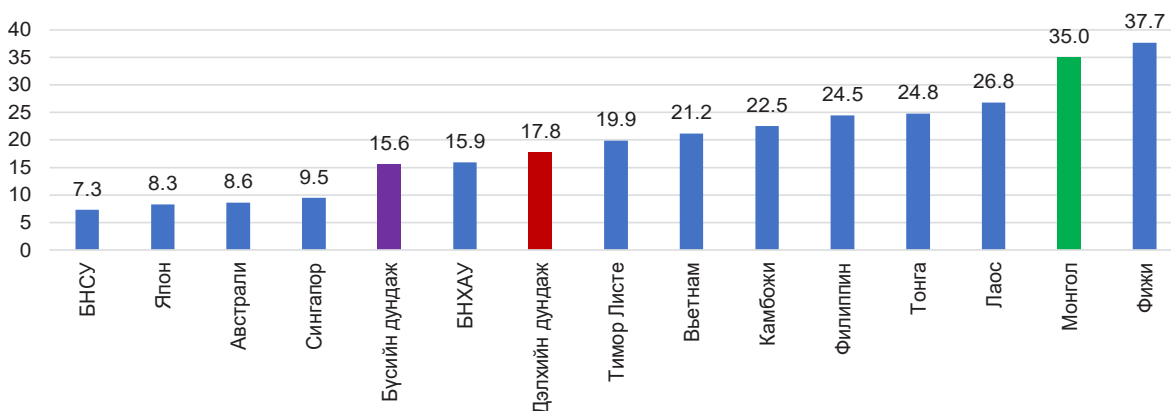
2.5. ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧИН

2.5.1. 30-70 НАСНЫ ХҮН АМЫН ДУНДАХ ЗҮРХ СУДАС, ХАВДАР, ЧИХРИЙН ШИЖИН, АМЬСГАЛЫН ЗАМЫН АРХАГ ӨВЧНӨӨР НАС БАРАХ МАГАДЛАЛ (ТХЗ 3.4.1)

ДЭМБ-ын зөвлөсөн аргачлалын дагуу ХБӨ-ний анхдагч болон завсрын эрсдэлт хүчин зүйлсээс өдөр бүр тогтмол тамхи татах, хоногт 5 нэгжээс бага жимс хүнсний ногоо хэрэглэх, хөдөлгөөний хомсдолтой, илүүдэл жин ба таргалалттай, артерийн даралт ихсэх зэрэг нийтлэг тохиолдох эрсдэлт хүчин зүйлс хавсран илрэх тохиолдлыг судалж, ХБӨ-өөр өвчлөх эрсдэлийн зэргийг тодорхойлж үнэлгээг өгөхөд аль нэг нь илрээгүй буюу ХБӨ-өөр өвчлөх эрсдэлгүй хүн ам 3.9, 3 ба түүнээс олон эрсдэлт хүчин зүйлс хавсран илэрсэн буюу ХБӨ-өөр өвчлөх өндөр эрсдэлтэй хүн амын үзүүлэлт 22.7 хувь байна.

Эх сурвалж: Халдварт бус өвчин, осол гэмтлийн шалтгаан, эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтын үндэсний IV судалгаа, STEPS-2019

Зураг 2.14. 30-70 насны хүн амын дундах зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчнөөр нас барах магадлал, (ТХЗ 3.4.1) 2020 он

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-1

ДЭМБ-ын тооцооллоор Монгол улсын 30-70 насны хүн амын дундах халдварт бус өвчний дөрвөн гол өвчнөөр нас барах магадлал 35 байгаа нь дэлхийн дундаж (17.8)-аас 17.2, бүсийн дундаж (15.6)-аас 19.4-оор тус тус өндөр байна.

Эрүүл мэндийн статистикаар 2023 онд зүрх судасны өвчин, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчнөөр нас барсан 30-70 насны шалтгаант нас баралтын 6312 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт нас баралтын 35.1 хувийг эзэлж байна.

Эдгээр өвчлөлийн шалтгаант нас баралтын түвшин 2023 оны байдлаар тухайн насны 10 000 эрэгтэйд 59.2, эмэгтэйд 25.7 байна.

Хүснэгт 2.5. 30-70 насны хүн амын дундах зүрх судас, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчин, тухайн насны 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

Үзүүлэлт	2014	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Зүрх судас, хорт хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин (30-70 нас)								
нийт	48.6	48.3	45.0	45.2	41.2	43.1	42.9	41.8
эрэгтэй	64.7	64.4	60.9	62.1	57.3	59.6	61.9	59.2
эмэгтэй	33.7	33.3	30.2	29.5	26.4	27.8	25.4	25.7
Зүрх судасны өвчний нас баралт, тухайн насны 10 000 хүн амд харьцуулахад (30-70 нас)								
нийт	24.9	24.8	22.8	21.1	19.5	21.3	21.4	20.6
эрэгтэй	34.7	34.9	33.0	31.4	29.3	31.6	32.9	31.1
эмэгтэй	15.9	15.3	13.4	11.5	10.5	11.8	10.8	10.9
Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт, тухайн насны 10 000 хүн амд харьцуулахад (30-70 нас)								
нийт	21.8	21.3	19.9	21.5	19.4	18.7	18.4	18.4
эрэгтэй	27.5	26.7	24.9	27.1	25.0	24.2	24.7	24.2
эмэгтэй	16.4	16.4	15.3	16.3	14.2	13.6	12.5	13.1
Чихрийн шижин өвчний шалтгаант нас баралт, тухайн насны 10 000 хүн амд харьцуулахад (30-70 нас)								
нийт	0.9	1.1	0.9	1.4	1.3	1.8	1.5	1.2
эрэгтэй	1.0	1.3	1.1	1.7	1.6	2.0	1.8	1.6
эмэгтэй	0.9	1.0	0.8	1.0	1.1	1.6	1.2	1.0
Амьсгалын замын архаг өвчний шалтгаант нас баралт, тухайн насны 10 000 хүн амд харьцуулахад (30-70 нас)								
нийт	1.0	1.1	1.3	1.3	1.0	1.3	1.6	1.5
эрэгтэй	1.5	1.5	1.9	2.0	1.4	1.9	2.4	2.3
эмэгтэй	0.5	0.6	0.7	0.6	0.6	0.8	0.8	0.7

2.5.2. АМИА ХОРЛОЖ НАС БАРСАН ТОХИОЛДЛЫН ТҮВШИН (ТХЗ 3.4.2)

Монгол улсын хүн амын дундах амиа хорлож нас барсан тохиолдлын түвшин 100 000 хүн амд 2019 оны ДЭМБ-ын статистикаар 17.9 байгаа нь дэлхийн дундаж (9.2)-аас 8.7, Номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж (8.7)- аас 9.2-оор тус тус өндөр байна. 2019 оны байдлаар амиа хорлож нас барсан тохиолдлын түвшин номхон далайн баруун бүсийн орнуудын дунд 2 дахь өндөр тархалттай орон болж байна.

Зураг 2.15. Амиа хорлож нас барсан тохиолдлын түвшин, 100 000 хүнд ногдох амиа хорлосон хүний тоо (ТХЗ 3.4.2)

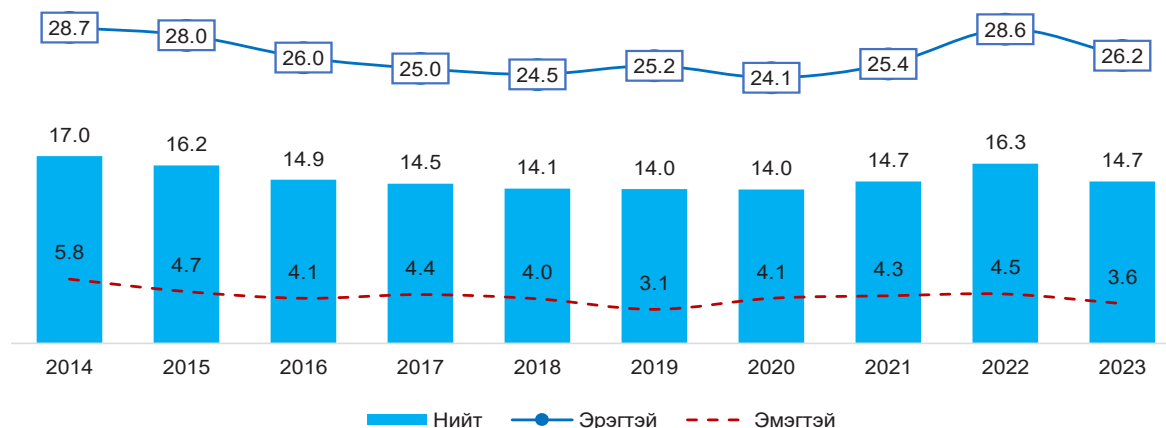
Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex2-2

2023 оны эрүүл мэндийн статистикаар Монгол улсын хүн амын дундах амиа хорлож нас барсан тохиолдлын түвшин 100 000 хүн амд 14.7 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 0.3-оор, өмнөх оноос 1.6-оор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Нийт нас баралтад эзлэх амиа хорлогчдын хувь бага хэдий ч насны бүлэгт эзлэх хувь харьцангуй ялгаатай байна. Тухайлбал, 2023 онд нас барсан 20-24 насны залуучуудын 27.4 хувь нь буюу 4 хүн тутмын 1, 25-29 насны залуучуудын 20.6 хувь буюу 5 хүн тутмын 1, 15-19 насныхны 23.6 хувь буюу мөн 4 хүн тутмын 1 нь амиа хорлон нас барсан байна.

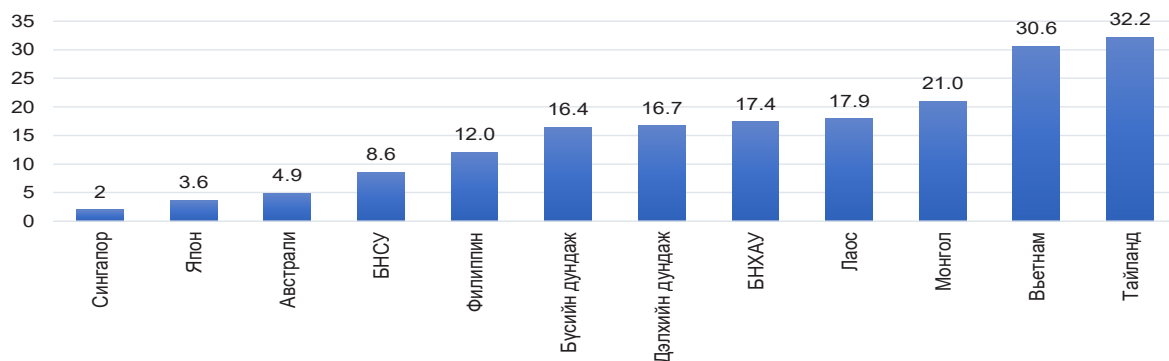
Зураг 2.16. Амиа хорлож нас барсан тохиолдлын түвшин, 100 000 хүнд ногдох амиа хорлосон хүний тоо, (ТХЗ 3.4.2)

2.5.2. ЗАМ ТЭЭВРИЙН ОСЛЫН ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ (ТХЗ 3.6.1)

Монгол улсын хүн амын дундах зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтын түвшин 100 000 хүн амд 2019 оны ДЭМБ-ын статистикаар 21.0 байгаа нь дэлхийн дундаж (16.7)-аас 4.3, Номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж (16.4)-аас 4.6-оор тус тус өндөр байна.

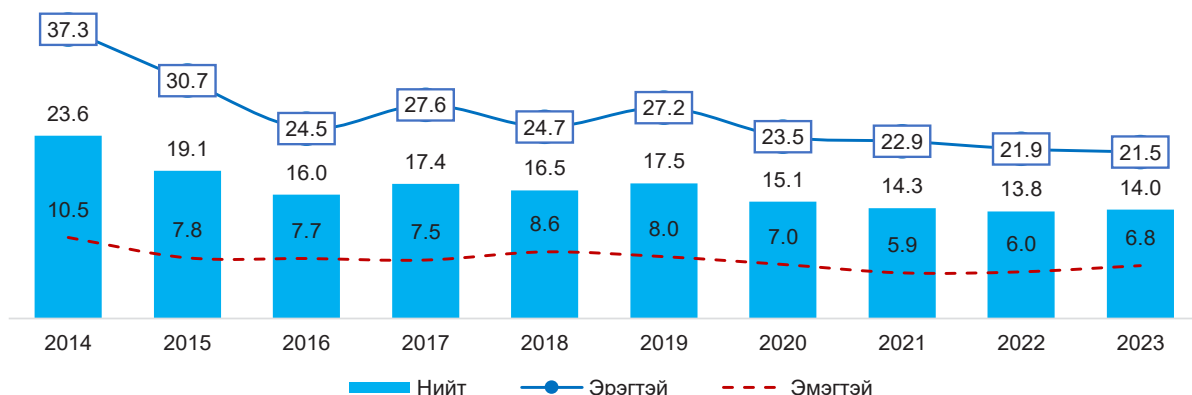
Зураг 2.17. Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтын түвшин (100 000 хүнд ногдох зам тээврийн ослоор нас барсан хүний тоо (ТХЗ 3.6.1))

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-2

Эрүүл мэндийн статистикаар 2023 онд 475 хүн зам тээврийн ослын нас баралтын тохиолдол бүртгэгдэж, 100 000 хүн амд ногдох баралтын түвшин 14.0 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дундажас 2.6, өмнөх онтой харьцуулахад 0.2-оор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна. Ослын шалтгаанаар харуулбал, бусад тээврийн осол 52.4%, мотоциклтой зорчигч зам тээврийн осолд орсон 20.2%, явган зорчигч зам тээврийн осолд орсон 26.7%-ийг тус тус эзэлж байна. Хүйсийн хувьд бусад тээврийн ослын улмаас нас барсан эрчүүд эмэгтэйчүүдээс 2 дахин их, явган зорчигч нас барсан тохиолдол 2.9 дахин их байгаа бол мотоциклтой зорчигч нас барсан тохиолдолд эрэгтэйчүүд 31 дахин илүү байна. 2023 онд зам тээврийн ослоор нас барсан тохиолдлыг насны ангиллаар харуулбал: 15 хүртэлх насны хүүхэд 10.5 хувь, 15-29 насныхан 13.3 хувийг эзэлж байгаа ба 30-39 насныхан 20.0 хувь, 40-49 насныхан 20.8 хувь, 50-59 насныхан 20.0 хувийг эзэлж байгаа нь насны ангилал дотроо өндөр үзүүлэлттэй байна.

Зураг 2.18. Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтын түвшин, 100 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

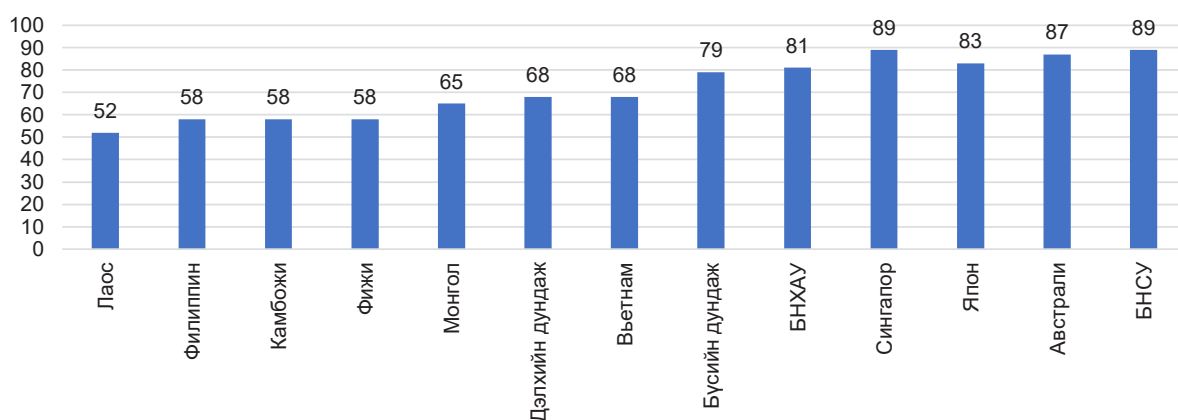
2.6. БҮХ НИЙТИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ХАМРАЛТ

2.6.1. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАЙЛШГҮЙ ШААРДЛАГАТАЙ ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХАМРАЛТЫН ХУВЬ (ТХЗ-ЫН 3.8-1)

Тогтвортой хөгжлийн зорилт 3.8. Хүн бүрд эрүүл мэндийн үйлчилгээ, түүний санхүүгийн эрсдэлийн хамгаалалт, нэн шаардлагатай чанартай эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, аюулгүй, үрдүнтэй, чанартай, боломжийн үнэтэй нэн шаардлагатай эм, вакциныг хүртээмжтэй хүргэх

Эрүүл мэндийн зайлшгүй шаардлагатай тусламж үйлчилгээний хамралтын хувийг нөхөн үржихүйн, эх, нярайн болон хүүхдийн эрүүл мэнд, халдварт өвчин, халдварт бус өвчин, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чадавх, хүртээмжийн 14 үндсэн үзүүлэлтийн геометр дунджаар тооцоолж гаргадаг. Эрүүл мэндийн зайлшгүй шаардлагатай тусламж үйлчилгээний хамралтын хувийг 2021 онд 65 хувь байгаа нь дэлхийн дундаж (68)-аас 3, бүсийн дундаж (79)-аас 11 хувиар тус тус бага байна.

Зураг 2.19. Эрүүл мэндийн зайлшгүй шаардлагатай тусламж үйлчилгээний хамралтын хувь (ТХЗ 3.8.1)

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-2

Монгол улсын хувьд эрүүл мэндийн зайлшгүй шаардлагатай тусламж үйлчилгээний үзүүлэлтээс эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний хүчин чадал, хүртээмжийн үзүүлэлт, нөхөн үржихүйн, эх, нярайн болон хүүхдийн эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүд харьцангуй өндөр хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 2.6. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний хүчин чадал, хүртээмжийн үзүүлэлт, сонгосон онуудаар

Үзүүлэлт		2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Хэвтүүлэн эмчлэх ор*	тоо	16283	16653	16317	19982	25249	33501	27811	27570
	10 000 хүн амд	67.5	65.4	59.2	66.0	78.3	102.1	83.3	81.5
Их эмч	тоо	6498	6788	7497	9653	12431	12970	13983	14978
	1000 хүн амд	2.8	2.8	2.8	3.2	3.9	3.9	4.2	4.4
Сэтгэцийн эмч	тоо	98	129	130	127	171	174	184	184
	100 000 хүн амд	4.1	5.2	4.9	4.3	5.3	5.3	5.5	5.0
Мэс заслын эмч	тоо	279	312	372	414	591	588	676	691
	100 000 хүн амд	11.6	12.2	13.5	13.7	18.3	17.9	20.2	20.4

*Хэвтүүлэн эмчлэх орны тоонд төрөх тасгийн орны тоог хасч тооцсон.

2.7 ОРЧНЫ ЭРҮҮЛ МЭНДТЭЙ ХОЛБООТОЙ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Тогтвортой хөгжлийн зорилт 3.9. Аюултай химийн бодис, агаар, ус, хөрсний бохирдол, халдвараас болж үхсэн, өвдсөн хүмүүсийн тоог үлэмж хэмжээгээр бууруулах

Бүх түвшинд эрүүл амьдралыг хангаж, сайн сайхан аж байдлыг хөхүүлэн дэмжих зорилгын хүрээнд дэвшүүлсэн зорилтын 3.9-д 2030 он гэхэд аюултай химийн бодис, агаар, ус, хөрсний бохирдол, халдвараас болж нас барсан, өвдсөн хүмүүсийн тоог үлэмж хэмжээгээр бууруулах зорилт тавьсан.

Дэлхийн хүн амын 99% нь нарийн ширхэглэгт тоосонцрын (PM2.5) агууламж нь ДЭМБ-ын зөвлөмж хэмжээнээс давсан агаараар амьсгалж байна.

2019 оны тооцооллоор жилд 6.7 сая хүн гадаад ба дотоод орчны агаарын бохирдлын улмаас нас барж байна. Нас баралтын шалтгааны дийлэнх хувь нь (85%) халдварт бус өвчин түүний дотроос тархинд цус харвалт, зүрхний ишеми өвчин, уушгины архаг бөглөрөлт өвчин, гуурсан хоолойн багтраа, уушгины хорт хавдарын шалтгаантай байгаа ба тав хүртэлх насны хүүхдийн дунд амьсгалын замын халдварт өвчний нас баралт мөн өндөр байна.

Улаанбаатар хотын агаар дахь PM 2.5-ийн жилийн дундаж агууламж сүүлийн 10 жилд 2.5 дахин буурсан боловч энэ нь ДЭМБ-ын зөвлөмж хэмжээнээс 8 дахин их, үндэсний агаарын чанарын стандартаас 1.6 дахин их байна.

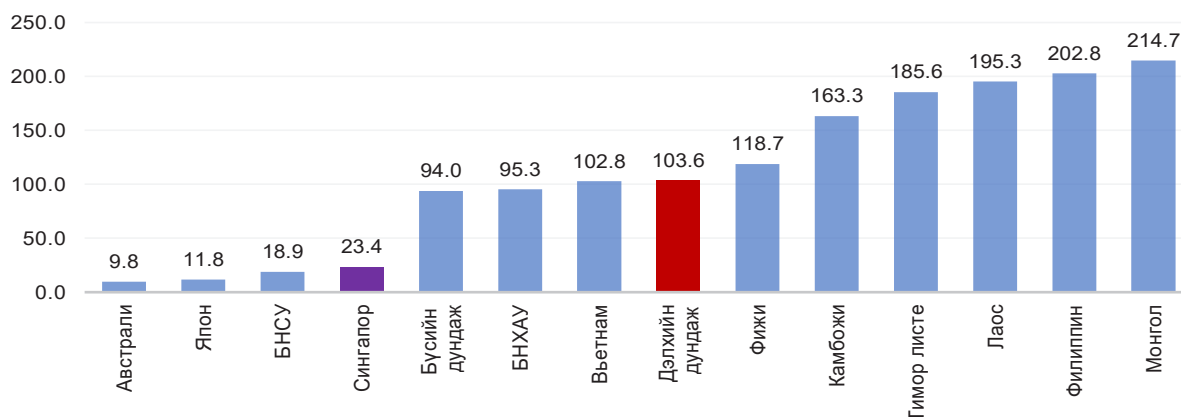
Монгол Улсад гадаад ба дотоод орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин 100 000 хүн амд 215 байгаа нь дэлхийн дунджаас 2 дахин өндөр байна. Тархины цус харвалт, зүрхний шигдээс өвчний шалтгаант нас баралтын 39% нь агаарын бохирдлоос шалтгаалж байна.

Эх үүсвэр: Дэлхийн эрүүл мэндийн статистик. ДЭМБ. 2023

2.7.1 ДОТООД БОЛОН ГАДААД ОРЧНЫ АГААРЫН БОХИРДЛООС ШАЛТГААЛСАН НАС БАРАЛТЫН ТҮВШИН (ТХЗ-ЫН 3.9.1)

Монгол улсын хүн амын дундах дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин 100 000 хүн амд 2019 оны ДЭМБ-ын статистик тооцооллоор 214.7 байгаа нь дэлхийн дундаж (103.6)-аас 111.1, Номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж (94.0)-аас 120.7-оор тус тус өндөр байна. 2019 оны байдлаар дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин номхон далайн баруун бүсийн орнуудын дунд хамгийн өндөр тархалттай орон болж байна.

Зураг 2.20. ТХЗ 3.9.1 Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин (100.000 хүнд ногдох)

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-2

Хүснэгт 2.7. Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшин, ДЭМБ-ын тооцооллоор

Хүйс	Бүгд	Амьсгалын доод замын халдвар	Уушгины хавдар	Зүрхний ишеми	Тархинд цус харвалт	Уушгины арга бөглөрөлт өвчин
100 000 нийт хүн амд тооцоолсноор						
Эрэгтэй	152.4	7.76	8.22	81.67	79.76	5.01
Эмэгтэй	108.9	5.24	2.02	54.82	43.02	3.83
Бүгд	130.4	6.48	5.08	68.1	46.3	4.41
Тухайн насны 100 000 хүнд тооцоолсноор						
Эрэгтэй	283.9	9.85	14.91	158.9	89.81	10.41
Эмэгтэй	163.4	5.73	3.23	87.71	60.65	6.02
Бүгд	214.7	7.53	8.23	118.1	72.91	7.82

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-2

Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшнийг тооцож харуулахдаа эрүүл мэндийн албан ёсны статистикаар бүртгэгдсэн хүн амын нас баралтын мэдээллийн сангаас Тогтвортой хөгжлийн зорилтын 3.9.1 зорилтын тооцох аргачлалын дагуу өвчний олон улсын 10-р ангиллын дагуу 25 ба түүнээс дээш насны хүн амын дунд бүртгэгдсэн нас баралтын тоог тухайн насны 100 000 хүнд харьцуулан харуулсан болно.

2023 оны эрүүл мэндийн статистикаар Монгол улсын хүн амын дундах дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралт буюу тухайн кодоор бүртгэгдсэн нас баралтын түвшин тухайн насны 100 000 хүнд 293.9 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 24.3-оор, өмнөх оноос 17.5-оор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 2.8. Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалах нас баралтын түвшин, Эрүүл мэндийн статистикаар

Хүйс	Бүгд	Амьсгалын доод замын халдвар	Уушгины хавдар	Зүрхний ишеми	Тархинд цус харвалт	Уушгины арга бөглөрөлт өвчин
100 000 нийт хүн амд тооцоолсноор						
Эрэгтэй	203.31	16.86	19.32	91.42	66.47	9.24
Эмэгтэй	117.96	9.44	5.30	56.30	43.48	3.44
Бүгд	160.02	13.10	12.21	73.61	54.81	6.30
Тухайн насны 100 000 хүнд тооцоолсноор						
Эрэгтэй	385.1	31.9	36.6	173.2	125.9	17.5
Эмэгтэй	210.4	16.8	9.5	100.4	77.6	6.1
Бүгд	293.9	24.0	22.4	135.2	100.7	11.6

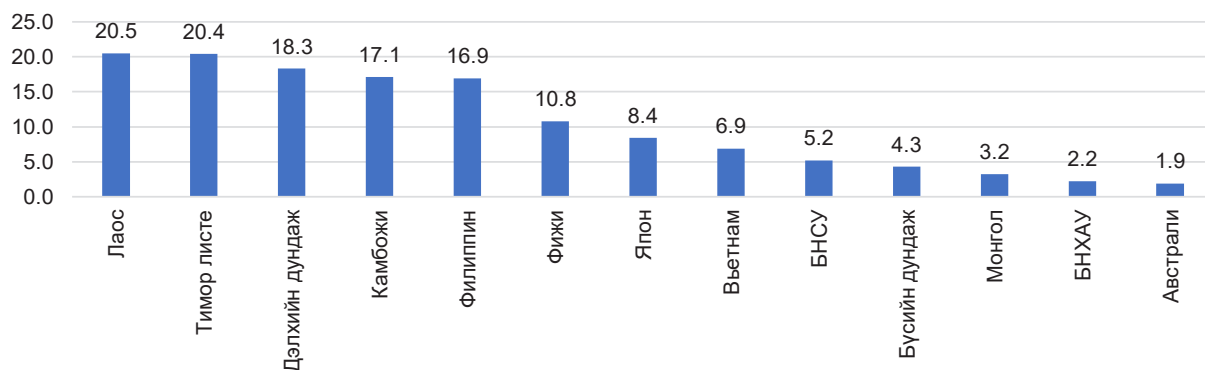
Хүснэгт 2.9. Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалах өвчлөлийн шалтгаант баралтын түвшин, тухайн насны 100 000 хүнд, 2014-2023 он

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалах өвчлөлийн шалтгаант нас баралтын түвшин, тухайн насны 100 000 хүнд										
Бүгд	344.1	341.9	327.3	305.8	328.0	313.1	277.5	344.0	311.4	293.9
эрэгтэй	424.7	424.3	411.3	398.1	413.4	402.1	359.5	433.7	406.1	385.1
эмэгтэй	270.4	265.8	251.0	221.9	249.5	231.1	202.4	262.0	224.7	210.4
Уушгины хорт хавдрын шалтгаант нас баралт, тухайн насны 100 000 хүнд харьцуулахад (25 ба дээш нас)										
Бүгд	25.1	22.5	21.3	23.1	23.4	26.2	24.2	25.2	26.7	22.4
эрэгтэй	40.9	37.3	36.2	39.2	38.3	42.3	40.2	42.6	45.2	36.6
эмэгтэй	10.6	8.8	7.7	8.5	9.8	11.3	9.5	9.2	9.8	9.5
Зүрхний ишеми өвчний шалтгаант нас баралт, тухайн насны 100 000 хүн амд (25 ба дээш нас)										
Бүгд	149.8	160.3	147.9	142.3	153.6	142.2	123.6	162.1	140.8	135.2
эрэгтэй	185.6	197.8	187.2	187.7	192.2	180.5	159.7	197.3	174.7	173.2
эмэгтэй	117.2	125.7	112.0	100.9	118.1	106.9	90.6	130.0	109.9	100.4
Тархинд цус харвалтын шалтгаант нас баралт, тухайн насны 100 000 хүн амд харьцуулахад (25 ба дээш нас)										
Бүгд	132.8	127.1	119.3	112.9	120.7	110.4	104.4	113.3	108.4	100.7
эрэгтэй	154.0	148.9	139.7	136.7	144.3	134.8	128.2	142.2	139.2	125.9
эмэгтэй	113.4	107.1	100.7	91.2	99.0	88.0	82.6	87.0	80.2	77.6
Уушгины архаг бөглөрөлт өвчний шалтгаант нас баралт, тухайн насны 100 000 хүн амд харьцуулахад(25 ба дээш нас)										
Бүгд	11.6	9.5	10.7	8.9	7.1	8.1	7.5	9.0	9.4	11.6
эрэгтэй	14.3	11.7	13.7	13.2	9.8	10.3	9.0	11.6	13.2	17.5
эмэгтэй	9.2	7.3	8.0	5.0	4.7	6.1	6.1	6.6	5.9	6.1

3.2. БАТАЛГААГҮЙ УНДНЫ УС, ЭРҮҮЛ АХУЙН ШААРДЛАГА ХАНГААГҮЙ АРИУН ЦЭВРИЙН БАЙГУУЛАМЖААС ШАЛТГААЛСАН НАС БАРАЛТЫН ТҮВШИН (ТХЗ-ЫН 3.9.2)

Монгол улсын хүн амын дундах баталгаагүй ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй ариун цэврийн байгууламжаас шалтгаалсан нас баралтын түвшин 100 000 хүн амд 2019 оны ДЭМБ-ын статистик тооцооллоор 3.2 байгаа нь дэлхийн дундаж (18.3)-аас 15.1, Номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж (4.3)-аас 1.1-оор тус тус доогуур байна.

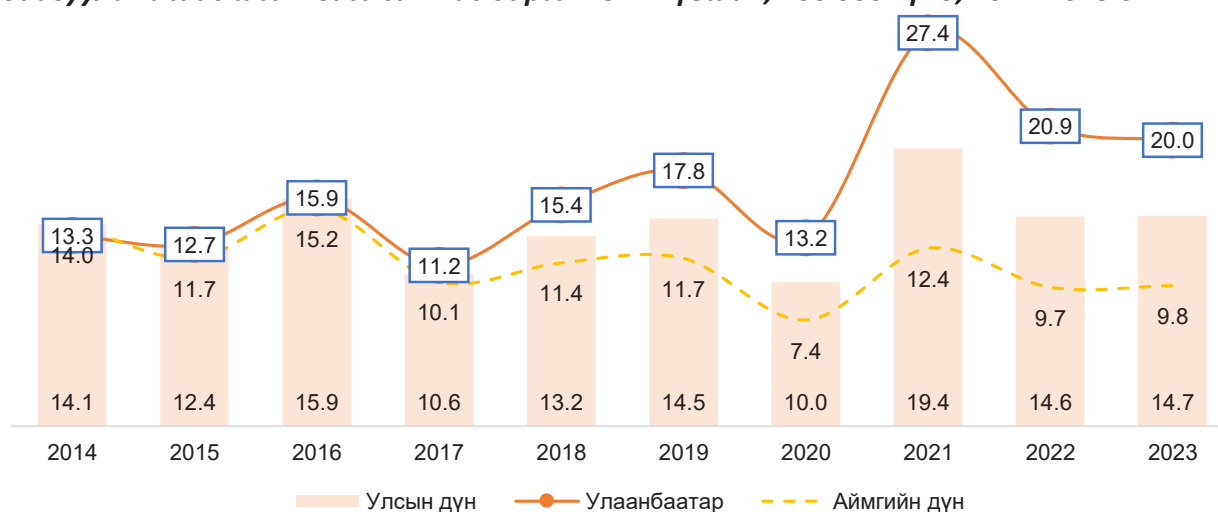
Зураг 2.21. Баталгаагүй ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй ариун цэврийн байгууламжаар шалтгаалсан нас баралтын түвшин, 100 000 хүнд, ДЭМБ-ын тооцооллоор

Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-2

Эрүүл мэндийн статистикаар баталгаагүй ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй ариун цэврийн байгууламжаас шалтгаалсан нас баралтын түвшнийг олон улсын аргачлалын дагуу Өвчний олон улсын ангилал-10 (ӨОУА-10)-д заасан суулгалттай холбоотой A00, A01, A03, A04, A06-A09 кодтой өвчлөл, гэдэсний халдварт B76-B77, B79, хоол, тэжээлийн дутагдалтай холбоотой E40-E46 кодтой өвчлөл, амьсгалын замын цочмог халдварууд J00-J22, нярайн халдвар P23 өвчлөлүүдийг хамруулан тооцоолон гаргалаа.

Зураг 2.22. Баталгаагүй ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй ариун цэврийн байгууламжаас шалтгаалсан нас баралтын түвшин, 100 000 хүнд, 2014-2023 он

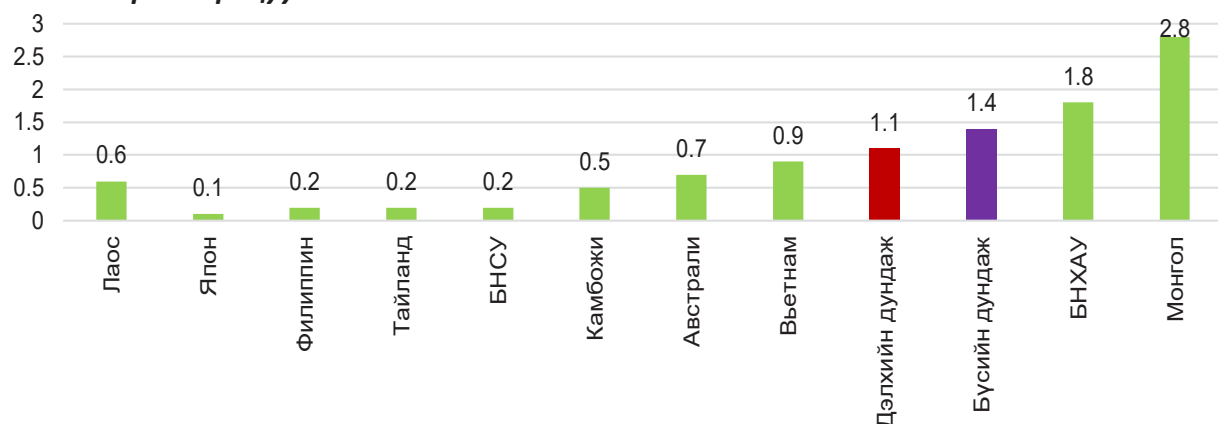

3.3 САНАМСАРГҮЙ ХОРДОХ, ХОРТ БОДИСТ ӨРТСӨНӨӨС ШАЛТГААЛСАН НАС БАРАЛТЫН ТҮВШИН (ТХЗ-ЫН 3.9.3)

Монгол улсын хүн амын дундах санамсаргүй хордох, хордлогын шалтгаант нас баралтын түвшин, 100 000 хүнд харьцуулахад ДЭМБ-ын судалгаагаар 2.8 байгаа нь дэлхийн дундаж (1.1)-аас 1.7, Номхон далайн баруун эргийн бүсийн дундаж (1.4)- аас 1.4-оор тус тус өндөр байна.

2019 оны байдлаар санамсаргүй хордох, хордлогын шалтгаант нас баралтын түвшин, 100 000 хүнд харьцуулахад номхон далайн баруун бүсийн орнуудын дунд хамгийн өндөр тархалттай орон болж байна.

Зураг 2.23. Санамсаргүй хордох, хордлогын шалтгаант нас баралтын түвшин, 100 000 хүнд харьцуулахад

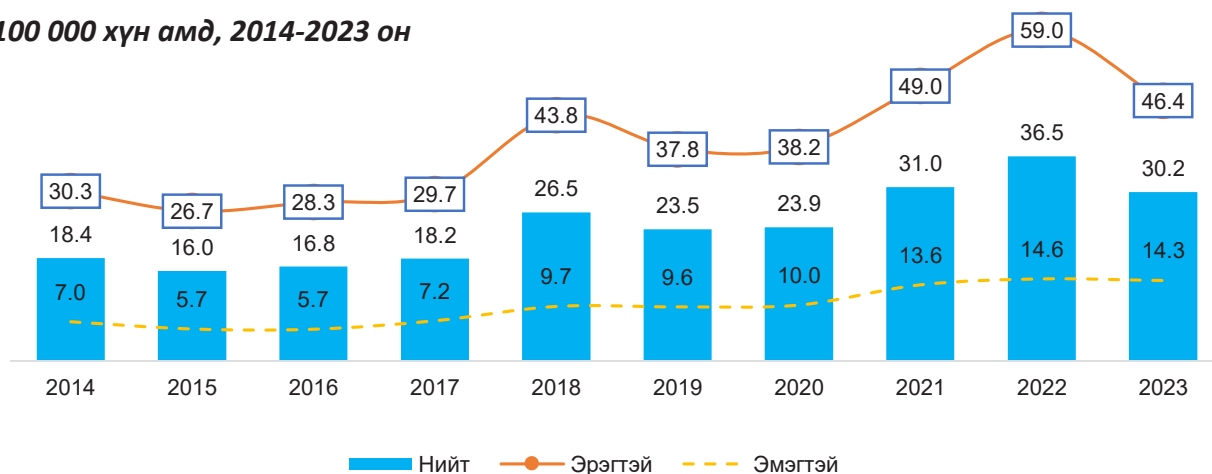

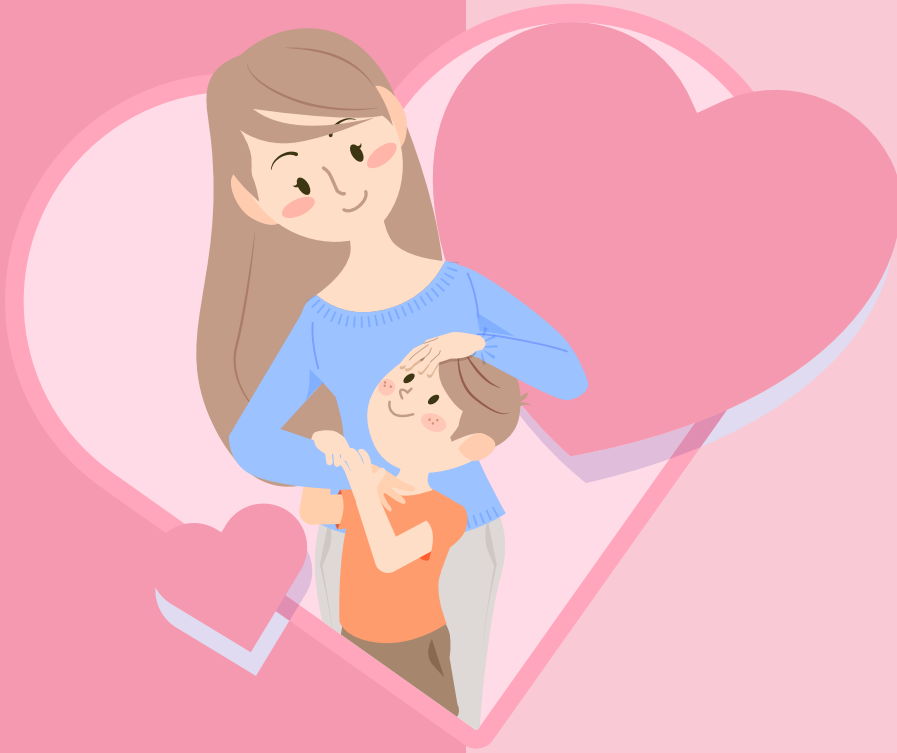
Эх үүсвэр: World Health Statistics 2023: Annex 2-2

Эрүүл мэндийн статистикаар санамсаргүй хордох, хорт бодист өртсөнөөс шалтгаалсан нас баралтыг ӨОУА-10-р ангиллын дагуу Х40-Х49 кодтой өвчний шалтгаант нас баралтыг түүвэрлэн тооцоолсон бөгөөд 2023 онд санамсаргүй хордох, хорт бодист өртсөнөөс шалтгаалсан баралтын 1020 тохиолдол бүртгэгдэж, 100 000 хүн амд ногдох нас баралтын түвшин 30.2 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 5.8-оор нэмэгдсэн хэдий ч өмнөх онтой харьцуулахад 6.0-оор буурсан үзүүлэлттэй байна. Ослын шалтгаанаар харуулбал, архи, спиртийн төрлийн бодист хордож нас барсан тохиолдол 84.1 хувийг эзэлж байгаа нь хамгийн өндөр тохиолдол байна. Хийд санамсаргүй хордох, өртөх 14.8%, эмийн бодист санамсаргүй хордох тохиолдол 1.1%-ийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 2.24. Санамсаргүй хордох, хорт бодисын шалтгаант нас баралтын түвшин, 100 000 хүн амд, 2014-2023 он

БҮЛЭГ 3

ЭХ ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

БҮЛЭГ 3. ЭХ ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

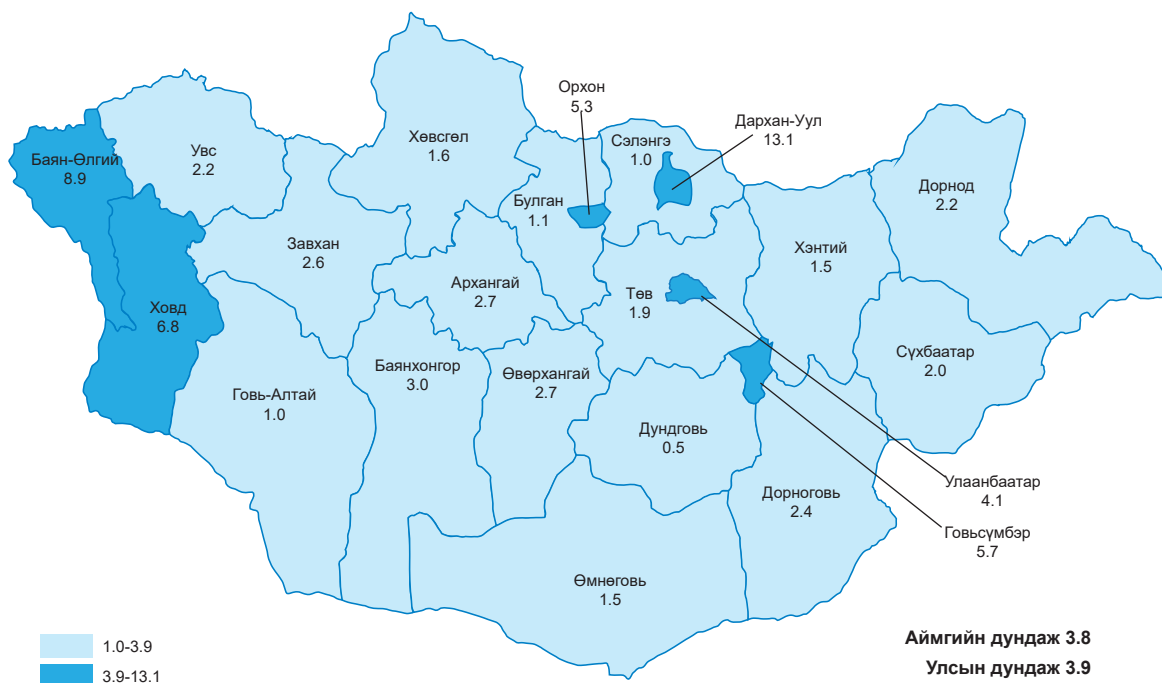
3.1 ЭХИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

Монгол Улсын Эрүүл Мэндийн сайдын 2021 оны 12 дугаар сарын 09-ны өдрийн А/760 дугаар тушаалаар “Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд” арга хэмжээний төлөвлөгөөг баталсан. Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх 2021-2024 онуудад Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийг дэмжих, тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах замаар эх, хүүхдийн өвчлөл, эндэгдлийг тогтвортой бууруулах зорилго тавьсан.

3.1.1 ЖИРЭМСНИЙ ХЯНАЛТ БА ТӨРӨХИЙН ӨМНӨХ ҮЕИЙН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Улсын хэмжээнд 2023 оны байдлаар 60 623 жирэмсэн эмэгтэйчүүд шинээр хяналтад хамрагдсан бөгөөд 92.2 хувь нь жирэмсний эрт үедээ буюу эхний 3 сартайдаа, 7.0 хувь нь 4-6 сартайдаа, 0.7 хувь нь хожуу буюу 7 ба түүнээс дээш сартайдаа хяналтад хамрагджээ. Жирэмсний эрт үеийн хяналт Улаанбаатарт 91.6%, орон нутагт 93.0% байна. Өмнөх онтой харьцуулахад Улаанбаатарт 0.1 хувиар буурч, орон нутагт 1.5 хувиар өссөн байна. Шинээр хяналтад хамрагдсан нийт жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 98.2 хувь нь цусны ерөнхий шинжилгээнд хамрагдсанаас 3.9 хувь нь цус багадалттай байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 0.5 хувиар буурсан байна. Шинжилгээгээр Баян-Өлгий, Говь-Сүмбэр, Дархан-Уул, Орхон, Ховд аймагт цус багадалттай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь улсын дүнгээс 1.4-9.2 хувиар их байна.

Зураг 3.1. Цус багадалттай жирэмсэн эхчүүдийн эзлэх хувь, 2023 он

Шинээр хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дунд тэмбүү илрүүлэх ийлдэс судлалын шинжилгээнд 98.7 хувь хамрагдсанаас 1.6 хувьд нь тэмбүү өвчин илэрсэн ба энэ үзүүлэлт Архангай 2.4, Баянхонгор 2.3, Говь-Сүмбэр 2.3, Дорнод 2.0, Улаанбаатар 2.3 хувьтай байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 0.4-0.8 хувиар их байна.

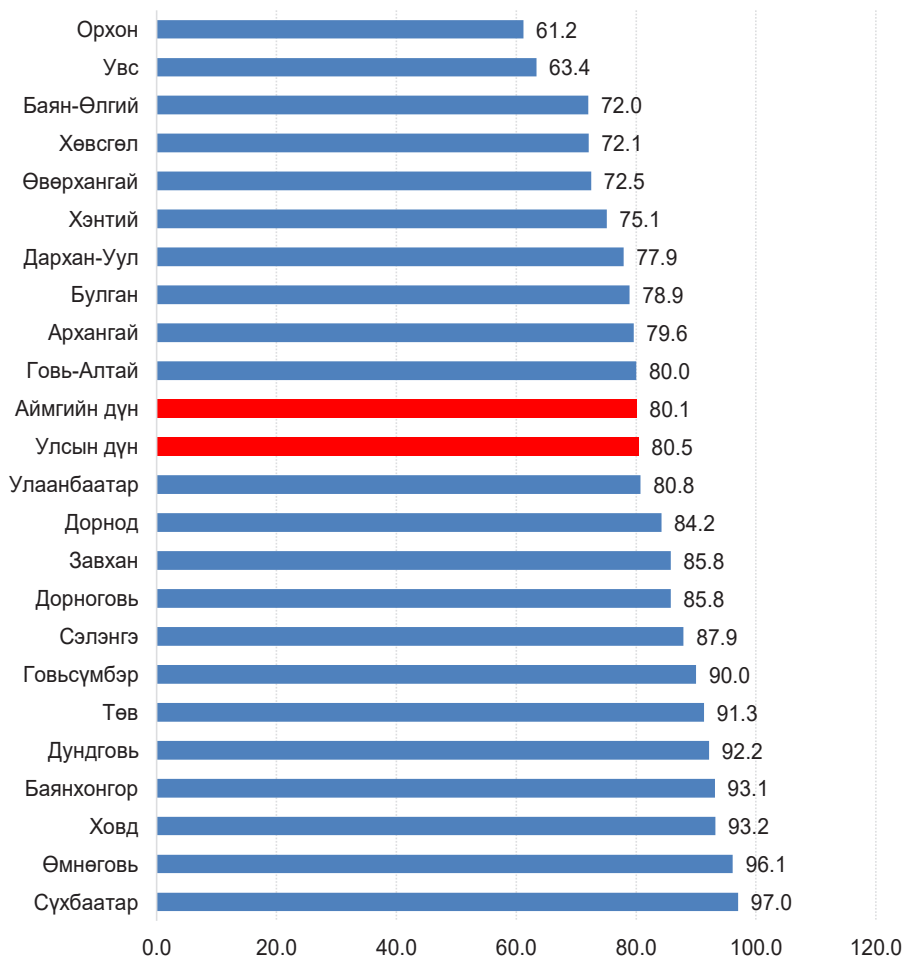

Заг хүйтэн илрүүлэх шинжилгээнд жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 92.6 хувь нь хамрагдсан нь өмнөх оноос 0.7 хувиар өссөн байна. Шинжилгээнд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 0.2 хувьд нь заг хүйтэн өвчин илэрчээ. Дорнод 0.8, Завхан 0.3, Хөвсгөл 1.7 хувийг тус тус эзэлж байгаа нь улсын дүнгээс 0.1-1.5 хувиар их байна.

Трихомониаз илрүүлэх шинжилгээнд жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 92.7 хувь нь хамрагдсанаас 1.3 хувьд нь эерэг байна. Баянхонгор 5.6, Сүхбаатар 2.8, Төв 3.4, Булган 2.1, Говь-Сүмбэр 2.7, Дархан-Уул 2.2, Орхон 1.9, Сэлэнгэ 1.8, хувийг тус тус эзэлж байгаа нь улсын дунджаас 0.5-4.3 хувиар их байна. Хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 1431 тохиолдол буюу 2.4 хувь нь идэвхтэй сүрьеэтэй байна. Улсын хэмжээнд 2023 онд эхчүүдийн амрах байр 332 ажиллаж байгаагаас сүм, тосгоны эрүүл мэндийн төвд 309, аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 18, БОЭТ-д 5 тус тус байна.

Эхчүүдийн амрах байрны 103 буюу 31.0 хувь нь зориулалтын байранд, 227 буюу 68.4 хувь нь эмнэлэг дотор байрлаж нийт 43 587 ор хоног ашигласан ба дундаж ор хоног 6.0 байна. 2023 онд 7 байр шинээр баригдаж, 25 байранд засвар үйлчилгээ, 57 байранд тохижилт хийгдсэн байна. Нийт амарвал зохих эхчүүдийн 68.3 хувь нь амрах байранд амарсан байна.

Зураг 3.2. Жирэмсний хугацаанд 6 ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн хувь, аймгаар, 2023 он

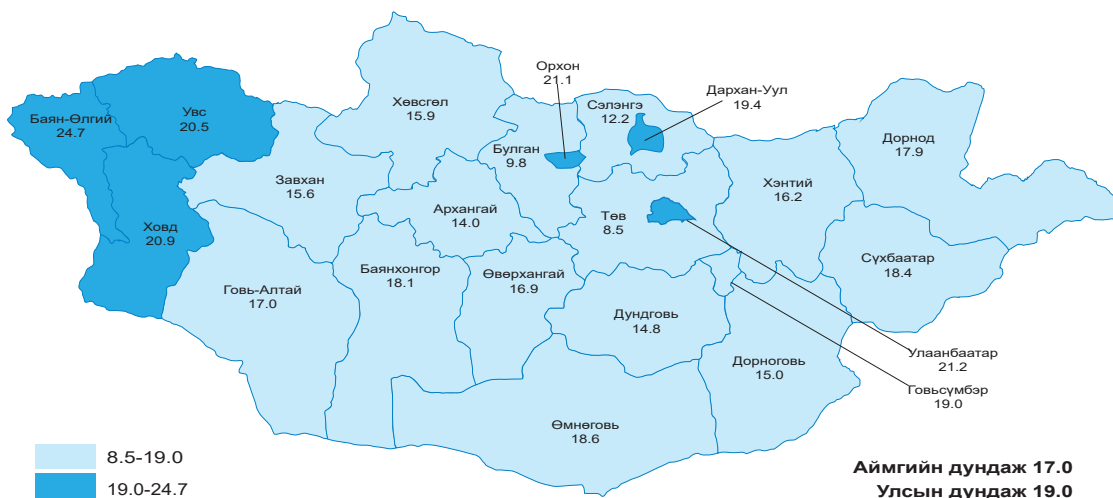

Нийт амаржсан эхчүүдийн 80.5 хувь нь жирэмсний хугацаанд эмчийн хяналтын үзлэгт 6 ба түүнээс дээш удаа хамрагдсан нь өмнөх оноос 6.4 хувиар буурсан байна.

3.1.2. ТӨРӨЛТ, ТӨРӨХ ҮЕИЙН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

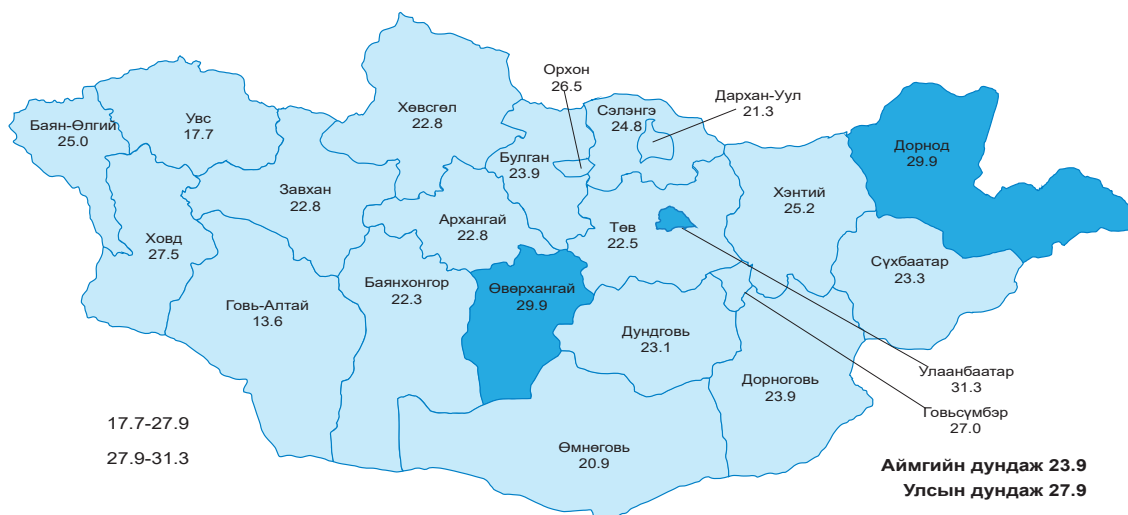
Улсын хэмжээнд 2023 онд 63 915 эх амаржсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 1183 тохиолдлоор буюу 2.0 хувиар буурсан байна. Төрөлт Дархан-Уул, Дундговь, Завхан, Өмнөговь, Сүхбаатар, Увс, Ховд аймгуудад өсөж Улаанбаатар болон бусад аймгуудад 8-823 тохиолдлоор буурсан байна. 1000 хүн амд ногдох төрөлтийн түвшин улсын дүнгээр (19.0) байгаа бол энэ үзүүлэлт Улаанбаатар (21.2), Баян-Өлгий (24.7), Орхон (21.1), Увс (20.5), Ховд (20.9) аймгуудад улсын дунджаас өндөр байна.

Зураг 3.3. 1000 хүн амд ногдох төрөлтийн түвшин, аймгаар, 2023 он

Нийт төрөлтийн 39.1 хувь нь Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв болон амаржих газруудад, 28.3 хувь нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт, 12.6 хувь нь Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвд, 5.7 хувь нь сүм, тосгоны эрүүл мэндийн төвд, 2.0 хувь нь дүүргийн нийгмийн эрүүл мэндийн төвд, 3.2 хувь нь хувийн эмнэлэгт, 8.8 хувь нь бусад эмнэлэгт, 0.3 хувь нь гэрт байна. Төрсөн эхчүүдийн 23.9 хувь нь анхны төрөгч, 74.1 хувь нь 2-5 удаа төрсөн, 2.0 хувь нь 6 ба түүнээс дээш удаа төрсөн байна. Төрөлт хоорондын зай 31.4 хувь нь 1 жил, 17.3 хувь нь 2 жил, 51.3 хувь нь 3 ба түүнээс дээш жил байна. Нийт төрөлтийн 99.9 хувийг эмнэлгийн мэргэжилтэн удирдан явуулсан байна. Насны хувьд 3.3 хувь нь 20 хүртэлх насны, 22.9 хувь нь 35-ээс дээш насны төрөлт эзэлж байна. Төрөлтийн тусгай коэффициентийг тооцоход 2023 онд нөхөн үржихүйн насны 1000 эмэгтэй тутмын 77 нь хүүхэд төрүүлсэн байна.

Зураг 3.4. Мэс заслын аргаар төрсөн эхийн хувь, аймгаар, 2023 он

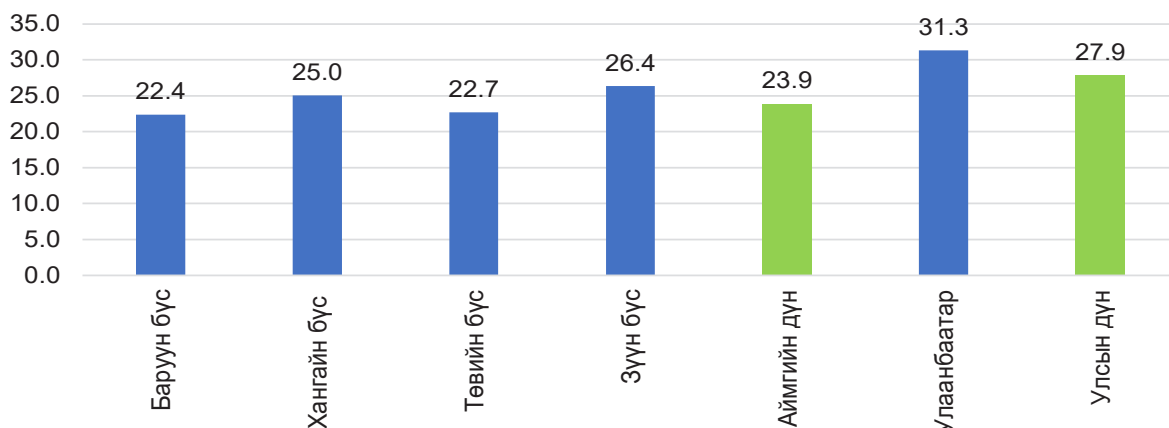

ДЭМБ-аас нийт төрөлтийн 15 хүртэлх хувийг мэс заслын аргаар төрүүлж болно гэж зөвлөдөг. Монгол улсад 2023 оны байдлаар 27.9 хувь байгаа нь тоог өмнөх онтой харьцуулахад 151 тохиолдлоор буюу 0.8 хувиар өссөн байна.

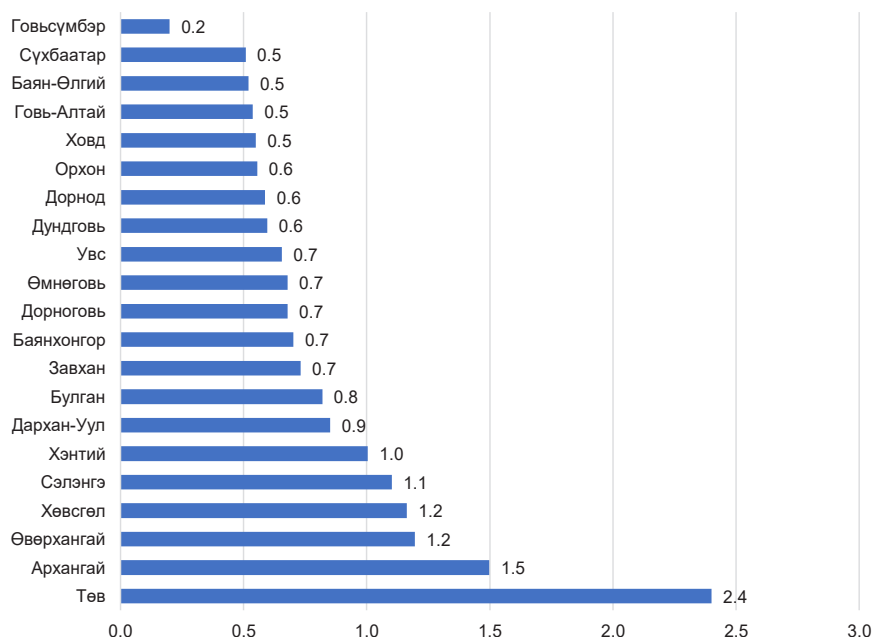
Мэс заслын аргаар төрүүлсэн хувийг аймгийн дундажтай харьцуулахад Төвийн ба Баруун бүсэд 1.2-1.5 хувиар бага, Хангай болон Зүүн бүсэд 1.1-2.5 хувиар их байна. Улаанбаатарт улсын дунджаас 3.4 хувиар их байна.

Зураг 3.5. Мэс заслын аргаар төрүүлсэн хувь, бүсээр, 2023 он

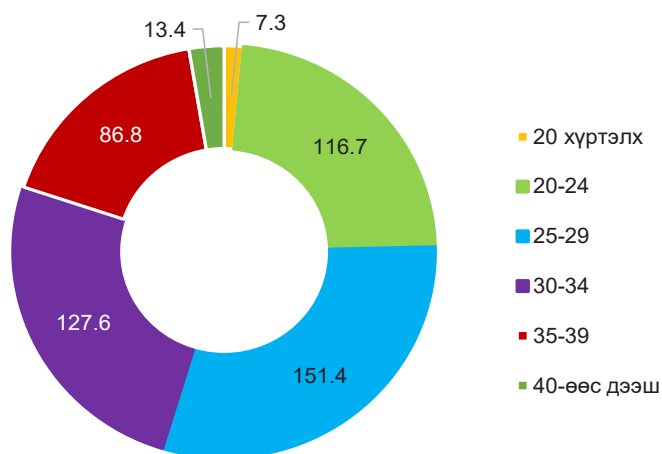

Гэрийн төрөлтийн 195 тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх онтой харьцуулахад 15 тохиолдлоор буюу 7.1 хувиар буурсан байна. Гэрийн төрөлтийн 62.0 хувь нь Улаанбаатарт бүртгэгдсэн ба өмнөх оноос 4.4 хувиар өссөн байна. Эмнэлгийн тусламжгүй төрөлт 46 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 23 тохиолдлоор буюу 33.3 хувиар буурсан байна. Улаанбаатар хотын эмнэлгүүдэд орон нутгийн харьяат 5969 эх амаржсан нь өмнөх оноос 90 тохиолдлоор буурсан ба Улаанбаатарт бүртгэгдсэн төрөлтийн 17.5 хувийг эзэлж байна.

Зураг 3.6. Улаанбаатар хотод орон нутгаас ирж амаржсан эхчүүд, бодит тоо, 2023 он

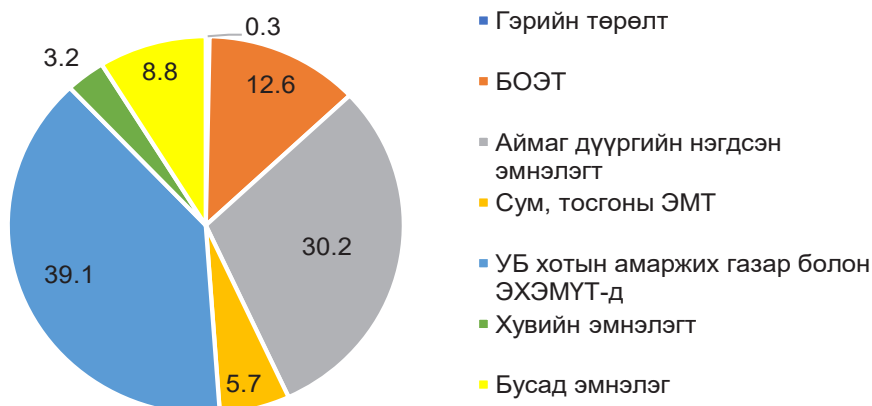

Зураг 3.7. Насны бүлэг дэх төрөлтийн коэффициент, 2023 он

Төрөлтийн нийлбэр коэффициент 2.7 байгаа ба 20-24 насны 1000 эмэгтэй тутмын 116.7 нь, 25-29 насны 1000 эмэгтэй тутмын 151.4 нь, 30-34 насны 1000 эмэгтэй тутмын 127.6 нь хүүхэд төрүүлж байгаа нь насны бүлэг дотроо өндөр үзүүлэлттэй байна.

Зураг 3.8. Төрөлт, эмнэлгийн байгууллагын төрлөөр, 2023 он

2023 онд нийт амаржсан эхчүүдийн 81.4 хувь нь төрсний дараах өрхийн эмчийн хяналтад товллын дагуу үзүүлсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 9.8 хувиар буурсан байна.

3.1.3. ЖИРЭМСЭН, ТӨРӨЛТ, ТӨРСНИЙ ДАРААХ ҮЕИЙН ХҮНДРЭЛ

2023 оны байдлаар жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэлийн 48 396 тохиолдол бүртгэгдэж, 1000 амьд төрөлтөд 752 ногдож байна.

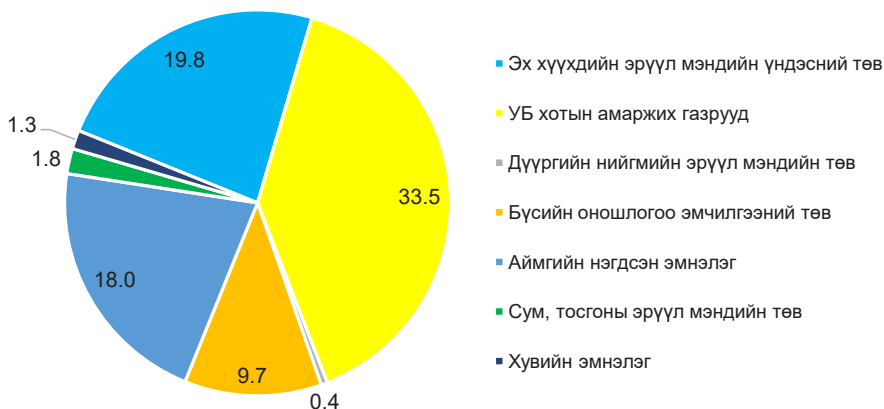
Нийт хүндрэлд :

- Жирэмсэн үеийн хүндрэл 48.0 хувь
- Төрөх үеийн хүндрэл 41.4 хувь
- Төрсний дараах үеийн хүндрэл 2.3 хувь
- Жирэмсэн, төрөхөөс үл хамаарах өвчний хүндрэл 8.4 хувийг тус тус эзэлж байна.

Төрөлхийн тэмбүүтэй нийт 31 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 11 тохиолдлоор өссөн байна. Улаанбаатар хотод 19, Архангай 1, Дархан-Уул 1, Дорноговь 1, Завхан 2, Орхон 1, Өвөрхангай 1, Өмнөговь 3, Сүхбаатар 1, Хөвсгөл аймагт 1 тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн байна.

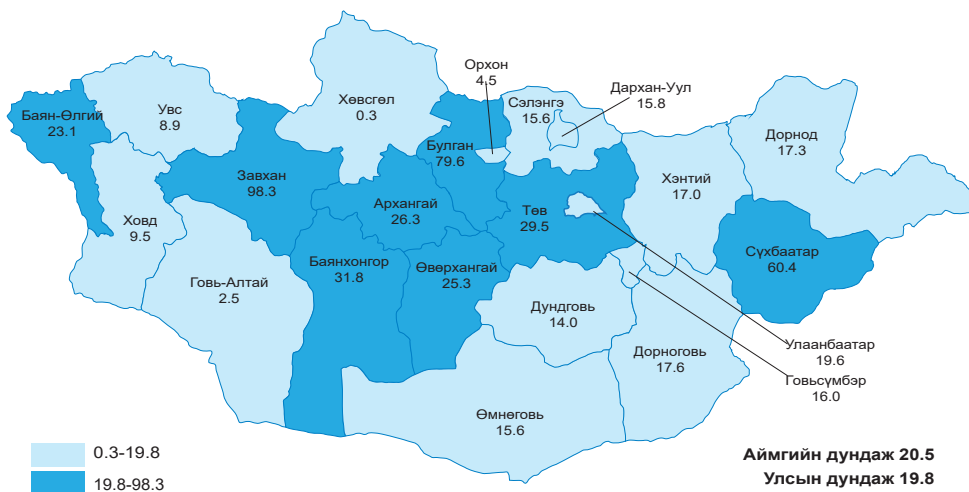

Зураг 3.9. Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэл, байршлаар, хувь, 2023 он

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд БЗДХ болон төрөлх тэмбүүтэй тохиолдол нэмэгдэж байгаа нь жирэмсэн эмэгтэйн тэмбүү өвчнийг эрт оношлох, эмчлэх журмын дагуу тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулах хэрэгтэйг харуулж байна.

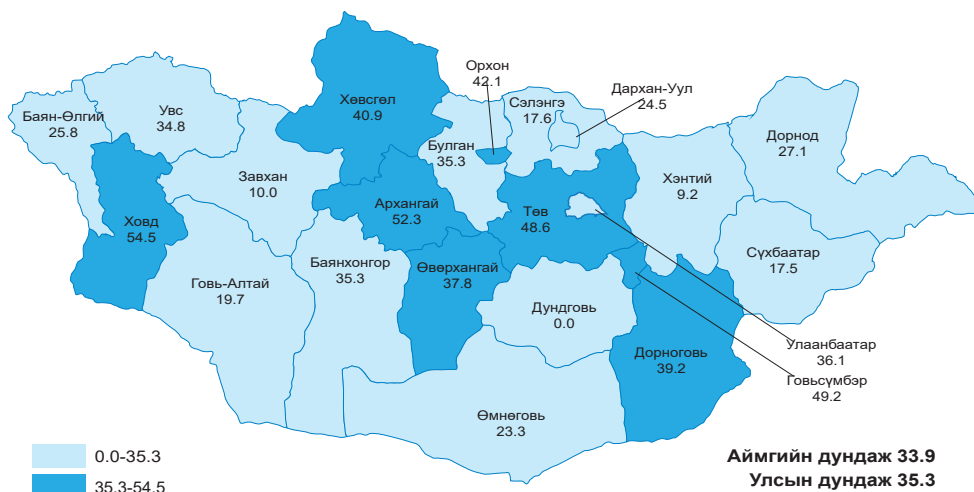
Зураг 3.10. Жирэмсний хүндрэлд манас таталтын эзлэх хувь, аймгаар, 2023 он

Жирэмсний хүндрэлд манас таталтын эзлэх хувь Завхан 98.3, Булган 79.6, Сүхбаатар 60.4, Архангай 26.3, Баян-Өлгий 23.1, Төв 29.5, Баянхонгор 31.8, Өвөрхангай 25.3 байгаа нь улсын дунджаас 3.3-78.5 хувиар их бусад аймгуудад 2.2-19.5 хувиар бага байна.

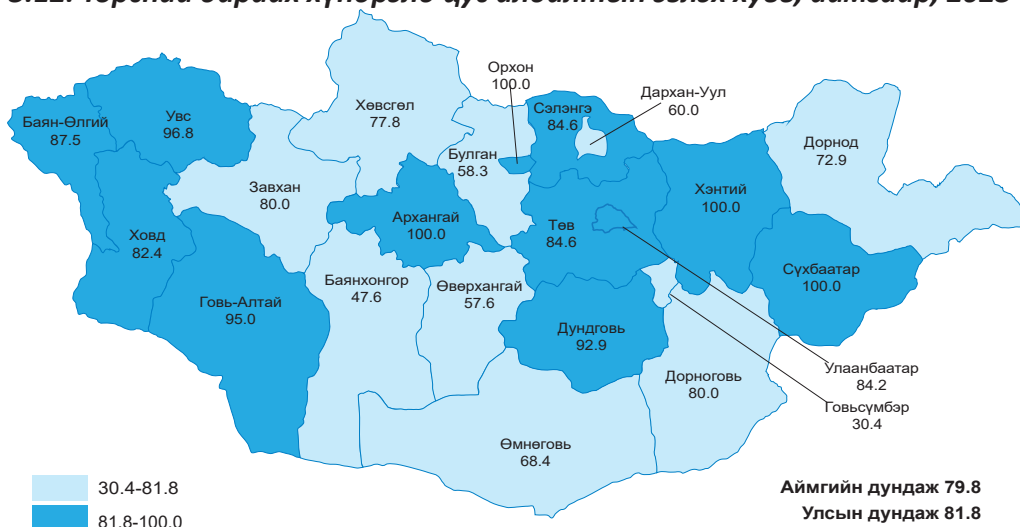
Жирэмсэн үеийн хүндрэлүүдээс манас таталтын урьтал 19.7 хувь, манас таталт 0.1 хувь, төрөх үеийн хүндрэлээс төрөх хүчний анхдагч болон хоёрдогч сулралт 35.3 хувь, төрсний дараах хүндрэлээс төрсний дараах үеийн цус алдалт 81.8 хувьтай тэргүүлж байна.

Зураг 3.11. Төрөх үеийн хүндрэлд төрөх хүчний сулралын эзлэх хувь, аймгаар, 2023 он

Төрөх үеийн хүндрэлд төрөх хүчний сулралын эзлэх хувь хамгийн өндөр нь Ховд 54.5, хамгийн бага нь Хэнтий аймаг 9.2 хувь тус тус байна.

Зураг 3.12. Төрсний дараах хүндрэлд цус алдалтын эзлэх хувь, аймгаар, 2023 он

Архангай, Орхон, Сүхбаатар, Хэнтий аймгуудад төрсний дараах хүндрэлд зөвхөн цус алдалтын тохиолдол бүртгэгдсэн байна.

3.1.4. ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ

Тогтвортой хөгжлийн зорилтод 2030 онд 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшнийг 70 болгох зорилт тавьсан. Монгол Улсын хувьд “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшнийг тодорхойлсноор 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшнийг 2025 онд 20.0, 2030 онд 15.0, 2050 онд 5.0 болгохоор тодорхойлсон.

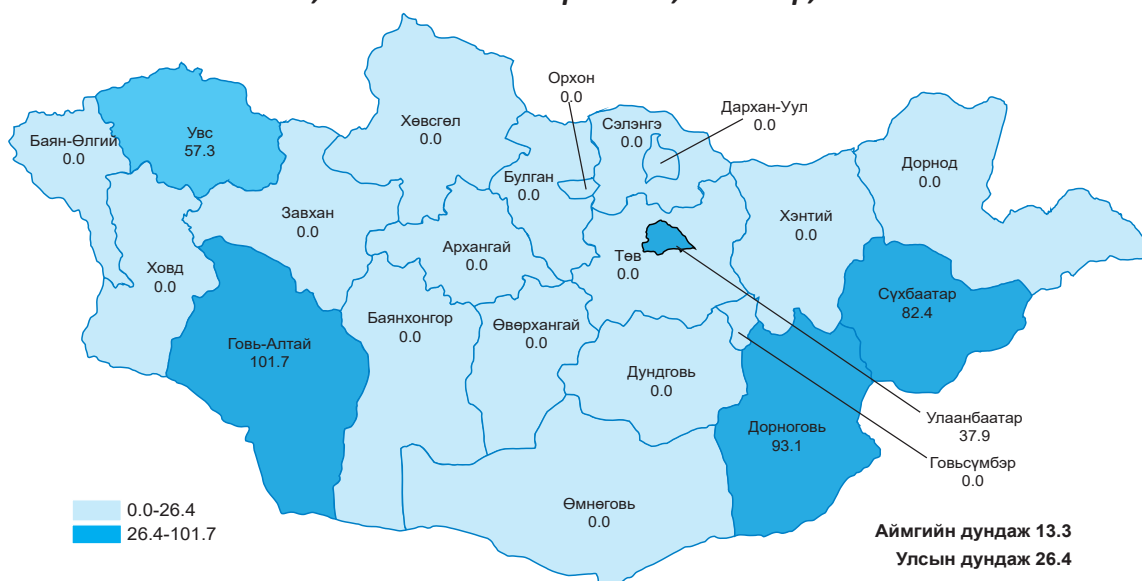

Эхийн эндэгдэл 2023 онд 17 тохиолдол бүртгэгдэж 100 000 амьд төрөлтөд 26.4 байна. Өмнөх оноос 6 тохиолдлоор, 100 000 амьд төрөлт тутамд 8.7 эндэгдлээр буурсан байна. Архангай, Баян-Өлгий, Баянхонгор, Булган, Говь-Сүмбэр, Дархан-Уул, Дорнод, Дундговь, Завхан, Орхон, Өвөрхангай, Өмнөговь, Сэлэнгэ, Төв, Ховд, Хөвсгөл, Хэнтий зэрэг аймгуудад эхийн эндэгдлийн тохиолдол бүртгэгдээгүй байна.

Эхийн эндэгдлийн 82.6 хувь нь эмнэлэгт, 17.4 хувь нь гэртээ эндсэн байна. 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшнийг 2014 онтой харьцуулахад 2023 онд 4.2-оор буурсан байна.

Эндсэн эхчүүдийг боловсролоор нь авч үзэхэд 11.8 хувь нь дипломын болон бакалаврын, 76.4 хувь нь бүрэн дунд, 5.9 хувь нь мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой, 5.9 хувь нь бага боловсролтой байжээ. Түүнчлэн 23.5 хувь нь ажил эрхэлдэг, 5.9 хувь нь малчин, 70.6 хувь нь ажил эрхэлдэггүй байсан байна.

Зураг 3.13. Эхийн эндэгдэл, 100 000 амьд төрөлтөд, аймгаар, 2023 он

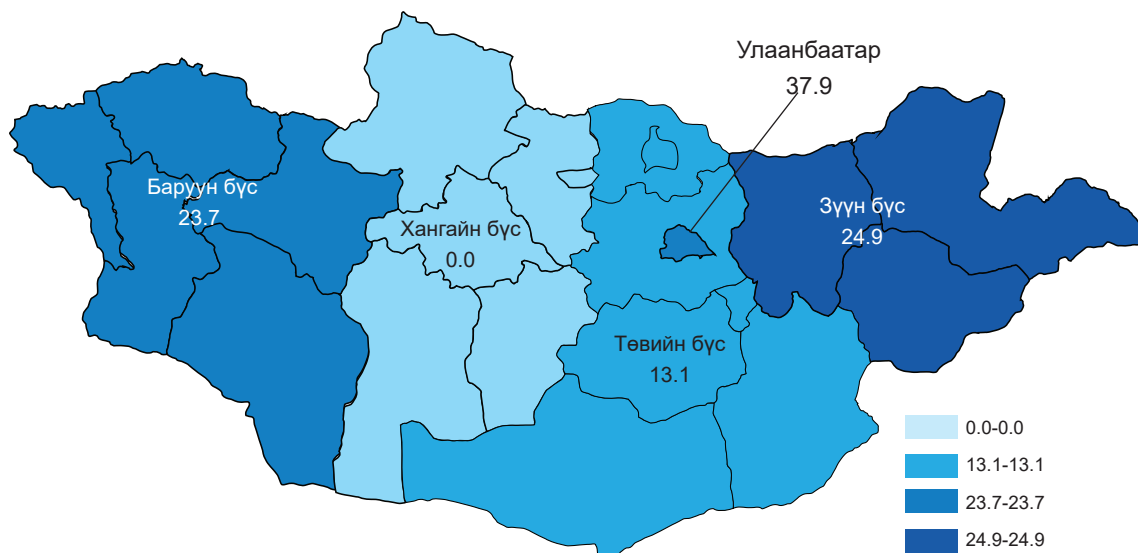
Эхийн эндэгдлийн бүртгэлийг эмнэлгийн төрлөөр нь авч үзвэл 5.9 хувь нь сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд, 5.9 хувь нь өрхийн эрүүл мэндийн төвд, 11.8 хувь нь дүүргийн эрүүл мэндийн төвд, 5.9 хувь нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт, 5.9 хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэгт, 11.8 хувь нь Амгалан амаржих газарт, 11.8 хувь нь Өргөө амаржих газарт, 11.8 хувь нь УНТЭ-т, 17.4 хувь нь Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төвд, 5.9 хувь нь ЭНЭҮТ-2-т, 5.9 хувь нь Шүүх шинжилгээний ерөнхий газарт тус тус байна.

Хүснэгт 3.1. Эхийн эндэгдэл 100 000 амьд төрөлтөд, насны ангиллаар, 2023 он

Насны бүлэг	Эзлэх хувь	100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшин /насны бүлгээр*
20 хүртлэх	0	0.0
20-24	24	32.1
25-29	6	5.9
30-34	41	39.1
35-39	12	16.9
40-өөс дээш	18	100.7

Эхийн эндэгдлийн түвшнийг 100 000 амьд төрөлтөд насны бүлгээр авч үзэхэд 20-24 насанд 32.1, 30-34 насанд 39.1, 40-өөс дээш насанд 100.7 байгаа нь улсын дүнгээс 5.7-74.3-оор их байна.

Зураг 3.14. Эхийн эндэгдэл бүсээр, 100 000 амьд төрөлтөд, 2023 он

Эхийн эндэгдлийн түвшнийг 100 000 амьд төрөлтөд бүс нутгаар авч үзвэл Баруун, Зүүн, Төвийн бүсэд улсын дунджаас 1.5-13.3 тохиолдлоор бага, харин Улаанбаатарт улсын дунджаас 11.5-оор их байна.

3.2. ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

3.2.1. ТӨРӨЛТ

Шинээр төрсөн хүүхдийг нярай үед нь буюу төрсний дараах нэг сар хүртэлх хугацаанд нь хамрагдвал зохих эрүүл мэнд, нийгмийн үйлчилгээнд хамруулснаар амьдрах боломжийг нэмэгдүүлж, хэвийн өсөлт хөгжилтэй, эрүүл саруул өсөж торних үндэс болдог.

Улсын хэмжээнд 2023 онд төрөөд нэг цагийн дотор хөхөө амласан хүүхдийн хувь 96.8 байна. Энэ үзүүлэлт Улаанбаатарт улсын дунджаас 1.2 хувиар бага үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 3.2. Төрсөн хүүхдийн тоо, бүсээр, 2023 он

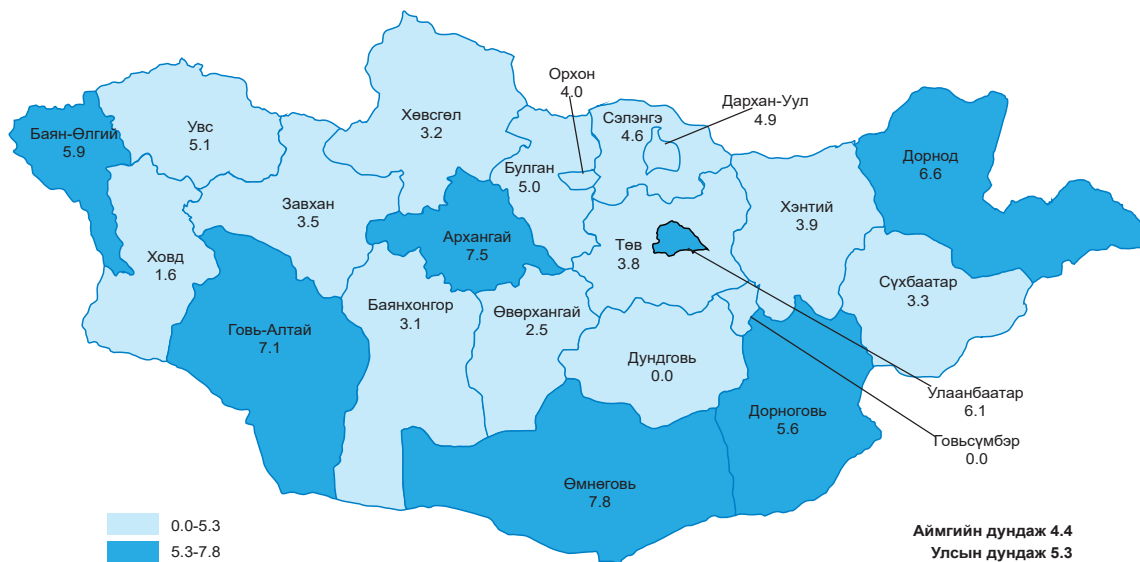
Бүсээр	Амьд төрсөн хүүхэд		Амьгүй төрөлтийн түвшин /1000 нийт төрөлтөд/
	Хүйсийн харьцаа /100-д/	Бага жинтэй хүүхдийн эзлэх хувь	
Баруун бүс	102.5	4.1	6.2
Төвийн бүс	104.0	2.8	4.9
Хангайн бүс	106.3	4.1	4.2
Зүүн бүс	107.8	2.8	5.7
Аймгийн дүн	104.8	3.6	4.4
Улаанбаатар	106.8	5.0	6.1
Улсын дүн	105.9	4.4	5.3

Улсын хэмжээнд 64 306 хүүхэд амьд төрсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 1280 хүүхдээр буюу 2.0 хувиар бүүрсан байна. Нийт амьд төрсөн хүүхдийн 4.4 хувь нь 2500 граммаас доош жинтэй төржээ. Амьд төрсөн хүүхдийн 1428 нь хоёр ихэр, 12 нь гурван ихэр хүүхэд байна.

Амьгүй төрөлтийн 344 тохиолдол бүртгэгдсэн нь 1000 нийт төрөлтөд 5.3 байгаа ба өмнөх онтой харьцуулахад 5 тохиолдлоор буюу 1.4 хувиар буурсан байна.

Зураг 3.15. Амьгүй төрөлтийн түвшин 1000 нийт төрөлтөд, аймгаар, 2023 он

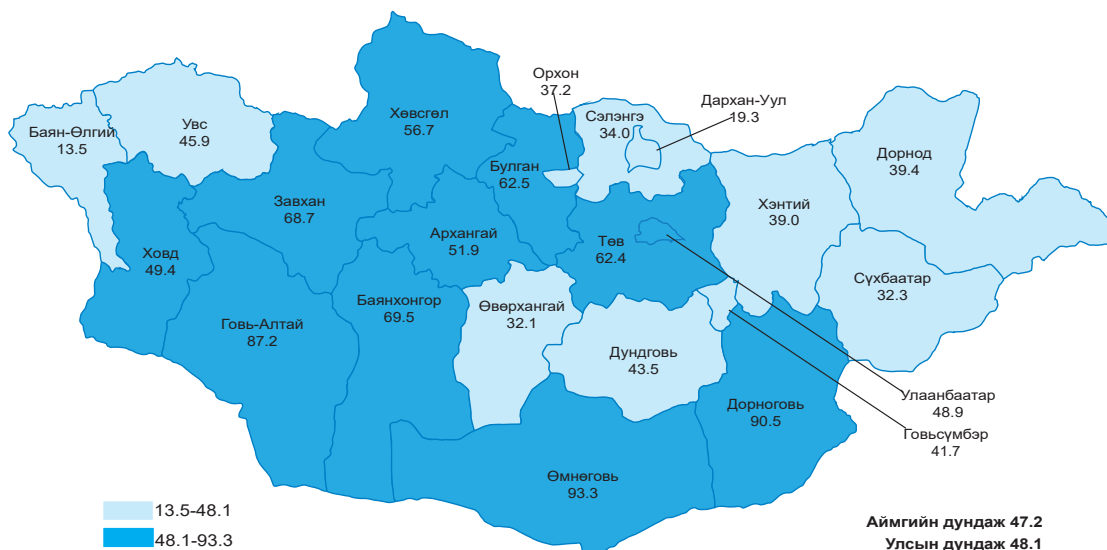

Амьгүй төрөлтийн түвшин Архангай, Баян-Өлгий, Говь-Алтай, Өмнөговь, Дорнод аймагт 1000 нийт төрөлтөд 5.9-7.8 байгаа нь улсын дунджаас 0.6-2.5 тохиолдлоор өндөр байна. Төвийн бүсэд амьгүй төрөлтийн түвшин Өмнөговь аймагт 7.8 байгаа нь бүсийн дунджаас 2.9 тохиолдлоор өндөр үзүүлэлттэй байна. Хангай болон Төвийн бүсийн амьгүй төрөлтийн түвшин улсын дунджаас бага үзүүлэлттэй байна. Амьгүй төрөлтөд эрэгтэй хүүхдийн эзлэх хувь 51.5 байна. Төрөх үеийн хүйсийн харьцаа 105.9 байна. Нийт амьд төрөлтийн 0.7 хувьд нь төрөлхийн гажгийн тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Төрөлхийн гажгийн тохиолдлын түвшин 1000 нийт төрөлтөд 7.1 ногдож байна.

3.2.2. ХҮҮХДИЙН ӨВЧЛӨЛ

Нярай хүүхдийн өвчлөлийн 30 913 тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд энэ нь амьд төрсөн хүүхдийн 48.1 хувийг эзэлж байна.

Зураг 3.16. Нярай хүүхдийн өвчлөл амьд төрсөн хүүхдэд эзлэх хувиар, аймгаар, 2023 он

Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг дотор төрөхөд ураг бүтэх 1.8 хувь, нярайн шарлалт 57.8 хувийг эзэлж байна. Амбулаторид бүртгэгдсэн нэг хүртэлх насны хүүхдэд төрөлхийн гажгийн 8080 тохиолдлоос зүрхний төрөлхийн таславч хоорондын гажиг 33.5 хувь, түнхний төрөлхийн гажиг 32.7, сэтэрхий уруул ба тагнай 2.9 хувь, шээс ялгаруулах тогтолцооны төрөлхийн гажиг 8.8 хувь, цусны эргэлтийн тогтолцооны төрөлхийн гажиг 9.1 хувьтай тэргүүлж байна.

Амбулаторид нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөл Улаанбаатарт амьсгалын тогтолцооны өвчин, перинаталь үеийн эмгэг, гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант өвчин, мэдрэлийн тогтолцооны өвчин харин орон нутагт амьсгалын тогтолцооны өвчин, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин тэргүүлэх шалтгаан болж байна.

Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн дунд тохиолдох амьсгалын тогтолцооны өвчлөлөөс гүйлсэн булчирхайн үрэвсэл 13.6, цочмог бронхит 23.9, уушгины хатгалгаа 14.5 хувийг тус тус эзэлж байна. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөлийн дийлэнх буюу 30.1 хувийг халдварт бус суулгалт өвчин эзэлж байна.

Хүснэгт 3.3. Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөлийн шалтгаан, (Амбулатори) 2023 он

	1 хүртэлх насны		5 хүртэлх насны	
	Улаанбаатар	Орон нутаг	Улаанбаатар	Орон нутаг
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	27.0	59.3	35.5	61.1
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	7.0	8.3	9.4	12.9
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	16.4	6.5	5.6	2.1
Гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	3.9	0.5	10.9	1.3
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	8.1	5.9	8.6	6.5
Чих ба хөхлөг сэртэнгийн өвчин	5.7	5.3	4.2	4.8
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	11.7	5.6	5.9	2.5

■ Тэргүүлэх шалтгаан ■ Хоёрдугаар шалтгаан ■ Гуравдугаар шалтгаан

Хүснэгт 3.4. Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөлийн шалтгаан, (Стационари) 2023 он

	1 хүртэлх насны		5 хүртэлх насны	
	Улаанбаатар	Орон нутаг	Улаанбаатар	Орон нутаг
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	59.5	66.3	67.9	71.6
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	11.3	8.1	9.8	7.3
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	19.6	16.0	7.6	7.1
Гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	0.8	1.0	2.0	1.9
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	0.8	1.3	1.4	2.7
Төрөлхийн гажиг	1.3	0.2	1.4	0.2
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	1.9	3.8	1.7	2.8

■ Тэргүүлэх шалтгаан ■ Хоёрдугаар шалтгаан ■ Гуравдугаар шалтгаан

Стационарт нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөл Улаанбаатар болон орон нутагт амьсгалын тогтолцооны өвчин, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин, перинаталь үеийн эмгэг тэргүүлэх шалтгаан болж байна.

Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн дунд тохиолдох амьсгалын тогтолцооны өвчлөлөөс уушгины хатгалгаа 75.5, цочмог бронхит 15.2, цочмог төвөнхийн болон цагаан мөгөөрсөн хоолойн үрэвсэл 2.0 хувийг тус тус эзэлж байна. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөлийн 58.6 хувийг халдварт бус суулгалт өвчин эзэлж байна.

Хүснэгт 3.5. Хүүхэд, өсвөр үеийнхний өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан, насны бүлгээр, тухайн насны 10 000 хүүхдэд, 2023 он (Амбулатори)

Тэргүүлэх шалтгаан	1-4 нас	5-9 нас	10-14 нас	15-19 нас
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	4822.4	2260.7	1541.6	1274.3
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	1214.3	2226.1	1776.7	1741.3
Халдварт ба шимэгчид зарим өвчин	288.9	178.2	71.4	121.0
Гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	670.7	567.9	817.2	899.3
Чих ба хөхлөг сэртэнгийн өвчин	376.9	330.0	259.5	186.1
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	707.2	571.7	626.0	767.6
Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	233.8	299.0	329.8	624.7
Нүд ба түүний дайврын өвчин	257.9	313.0	309.3	291.3

■ Тэргүүлэх шалтгаан ■ Хоёрдугаар шалтгаан ■ Гуравдугаар шалтгаан

Амбулаторид өсвөр насны хүүхдийн өвчлөлд амьсгал, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл тэргүүлэх шалтгаан болж байна. 1-4 насны 10 000 хүүхдэд ногдох өвчлөлд цочмог бронхит, 5-9, 10-14, 15-19 насны хүүхдийн өвчлөлд шүд цоорох, шүд ба дайврын эмгэг тэргүүлэх шалтгаан болж байна.

Хүснэгт 3.6. Хүүхэд, өсвөр үеийнхний өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан, насны бүлгээр, тухайн насны 10 000 хүүхдэд, 2023 он (Стационари)

Тэргүүлэх шалтгаан	1-4 нас	5-9 нас	10-14 нас	15-19 нас
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	1718.7	345.0	222.1	191.1
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	184.7	89.0	106.9	130.7
Халдварт ба шимэгчид зарим өвчин	109.2	54.4	33.5	41.0
Гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	61.9	56.7	65.5	83.0
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	40.7	41.5	64.4	97.7
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	59.0	48.8	69.4	86.3

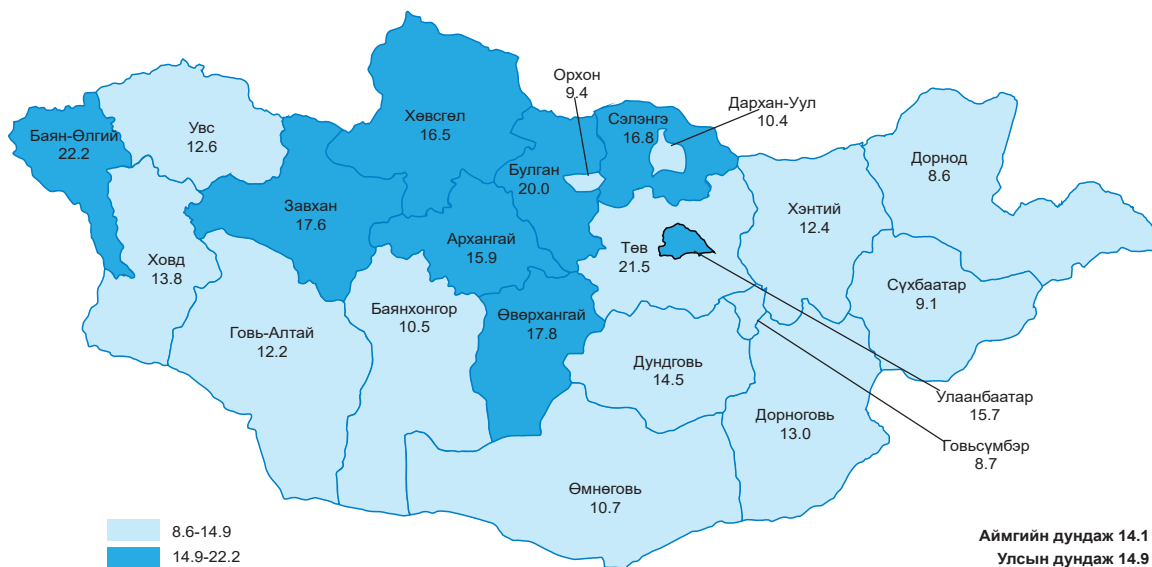
■ Тэргүүлэх шалтгаан ■ Хоёрдугаар шалтгаан ■ Гуравдугаар шалтгаан

Стационарт хүүхдийн өвчлөлд амьсгал, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл тэргүүлэх шалтгаан болж байна. 1-4 насны 10 000 хүүхдэд ногдох өвчлөлд халдварт бус суулгалт, уушгины хатгалгаа, 5-19 насанд мухар олгойн өвчлөл тэргүүлэх шалтгаан болж байна.

3.2.3. НЯЛХАС БОЛОН ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ

Улсын хэмжээнд 2023 онд нялхсын эндэгдэл 793 тохиолдол бүртгэгдэж, 1000 амьд төрөлтөд 12.3 болж байгаа нь өмнөх оноос 0.1-оор буурсан байна. Нялхсын эндэгдлийн 62.5 хувийг нярайн эндэгдэл эзэлж байгаа бөгөөд 1000 амьд төрөлтөд ногдох нярайн эндэгдэл 7.7 байна. Нярайн эндэгдлийн нийт 496 тохиолдол бүртгэгдсэний 326 буюу 65.7 хувь нь нярайн эрт үед (амьдралын эхний 0-6 хоногт), 170 буюу 34.3 хувь нь нярайн хожуу үед (амьдралын эхний 7-28 хоногт) эндсэн байна. Нэг хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн 54.7 хувь нь эрэгтэй, 45.3 хувь нь эмэгтэй хүүхэд байна. Харин тав хүртэлх насандаа 961 хүүхэд эндсэн бөгөөд амьд төрсөн 1000 хүүхэдэд ногдох түвшин 14.9 байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 58 тохиолдлоор буюу амьд төрсөн 1000 хүүхэдэд ногдох эндэгдэл 0.6 тохиолдлоор буурсан үзүүлэлттэй байна. 1000 амьд төрсөн эрэгтэй хүүхэдэд 16.2, эмэгтэй хүүхэдэд 13.6 байна. Тав хүртэлх насны 1000 амьд төрөлтөд ногдох хүүхдийн эндэгдэл Төв (21.5), Булган (20.0), Баян-Өлгий (22.2), Хөвсгөл (16.5), Өвөрхангай (17.8), Завхан (17.6) аймгуудад улсын дунджаас 1.6-7.3 тохиолдлоор өндөр байна.

Зураг 3.17. Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд, 2023 он

Нэг хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэлд хот болон хөдөөд перинаталь үед үүссэн эмгэгүүд тэргүүлэх шалтгаан болж байна.

Хүснэгт 3.7. Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн шалтгаан, хувь, 2023 он

Тэргүүлэх шалтгаан	1 хүртэлх насны		5 хүртэлх насны	
	Улаанбаатар	Орон нутаг	Улаанбаатар	Орон нутаг
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	0.9	2.8	2.4	5.2
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	5.1	12.0	6.0	13.2
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	59.3	56.8	46.2	43.4
Төрөлхийн гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	22.2	9.9	22.9	8.7
Гэмтэл, хордлого ба гаднын шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	4.1	10.2	7.8	20.8

■ Тэргүүлэх шалтгаан ■ Хоёрдугаар шалтгаан ■ Гуравдугаар шалтгаан

Тав хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн 86.5 хувь нь өвчнөөр, 13.2 хувь нь осол, гэмтлийн улмаас эндсэн бөгөөд 76.3 хувь нь эмнэлэгт, 19.4 хувь нь гэртээ, 4.3 хувь нь бусад газар эндсэн байна.

3.3. ҮР ХӨНДӨЛТ

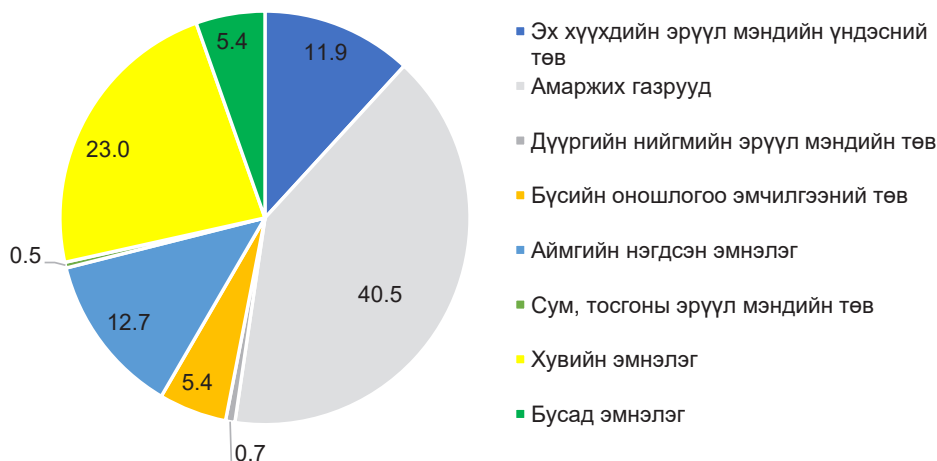
Ихэнх эмэгтэйчүүд хүсээгүй үедээ жирэмслэснээс үр хөндүүлдэг. Хөгжиж буй орнуудад хүсээгүй жирэмслэлтийн 84 хувийг орчин үеийн ЖСАХ-ийн хангагдаагүй хэрэгцээтэй эмэгтэйчүүд эзэлдэг. Иймд үр хөндөлтийн хувь хэмжээ нь гэр бүл төлөвлөлтийн хөтөлбөрүүдийн үр ашгийг харуулах чухал үзүүлэлт болдог.

Үр хөндөлт 2023 онд 12 197 тохиолдол бүртгэгдэж, 1000 амьд төрөлтөд 189.7, нөхөн үржихүйн насны 1000 эмэгтэйд 14.6 үр хөндөлт ногдож байна. Үр хөндөлт өмнөх оноос 871 тохиолдлоор буюу 6.6 хувиар, 1000 амьд төрөлт тутамд 9.5 тохиолдлоор тус тус буурсан байна. 1000 амьд төрөлтөд ногдох үр хөндөлт Өмнөговь (299.9), Дархан-Уул (242.9), Дорноговь (335.2) зэрэг аймгууд болон Улаанбаатарт (267.3) байгаа нь улсын дунджаас 53.2-145.5 тохиолдлоор өндөр байна. Мөн хувийн эмнэлэгт хийгдсэн үр хөндөлт өмнөх оноос 96 тохиолдлоор буюу 3.3 хувиар буурсан байна. Хожуу үеийн үр хөндөлтийн түвшин 1000 амьд төрөлтөд 6.7 байна.

Үр хөндөлт хийлгэж буй эмэгтэйчүүдийг насны бүлгээр авч үзэхэд 20-иос доош насных 5.0 хувь, 20-34 насных 63.0 хувь, 35-аас дээш насны эмэгтэйчүүд 32.0 хувийг тус тус эзэлж байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 20-иос доош насны үр хөндөлтийн түвшин 0.1 хувиар буурсан байна. Үр хөндүүлсэн эмэгтэйчүүдийн 15.5 хувь нь төрөөгүй ба анх удаа үр хөндүүлсэн тоо өмнөх оноос 543 тохиолдлоор буюу 4.2 хувиар өссөн байна.

Үр хөндөлтийн хүндрэл нийт 13 тохиолдол бүртгэгдсэн ба үүнээс 84.6 хувийг умайн агшилт суларч цус алдсан, 7.7 хувийг умай цоорсон хүндрэл тус тус эзэлж байна.

Зураг 3.18. Үр хөндөлт, эмнэлгийн төрлөөр, хувь, 2023 он

3.4. ЖИРЭМСЛЭХЭЭС СЭРГИЙЛЭХ ОРЧИН ҮЕИЙН АРГА ХЭРЭГСЭЛ (ЖСАХ)

Жирэмслэхээс сэргийлэх арга, хэрэгслийг зөв зохистой хэрэглэх нь хэт эрт, хожуу жирэмслэхээс сэргийлэх, хэт ойрхон төрөхгүй, төрөлт хоорондын зайг төлөвлөх, нийт хүүхдийн тоог хязгаарлах зэрэг боломжийг олгодог учир эмэгтэйчүүд, хүүхдийн эрүүл мэндэд нэн чухал юм.

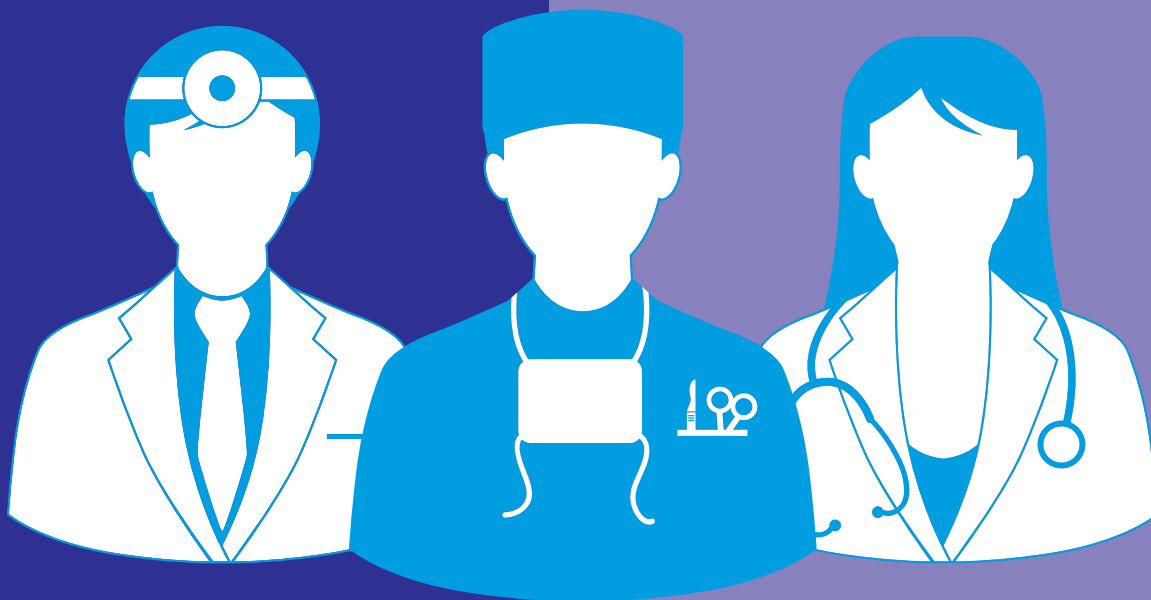
ЖСАХ-ийг дотор нь орчин үеийн болон уламжлалт гэж ангилдаг ба орчин үеийн аргад умайн гүүрсан хоолой, эрэгтэй үрийн суваг боох, ерөндөг, тариа, суулгац, эм, эрэгтэй/эмэгтэй бэлгэвч, диафрагм, лаа, царцмаг болон яаралтай ууж хамгаалах эмийг ууж хамгаалах аргууд хамаардаг.

Эрүүл мэндийн статистикаар 2023 онд нөхөн үржихүйн насны 1000 эмэгтэйн 527 нь, 15-49 насны эмэгтэйчүүдийн 52.7 хувь нь ямар нэг жирэмслэлтээс сэргийлэх арга хэрэглэдэг байна.

Жирэмслэхээс сэргийлэх аргын хэрэглээг төрлөөр нь авч үзэхэд бэлгэвч 27.4, ерөндөг 26.4, бэлдмэл (эм) 18.4, тариа 9.5, бусад 10.4, суулгац(норплант) 5.4, үмайн гүүрсан хоолойг боох 2.5 хувийг тус тус эзэлж байна. Жирэмслэлтээс сэргийлэх арга хэрэглэж байсан эмэгтэйчүүдийн 13.9 хувь хэрэглэхээ больж 0.6 хувь нь жирэмсэлсэн байна.

Зураг 3.19. ЖСАХ хэрэглэж байгаа эмэгтэйчүүд, хувь, байршлаар, 2023 он

БҮЛЭГ 4

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

БҮЛЭГ 4. ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

“Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ гэж өвчин эмгэг, гэмтэл, хүний биеийн үйл ажиллагааны алдагдлыг орчин үеийн болон уламжлалт анагаах ухаанд тулгуурлан оношлох, эмчлэх, сувилах, хөнгөвчлөх, сэргээн засах цогц үйл ажиллагааг”, “Эмнэлэг гэж эмнэлгийн мэргэшсэн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх чиг үүрэг бүхий хуулийн этгээд (эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль, 3 дугаар зүйл) юм.

4.1. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГА

Монгол Улсын эрүүл мэндийн байгууллагын тогтолцоо нь нийгмийн эрүүл мэнд, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ, эм хангамж, анагаах ухааны боловсрол, эрдэм шинжилгээ, сургалтын үйл ажиллагаа хариуцсан төрийн болон хувийн хэвшил, холимог өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагаас бүрдэнэ.

“Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ” гэж өвчин эмгэг, гэмтэл бэртэл, хүний биеийн үйл ажиллагааны алдагдлыг орчин үеийн болон уламжлалт анагаах ухаанд тулгуурлан оношлох, эмчлэх, сувилах, хөнгөвчлөх, сэргээн засах цогц үйл ажиллагааг хэлнэ гэж “Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай” хуулинд заасан.

Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ нь төрийн онцгой ивээлд нэгдсэн зохицуулалттай байж, тусламж үйлчилгээг үзүүлэхдээ төр, иргэн, хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг харилцан ашигтай, шударга, үйлчлүүлэгчээ дээдэлсэн тэгш хүртээмжтэй байхад чиглэнэ.

Энэхүү бүлэгт эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний албан ёсны статистик мэдээллийг Эрүүл мэндийн байгууллагуудын шатлал тус бүрээр харьцуулан дүгнэсэн болно.

Хүснэгт 4.1. Эрүүл мэндийн байгууллагын тоо, 2023 он

Эрүүл мэндийн байгууллагууд	Аймгийн дүн	Улаанбаатарын дүн	Улсын дүн
Өрхийн эрүүл мэндийн төв	76	148	224
Тосгоны эрүүл мэндийн төв	16	4	20
Сумын эрүүл мэндийн төв	А зэрэглэл	-	53
	Б зэрэглэл	113	-
	В зэрэглэл	141	-
Сумын нэгдсэн эмнэлэг	6	-	6
Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	16	-	16
Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	-	4	4
Дүүргийн нийгмийн эрүүл мэндийн төв, НЭМҮТ	-	10	10
Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв	5	-	5
Тусгай мэргэжлийн төв	-	3	3
Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг	1	13	14
Амаржих газар	-	3	3
Түргэн тусламжийн төв	-	1	1
Клиник /хувийн/	494	972	1466
Ортой хувийн эмнэлэг	102	114	216
Сувилал	52	45	97
Эм ханган нийлүүлэх байгууллага	79	49	128
Эмийн сан	955	1142	2097
Тусгай эмнэлэг	23	6	29
Бусад	74	26	100
Нийт	2206	2540	4746

2023 онд статистик тайлан ирүүлсэн 4746 эрүүл мэндийн байгууллагаас хүн амд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байгаа төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг 14, тусгай мэргэжлийн

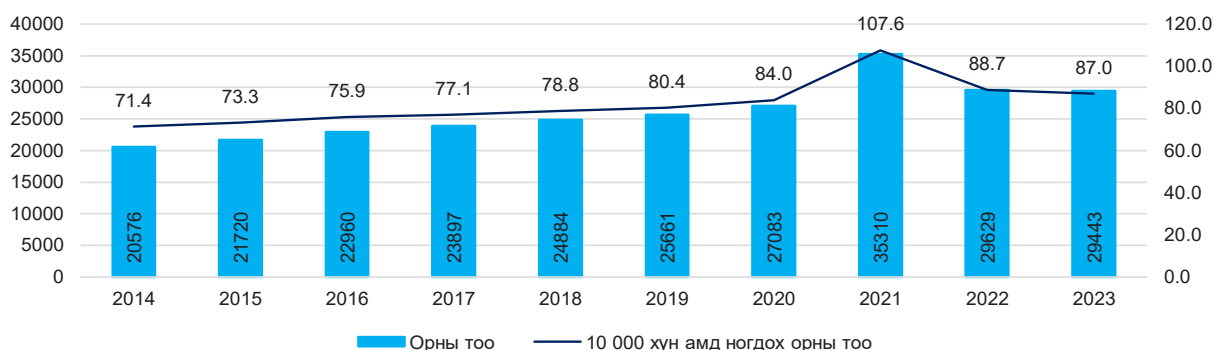

төв 3, бүсийн оношилогоо эмчилгээний төв 5, аймгийн нэгдсэн эмнэлэг 16, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг 4, дүүргийн эрүүл мэндийн төв 10, сумын нэгдсэн эмнэлэг 6, сумын эрүүл мэндийн төв 307, өрхийн эрүүл мэндийн төв 224, ортой хувийн эмнэлэг 216, хувийн клиник 1466 байна.

4.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХЭВТҮҮЛЭН ЭМЧЛЭХ ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ОРНЫ ХҮРТЭЭМЖ

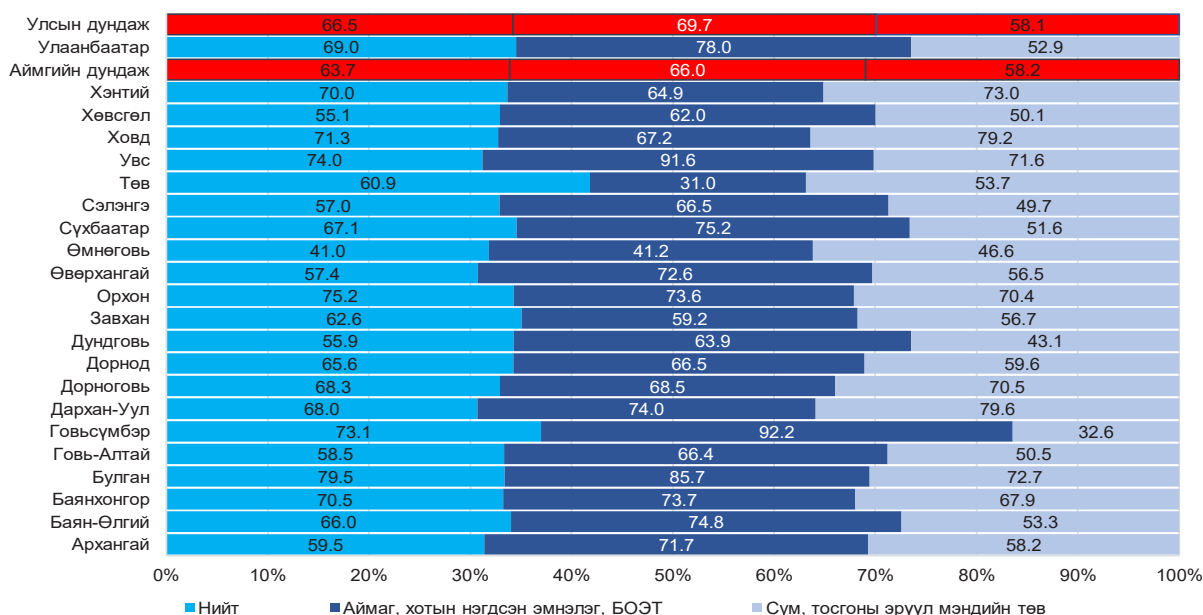
Улсын хэмжээнд 2023 онд хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний 29 443 эмнэлгийн ор ашигласан бөгөөд сүүлийн 10 жилийн дунджаас 3 326.7-оор нэмэгдсэн байна. Үүнээс 74.5 хувь нь төрийн өмчит эрүүл мэндийн байгууллагуудад, 25.5 хувь нь хувийн хэвшлийн эмнэлгийн хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээний ор байна.

Зураг 4.1. Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний орны тоо, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

Тайлант онд 10 000 хүн амд дунджаар 87.0 хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний ор ногдож байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 4.6-оор нэмэгдсэн байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 1.7-оор буурсан байна.

Зураг 4.2. Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний ор ашиглалтын хувь, аймгаар, 2023 он

Улсын хэмжээнд 2023 онд хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний ор ашиглалтын хувь улсын дундаж 66.5, эрүүл мэндийн байгууллагын төрлөөр авч үзвэл төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэгт 79.8, аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 72.0, Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвд 65.2, Улаанбаатар хотын дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт 89.0, сум тосгоны эрүүл мэндийн төвүүдэд 58.0, хувийн эмнэлгүүдэд 54.5, бусад эмнэлгүүдэд 65.5 хувь тус тус байна.

Хүснэгт 4.2. Эрүүл мэндийн байгууллагын хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний орны эзлэх хувь, тасгаар, 2023 он

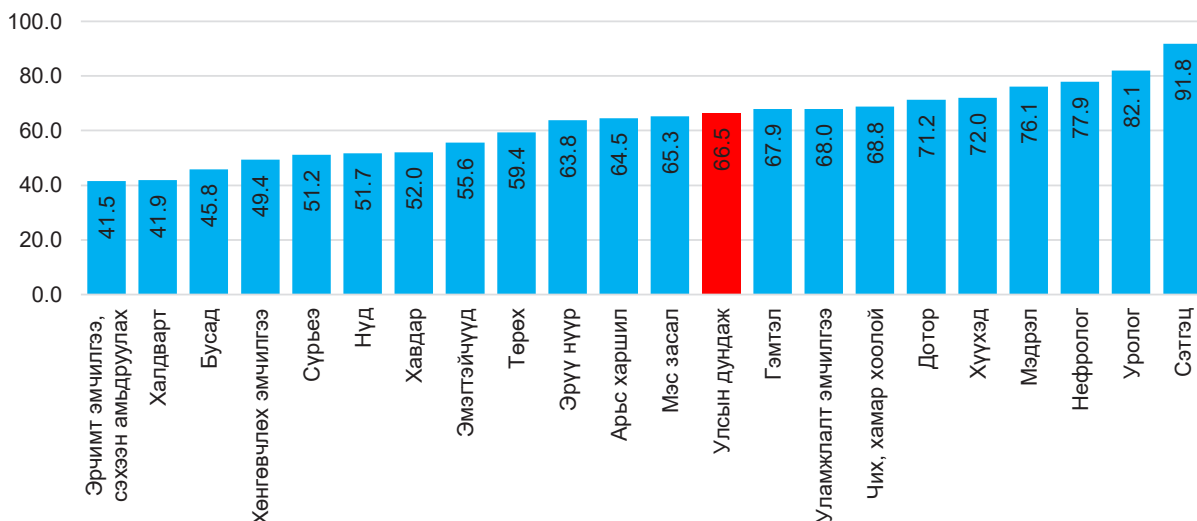
№	Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээний ор тасгаар	Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг	Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, эрүүл мэндийн төв	Сум, тосгоны эмнэлэг	Хувийн эмнэлэг	Бусад эмнэлэг	Бүгд
1	Дотор	11.1	11.9	15.9	34.2	45.4	60.4	16.2	32.7
2	Мэс засал	9.6	7.5	8.1	8.6	3.4	4.1	5.7	6.3
3	Төрөх	3.9	10.9	9.9	1.7	11.0	0.4	13.9	6.4
4	Эмэгтэйчүүд	7.5	5.0	6.0	0.4	3.0	2.8	4.3	4.2
5	Хүүхэд	10.6	11.1	13.9	29.0	23.0	2.9	14.8	13.4
6	Халдварт	7.7	5.4	4.7	0.6	9.3	0.3	0.0	3.9
7	Арьс харшил	2.8	2.3	2.3	0.1	0.1	0.9	0.7	1.3
8	Сүрьеэ	4.0	4.0	4.3	0.2	0.1	0.0	1.8	1.8
9	Мэдрэл	3.6	6.9	7.9	11.7	0.5	6.5	5.3	5.6
10	Сэтгэц	11.0	5.5	4.6	0.0	0.0	0.4	2.5	3.3
11	Гэмтэл	11.5	6.8	4.3	1.4	0.1	1.4	3.6	3.9
12	Нефролог	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.9	0.5
13	Уролог	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.3
14	Эрчимт эмчилгээ, сэхээн амьдруулах	3.3	1.9	1.9	3.4	0.2	0.5	1.6	1.6
15	Нүд	1.4	1.5	0.7	0.0	0.0	0.9	0.1	0.7
16	Чих, хамар хоолой	2.2	2.0	1.2	0.0	0.0	1.4	0.2	1.1
17	Эрүү нүүр	0.9	0.6	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
18	Хавдар	1.9	1.3	1.5	0.2	0.0	0.2	0.0	0.7
19	Уламжлалт эмчилгээ	0.7	4.0	5.2	3.1	1.3	12.7	16.3	6.7
20	Хөнгөвчлөх эмчилгээ	1.0	1.5	2.2	3.9	0.2	1.5	0.1	1.4
21	Бусад	1.1	9.7	4.6	1.4	2.3	2.6	11.9	4.0
22	Бүгд	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Улсын хэмжээнд эрүүл мэндийн байгууллагуудын хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний орны эзлэх хувийг тасгаар авч үзэхэд дотрын ор 32.7 хувь хамгийн өндөр, эрүү нүүрний ор хамгийн бага 0.3 хувь байгаа бол төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэгт гэмтэл 11.5 хувь, дотор 11.1 хувь, хүүхэд 10.6 хувь хамгийн өндөр, уламжилт эмчилгээ 0.7 хувь хамгийн бага байна.

Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв, аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, эрүүл мэндийн төв, сум тосгоны эмнэлэг, хувийн эмнэлэг, бусад эмнэлгүүдэд дотрын ор хамгийн өндөр 11.9-60.4 хувь байна.

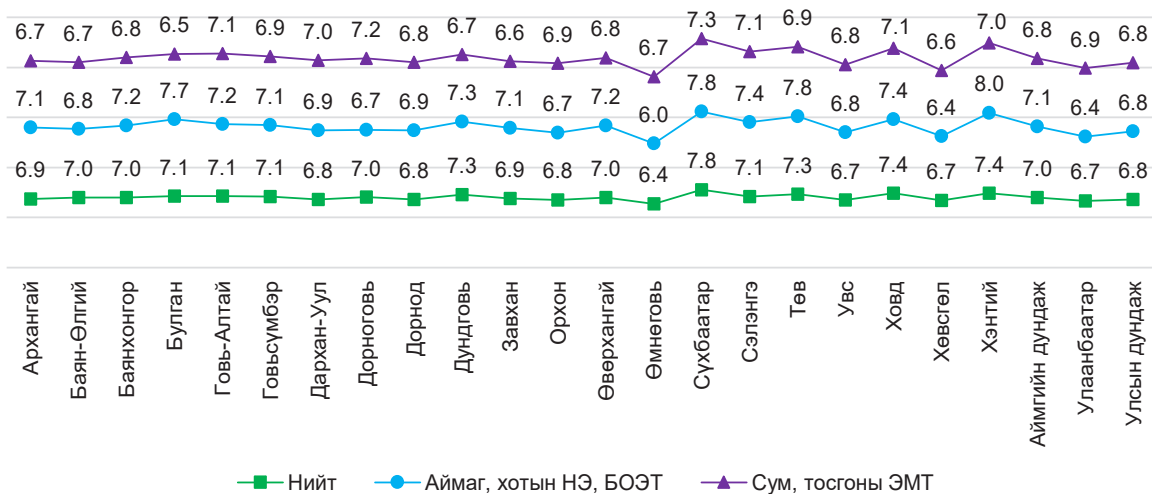

Зураг 4.3. Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээний ор ашиглалтын хувь, тасгаар, 2023 он

Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээний ор ашиглалтын хувь Улсын дунджаас гэмтэл, уламжлалт эмчилгээ, чих хамар хоолой, дотор, хүүхэд, мэдрэл, нефролог, урологи, сэтгэцийн тасгуудад 1.4-25.3 хувиар өндөр байна.

Зураг 4.4. Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дундаж ор хоног, аймгаар, 2023 он

Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дундаж ор хоног улсын дүнгээр 6.8, Улаанбаатарт 6.7, аймагт 7.0 байна.

4.3. ӨРХИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Өрхийн эрүүл мэндийн төв нь хот, суурин газрын хүн амд төрөөс үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг гэрээгээр гүйцэтгэх үндсэн чиг үүрэг бүхий сайн дурын үндсэн дээр бүртгүүлсэн хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага юм.

Өрхийн эрүүл мэндийн төв нь хот, суурин газрын хүн амд төрөөс үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг гэрээгээр гүйцэтгэх үндсэн чиг үүрэг бүхий сайн дурын үндсэн дээр бүртгүүлсэн хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага юм.

Өрх, сумын эрүүл мэндийн төвүүд нь хүн амд чиг үүргийн дагуу нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, үйлчлүүлэгчийн эрүүл мэндийн байдалд үнэлгээ өгөх, хянах, эрүүл мэндийг дэмжих, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, оношлох, эмчлэх, сувилах, хөнгөвчлөх, сэргээн засах үйл ажиллагааг орчин үеийн болон уламжлалт анагаах ухаанд тулгуурлан үзүүлэх эмнэлгийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээг үзүүлэн ажилладаг. Монгол орны цаг уурын эрс тэс уур амьсгалын улмаас өвөл, хаврын улиралд амьсгалын замын өвчлөл нэмэгддэг нь өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдийн ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг байна.

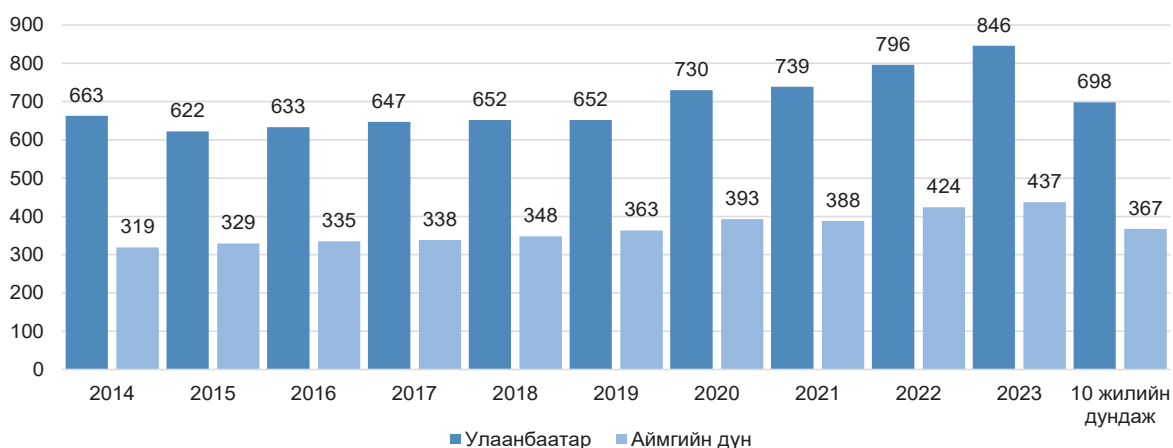
Зураг 4.5. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тоо, 2014-2023 он

Улсын хэмжээнд 2023 оны байдлаар 224 өрхийн эрүүл мэндийн төв үйл ажиллагаа явуулж байгаагаас Улаанбаатар хотын 148 өрхийн эрүүл мэндийн төв, орон нутагт 76 өрхийн эрүүл мэндийн төв эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна.

Улсын хэмжээнд 2023 онд нийт 66266 эрүүл мэндийн ажиллагчид байгаагаас 3810 нь өрхийн эрүүл мэндийн төвд ажиллаж байна. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн нийт ажиллагчдын 1283 буюу 33.7 хувь нь их эмч, 1251 буюу 32.8 хувь нь сувилагч, 4.6 хувь нь нийгмийн эрүүл мэндийн мэргэжилтэн, 28.9 хувь нь бусад ажилчид байна. Их эмч сувилагчийн харьцаа өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдэд 1.0:1.0 байна.

Зураг 4.6. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн их эмчийн тоо, 2014-2023 он

Өрхийн эрүүл мэндийн төвд ажиллаж байгаа их эмчийн тоо сүүлийн 10 жилийн дунджаас 218 эмчээр, өмнөх оноос 63 эмчээр тус тус нэмэгдсэн байна.

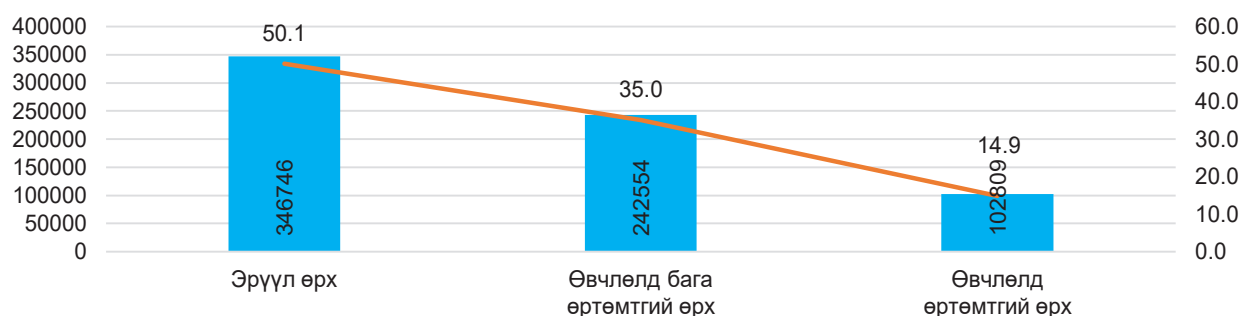

Зураг 4.7. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн сувилагчийн тоо, 2014-2023 он

Өрхийн эрүүл мэндийн төвд ажиллаж байгаа сувилагчийн тоо сүүлийн 10 жилийн дундажаас 251 сувилагчаар, өмнөх оноос 58 сувилагчаар тус тус нэмэгдсэн байна.

Зураг 4.8. Өрхийн хүн амын эрүүл мэндийн байдал, 2023 он

Улсын хэмжээнд 2023 оны байдлаар 224 өрхийн эрүүл мэндийн төв, 692 109 өрхөд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байгаагаас 346 746 буюу 50.1 хувь нь эрүүл өрх, 242 554 буюу 35.0 хувь нь өвчлөлд бага өртөмтгий өрх, 102 809 буюу 14.9 хувь нь өвчлөлд өртөмтгий өрх байна.

Зураг 4.9. Нэг өрхийн эмчид ногдох үзлэг, нэг иргэний үзүүлсэн тоо, 2014-2023 он

Өрхийн эрүүл мэндийн төвд 2023 онд 6.5 сая үзлэг хийгдэж, нэг иргэн жилд дунджаар 2.8 удаа эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авсан байна. Нийт үзлэгийг 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 534.8 мянган үзлэгээр, өмнөх онтой харьцуулахад 448.4 мянгаар тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 4.10. Өрхийн эрүүл мэндийн төвд хийгдсэн эмчийн үзлэгийн тоо /мянган хүн/

Өрхийн эмчийн нийт үзлэгийн 45.6 хувь нь урьдчилан сэргийлэх үзлэг эзэлж байгаа ба байршлаар нь авч үзвэл Улаанбаатарт 46.3 хувь, харин орон нутагт 44.2 хувь байна.

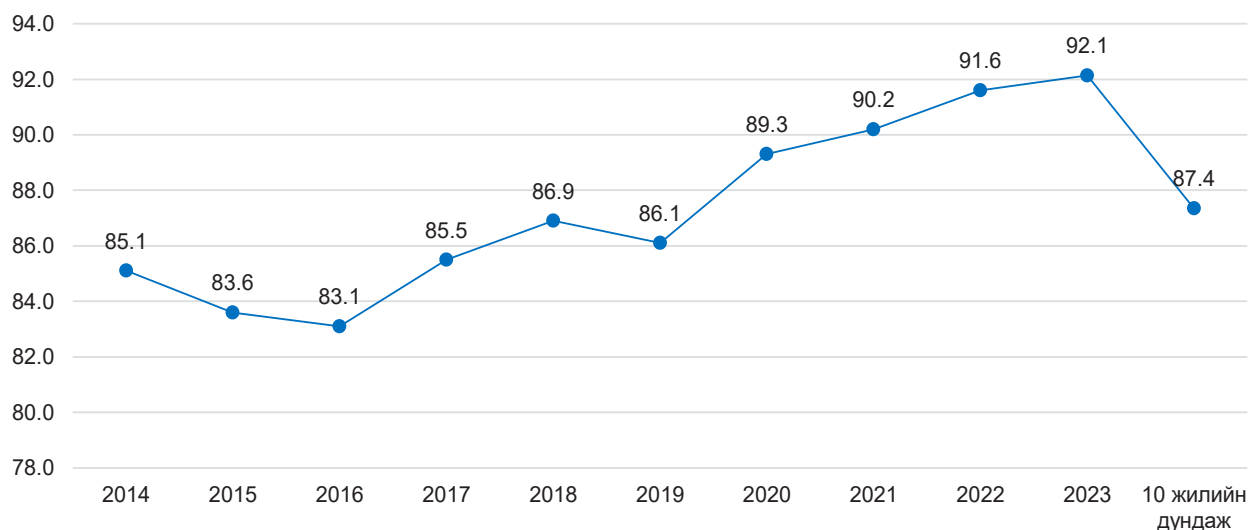
Нийт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 4.0 хувиар, өмнөх оноос 6.6 хувиар тус тус өссөн байна.

2023 оны байдлаар нэг хүртэлх насны хүүхдийн идэвхтэй хяналтын хамралтын хувь 97.5 байгаа ба энэ үзүүлэлт Улаанбаатарт 99.9, орон нутагт 93.0 байна.

2023 онд өрхийн эрүүл мэндийн төвийн хяналтад хамрагдсан тав хүртэлх насны хүүхдийн 0.4 хувь нь туранхай, 0.4 хувь нь тураалтай, 1.5 хувь нь өсөлтийн хоцрогдолтой байсан ба өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан нь амьсгалын дээд замын цочмог халдвар 70.6 хувийг эзэлж байна.

2023 оны байдлаар өрхийн эрүүл мэндийн төвд жирэмсний хяналтад 44671 эмэгтэйчүүдийг шинээр хяналтад авсан ба үүнээс 92.1 хувь нь эрт үеийн хяналтад хамрагдсан байна. Жирэмсний хяналтад шинээр хамрагдсан эхчүүдийн тоо өмнөх оноос 4568-аар буурсан байна.

Зураг 4.11. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь, 2014-2023 он

4.4. СУМ, ТОСГОНЫ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв нь харьяа нутаг дэвсгэрийнхээ хүн амд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг орчин үеийн болон уламжлалт анагаах ухааны аргаар үзүүлэх бөгөөд сумын эрүүл мэндийн төв нь тухайн сумын хүн амын тоо, байршлаас хамааран багийн эмчийн салбартай байж болно.

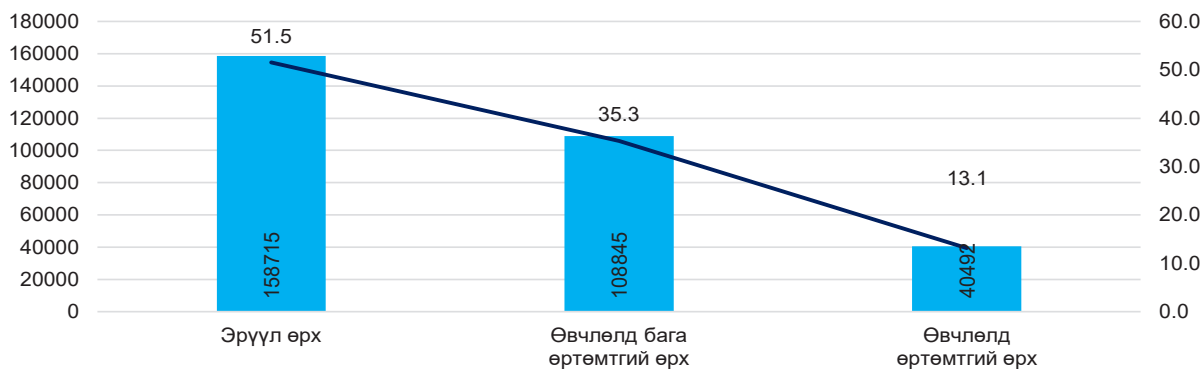
Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны А/540 дүгээр тушаалаар сумын эрүүл мэндийн төвүүдийг аймгийн төвөөс алслагдсан байдал, хүн амын тоо, аймгийн төв хүртэлх зорчих хугацаанаас хамааран А, Б, В гэсэн 3 зэрэглэлд ангилна.

Сумын эрүүл мэндийн төвийн А зэрэглэлд өөрийн сумын иргэдэд өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж үзүүлэхээс гадна зэргэлдээх сумын хүн амд 4-өөс доошгүй үндсэн мэргэшлийн тусламж үйлчилгээг үзүүлэх чадавх бүхий сумын эрүүл мэндийн төвүүд хамаарна.

Сумын эрүүл мэндийн төвийн Б зэрэглэлд улсын хилийн дагуу болон улсын чанартай автозам, төмөр зам дагуу байрласан, осол гэмтлийн онцгой бүс, уул уурхай, үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал хөгжсөн бүс нутгийн сумын эрүүл мэндийн төвүүд хамаарна. Сумын эрүүл мэндийн төвийн А болон Б зэрэглэлд хамрагдаагүй бусад бүх сумын эрүүл мэндийн төвүүд В зэрэглэлд хамрагдана.

2023 оны байдлаар А зэрэглэлд хамаарах сумын эрүүл мэндийн төв 53, Б зэрэглэлийн 113, В зэрэглэлд хамрагдах сумын эрүүл мэндийн төв 141, сумын нэгдсэн эмнэлэг 6 байгаа бөгөөд тухайн оны үзүүлэлтэд сумын нэгдсэн эмнэлгийн үзүүлэлтийг оруулж тооцсон болно.

Зураг 4.12. Хүн амын эрүүл мэндийн байдал, 2023 он

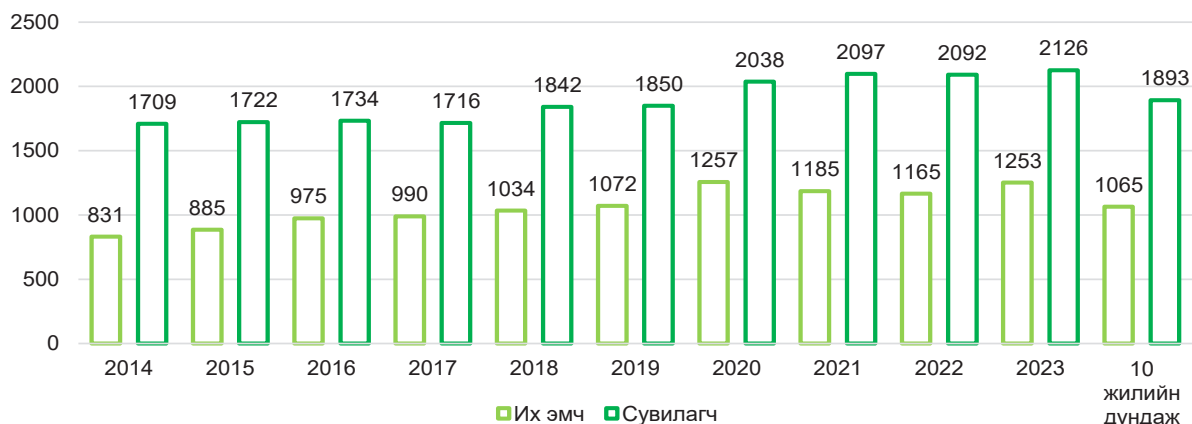

Улсын хэмжээнд 2023 оны байдлаар 336 сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, 308 052 өрхөд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байгаагаас 158 715 буюу 51.5 хувь нь эрүүл өрх, 108 845 буюу 35.3 хувь нь өвчлөлд бага өртөмтгий өрх, 40 492 буюу 13.1 хувь нь өвчлөлд өртөмтгий өрх байна.

Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвүүд, сумын нэгдсэн эмнэлэгт нийт 8273 ажиллагчид хүн амд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байна. Үүнээс А зэрэглэлд хамаарах сумын эрүүл мэндийн төвд 20.4 хувь, Б зэрэглэлийн сумын эрүүл мэндийн төвд 31.8 хувь, В зэрэглэлд хамрагдах сумын эрүүл мэндийн төвд 34.8 хувь, тосгоны эрүүл мэндийн төвд 4.4 хувь, сумын нэгдсэн эмнэлэгт 8.3 хувь, багийн эмчийн салбарт 0.3 хувь нь тус тус ажиллаж байна.

2023 оны байдлаар хүний их эмч 1253 буюу нийт ажиллагчдын 15.1 хувийг эзэлж байгаа ба сувилагч 2126 /25.7 хувь/, бага эмч 827 /10.0 хувь/, эх баригч 354 /4.3 хувь/, эм найруулагч 137 /1.7 хувь/ тус тус ажиллаж байна.

Зураг 4.13. Сумын эрүүл мэндийн төвийн эмч, сувилагчийн тоо, 2014-2023 он

2023 оны байдлаар эмнэлгийн нийт орны 16.1 хувь нь сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, сумын нэгдсэн эмнэлэгт ногдож байгаа өмнөх оноос 99 ороор өссөн байна.

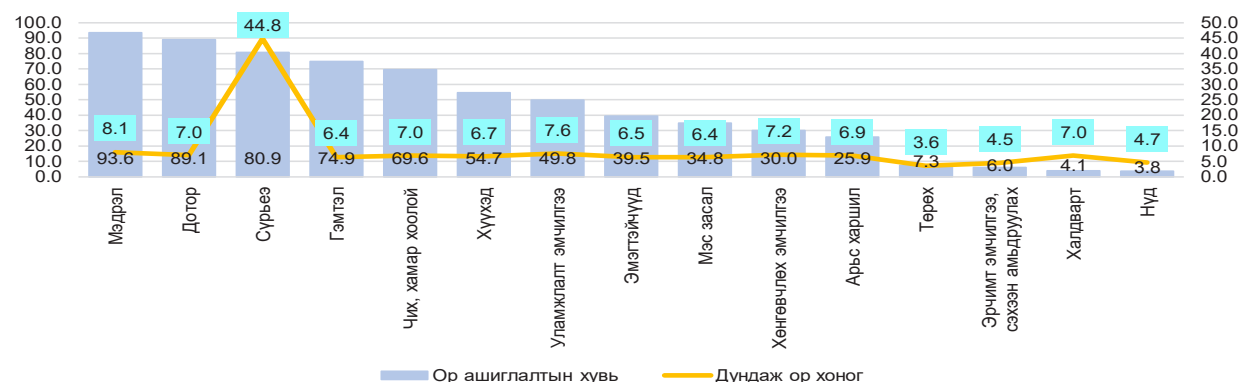
Сумын эрүүл мэндийн төв болон сум дундын эмнэлэгт жилд 146.8 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсэн байна. 2023 онд хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоог 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 19.8 мянгаар дээгүүр, өмнөх онтой харьцуулахад 4.7 мянгаар өссөн байна.

Зураг 4.14. Стационарын тусламж үйлчилгээний үзүүлэлт, 2014-2023 он

Ор ашиглалтын хувь мэдрэл, дотор, сүрьеэ, гэмтэл, чих хамар хоолой, хүүхдийн тасагт 54.7-93.6 байна. Тус тасгуудад дундаж ор хоног 6.4-44.8 байна.

Зураг 4.15. Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмнэлгийн ор ашиглалтын үзүүлэлт, тасгаар, 2023 он

Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвүүд нь хүн амын эрүүл мэндийг сайжруулах чиглэлээр

Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамралт, Тогтвортой хөгжлийн зорилтын үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэхэд гол үүрэг гүйцэтгэдэг. Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний багц нь эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, хянах, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хяналт, хөнгөвчлөх тусламж, яаралтай түргэн тусламжийн үйлчилгээ зэргээс бүрдэнэ.

Сүм, өрхийн эрүүл мэндийн төв нь Эрүүл мэндийн сайдын 1993 оны А/180 тоот тушаалын дагуу тав хүртэлх насны хүүхэд, жирэмсэн эмэгтэйчүүд, өндөр настан болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг гэрийн эргэлтээр үзүүлдэг.

Мөн Эрүүл мэндийн сайдын 2016 оны А/147 тоот тушаалын дагуу эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчид лавлагаа шатлалын нарийн мэргэжлийн эмч, ажилтнуудтай хамтран эрүүл мэндийн явуулын тусламж үйлчилгээг хүүхэд, насанд хүрэгчдийн дунд жилдээ нэг эсвэл хоёр удаа зохион байгуулан ажилладаг.

2023 онд сүм, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн түвшинд жирэмсний эрт үеийн хяналт 92.1 хувь болж сүүлийн 10 жилийн дунджаас 2.4 хувиар дээгүүр, өмнөх онтой харьцуулахад 0.8 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 4.16. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь, 2014-2023 он

2023 оны байдлаар сүм, тосгоны эрүүл мэндийн төвд 2.4 сая үзлэг хийгдэж, нэг иргэний үзүүлсэн дундаж тоо 2.3 байна. Эмчийн үзлэгийн тоо 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 175.7 мянгаар дээгүүр, өмнөх онтой харьцуулахад 196.1 мянгаар өссөн байна. Нийт үзлэгийн 35.5 хувийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг, 7.4 хувийг идэвхтэй хяналт, 43.9 хувийг өвчний учир амбулаторийн үзлэг, 13.2 хувийг гэрийн үзлэг эзэлж байна.

Зураг 4.17. Сумын эрүүл мэндийн төвийн эмчийн үзлэг, 2014-2023 он

2023 онд сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд эхийн эндэгдлийн 2 тохиолдол бүртгэгдэж 100 000 амьд төрөлтөд 54.4 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дундаж үзүүлэлтээс 10.4-оор доогуур, өмнөх онтой харьцуулахад 78.6-оор буурсан байна.

Нялхсын эндэгдлийн 108 тохиолдол бүртгэгдэж 1000 амьд төрөлт тутамд 29.4 байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 17.1-оор өндөр байгаа хэдий ч сүүлийн 10 жилийн дунджаас 7.8-оор доогуур, өмнөх оноос 6.0-оор буурсан байна.

Зураг 4.18. Эх, хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, 2014-2023 он

2023 оны байдлаар сумын эрүүл мэндийн төв, сумын нэгдсэн эмнэлгийн хөгжлийн бэрхшээлийн хяналтад 42647 хүн байна. Хөгжлийн бэрхшээлийн төрлөөр харуулбал 32.2 хувь нь төрөлхийн, 53.7 хувь нь ердийн өвчин, 1.5 хувь мэргэжлээс шалтгаалах өвчин, 3.4 хувь нь зам тээврийн осол, 0.4 хувь нь үйлдвэрийн осол, 6.0 хувь нь ахуйн осол, 2.8 хувь нь бусад ослоос шалтгаанаар хөгжлийн бэрхшээлтэй болсон байна.

Насны бүлгээр харахад 0-17 насны хүүхэд 9.6 хувь, хөдөлмөрийн насны иргэд 73.8 хувь, 16.6 хувь нь тэтгэврийн насныхан эзэлж байна. 27.2 хувь нь хөдөлмөр эрхэлдэг, 72.4 хувь хөдөлмөр эрхэлдэггүй байна.

4.5. НЭГДСЭН ЭМНЭЛЭГ, НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Нэгдсэн эмнэлэг нь хүн амд 7-оос доошгүй чиглэл /дотор, хүүхэд, эх барих, эмэгтэйчүүд, ерөнхий мэс засал, шүд, мэдрэл, халдварт/-ээр эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг амбулатори болон хэвтүүлэн эмчлэх хэлбэрээр үзүүлэх бөгөөд хүн амын байршил, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний эрэлт хэрэгцээг үндэслэн салбар амбулаторитой байж болно.

Нийгмийн эрүүл мэндийн төв нь нийгмийн эрүүл мэндийн талаар төрөөс баримтлах бодлого, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, эрүүл мэндийг дэмжих орчин бүрдүүлэх үйл ажиллагааг аймаг, дүүргийн түвшинд зохион байгуулна.

2023 оны байдлаар 16 аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 1238 их эмч, 1899 сувилагч, нийтдээ 5362 эмч, ажиллагчид, Улаанбаатар хотын 14 дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, нийгмийн эрүүл мэндийн төвүүдэд 1156 их эмч, 1132 сувилагч, нийтдээ 4067 эмч, эмнэлгийн ажиллагчид байна.

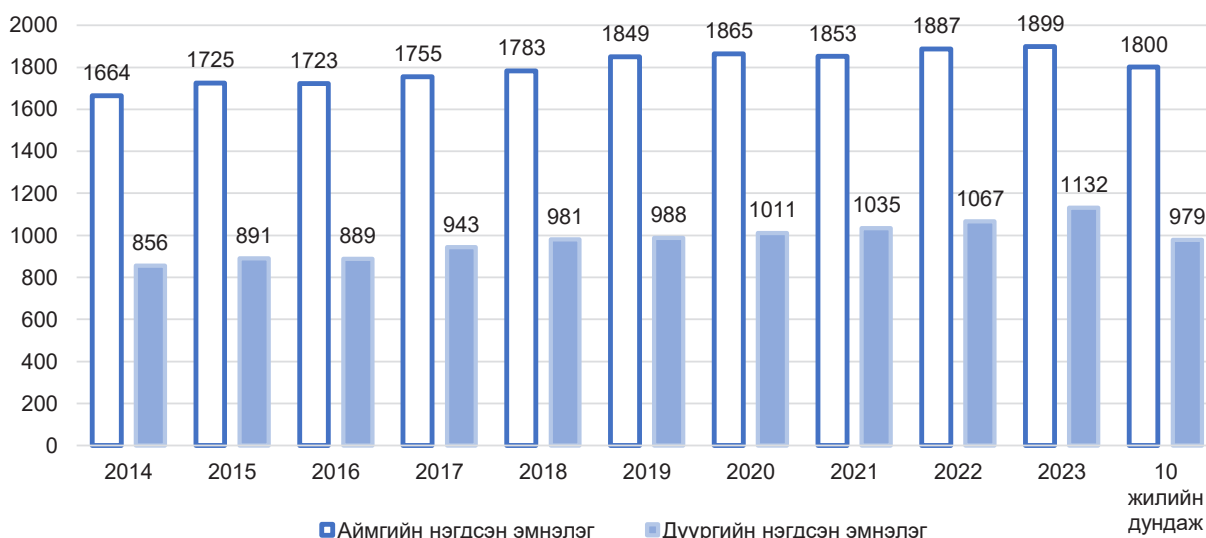

Зураг 4.19. Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн их эмчийн тоо, 2014-2023 он

2023 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд 1899 сувилагч ажиллаж байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 99 сувилагчаар их, өмнөх оноос 12 сувилагчаар нэмэгдсэн байна. Эмч сувилагчийн харьцаа аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд 1:1.5 байгаа бол дүүргийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд 1:1.0 байна.

Зураг 4.20. Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн сувилагчийн тоо, 2014-2023 он

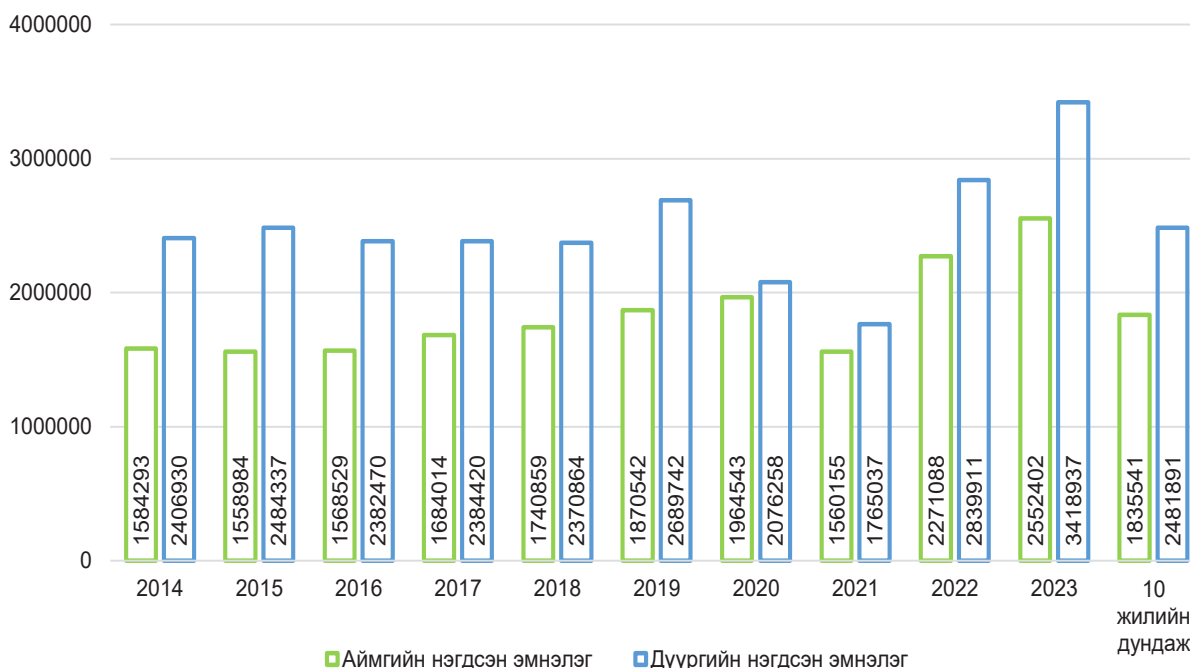

Амбулаториор үйлчлүүлсэн хүний тоо 2023 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 2.6 сая байгаа ба нийт эмчийн үзлэгийн 11.0 хувийг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 3.4 сая буюу нийт үзлэгийн 14.8 хувийг тус тус эзэлж байна.

Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн дийлэнх нь буюу 76.7 хувь нь өвчний учир ирж үзүүлсэн, 7.0 хувь нь идэвхтэй хяналтын үзлэг эзэлж байна.

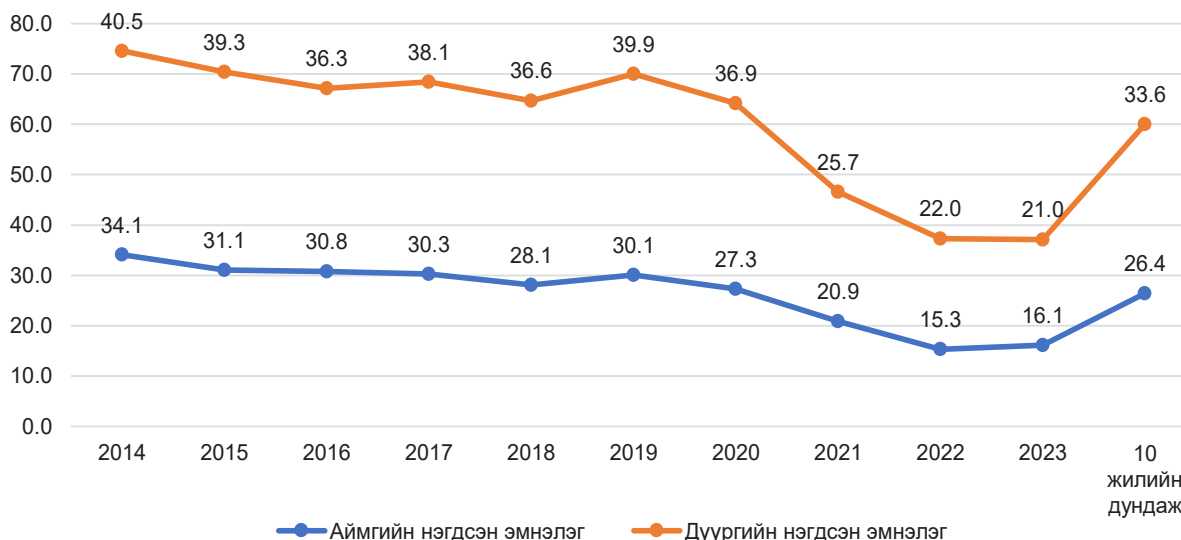
Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, эрүүл мэндийн төвийн амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн дийлэнх нь буюу 70.4 хувь нь өвчний учир ирж үзүүлсэн, 8.4 хувь нь идэвхтэй хяналтын үзлэг, 0.2 хувийг гэрийн үзлэг эзэлж байна.

Зураг 4.21. Амбулаториор үйлчлүүлсэн хүний тоо, 2014-2023 он

2023 оны байдлаар нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 16.1 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 10.3 хувиар доогуур, өмнөх оноос 0.8 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Мөн дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 21.0 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 12.6 хувиар доогуур, өмнөх оноос 1.0 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 4.22. Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн хувь, 2014-2023 он

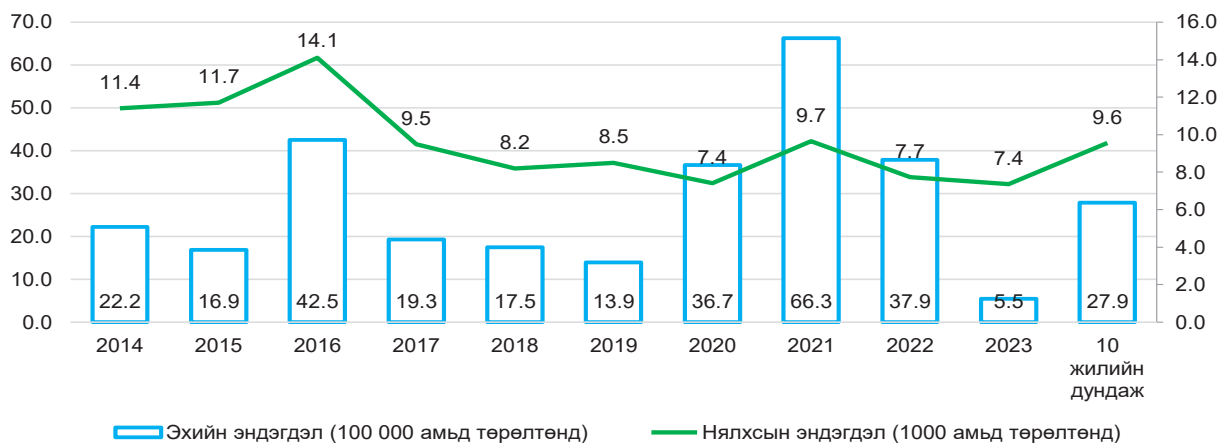

2023 оны байдлаар аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт эхийн эндэгдлийн 1 тохиолдол бүртгэгдэж, 100 000 амьд төрөлтөд 5.5 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 22.4 доогуур, өмнөх онтой харьцуулахад 32.4-оор буурсан үзүүлэлттэй байна.

Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт бүртгэгдсэн нялхсын эндэгдлийн түвшин 2023 онд 7.4 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 0.4-оор буурсан байгаа ба сүүлийн 10 жилийн дунджаас 2.2-оор доогуур үзүүлэлттэй байна.

Зураг 4.23. Эх, хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, 2014-2023 он

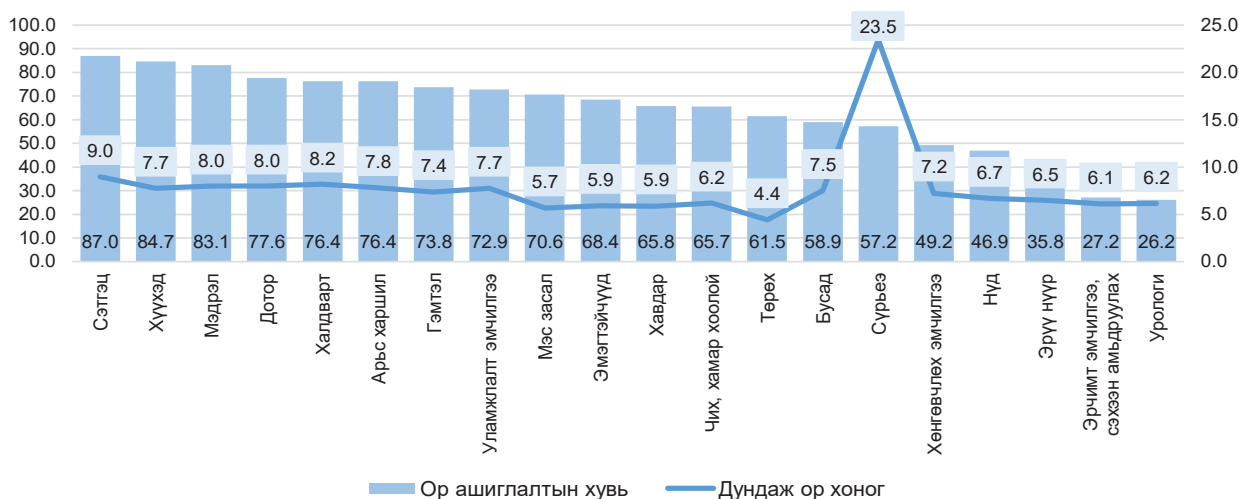
Аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд эмнэлгийн нийт орны 14.1 хувь нь ногдож байгаа бөгөөд 2023 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн орны тоо 4162 байна.

2023 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт нийт 153.3 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсэн ба нийт эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 14.6 хувийг эзэлж байна. 2023 онд ор ашиглалтын хувь 72.0 байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 5.5 хувиар дээгүүр байна. Дундаж ор хоног 7.1 байгаа ба өмнөх онтой харьцуулахад 0.1-ээр буурсан байна.

Зураг 4.24. Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн стационарын тусламж үйлчилгээний үзүүлэлт, 2014-2023 он

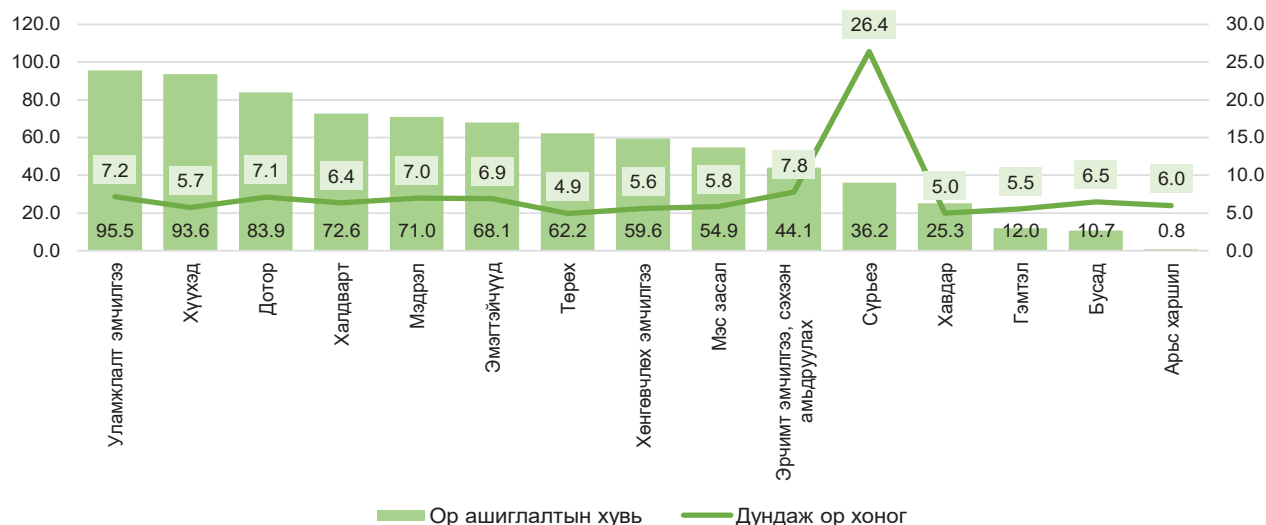

Зураг 4.25. Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн ор ашиглалтын үзүүлэлт, тасгаар, 2023 он

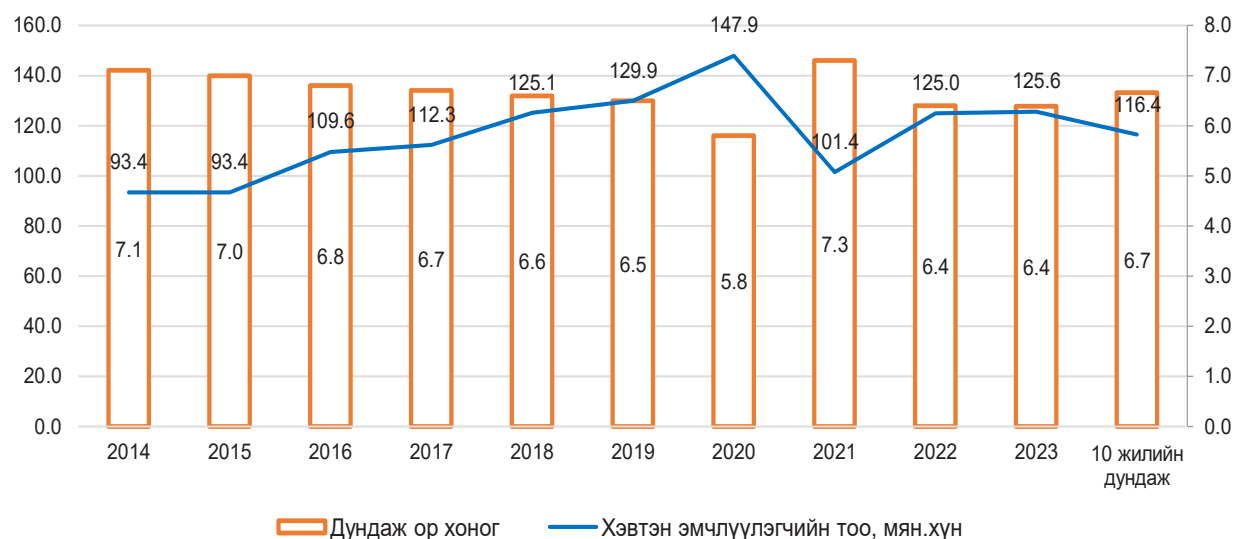

2023 онд дүүргийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд эмнэлгийн нийт орны тоо 2822 болж, нийт эмнэлгийн орны 9.6 хувийг эзэлж байна. 2023 онд ор ашиглалтын хувь 78.0 байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 11.5 хувиар дээгүүр байна. Дундаж ор хоног 6.4 байгаа ба сүүлийн 10 жилийн дунджаас 0.3-оор доогуур, өмнөх онтой мөн үетэй ижил байна.

Зураг 4.26. Дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн ор ашиглалтын хувь, тасгаар, 2023 он

Зураг 4.27. Дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн стационарын тусламж үйлчилгээний үзүүлэлт, 2014-2023 он

2023 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд нас баралтын 910 тохиолдол бүртгэгдсэнээс хоног болоогүй нас баралтын эзлэх хувь 28.3 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дундаж үзүүлэлтээс 3.4 хувиар доогуур, өмнөх онтой харьцуулахад 3.0 хувиар буурсан байна.

Дүүргийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд 925 нас баралтын тохиолдол бүртгэгдсэнээс 19.7 хувь нь эмнэлэгт хоног болоогүй нас барсан ба энэ үзүүлэлт өмнөх онтой харьцуулахад 1.0 хувиар буурч, сүүлийн 10 жилийн дундаж үзүүлэлтээс 4.4 хувиар доогуур үзүүлэлттэй байна.

Зураг 4.28. Хоног болоогүй нас баралтын хувь, 2014-2023 он

Зураг 4.29. Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн хоног болоогүй нас баралт, шалтгаан, хувиар, 2023 он

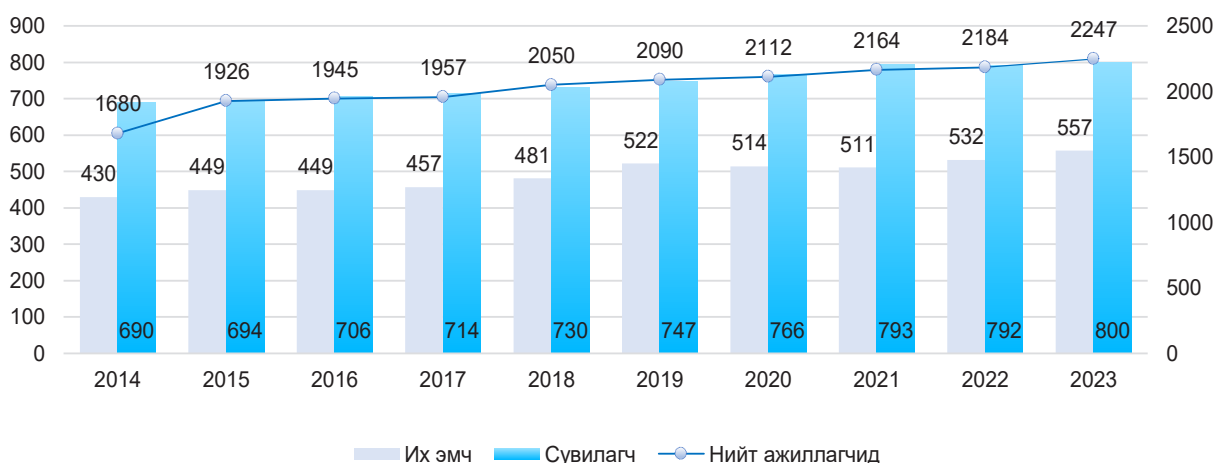
Зураг 4.30. Дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн хоног болоогүй нас баралт, шалтгаан, хувиар, 2023 он

4.6. БҮСИЙН ОНОШИЛГОО ЭМЧИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв нь бүс нутгийн хүн амд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, эрүүл мэндийн бусад байгууллагад мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх, сургалт зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий эрүүл мэндийн байгууллага юм.

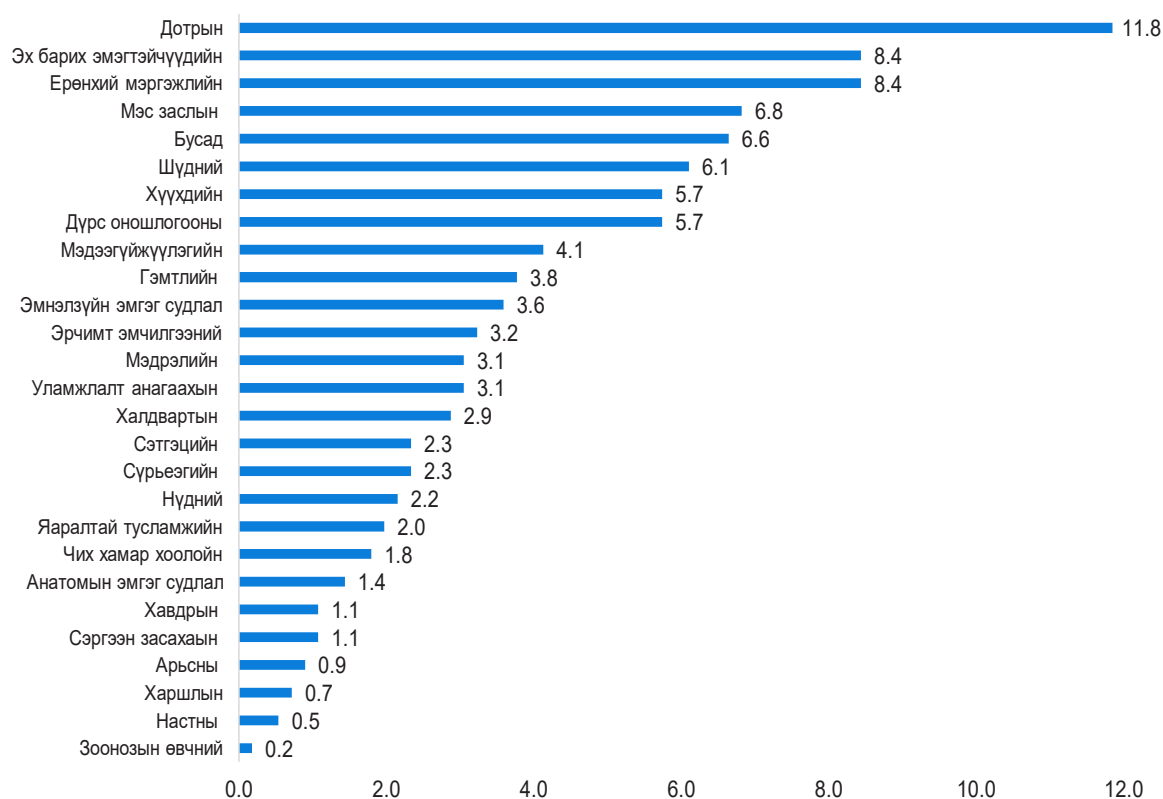
Зураг 4.31. БОЭТ-ийн хүний нөөцийн үзүүлэлт, 2014-2023 он

БОЭТ-д 2023 онд нийт 2 247 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ажиллаж байгаагаас их эмч 557 (24.8%), сувилагч 800 (35.6%), эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой ажилтан 306 (13.6%) тус тус ажиллаж байна. БОЭТ-ийн хүний нөөцийг 2014 онтой харьцуулбал нийт ажилчид 25.2, их эмч 22.8, сувилагч 13.8 хувиар тус тус нэмэгдсэн байна.

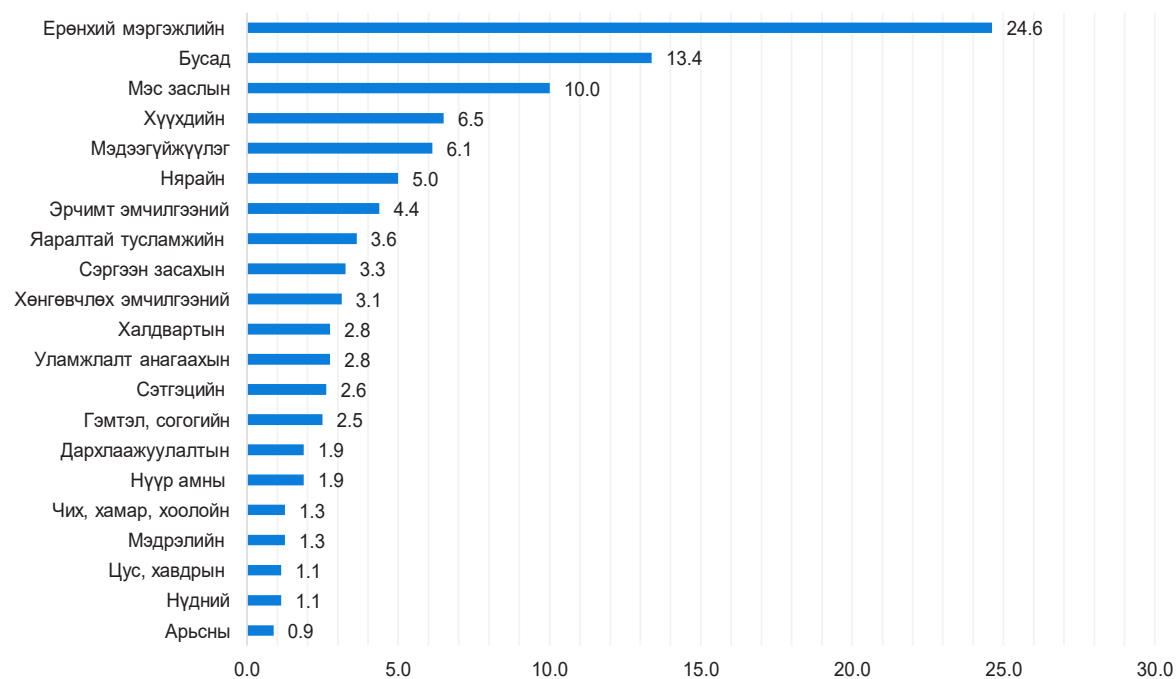

Зураг 4.32. БОЭТ-ийн их эмч мэргэшлийн төрөл, хувиар, 2023 он

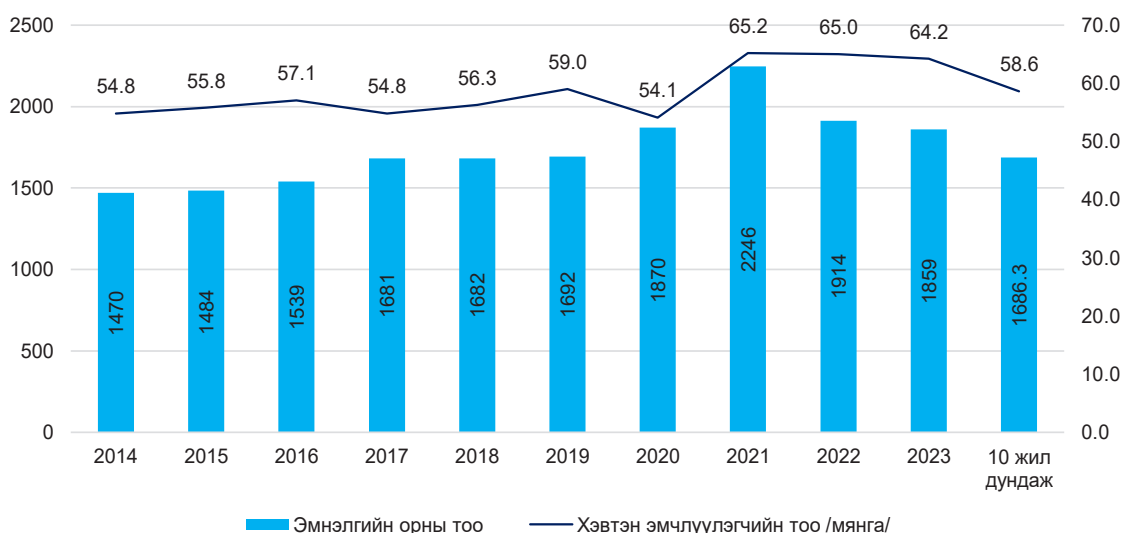

БОЭТ-ийн нийт эмч нарын 11.8 хувийг дотрын, 8.4 хувийг эх барих эмэгтэйчүүдийн эмч болон ерөнхий мэргэжлийн эмч тус тус эзэлж байна.

Зураг 4.33. БОЭТ-ийн сувилагч мэргэшлийн төрөл, хувь, 2023 он

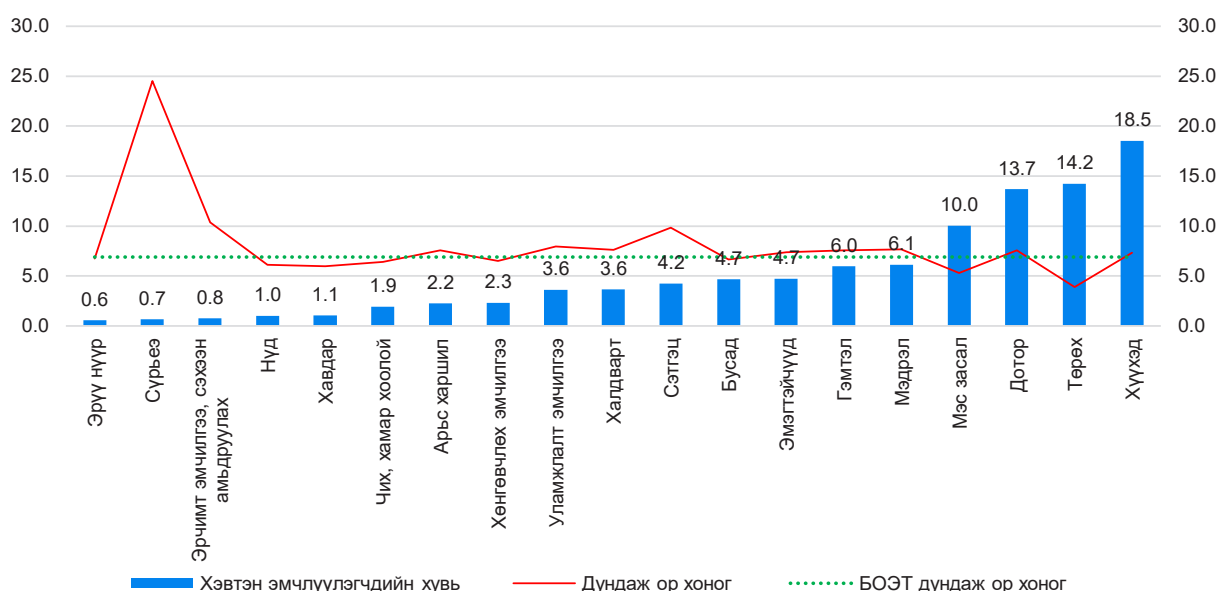

Зураг 4.34. БОЭТ-ийн стационарын тусламж үйлчилгээний үзүүлэлт, 2014-2023 он

Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвүүдэд 2023 онд 1 859 (6.3%) ор ашиглаж, өмнөх онтой харьцуулахад 55 (2.9%) ороор буурсан байна. Тухайн онд 64.2 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсэн ба нийт эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 6.1 хувийг эзэлж байна. БОЭТ-ийн ор ашиглалтын хувь 65.2 байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 1.3 хувиар бага байна.

Зураг 4.35. БОЭТ-д хэвтэн эмчлүүлэгчдийн хувь, дундаж ор хоног, тасгаар, 2023 он

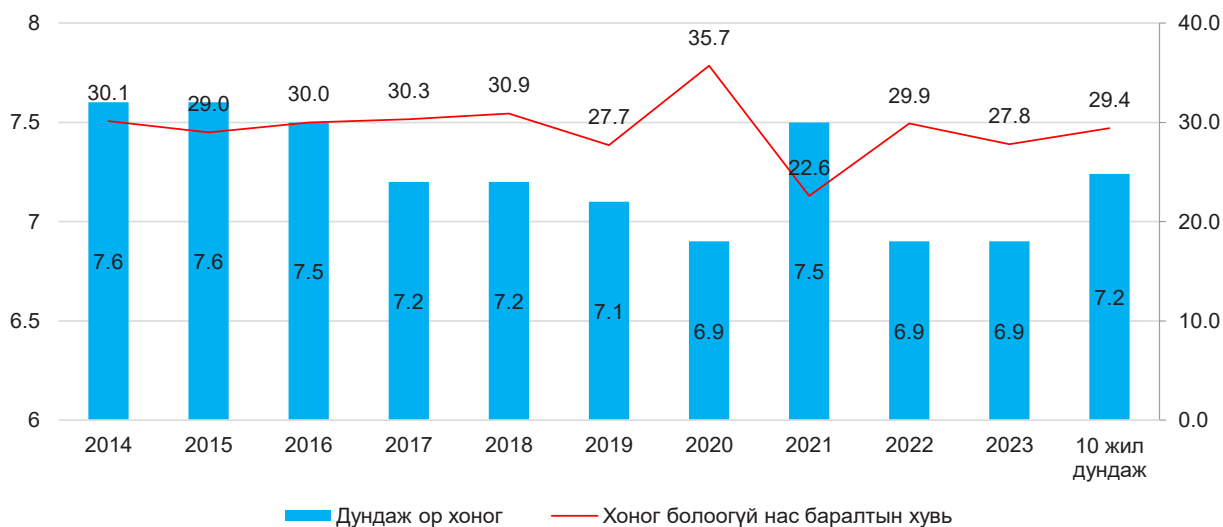

БОЭТ-д 2023 онд хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дийлэнх хувийг хүүхдийн тасаг 18.5, төрөх 14.2, дотор 13.7, мэс засал 10.0, мэдрэлийн тасаг 6.1 хувийг эзэлж байна. 2023 оны БОЭТ-ийн дундаж ор хоног 6.9 байгаа ба сүрьеэ, эрчимт эмчилгээ сэхээн амьдруулах, сэтгэц, халдварт, мэдрэл, уламжлалт эмчилгээ, арьс харшил, дотор, гэмтэл, нүдний тасгийн дундаж ор хоног 0.3-20.8-аар их байна. БОЭТ-үүдэд 13 520 (6.4%) мэс заслын тусламж үйлчилгээ үзүүлснээс 2 338 (17.3%) кесар хагалгаа хийж үргийг авах, 1 410 (10.4%) мухар олгойн мэс засал, 1 318

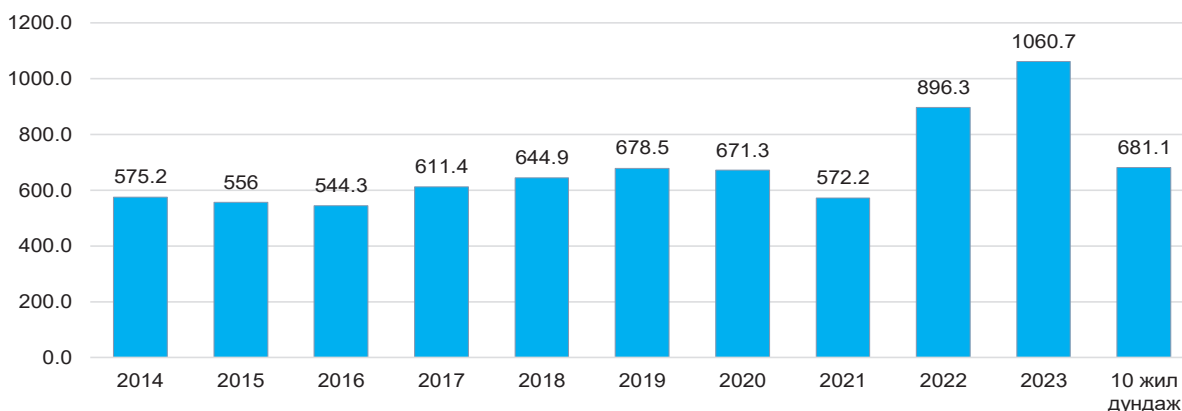
(9.7%) арьс арьсан доорх эдийг зүсэх, 1 187 (8.8%) цэсний хүүдийн цэсний замд хийгдэх мэс заслууд, 932 (6.9%) хугарал мултралыг засах мэс заслууд тэргүүлж байна.

Зураг 4.36. БОЭТ-ийн хоног болоогүй нас баралтын хувь, 2014-2023 он

Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвүүдэд 2023 онд нийт нас баралтын 356 (2.0%) тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд түүнээс 99 (27.8%) тохиолдол нь эмнэлэгт ирээд 24 цагийн дотор нас барсан байна. Үүнээс эмнэлгийн тусламж авснаас хойш 8-24 цагийн дотор 49 (49.5%) хувь нь нас барсан байна. Хоног болоогүй нас баралтын хувь 27.8 байгаа нь өмнөх оноос 2.1 хувиар буурч, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1.6 хувиар бага байна.

Зураг 4.37. Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо, мянган хүн, 2014-2023 он

Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвүүдэд 2023 онд амбулаториор үйлчлүүлсэн хүний тоо 1060.7 (4.6%) мянга байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 379.6, өмнөх онтой харьцуулахад 164.4 мянгаар тус тус өссөн байна. Нийт үзлэгийн 76.0 хувийг амбулаторийн үзлэг, 17.3 хувийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг, 6.4 хувийг идэвхтэй хяналтын үзлэг эзэлж байна. Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн 15.0 хувь нь бүсийн аймгуудаас буюу өвчтөн илгээх хуудсаар ирж үйлчлүүлсэн байна.

БОЭТ-ийн яаралтай тусламжийн тасгаар 93 160 хүн үйлчлүүлсний 58.5 хувь нь 16 ба түүнээс дээш насныхан, 28.3 хувь нь 0-5 насныхан, 13.2 хувь нь 5-16 насны хүүхдүүд эзэлж байна. Яаралтай түргэн тусламжийн тасгаар үйлчлүүлсэн иргэдийн 86.9 хувь нь өөрөө ирж үйлчлүүлсэн бол, 8.2 хувь нь түргэн тусламжаар, 3.7 хувь нь бусад эмнэлгээс, 1.2 хувь нь амбулаториос ирсэн байна. БОЭТ-үүдийн яаралтай тусламжийн тасгаар үйлчлүүлэгчдийн

91.2 хувийг 1-3 цаг, 8.3 хувийг 3-12 цаг, 0.5 хувийг 24 цагийн дотор эмчилгээ, оношилгоог шийдвэрлэсэн байна.

Зураг 4.38. Эх, хүүхдийн эндэгдлийн түвшин, 2014-2023 он

Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвүүдэд 2023 онд 8 129 нярай амьд төрсөн ба үүнээс 145 нь ихэр төрөлт, амьгүй төрөлтийн 34 тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Амаржсан эхчүүдээс 2 316 (28.6%) мэс заслын аргаар төрж, 10 тохиолдол нь эх барихын хавчуураар, 21 тохиолдолд эхсийг гардаж авсан байна.

БОЭТ-д 2023 онд эхийн эндэгдлийн тохиолдол бүртгэгдээгүй байна. Мөн нялхсын эндэгдлийн 56 тохиолдол бүртгэгдэж 1 000 амьд төрөлтөд 6.9 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дундаж 2.2-оор, өмнөх оноос 1.4-оор тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

4.7. ТӨРӨЛЖСӨН МЭРГЭШЛИЙН ЭМНЭЛЭГ, ТУСГАЙ МЭРГЭЖЛИЙН ТӨВҮҮДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг нь улсын хэмжээнд төрөлжсөн мэргэшлээр эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг амбулатори болон хэвтүүлэн эмчлэх хэлбэрээр үзүүлэх, сургалт, судалгааны ажил эрхлэх, эрүүл мэндийн бусад байгууллагыг лавлагаа мэргэжил арга зүйгээр хангаж ажиллаж байна.

Тусгай мэргэжлийн төв нь улсын хэмжээнд тухайн мэргэжлээр эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг амбулатори болон хэвтүүлэн эмчлэх хэлбэрээр үзүүлэх, лавлагаа, сургалт, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил эрхлэн эрүүл мэндийн бусад байгууллагыг мэргэжил, арга зүйгээр хангаж ажиллаж байна.

Зураг 4.40. Тусгай мэргэжлийн төв, төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлгүүдийн их эмч, сувилагчийн тоо, 2014-2023 он

Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, Тусгай мэргэжлийн төвүүдэд 2023 онд нийт 7 339 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ажиллаж байгаагаас их эмч 1 646 (22.4%), сувилагч 2 228 (30.4%), эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан 738 (10.1%) тус тус ажиллаж байна.

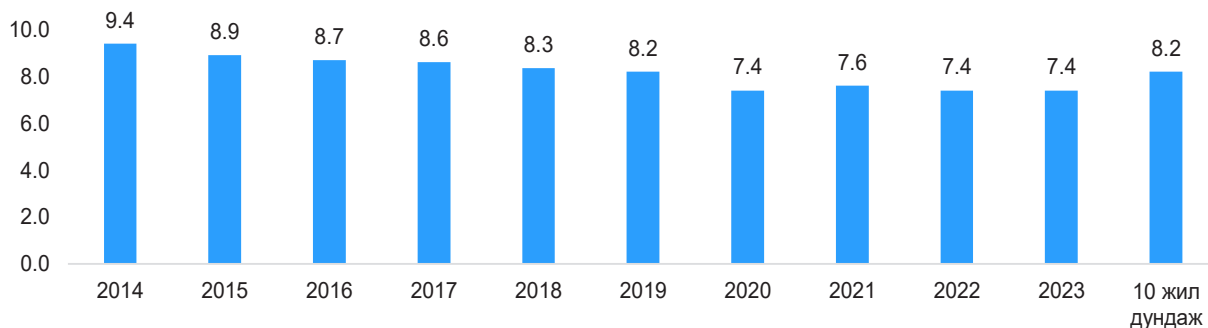
Зураг 4.41. Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо, (мянга), хөдөө орон нутгаас ирж эмчлүүлэгчдийн эзлэх хувь, 2014-2023 он

Нийт эмнэлгийн орны 5 003 (17.0%) нь төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд ногдож тайланд онд 196.7 (18.8%) мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсэн нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 33.3 мянган хүнээр их, өмнөх онтой харьцуулахад 4.6 мянган хүнээр тус тус өссөн байна.

Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд сүүлийн 10 жилийн дунджаар 163.4 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсний 20.1 хувийг хөдөө орон нутгаас ирж хэвтэн эмчлүүлэгчид эзэлж байна. 2023 онд хөдөө орон нутгаас ирж хэвтэн эмчлүүлэгчдийг 2014 онтой харьцуулбал 7.4 хувиар буурсан байна.

Зураг 4.42. Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн дундаж ор хоног, 2014-2023 он

Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн ор ашиглалтын хувь 2023 онд 79.8 байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 13.3 хувиар өндөр байна. Дундаж ор хоног 7.4 байгаа сүүлийн 10 жилийн дунджаас 0.8-аар бага, өмнөх онтой ижил байна.

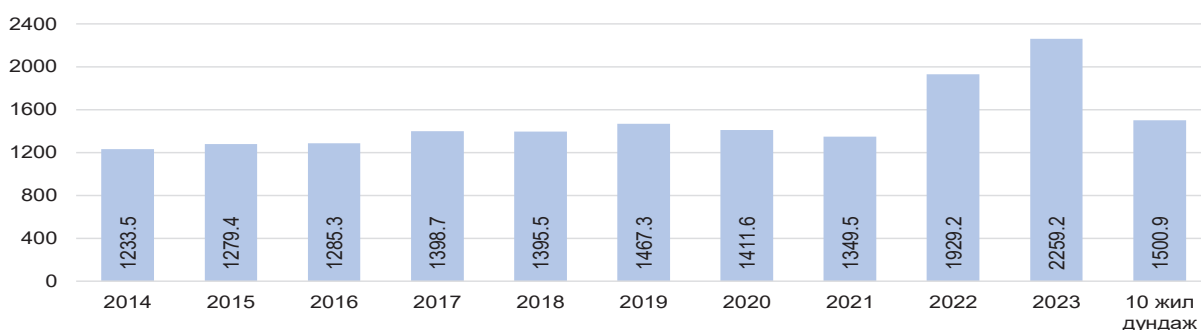
Дундаж ор хоног тасаг бүрээр ялгаатай байгаа ба эрчимт эмчилгээ, сэхээн амьдруулах тасаг 23.8, сэтгэцийн тасаг 20.4, сүрьеэгийн тасагт 17.9, уламжлалт эмчилгээний тасагт 8.2, нефрологийн тасагт 8.2, хүүхдийн тасагт 8.0 байгаа нь улсын дунджаас 1.2-17.0-оор өндөр байна.

Зураг 4.43. Хоног болоогүй нас баралтын хувь, 2014-2023 он

Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд 2023 онд нийт нас баралтын 2 110 (12.0%) тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд үүнээс 381 тохиолдол нь эмнэлэгт ирээд 24 цагийн дотор нас барж, 190 (49.9%) тохиолдол нь эмнэлгийн тусламж авснаас хойш 8-24 цагийн дотор нас барсан байна. Хоног болоогүй нас баралт 18.1 хувь байгаа нь өмнөх оноос 2.0 хувиар буурч, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 2.1 хувиар бага байна.

Зураг 4.44. Амбулаторид үйлчлүүлэгчдийн тоо, мянган хүнээр 2014-2023 он

Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд 2 259.2 мянган (9.8%) эмчийн үзлэг хийгдсэн нь 2014 онтой харьцуулахад 758.3 мянган, өмнөх онтой харьцуулахад 330.0 мянган хүнээр тус тус нэмэгдсэн байна.

Нийт үзлэгийн 93.1 хувийг өвчний учир үзлэг, 3.3 хувийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг, 3.6 хувийг идэвхтэй хяналт, 0.01 хувийг гэрийн дуудлага эзэлж байна. Нийт үйлчлүүлэгчдийн 8.5 хувь нь орон нутгаас илгээх хуудсаар ирж үйлчлүүлсэн байна.

Хүснэгт 4.3. Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, 2023 он

Эмнэлгүүдийн нэр	Амбулаторийн үзлэгийн тоо	Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчид	Дундаж ор хоног	Хоног болоогүй нас баралтын хувь
Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг	349 557	24437.0	5.8	13.8
Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг	176 097	14327.0	6.4	26.2
Улсын гуравдугаар төв эмнэлэг	282 317	24591.0	6.6	18.1
Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	365 875	33197.5	6.5	15.8
Хавдар судлалын үндэсний төв	169 593	11923.0	5.6	21.1
Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв	105 967	14459.5	9.0	11.1
Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	297 132	20307.0	7.8	22.3

Арьсны өвчин судлалын үндэсний төв	96 420	4600.5	7.9	0.0
Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	78 202	9895.0	20.4	16.7
Хүүхдийн төв сувилал	1 010	2368.0	8.8	0.0
Уламжлалт анагаах ухаан технологийн хүрээлэн	11 849	6205.5	7.0	0.0
Монгол-Японы сургалтын эмнэлэг	145 409	5429.5	5.1	12.0
Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн	16 150	0	0	0.0
Геронтологийн үндэсний төв	36 531	0	0	0.0
Эх, нярай, эмэгтэйчүүдийн үндэсний төв-2	116 823	30071.0	6.7	33.3

4.8. ХУВИЙН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Улсын хэмжээнд 2023 оны байдлаар үйл ажиллагаа явуулж байгаа хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын 51.5 хувийг хувийн эмийн сан, 32.6 хувийг хувийн клиник, 9.1 хувийг эм ханган нийлүүлэх байгууллага, эмийн үйлдвэр, 4.5 хувийг ортой хувийн эмнэлэг, 2.3 хувийг сувилал, хөнгөвчлөх асаргаа сувилгааны төв эзэлж байна.

Эдгээр хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад нийт 27.0 мянган ажиллагчид байгаагаас 32.8 хувь нь хувийн клиникт, 31.0 хувь нь хувийн эмийн сан, эм ханган нийлүүлэх, эмийн үйлдвэрт, 26.9 хувь нь ортой хувийн эмнэлэгт, 9.3 хувь нь сувилал, хөнгөвчлөх асаргаа сувилгааны төвд тус тус ажиллаж байна.

Зураг 4.45. Хувийн хэвшлийн эмнэлгийн тоо, 2014-2023 он

Улсын хэмжээнд 2023 оны байдлаар 216 ортой хувийн эмнэлэг, 1466 хувийн клиник үйл ажиллагаа явуулж хүн амд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна. Ортой хувийн эмнэлгийн тоо сүүлийн 10 жилийн дунджаас 13-аар бүүрч, хувийн клиник 163-аар нэмэгдсэн байна.

Хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдийн 35.4 хувь нь хөдөө орон нутагт, 64.6 хувь нь Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж байна.

Зураг 4.46. Хувийн хэвшлийн эмнэлгийн хэвтүүлэн эмчлэх орны тоо, 2014-2023 он

Хувийн хэвшлийн эмнэлгийн хэвтүүлэн эмчлэх орны тоо 2014 онд 4 542 байсан бол 2023 онд 7 508 болж 2.9 мянгаар нэмэгдсэн бөгөөд нийт эмнэлгийн орны 25.5 хувийг эзэлж байна.

Зураг 4.47. Хувийн эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо, мянган хүн, 2014-2023 он

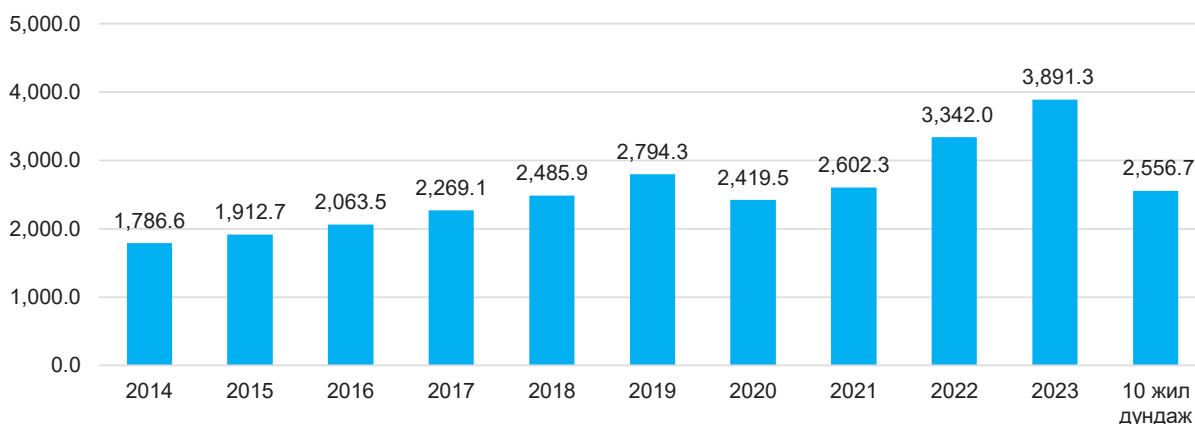
Хувийн эмнэлгүүдэд 238.3 (22.7%) мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсэн нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 59.1 мянга, 2014 онтой харьцуулахад 113.7 мянган хүнээр тус тус нэмэгдсэн байна.

Тухайн онд ор ашиглалтын хувь 54.5 байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 12.0 хувиар бага буюу орны ачаалал харьцангуй бага байгаа ч эмнэлэг тус бүрээр ялгаатай байна.

Дундаж ор хоног 2014 онд 7.3 байсан бол 2023 онд 6.3 болж буурсан байна. Орны эргэлт 31.7 байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 3.9-өөр бага байна.

Зураг 4.48. Амбулаториор үйлчлүүлэгдийн тоо, мянган хүн, 2014-2023 он

Хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдэд 2023 онд амбулаториор үйлчлүүлсэн хүний тоо 3 891.3 (16.8%) мянга байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 549.3, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1334.6 мянган хүнээр тус тус нэмэгдсэн байна. Нийт үзлэгийн дийлэнх нь буюу 92.8 хувь нь өвчний учир ирж үйлчлүүлсэн байна.

Хүснэгт 4.4. Хувийн эмнэлгийн орны хүчин чадлын үзүүлэлт, 2023 он

Үзүүлэлт	Эмнэлгийн тоо		Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
5-8 ортой	4	1.7	239.5	0.1
9-12 ортой	24	10.2	8 805.5	3.7
13-19 ортой	55	23.4	26 426	11.1
20-25 ортой	47	20.0	39 453.5	16.6
26-39 ортой	42	17.9	41 098.5	17.2
40-49 ортой	23	9.8	30 366	12.7
50 ба түүнээс дээш ортой	40	17.0	91 906	38.6
Нийт дүн	235	100.0	238 295	100.0

Хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдийг орны хүчин чадлаар ангилж авч үзвэл тайлант онд 35.3 хувь нь 20-оос доош ортой, 37.9 хувь нь 20-40 ортой, 26.8 хувь нь 40-өөс дээш ортой эмнэлэг эзэлж байна. 2014 онтой харьцуулахад 20-оос доош ортой эмнэлгийн тоо 27.8 хувиар буурсан байна.

БҮЛЭГ 5

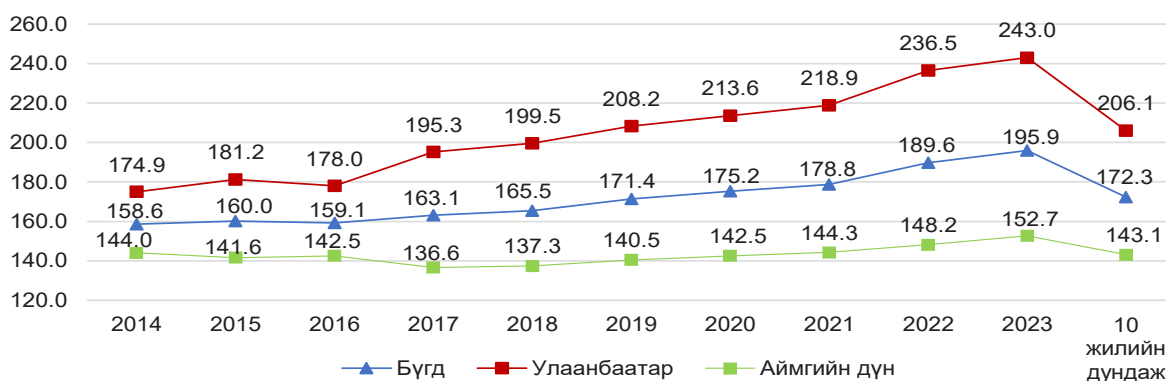
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХҮНИЙ НӨӨЦ

БҮЛЭГ 5. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХҮНИЙ НӨӨЦ

5.1. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН НИЙТ АЖИЛЛАГЧИД

2023 оны байдлаар эрүүл мэндийн салбарт нийт 66.3 мянган ажиллагчид Монгол улсад оршин суугаа 3.396.8 мянган хүн амд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байна. Сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад нийт ажиллагчдын тоо 11.8 мянгаар буюу 10 000 хүн амд 23.6-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 6.3-оор тус тус нэмэгдсэн байна. Нийт ажиллагчидаас 92.5 хувь нь эрүүл мэндийн салбарын, 7.5 хувь нь бусад салбарын эрүүл мэндийн ажиллагчид эзэлж байна.

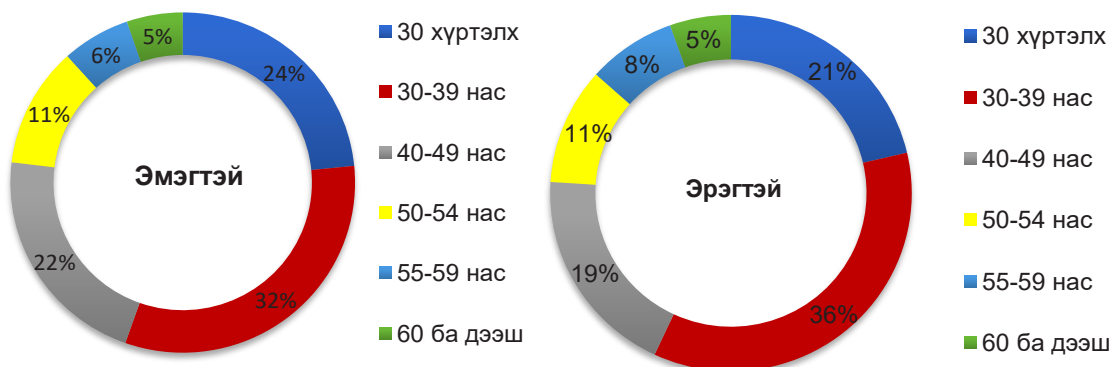
Зураг 5.1. Эрүүл мэндийн ажиллагчид, 10 000 хүнд ногдох, 2014-2023 он

Эрүүл мэндийн ажиллагчдын дийлэнх нь буюу 82.1% нь эмэгтэйчүүд 17.9% нь эрэгтэйчүүд байгаа ба 2023 онд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 2014 онтой харьцуулахад 0.7 хувиар нэмэгдсэн байна. Эрүүл мэндийн ажиллагчдыг хүйсээр харьцуулбал баруун бүсийн аймгуудад эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь улсын дунджаас харьцангуй бага буюу 75-81 хувь байна. Төв, Хангайн бүсийн аймгуудад эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь хамгийн өндөр байна.

Насны бүлгээр авч үзвэл нийт ажиллагчдын 23.1 хувийг 30 хүртэлх насны, 32.6 хувийг 30-39 насны, 21.1 хувийг 40-49 насны, 11.3 хувийг 50-54 насны, 6.7 хувийг 55-59 насны, 5.3 хувийг 60-аас дээш насныхан эзэлж байна. Насны бүлгийг хүйсээр зураг 5.2-т харуулав.

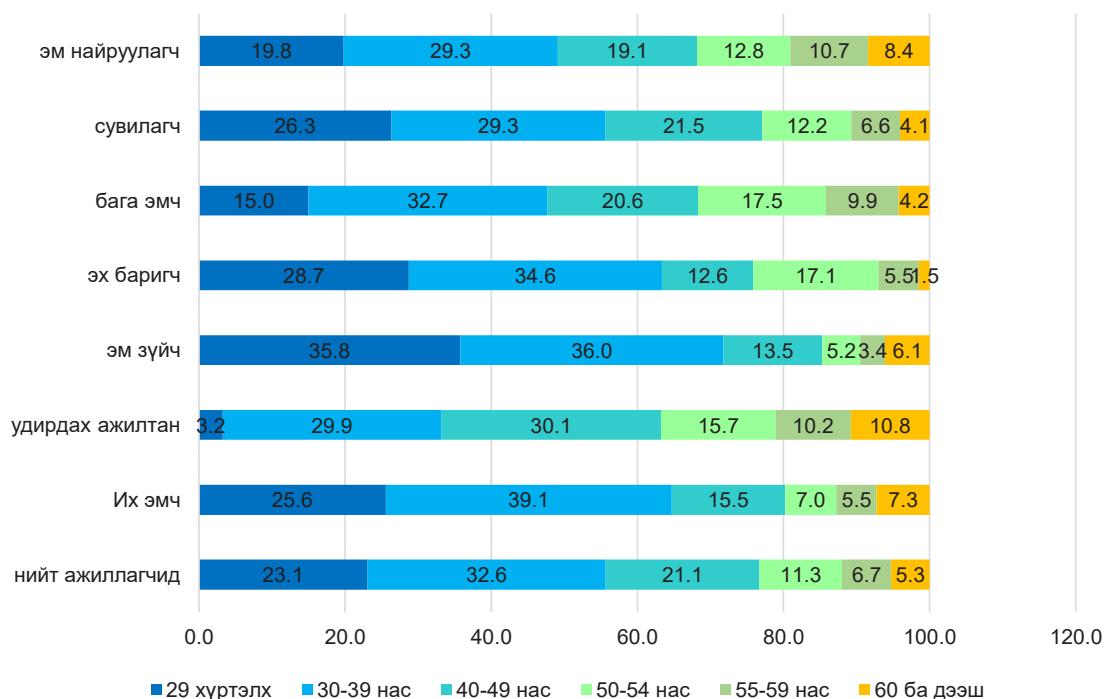
Зураг 5.2 Эрүүл мэндийн ажиллагчид, насны бүлгээр, хүйсээр, 2023 он

Мэргэжлийн төрөл бүрээр насны ангилал харилцан адилгүй байгаа бөгөөд эх баригч нарын 28.7 хувь, эм зүйчид 35.8, сувилагч 26.3, их эмч нарын 25.6 хувь нь 30 хүртэлх насныхан эзэлж байна.

Зураг 5.3. Эрүүл мэндийн ажиллагчид, насны бүлэгт эзлэх хувь, мэргэжлийн төрлөөр, 2023 он

Эрүүл мэндийн салбарын удирдах ажилтан 1573 буюу нийт ажиллагчдын 2.4 хувийг эзэлж байгаа ба насны ангиллаар харуулбал, 3.2 хувийг 30 хүртэлх насны, 29.9 хувийг 30-39 насны, 30.1 хувийг 40-49 насны, 15.7 хувийг 50-54 насны, 10.2 хувийг 55-59 насны, 10.8 хувийг 60-аас дээш насныхан эзэлж байна. Удирдах ажилтнуудын 21.3 хувь магистрын зэрэгтэй ба үүнээс 1.9 хувь нь тухайн жилд зэрэг хамгаалсан ба 5.9 хувь нь докторын зэрэгтэй байна. Мөн мэргэжлийн зэргээр харуулбал 8.6 хувь нь ахлах, 6.3 хувь нь тэргүүлэх зэрэгтэй байна. Эрүүл мэндийн ажиллагчдын 22.6 хувийг их эмч, 21.9 хувийг сувилагч, 6.2 хувийг эм зүйч, 3.3 хувийг эм найруулагч, 2.5 хувийг бага эмч, 2.1 лабораторийн техникч эзэлж байна. Эрүүл мэндийн салбарт ажиллаж буй эмнэлгийн бүс дээд мэргэжилтэн нийт ажиллагчдын 8.8 хувийг эзэлж байгаа ба мэдээллийн технологийн мэргэжилтэн, эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн инженер тус тус 0.4 хувийг эзэлж байгаа ба нийт ажиллагчдын 19.3 хувь нь тогооч, жолооч, үйлчлэгч зэрэг бусад ажилтнууд байна.

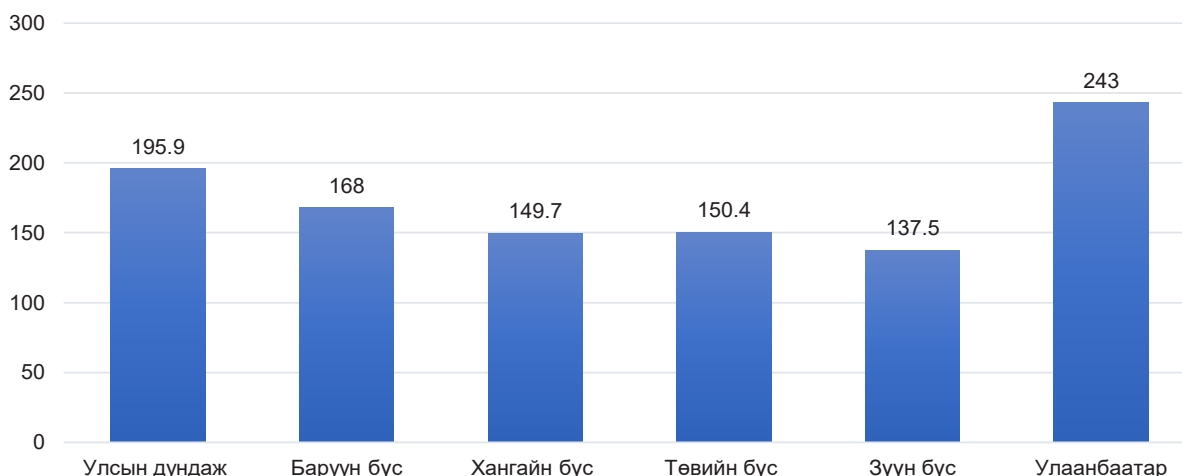
5.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛЛАГЧИД БАЙРШЛААР

Эрүүл мэндийн ажиллагчдыг газарзүйн байршлаар харуулбал, нийт ажиллагчдын 59.4 хувь нь Улаанбаатар хотод байгаа ба Хангайн бүсийн аймгуудад 13.7 хувь, Төвийн бүсэд 11.7 хувь, Баруун бүсэд 10.5 хувь, Зүүн бүсийн аймгуудад 4.8 хувь нь тус тус ажиллаж байна.

2023 оны байдлаар 10 000 хүн амд ногдох эрүүл мэндийн ажиллагчид 195.9 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 23.6-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 6.3-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

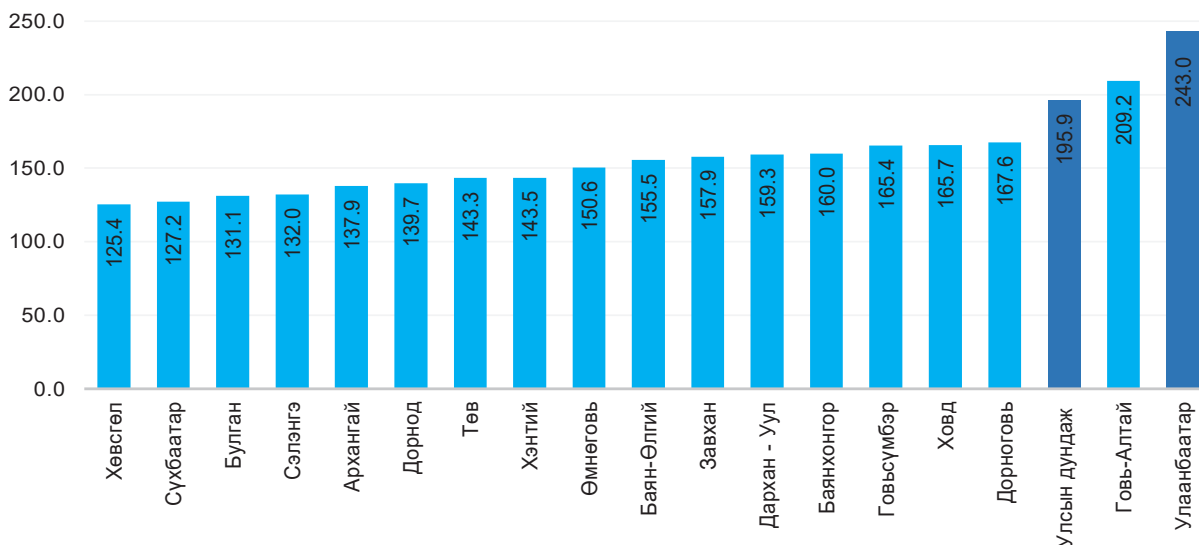
10 000 хүн амд ногдох эрүүл мэндийн ажиллагчдын тоо Улаанбаатар хотод улсын дунджаас 47.1-оор өндөр, бусад бүсүүдэд улсын дунджаас 27.9-58.4-оор бага байна. Нийт ажиллагчдын тоог бүсээр харьцуулбал, 10000 хүн амд ногдох ажиллагчид Баруун бүсэд хамгийн өндөр буюу 168, Төвийн бүсэд 150.4, Хангайн бүсэд 149.7 байгаа ба Зүүн бүсэд хамгийн бага буюу 137.5 байна.

Зураг 5.4. Эрүүл мэндийн ажиллагчид, 10 000 хүн амд, бүсээр, 2023 он

10000 хүн амд ногдох эрүүл мэндийн ажиллагчдын тоог аймгуудаар харьцуулан харуулбал Говь-Алтай аймагт улсын дундаж үзүүлэлтээс өндөр, бусад аймгуудад 10000 хүн ам тутамд 124-188 эрүүл мэндийн ажиллагчид ногдож байна. Хөвсгөл, Сэлэнгэ, Сүхбаатар, Булган, Хэнтий, Архангай, Дорнод, Төв аймгуудад хамгийн бага буюу эрүүл мэндийн ажиллагчдын ачаалал өндөр байгаа нь харагдаж байна.

Зураг 5.5. Эрүүл мэндийн ажиллагчид, 10 000 хүн амд, аймгаар, 2023 он

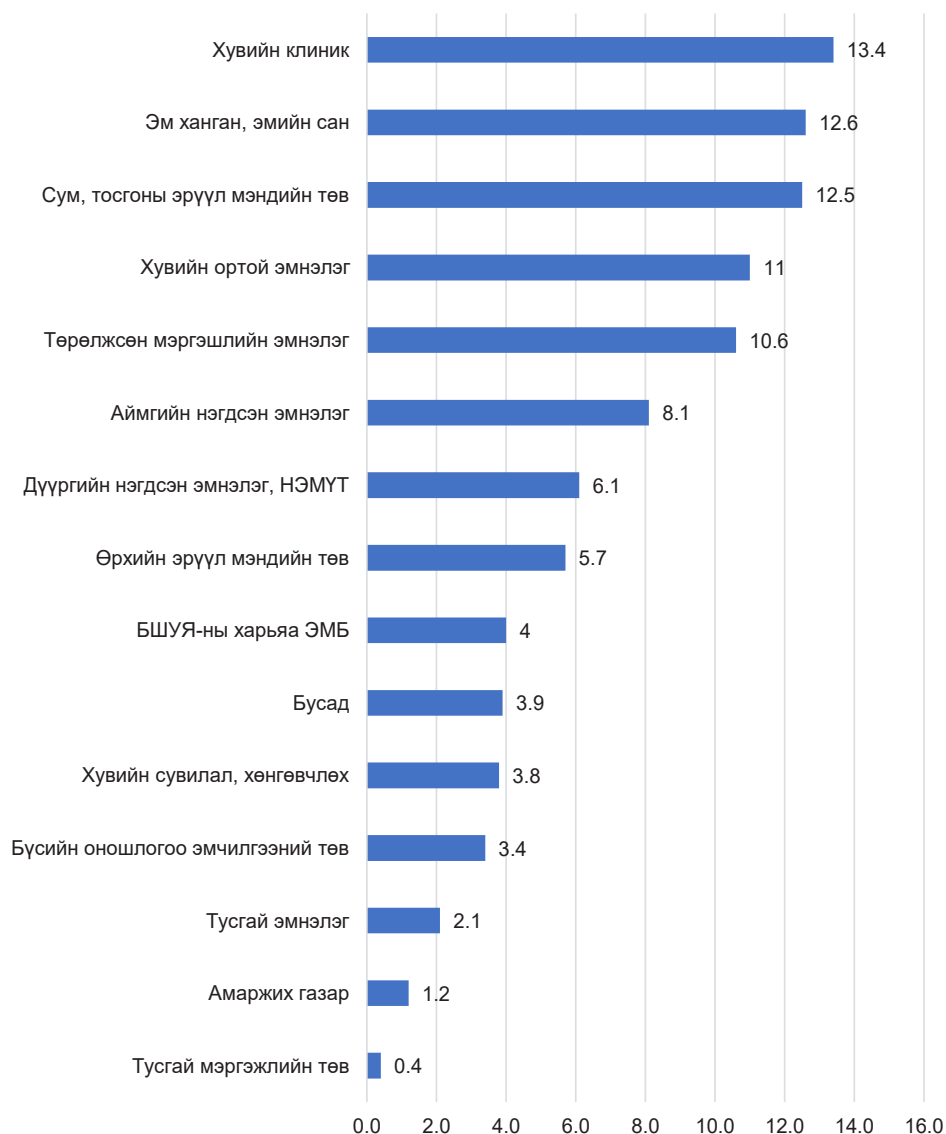

Нийт ажиллагчдын 39228 буюу 59.2 хувь нь төрийн өмчит эрүүл мэндийн байгууллагуудад, 27038 буюу 40.8 хувь нь хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад ажиллаж байна.

Эмнэлгийн төрлөөр харуулбал сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд нийт ажиллагчдын 12.5 хувь, хувийн клиникт 13.4 хувь, хувийн эмийн сан, эм ханган нийлүүлэх байгууллага, эмийн үйлдвэрт 12.6 хувь, Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг 10.6, ортой хувийн эмнэлэгт 11.0 хувь, Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 8.1 хувь, Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, эрүүл мэндийн төвд 6.1 хувь, Өрхийн эрүүл мэндийн төвд 5.7 хувь байгаа нь дийлэнх хувийг эзэлж байна.

Зураг 5.6. Эрүүл мэндийн ажиллагчид, эмнэлгийн төрлөөр, 2023 он

5.3. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛЛАГЧДЫН ШИЛЖИЛТ ХӨДӨЛГӨӨН

2023 оны байдлаар эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагчдын шилжилт хөдөлгөөний тайлангаас харахад 16509 хүн шинээр нэмэгдэж орж ирсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 1019 хүнээр бага байгаа ба үүнээс 1801 буюу 10.9 хувь нь тухайн онд сургууль төгсөөд ажилд орсон хүн байна. Мөн 69.8 хувь нь шинээр ажилд орсон, 10.6 хувь нь эрүүл мэндийн байгууллага хооронд шилжиж ирсэн, 8.7 хувь нь жирэмсний болон хүүхэд асрах чөлөөнөөс ажилдаа орсон байна.

Тухайн онд 13583 хүн хасагдсан байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 699 хүнээр бага байна. Ажлаас чөлөөлөгдсөн шалтгаанаар нь харуулбал, 59.1 хувь өөрийн хүсэлтээр ажлаас чөлөөлөгдсөн, 15.0 хувь нь жирэмсний болон хүүхэд асрах чөлөө авсан, 9.0 хувь нь эрүүл мэндийн байгууллага хооронд шилжсэн байна. 2023 онд эрүүл мэндийн ажиллагчдаас 1195 хүн өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон нь ажлаас чөлөөгдсөн хүний 8.8 хувийг эзэлж байна. Мөн 0.4 хувь нь нас барсан, 0.2 хувь нь хөдөлмөрийн чадвар алдалтын зэрэг тогтоолгосон ба 7.5 хувь нь бусад шалтгаанаар ажлаас чөлөөлөгдсөн байна.

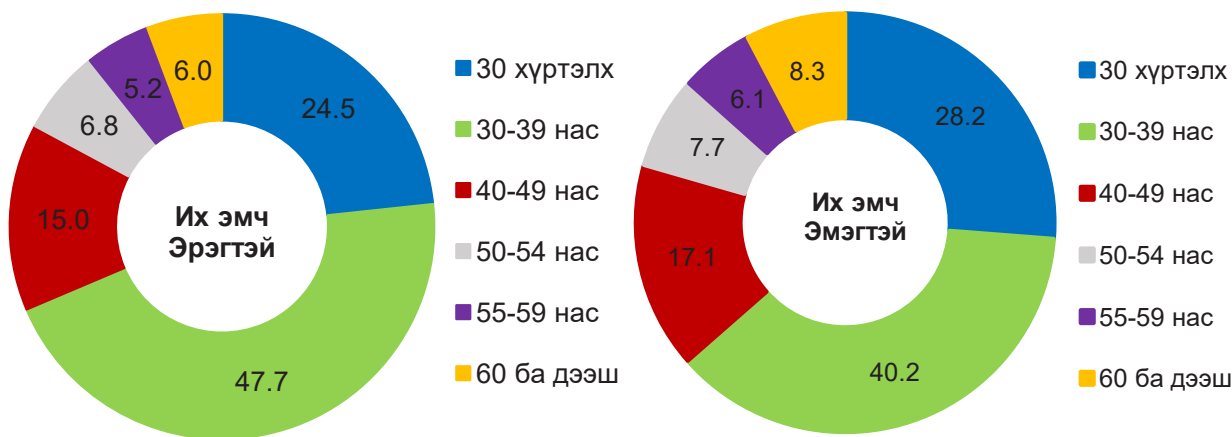
5.4. ИХ ЭМЧ, СУВИЛАГЧ

2023 оны байдлаар нийт 14 978 их эмч Монгол улсад оршин суугаа хүн амд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байгаа ба 10 000 хүн ам тутамд 44.3 их эмч ногдож байна. Сүүлийн 10 жилийн дундаж үзүүлэлттэй харьцуулахад 3367 буюу 10 000 хүн амд 7.7, өмнөх онтой харьцуулахад 995 эмчээр буюу 10 000 хүн амд ногдох эмчийн тоо 2.4-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

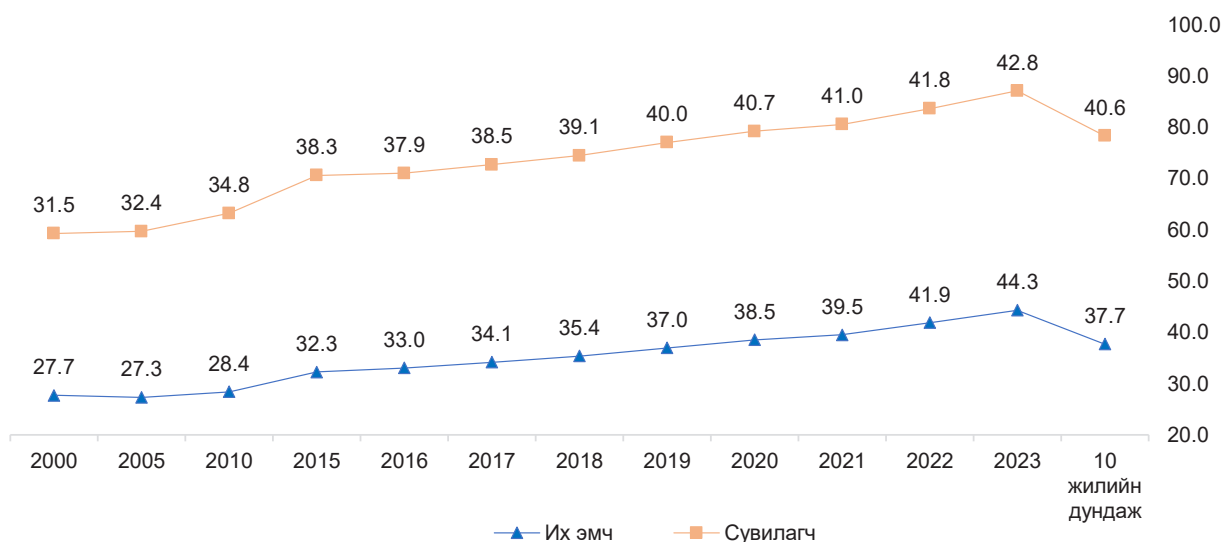
Үүнээс хүний их эмч 11 568 байгаагаас 79 хувь нь үндсэн ба төрөлжсөн мэргэшлийн чиглэлээр ажиллаж байна. Уламжлалт анагаахын эмч 1374, Нүүр амны эмч 2036 байна. Насны бүлгээр авч үзвэл нийт их эмчийн 25.6 хувийг 30 хүртэлх насны, 39.1 хувийг 30-39 насны, 15.5 хувийг 40-49 насны, 7.0 хувийг 50-54 насны, 5.5 хувийг 55-59 насны, 7.3 хувийг 60-аас дээш насны эмч нар эзэлж байна.

Их эмч нарын 2704 буюу 18.1 хувь магистрын зэрэгтэй ба үүнээс 345 нь тухайн жилд зэрэг хамгаалсан ба 2.5 хувь нь докторын зэрэгтэй байна. Мөн мэргэжлийн зэргээр харуулбал 12.6 хувь нь ахлах, 9.2 хувь нь тэргүүлэх, 2.3 хувь зөвлөх зэрэгтэй эмч байна.

Зураг 5.7. Их эмч, насны бүлэгт эзлэх хувь, хүйсээр, 2023 он

Зураг 5.8 10 000 хүн амд ногдох их эмч, сувилагчийн тоо, 2000, 2005, 2010, 2015-2023 он

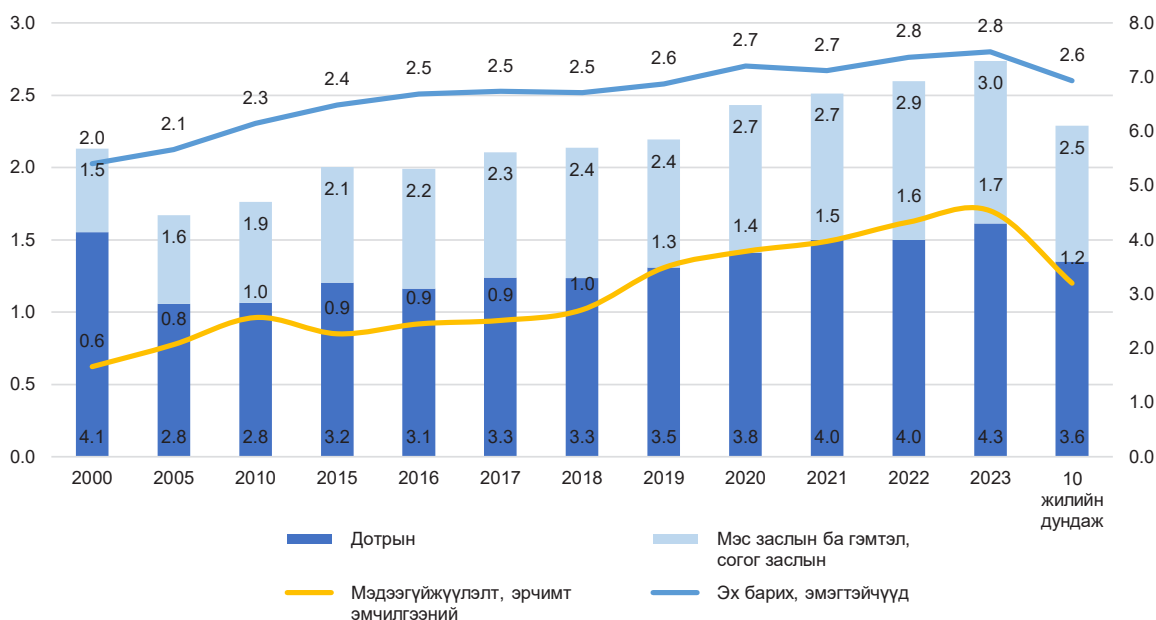

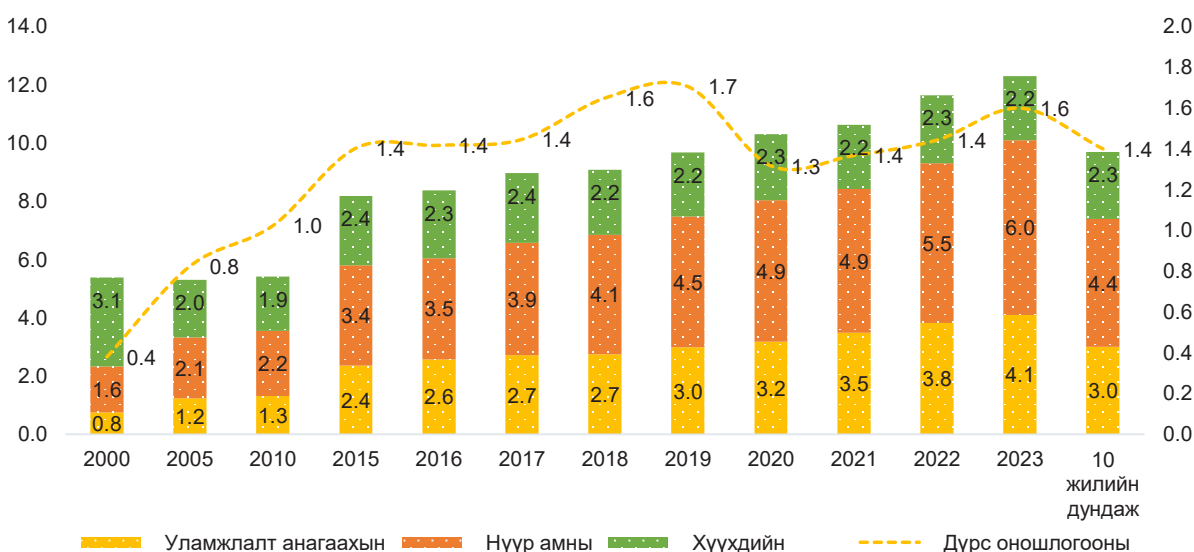
Их эмчийг мэргэшлийн төрлөөр нь харуулбал: 2000 онд 10 000 хүн амд ногдох дотрын эмч 4.1 байсан бол 2010 онд 2.8 болж буурсан хэдий ч сүүлийн жилүүдэд нэмэгдэж байгаа ба 2023 онд 4.3 болсон байна.

2023 онд 10 000 хүн амд ногдох мэс засал ба гэмтэл согог заслын эмч 3.0, эх барих эмэгтэйчүүдийн эмч 2.8 байгаа нь 2000 онтой харьцуулахад 1.8 ба 0.8-оор тус тус нэмэгдсэн байна. Мэдээгүйжүүлэлт, эрчимт эмчилгээний эмч 1.7 байгаа нь 2000 оноос 1.1, 2010 оноос 0.7-оор тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 5.9. 10 000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэшлийн төрлөөр, 2000, 2005, 2010, 2015-2023 он

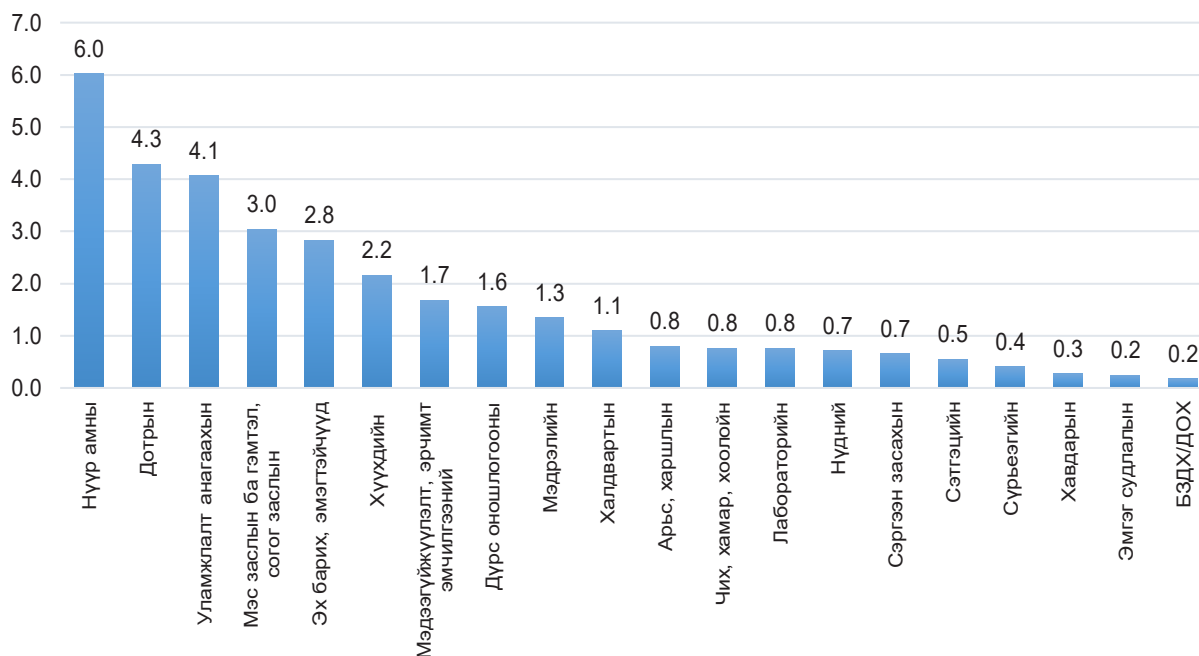

Зураг 5.10. 10 000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэшлийн төрлөөр, 2000, 2005, 2010, 2015-2023 он

2023 оны байдлаар хүүхдийн эмч 731 ажиллаж байгаа нь 10 000 хүүхдэд 6.7 хүүхдийн эмч, эх барих эмэгтэйчүүдийн эмч 956 байгаа нөхөн үржихүйн насны 10 000 эмэгтэйд тооцоолж үзэхэд 11.5 эмч ногдож байна.

Зураг 5.11. 10 000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэшлийн төрлөөр, 2023 он

Эмч, сувилагчийг байршлаар авч үзэхэд хөдөө орон нутагт 10 000 хүн амд ногдох их эмч 29.0, сувилагч 37.4 байхад Улаанбаатар хотод эмч 60.9, сувилагч 48.8 байгаа нь хот суурин газар эмчийн нягтрал ихтэй байгаа нь харагдаж байна.

Ялангуяа аймагт Улаанбаатар хоттой харьцуулахад мэс заслын эмч 2.2 дахин, гэмтэл, согог заслын эмч 2.3 дахин, дүрс оношилгоо, нүүр амны эмч 2.9-3.9 дахин тус тус бага байна.

Нийт эмч нарын 65.8 хувь нь Улаанбаатар хотод, 34.2 хувь нь аймаг, орон нутагт ажиллаж байна. 10 000 хүн амд ногдох их эмчийн тоо улаанбаатар хотод 60.9 буюу улсын дунджаас 16.6-оор их байгаа ба харин баруун бүсэд 13.4, хангайн бүсэд 17.1, төвийн бүсэд 13.2, зүүн бүсэд 18.4-оор тус тус доогуур байна.

2023 оны байдлаар нийт 14494 сувилагч Монгол улсад оршин суугаа хүн амд сувилахуйн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байгаа ба 10 000 хүн ам тутамд 42.8 сувилагч ногдож байна.

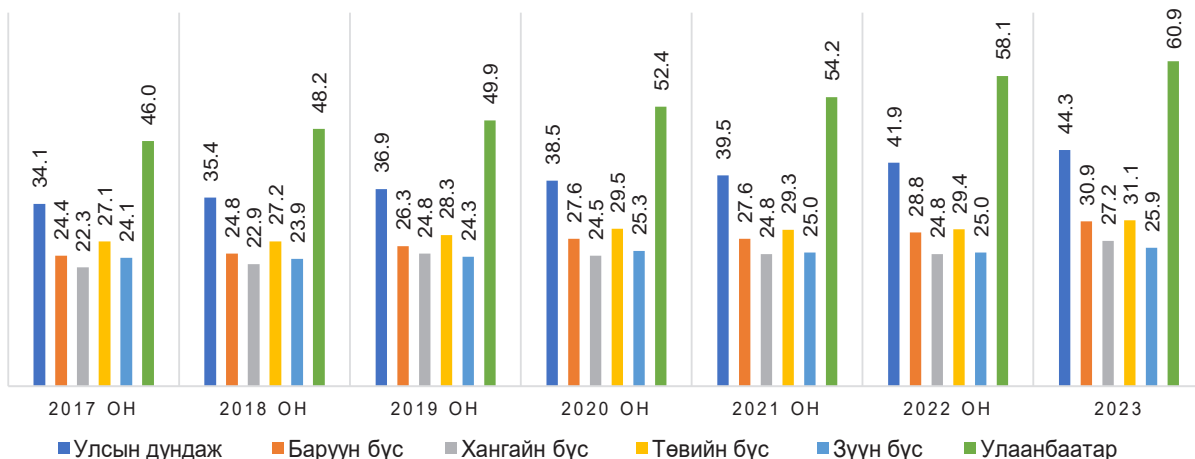
Сүүлийн 10 жилийн дундаж үзүүлэлттэй харьцуулахад 1906 буюу 10 000 хүн амд 2.2, өмнөх онтой харьцуулахад 547 буюу 10 000 хүн амд ногдох сувилагчийн тоо 1.1-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

Нийт сувилагчийн 50.8 хувь нь бакалаврын, 39.8 хувь нь дипломын боловсролтой ба 9.4 хувь нь туслах сувилагч эзэлж байгаа ба 15.4 хувь нь ахлах зэрэгтэй, 8.8 хувь нь тэргүүлэх зэрэгтэй байна.

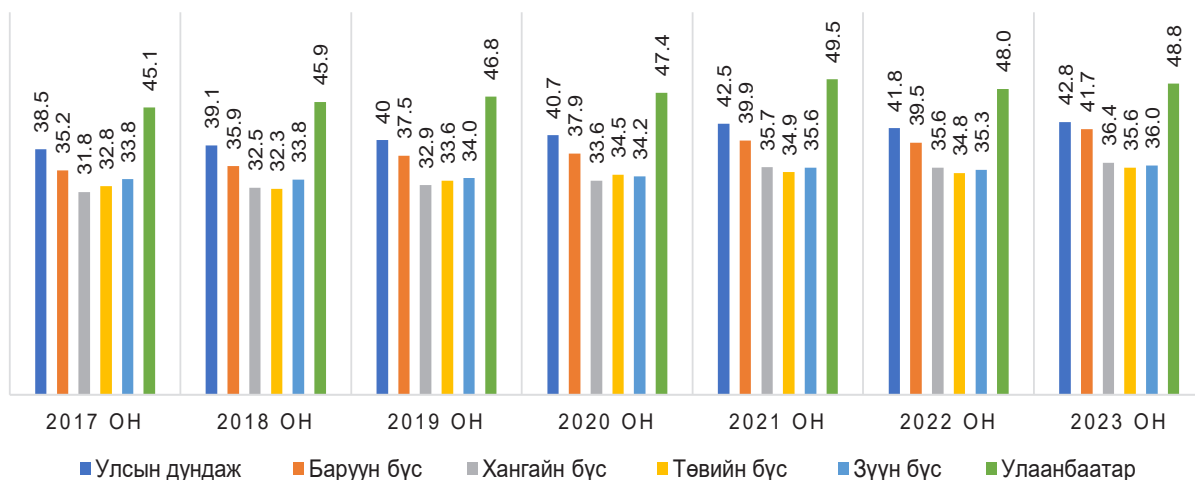
Насны бүлгээр авч үзвэл 26.3 хувийг 30 хүртэлх насны, 29.3 хувийг 30-39 насны, 21.5 хувийг 40-49 насны, 12.2 хувийг 50-54 насны, 6.6 хувийг 55-59 насны, 4.1 хувийг 60-аас дээш насны сувилагч эзэлж байна.

Зураг 5.12. 10 000 хүн амд ногдох их эмч, бүс нутгаар, 2017-2023 он

Зураг 5.13. 10 000 хүн амд ногдох сувилагч, бүс нутгаар, 2017-2023 он

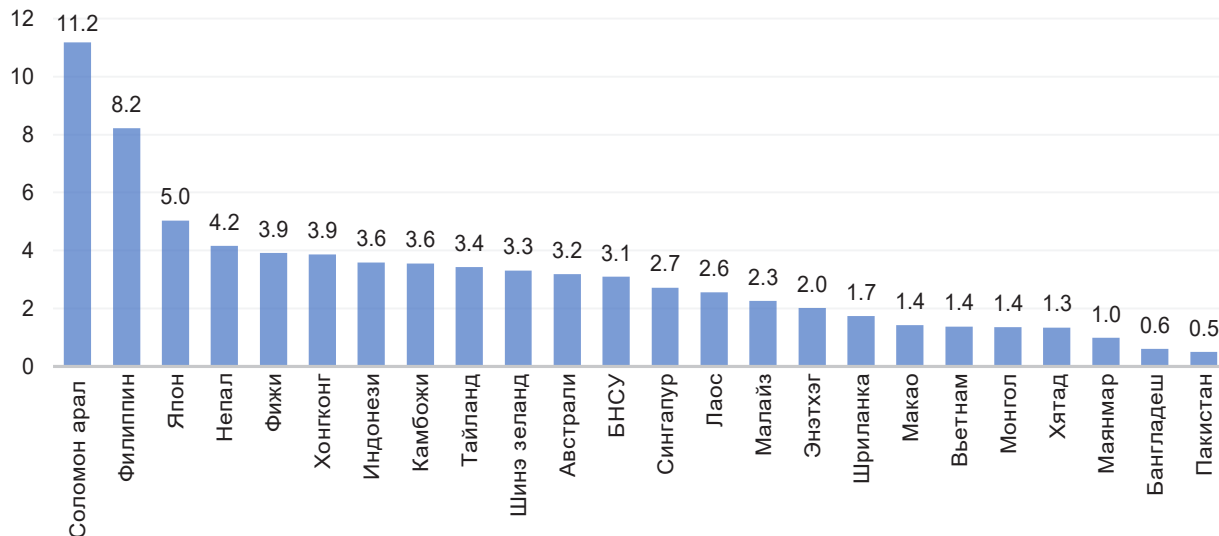

5.5. ИХ ЭМЧ, СУВИЛАГЧИЙН ХАРЬЦАА

Ази-Номхон далайн бүсийн улс орнуудын хувьд 1000 хүн амд ногдох сувилагчийн тоо ихээхэн ялгаатай байгаа ба өндөр орлоготой орнуудад сувилагчийн тоо дунджаар 1000 хүн амд 10 сувилагч ногдож байгаа ба тухайлбал: Японд 12.2, Шинэ Зеландад 11.9, Австрали 11.7 байгаа ба Монгол улсын хувьд 2023 оны байдлаар 1000 хүн амд ногдох сувилагчийн тоо 4.3 байна.

Эмч сувилагчийн харьцаа Ази номхон далайн бүс нутгуудын улс орнуудад 2020 оны байдлаар зураг 5.14-д харуулав.

Зураг 5.14. Эмч, сувилагчийн харьцаа, Ази-Номхон далайн бүсийн орнуудаар харьцуулснаар

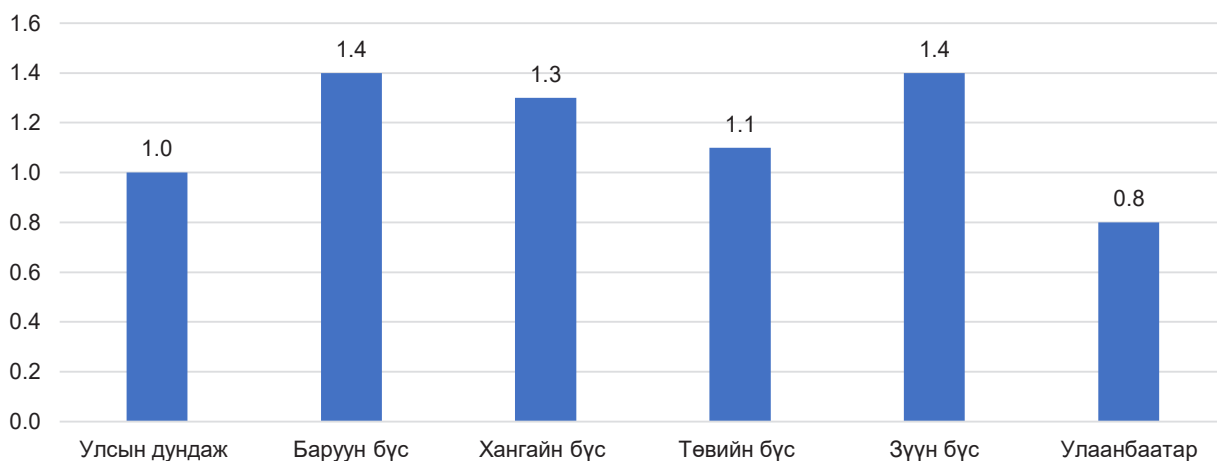

Эх сурвалж: OECD Health Statistics 2020; WHO GHO, 2020; National Data Sources (see Annex A).

2023 оны байдлаар манай улсад эмч, сувилагчийн харьцаа улсын түвшинд 1:1.0, Улаанбаатар хотод 1:0.8, аймгийн түвшинд 1:1.3 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад улсын дүнгээр 0.1-ээр буурсан үзүүлэлттэй байна.

Эмч, сувилагчийн харьцаа аймаг бүсүүдээр ялгаатай байгаа ба хангай, баруун, зүүн бүсийн аймгуудад 1:1.4 байгаа бол төвийн бүсийн аймгуудад 1:1.2 байна.

Зураг 5.15. Эмч, сувилагчийн харьцаа, бүс нутгаар, 2023 он

Хүснэгт 5.1. Их эмч, сувилагчийн хүртээмжийн үзүүлэлт, бүс, аймаг, нийслэлээр 2017-2023 он

Аймаг, нийслэл	Нэг их эмчид ногдох хүний тоо										Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо									
	2017 он	2018 он	2019 он	2020 он	2021 он	2022 он	2023 он	2017 он	2018 он	2019 он	2020 он	2021 он	2022 он	2023 он						
Улсын дундаж	293	283	271	259	253	239	226	259	256	250	246	244	248	233						
Баруун бүс	409	403	381	362	362	347	324	284	279	267	264	261	263	240						
Баян-Өлгий	495	482	436	411	401	380	350	318	313	288	278	274	279	248						
Говь-Алтай	305	300	313	282	284	277	269	225	227	217	227	219	219	224						
Завхан	395	408	399	395	395	409	368	263	258	254	259	260	260	238						
Увс	485	459	423	424	404	386	360	317	293	284	270	270	272	244						
Ховд	374	368	334	311	327	298	281	289	292	280	276	272	274	238						
Хангайн бүс	449	437	403	409	403	387	368	314	308	304	298	290	291	275						
Архангай	548	516	464	455	470	462	439	345	334	318	337	336	336	336						
Баянхонгор	461	435	414	437	462	426	392	294	295	288	304	297	297	277						
Булган	505	558	459	418	451	542	477	317	324	299	271	290	290	295						
Орхон	313	298	278	296	271	241	234	242	235	250	249	244	245	209						
Өвөрхангай	445	438	406	393	399	384	347	350	350	332	307	283	283	287						
Хөвсгөл	526	513	490	516	474	467	481	355	336	340	323	307	309	288						
Төвийн бүс	369	368	353	339	341	340	322	305	309	297	290	294	295	281						
Говь-Сүмбэр	301	277	264	311	251	266	255	256	268	300	341	306	307	296						
Дархан - Уул	368	380	366	336	338	321	295	281	282	233	232	227	228	221						
Дорноговь	304	285	280	259	268	278	265	265	276	295	260	286	287	283						
Дундговь	326	340	305	292	316	336	315	308	303	299	297	286	285	313						
Өмнөговь	342	342	306	300	293	301	293	369	358	366	344	376	383	332						
Сэлэнгэ	438	434	437	468	468	428	403	326	334	328	331	343	342	289						
Төв	430	437	437	382	395	405	389	317	326	315	307	301	301	306						
Зүүн бүс	415	418	412	395	400	400	386	296	296	294	292	286	288	278						
Дорнод	430	430	410	420	416	413	373	284	290	285	278	280	282	275						
Сүхбаатар	397	395	430	388	407	415	431	282	279	284	278	268	271	279						
Хэнтий	416	427	400	376	378	377	369	322	319	313	323	310	312	279						
Улаанбаатар	218	208	201	191	184	172	164	222	218	214	211	210	216	205						

Хүснэгт 5.2. Их эмч, сувилагчийн харьцаа

Аймаг, нийслэл	2017 он		2018 он		2019 он		2020 он		2021 он		2022 он		2023 он	
	Их эмч	Сувилагч	Их эмч	Сувилагч	Их эмч	Сувилагч	Их эмч	Сувилагч	Их эмч	Сувилагч	Их эмч	Сувилагч	Их эмч	Сувилагч
Улсын дундаж	1.0	1.13	1.0	1.11	1.0	1.08	1.0	1.1	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
Баруун бүс	1.0	1.44	1.0	1.44	1.0	1.43	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.4
Баян-Өлгий	1.0	1.56	1.0	1.54	1.0	1.52	1.0	1.5	1.0	1.5	1.0	1.4	1.0	1.4
Говь-Алтай	1.0	1.36	1.0	1.32	1.0	1.44	1.0	1.2	1.0	1.3	1.0	1.3	1.0	1.2
Завхан	1.0	1.50	1.0	1.58	1.0	1.57	1.0	1.5	1.0	1.5	1.0	1.6	1.0	1.5
Увс	1.0	1.53	1.0	1.57	1.0	1.49	1.0	1.6	1.0	1.5	1.0	1.5	1.0	1.5
Ховд	1.0	1.29	1.0	1.26	1.0	1.19	1.0	1.1	1.0	1.2	1.0	1.2	1.0	1.2
Хангайн бүс	1.0	1.43	1.0	1.42	1.0	1.33	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.3
Архангай	1.0	1.59	1.0	1.55	1.0	1.46	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.3
Баянхонгор	1.0	1.57	1.0	1.48	1.0	1.44	1.0	1.4	1.0	1.6	1.0	1.4	1.0	1.4
Булган	1.0	1.59	1.0	1.72	1.0	1.53	1.0	1.5	1.0	1.6	1.0	1.8	1.0	1.6
Орхон	1.0	1.29	1.0	1.27	1.0	1.11	1.0	1.2	1.0	1.1	1.0	1.1	1.0	1.1
Өвөрхангай	1.0	1.27	1.0	1.25	1.0	1.22	1.0	1.3	1.0	1.4	1.0	1.3	1.0	1.2
Хөвсгөл	1.0	1.48	1.0	1.53	1.0	1.44	1.0	1.6	1.0	1.5	1.0	1.6	1.0	1.7
Төвийн бүс	1.0	1.21	1.0	1.19	1.0	1.19	1.0	1.2	1.0	1.2	1.0	1.2	1.0	1.1
Говь-Сүмбэр	1.0	1.18	1.0	1.03	1.0	0.88	1.0	0.9	1.0	0.8	1.0	0.9	1.0	0.9
Дархан - Уул	1.0	1.31	1.0	1.35	1.0	1.57	1.0	1.4	1.0	1.5	1.0	1.4	1.0	1.3
Дорноговь	1.0	1.14	1.0	1.03	1.0	0.95	1.0	1.0	1.0	0.9	1.0	1.0	1.0	0.9
Дундговь	1.0	1.06	1.0	1.12	1.0	1.02	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0	1.0	1.0	1.0
Өмнөговь	1.0	0.93	1.0	0.95	1.0	0.84	1.0	0.9	1.0	0.8	1.0	0.8	1.0	0.9
Сэлэнгэ	1.0	1.34	1.0	1.30	1.0	1.33	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.4
Төв	1.0	1.35	1.0	1.34	1.0	1.39	1.0	1.2	1.0	1.3	1.0	1.4	1.0	1.3
Зүүн бүс	1.0	1.40	1.0	1.41	1.0	1.40	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.4	1.0	1.4
Дорнод	1.0	1.51	1.0	1.48	1.0	1.44	1.0	1.5	1.0	1.5	1.0	1.5	1.0	1.4
Сүхбаатар	1.0	1.41	1.0	1.41	1.0	1.51	1.0	1.4	1.0	1.5	1.0	1.5	1.0	1.5
Хэнтий	1.0	1.29	1.0	1.34	1.0	1.28	1.0	1.2	1.0	1.2	1.0	1.2	1.0	1.3
Улаанбаатар	1.0	0.98	1.0	0.95	1.0	0.94	1.0	0.9	1.0	0.9	1.0	0.8	1.0	0.8

Хүснэгт 5.3. 10 000 хүн амд ногдох их эмч, сувилагчийн тоо, аймаг, бүсээр, 2017-2023 он

Аймаг, нийслэл	10 000 хүн амд ногдох их эмч							10 000 хүн амд ногдох сувилагч						
	2017 он	2018 он	2019 он	2020 он	2021 он	2022 он	2023 он	2017 он	2018 он	2019 он	2020 он	2021 он	2022 он	2023 он
Улсын дундаж	34.1	35.4	36.9	38.5	39.5	41.9	44.3	38.5	39.1	40.0	40.7	42.5	41.8	42.8
Баруун бүс	24.4	24.8	26.3	27.6	27.6	28.8	30.9	35.2	35.9	37.5	37.9	39.9	39.5	41.7
Баян-Өлгий	20.2	20.7	22.9	24.3	24.9	26.3	28.5	31.5	31.9	34.8	35.9	37.7	37.0	40.3
Говь-Алтай	32.8	33.4	32.0	35.4	35.2	36.1	37.2	44.5	44.1	46.1	44.0	46.3	46.3	44.6
Завхан	25.3	24.5	25.1	25.3	25.3	24.5	27.1	38.1	38.7	39.4	38.6	38.5	38.5	42.0
Увс	20.6	21.8	23.7	23.6	24.8	25.9	27.8	31.6	34.2	35.2	37.1	38.7	38.4	40.9
Ховд	26.8	27.2	29.9	32.2	30.6	33.6	35.6	34.6	34.2	35.7	36.3	40.5	40.1	42.0
Хангайн бүс	22.3	22.9	24.8	24.5	24.8	25.8	27.2	31.8	32.5	32.9	33.6	35.7	35.6	36.4
Архангай	18.3	19.4	21.6	22.0	21.3	21.7	22.8	29.0	30.0	31.5	29.7	30.8	30.8	29.8
Баянхонгор	21.7	23.0	24.2	22.9	21.6	23.5	25.5	34.0	33.9	34.7	32.9	33.7	33.6	36.0
Булган	19.8	17.9	21.8	23.9	22.2	18.4	21.0	31.5	30.9	33.4	37.0	33.2	33.2	33.9
Орхон	31.9	33.6	35.9	33.8	36.9	41.4	42.7	41.3	42.6	40.0	40.1	46.1	45.9	47.9
Өвөрхангай	22.5	22.8	24.6	25.5	25.0	26.0	28.8	28.6	28.6	30.2	32.6	33.8	33.8	34.9
Хөвсгөл	19.0	19.5	20.4	19.4	21.1	21.4	20.8	28.2	29.8	29.4	30.9	35.3	35.1	34.8
Төвийн бүс	27.1	27.2	28.3	29.5	29.3	29.4	31.1	32.8	32.3	33.6	34.5	34.9	34.8	35.6
Говь-Сүмбэр	33.2	36.1	37.9	32.2	39.8	37.6	39.3	39.0	37.3	33.3	29.3	32.1	32.0	33.7
Дархан - Уул	27.2	26.3	27.3	29.7	29.6	31.2	33.9	35.6	35.5	43.0	43.1	45.1	44.9	45.2
Дорноговь	32.9	35.1	35.7	38.6	37.3	36.0	37.7	37.7	36.3	33.9	38.4	36.4	36.3	35.3
Дундговь	30.7	29.4	32.8	34.3	31.6	29.8	31.7	32.4	33.0	33.5	33.6	29.3	29.3	31.9
Өмнөговь	29.2	29.2	32.7	33.3	34.1	33.2	34.1	27.1	27.9	27.3	29.1	27.6	27.1	30.1
Сэлэнгэ	22.8	23.0	22.9	21.4	21.4	23.3	24.8	30.6	29.9	30.4	30.2	32.9	32.9	34.6
Төв	23.3	22.9	22.9	26.2	25.3	24.7	25.7	31.5	30.7	31.8	32.6	33.7	33.8	32.7
Зүүн бүс	24.1	23.9	24.3	25.3	25.0	25.0	25.9	33.8	33.8	34.0	34.2	35.6	35.3	36.0
Дорнод	23.3	23.2	24.4	23.8	24.0	24.2	26.8	35.2	34.5	35.1	36.0	37.1	36.9	36.3
Сүхбаатар	25.2	25.3	23.3	25.8	24.5	24.1	23.2	35.4	35.8	35.2	36.0	36.9	36.5	35.8
Хэнтий	24.1	23.4	25.0	26.6	26.5	26.5	27.1	31.0	31.4	32.0	30.9	32.9	32.7	35.8
Улаанбаатар	46.0	48.2	49.9	52.4	54.2	58.1	60.9	45.1	45.9	46.8	47.4	49.5	48.0	48.8

БҮЛЭГ 6

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

БҮЛЭГ 6. ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

6.1. БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ

Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 11 дүгээр тогтоолоор халдварт өвчнийг тандах, сэргийлэх, дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээг үян хатан, чанартай, хүртээмжтэй, шүүрхай зохион байгуулах чадавхыг бэхжүүлэхэд бусад салбарын оролцоог нэмэгдүүлэх, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах замаар халдварт өвчний тархалтыг бууруулах зорилгоор “Халдварт өвчнөөс сэргийлэх, хянах” үндэсний хөтөлбөрийг баталсан.

Эрүүл мэндийн сайдын 2022 оны А/528 тушаалаар “Халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх” арга хэмжээний шалгуур үзүүлэлтэд 2023 онд цусан суулга өвчнийг 10 000 хүн амд 8.0, сүрьеэгийн бүртгэгдсэн тохиолдлыг 100 000 хүн амд 120, төрөлхийн тэмбүүтэй төрсөн нярайн тоо (100 000 амьд төрөлтөнд) 50-с бага, жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дундах тэмбүү өвчний халдварын тархалтыг 1.5 хувиас бага болгох зорилт тавьсан байна.

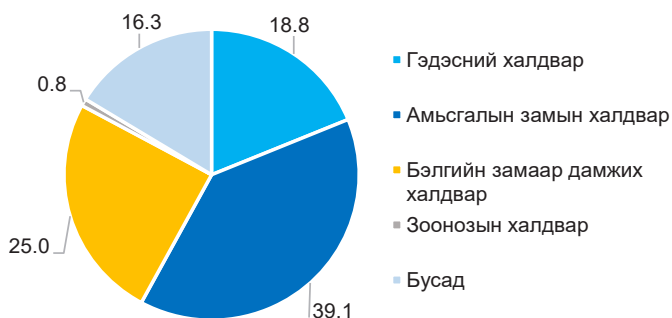
Энэхүү зорилтыг 2023 оны байдлаар 10 000 хүн амд цусан суулга 7.0, 100 000 хүн амд сүрьеэгийн бүртгэгдсэн тохиолдол 70.6, төрөлхийн тэмбүүтэй төрсөн нярайн тоо (100 000 амьд төрөлтөнд) 48.2 зорилтод түвшнийг хангасан боловч жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дундах тэмбүү өвчний халдварын тархалт 1.6 хувь буюу зорилтод үзүүлэлтээс өндөр байна.

6.2. ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

Улсын хэмжээнд 2023 оны байдлаар 30 гаруй төрлийн 41.0 мянган халдварт өвчний тохиолдол бүртгэгдсэн нь 10 000 хүн ам тутамд 121.4 байна.

Нийт халдварт өвчний 39.1 хувь амьсгалын замын халдварт өвчин, 25.0 хувь бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчин, 18.8 хувь гэдэсний халдварт өвчин, 0.8 хувь зоонозын халдварт өвчин, 16.3 хувь бусад халдварт өвчин тус тус эзэлж байна.

Зураг 6.1 Халдварт өвчний бүтэц (хувиар), төрлөөр, 2023 он

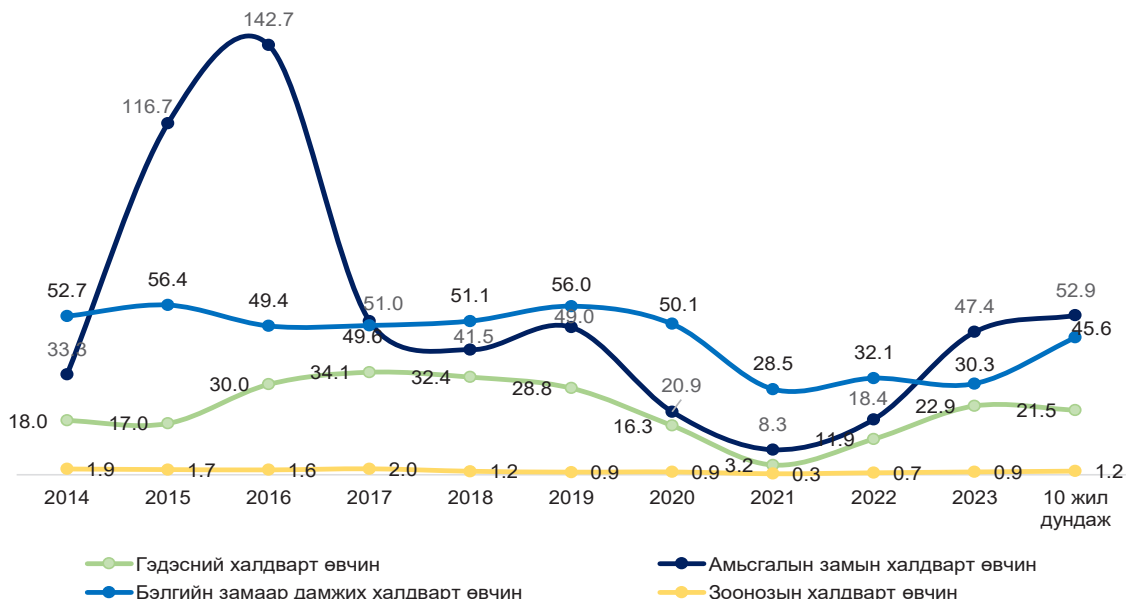
Өмнөх онтой харьцуулахад гэдэсний халдварт өвчин 48.8 хувь, амьсгалын замын халдварт өвчин 61.7 хувь, зоонозын халдварт өвчин 31.2 хувиар тус тус өссөн, бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчин 4.6 хувиар буурсан байна.

Халдварт өвчний төрлөөр 10 000 хүн ам тутамд сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулж үзэхэд амьсгалын замын

халдварт өвчин 5.5-оор, бэлгийн замын халдварт өвчин 15.3-оор, зоонозын халдварт өвчин 0.3-оор тус тус буурсан, гэдэсний халдварт өвчин 1.4-оор өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 6.2. Халдварт өвчин, 10 000 хүн амд, төрлөөр, 2014-2023 он

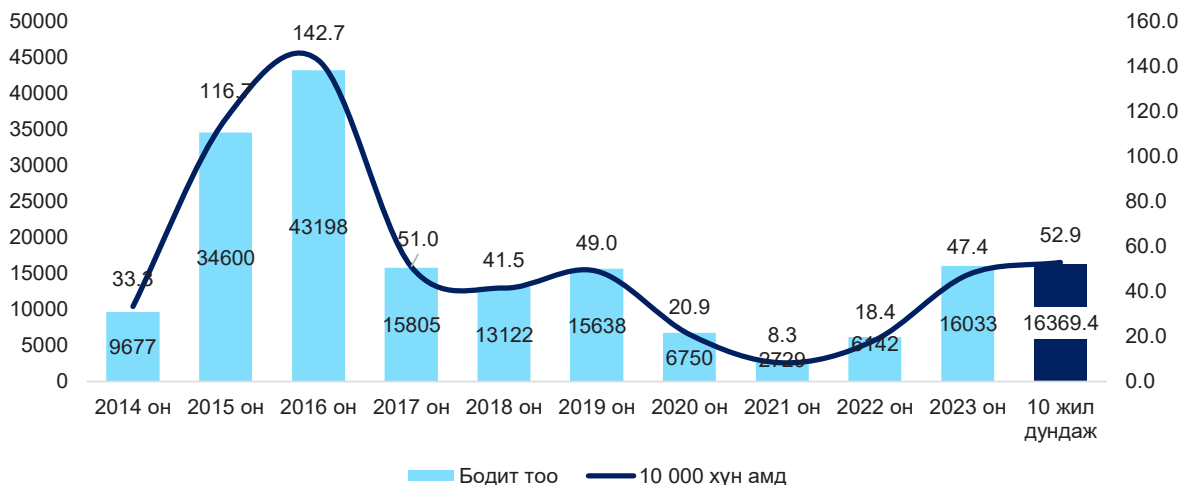

Өмнөх онтой харьцуулахад 10 000 хүн амд амьсгалын замын халдварт өвчин 29.0-оор, гэдэсний халдварт өвчин 11.0-оор, зоонозын халдварт өвчин 0.2-оор тус тус өссөн, бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчин 1.8-оор буурсан байна. 2015, 2016 онуудад улаан бурхан өвчний дэгдэлтээр 53 737 тохиолдол бүртгэгдсэн нь 10 000 хүн амд амьсгалын замын халдварт өвчний тохиолдлыг тухайн үед эрс нэмэгдүүлсэн байна.

6.3. АМЬСГАЛЫН ЗАМЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

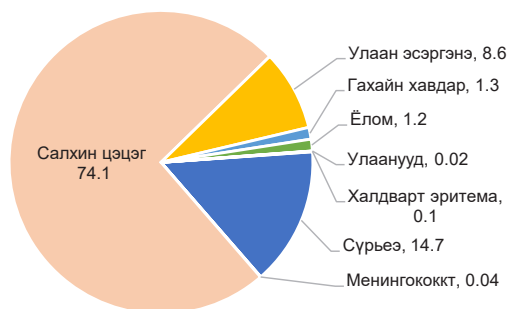
Амьсгалын замын халдварт өвчин 2023 онд сүрьеэ, салхин цэцэг, ёлом, улаан эсэргэнэ, гахайн хавдар, менингококкт халдвар, улаанууд, эритема зэрэг 8 төрлийн 16 033 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний 39.1 хувийг эзэлж байна.

Зураг 6.3. Амьсгалын замын халдварт өвчин (10 000 хүн амд), 2014-2023 он

Тайлант онд амьсгалын замын халдварт өвчин 10 000 хүн амд 47.4 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 5.5-оор бага байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 10 000 хүн амд 29.0-оор өндөр байгаагийн хамгийн их өсөлттэй нь салхин цэцэг 2.4 дахин өссөн байна.

Зураг 6.4. Амьсгалын замын халдварт өвчний бүтэц (хувиар), 2023 он

Сүүлийн 10 жилийн дунджаар амьсгалын замаар дамжих халдварын дийлэнх хувийг улаан бурхан, салхин цэцэг, сүрьеэгийн тохиолдол эзэлж байна.

Тайлант онд амьсгалын замын халдварт өвчний 74.1 салхин цэцэг, 14.7 сүрьеэ, 8.6 улаан эсэргэнэ, 1.3 гахайн хавдар, 1.2 ёлом, 0.1 эритема, 0.01 улаанууд, 0.04 хувийг менингококкт халдвар тус тус эзэлж байна.

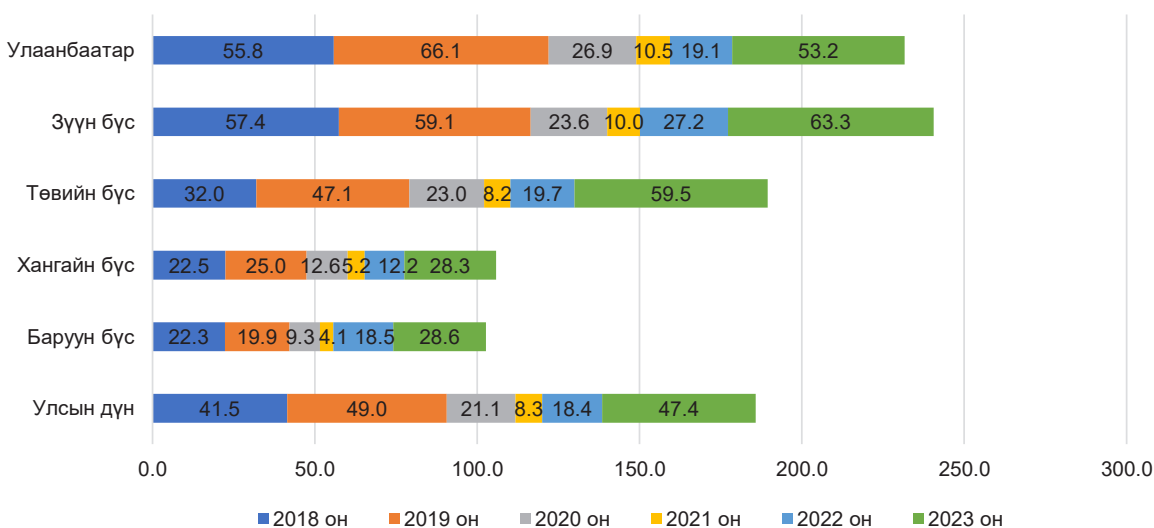
Хүснэгт 6.1. Амьсгалын замын халдварт өвчин (10 000 хүн амд), төрлөөр, 2014-2023 он

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сүрьеэ	14.5	14.4	13.4	12.2	11.1	11.4	10.4	7.1	7.0	7.0
Менингококкт халдвар	0.05	0.04	0.03	0.04	0.04	0.06	0.02	0.01	0.01	0.02
Салхин цэцэг	16.1	19.0	22.6	31.1	25.7	33.4	8.9	0.9	10.4	35.1
Улаан бурхан	0.00	79.16	100.01	0.05	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00
Улаан эсэргэнэ	1.0	2.5	4.6	5.8	2.9	2.9	0.8	0.1	0.5	4.1
Гахайн хавдар	1.5	0.8	1.1	0.7	1.0	0.4	0.3	0.1	0.2	0.6
Ёлом	0.5	0.5	0.5	0.8	0.6	0.8	0.5	0.1	0.3	0.6
Халдварт эритема	0.05	0.14	0.34	0.29	0.15	0.11	0.02	0.00	0.01	0.03
Улаанууд	0.00	0.17	0.16	0.04	0.01	0.02	0.00	0.01	0.02	0.01
Нийт	33.6	116.7	142.7	51.0	41.5	49.0	20.9	8.3	18.4	47.4

2023 онд сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад халдварт эритема 3.5, улаанууд 3.3, халдвар 1.6, сүрьеэ 1.4, гахайн хавдар 1.0, ёлом 0.8, улаан эсэргэнэ 0.6, салхин цэцэг 0.5 тус тус өссөн байна.

Зураг 6.5. Амьсгалын замын халдварт өвчин, 10 000 хүн амд, бүсээр, 2018-2023 он

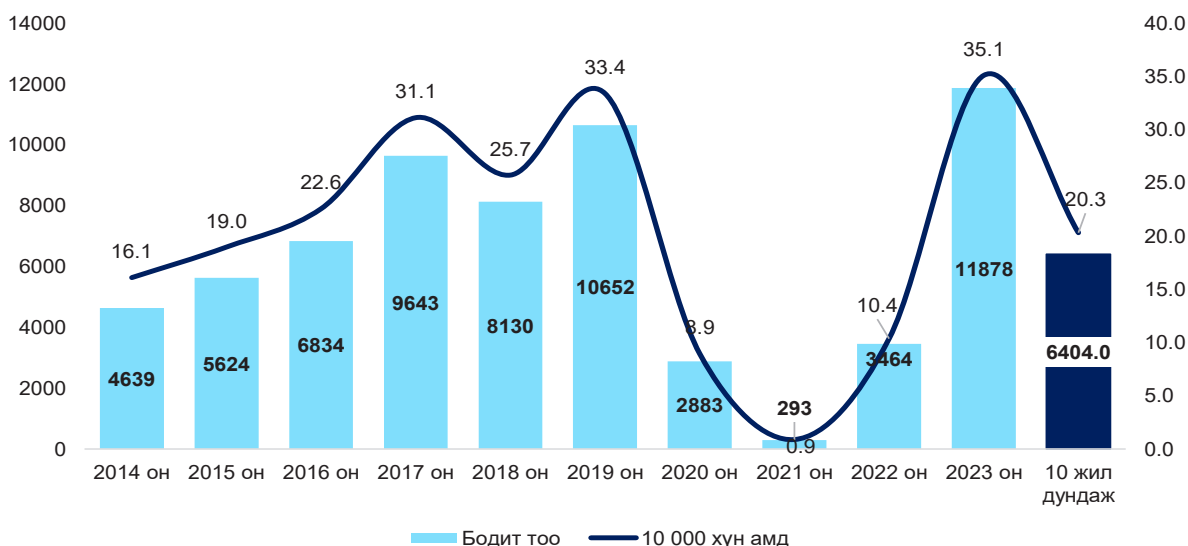

Сүүлийн 5 жилийн дунджаас (КОВИД-19-ын халдвар ороогүй) 2023 онд бүртгэгдсэн халдварт өвчин 10 000 хүн амд улсын хэмжээнд 19.7-оор, өмнөх оноос 29.0-оор тус тус өссөн байна.

6.3.1. САЛХИНЦЭЦЭГ

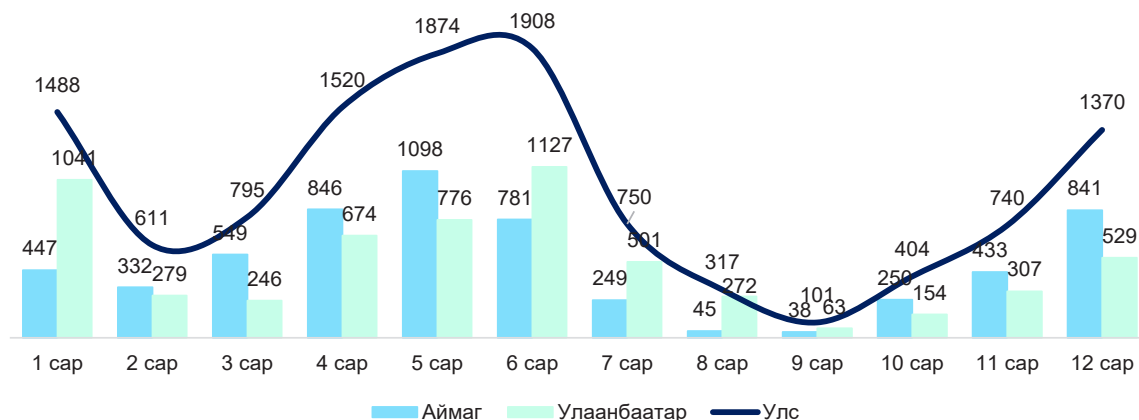
Тайлант онд салхин цэцгийн 11 878 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 35.1 байгаа ба сүүлийн 10 жилийн дунджаас 5 474 тохиолдлоор бүүрч өмнөх оноос 8 414 тохиолдлоор буюу 3.4 дахин тус тус өссөн байна.

Зураг 6.6. Салхинцэцэг өвчин (бодит тоо, 10 000 хүн амд), 2014-2023 он

Салхин цэцгийн нийт тохиолдлын 50.8 хувь нь эрэгтэй, 49.2 хувь эмэгтэй буюу хүйсийн хувьд ялгаагүй, насны ангиллаар авч үзвэл 39.0 хувь нь 5 хүртэлх насны, 35.2 хувь нь 5-9 насны, 13.1 хувь нь 10-14 насны хүүхдүүд эзэлж байгаа нь нийт салхин цэцэг тохиолдлын 87.2 хувийг эзэлж байна. Халдварт өвчний онош тогтоогдсон байдлаас харахад 11 786 тохиолдлыг эмнэлзүйн шинж тэмдгээр оношилж, 92 тохиолдол нь эмнэлзүй болон лабораторийн шинжилгээгээр давхар баталсан байна. Нийгмийн байдлаар нь авч үзвэл нийт өвчлөгчдийн 52.2 хувийг сургуулийн өмнөх насны хүүхдүүд, 39.1 хувийг сургуулийн сурагчид, 2.8 хувийг оюутнууд тус тус байгаа нь нийт халдварын 94.1 хувийг эзэлж байна.

Зураг 6.7. Салхинцэцэг өвчин бүртгэгдсэн, сараар (бодит тоо), 2023 он

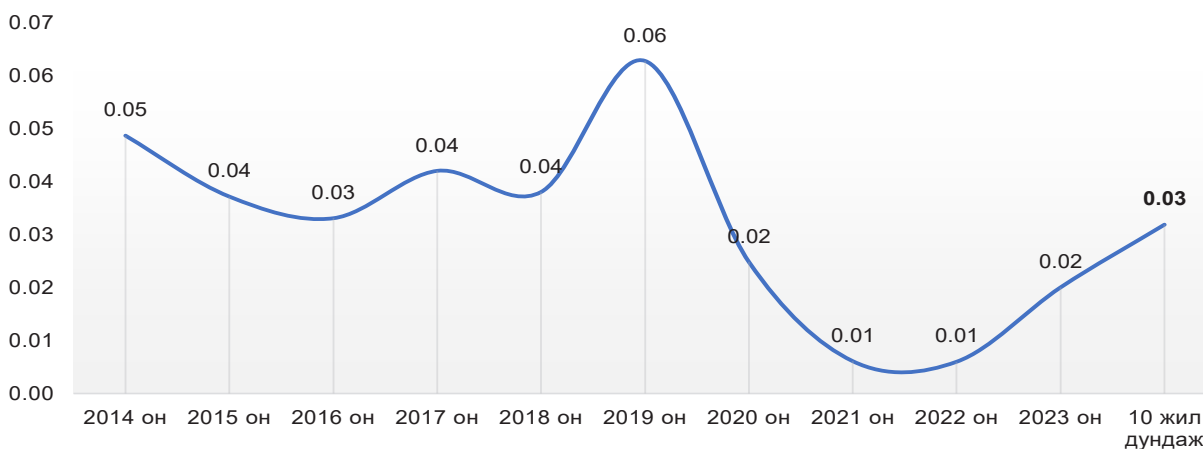

Улсын хэмжээнд сард дунджаар 989.8 тохиолдол бүртгэгдсэн ба 1, 4, 5, 6, 12 саруудад дунджаас өндөр бүртгэгдсэн байна. 4-6 сард халдварын тохиолдол өндөр бүртгэгдсэн. Салхин цэцгийн хүндрэлээр эндэгдэл бүртгэгдээгүй байна.

6.3.2. МЕНИНГОКОККТ ХАЛДВАР

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн менингококкт халдварын хөдлөлзүйгээс харахад 1974, 1994 онд хүн амыг олноор хамарсан тахалт тархалт гарч 10 000 хүн амд 14-с 19 тохиолдол бүртгэгдэж, 1995 оноос түүштай бүүрсан хэдий ч 2007 онд бага зэрэг нэмэгдэн 10 000 хүн амд 0.6 тохиолдол бүртгэгдэж байсан. Сүүлийн 10 жилийн дунджаар 10 тохиолдол бүртгэгдсэн нь энэ оноос 40%-р өндөр байна. Энэ онд 6 тохиолдол бүртгэгдсэн нь эхний улиралд бүртгэгдсэн Улаанбаатар, Дорнод аймагт тус тус 3 тохиолдол бүртгэгдсэн байна.

Зураг 6.8. Менингококкт халдварын түвшин (10 000 хүн амд), 2014-2023 он

6.3.3. СҮРЬЕЭ

Монгол Улс нь ДЭМБ-ын Номхон далайн баруун эргийн бүсийн 37 орноос сүрьеэгийн халдвар өндөртэй орны тоонд ордог. Дэлхийн бусад улс орнуудын адил Монгол Улс 1996 оноос шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний стратеги (ДОТС)-ийг нэвтрүүлснээр сүрьеэгийн шинээр илэрсэн тохиолдол 1996 оноос хойш тасралтгүй нэмэгдээд 2007 оноос буурах хандлага ажиглагдаж байна. “Халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх” арга хэмжээний төлөвлөгөөг 2023 онд баталж 100 000 хүн амд шинэ болон дахилтат сүрьеэг

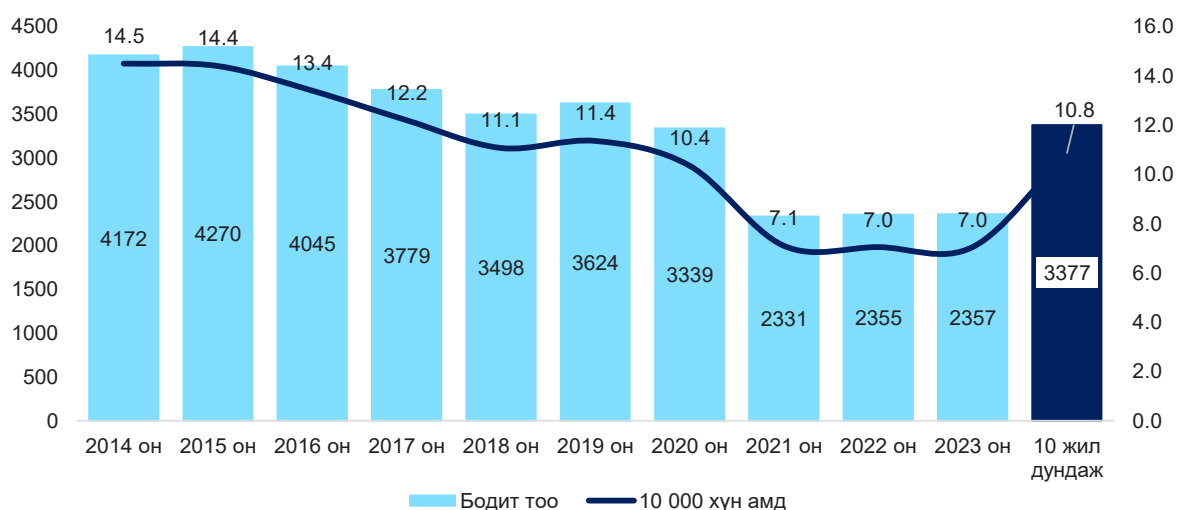

100 ба түүнээс доош болгох зорилт тавьсан ба энэ онд улсын хэмжээнд 70.0 болж 30-оор бага байна.

Энэ онд 2 357 тохиолдол бүртгэгдэж 10 000 хүн амд 7.0 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1 020 (10 000 хүн амд 3.8) тохиолдлоор буурсан боловч өмнөх оноос 2 тохиолдлоор өссөн үзүүлэлттэй байна.

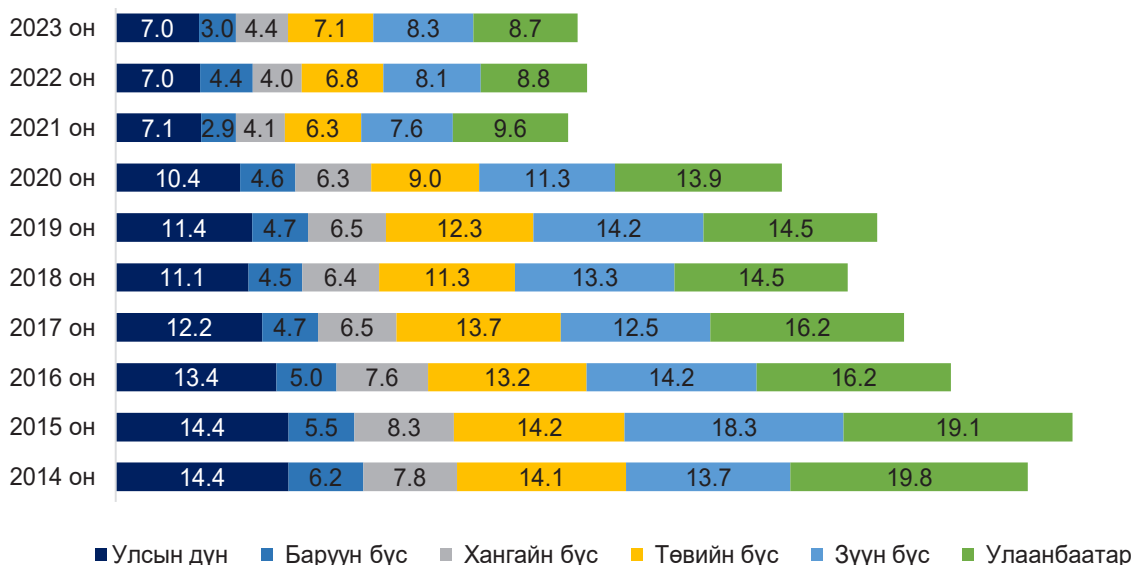
Шинээр бүртгэгдсэн тохиолдлын 60.4 хувь нь эрэгтэй, 39.6 хувь эмэгтэй байгаа ба насны ангиллаар авч үзвэл 1.7 хувь нь 5 хүртэлх насны, 2.5 хувь нь 5-9 насны, 2.6 хувь нь 10-14 насны, 5.9 хувь нь 15-19 насны хүүхдүүд эзэлж байна. Ахмад настан 17.4 хувийг эзэлж байна.

Зураг 6.9. Сүрьеэ өвчний түвшин (бодит тоо, 10 000 хүн амд), 2014-2023 он

Эмчилгээ хяналтын өвчтөнөөс сүрьеэгээр нас барсан нийт 142 тохиолдол бүртгэгдсэн ба өмнөх онтой харьцуулахад 34 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна. Өвчний бүтцээр нь үзвэл: Амьсгалын эрхтний сүрьеэгээр 83 (58.5%), амьсгалын бус эрхтний сүрьеэгээр 8 (5.6%), бусад эрхтэн тогтолцооны өвчнөөр 51 (35.9%) нь тус тус нас барсан байна.

Зураг 6.10. Сүрьеэгийн өвчний түвшин (10 000 хүн амд), бүсээр, 2014-2023 он

Сүрьеэгийн өвчний тохиолдлыг байршлаар харуулбал Баруун, Хангай бүс 10 000 хүн амд ногдох тохиолдлын түвшин улсын дунджаас 2.6-4.0-оор бага байгаа бол Төвийн бүс 0.1, Зүүн бүс 1.3, Улаанбаатар хотод 1.7-оор өндөр байна. 2014 оноос Улаанбаатар 11.1, Төвийн бүс 7.0, Зүүн бүс 5.4, Хангайн бүс 3.4, Баруун бүс 3.2-оор тус тус буурсан байна. Сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын 1 410 (59.8%) нь Улаанбаатар хотод, 947 (40.2%) нь орон нутагт бүртгэгдсэн ба 70.9% нь уушгины сүрьеэ, 29.1% нь уушгины бүс эрхтний сүрьеэ байна.

6.3.4. ХҮҮХДИЙН СҮРЬЕЭГИЙН ӨВЧИН

Сүүлийн 10 жилийн дунджаар 348.9 хүүхэд шинээр сүрьеэгээр өвчилсөн нь нийт сүрьеэгийн халдварын 10.3%-г эзэлж байна. Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд 2016 онд хамгийн их буюу 516 хүүхэд бүртгэгдэж байсан бол 2023 онд 161 тохиолдол болж буурсаар байна.

Зураг 6.11. Нийт сүрьеэ (бодит тоо), Хүүхдийн сүрьеэгийн бүртгэгдсэн тохиолдол (бодит тоо, хувиар), 2014-2023 он

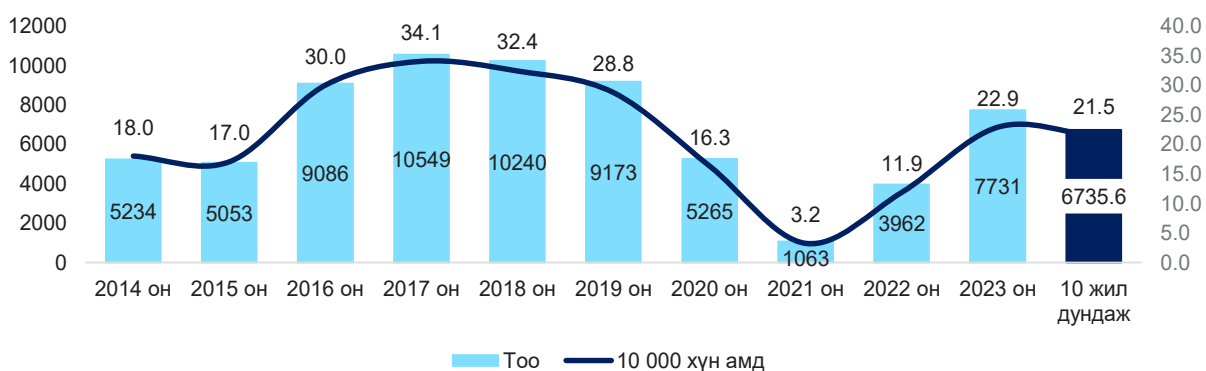
2023 онд 15 хүртэлх насны 161 хүүхэд сүрьеэгээр өвчилсөн нь нийт тохиолдлын дотор 6.8%-г эзэлж байгаа ба өнгөрсөн оноос 19.9 хувиар, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1.2 дахин тус тус буурсан байна. 82.0 хувь нь уушгины сүрьеэ өвчнөөр оношлогдсон байна.

6.4. ГЭДЭСНИЙ ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

Улсын хэмжээнд сүүлийн 10 жилийн дунджаар гэдэсний халдварт өвчний 6735.6 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 21.5 байна. Сүүлийн 10 жилийн дунджаар гэдэсний халдварын дийлэнх хувийг цусан суулга, гар хөл амны өвчин, бактерийн гаралтай бусад хоолны хордлогын тохиолдол эзэлж байна. 2023 онд бүртгэгдсэн 7731 тохиолдлыг сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 995 тохиолдлоор өссөн байна.

Зураг 6.12. Гэдэсний халдварт өвчний тохиолдол, 10 000 хүн амд), 2014-2023 он

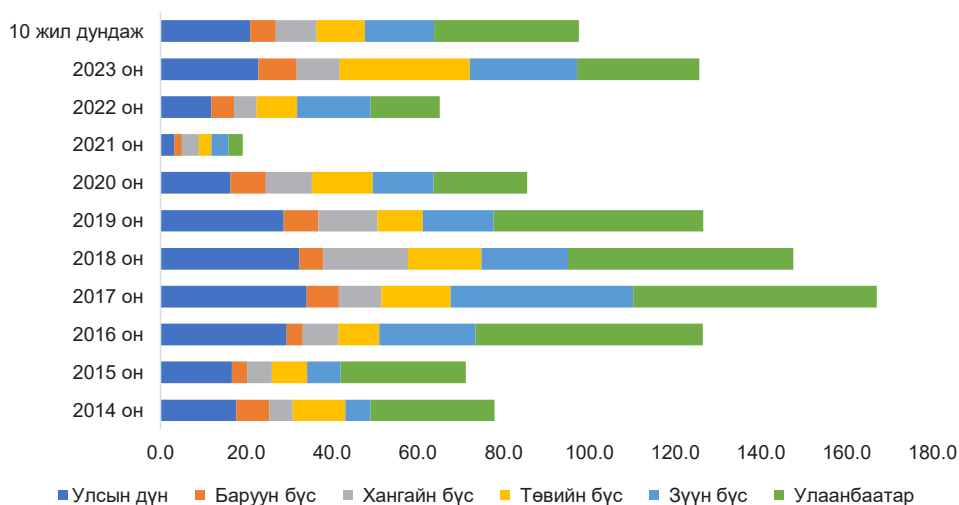

Улсын хэмжээнд 2023 онд гэдэсний халдварын 6 төрлийн (цусан суулга, хүнсний гаралтай бактерийн хордлого, сальмонеллёзын халдвар, суулгалт халдвар, гар, хөл, амны өвчин, цочмог гепатит А) халдварт өвчин бүртгэгдэж, 10 000 хүн ам тутамд 22.9 байгаа нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 11.0-оор өссөн үзүүлэлттэй байна. Гэдэсний халдварт өвчин нийт халдварт өвчний 18.8 хувийг эзэлж байна.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн нийт гэдэсний халдварын 54.5 хувь нь гар, хөл, амны өвчин, 31.2 хувь нь цусан суулга, 6.3 суулгалт халдвар, 4.5 хувь нь сальмонеллёз, 3.4 хувь нь бактерийн гаралтай хоолны хордлого, 0.03 вируст гепатит А тус тус эзэлж байна.

Гэдэсний халдварт өвчнийг бүс нутгаар харьцуулан харахад 10 000 хүн амд Улаанбаатар хот 5.7, Төвийн бүс 7.4, Зүүн бүс 2.2 тохиолдлоор улсын дүнгээс тус тус өндөр байна. Баруун бүс 13.8, Хангайн бүс 12.8 тохиолдлоор тус тус бага үзүүлэлттэй байна.

Зураг 6.13. Гэдэсний халдварт өвчин (10 000 хүн амд), бүсээр, 2014-2023 он

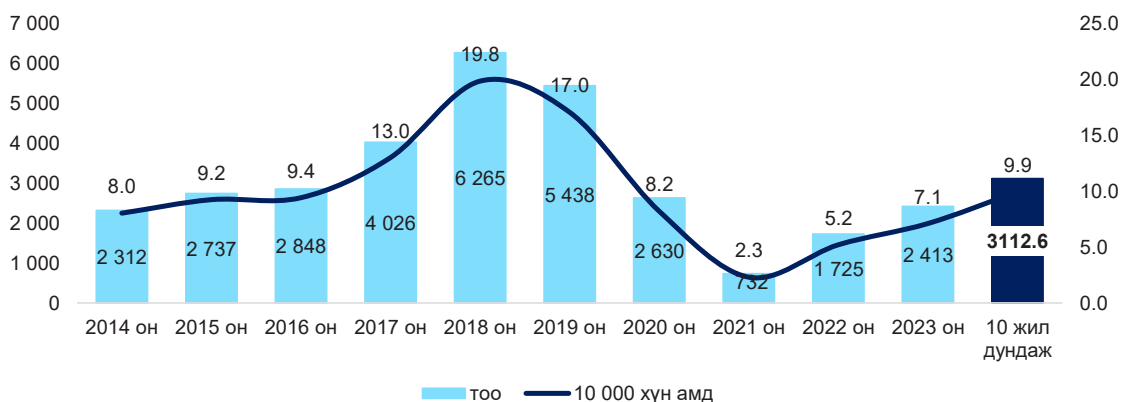

Сүүлийн 10 жилийн дунджаас 10 000 хүн амд Улаанбаатар 5.2-оор буурсан. Хангайн бүс 0.5-оор, Баруун бүс 2.0-оор, Зүүн бүс 8.9-оор, Төвийн бүс 19.1-оор тус тус өссөн байна.

6.4.1. ЦУСАН СУУЛГА ӨВЧИН

Улсын хэмжээнд 2023 онд цусан суулгын 2 413 тохиолдол бүртгэгдсэн 10 000 хүн амд 7.1 байгаа ба гэдэсний халдварт өвчний 31.2 хувийг эзэлж байна. Сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 700 тохиолдол буюу 10 000 хүн амд 2.8-оор буурсан боловч өмнөх онтой харьцуулахад 688 тохиолдол, 10 000 хүн амд 1.9-оор өссөн байна.

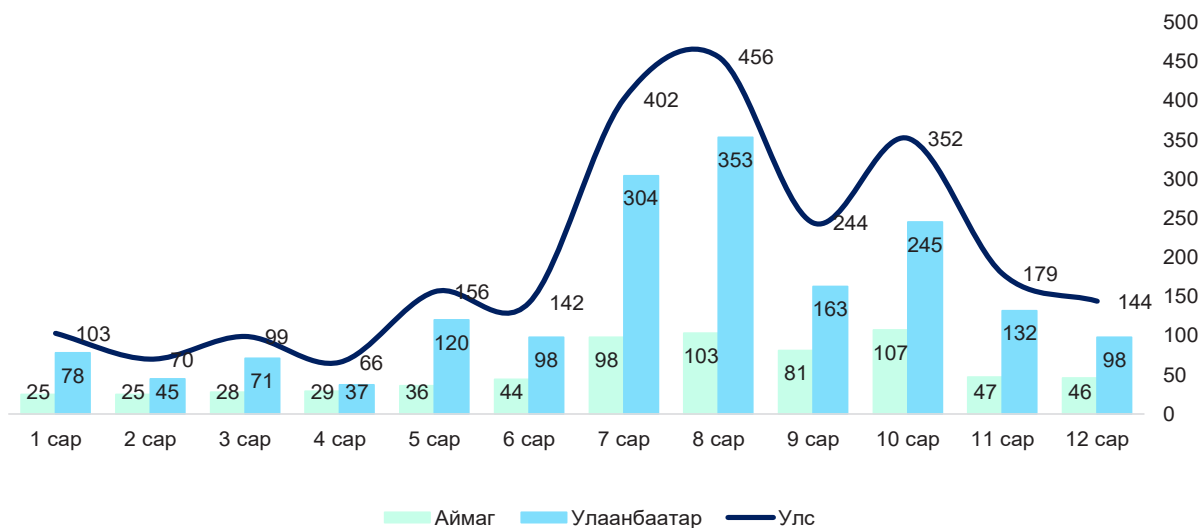
Зураг 6.14. Цусан суулга халдварын тохиолдол, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

Цусан суулга өвчний 48.4 хувь нь эрэгтэй, 51.6 хувь эмэгтэй байгаа ба насны ангиллаар авч үзвэл 54.2 хувь нь 5 хүртэлх насны, 18.6 хувь нь 5-9 насны, 4.8 хувь нь 10-14 насны хүүхдүүд эзэлж байна.

Цусан суулга өвчний онош тогтоогдсон байдлаас харахад 2 113 тохиолдлыг эмнэлзүйн шинж тэмдгээр оношилж, 300 тохиолдол нь эмнэлзүй лабораторийн шинжилгээгээр давхар баталсан байна. Нийгмийн байдлаар нь авч үзвэл нийт өвчлөгчдийн 8.7 хувь нь 1 хүртэлх насны буюу гэртээ байдаг хүүхдүүд, 51.6 хувийг цэцэрлэгийн хүүхдүүд, 19.6 хувийг сургуулийн сурагчид эзэлж байгаа дийлэнх буюу 79.9 хувийг эзэлж байна.

Зураг 6.15. Цусан суулга халдварын тохиолдол (бодит тоо), сараар, 2023 он

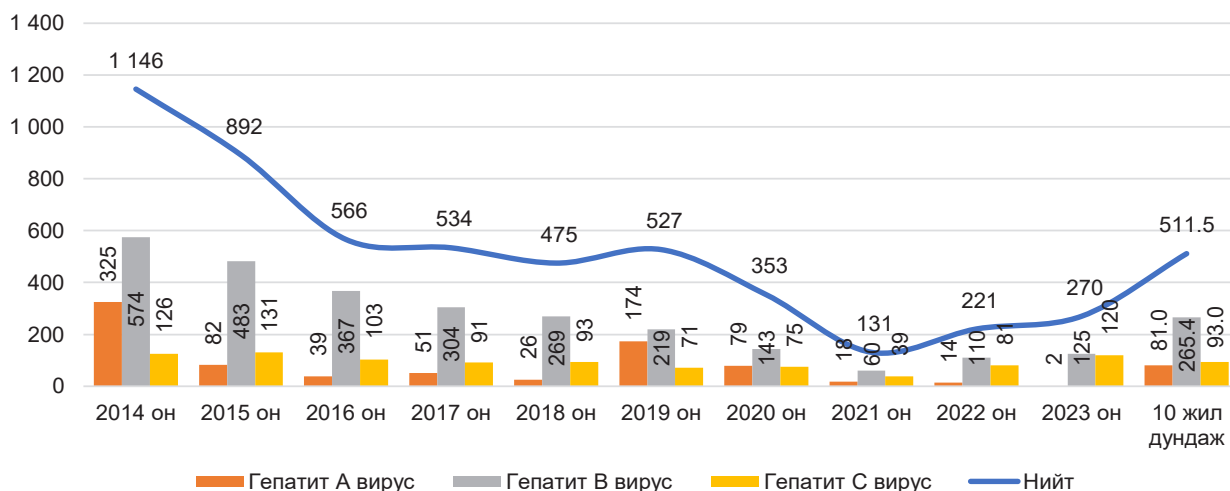

6.4.2. ГЕПАТИТ ВИРУС

Улсын хэмжээнд 2023 оны байдлаар гепатит вирусийн цочмог халдварын 270 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 0.8 байна. Өнгөрсөн онтой харьцуулахад 49 тохиолдол, 10 000 хүн амд 0.1-оор өссөн байна.

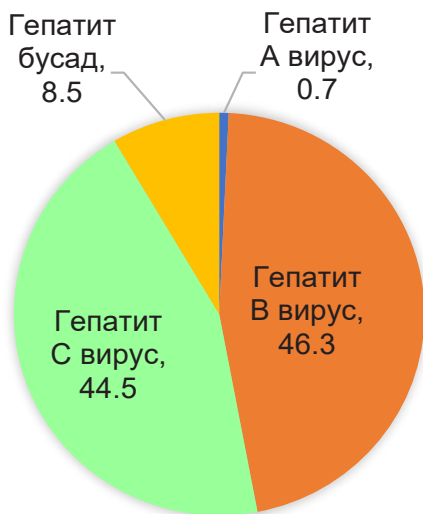

Зураг 6.16. Гепатит вирусийн бүртгэгдсэн тохиолдол, төрлөөр, 2014-2023 он

Улсын хэмжээнд сүүлийн 10 жилд бүртгэгдсэн гепатит вирусийн цочмог халдвар нь 2014 онд хамгийн их буюу 10 000 хүн ам тутамд 4.0 ногдож, 2016 оноос түүштай бүүрч байна. Нийт гепатит вирусийн халдварын 0.7 хувийг гепатит А вирусийн халдвар, 46.3 хувийг гепатит В вирусийн халдвар, 44.5 хувийг гепатит С вирусийн халдвар, 8.5 хувийг гепатит вирусийн бусад халдвар тус тус эзэлж байна.

Зураг 6.17. Гепатит вирусийн бүтэц (хувиар), 2023 он

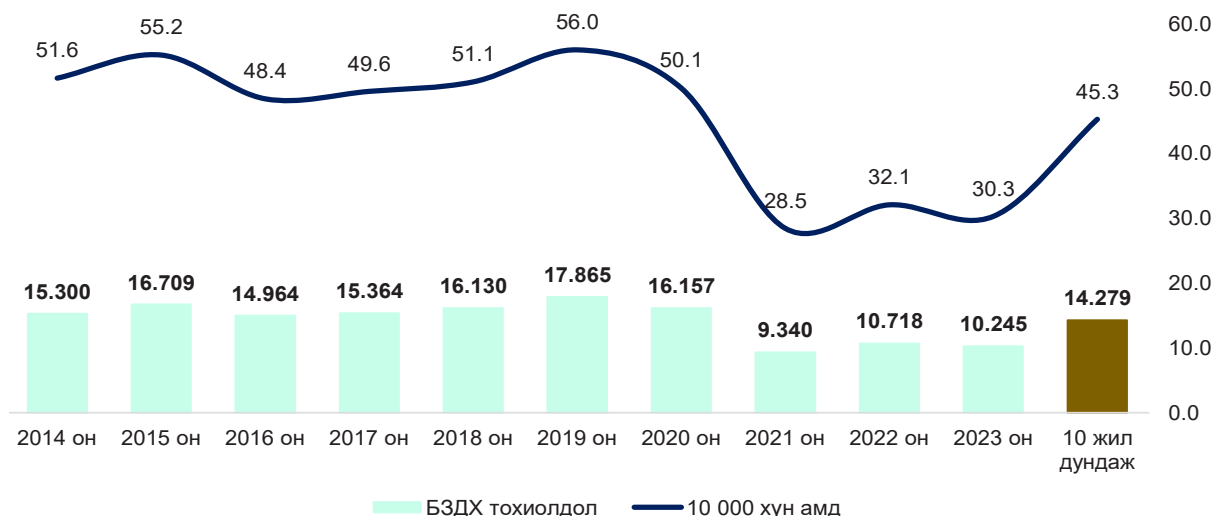

Тайлант онд бүртгэгдсэн тохиолдлын 54.1 хувь нь эрэгтэй, 45.9 хувь нь эмэгтэй, насны ангиллаар авч үзвэл 30.4 хувь нь 20-29 нас, 32.6 хувь нь 30-39 насныхан эзэлж байна. Нийт халдварын 88.9 хувь амбулаторит оношлогдсон байна. Гепатит вирусийн халдвараар 8 нас баралт бүртгэгдсэн байна. Нийгмийн байдлаар авч үзвэл нийт тохиолдлын 33.0 хувийг ажил эрхэлдэг, 22.2 хувийг ажилгүй, 10.0 хувийг тэтгэврийн насныхан, 7.4 хувийг малчин, 8.1 хувийг оюутан залуус эзэлж

6.5. БЭЛГИЙН ЗАМААР ДАМЖИХ ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

Бэлгийн замаар дамжих халдварын тохиолдол сүүлийн 10 жилийн дунджаар 14 279 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд харьцуулахад 45.5 байна. 2023 онд нийт 10 245 тохиолдол бүртгэгдсэн нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 4 034 тохиолдол буюу 10 000 хүн амд тутамд 15.0-оор бага, өмнөх онтой харьцуулахад 473 тохиолдлоор буурсан байна.

Зураг 6.18. Бэлгийн замаар дамжих халдварын тохиолдол (10 000 хүн амд), 2014-2023 он

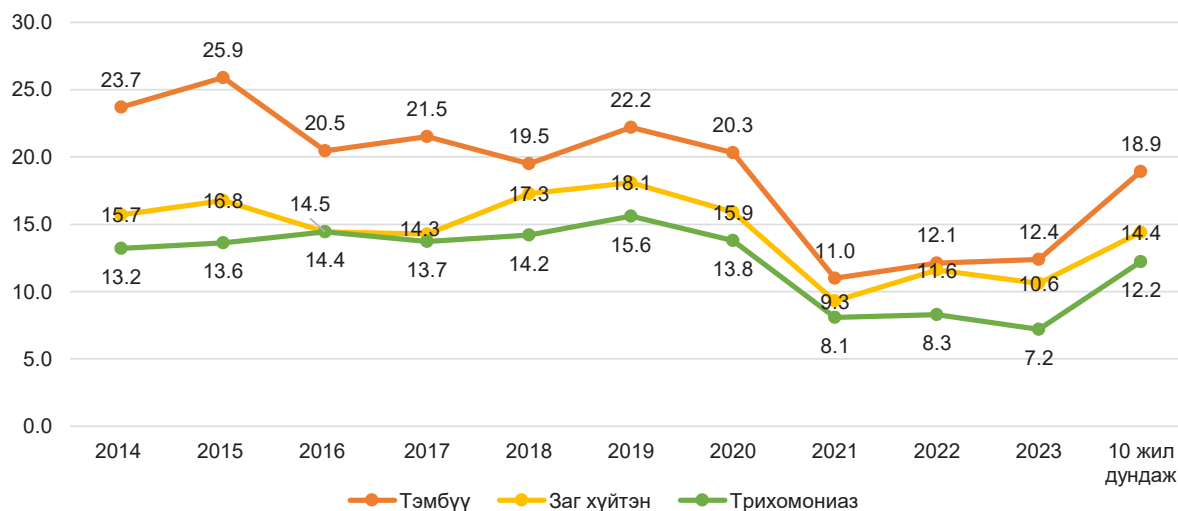

6.5.1. ЗОНХИЛОН ТОХИОЛДОХ БЭЛГИЙН ЗАМААР ДАМЖИХ ХАЛДВАР

Тэмбүү өвчний халдвар сүүлийн 10 жилийн дунджаар 5 912 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 18.9 байна. Тэмбүү өвчний халдварын 4206 тохиолдол 2023 онд бүртгэгдсэн нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1706-р буурсан боловч өмнөх оноос 154 тохиолдлоор өссөн үзүүлэлттэй байна. Энэ онд жирэмсний хяналтад шинээр 60 623 эмэгтэйчүүд хамрагдсанаас тэмбүү өвчний халдвар илрүүлэх шинжилгээг 98.8 хувьд нь хийсэн, үүнээс 1.6 хувьд нь тэмбүү өвчний халдвар илэрсэн байна.

Энэ нь “Халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх” арга хэмжээний хүрэх түвшнээс 0.1 пунктээр өндөр үзүүлэлттэй байна.

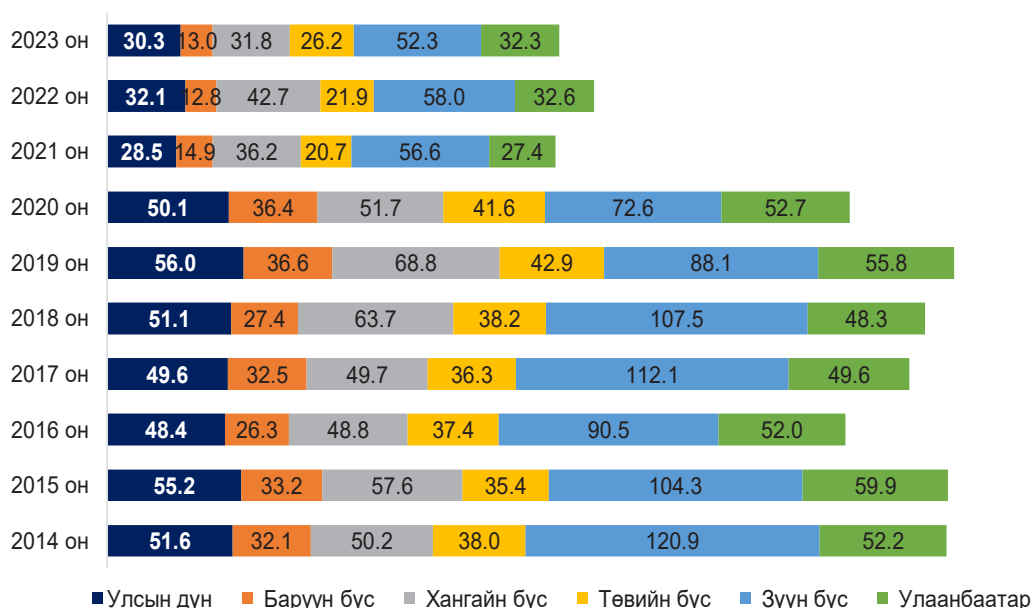
Зураг 6.19. Бэлгийн замаар дамжих халдвар (10 000 хүн амд), төрлөөр, 2014-2023 он

10 000 хүн амд тутамд сүүлийн 10 жилийн дунджаас тэмбүү 6.5-оор, заг хүйтэн 3.8-оор, трихомониаз 5.0-оор тус тус бага үзүүлэлттэй байна. Өмнөх онтой харьцуулахад тэмбүү 0.3-оор өссөн, заг хүйтэн 1.0-оор, трихомониаз 1.1-оор тус тус буурсан.

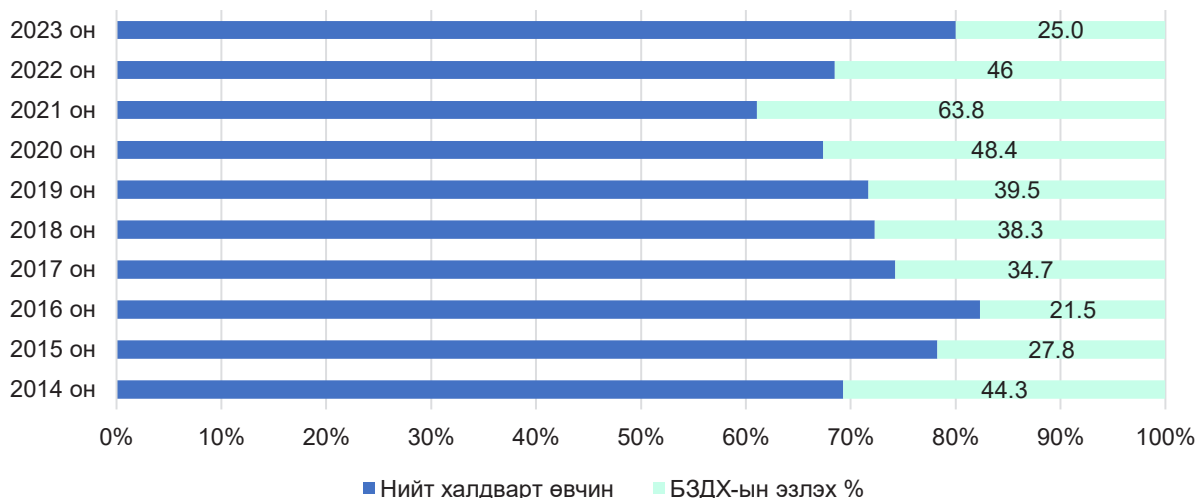

Зураг 6.20. Бэлгийн замаар дамжих халдвар (10 000 хүн амд), бүсээр, 2014-2023 он

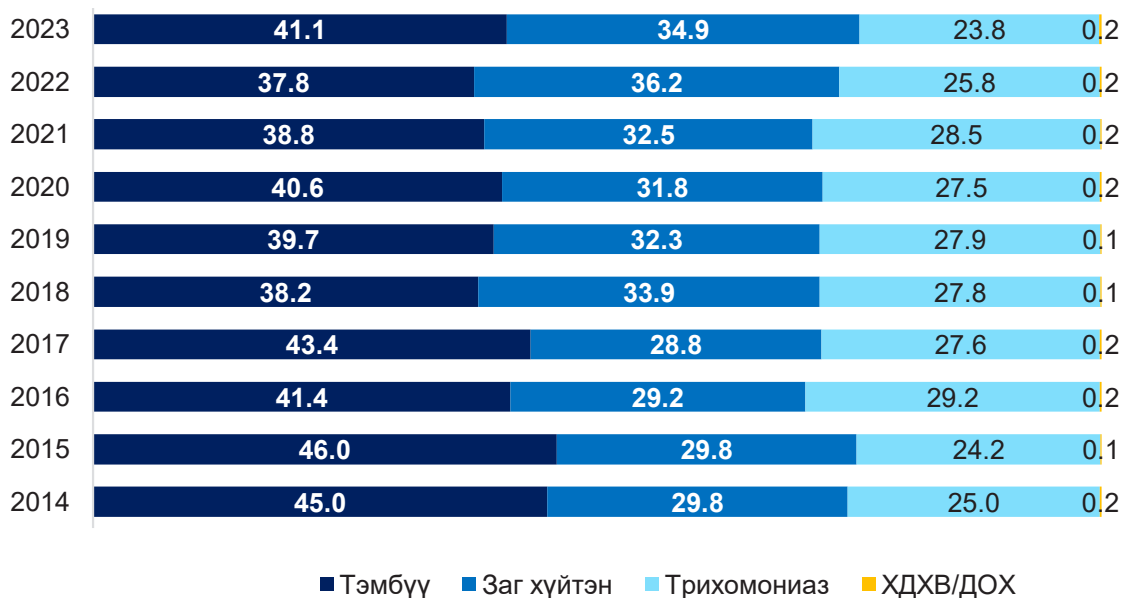
Бүс нутгаар сүүлийн 10 жилийн байдлаар 10 000 хүн амд Зүүн бүс 34.0-оор, Хангайн бүс 18.3-оор, Улаанбаатар 14.0, Баруун бүс 13.5-оор, Төвийн бүс 7.7-оор тус тус бага үзүүлэлттэй байна. Сүүлийн 10 жилийн дунджаар нийт халдварт өвчний бэлгийн замаар дамжих халдвар 36.0 хувь байгаа ба 2023 онд бэлгийн замаар дамжих халдвар нийт халдварт өвчний 24.9 хувийг эзэлж байна.

Зураг 6.21. Нийт халдварт өвчинд бэлгийн замын халдварт өвчний эзлэх хувь, 2014-2023 он

Бэлгийн замын халдварт өвчний төрлөөр, сүүлийн 10 жилийн байдлаар харвал 2011-2012 онд гоноккокт халдвар нийт бэлгийн замаар дамжих халдварын 36.9-38.4 хувийг эзэлж тэргүүлдэг байсан бол 2014-2023 онд тэмбүү өвчний халдварын тохиолдол 37.8-46.0 хувийг эзэлж байна.

Зураг 6.22. Бэлгийн замын халдварт өвчин (хувиар), төрлөөр, 2014-2023 он

Сүүлийн 10 жилийн дунджаас тэмбүү өвчний тохиолдол 0.1, трихомониаз 2.9 пунктээр тус тус өссөн бол, заг хүйтэн 3.0 пунктээр өссөн.

Улсын хэмжээнд 2023 онд төрөлхийн тэмбүү өвчний 31 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 11 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна.

Орон нутгаас Архангай, Дархан-Уул, Дорноговь, Орхон, Өвөрхангай, Сүхбаатар, Хөвсгөл аймгуудад тус бүр 1 тохиолдол, Завхан 2, Өмнөговь 3, Улаанбаатар хотод 19 тохиолдол бүртгэгдсэн байна.

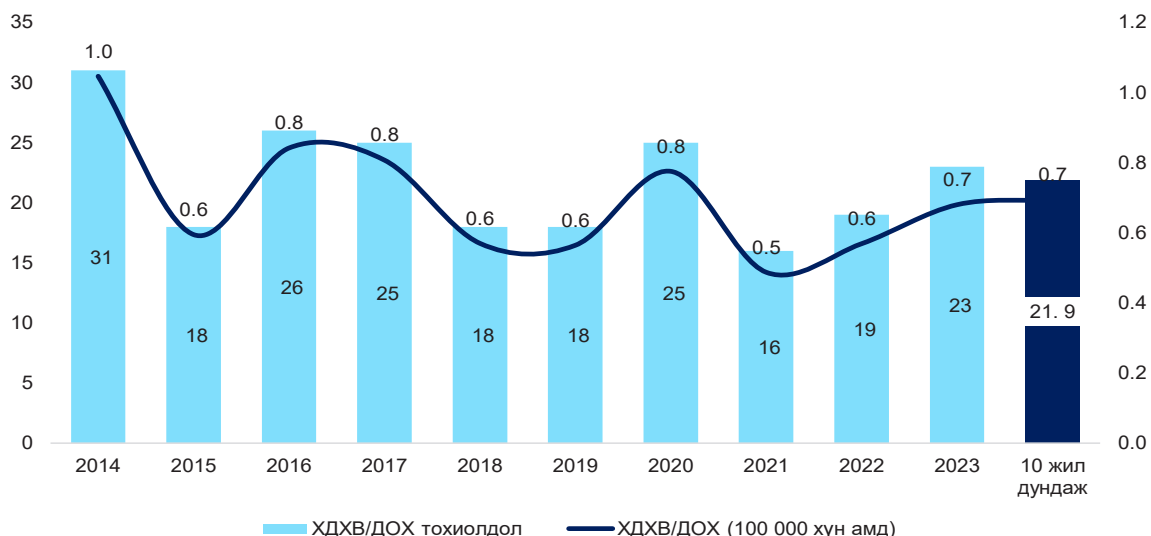
6.5.2. ХДХВ/ДОХ-ЫН ХАЛДВАР

Монгол Улсын нийт хүн амын дунд Хүний дархлал хомсдолын вирусийн халдварын тархалтын түвшин 0.1 хувиас бага, эрсдэлт бүлгийн хүн амын дунд 5.0 хувиас бага байгаа нь нийт хүн амын дунд бага, эрсдэлт бүлгийн хүн амын дунд төвлөрсөн тархалттай орны тоонд орж байна.

1992 онд Монгол Улсад ХДХВ/ДОХ-ын анхны тохиолдол бүртгэгдсэнээс хойш 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар ХДХВ/ДОХ-ын нийт 369 тохиолдол бүртгэгдэж, үүнээс 23 тохиолдол нь энэ онд шинээр бүртгэгдсэн байна. 51 нас баралтын тохиолдол бүртгэгдсэн байна.

Зураг 6.23. ХДХВ/ДОХ-ын халдварын тохиолдол (бодит тоо, 100 000 хүн амд), 2014-2023 он

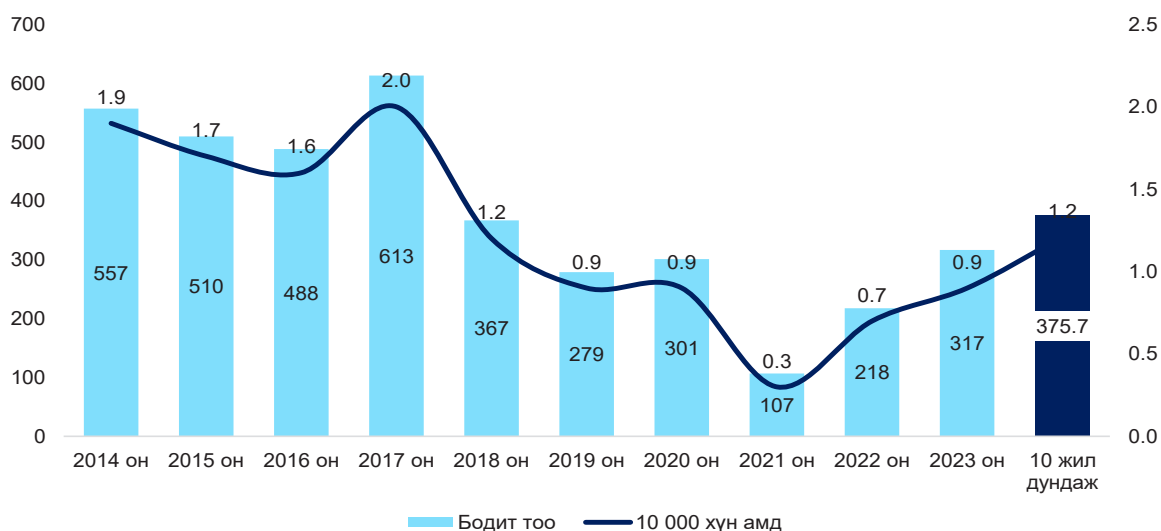
6.6. ЗООНОЗЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

Сүүлийн 10 жилийн дунджаар зоонозын халдварт өвчний 375.7 тохиолдол бүртгэгдэж, нийт тохиолдлын 57.1%-ийг хачгаар дамжих халдварт өвчин эзэлж байна. Сүүлийн жилүүдэд тарваган тахал, боом, галзуугийн халдварын намжмал, хачгаар дамжих халдвар нэмэгдэж, хумхаа, эбола, зика, денге чичрэг зэрэг өвчин бусад улсаас зөөвөрлөгдөн орж ирэх эрсдэл өндөр байна.

Боомын хүний өвчний тохиолдол сүүлийн жилүүдэд бүүрч, жилд 1-3 тохиолдол бүртгэгдэж байгаа бол хумхаа өвчний зөөвөрлөгдөн ирсэн тохиолдлууд 22 бүртгэгдсэн байна.

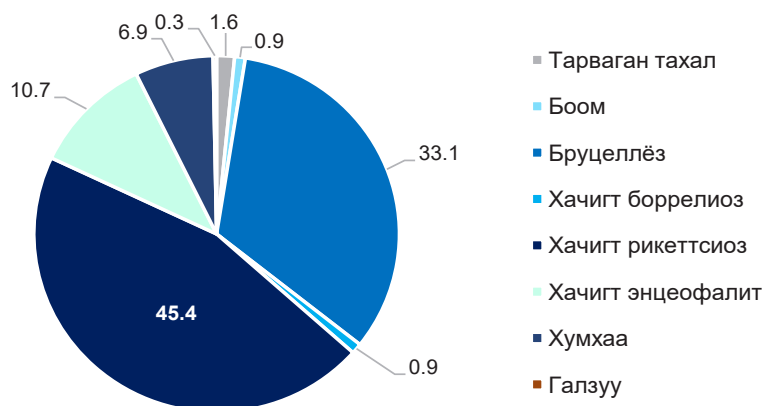
Улсын хэмжээнд 2023 онд зоонозын халдварт өвчний 317 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 0.9 байгаа ба сүүлийн 10 жилийн дунджаас 58.7 тохиолдол буюу 10 000 хүн ам тутамд 0.3-оор бага үзүүлэлттэй байна.

Зураг 6.24. Зоонозын халдварт өвчний тохиолдол, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

Улсын хэмжээнд 2023 онд бүртгэгдсэн зоонозын халдварт өвчний 45.4 хувь хачигт рикеттсиоз, 33.1 хувь бруцеллез, 10.7 хувь хачигт энцефалит, 6.9 хувь хумхаа, 1.6 хувь тарваган тахал, 0.9 хувь хачигт боррелиоз, 0.9 хувь боом, 0.3 хувийг галзуу өвчин тус тус эзэлж байна.

Зураг 6.25. Зоонозын халдварт өвчний бүтэц (хувиар), 2023 он

БҮЛЭГ 7

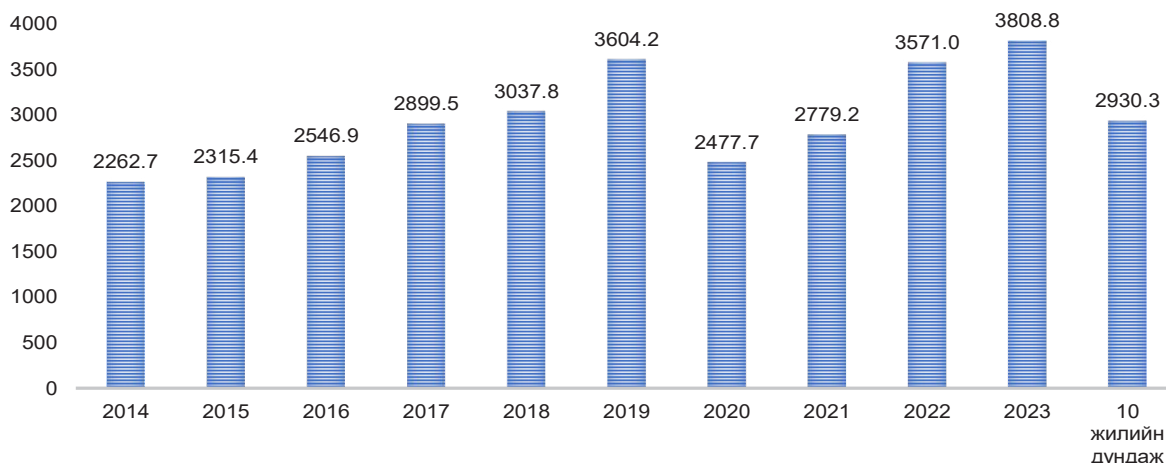
ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧЛӨЛ

БҮЛЭГ 7. ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧЛӨЛ

Монгол улсад сүүлийн 30 жилд урьдчилан сэргийлж, эрт илрүүлэх, эмчлэн эдгэрүүлэх боломжтой, хүн амын зан үйл, нийгмийн хүчин зүйлээс ихээхэн шалтгаалдаг халдварт бус өвчин зонхилж, үүнээс шалтгаалсан нас баралт нэмэгдсээр байна. Халдварт бус өвчний тэргүүлэх шалтгаанд хоол боловсруулах, амьсгал, зүрх судас, шээс бэлгэсийн тогтолцооны өвчин орж, архаг хэлбэрт шилжин, хожуу үед оношлогдон, өндөр өртөгтэй тусламж, үйлчилгээ авч санхүүгийн өндөр эрсдэл дагуулж байна.

2023 онд улсын хэмжээнд хүн амын өвчлөлийн тохиолдол 3.8 саяд (давхардсан тоогоор) хүрч, 2014 оноос 1546.1 мянгаар, өмнөх оноос 237.8 мянгаар тус тус нэмэгдсэн байна.

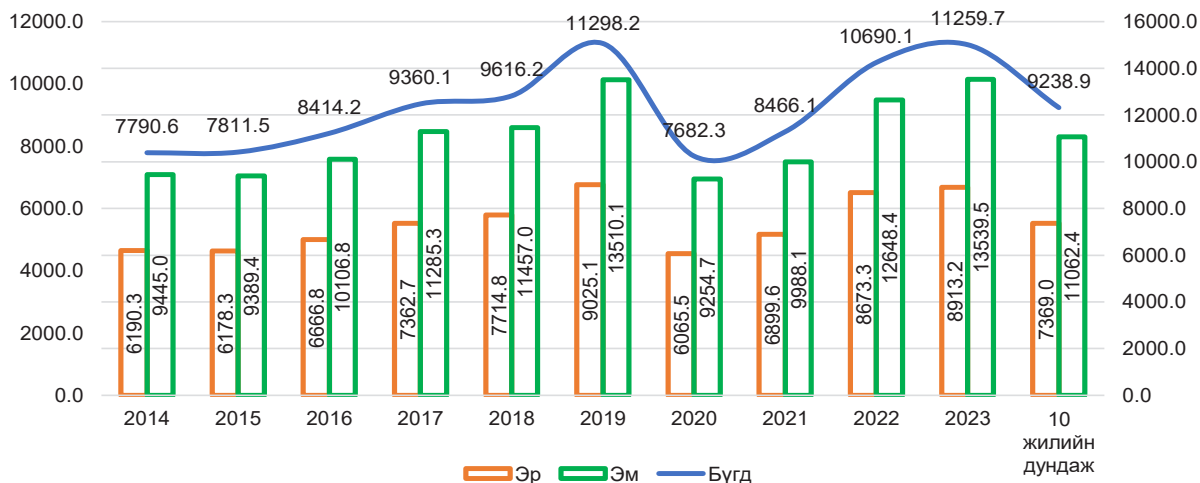
Зураг 7.1. Хүн амын өвчлөлийн тохиолдол, мянган хүн амд

7.1. ХҮН АМЫН АМБУЛАТОРИЙН ӨВЧЛӨЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН

Улсын хэмжээнд 2023 онд 10 000 хүнд ногдох амбулаторийн өвчлөлийн түвшин (давхардсан тоогоор) 11 259.7 болж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 2020.8 -оор, өмнөх оноос 569.6-оор тус тус нэмэгдсэн байна. Тухайн онд 10 000 эрэгтэйд 8913.2, эмэгтэйд 13539.5 бүртгэгдсэн байна.

Зураг 7.2. Амбулаторид бүртгэгдсэн хүн амын нийт өвчлөл, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

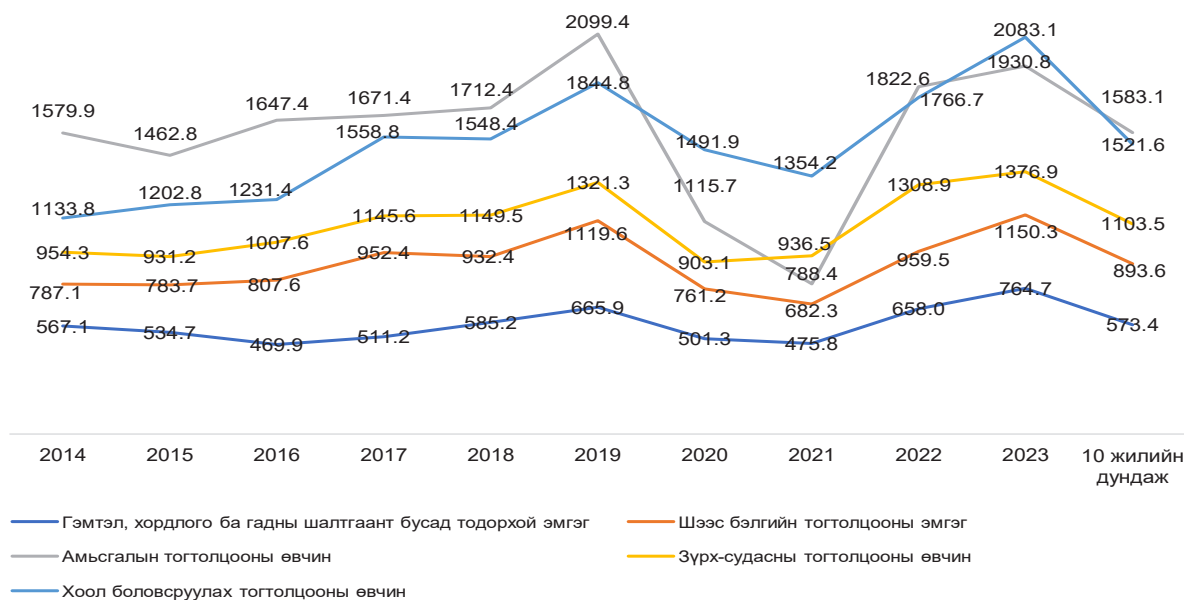

2023 оны байдлаар амбулаторийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд:

- Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	2083.1
- Амьсгалын тогтолцооны өвчин	1930.8
- Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	1376.9
- Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	1150.3
- Гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	764.7

Зураг 7.3. Амбулаторийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

Хүснэгт 7.1. Амбулаторийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, байршлаар, эзлэх хувиар, 2014-2023

Улсын дундаж	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Нийт	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	14.9	15.7	14.9	16.7	16.1	16.3	17.8	16.0	16.5	18.5
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	20.7	19.1	20.0	17.9	17.8	18.6	13.8	9.3	17	17.1
Зүрх, судасны тогтолцооны өвчин	12.5	12.2	12.2	12.2	12.0	11.7	12.3	11.1	12.2	12.2
Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	10.3	10.2	9.8	10.2	9.7	9.9	10.6	8.1	8.9	10.2
Гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	7.4	7.0	5.7	5.5	6.1	5.9	6.5	5.6	6.2	6.8
Бусад	35.7	36.5	36.9	36.8	37.9	36.9	38.1	50.3	40.1	35.2
Улаанбаатар	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Нийт	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	12.8	13.6	13.2	15.4	14.4	14.9	16.7	15.0	15.3	16.6
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	19.7	17.2	17.7	14.2	14.3	15.2	10.7	7.9	11.6	13.2
Зүрх, судасны тогтолцооны өвчин	11.2	10.6	10.8	10.8	10.0	10.4	10.6	9.8	10.5	11.2
Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	8.5	8.9	8.6	9.3	8.7	9.3	9.8	7.4	8.8	10.1
Гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант	10.5	10.3	8.3	8.0	9.4	9.1	8.7	9.1	10	10.8
Бусад	37.3	39.4	41.4	42.3	43.2	41.2	43.5	50.8	43.7	38.1

Тайлант онд хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгааныг байршлаар авч үзвэл 10 000 хүн амд ногдох хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин Улаанбаатарт 1958.4 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 198.8, орон нутагт 2197.5 байгаа нь 424.6 -оор тус тус нэмэгдсэн.

Амьсгалын тогтолцооны өвчин Улаанбаатар 1560.9 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 229.3, орон нутагт 2270.2 байгаа нь 13.3-оор тус тус нэмэгдсэн.

Зүрх судасны тогтолцооны өвчин Улаанбаатарт 1326.0, орон нутагт 1423.6 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 119.9 ба 23.8 -оор тус тус нэмэгдсэн.

Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин Улаанбаатарт 1193.2, орон нутагт 1111.0 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 182.1 ба 197.1-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

Гэмтэл, хордлого ба гаднынн шалтгаант бусад тодорхой эмгэг Улаанбаатарт 1273.8, орон нутагт 297.5 ногдож байгаа ба нь өмнөх онтой харьцуулахад 128.7 ба 70.4-оор тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

10 000 эмэгтэй хүн амд ногдох амбулаторид бүртгэгдсэн өвчлөлийн түвшин эрэгтэйчүүдтэй харьцуулахад 1.6 дахин их байна. Өвчлөлийн шалтгаанаар авч үзвэл осол гэмтэл эрэгтэйчүүдэд эмэгтэйчүүдээс 1.4 дахин их, бусад өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаанууд 1.1-2.9 дахин бага байна.

Хүснэгт 7.2. Амбулаторийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, нас, хүйс, байршлаар, 10 000 хүн амд, 2023 он

Үзүүлэлт	Нийт өвчлөл	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	Гэмтэл, хордлого ба бусад гаднынн шалтгаант тодорхой эмгэг
Хүйс						
Эрэгтэй	8913.2	1600.6	1848.8	1018.2	574.9	905.8
Эмэгтэй	13539.5	2551.8	2010.4	1725.4	1709.4	627.5
Насны бүлэг						
Эрэгтэй						
20 хүртэлх	8944.8	1719.6	3239.8	74.7	328.0	914.5
20-44	5838.4	1046.9	740.7	545.0	460.6	978.5
45-64	11954.1	2069.8	970.6	2792.5	938.3	788.7
65 ба түүнээс дээш	23277.9	3371.8	1836.2	7032.9	2529.5	678.4
Эмэгтэй						
20 хүртэлх	8825.4	1978.1	3084.3	80.6	389.5	565.9
20-44	12072.3	2258.8	1182.2	955.0	2570.2	598.6
45-64	20607.8	3664.6	1515.2	4198.7	2456.2	730.6
65 ба түүнээс дээш	28025.6	4137.4	1818.2	8286.5	2409.2	838.7
Байршил						
Хот	11801.6	1958.4	1560.9	1326.0	1193.2	1273.8
Хөдөө	10762.6	2197.5	2270.2	1423.6	1111.0	297.5
Бүсээр						
Баруун	12941.1	2901.2	2106.0	1798.4	1481.8	346.5
Хангайн	9290.6	1790.2	1818.0	1450.9	1105.1	258.9
Төв	10662.2	2123.4	2676.9	1152.5	946.9	351.8
Зүүн	10916.1	2161.2	2845.1	1280.7	823.3	188.9
Улсын дундаж	11 259.7	2083.1	1930.8	1376.9	1150.3	764.7

Хүн амын өвчлөлийг бүс нутгаар тэргүүлэх 3 шалтгааныг авч үзвэл:

Баруун бүсэд

-хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	2901.2
-амьсгалын тогтолцооны өвчин	2106.0
-зүрх судасны тогтолцооны өвчин	1798.4

Хангайн бүсэд

-амьсгалын тогтолцооны өвчин	1818.0
-хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	1790.2
-зүрх судасны тогтолцооны өвчин	1450.9

Төвийн болон зүүн бүсэд

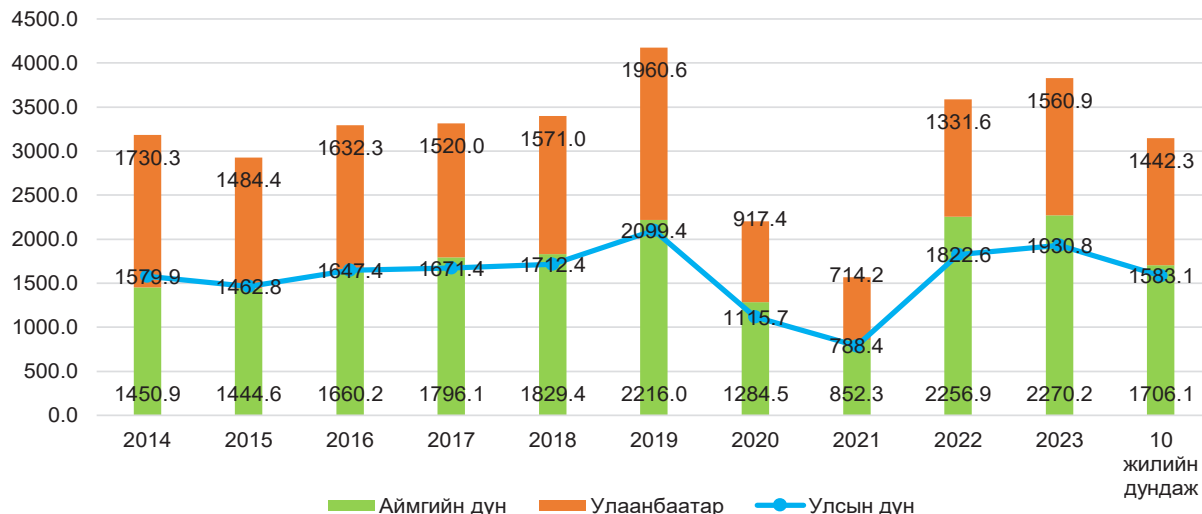
-амьсгалын тогтолцооны өвчин	2676.9 ба 2845.1
-хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	2123.4 ба 2161.2
-зүрх судасны тогтолцооны өвчин	1152.5 ба 1280.7 байна.

Мөн амьсгалын болон хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин Баруун, Төв, болон Зүүн бүсэд, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин Баруун бүсэд, зүрх судасны тогтолцооны өвчин Баруун болон Хангайн бүсэд улсын дундажтай харьцуулахад өндөр байна.

7.1.1. АМЬСГАЛЫН ТОГТОЛЦООНЫ ӨВЧЛӨЛ

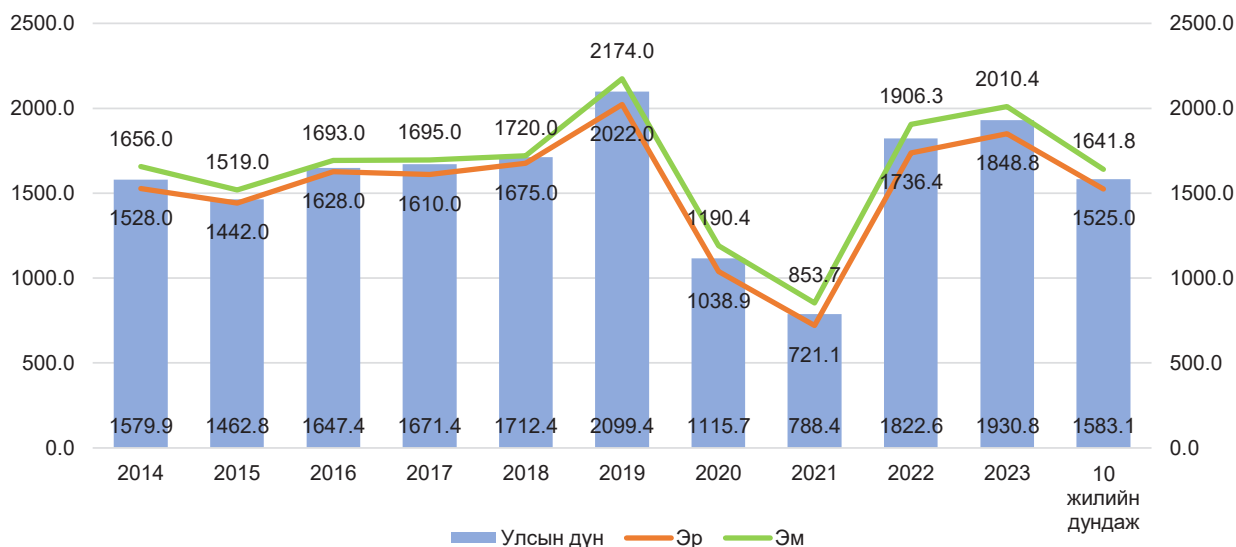
Улсын хэмжээнд 10 000 хүн амд ногдох амьсгалын тогтолцооны өвчлөл 1930.8 болж, сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 347.7-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 108.2-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

Зураг 7.4. Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, байршлаар, 2014-2023 он

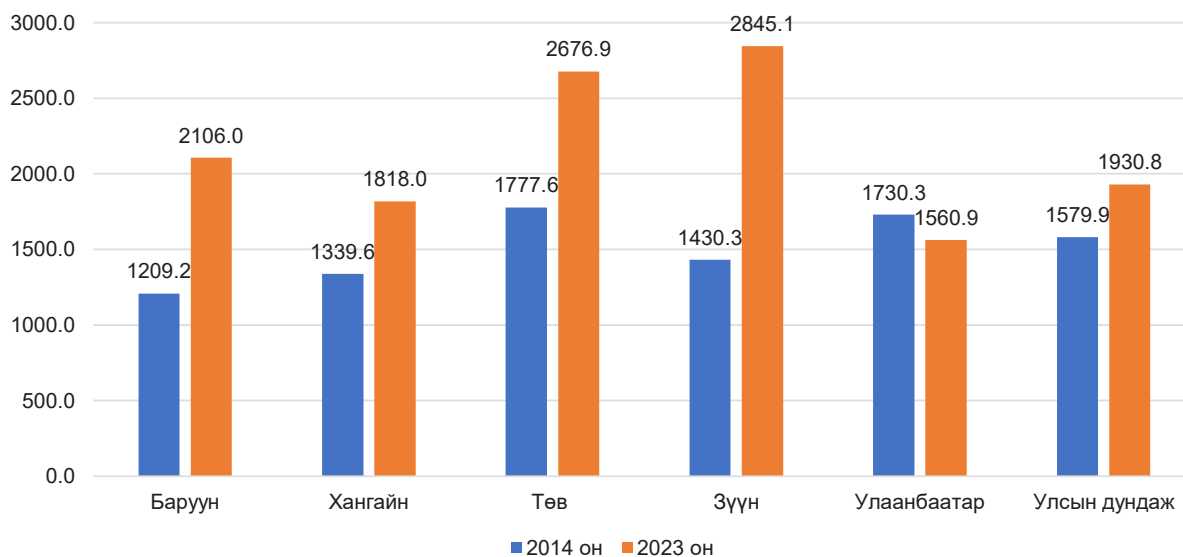
Байршлаар харуулбал орон нутагт 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл 2270.2 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 564.1-оор, харин Улаанбаатарт 1560.9 бол 118.6 -оор тус тус нэмэгдсэн байна.

Зураг 7.5. Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

Амьсгалын тогтолцооны өвчлөлийн түвшнийг хүйсээр харуулбал, 10 000 эрэгтэйд 1848.8 болж, сүүлийн 10 жилийн дундажас 323.8-оор, эмэгтэйд 2010.4 болж, 10 жилийн дундажас 368.6-оор тус тус өссөн байна.

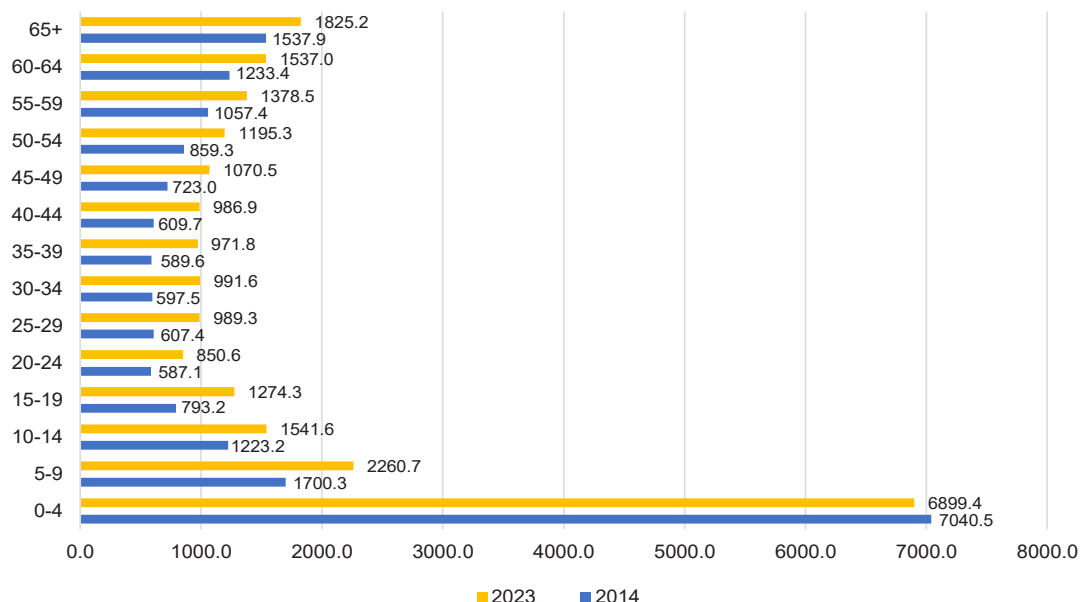
Зураг 7.6. Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, бүсээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он

Амьсгалын тогтолцооны өвчлөлийн түвшнийг газарзүйн байршлаар нь харуулбал, 2023 оны байдлаар 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл Зүүн бүсэд хамгийн өндөр байна.

Зураг 7.7. Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, насны бүлгээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он

Амьсгалын тогтолцооны өвчлөлийн түвшнийг 2014 онтой харьцуулахад 0-4 наснаас бусад бүх насанд жигд нэмэгдсэн байна. 2023 онд 5 хүртэлх насны хүүхдэд хамгийн өндөр буюу нийт өвчлөлийн 38.4 хувийг эзэлж байна. Насны бүлгээр өмнөх онтой харьцуулахад 5 хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөл 1.0 дахин, 65-аас дээш насны хүн амын өвчлөл 0.9 дахин нэмэгдсэн байна.

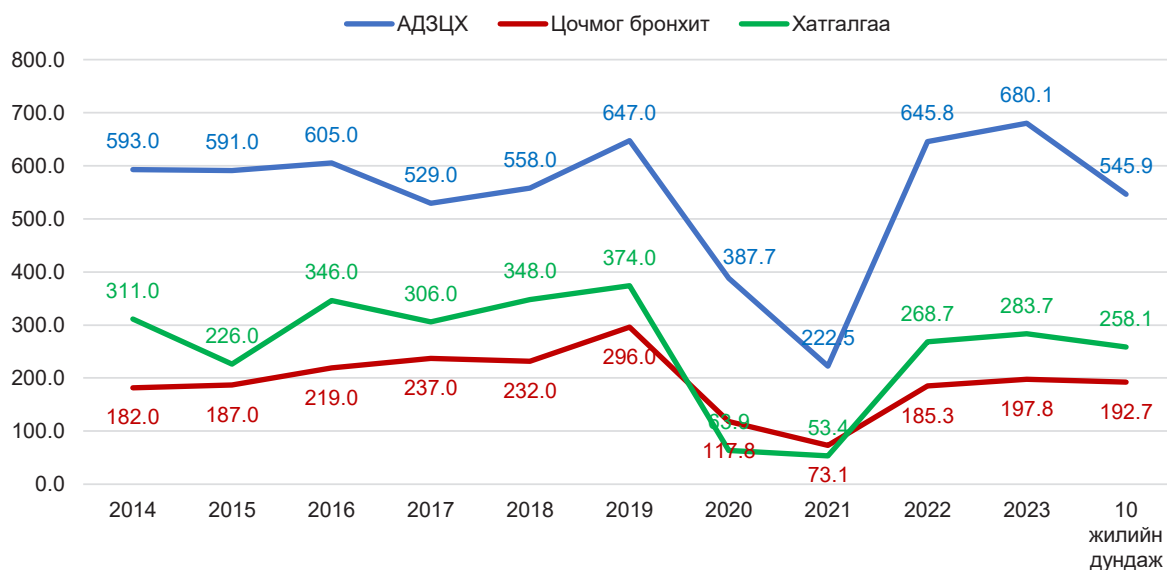
Хүснэгт 7.3. Амьсгалын тогтолцооны өвчлөлд эзлэх хувь, хүйсээр, 2014, 2023 он

Тэргүүлэх өвчлөлүүд	2014 он			2023 он		
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд
Амьсгалын дээд замын цочмог халдвар	36.5	36.5	36.5	36.3	34.2	35.2
Томуу, томуу төст	13.2	14.0	13.6	7.3	7.4	7.3
Уушгины хатгалгаа	20.8	17.8	19.2	10.7	9.9	10.2
Цочмог бронхит	12.1	10.5	11.2	16.0	13.6	14.7
Уушгины архаг бөглөрөлт өвчин	5.6	6.6	6.1	7.7	9.1	8.4
Бусад	11.8	14.6	13.4	22.0	25.8	24.2

Амьсгалын тогтолцооны өвчлөлд амьсгалын дээд замын цочмог халдварууд 35.2 хувьтай тэргүүлж байгаа бөгөөд 2014 онтой харьцуулахад 1.3 хувиар буурсан байна. 2023 оны байдлаар цочмог бронхит 14.7 хувь, уушгины хатгалгаа 10.2, томуу, томуу төст өвчин 7.3, уушгины архаг бөглөрөлт өвчин 8.4 хувьтай тэргүүлж, бусад өвчлөл 24.1 хувийг эзэлж байна.

2014 онтой харьцуулвал, томуу, томуу төст өвчин 6.3 хувиар, уушгины хатгалгаа 9.0 хувиар буурч, цочмог бронхит 3.5, уушгины архаг бөглөрөлт өвчин 2.3 хувиар тус тус нэмэгдсэн байна. 2023 онд амьсгалын дээд замын цочмог халдвар, уушгины хатгалгаа эрэгтэйчүүдэд илүү бүртгэгдсэн байна.

Зураг 7.8. Амьсгалын тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

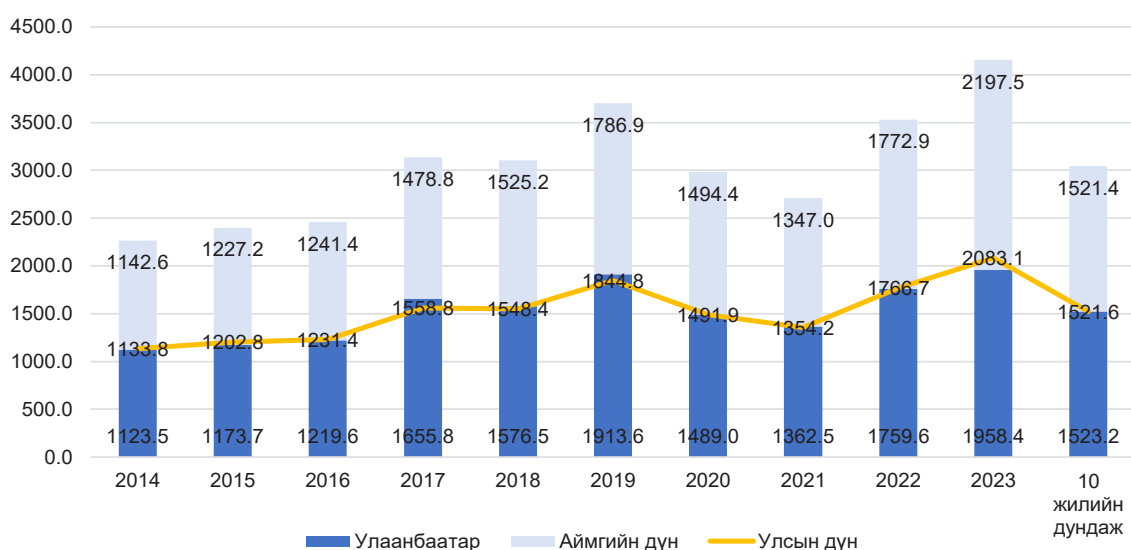

Амьсгалын дээд замын цочмог халдваруудыг сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 10 000 хүн ам тутамд 134.2-оор, уушгины хатгалгаа өвчин 5.1-оор, цочмог бронхит 25.6-оор тус тус нэмэгдсэн ба өмнөх оноос амьсгалын дээд замын цочмог халдварууд 34.3-оор, уушгины хатгалгаа 12.5-оор, цочмог бронхит 15.0-оор мөн тус тус нэмэгдсэн байна.

7.1.2. ХООЛ БОЛОВСРУУЛАХ ТОГТОЛЦООНЫ ӨВЧИН

Улсын хэмжээнд 10 000 хүн амд ногдох хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл 2083.1 болж, нийт өвчлөлийн 18.5 хувийг эзэлж байгаа ба сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 561.5-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 316.4-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

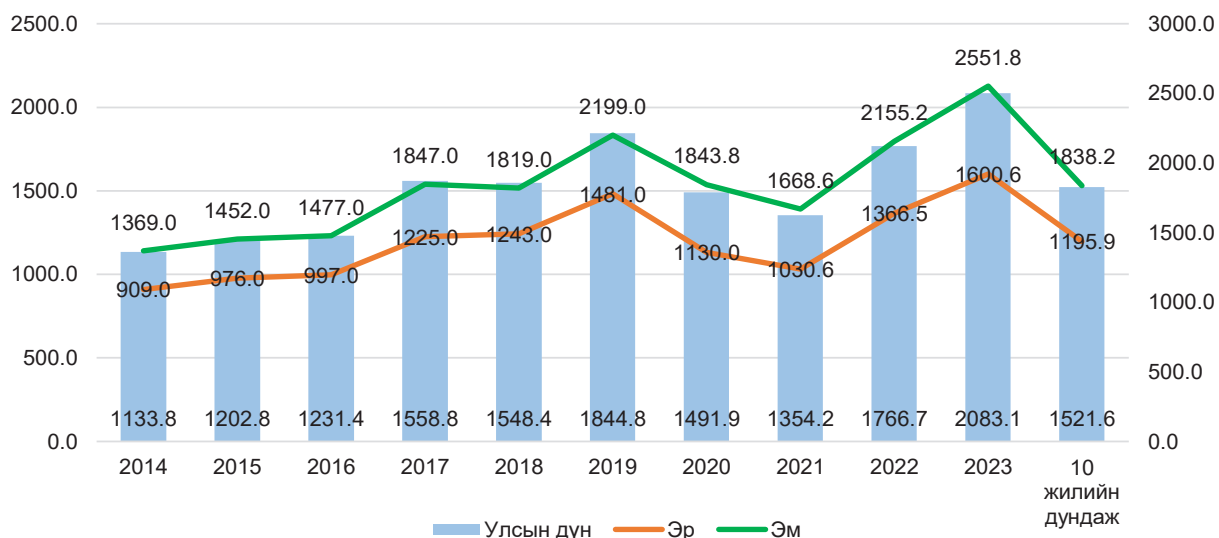
Зураг 7.9. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, байршлаар, 2014-2023 он

Байршлаар авч үзэхэд сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад Улаанбаатарт 435.2-оор, орон нутагт 676.1-оор тус тус өссөн байна.

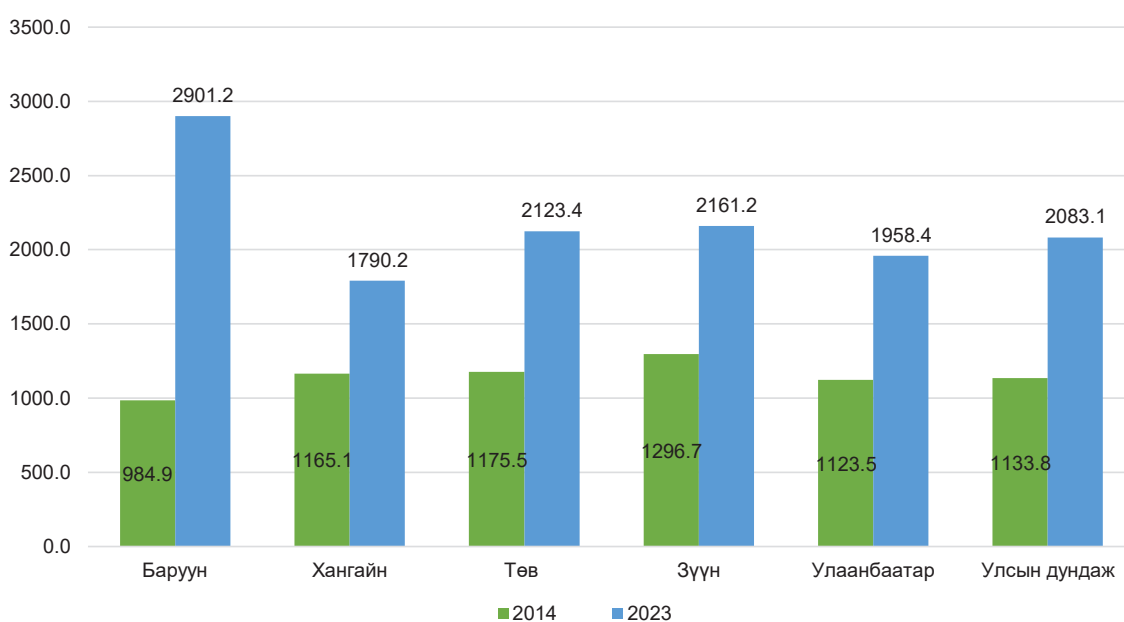

Зураг 7.10. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

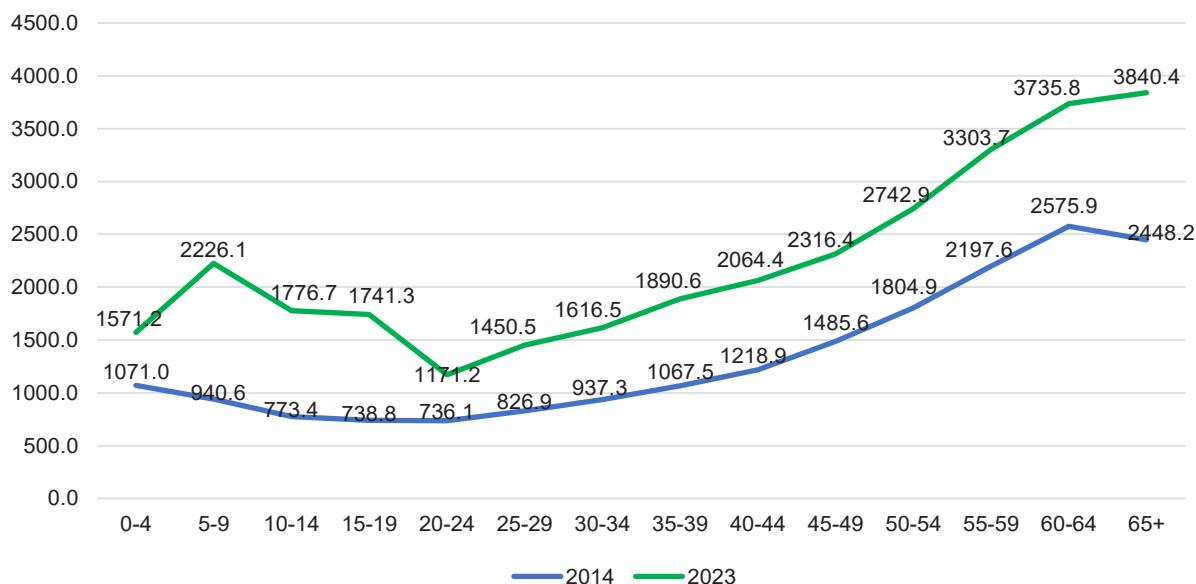
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөлийн түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 1600.6 болж 10 жилийн дунджаас 404.8-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 234.1-оор тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна. Харин 10 000 эмэгтэй хүн амд 2551.8 болж 10 жилийн дунджаас 713.6-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 396.6-оор тус тус өндөр байна.

Зураг 7.11. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, бүсээр, 10 000 хүн амд, 2014, 2023 он

Баруун бүсийн аймгуудад 2023 оны байдлаар 10 000 хүн амд ногдох хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл хамгийн өндөр 2901.2 ба 2014 онтой харьцуулахад 2.9 дахин өссөн бол Хангайн бүсийн аймгуудын өвчлөлийн түвшин 1.5 дахин өссөн нь хамгийн бага өсөлттэй байна.

Зураг 7.12. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, насны бүлгээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он

Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөлийн түвшнийг насны бүлгээр 2014 болон 2023 оныг харьцуулан харвал бүх насны бүлэг дэх өвчлөл нэмэгдсэн ба 2023 онд 65-аас дээш насанд хамгийн их буюу 3840.4 болж, 2014 оноос 1392.2-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 360.5-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 7.4. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл, дүнд эзлэх хувиар, 2014, 2023 он

Тэргүүлэх өвчлөлүүд	2014 он			2023 он		
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд
Амны хөндий, шүлсний булчирхай ба эрүүний өвчин	30.2	35.0	33.1	47.8	47.8	47.8
Улаан хоолой, ходоод, дээд гэдэсний өвчин	17.5	19.9	19.0	17.6	20.1	19.2
Элэгний өвчин	16.1	13.7	14.6	8.0	7.0	7.4
Цэсний хүүдий, цэсний зам ба нойр булчирхайн өвчин	12.5	17.1	15.3	11.2	15.4	13.8
Халдварт бус энтерит ба колит	10.9	6.6	8.3	6.1	3.7	4.6
Мухар олгойн өвчин	6.2	4.8	5.3	1.2	1.1	1.1
Хоол боловсруулах тогтолцооны бусад өвчин	6.6	2.9	4.4	8.1	4.9	6.1

Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчнүүдийн бүтцийг харахад 2023 онд амны хөндий, шүлсний булчирхай ба эрүүний өвчин 47.8 хувьтай тэргүүлж байгаа бөгөөд өмнөх оноос 2.6 хувиар нэмэгдсэн байна. Улаан хоолой, ходоод, дээд гэдэсний өвчин 19.2 хувь, цэсний хүүдий, цэсний зам ба нойр булчирхайн өвчин 13.8 хувь, элэгний өвчин 7.4 хувь, халдварт бус энтерит ба колит 4.6 хувь, мухар олгойн өвчин 1.1 хувийг тус тус эзэлж байна.

2023 оны байдлаар амны хөндий, шүлсний булчирхай ба эрүүний өвчин 2014 оноос 14.7 хувиар, улаан хоолой, ходоод, дээд гэдэсний өвчин 0.2 хувиар тус тус нэмэгдэж, элэгний эмгэг 7.2, цэсний хүүдий, цэсний зам ба нойр булчирхайн өвчин 1.5, халдварт бус энтерит ба колит 3.7 хувиар тус тус буурсан байна. Хүйсээр харуулбал, 2023 онд мухар олгойн өвчин, халдварт бус энтерит ба колит, элэгний эмгэг эрэгтэйд илүү хувийг эзэлж байна.

7.1.3. ЗҮРХ СУДАСНЫ ТОГТОЛЦООНЫ ӨВЧЛӨЛ

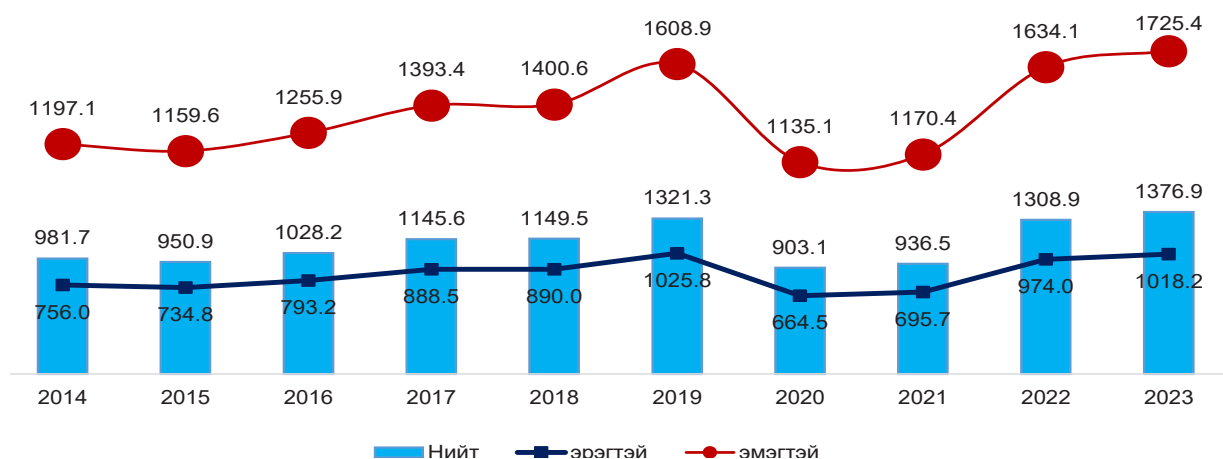
Зүрх судасны тогтолцооны өвчин Монгол улсын хүн амын дунд сүүлийн 30 жилийн хугацаанд нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан, өвчлөлийн 3 дахь шалтгаан болсоор байна.

Амбулаторид бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчин нийт хүн амын дунд бүртгэгдсэн өвчлөлийн 12.2 хувийг эзэлж байгаа нь 2014 онтой харьцуулахад 0.3 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Сүүлийн 10 жилийн дунджаар 10 000 хүнд харьцуулахад 1109.4 тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Зүрх судасны өвчлөл 2023 оны байдлаар 10 000 хүн амд 1376.9 болж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 267.5-оор, өмнөх оноос 68.0-оор тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

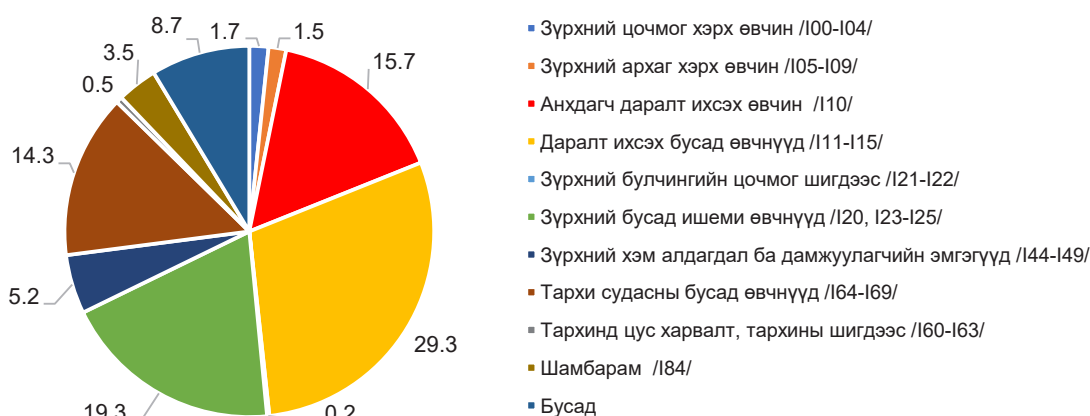
Байршлаар харуулбал орон нутагт 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл 1423.6 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 294.4-оор, Улаанбаатарт 1326.0 болж 238.6-оор тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 7.13. Зүрх, судасны тогтолцооны өвчлөлийн түвшин, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

Амбулаторид бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчлөлийг бүтцээр нь харуулбал: Артерийн даралт ихсэх өвчин хамгийн түгээмэл бүртгэгдсэн бөгөөд бөгөөд анхдагч даралт ихсэх өвчин 15.7 хувь, даралт ихсэх бусад өвчин 29.3 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд нийтдээ өвчлөлийн 45 хувийг эзэлж байна. Зүрхний ишеми өвчний тохиолдол нийт өвчлөлийн 19.3 хувийг эзэлж байна.

Зураг 7.14. Амбулаторид бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчлөлийн бүтэц, 2023 он

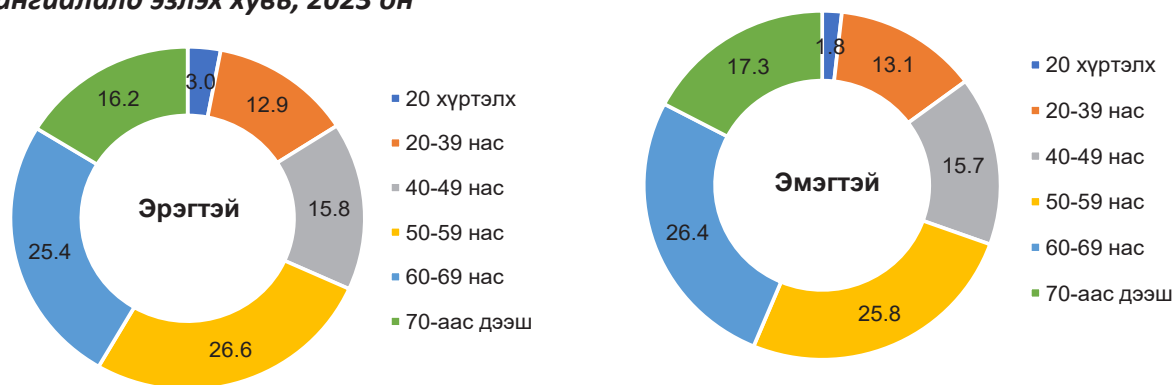

Хүснэгт 7.5. Амбулаторид бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчин, тэргүүлэх шалтгаанаар, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Артерийн даралт ихсэх өвчлөлийн түвшин, (I11-I15) 10 000 хүн амд										
Бүгд	112.9	121.1	153.8	213.3	267.3	299.4	251.6	285.2	415.7	403.6
эрэгтэй	237.1	245.0	257.0	249.2	219.9	254.1	155.1	133.9	162.7	147.5
эмэгтэй	425.7	437.5	460.5	448.9	399.3	458.8	293.3	259.8	313.8	283.8
Анхдагч даралт ихсэх өвчлөлийн түвшин, (I10) 10 000 хүн амд										
Бүгд	333.6	342.9	360.4	350.9	311.1	357.8	225.2	197.8	239.3	216.6
эрэгтэй	237.1	245.0	257.0	249.2	219.9	254.1	155.1	133.9	162.7	147.5
эмэгтэй	425.7	437.5	460.5	448.9	399.3	458.8	293.3	259.8	313.8	283.8
Зүрхний бусад ишеми өвчлөлийн түвшин (I20, I23-I25), 10 000 хүн амд										
Бүгд	224.6	201.1	211.0	252.3	234.2	265.4	180.7	192.9	260.3	266.3
эрэгтэй	190.5	171.0	180.5	217.3	204.1	229.3	149.9	160.7	218.4	224.4
эмэгтэй	257.3	230.2	240.7	286.0	263.4	300.5	210.7	224.3	300.9	306.9
Тархи судасны бусад өвчлөлийн түвшин (I64-I69), 10 000 хүн амд										
Бүгд	84.8	93.5	110.1	103.6	124.7	151.5	87.2	89.6	142.1	197.3
эрэгтэй	74.1	79.3	90.5	88.7	102.0	122.0	65.7	68.5	107.1	136.5
эмэгтэй	94.9	107.2	129.0	117.9	146.7	180.2	108.2	110.1	176.1	256.4
Зүрхний хэм алдагдал ба дамжуулагчийн эмгэгүүд (I44-I49), 10 000 хүн амд										
Бүгд	4.3	4.4	6.6	11.9	12.8	22.8	19.8	29.8	50.3	71.0
эрэгтэй	3.6	3.7	5.7	9.8	10.9	18.2	14.5	21.1	37.7	50.8
эмэгтэй	5.0	5.0	7.5	13.9	14.6	27.2	24.8	38.2	62.6	90.6

Зүрх судасны тогтолцооны өвчлөлийн түвшнийг хүйсээр харуулбал, эмэгтэйчүүдэд өвчлөлийн түвшин харьцангуй их байгаа ба 2023 оны байдлаар 10 000 эрэгтэйд 1018.2 болж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 179.3-оор, эмэгтэйд 1725.4 болж, 10 жилийн дунджаас 364.2-оор тус тус өссөн байна.

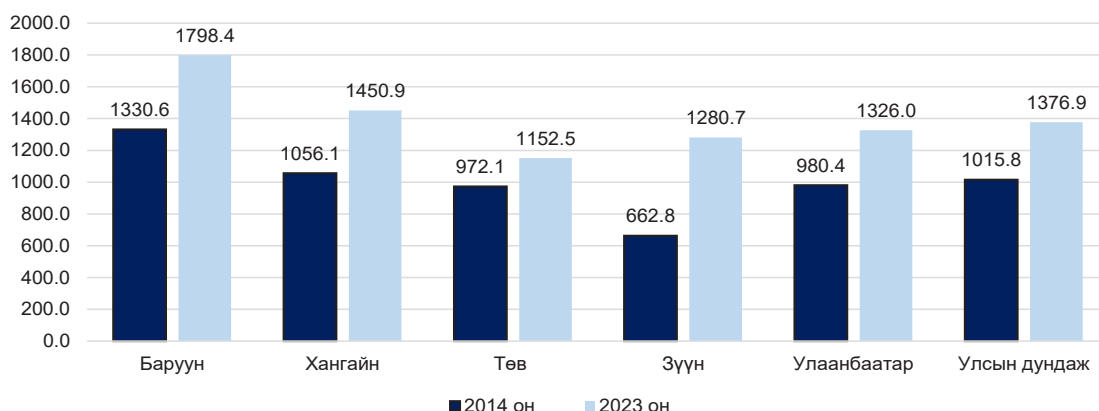
Зураг 7.15. Амбулаторид бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчлөл, насны ангиалалд эзлэх хувь, 2023 он

Зүрх судасны өвчлөлийг газарзүйн байршлаар нь харахад 2023 оны байдлаар 10 000 хүн амд улсын дундаж (1376.9)-аас Баруун бүсэд 421.5-оор, Хангайн бүсэд 74.1-оор тус тус өндөр ба Төв болон Зүүн бүс нь 96.1-224.4-оор бага байна. Харин Улаанбаатарт 1326.0 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 119.9-оор нэмэгдсэн байна.

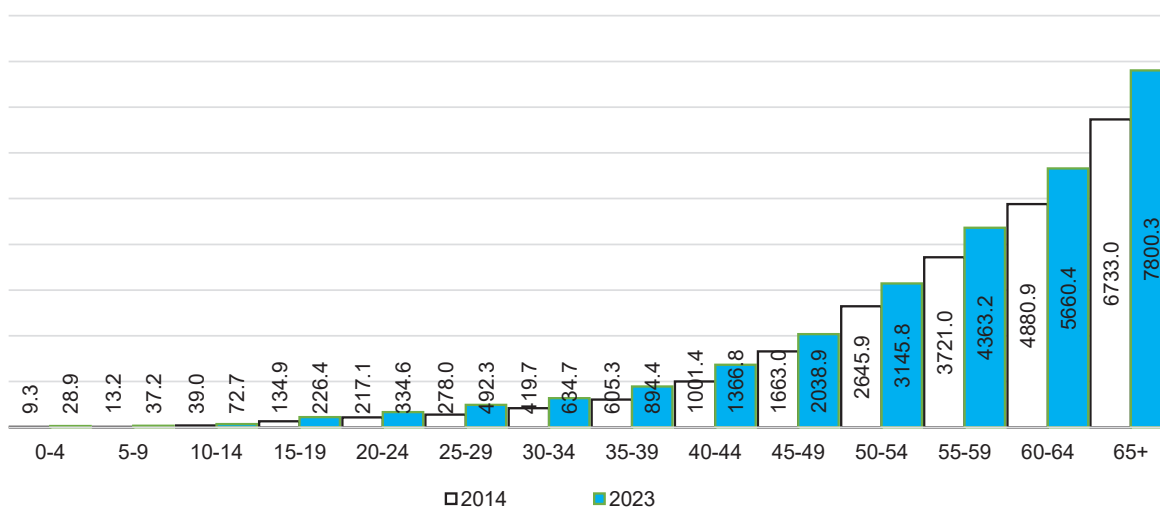

Зураг 7.16. Зүрх судасны өвчлөл, 10 000 хүн амд ногдохоор, бүсээр, 2014, 2023 он

Зүрх судасны тогтолцооны өвчлөлийн түвшнийг насны бүлгээр 2014 болон 2023 оныг харьцуулан харвал бүх насны бүлэг дэх өвчлөл нэмэгдсэн ба 2023 онд 65-аас дээш насанд хамгийн их буюу 7800.3 болж, 2014 оноос 1067.2-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 212.0-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

Зураг 7.17. Зүрх судасны тогтолцооны өвчлөл, насны бүлгээр, 10000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он

Хүний эрхтэн тогтолцооны өөрчлөлтөд агаар мандалд буй олон төрлийн бодисууд дангаараа болон хамтран нөлөөлдөг. Тэдгээрээс бүх тогтолцоонд сөрөг нөлөөтэй нь PM2.5 болон PM10 тоосонцор юм. PM2.5 тоосонцрын агууламж хүлцэх хэмжээнээс илүү гарснаар амьсгалын тогтолцооны, хавдар, зүрх судасны тогтолцооны болон нөхөн үржихүйн тогтолцооны өвчлөлийн шалтгааны нэг болдог байна.

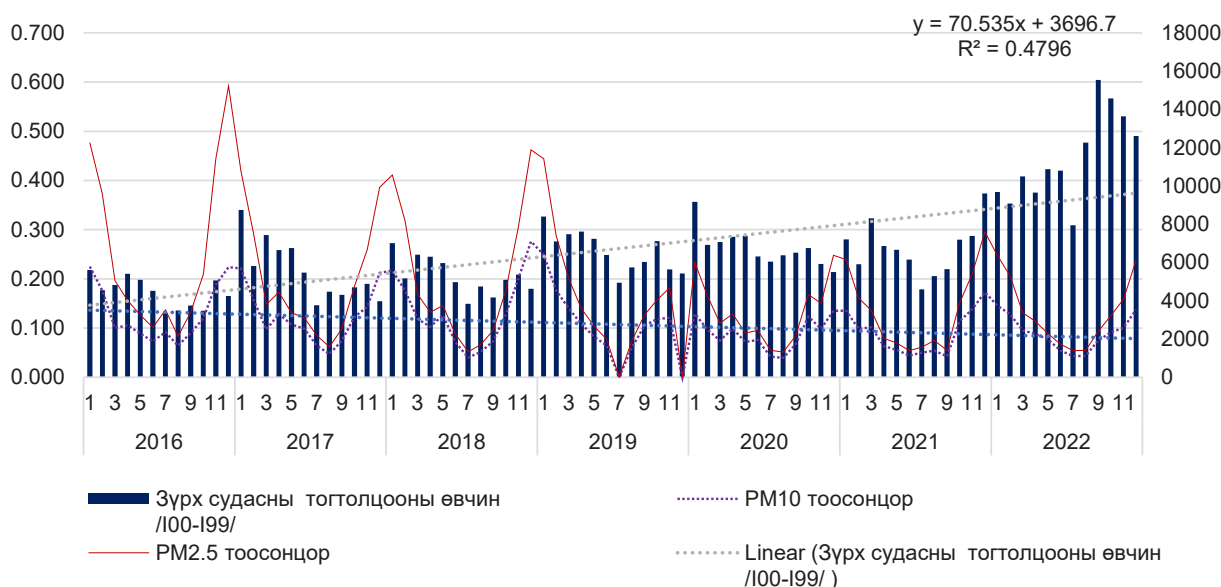
Зүрх судасны тогтолцооны өвчин гадаад, дотоод орчин болон хувь хүний зан үйлийн хүчин зүйл зэрэг олон шалтгаантай байх бөгөөд Улаанбаатар хотын гадаад орчны агаарыг бохирдуулагч бодис болох PM2.5 болон PM10 тоосонцрын хэмжээтэй хэрхэн хамааралтай байгааг доорх зурагт харуулав. Улаанбаатар хотын PM2.5 тоосонцрын хэмжээ сүүлийн 5 жилийн дунджаар жил бүрийн 1 дүгээр сард хамгийн өндөр байна. Энэ үзүүлэлт Монгол Улсын хүлээн зөвшөөрөх стандарт хэмжээнээс 11.5 дахин их, Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын зөвлөмжөөс 23 дахин их байна.

Улаанбаатар хотын агаар дахь нарийн ширхэгт тоосонцрын агууламж Монгол Улсын хүлээн

зөвшөөрөх стандарт хэмжээнээс 2022 онд 297 өдөр давж, сүүлийн 5 жил тоосонцрын агууламж давсан өдрийн тоо тасралтгүй өсөж байна.

Зүрх судасны тогтолцооны өвчлөл, үүнээс артерийн даралт ихсэх өвчин зүны улиралд буюу халуун Улаанбаатар хотын хувьд агаарын бохирдол хамгийн өндөр саруудын дараагийн сард өндөр буюу бусад саруудтай харьцуулахад 200-800 тохиолдлоор өндөр байгаа нь ажиглагдлаа.

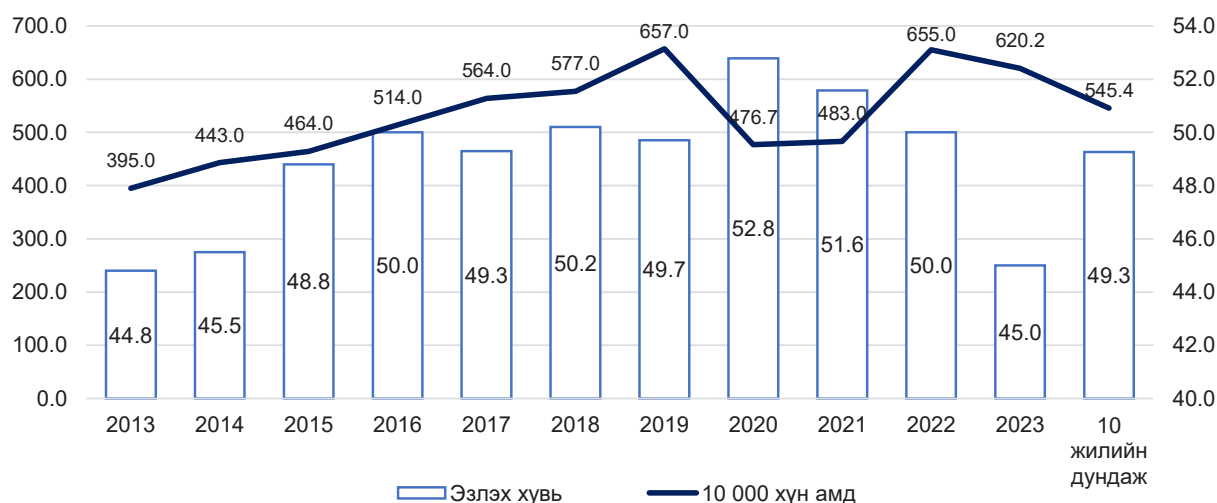
Зураг 7.18. Зүрх судасны тогтолцооны өвчин, PM 10, PM2.5 тоосонцрын хэмжилтэй харьцуулсан үзүүлэлт, Улсын дүнгээр, 2016-2022 он, сараар

Артерийн даралт ихсэх өвчин зүрх судасны тогтолцооны өвчний 45.0 хувь, зүрхний ишеми 19.3, тархины судасны өвчин 14.9 хувийг эзэлж байгаа нь дийлэнх болж байна.

Артерийн даралт ихсэх өвчнийг насны ангиллаар харуулбал: 40 хүртэлх насныхан 8.4 хувь, 40-49 насныхан 15 хувийг, 50-59 насныхан 28.2 хувийг, 60-69 насныхан 29,7 хувийг, 70-аас дээш насныхан 18.7 хувийг эзэлж байна.

Зураг 7.19. Артерийн даралт ихсэх өвчин, 10 000 хүн амд, 2013-2023 он

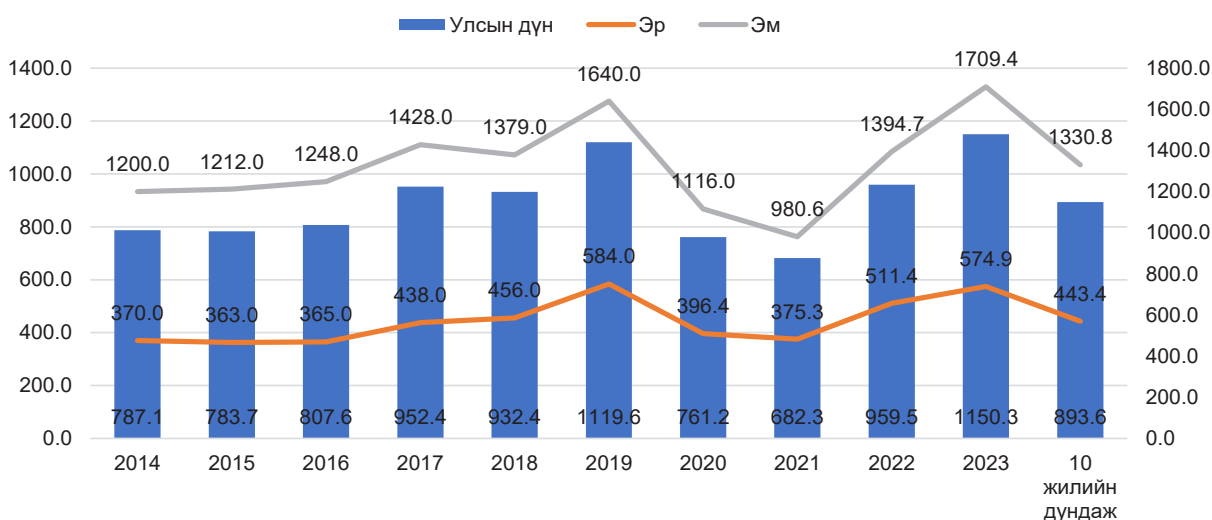

7.1.4. ШЭЭС БЭЛГИЙН ТОГТОЛЦООНЫ ӨВЧЛӨЛ

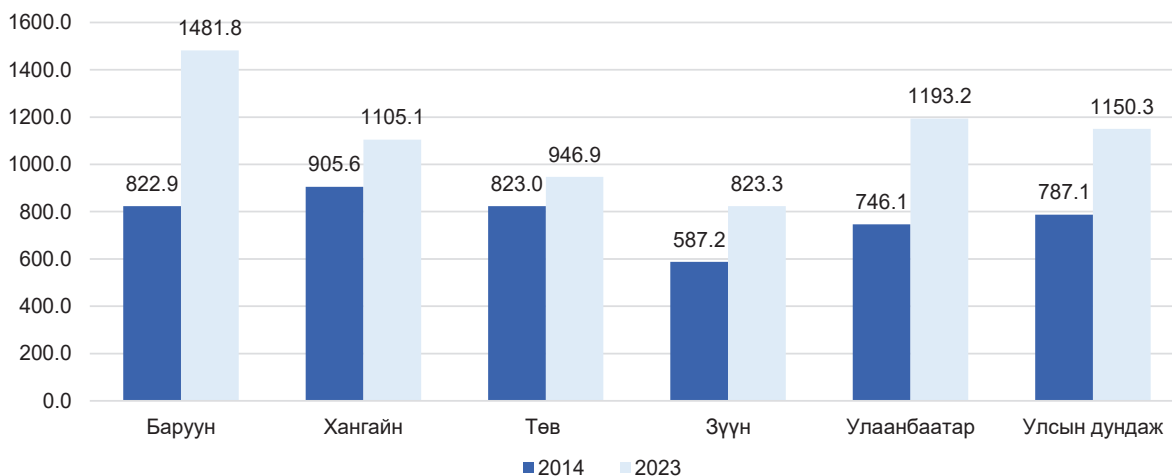
Улсын хэмжээнд 10 000 хүн амд ногдох шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл 1150.3 болж, сүүлийн 10 жилийн дундажтай харьцуулахад 256.9-оор, өмнөх онтой харьцуулахад 190.8-оор тус тус нэмэгдсэн байгаа бөгөөд хүн амын нийт өвчлөлийн 10.2 хувийг эзэлж байна.

Зураг 7.20. Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөлийн түвшин, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

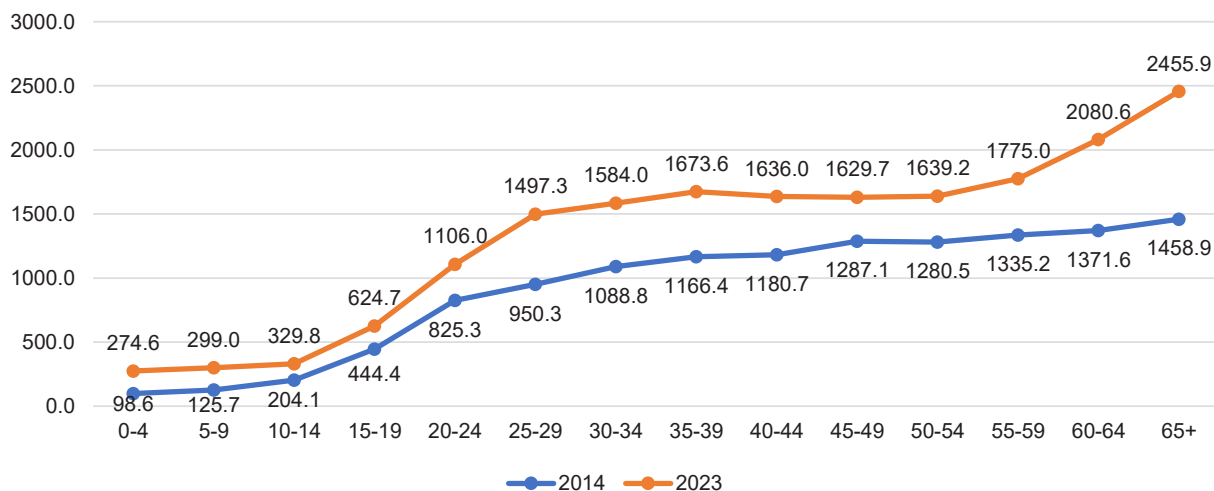
Эрэгтэйчүүдийн хувьд 10 000 хүн амд 574.9 болж, 10 жилийн дунджаас 131.5-оор, өмнөх оноос 63.5-оор нэмэгдсэн. Эмэгтэйчүүдийн хувьд 10 000 хүн амд 1709.4 болж, 10 жилийн дунджаас 378.7-оор, өмнөх оноос 314.7-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

Зураг 7.21. Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл, бүсээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он

Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөлийг газарзүйн байршлаар нь харахад 2023 оны байдлаар 10 000 хүн амд, улсын дундаж (1150.3)-аас Баруун бүсэд 331.5-оор өндөр, Хангай бүсэд улсын дунджаас 45.2-оор бага байна. Харин Төвийн болон Зүүн бүсийн өвчлөл улсын дунджаас доогуур байгаа ба 10 000 хүн амд 2014 онтой харьцуулахад Төвийн 123.9-оор, Зүүн бүсэд 236.1-оор тус тус нэмэгдсэн байна.

Зураг 7.22. Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл, насны бүлгээр, 10 000 хүн амд ногдох, 2014, 2023 он

Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчний түвшнийг насны бүлгээр 2014 онтой харьцуулахад 2023 онд бүх насанд нэмэгдсэн ба 65-аас дээш насанд хамгийн их буюу 2455.9 болж, 2014 оноос 997.0-оор нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 7.6. Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл, дүнд эзлэх хувиар, 2014, 2023 он

Тэргүүлэх өвчлөлүүд	2014 он			2023 он		
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд
Бөөрний сувганцарын өвчнүүд	67.8	55.5	58.3	43.1	39.6	40.4
Эмэгтэйн аарцгийн эрхтний үрэвсэл	0.0	19.6	15.1	0.0	24.4	18.4
Эм бэлэг эрхтний үрэвсэлт бус	0.0	11.2	8.7	0.0	12.1	9.2
Түүдгэнцэрийн өвчнүүд	10.4	6.0	7.0	4.0	1.7	2.3
Хөхний өвчин	0.3	3.2	2.5	0.4	5.7	4.4
Цистит	1.6	2.4	2.2	2.4	4.1	3.7
Эр бэлэг эрхтний бусад	13.5	0.0	3.1	30.8	0.0	7.6
Шээс ялгаруулах бусад	2.0	0.9	1.1	10.0	9.2	9.4
Шээс чулуужих өвчин	1.6	0.5	0.8	3.3	1.3	1.8
Бөөрний дутмагшил	2.8	0.7	1.2	6.0	1.9	2.8

Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчнүүдийн бүтцийг харахад 2023 онд бөөрний сувганцрын өвчнүүд 40.4 хувьтай тэргүүлж байгаа ба эмэгтэйн аарцгийн эрхтний үрэвсэлт өвчин 18.4, эм бэлэг эрхтний үрэвсэлт бус өвчин 9.2, шээс ялгаруулах тогтолцооны бусад өвчин 9.4, эр бэлэг эрхтний өвчнүүд 7.6, хөхний өвчин 4.4, бөөрний түүдгэнцэрийн өвчнүүд 2.3, бөөрний дутмагшил 2.8, шээс чулуужих өвчин 1.8, цистит 3.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

2023 оны байдлаар бөөрний түүдгэнцэрийн өвчнүүд 2014 онтой харьцуулахад 4.7 хувиар, бөөрний сувганцарын өвчнүүд 17.9 хувиар тус тус буурсан байна. Харин шээс чулуужих өвчин 1.0, бөөрний дутмагшил 1.6 хувиар, шээс ялгаруулах тогтолцооны бусад эмгэг 8.3 хувиар тус тус нэмэгдсэн ба хүйсийн хувьд түүдгэнцэрийн өвчин эрэгтэйчүүдэд 2014 оноос 6.4, бөөрний сувганцарын өвчин 24.7 хувиар тус тус буурсан байна. 2023 оны байдлаар түүдгэнцэрийн өвчин болон шээс чулуужих, бөөрний дутмагшил эрэгтэйчүүдэд илүү бүртгэгдсэн байна.

7.2. ХОРТ ХАВДАР

ДЭМБ-ын статистик мэдээллээр 2022 онд 19.9 сая гаруй хүн хорт хавдраар өвдөж, 9.7 сая хүн хорт хавдрын шалтгааны улмаас нас баржээ. Монгол Улс дэлхийд нийт хорт хавдрын нас баралт, элэгний хорт хавдрын өвчлөл, нас баралтаараа тэргүүлж байна.

ДЭМБ-ын статистик мэдээлэлд зонхилох байрлалын хорт хавдрын өвчлөлд хөх, түрүү булчирхай, уушиг, бүдүүн шулуун гэдэс, умайн хүзүүний хорт хавдрууд байна.

Монгол Улсын хүн амын дунд 2023 онд 7244 хорт хавдрын шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн ба зонхилон байрлалын хорт хавдрын өвчлөлийн бүтцэд элэгний хорт хавдар 32.8%, ходоодны хорт хавдар 17.4%, уушиг гуурсан хоолой хорт хавдар 6.5%, умайн хүзүүний хорт хавдар 5.9%, улаан хоолой 4.9% эзэлж байгаа ба нийт хорт хавдрын 67.5%-ийг дээрх хорт хавдрууд эзэлж байна.

Эрэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, уушиг гуурсан хоолой, улаан хоолой, бөөрний хорт хавдар, эмэгтэйчүүдийн дунд элэг, умайн хүзүү, ходоод, хөх, бүдүүн шулуун гэдэсний хорт хавдар зонхилон эхний 5 шалтгаан болж байна. Элэгний хорт хавдрын өвчлөлийн түвшин аль ч хүйсэд хамгийн өндөр буюу 100 000 эрэгтэй хүн амд 80.3 тохиолдол, эмэгтэй хүн амд 60.3 тохиолдол байна.

2023 онд бүртгэгдсэн хорт хавдрын оношлогдох үеийн(TNM stage) авч үзвэл 34.6% нь эрт үе шатандаа, 65.4% нь хожуу үе шатандаа оношлогджээ .Монгол Улсад 2023 онд 0-19 насны 125 хүүхдэд хорт хавдрын шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн байна. 0-19 насны хүүхдийн хорт хавдрын өвчлөлийн бүтцэд лейкеми 44.8%, тархи мэдрэлийн 20%, яс мөгөөрсний 4.0%, бөөрний 4%, Ходжкины бус лимфома 3.2%, бусад байрлал 24 хувийг тус тус эзэлж байна.

Монгол Улсад 2023 онд хорт хавдрын өвчлөлийн улмаас 28855 хяналтад байгаагийн 776 нь 0-19 (2.6 хувь) насны хүүхэд байна. Хорт хавдрын хяналтад байгаа хүмүүсийн 43.3 хувь нь 5 ба түүнээс дээш жил амьдарч байна.

7.2.1. ХОРТ ХАВДРЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН

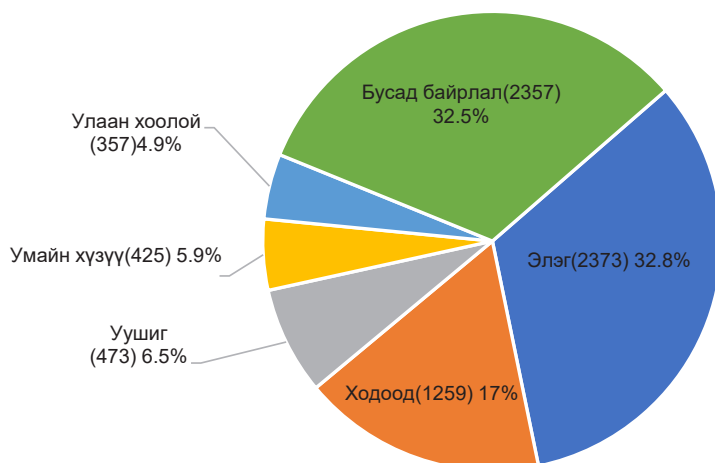
2023 оны хорт хавдрын тайлангаар 7244 хорт хавдрын шинэ өвчлөл оношлогдсоны 3745 эрэгтэй, 3499 эмэгтэй байна. Үүнээс 59.3 хувь нь орон нутаг, 40.7 хувь нь Улаанбаатарынх байна. Элэгний хорт хавдраар 2373 тохиолдол шинээр оношлогдсоны 56.4 хувь нь эрэгтэй, 43.6 хувь нь эмэгтэйчүүд байгаа ба нийт хорт хавдрын 32.8%-ийг эзэлж байна.

Хүснэгт 7.7. Зонхилох арван байрлалын хорт хавдрын өвчлөл, хүйсээр 2023 он

№	Хорт хавдар			Эрэгтэй			Эмэгтэй		
	Хорт хавдрын байрлал	Т/тоо*	Хувь	Хорт хавдрын байрлал	Т/тоо*	Хувь	Хорт хавдрын байрлал	Т/тоо*	Хувь
1	Элэг	2373	32.8	Элэг	1338	35.7	Элэг	1035	29.6
2	Ходоод	1259	17.4	Ходоод	860	23.0	Умайн хүзүү	425	12.1
3	Уушиг, гуурсан хоолой	473	6.5	Уушиг, гуурсан хоолой	382	10.2	Ходоод	399	11.4
4	Улаан хоолой	357	4.9	Улаанхоолой	216	5.8	Хөх	342	9.8
5	Умайн хүзүү	425	5.9	Бөөр	146	3.9	Бүдүүн шулуун гэдэс	172	4.9
6	Бусад байрлал	2357	32.5	Бусад байрлал	803	21.4	Бусад байрлал	1126	32.2
	Улсын дундаж	7244			3745 (51.7)			3499 (48.3)	

Эх үүсвэр: ХСҮТ

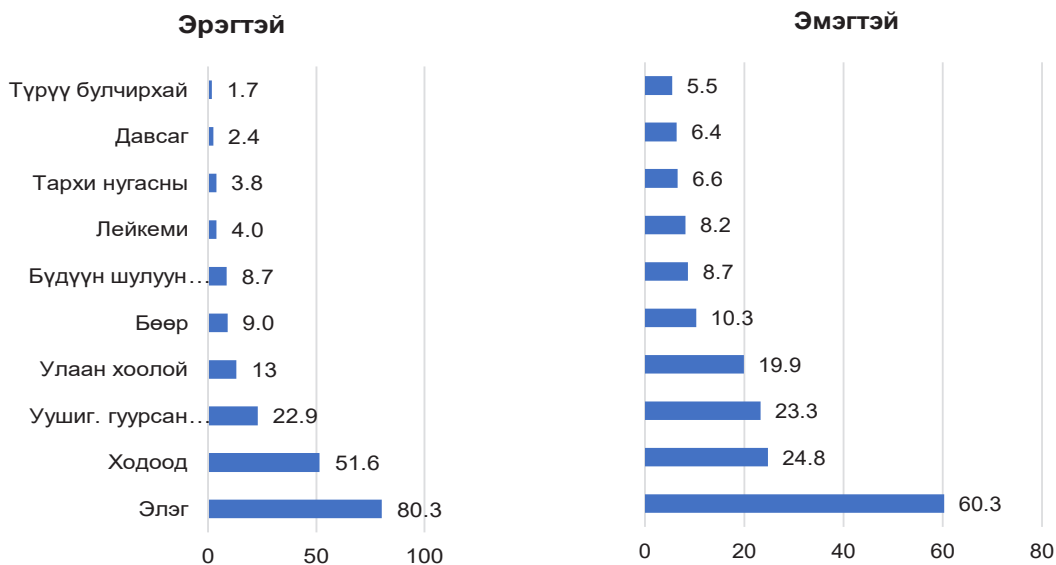
Зураг 7.23. Хорт хавдрын өвчлөлийн бүтэц, 2023 он

Эх үүсвэр: ХСҮТ

Хорт хавдрын өвчлөлийн түвшин 100 000 хүн амд 214.1 тохиолдол ногдож байгаа ба энэ үзүүлэлт эрэгтэйчүүдэд 224.7, эмэгтэйчүүдэд 203.9 байна. Элэгний хорт хавдрын өвчлөлийн түвшин 100 000 эрэгтэй хүн амд 80.3 тохиолдол, 100 000 эмэгтэй хүн амд 60.3 тохиолдол ногдож байна

Зураг 7.24. Зонхилох эхний 10 байрлалын хорт хавдар, өвчлөлийн түвшин, хүйсээр, 100 000 хүн амд, 2023 он

Эх үүсвэр: ХСҮТ

100 000 эрэгтэй хүн амд ногдох ходоодны хорт хавдар 51.6, уушгины хорт хавдар 22.9, улаанхоолойн хорт хавдар 13.0, бөөрний хорт хавдар 9 тохиолдол тус тус байна. Харин эмэгтэй 100 000 хүн амд умайн хүзүүний хорт хавдар 24.8, ходоодны хорт хавдар 23.3, хөхний хорт хавдар 19.9, бүдүүн шулуун гэдэсний хорт хавдар 10.3 тохиолдол ногдож байна.

Хорт хавдар оношлогдох үеийн TNM үе шатаар:

Олон улсад цусны, булчирхай, тархины хорт хавдраас бусад байрлалын хорт хавдрыг TNM ангилалыг баримтлан үе шатыг тогтоодог. TNM ангиллын дагуу байран өмөн болон 1, 2-р үе шатыг эрт үеийн хорт хавдар, 3 ба 4 дүгээр үе шатыг хожуу үеийн хавдар гэж тооцсон.

2023 онд бүртгэгдсэн нийт хорт хавдрын 34.6% нь эрт үе шатандаа, 65.4% нь хожуу үе шатандаа оношлогджээ. Оношлогдсон хорт хавдруудаас уушиг гуурсан хоолой (89.4%), нойр булчирхай (85%), улаан хоолойн (74.2%) ихэвчлэн хожуу үе шатандаа оношлогдож байгаа бол бөөр (67.5%), хөх (66%), умайн хүзүүний (52.9%) хорт хавдрууд харьцангуй эрт үе шатандаа оношлогджээ.

Хүснэгт 7.8. Хорт хавдрын оношлогдох үеийн үе шат (TNM ангилал), хувиар, 2023 он

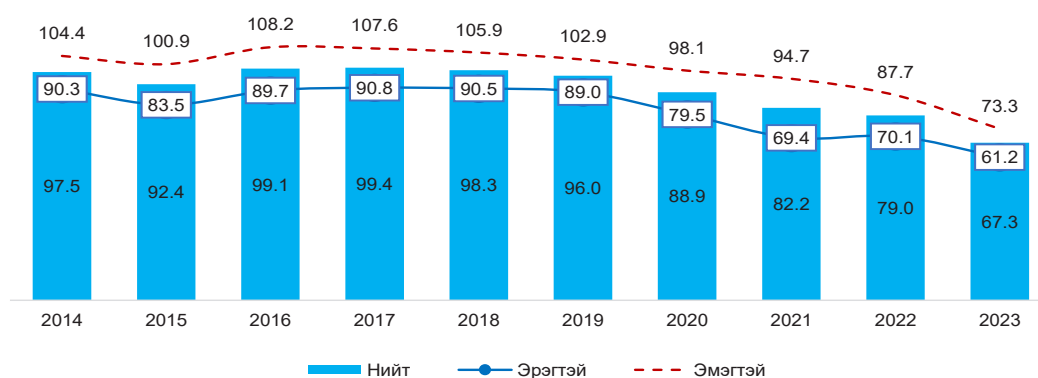
№	Хавдрын байрлал	Байран	I	II	III	IV
1	Элэг	0	5	24.9	38.1	32
2	Ходоод	0.8	12	20.3	40.2	26.8
3	Уушиг, гуурсан хоолой	0	1.9	8.7	40.2	49.3
4	Улаанхоолой	0	7.8	17.9	41.7	32.5
5	Умайн хүзүү	9.6	12.9	30.4	37.9	9.2
6	Хөх	2.6	17.4	45.9	24.4	9.6
7	Бүдүүн шулуун гэдэс	0	3.8	20.6	43.8	31.1
8	Бөөр	0	44.1	23.4	25.4	7.1
9	Нойр булчирхай	0	1	14.1	37.9	47.1
	Бүгд	0.9	9.8	23.9	37.1	28.4

Эх үүсвэр: ХСҮТ

7.2.2. ХҮҮХДИЙН ХОРТ ХАВДАР

Монгол улсад 2023 онд 0-19 насанд 125 хорт хавдрын шинэ өвчлөл бүртгэгдсэн байна. Үүний 59.2% (74) хөвгүүд, 40.8% (51) охид байна. 0-19 насны хүүхдийн хорт хавдрын өвчлөлийн бүтцэд лейкеми тэргүүлж байгаа ба тархи мэдрэлийн, яс мөгөөрсний, бөөр, ходжкины бус лимфома хавдар удаалж байна.

Зураг 7.25. Хүүхдийн хорт хавдрын бүтэц, хувиар, 0-19 нас

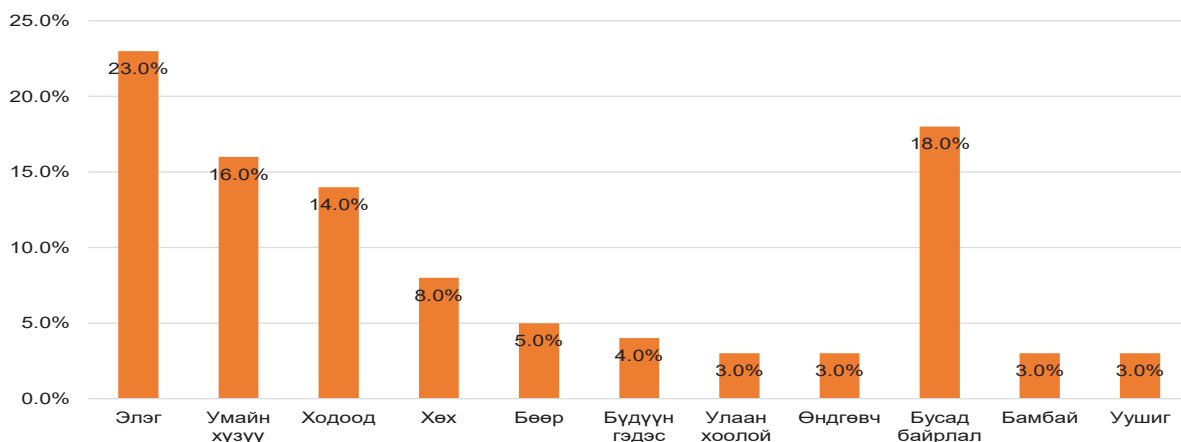
Эх үүсвэр: ХСҮТ

7.2.3. ХОРТ ХАВДРЫН ХЯНАЛТ

Монгол улсад 2023 оны байдлаар 28 855 хүн хорт хавдрын улмаас эмчийн хяналтад байгаагийн 37.3% (10754) нь эрэгтэй, 62.7% (18101) нь эмэгтэйчүүд байна. 0-19 насны 776 хүүхэд хорт хавдрын улмаас хяналтад байгаагийн 418 (53.8%) эрэгтэй, 358 (46.2%) охид байна.

Хорт хавдрын хяналтад байгаа хүмүүсийн 46.1%-ийг хоол боловсруулах замын эрхтэнүүд эзэлж байна.

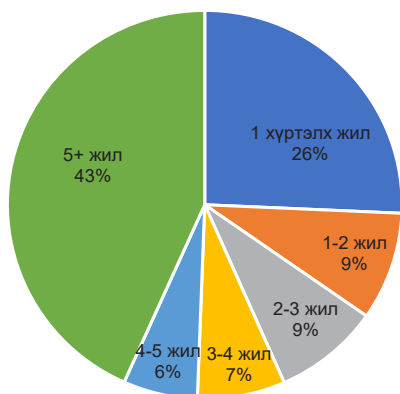
Зураг 7.26. Хорт хавдрын хяналт, 2023 он

Эх үүсвэр: ХСҮТ

Хорт хавдар анх оношлогдож хяналтад орсон хугацааг амьдарч буй жилээр тооцоход 1 хүртэл жил дотроо 25.7%, 1-2 жил 9%, 2-3 жил 8.7%, 3-4 жил 7.2%, 4-5 жил 6.1%, 5-аас дээш жил 43.3%-ийг тус тус эзэлж байна.

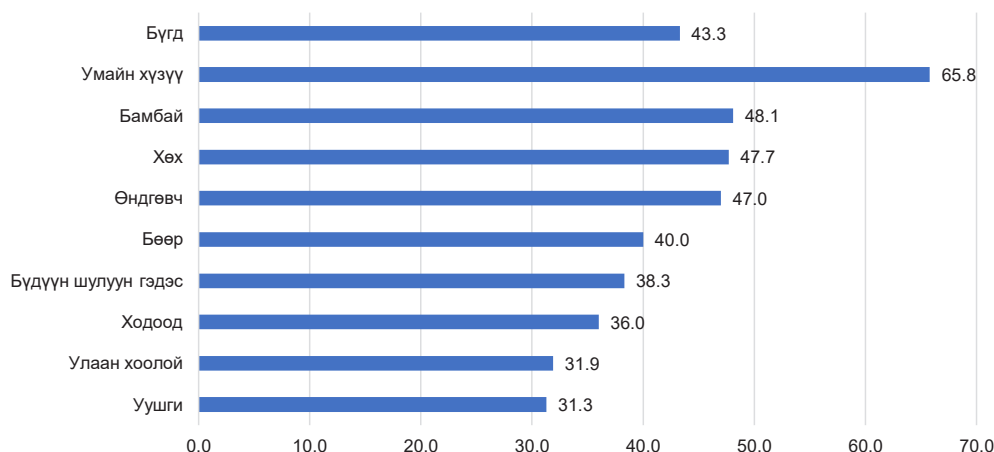
Зураг 7.27. Хорт хавдрын хяналт, амьдарч буй хугацаагаар, 2023 он

Хорт хавдрын хяналтад орсоноос хойш 5 ба түүнээс дээш жил амьдарсан хувийг зонхилох байрлалын хорт хавдруудаар тооцоход умайн хүзүүний хорт хавдар 65.8%-тай байгаа нь бусад байрлалын хорт хавдруудаас өндөр үзүүлэлттэй байна.

Эх үүсвэр: ХСҮТ

Зураг 7.28. Хорт хавдрын хяналтад байгаа хүмүүсийн 5-аас дээш жил амьдарч байгаа хувь, зонхилох байрлалаар

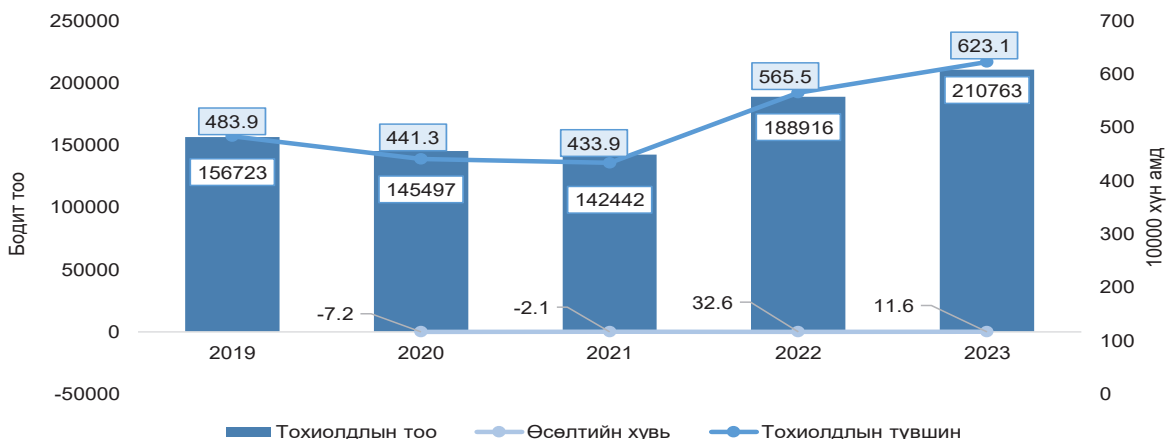
Эх үүсвэр: ХСҮТ

7.3. ОСОЛ ГЭМТЭЛ БА ЗАРИМ ГАДНЫН ШАЛТГААНЫ ҮР ДАГАВАР

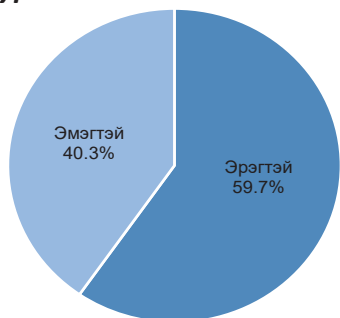
2023 онд Монгол улсын хэмжээнд 210 763 осол гэмтлийн шинэ тохиолдол бүртгэгдэж өмнөх оноос 11.6 хувиар өсөж хамгийн их тохиолдолтой жил болсон байна. Манай улсын 10 000 хүн тутамд ногдох тохиолдлын түвшин 623.1 байна.

Зураг 7.29. Осол гэмтлийн шинэ тохиолдол, 10 000 хүн амд, 2019-2023 он

Эх үүсвэр: ГССҮТ

Зураг 7.30. Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, хүйсээр, 2023 он

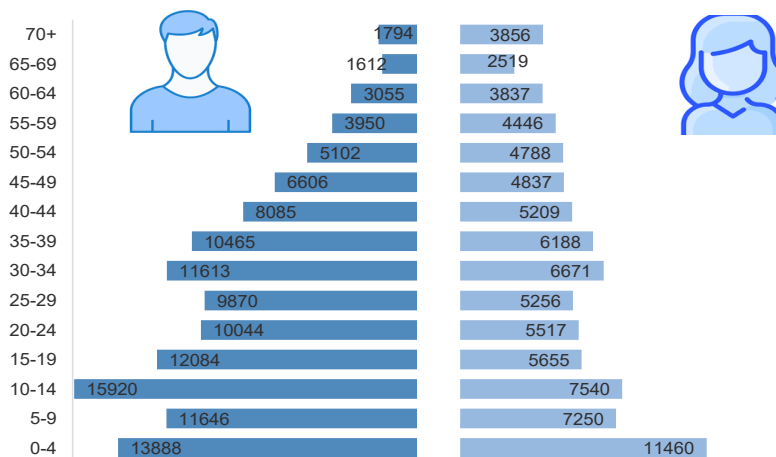

Нийт тохиолдлын 59.7% эрэгтэй, 40.3% эмэгтэй байна. Өөрөөр хэлбэл осол гэмтлийн шалтгаант 10 шинэ тохиолдол тутмын 6 нь эрэгтэй, 4 нь эмэгтэй байна.

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

Осол гэмтлийн шинэ тохиолдлын тоо эрэгтэй, эмэгтэй аль ч хүйсэд 0-4 насанд (эрэгтэй 11.1%, эмэгтэй 13.5%) хамгийн өндөр байгаа бол 65-69 (2.0%) насанд хамгийн бага бүртгэгдсэн байна.

Зураг 7.31. Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, насны бүлэг, хүйсээр, 2023 он

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

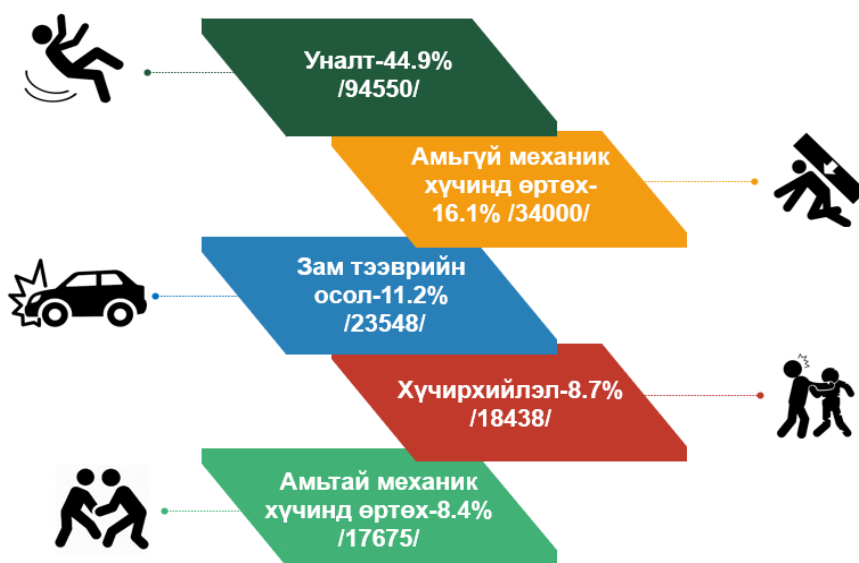
Жилд дунджаар 20 000 хүн согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ гэмтэж, энэ нь тухайн жилийн 10 гаруй хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 7.9. Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ гэмтсэн хувиар, 2021-2023 он

Үзүүлэлт	2021		2022		2023	
	Бодит тоо	Хувь	Бодит тоо	Хувь	Бодит тоо	Хувь
Нийт тохиолдлын тоо	142442		188916		210763	
Үүнээс согтууруулах ундаа хэрэглэсэн	12751	9.0	21808	11.5	23216	11.0

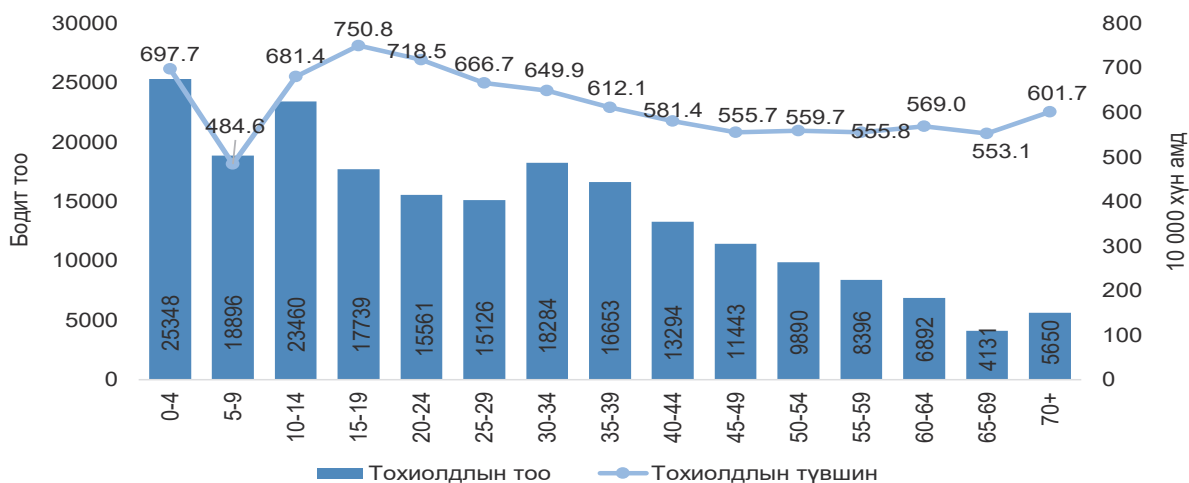
Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

7.3.1. 2023 ОНЫ ОСОЛ ГЭМТЛИЙН ШИНЭ ТОХИОЛДЛЫН ТЭРГҮҮЛЭХ 5 ШАЛТГААН

Осол гэмтлийн шалтгаант тохиолдлын тоо болон тухайн насны 10 000 хүн тутамд ногдох тохиолдлын түвшин 0-4 насныханд бусад насны бүлэгтэй харьцуулахад өндөр байна.

Зураг 7.32. Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, насны бүлгээр, 10 000 хүн амд

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

2019-2023 онд бүртгэгдсэн осол гэмтлийн шинэ тохиолдлын 43.1% нь унаж гэмтсэн байгаа бол удаах тэргүүлэх шалтгаануудад амьгүй механик хүчинд өртөх, зам тээврийн осол, хүчирхийлэл, амьд механик хүчинд өртөх болон түлэгдэлт багтсан байна.

Хүснэгт 7.10. Осол гэмтлийн шалтгаан, хувиар 2019-2023 он

Осол гэмтлийн шалтгаан		ТТ	Гэмтсэн он, хувиар					Дундаж %
ӨОУА-10	Санамсаргүй осол гэмтэл		2019	2020	2021	2022	2023	
W00-W19	Уналт	364087	41.2	41.6	42.0	44.8	44.9	43.1
W20-W49	Амьгүй механик хүчинд өртөх	141790	17.0	17.7	17.5	16.1	16.1	16.8
V01-V99	Зам тээврийн осол	99917	13.4	12.6	11.2	11.2	11.2	11.8
W50-W64	Амьд механик хүчинд өртөх	65238	6.9	7.1	7.7	8.2	8.4	7.7
W85-X19	Түлэгдэлт	32442	4.3	4.7	4.0	3.4	3.3	3.8
Y10-Y34	Тодорхойгүй осол	28269	2.9	3.4	3.6	3.4	3.5	3.4
X40-X49	Санамсаргүй хордох, хорт бодист өртөх	13688	1.2	1.4	2.0	1.7	1.8	1.6
X50-X59	Бусад осол	4892	0.3	0.4	0.7	0.7	0.7	0.6
X30-X39	Байгалийн хүчинд өртөх	4224	0.6	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5
W75-W84	Амьсгал боогдох	1095	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
W65-W74	Усанд унаж живэх	634	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
X20-X29	Хорт амьтан ургамалд өртөх	573	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
ӨОУА-10	Санаатай үйлдлээс үүдсэн осол гэмтэл							
X85-Y09	Хүчирхийлэл	81355	11.3	9.7	9.7	9.2	8.8	9.6
X60-X84	Санаатайгаар өөртөө гэмтэл учруулах	6137	0.7	0.7	0.9	0.7	0.6	0.7

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

Осол гэмтлийн шалтгааныг хүйсээр харвал ихэнх шалтгаан эрэгтэйчүүдийн дунд эзлэх хувь их бол уналт, түлэгдэлт, гэмтлийн шалтгаан тодорхойгүй ослын эмэгтэйчүүдийн дунд эзлэх хувь эрэгтэйчүүдээс өндөр байна.

Зураг 7.33. Осол гэмтлийн шалтгаан, хүйсээр, 2023 он

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

Осол гэмтэлд өртсөн тохиолдлын 23.0% нь толгойн гэмтлийн оноштой бол 32.0% нь дээд мөчдийн гэмтэл, 25.8% нь доод мөчдийн гэмтлийн оноштой байна.

Хүснэгт 7.11. Гэмтсэн эрхтний байршил, хувиар, 2023 он

Гэмтсэн эрхтний байршил	Тохиолдлын тоо	Хувь
Толгойн гэмтэл S00-S09	48362	23.0
Хүзүүний гэмтэл S10-S19	1860	0.9
Цээжний гэмтэл S20-S29	11968	5.7
Хэвлийн гэмтэл S30-S39	11049	5.2
Мөр ба бугалгын гэмтэл S40-S49	11452	5.4
Тохой ба шууны гэмтэл S50-S59	29596	14.0
Бугуй ба сарвууны гэмтэл S60-S69	26521	12.6
Түнх ба гуяны гэмтэл S70-S79	7221	3.4
Өвдөг ба шилбэний гэмтэл S80-S89	21030	10.0
Шагай ба тавхайн гэмтэл S90-S99	26130	12.4
Биеийн олон хэсгийн гэмтэл T00-T09	521	0.3
Түлэгдэлт T20-T32	7134	3.4
Хөлдөлт T33-T35	728	0.4
Бусад болон тодорхойгүй хэсгийн гэмтэл T10-T14	258	0.1
Биеийн сүвээр орсон гаднын биет T15-T19	1393	0.7
Эм, эмийн бэлдмэлийн хордлого T36-T50	316	0.2
Эмийн бус бэлдмэлийн хордлого T51-T65	3643	1.7
Бусад тодорхойгүй нөлөөлөл T66-T78	1196	0.6
Хүндрэл T90-T99	385	0.2

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

Осол гэмтлийн тэргүүлэх шалтгаан бүрд ямар эрхтэн илүү гэмтсэн байгааг авч үзэхэд зам тээврийн ослын үед зөөлөн эдийн болон гавал доторх гэмтэл, унаж гэмтэх үед зөөлөн эдийн гэмтэл, амьгүй болон амьтай механик хүчинд өртөх, хүчирхийллийн шалтгааны үед шархны онош тэргүүлсэн байна.

Хүснэгт 7.12. Осол гэмтлийн шалтгаан ,оношоор, 2023 он

Осол гэмтлийн шалтгаан	Гэмтлийн онош				
	I	II	III	IV	V
Зам тээврийн осол (V01-V99)	Зөөлөн эдийн гэмтэл 31.8%	Гавал доторх гэмтэл 28.1%	Хугарал 22.8%	Шарх 8.3%	Мултрал суналт 3.9%
Уналт (W00-W19)	Зөөлөн эдийн гэмтэл 42.4%	Хугарал 27.3%	Мултрал суналт 12.6%	Шарх 8.7%	Гавал доторх гэмтэл 7.6%
Амьгүй механик хүчинд өртөх (W20-W49)	Шарх 43.4%	Зөөлөн эдийн гэмтэл 28.8%	Хугарал 12.3%	Гавал доторх гэмтэл 5.4%	Биеийн сүвнүүдээр орсон гаднын биет 3.7%
Амьтай механик хүчинд өртөх (W50-W64)	Шарх 35.3%	Зөөлөн эдийн гэмтэл 25.2%	Мултрал суналт 21.5%	Хугарал 12.2%	Гавал доторх гэмтэл 4.8%
Дайралт, халдлага / Хүчирхийлэл/ (X85-Y09)	Шарх 30.8%	Гавал доторх гэмтэл 25.3%	Зөөлөн эдийн гэмтэл 22.4%	Хугарал 17.3%	Мултрал суналт 1.3%

Осол гэмтлийн шинэ тохиолдлын 28.2% зун, 25.9% хавар, 25.2% намар, 20.7% өвлийн улиралд бүртгэгдсэн байна. 2023 онд осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл 5, 6, 7 саруудад хамгийн их /28.4%/, 1, 2, /13.2%/ саруудад хамгийн бага бүртгэгдсэн байна.

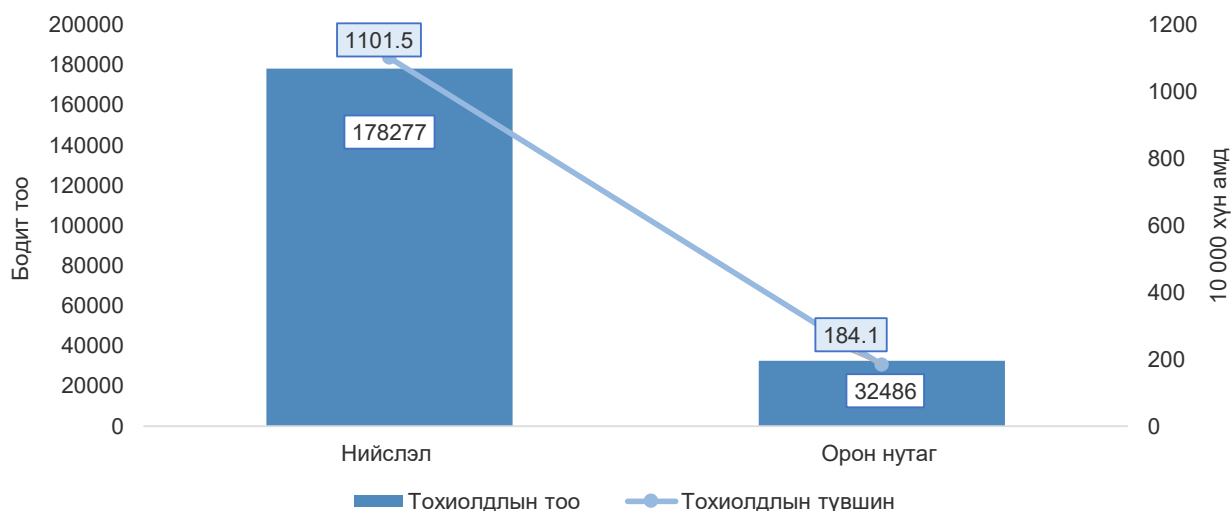
Зураг 7.34. Осол гэмтлийн шалтгаан өвчлөл бүртгэгдсэн улирал, сараар, хувиар 2023 он

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

2023 онд бүртгэгдсэн нийт осол гэмтлийн тохиолдлын 178277 буюу 84.6% нийслэлд 32486 тохиолдол буюу 15.4% орон нутагт бүртгэгдсэн байна. Өөрөөр хэлбэл нийслэлийн 10 000 хүн тутмын 1101.5 нь, орон нутгийн 10 000 хүн тутмын 184.1 тохиолдол осол гэмтэлд өртөж байна.

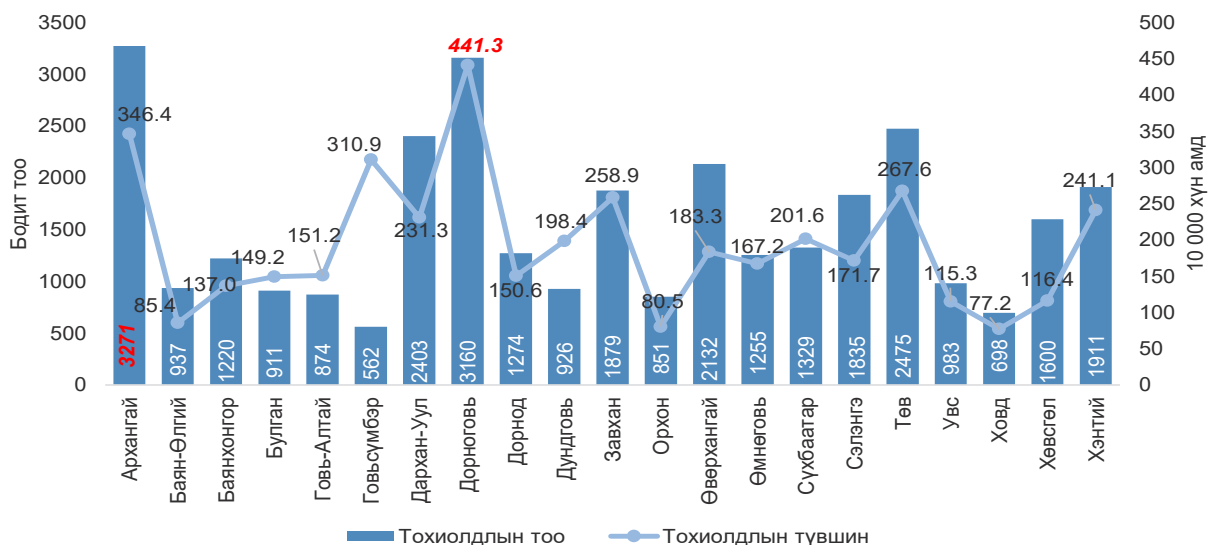
Зураг 7.35. Осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөл, бүртгэгдсэн харъяаллаар

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

2023 онд осол гэмтлийн тохиолдлын тоогоор Архангай, Дорноговь, Төв, Дархан-Уул, Өвөрхангай аймгууд тэргүүлж байгаа бол тухайн газар нутгийн 10000 хүн амд ногдох тохиолдлын түвшин Дорноговь, Архангай, Говь-Сүмбэр, Төв, Завхан аймгуудад өндөр, Орхон, Ховд аймагт хамгийн бага байна.

Зураг 7.36. Осол гэмтлийн тохиолдлын түвшин, аймгаар, 2023 он

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

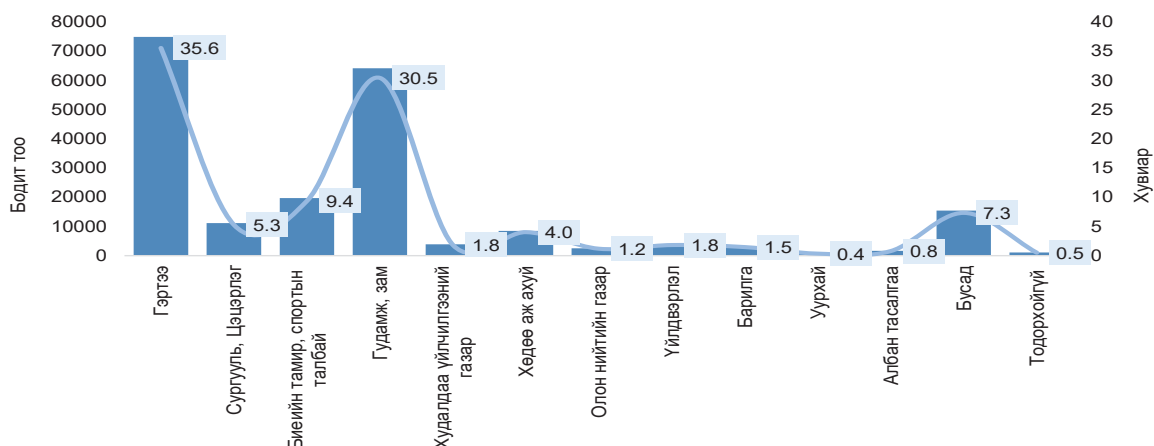
Тухайн аймагт тэргүүлж буй осол гэмтлийн шалтгааныг харвал Дундговь, Төв, Увс аймгуудад зам тээврийн осол, Өмнөговь аймагт амьгүй механик хүчинд өртөх шалтгаан тэргүүлсэн бол бусад аймагт уналтын шалтгаан зонхилон тохиолдож зам тээврийн осол 2-рт байна.

Хүснэгт 7.13. Осол гэмтлийн тэргүүлэх шалтгаан, аймгаар, 2023 он

Аймгийн нэр	Осол гэмтлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан				
	I	II	III	IV	V
Архангай	Уналт 25.0%	ЗТО 23.7%	Амьгүй м/х өртөх 17.2%	Хүчирхийлэл 11.9%	Амьтай м/х өртөх 9.3%
Баян-Өлгий	Уналт 42.9%	ЗТО 23.9%	Амьгүй м/х өртөх 12.7%	Хүчирхийлэл 6.8%	Түлэгдэлт 4.6%
Баянхонгор	Уналт 30.3%	ЗТО 24.7%	Санамсаргүй хордолт 15.7%	Хүчирхийлэл 9.3%	Амьгүй м/х өртөх 7.0%
Булган	Уналт 29.0%	ЗТО 28.8%	Амьгүй м/х өртөх 16.4%	Амьтай м/х өртөх 7.2%	Түлэгдэлт 6.3%
Говь-Алтай	Уналт 27.4%	ЗТО 23.5%	Амьгүй м/х өртөх 14.9%	Хүчирхийлэл 11.9%	Амьтай м/х өртөх 8.9%
Говь-Сүмбэр	Уналт 26.0%	ЗТО 25.3%	Амьгүй м/х өртөх 17.4%	Хүчирхийлэл 13.9%	Амьтай м/х өртөх 9.3%
Дархан-уул	Уналт 34.9%	Амьгүй м/х өртөх 19.9%	Хүчирхийлэл 18.2%	ЗТО 15.7%	Амьтай м/х өртөх 4.2%
Дорноговь	Уналт 35.5%	Амьгүй м/х өртөх 22.0%	ЗТО 17.0%	Хүчирхийлэл 12.5%	Амьтай м/х өртөх 4.4%
Дорнод	Уналт 38.4%	ЗТО 18.9%	Амьгүй м/х өртөх 19.0%	Хүчирхийлэл 9.0%	Түлэгдэлт 7.0%
Дундговь	ЗТО 36.7%	Уналт 21.1%	Хүчирхийлэл 15.1%	Амьгүй м/х өртөх 10.4%	Амьтай м/х өртөх 6.9%
Завхан	Уналт 29.9%	ЗТО 24.0%	Хүчирхийлэл 15.5%	Амьгүй м/х өртөх 14.8%	Амьтай м/х өртөх 8.6%
Орхон	Уналт 46.3%	ЗТО 19.9%	Амьгүй м/х өртөх 13.3%	Түлэгдэлт 6.5%	Хүчирхийлэл 5.5%
Өвөрхангай	Уналт 31.9%	Амьгүй м/х өртөх 30.3%	ЗТО 15.2%	Амьтай м/х өртөх 6.8%	Хүчирхийлэл 5.4%
Өмнөговь	Амьгүй м/х өртөх 35.5%	ЗТО 20.8%	Уналт 16.9%	Хүчирхийлэл 13.6%	Түлэгдэлт 5.7%
Сүхбаатар	Уналт 31.4%	ЗТО 26.9%	Хүчирхийлэл 11.7%	Амьгүй м/х өртөх 8.4%	Амьтай м/х өртөх 7.2%
Сэлэнгэ	Уналт 25.4%	ЗТО 20.9%	Хүчирхийлэл 18.2%	Амьгүй м/х өртөх 16.6%	Амьтай м/х өртөх 6.3%
Төв	ЗТО 32.7%	Амьгүй м/х өртөх 15.6%	Уналт 21.8%	Хүчирхийлэл 11.4%	Амьтай м/х өртөх 6.6%
Увс	ЗТО 29.8%	Уналт 23.9%	Амьгүй м/х өртөх 16.5%	Хүчирхийлэл 9.3%	Түлэгдэлт 7.9%
Ховд	Уналт 40.8%	ЗТО 28.7%	Амьгүй м/х өртөх 9.2%	Амьтай м/х өртөх 5.9%	Түлэгдэлт 5.6%
Хөвсгөл	Уналт 28.6%	ЗТО 24.6%	Амьгүй м/х өртөх 17.0%	Хүчирхийлэл 13.5%	Түлэгдэлт 5.0%
Хэнтий	Уналт 27.4%	ЗТО 21.7%	Амьгүй м/х өртөх 17.5%	Хүчирхийлэл 14.2%	Амьтай м/х өртөх 8.0%
Улаанбаатар	Уналт 47.6%	Амьгүй м/х өртөх 15.8%	ЗТО 9.0%	Амьтай м/х өртөх 8.8%	Хүчирхийлэл 8.2%

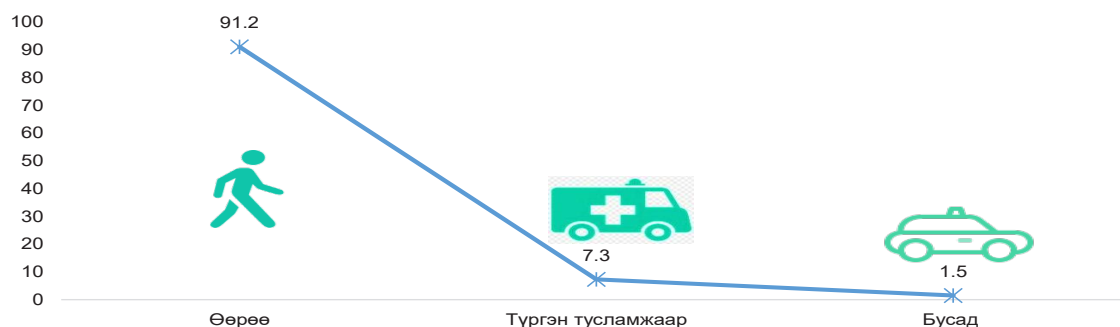
Осол гэмтэлд өртөх үеийн байршлаар харвал 35.6% гэртээ, 30.5% гудамж замд гэмтсэн байгаа бол үлдсэн хувийг биеийн тамир спортын талбай, тоглоомын талбай, хөдөө, олон нийтийн болон худалдаа үйлчилгээний газар, барилга, үйлдвэрлэл, уурхай зэрэг газрууд эзэлж байна.

Зураг 7.37. Осол гарах үеийн байршил, 2023 он

Нийт тохиолдлын 91.2% нь эрүүл мэндийн байгууллагад өөрөө, 7.3% нь түргэн тусламжаар, 1.5% нь такси болон бусад аргаар эмнэлэгт ирсэн байна.

Зураг 7.38. Эмнэлгийн тусламж хэрхэн ирж авсан байдал, 2023 он

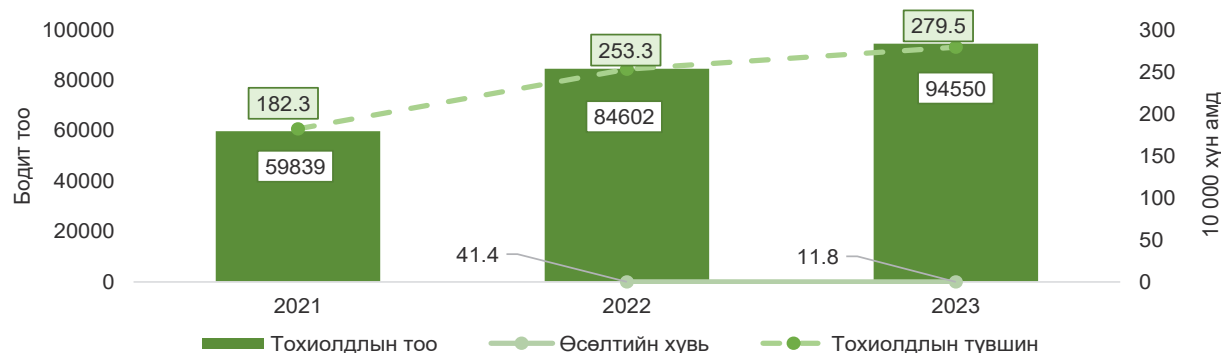

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

7.3.2. УНАЛТЫН ШАЛТГААНТ ОСОЛ ГЭМТЛИЙН ШИНЭ ТОХИОЛДОЛ /W00-W19/

2023 онд уналтын шалтгаанаар бэртэж гэмтэх тохиолдол 94550 бүртгэгдсэн ба өмнөх онтой харьцуулахад 11.8%-р өссөн байна. Тохиолдлын тоог хүн амын тоотой харьцуулан тооцоолоход 10 000 хүн тутмын 279.5 нь тухайн шалтгааны улмаас эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авсан байна.

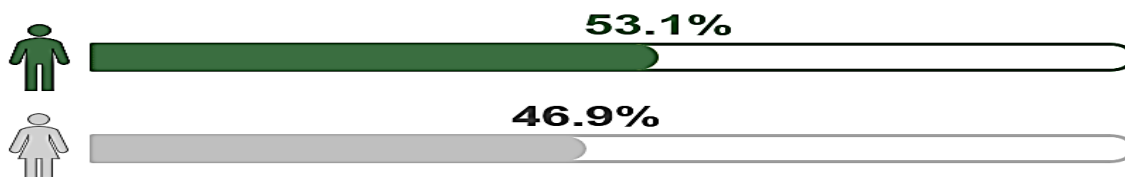
Зураг 7.39. Уналтын шалтгаант шинэ тохиолдол, 10 000 хүн амд

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

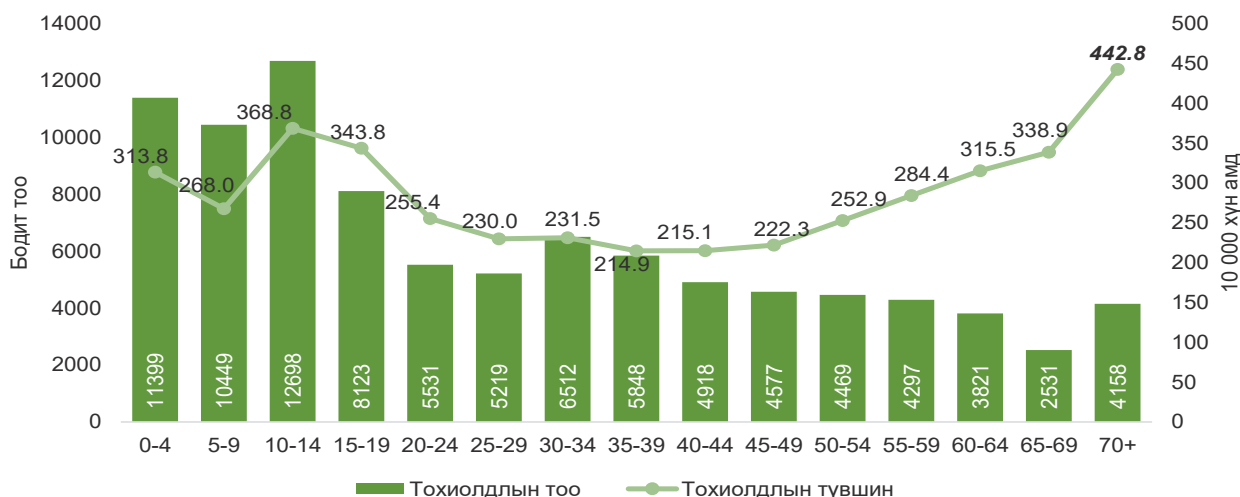
Уналтын шалтгаант осол гэмтлийг хүйсээр авч үзэхэд 53.1% нь эрэгтэй, 46.9% нь эмэгтэй байна.

Зураг 7.40. Уналтын шалтгаант осол гэмтэл, хүйсээр, 2023 он

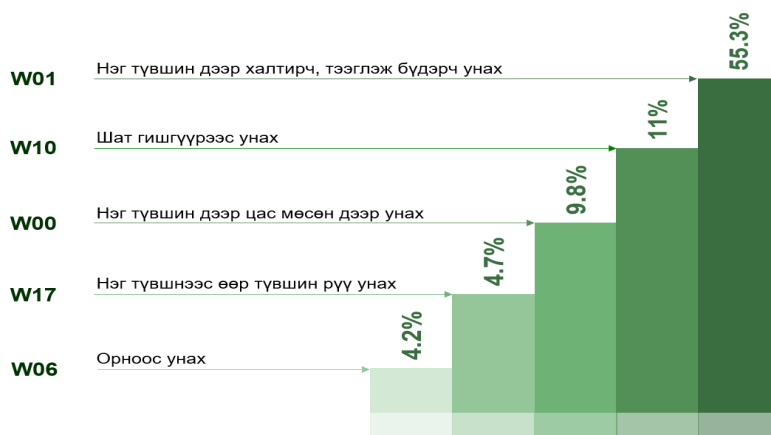
Насны бүлгээр авч үзэхэд тохиолдлын тоогоор 10-14 насанд бусад насны бүлгээс өндөр /12,698/ үзүүлэлттэй байгаа бол 10 000 хүн амд тооцож үзэхэд 70-аас дээш насныханд хамгийн өндөр буюу тухайн насны 10 000 хүн тутамд 442.8 нь уналтын шалтгаанаар бэртэж гэмтсэн байна.

Зураг 7.41. Уналтын шалтгаант шинэ тохиолдол, насны бүлгээр, 2023 он

ӨОУА 10-ын дагуу уналтын шалтгааныг дотор нь хувааж үзвэл дараах 5 шалтгаан тэргүүлж байгаа ба W01 буюу нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах шалтгаан /55.3%/ түгээмэл тохиолдож байна.

Зураг 7.42. Уналтын шалтгаан, хувиар, 2023 он

Уналт дундаа хамгийн түгээмэл тохиолддог нэг түвшин дээр халтирч тээглэж, бүдэрч унах шалтгаан нь бүх насны бүлэгт тэргүүлж байгаа бол 0-9 болон 70+ насанд орноос

унах тохиолдол цөөнгүй байдаг байна. Сүүлийн жилүүдэд цана чарганаас унаж гэмтэх тохиолдол бүртгэгдэх нь нэмэгдэж байгаа ба энэ нь 5-9 насны хүүхдүүдийн уналтын тэргүүлэх шалтгааны 4-д багтсан байна.

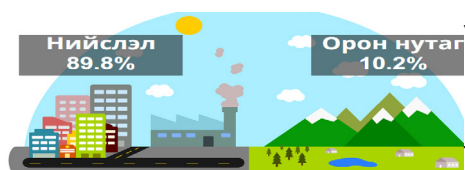
Хүснэгт 7.14. Уналтын шалтгаант өвчлөл, насны бүлгээр, 2023 он

Насны бүлэг	Уналтын шалтгаант өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан				
	I	II	III	IV	V
0-4	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 47.3%	Орноос ойчих 23.0%	Сандлаас унах 5.6%	Тоглоом ба спортын талбайн хэрэгслээс унах 5.2%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 4.7%
5-9	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 50.0%	Тоглоом ба спортын талбайн хэрэгслээс унах 15.3%	Шат гишгүүрээс ойчих 6.9%	Тэшүүр, цана, чарганаас ойчих 6.0%	Орноос ойчих 5.8%
10-14	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 60.3%	Шат гишгүүрээс ойчих 7.9%	Тоглоом ба спортын талбайн хэрэгслээс унах 7.8%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 6.5%	Хүнтэй мөргөлдөх, түлхэгдэн ойчих 5.7%
15-19	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 64.3%	Шат гишгүүрээс ойчих 8.8%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 7.4%	Хүнтэй мөргөлдөх, түлхэгдэн ойчих 6.4%	Тоглоом ба спортын талбайн хэрэгслээс унах 3.7%
20-24	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 57.2%	Шат гишгүүрээс ойчих 14.3%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 10.4%	Хүнтэй мөргөлдөх, түлхэгдэн ойчих 4.7%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 4.4%
25-29	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 56.5%	Шат гишгүүрээс ойчих 15.1%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 10.6%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 5.1%	Хүнтэй мөргөлдөх, түлхэгдэн ойчих 4.3%
30-34	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 54.6%	Шат гишгүүрээс ойчих 16.3%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 12.4%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 6.1%	Хүнтэй мөргөлдөх, түлхэгдэн ойчих 2.9%
35-39	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 52.7%	Шат гишгүүрээс ойчих 16.5%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 13.7%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 7.0%	Хүнтэй мөргөлдөх, түлхэгдэн ойчих 2.5%
40-44	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 51.7%	Шат гишгүүрээс ойчих 16.6%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 15.2%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 7.5%	Барилга, байгууламжаас ойчих 1.9%
45-49	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 51.9%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 16.3%	Шат гишгүүрээс ойчих 16.2%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 7.1%	Сандлаас унах 2.0%
50-54	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 53.4%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 17.7%	Шат гишгүүрээс ойчих 14.7%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 6.2%	Сандлаас унах 2.5%
55-59	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 53.3%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 20.1%	Шат гишгүүрээс ойчих 14.5%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 5.0%	Сандлаас унах 2.3%
60-64	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 57.4%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 18.8%	Шат гишгүүрээс ойчих 11.9%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 4.1%	Сандлаас унах 3.4%
65-69	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 60.1%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 17.7%	Шат гишгүүрээс ойчих 11.3%	Сандлаас унах 4.0%	Нэг түвшинээс өөр түвшин рүү ойчих 2.8%
70+	Нэг түвшин дээр халтирч, тээглэж бүдэрч унах 66.6%	Нэг түвшин дээр цас мөсөн дээр унах 11.3%	Шат гишгүүрээс ойчих 8.2%	Орноос ойчих 5.0%	Сандлаас унах 4.7%

2023 онд унаж гэмтсэний улмаас тусламж үйлчилгээ авсан нийт тохиолдлыг гэмтлийн байршлаар авч үзэхэд шагай ба тавхайн гэмтэл 20.2% /19059/, тохой ба шууны гэмтэл 18.1% /17069/, тархины гэмтэл 16.8% /15864/, өвдөг ба шилбэний гэмтэл 13.6% /12833/-р оношлогдох тохиолдол тус тус тэргүүлж байна.

Хүснэгт 7.15. Гэмтлийн байршил, хувиар, 2023 он

Гэмтлийн байршил	2023	
	Бодит тоо	Хувь
Шагай ба тавхайн гэмтэл /S90-S99/	19,059	20.2
Тохой ба шууны гэмтэл /S50-S59/	17,069	18.1
Тархины гэмтэл /S00-S09/	15,864	16.8
Өвдөг ба шилбэний гэмтэл /S80-S89/	12,833	13.6
Бугуй ба сарвууны гэмтэл /S60-S69/	7,017	7.4
Мөр ба бугалгын гэмтэл /S40-S49/	6,457	6.8
Хэвлийн гэмтэл /S30-S39/	6,050	6.4
Цээжний гэмтэл /S20-S29/	5,600	5.9
Түнх ба гуяны гэмтэл /S70-S79/	3,766	4.0
Хүзүүний гэмтэл /S10-S19/	540	0.6
Биеийн олон хэсгийн гэмтэл /T00-T09/	146	0.2
Хүндрэл /T79-T88/	99	0.1
Бусад тодорхойгүй хэсгийн гэмтэл /T10-T14/	50	0.1
Нийт	94550	100

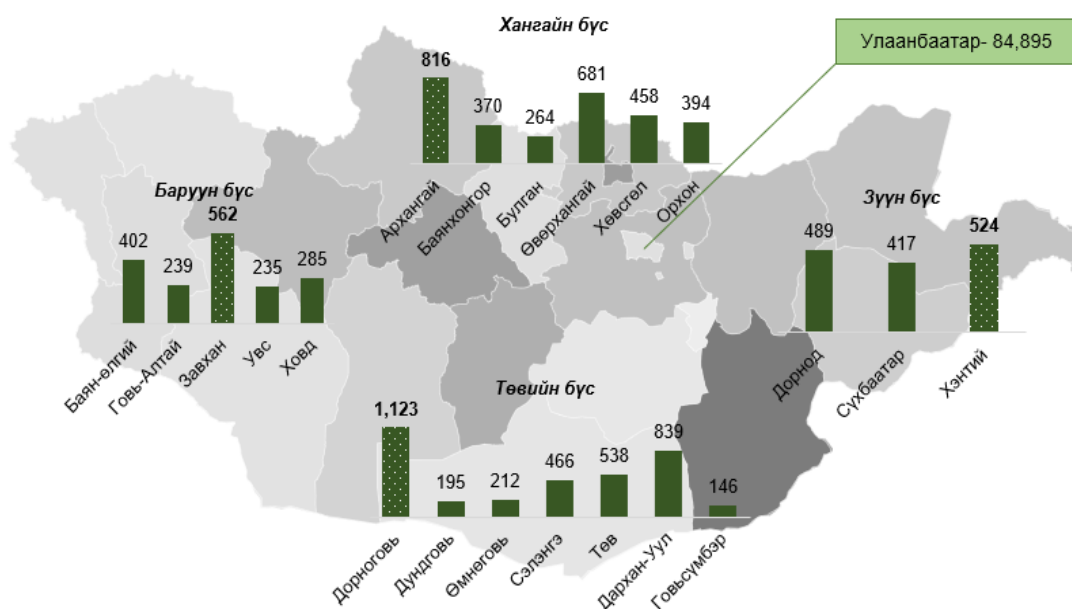

Уналтын шалтгаант шинэ тохиолдолын 89.8% нь нийслэлд бүртгэгдсэн байна. Өөрөөр хэлбэл уналтын шалтгаанаар бэртэж, тусламж үйлчилгээ авч буй 10 хүн тутмын 9 нь нийслэлд 1 нь орон нутагт бүртгэгджээ.

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

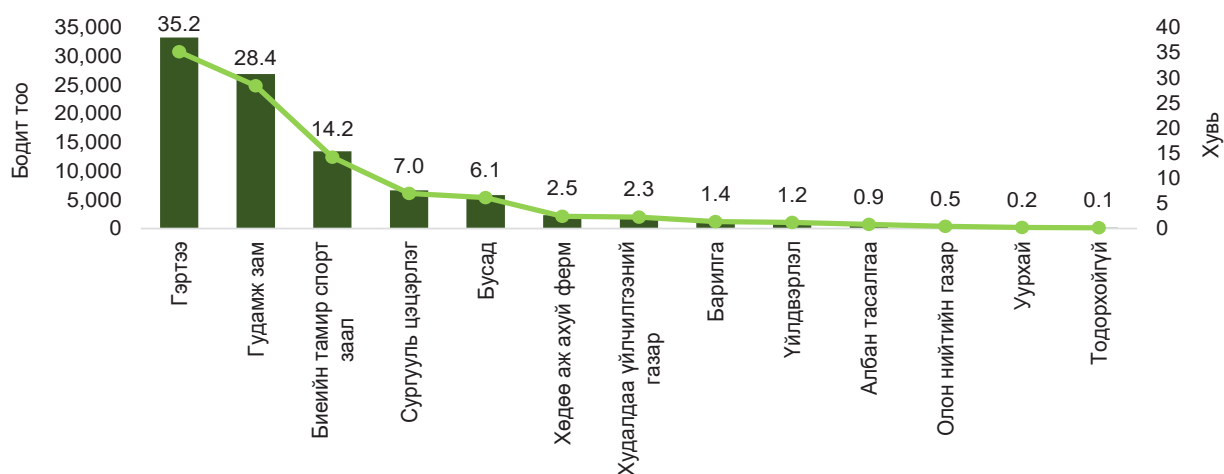
Уналтын шалтгаант осол гэмтлийн шинэ тохиолдол төвийн бүсэд бусад бүс нутгаас өндөр бүртгэгдсэн ба Дорноговь аймагт бусад аймгуудын дунджаас өндөр байна.

Зураг 7.43. Уналтын шалтгаант шинэ тохиолдол, харъяаллаар, 2023 он

Уналтын шалтгаант осол гэмтлийг гарсан байршлаар авч үзэхэд ихэвчлэн гэртээ /ашаандаа/ унаж бэртсэн гэсэн өгүүлэмжтэй байгаа ба гудамж зам, спорт заал, сургууль цэцэрлэг дээрээ унаж бэртэх тохиолдлууд мөн өндөр хувийг эзэлж байна.

Зураг 7.44. Осол гарах үеийн байршил, хувиар, 2023 он

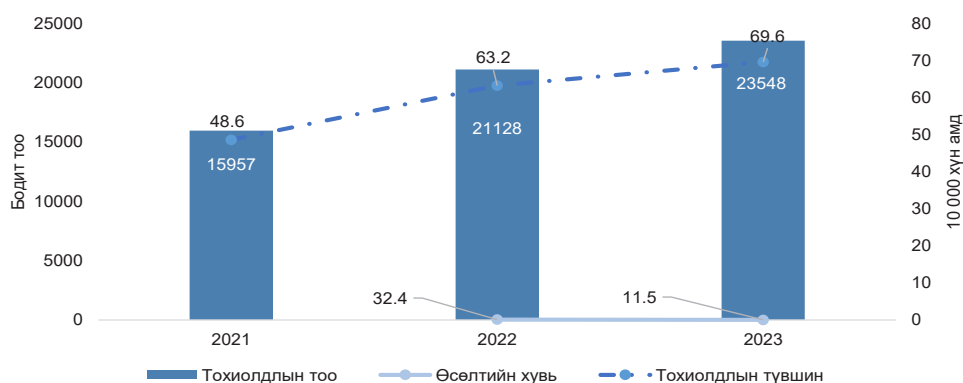

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

7.3.3. ЗАМ ТЭЭВРИЙН ОСЛЫН ШАЛТГААНТ ӨВЧЛӨЛ /V01-V99/

2023 онд зам тээврийн ослын шалтгаант шинэ тохиолдол 23548 бүртгэгдсэн бөгөөд энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 11.5% иар өссөн үзүүлэлттэй байна. Зам тээврийн осол нь осол гэмтлийн тэргүүлэх шалтгааны нэг ба 2023 онд Монгол улсын 10 000 хүн тутмын 69.6 нь энэхүү осолд өртсөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 7.45. Зам тээврийн ослын шалтгаант өвчлөл, тохиолдлын түвшин, 2023 он

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

Зураг 7.46. Зам тээврийн ослын шалтгаант тохиолдол хүйсээр, 2023 он

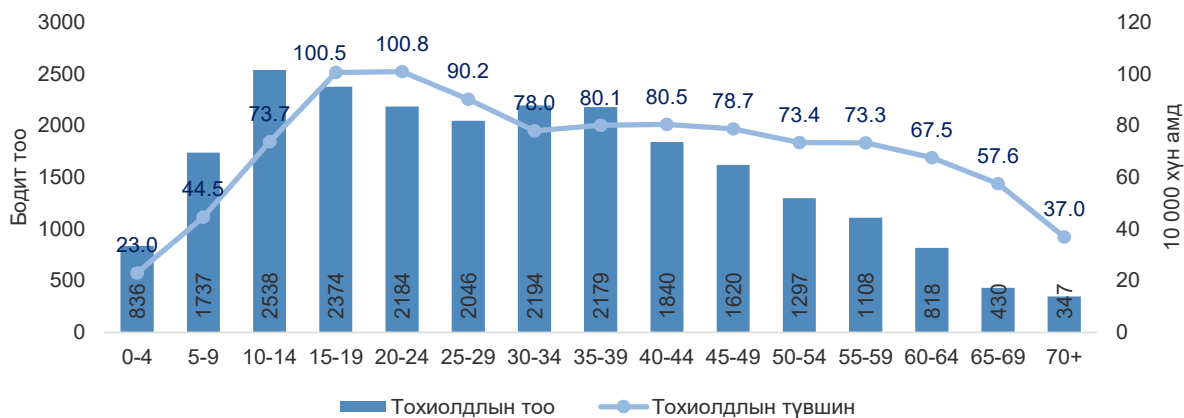

2023 оны зам тээврийн ослын шалтгаант тохиолдлын 64.6% /15204/ эрэгтэй, 35.4% /8346/ эмэгтэйчүүд байна.

Тухайн онд зам тээврийн осолд өртөж гэмтсэн тохиолдол 10-14 насанд /2538/ боловч тохиолдлын түвшин 20-24 насанд бусад наснаас өндөр байна. Өөрөөр хэлбэл 20-24 насны 10 000 хүүхэд тутмын 100.8 нь зам тээврийн осолд өртөж гэмтсэн байна.

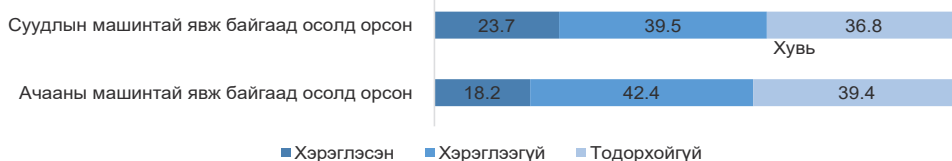
Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

Зураг 7.47. Зам тээврийн ослын шинэ тохиолдол, тохиолдлын түвшин насны бүлгээр, 2023 он

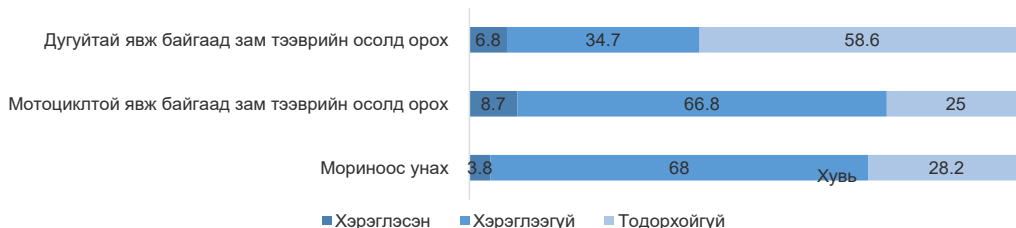

Суудлын машинтай явж байгаад зам тээврийн осолд өртсөн тохиолдлын 23.7%-д, ачааны машинтай явж байсан тохиолдлын 18.2% нь суудлын хамгаалах бүстэй байсан гэсэн өгүүлэмжтэй байгаа бол мориноос унасан тохиолдлын 3.8%, мотоциклтой явж байгаад зам тээврийн осолд орох 8.7%, дугуйтай явж байгаад зам тээврийн осолд орсон тохиолдлын 6.8% нь хамгаалах малгай хэрэглэсэн байна.

Зураг 7.48. Суудлын бүс хэрэглэсэн байдал, тээврийн хэрэгслийн төрөл, хувиар, 2023 он

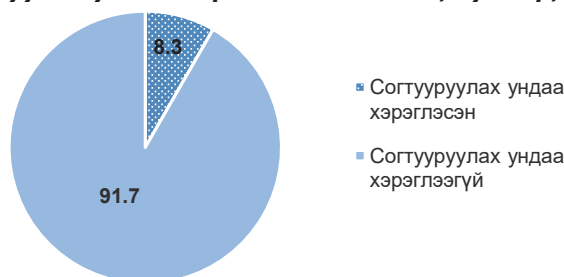

Зураг 7.49. Хамгаалах малгай хэрэглэсэн байдал, тээврийн хэрэгслийн төрөл, хувиар, 2023 он

Нийт тохиолдлын 8.3% нь согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ зам тээврийн осолд өртсөн байна.

Зураг 7.50. Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн байдал, хувиар, 2023 он

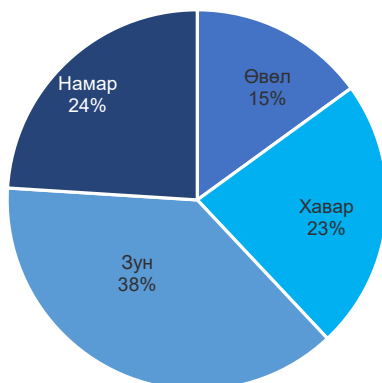

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

Улирлаас хамаарсан ялгаа ажиглагддаг осол гэмтлийн шалтгааны нэг нь зам тээврийн осол юм. 2023 оны зам тээврийн ослын шалтгаант шинэ тохиолдлын 38% нь зуны улиралд тохиолдсон байна.

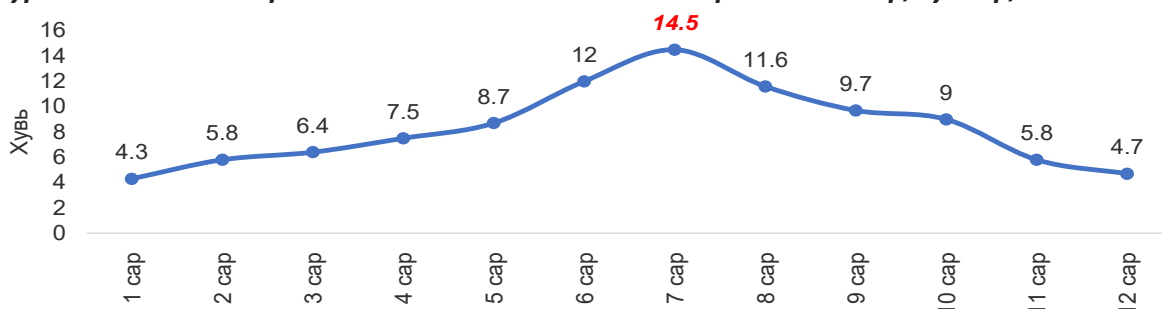

Зураг 7.51. Зам тээврийн ослын шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн улирал, хувиар, 2023 он

Тухайн онд зам тээврийн осолд өртсөний улмаас эмнэлэгт хандах тохиолдол 7 сард /14.5%/ бусад саруудтай харьцуулахад өндөр байна.

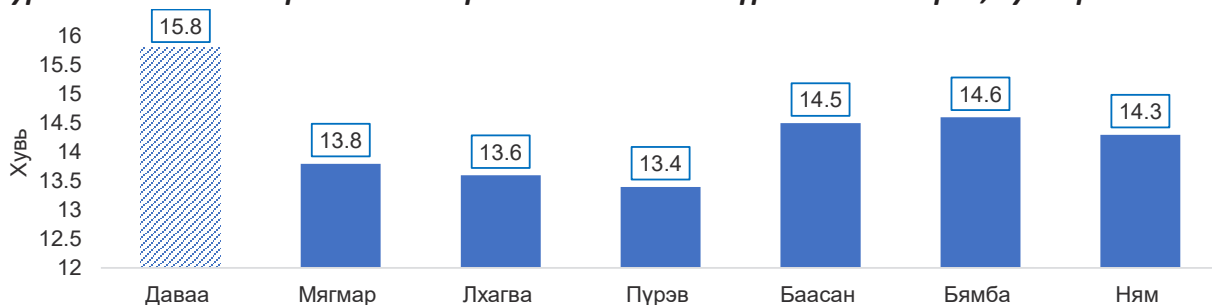
Зураг 7.52. Зам тээврийн ослын шинэ тохиолдлын бэртгэгдсэн сар, хувиар, 2023 он

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

2023 онд зам тээврийн осолд өртөх шалтгааны улмаас 7 хоногийн Даваа /15.8%/ гарагт харьцангуй их бүртгэгдсэн бөгөөд Пүрэв /13.4%/ гарагт хамгийн бага бүртгэгдсэн байна.

Зураг 7.53. Зам тээврийн осолд өртсөн шалтгаан бүртгэгдсэн гараг, хувиар 2023 он

Эх үүсвэр: ГССҮТ СТСА

Нийт тохиолдлын 68.1% нь нийслэлд, 31.9% нь орон нутагт бүртгэгдсэн байгаа ба нийслэлд тохиолдлын түвшин орон нутгаас 2 дахин өндөр байна.

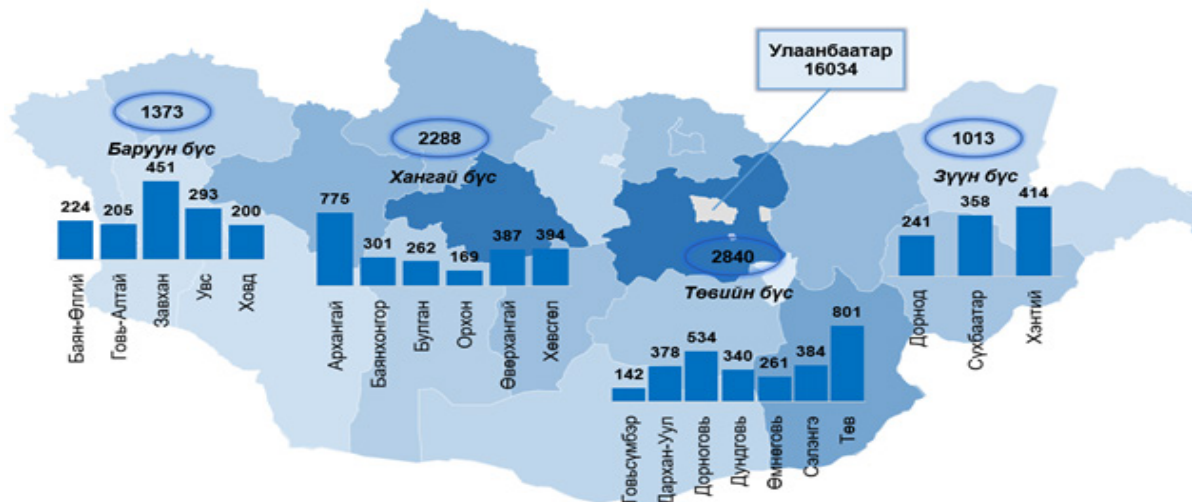
Хүснэгт 7.16. Зам тээврийн ослын тохиолдол бүртгэгдсэн газар, хувиар, тохиолдлын түвшин, 2023 он

Бүртгэгдсэн газар	Шинэ тохиолдол		Тохиолдлын түвшин
	Бодит тоо	Хувь	
Нийслэл	16034	68.1%	99.1
Орон нутаг	7514	31.9%	42.6

Зам тээврийн ослын шалтгаант өвчлөл харьяаллаар харвал Төв аймаг 801 /3.4%/ болон Архангай 776 /3.3%/ хамгийн их тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд Говь-Сүмбэр 142 /0.6%/ болон Орхон 169 /0.7%/ аймгууд хамгийн бага бүртгэгдсэн байна. Бүсээр авч үзэхэд Төвийн бүс 2840 /37.8%/ тухайн шалтгаант өвчлөлийн тохиолдол өндөр байна.

Эрэгтэйчүүдийн хувьд осол гэмтлийн шалтгаанд зам тээврийн осол 64.2%, амьгүй механик хүчинд өртөх гэмтэл 68.3% байгаа бөгөөд, мөн усанд живсэн тохиолдлын 80.3%, байгалийн хүчинд өртсөн тохиолдлын 81.2%, халдлагад өртсөн тохиолдлын 71.1% нь буюу 10 хүн тутмын 7-8 тохиолдлыг эзэлж байна.

Зураг 7.54. Замын тээврийн ослын шалтгаант өвчлөл харьяаллаар

7.4. ХЭВТЭН ЭМЧЛҮҮЛЭГЧДИЙН ӨВЧЛӨЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН

2023 оны байдлаар хэвтэн эмчлүүлэх өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан 10 000 хүн амд:

- Амьсгалын тогтолцооны өвчин 513.3
- Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин 401.8
- Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин 342.7
- Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин 260.3
- Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин 208.9

Хүснэгт 7.17. Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10000 хүн амд, 2014-2023 он

Өвчлөлийн шалтгаан	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	10 жилийн дундаж
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	424.0	353.0	465.0	432.0	466.0	478.0	298.0	160.6	508.0	513.3	409.8
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	393.0	392.0	407.0	412.0	422.0	427.0	365.0	262.9	365.0	401.8	384.8
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	331.0	338.0	339.0	333.0	341.0	342.0	341.0	262.0	327.0	342.7	329.7
Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	309.0	307.0	312.0	316.0	320.0	328.0	323.0	239.8	276.0	260.3	299.1
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	173.0	190.0	198.0	211.0	215.0	226.0	229.0	140.9	186.0	208.9	197.8

Тайлбар: 2014-2020 оны дундаж хүн амд өөрчлөлт орсон тул Зүрх-судасны тогтолцооны өвчлөлийн тооцоолол өөрчлөгдсөн болно.

Энэ онд 10 000 хүн амд амьсгалын тогтолцооны өвчлөл 513.3 байгаа нь 10 жилийн дунджаас 103.5-оор, өнгөрсөн оноос 5.3-оор нэмэгдэж, зүрх-судасны тогтолцооны өвчин 401.8 байгаа нь 10 жилийн дунджаас 17.0-оор, харин өнгөрсөн оноос 36.8-оор тус тус нэмэгдсэн байна. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний хувьд 10 жилийн дунджаас 13.0-оор , мэдрэлийн тогтолцооны өвчин 11.1-оор тус тус нэмэгдэж, харин шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин 38.8 -оор буурсан байна.

Хүснэгт 7.18. Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 2023 он

Үзүүлэлт	Нийт өвчлөл	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин
Хүйс						
Эрэгтэй	2371.3	533.2	340.3	308.8	143.1	156.0
Эмэгтэй	3774.1	494.0	461.5	375.7	374.1	260.2
Насны бүлэг						
Эрэгтэй						
20 хүртэлх	1752.4	983.4	14.1	180.4	47.0	70.3
20-44	1515.5	145.0	152.8	261.9	127.5	145.0
45-64	4043.0	255.3	928.0	569.2	270.4	292.5
65 ба түүнээс дээш	9071.5	775.7	2765.3	874.5	700.3	516.0
Эмэгтэй						
20 хүртэлх	1648.4	889.0	12.9	161.1	63.0	68.2
20-44	3896.6	172.0	177.7	259.4	501.2	223.4
45-64	5468.5	283.0	1048.2	731.8	595.5	523.8
65 ба түүнээс дээш	10721.2	623.8	2985.1	1211.3	834.8	797.4
Байршил						
Хот	3588.3	595.6	419.8	439.0	253.9	224.4
Хөдөө	2619.1	437.8	385.2	254.3	266.2	194.6
Бүсээр						
Баруун	2924.9	436.6	472.3	315.0	321.7	249.2
Хангайн	2578.7	408.8	438.7	259.2	278.1	156.8
Төв	2473.3	471.1	306.8	205.3	236.5	174.1
Зүүн	2498.5	441.7	262.9	241.7	201.1	241.5
Улсын дундаж	3082.8	513.3	401.8	342.7	260.3	208.9

Эмнэлэгт хэвтэлтийн түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 2371.3, 10 000 эмэгтэй хүн амд 3774.1 ногдож, ойролцоогоор эмнэлэгт хэвтэж байгаа эмэгтэйчүүд нь эрэгтэйчүүдээс 1.6 дахин их байна. Байршилын хувьд авч үзвэл нийт өвчлөл 10 000 хүн амд Баруун бүсэд бусад бүсүүдтэй харьцуулахад өндөр /2924.9/ байгаа хэдий ч улсын дунджаас 157.9-оор бага байна.

Өвчлөлийн бүтцээр харуулбал, амьсгалын тогтолцооны өвчлөл Төвийн бүсэд, хоол боловсруулах тогтолцоо болон зүрх судас, мэдрэл, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл Баруун бүсэд өндөр бүртгэгдсэн байна.

Хүснэгт 7.19. Зонхилон тохиолдох хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн бүтэц, хувиар, 2014-2023 он

Өвчний ангилал (ӨОУА-10)	Зонхилох шалтгаан	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	10 жилийн дундаж
Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	Бөөрний сувганцрын үрэвсэл (N10-N16)	64.1	63.6	63.0	63.1	62.9	63.1	59.3	63.1	57.4	55.8	61.5
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хатгалгаа (J12-J18)	51.3	44.0	52.4	49.1	51.8	51.4	43.9	37.9	58.3	58.4	49.9
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Элэгний эмгэг (K70-K77)	27.8	26.9	26.0	25.5	23.2	23.6	19.6	18.3	21.9	22.6	23.5
	Мухар олгойн өвчин (K35-K38)	13.5	13.1	12.6	12.2	11.3	11.1	10.7	12.8	10.3	8.7	11.6
	Цөсний хүүдийн өвчнүүд (K80-K81)	13.6	13.2	13.4	13.5	14.3	13.8	14.9	14.4	14.5	12.8	13.8
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Даралт ихсэх өвчнүүд (I10-I15)	38.5	40.2	39.7	40.1	40.2	41.3	34.9	24.6	27.4	29.0	35.6
	Зүрхний ишеми өвчнүүд (I20, I23-I25)	24.6	23.6	24.3	24.1	23.3	22.5	24.4	31.3	21.6	16.8	23.6
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	Мэдрэлийн ёзоор ба сүлжээний эмгэг (G50-G59)	27.7	34.8	36.4	37.2	38.9	40.4	40.7	31.9	29.4	28.8	34.6
	Эпилепси (G40-G41)	11.4	11.1	10.6	9.5	9.5	7.9	6.9	8.6	8.0	8.4	9.2

2023 оны байдлаар эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгааны дотор зонхилж буй өвчлөлийг авч үзвэл: шээс бэлгийн тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 55.8 хувийг бөөрний сувганцрын үрэвсэлт өвчин, амьсгалын тогтолцооны өвчний дотор уушигний хатгалгааны улмаас хэвтэн эмчүүлэгч 58.4 хувийг, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний дотор элэгний эмгэг 22.6 хувийг, зүрх судасны тогтолцооны өвчний дотор даралт ихсэх өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчид 29.0 хувийг, зүрхний ишеми өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчид 16.8 хувийг тус тус эзэлж эдгээр өвчнүүд хүн амын дунд зонхилон тохиолдож байна.

Уушгиний хатгалгаа өвчин 2014 онд амьсгалын тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 51.3 хувийг эзэлж байсан бол 2015 онд 44.0 хувь болж буурч, 2022 онтой харьцуулахад 2023 онд 0.1 хувиар ихэссэн байна.

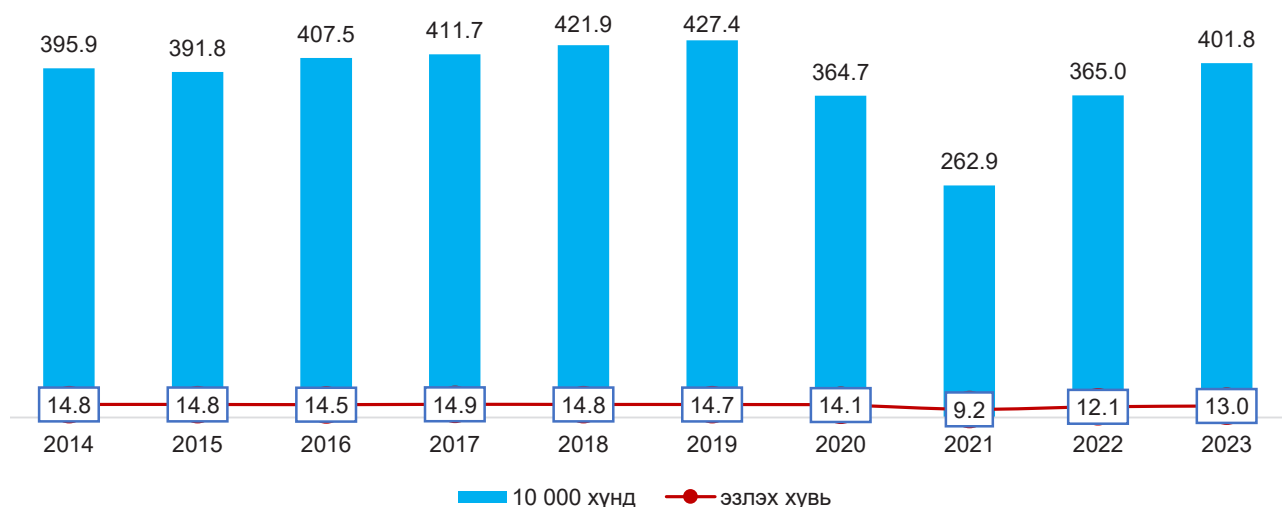
2014 онд хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний дотор 27.8 хувийг элэгний эмгэг, 13.6 хувийг цөсний өвчнүүд эзэлж байсан бол 2023 онд элэгний эмгэг 22.6 хувь болж буурч, цөсний хүүдийн өвчнүүд 12.8 болж нэмэгдсэн байна.

Даралт ихсэх өвчин нь 2014 онд зүрх-судасны тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 38.5 хувийг эзэлж байсан бол 2023 онд 29.0 болж буурсан байна.

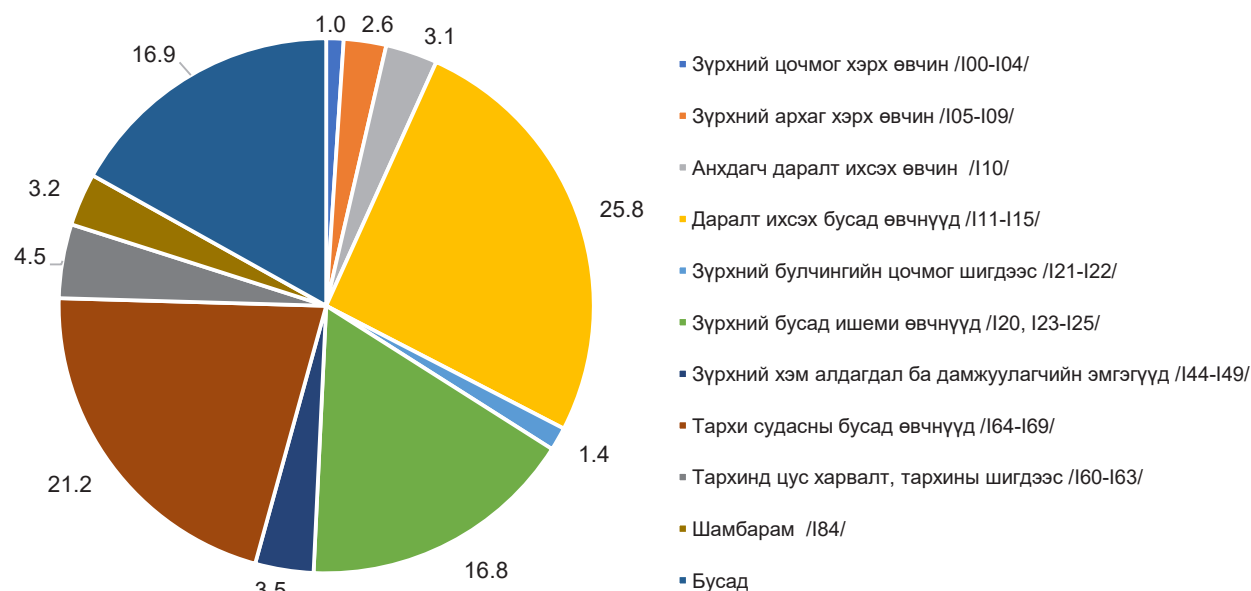
Хэвтэн эмчлүүлэгчдэд бүртгэгдсэн зүрх судасны өвчин нийт хэвтэж эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн 13.0 хувийг эзэлж байгаа нь 2014 онтой харьцуулахад 1.3 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Зүрх судасны өвчлөл 2023 оны байдлаар 10 000 хүн амд 401.8 байгаа ба эрэгтэйд 340.3, 10 000 эмэгтэйд 461.5 байна. Байршлаар харуулбал орон нутагт 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл 385.2, Улаанбаатарт 419.8 байна.

Зураг 7.55. Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн зүрх, судасны тогтолцооны өвчлөлийн түвшин, 10 000 хүн амд, эзлэх хувь, 2014-2023 он

Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчлөлийг бүтцээр нь харуулбал: Артерийн даралт ихсэх өвчин хамгийн түгээмэл бүртгэгдсэн бөгөөд бөгөөд анхдагч даралт ихсэх өвчин 3.1 хувь, даралт ихсэх бусад өвчин 25.8 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд нийтдээ өвчлөлийн 29 хувийг эзэлж байгаа ба тархинд цус харвалт 25.6 хувийг зүрхний ишеми өвчний тохиолдол нийт өвчлөлийн 16.8 хувийг эзэлж байна.

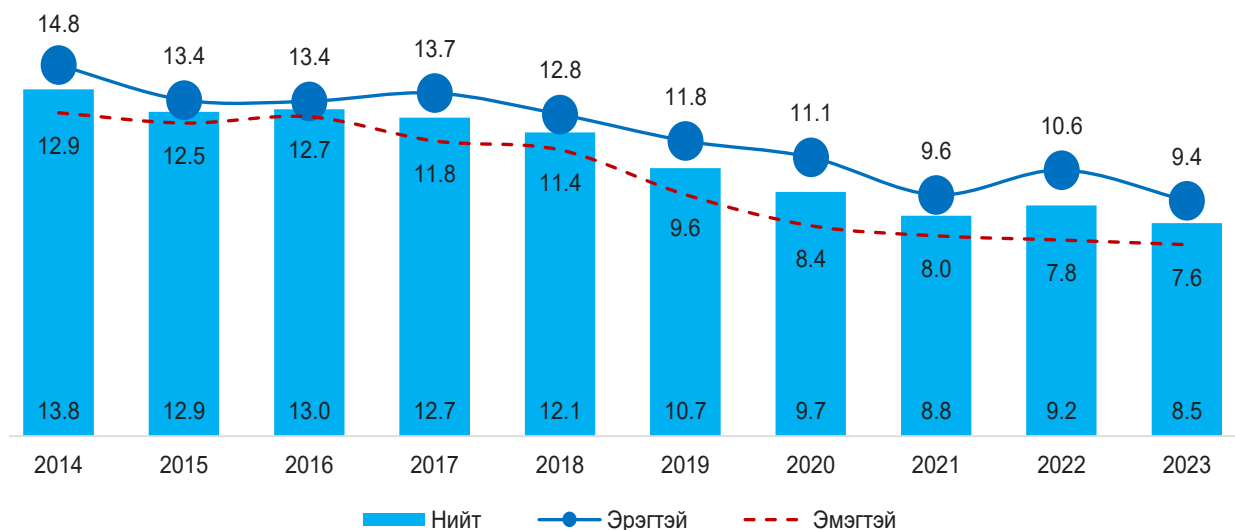
Зураг 7.56. Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчлөлийн бүтэц, 2023 он

Хүснэгт 7.20. Зүрх судасны тогтолцооны өвчлөл, дүнд эзлэх хувиар, 2014-2023 он

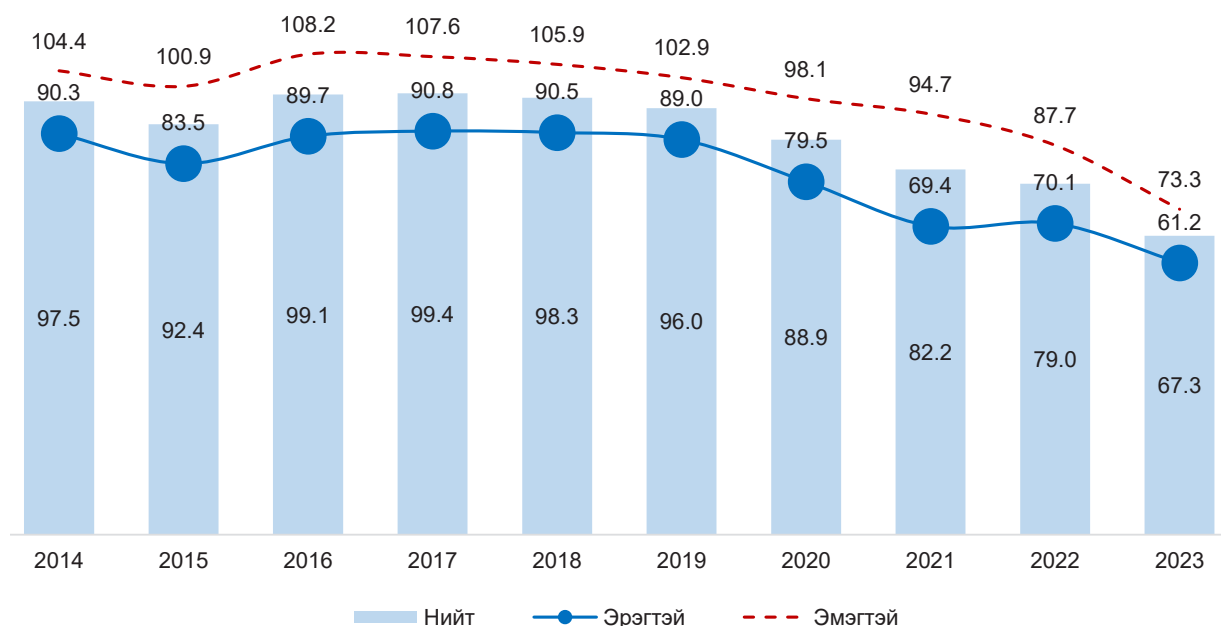
Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Артерийн даралт ихсэх өвчний өвчлөлийн түвшин, (I11-I15) 10 000 хүн амд										
Бүгд	26.9	26.2	28.3	34.1	40.7	41.4	27.4	22.7	56.4	71.0
эрэгтэй	47.8	46.0	51.0	62.2	69.9	71.8	49.4	41.9	107.8	135.7
эмэгтэй	37.6	36.3	39.8	48.4	55.5	56.8	38.5	32.4	82.5	103.8
Анхдагч даралт ихсэх өвчний өвчлөлийн түвшин, (I10) 10 000 хүн амд										
Бүгд	86.3	91.0	91.3	86.7	84.2	89.8	67.9	24.3	14.0	9.8
эрэгтэй	141.9	150.5	151.8	145.5	143.3	149.3	109.0	40.1	21.0	15.4
эмэгтэй	114.8	121.2	122.0	116.6	114.2	119.9	88.7	32.3	17.5	12.6
Зүрхний бусад ишеми өвчнүүдийн өвчлөлийн түвшин (I20, I23-I25), 10 000 хүн амд										
Бүгд	90.3	83.5	89.7	90.8	90.5	89.0	79.5	69.4	70.1	61.2
эрэгтэй	104.4	100.9	108.2	107.6	105.9	102.9	98.1	94.7	87.7	73.3
эмэгтэй	97.5	92.4	99.1	99.4	98.3	96.0	88.9	82.2	79.0	67.3
Тархи судасны бусад өвчнүүдийн өвчлөлийн түвшин (I64-I69), 10 000 хүн амд										
Бүгд	47.3	47.4	48.9	48.2	54.2	58.1	52.9	34.4	54.3	66.8
эрэгтэй	57.9	60.5	64.5	65.9	76.4	79.8	76.1	51.8	88.3	102.9
эмэгтэй	52.7	54.0	56.8	57.2	65.4	69.1	64.7	43.2	71.6	85.1
Зүрхний хэм алдагдал ба дамжуулагчийн эмгэгүүд (I44-I49), 10 000 хүн амд										
Бүгд	1.18	1.50	2.16	2.64	3.22	3.72	5.02	3.99	9.56	11.64
эрэгтэй	1.37	1.88	2.54	3.01	3.54	4.34	6.74	5.96	14.46	16.62
эмэгтэй	1.28	1.69	2.35	2.83	3.38	4.03	5.89	4.99	12.05	14.16

Зураг 7.58. Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн тархинд цус харвалт (цус алдалттай, I60-I62), 10 000 хүн амд, эзлэх хувь, 2014-2023 он

Зураг 7.59. Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дунд бүртгэгдсэн тархинд цус харвалт (цус алдалтгүй, I63-I64), 10 000 хүн амд, эзлэх хувь, 2014-2023 он

7.5. МЭС ЗАСЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Улсын хэмжээнд 2023 онд 212 397 өвчтөнд мэс засал хийгдсэн бөгөөд 80.0 хувь нь Улаанбаатарт, 20.0 хувь нь хөдөө орон нутагт хийгджээ. Нийт мэс заслын 10.7 хувь нь дурангийн мэс засал, 0.2 хувь нь давтан мэс засал байна. Мэс заслын дараах хүндрэлийн хувь 1.4, нас баралтын хувь 0.3 байна.

Хүснэгт 7.21. Улаанбаатар хотын эмнэлгүүдэд хийгдсэн мэс заслын тоо, 2023 он

Эрүүл мэндийн байгууллага	Мэс засал хийлгэсэн хүний тоо		Үүнээс		Мэс заслын хүндрэл	Нас барсан
	Бүгд	Үүнээс: 15 хүртэлх нас	Дурангийн мэс засал	Давтан хагалгаа		
Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг	9.1	0.1	31.8	26.2	19.1	19.6
Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг	3.1	0.0	11.2	3.0	8.9	9.2
Улсын гуравдугаар төв эмнэлэг	5.7	0.7	1.3	4.1	6.2	11.7
Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	7.5	26.8	1.3	24.0	10.3	0.9
Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв	0.4	0.2	0.0	5.5	0.0	0.0
Хавдар судлалын үндэсний төв	2.4	0.0	1.2	7.2	38.8	7.1
Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	8.4	9.1	2.0	3.3	2.6	43.8
Монгол Японы эмнэлэг	1.9	0.6	5.3	0.0	4.0	0.0
Эх, нярай, эмэгтэйчүүдийн үндэсний төв-2	0.4	0.4	0.4	0.0	0.0	0.0
АШУУИС-ийн төв эмнэлэг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЭМЯ-ны харьяа хувийн эмнэлгүүд	10.5	2.6	21.7	4.1	1.6	2.0
Нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	50.7	59.4	23.8	22.4	8.5	5.7
Бүгд	100	100	100	100	100	100

Хүснэгт 7.22. Зонхилон хийгдсэн мэс засал, төрөл хувиар, 2023 он

Мэс заслын нэр	Мэс засал хийлгэсэн хүний тоо		Үүнээс		Мэс заслын хүндрэл	Нас барсан
	Бүгд	Үүнээс: 15 хүртэлх нас	Дурангийн мэс засал	Давтан хагалгаа		
Мэдрэлийн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	1.5	0.5	0.0	5.4	0.6	24.0
Дотоод шүүрлийн булчирхайн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	0.5	0.0	0.1	0.9	0.2	0.0
Нүдэнд хийгдэх мэс заслууд	5.8	4.0	5.8	0.9	0.2	0.0
Чихэнд хийгдэх мэс заслууд	1.0	2.0	0.8	0.2	0.2	0.0
Хамар, ам, залгиурт хийгдэх мэс заслууд	29.3	57.2	3.7	11.4	0.2	0.5
Амьсгалын эрхтэн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	0.7	0.3	0.4	5.2	0.4	4.6
Зүрх судасны тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	3.4	1.1	2.9	2.4	1.2	7.4
Цус болон тунгалгийн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	1.1
Хоол боловсруулах эрхтэн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	19.1	13.0	58.5	53.8	11.2	39.4
Шээсний замд хийгдэх хагалгаанууд	1.8	0.7	8.5	2.6	0.4	2.5
Эр бэлэг эрхтэнд хийгдэх мэс заслууд	1.7	3.4	2.3	1.3	0.3	0.5
Эм бэлэг эрхтэнд хийгдэх мэс заслууд	9.4	0.3	9.3	2.2	45.8	2.8
Эх барихын ажилбарууд	7.9	0.0	0.1	5.0	37.9	0.0
Яс, булчингийн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	12.1	10.7	7.6	5.8	0.9	7.9
Гадна эрхтэн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	5.7	6.7	0.0	3.0	0.5	9.5
Бүгд	100	100	100	100	100	100

БҮЛЭГ 8

**ХҮН АМЫН
НАС БАРАЛТ**

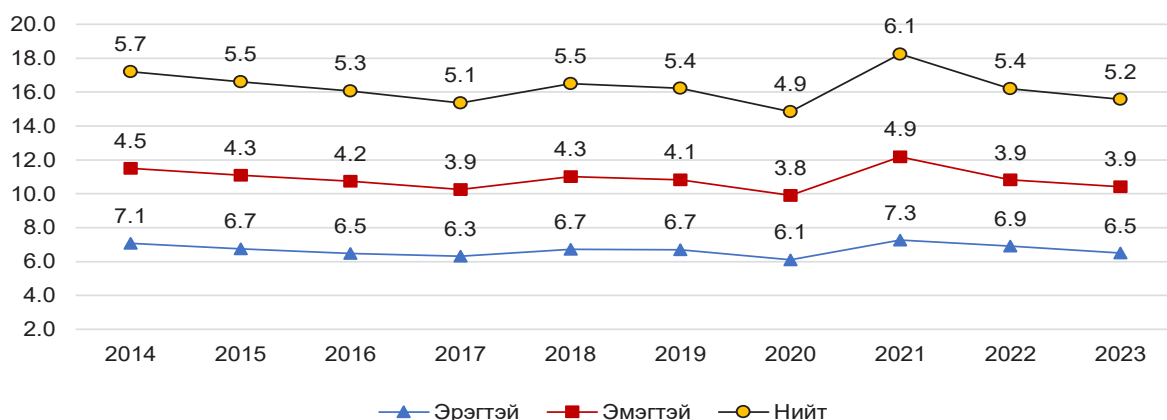
БҮЛЭГ 8. ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТ

Монгол улсад хүн амын өвчлөл, эндэгдлийн шалтгаанд 1990 оноос өмнө амьсгалын тогтолцооны өвчин тэргүүлж байсан бол 1990 оноос хойш зүрх судасны шалтгаант өвчин тогтмол тэргүүлэн улмаар өсөх хандлагатай болсон. Зүрх судасны өвчний шалтгаант нас баралт 1950-иад онд 7.1 хувь, 1985 онд 23.4 хувь, 1995 оноос 30.8 хувийг эзэлж байсан ба 2023 оны байдлаар 33.0 хувь байна. Зүрх судасны өвчний шалтгаант нас баралтын дийлэнх хувийг артерийн даралт ихсэлт, зүрхний шигдээс, тархины цус харвалт эзэлж байна.

8.1. ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН

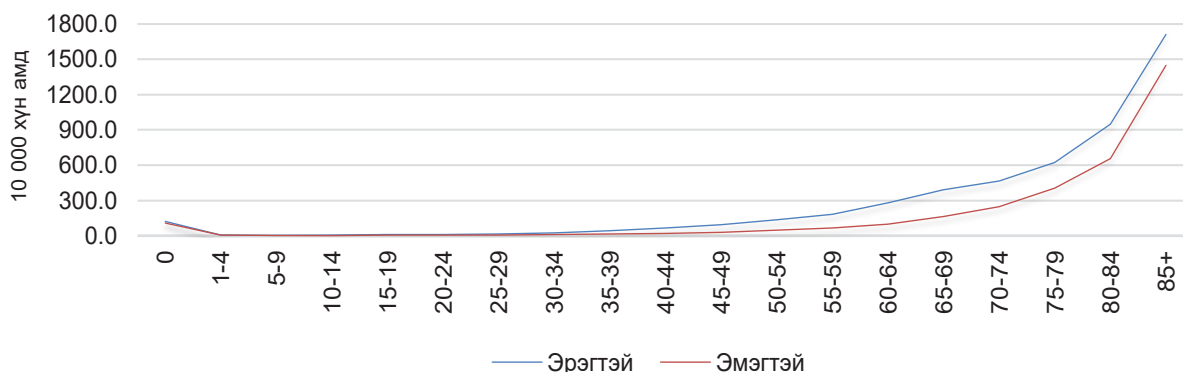
Монгол Улсад сүүлийн 10 жилийн дунджаар 17 мянган нас баралтын тохиолдол бүртгэгдсэнээс 60.7 хувь нь эрэгтэйчүүд, 39.3 хувь нь эмэгтэйчүүд байгаа бөгөөд шалтгаанаар авч үзвэл зүрх судасны тогтолцооны өвчин (33.1%), хавдар (24.5%), осол гэмтэл, гаднын шалтгаан (16.6%) зонхилж байна. Нас баралтад эрэгтэйчүүдийн эзлэх хувь өссөөр байна. Хүн амын нас баралт 2023 онд 17.5 мянга болж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 457 (2.7%)-ээр хүн нэмэгдэж, өмнөх оноос 448 (2.5%) хүнээр буурсан. Нас баралтын ерөнхий коэффициент 2023 онд 5.2 байгаа бөгөөд 1000 эрэгтэй хүн амд 6.5, эмэгтэй хүн амд 3.9 тус тус байна.

Зураг 8.1. Нас баралтын ерөнхий коэффициент, хүйсээр, 2014-2023 он

Нас баралтын өөр нэг үзүүлэлт нь насны бүлэг дэх нас баралтын коэффициент (НБНБК) бөгөөд хүйс тус бүрээр НБНБК-ийн дүрслэлийг 2023 оны байдлаар үзүүллээ. Манай улсын хувьд нялхсын эндэгдэл өндөр биш тул доорх дүрслэл нь “J” хэлбэртэй байгааг харж болно. Мөн бүх насны бүлэг дээр эрэгтэйчүүдийн нас баралтын коэффициент өндөр байна.

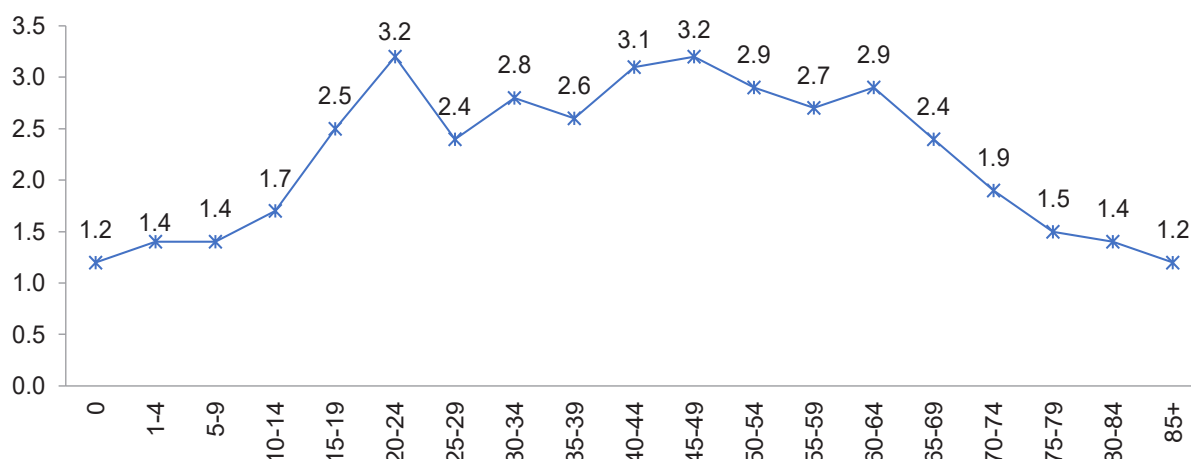
Зураг 8.2. Насны бүлэг дэх нас баралтын коэффициент, хүйсээр, 2023 он

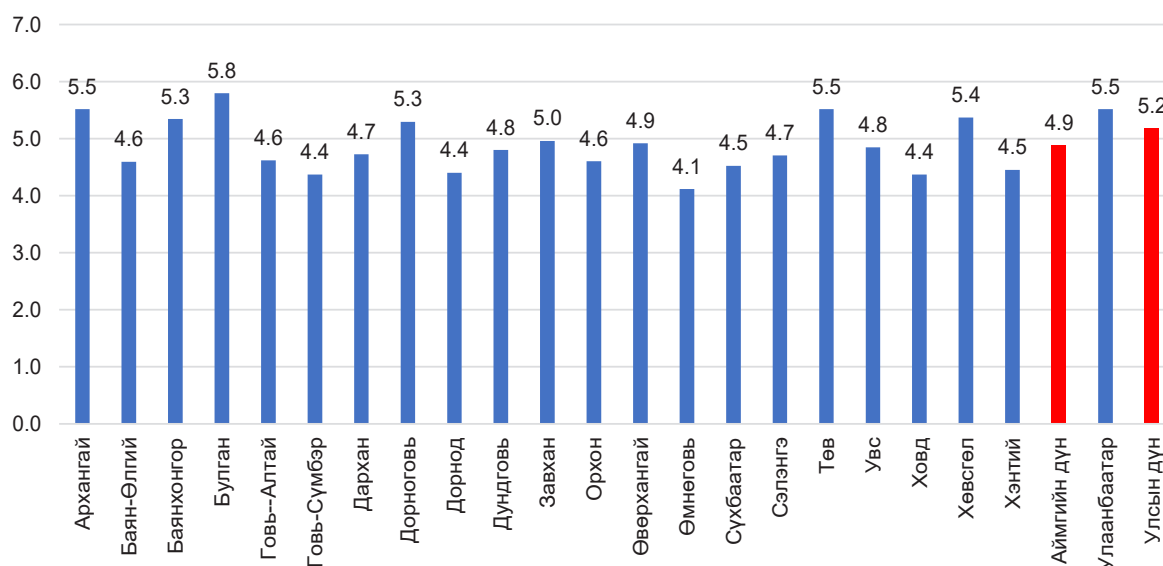
Нас баралтын түвшний хүйсийн харьцааг 2023 оны байдлаар насны бүлэг тус бүрээр харахад 20-24 ба 45-49 насанд өндөр буюу 3.2 байна. Тайлангийн жилд 20-24 насны бүлэгт нийт 175 тохиолдол бүртгэгдсэнээс 134 эрэгтэй, 41 эмэгтэй мөн 45-49 насны бүлэгт нийт 1253 тохиолдол бүртгэгдсэнээс 937 эрэгтэй, 316 эмэгтэй байна. 20-24 насны 10 000 эрэгтэй хүн амд харьцуулахад 12.2, эмэгтэй хүн амд 3.8, 45-49 насны хувьд эрэгтэй 93.7, эмэгтэй 29.8 байгаа бөгөөд эрэгтэйчүүдийн нас баралтын шалтгаанд гэмтэл, хордлого ба гаднын шалтгаант бусад эмгэг хамгийн өндөр хувийг эзэлж байна.

Зураг 8.3 Нас баралтын түвшний хүйсийн харьцаа, насны бүлгээр, 2023 он

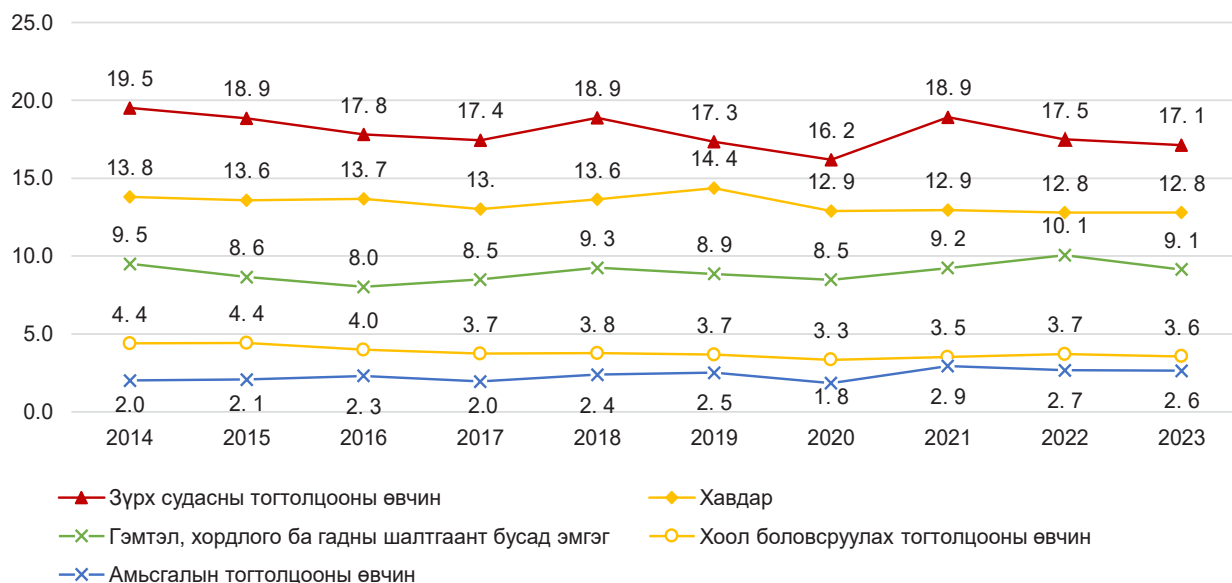
Мөн 40-44 насанд хүйсийн харьцаа 3.1 байгаа нь тухайн насны эрэгтэйчүүдийн нас баралт эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад бусад насны бүлгээс өндөр байна. Нас баралтын шалтгаанаар авч үзвэл тухайн насны бүлгийн эрэгтэйчүүд амьсгалын тогтолцооны өвчин, осол гэмтэл, гаднын шалтгаан, эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад 3.8-6 дахин их байгаа ба хамгийн түгээмэл шалтгаан нь архины хордлого, амиа хорлолт, зам тээврийн осол байна. Мөн 40-49 насны эрэгтэйчүүдийн зүрх судасны өвчний улмаас нас барах тохиолдол эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад 3 дахин өндөр байгаа ба зүрхний шигдээс, тархинд цус харвалт хамгийн түгээмэл шалтгаан болж байна.

Зураг 8.4. Нийт нас баралтын түвшин, аймгаар, 2023 он

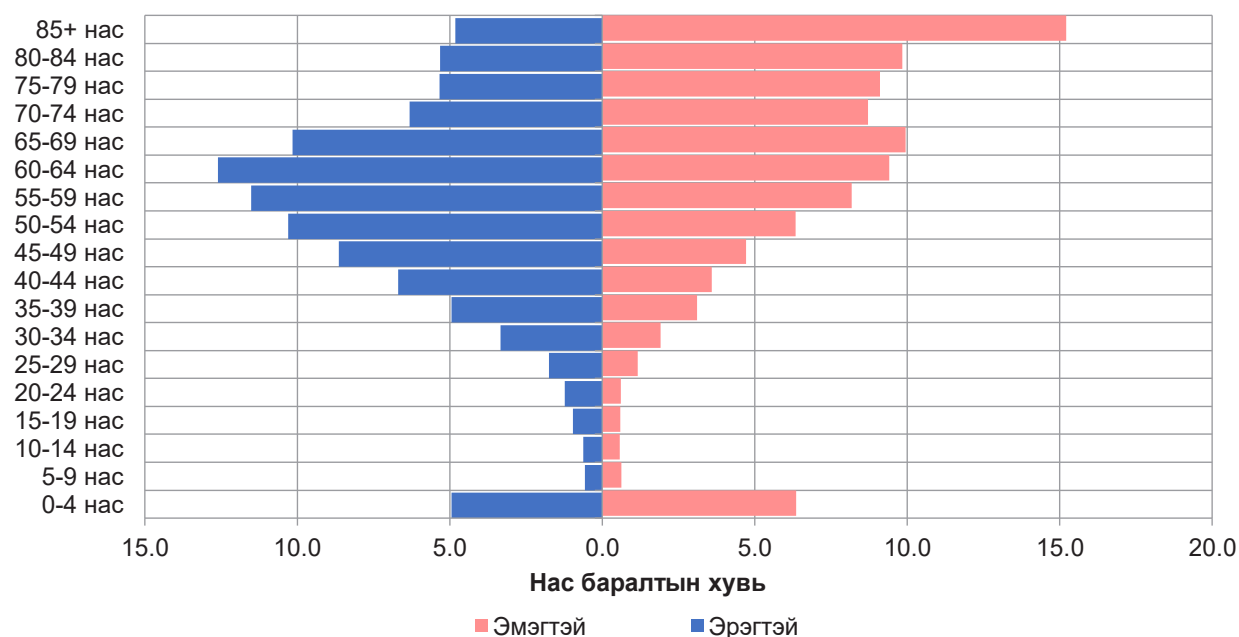
Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт 10 000 хүн амд 17.1, хавдар 12.8, осол гэмтэл, гаднын шалтгаант нас баралт 9.1, хоол боловсруулах тогтолцооны эмгэг 3.6, амьсгалын тогтолцооны эмгэгийн шалтгаант нас баралт 2.6 байгаа нь тэргүүлэх 5 шалтгаан болж байна.

Зураг 8.5. Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

Нас баралтыг насны бүлэгт эзлэх хувиар харвал нас барсан эрэгтэйчүүдийн 44.5%, эмэгтэйчүүдийн 76.7% нь тэтгэврийн насандаа нас барсан байна. Эрэгтэйчүүдийн 48.4%, эмэгтэйчүүдийн 15.1% нь хөдөлмөрийн насандаа нас барсан байна. Хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүдийн нас баралт эмэгтэйгээс 3.2 дахин илүү байна.

Зураг 8.6. Эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн нас баралтын хувь, насны бүлгээр, 2023 он

Хүснэгт 8.1. Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан 10 000 хүн амд, 2023 он

Үзүүлэлт	Нийт нас баралт	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Хавдар	Осол гэмтэл, гаднын шалтгаант	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин
Хүйс						
Эрэгтэй	65.0	20.9	14.8	14.6	4.1	3.3
Эмэгтэй	39.0	13.5	10.9	3.9	3.1	2.0
Насны бүлэг						
Эрэгтэй						
20 хүртэлх	11.2	0.2	0.5	3.0	0.2	0.9
20-44	31.7	5.4	2.5	16.6	3.1	1.1
45-65	153.0	49.9	40.5	34.2	11.3	6.5
65 ба түүнээс дээш	529.4	248.1	159.8	23.9	19.3	34.7
Эмэгтэй						
20 хүртэлх	8.4	0.2	0.5	1.6	0.1	0.7
20-44	11.4	1.9	2.0	4.3	1.0	0.4
45-65	54.8	15.4	18.8	7.1	5.9	2.2
65 ба түүнээс дээш	342.3	159.1	102.4	5.2	24.4	18.8
Байршил						
Хот	55.2	15.5	12.6	11.5	4.4	3.1
Хөдөө	48.8	18.6	12.7	7.0	2.8	2.2
Бүсээр						
Баруун	46.6	19.4	12.9	5.1	1.8	1.3
Хангайн	52.1	21.7	13.2	6.8	2.5	2.0
Төв	48.5	16.7	12.0	8.1	3.5	3.1
Зүүн	44.5	13.1	13.3	8.2	3.3	2.3
Улсын дундаж	51.8	17.1	12.8	9.1	3.6	2.6

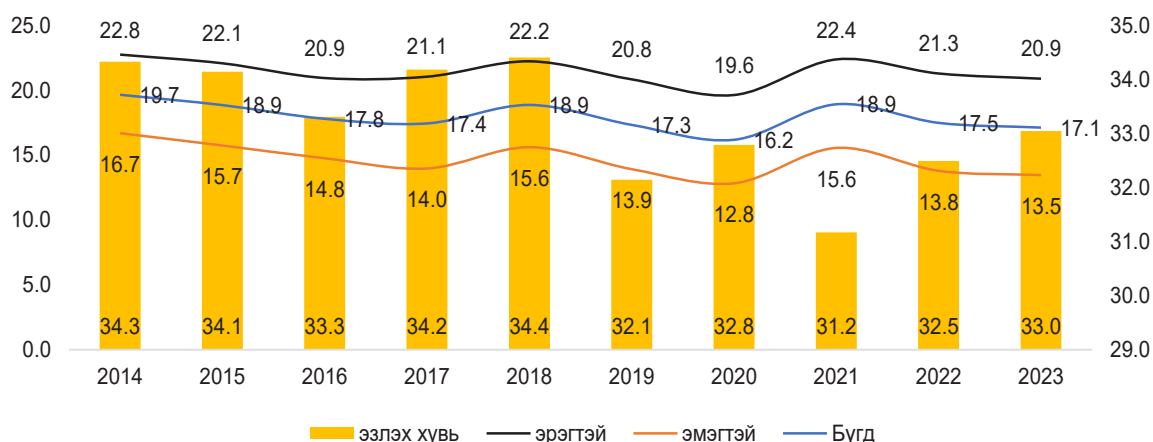
8.2. ЗҮРХ СУДАСНЫ ТОГТОЛЦООНЫ ӨВЧНИЙ ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

Зүрх судасны тогтолцооны өвчний улмаас жил бүр 5500-6000 хүн нас барж байгаа бөгөөд хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болсон хэвээр байна. Хүн амын нас баралтын нэгдүгээр шалтгаан болох зүрх судасны тогтолцооны өвчний улмаас нас барсан хүмүүсийн 60.0% эрэгтэйчүүд, 40.0% нь эмэгтэйчүүд байна.

Зүрх судасны тогтолцооны өвчнөөс зүрхний ишеми өвчин, тархины цус харвалт, бусад зүрх судасны тогтолцооны өвчин, зүрхний шигдээс дийлэнх хувийг эзэлж байна. Эдгээр нийтлэг өвчин тус бүрд эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс харьцангуй их байна.

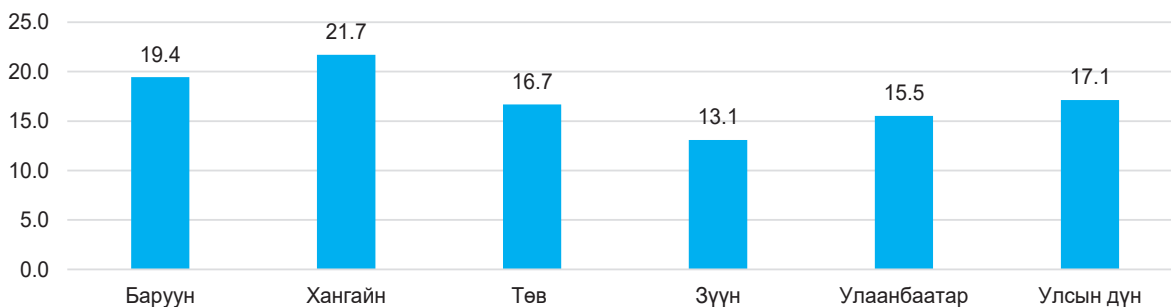
Нас барсан хүмүүс насны хувьд эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс илүү залуу насандаа нас барсан нь эрэгтэйчүүд 45-с дээш настай, эмэгтэйчүүд 60-с дээш настай байгаагаас харагдаж байна. Эрэгтэйчүүдийн 53.1%, эмэгтэйчүүдийн 19.8% нь хөдөлмөр эрхлэх насандаа зүрх судасны тогтолцооны өвчний улмаас нас барсан байна. Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 20.9, 10 000 эмэгтэй хүн амд 13.5 ногдож байгаа ба нийт нас баралтын 33.0 хувийг эзэлж байна.

Зураг 8.7. Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин, нийт нас баралтад эзлэх хувь, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин Хангайн бүсийн аймгуудад 10 000 хүн ам тутамд 21.7, Баруун бүсийн аймгуудад 19.4 байгаа нь улсын дунджаас өндөр харин Зүүн болон Төвийн бүсийн аймгууд, Улаанбаатарт улсын дунджаас бага байна.

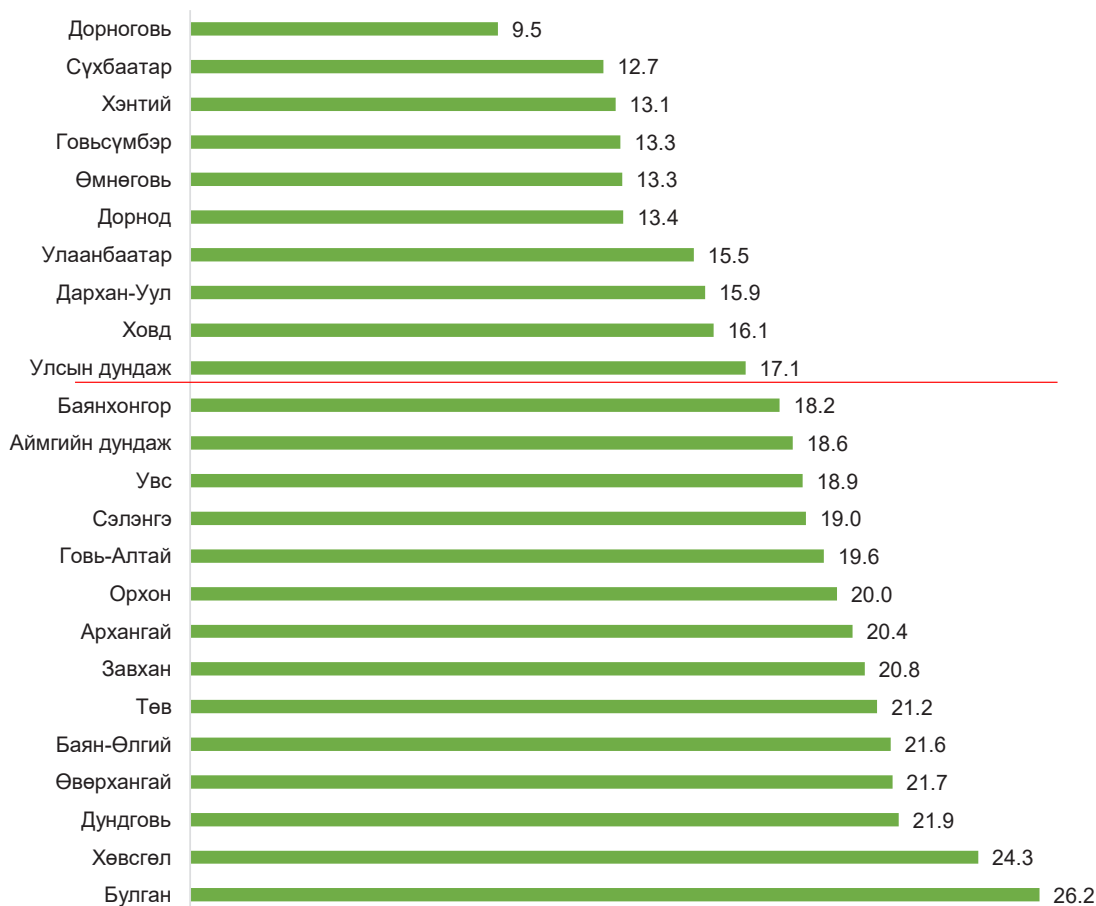
Зураг 8.8. Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, бүсээр, 2023 он

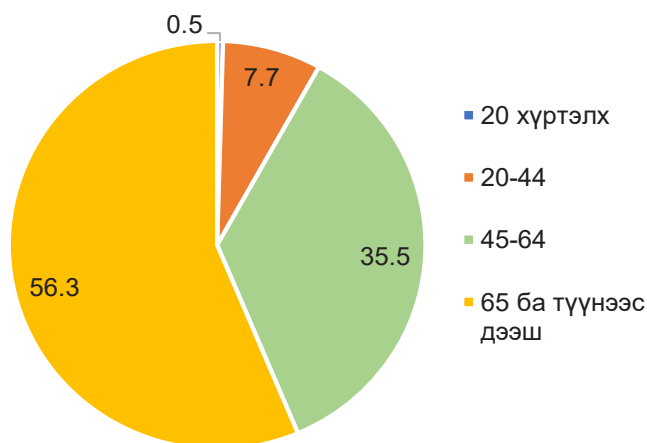
Аймгуудаар харуулбал Булган (26.2), Хөвсгөл (24.3), Дундговь (21.9), Баян-Өлгий (21.6), Архангай (20.4), Өвөрхангай (21.7), Төв (21.2), Завхан (20.8), Орхон (20.0), Говь-Алтай 19.6, Сэлэнгэ 19.0, Увс 18.9, Баянхонгор 18.2 байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс өндөр байна.

Зураг 8.9. Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, аймгаар, 2023 он

Зураг 8.10. Зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, насны ангиллаар, хувь, 2023 он

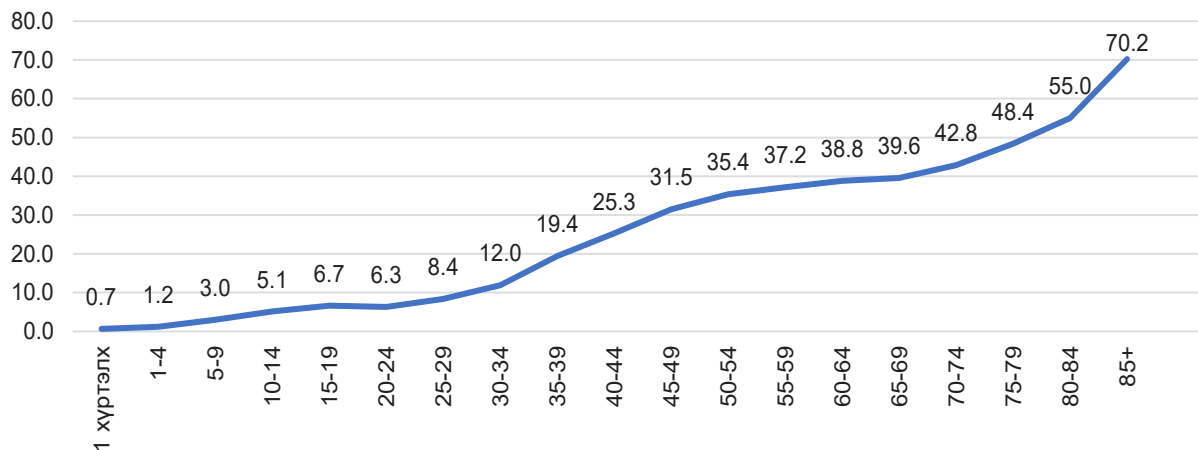
Зүрх судасны тогтолцооны өвчнөөр нас барсан хүмүүсийн 91.9 хувийг 45-с дээш насныхан эзэлж байна. Зүрх судасны тогтолцооны өвчний дотор зүрхний шигдээс 43.1 хувь, тархинд цус харвах өвчин 19.7 хувийг эзэлж байна. Зүрх судасны тогтолцооны өвчний нас баралтыг байршлаар харвал Улаанбаатарт 43.4 хувь нь бүртгэгдсэн байна.

Зүрхний шигдээс өвчний шалтгаанаар нийт 2496 хүн нас барсан нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 26 тохиолдлоор

бага, өмнөх оноос 75 тохиолдлоор буурсан байна. 10 000 эрэгтэй хүн амд 9.2, эмэгтэй хүн амд 5.6 байгаа нь эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс 1.6 дахин их байна.

Мөн зүрх судасны тогтолцооны нас баралт сэргийлж болох нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болж 35.3 хувийг эзэлж байгаа ба 85-аас дээш насанд 70.2 хувь, 80-84 нас 55.0 хувь, 75-79 нас 48.4 хувь нь сэргийлж болох нас баралт байна.

Зураг 8.11. Сэргийлж болох зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, насны ангиллаар, хувь, 2023 он

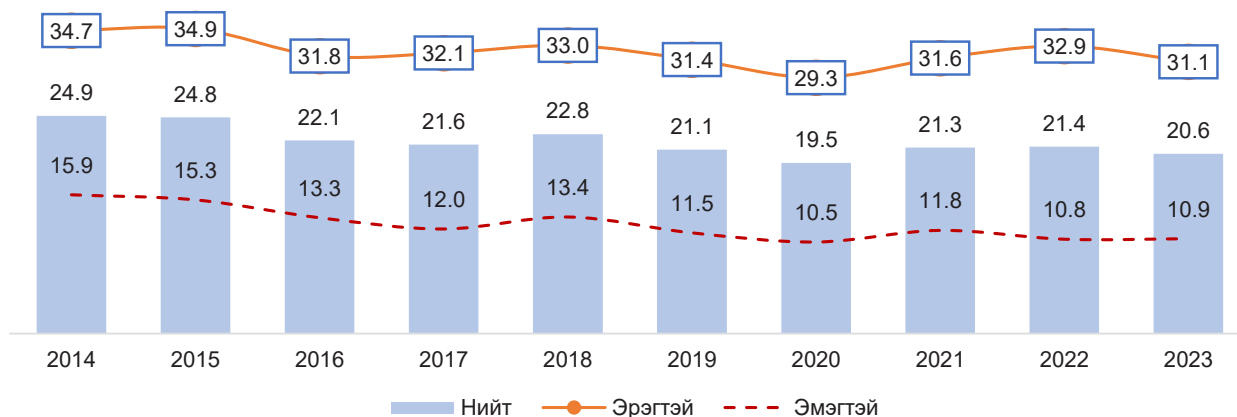
8.3. ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОД ТУСГАГДСАН ЗҮРХ СУДАСНЫ ӨВЧНИЙ ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

Тогтвортой хөгжлийн зорилтын халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийг хэмжих нэг шалгуур үзүүлэлт нь 30-70 насны хүн амын дунд бүртгэгдсэн 4 гол шалтгаан болох зүрх судасны өвчин, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчний шалтгаант нас баралтаар хэмждэг.

Эрүүл мэндийн статистикаар 2023 онд зүрх судасны өвчин, хавдар, чихрийн шижин, амьсгалын замын архаг өвчнөөр нас барсан 30-70 насны шалтгаант нас баралтын 6312 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт нас баралтын 36.0 хувийг эзэлж байна. Эдгээр өвчлөлийн шалтгаант нас баралтын түвшин 2023 оны байдлаар тухайн насны 10 000 эрэгтэйд 59.2, эмэгтэйд 25.7 байна.

Үүнээс 30-70 насны хүн амын дунд бүртгэгдсэн зүрх судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт нийт 3113 тохиолдол бүртгэгдэж, тухайн насны 10 000 хүнд харьцуулахад 20.6 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 1.3-оор буурсан үзүүлэлттэй байна. Энэ үзүүлэлтийг хүйсээр харьцуулбал эрэгтэйчүүдэд эмэгтэйчүүдээс 2.1 дахин өндөр бүртгэгдсэн байна.

Зураг 8.12. 30-70 насны хүн амын дундах зүрх судасны өвчин, тухайн насны 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

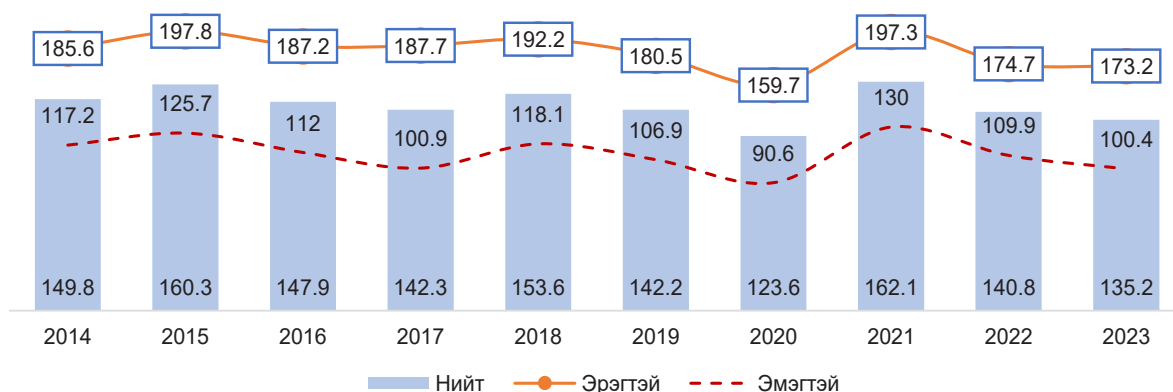

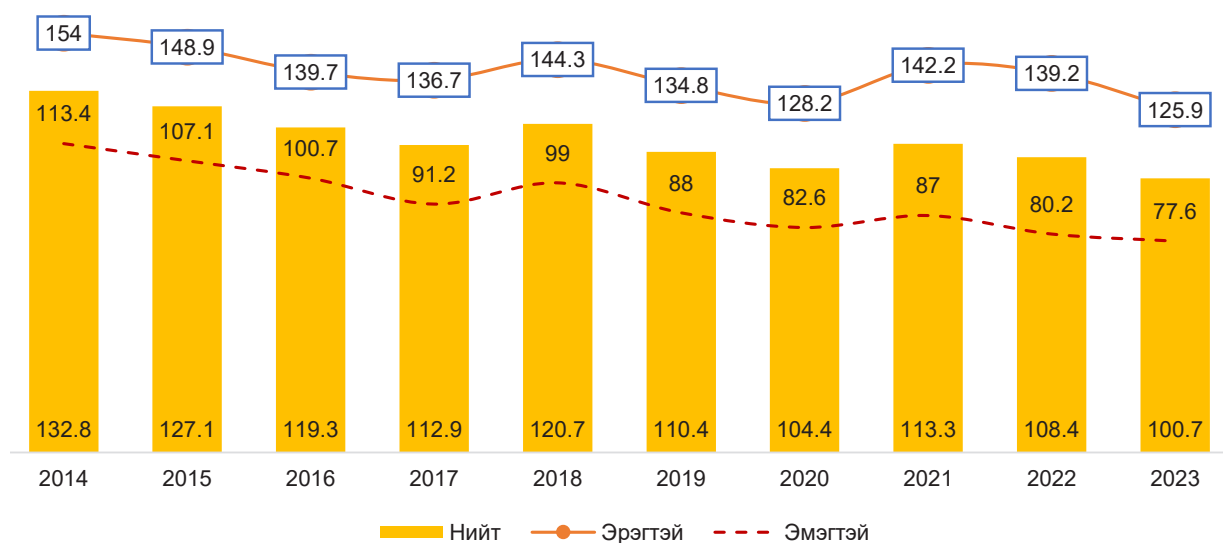
Мөн тогтвортой хөгжлийн зорилтод дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын түвшнийг 25 ба түүнээс дээш насны хүн амын дунд бүртгэгдсэн зүрхний ишеми, тархинд цус харвалтын шалтгаант нас баралтыг 100 000 хүнд харьцуулсан тооцооллоор хэмжиж харуулдаг.

2023 оны эрүүл мэндийн статистикаар Монгол улсын хүн амын дундах дотоод болон гадаад орчны агаарын бохирдлоос шалтгаалсан нас баралтын шалтгаан болох зүрхний ишеми, тархинд цус харвалтын шалтгаант нас баралтыг 25 ба түүнээс дээш насанд бүртгэгдсэн тохиолдлыг тухайн насны 100 000 хүнд харьцуулан харууллаа.

Зураг 8.13. 30-70 насны хүн амын дундах зүрхний ишеми өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин, тухайн насны 100 000 хүн амд, 2014-2023 он

Зураг 8.14. 30-70 насны хүн амын дундах тархинд цус харвалтын шалтгаант нас баралтын түвшин, тухайн насны 100 000 хүн амд, 2014-2023 он

Зүрх судасны өвчний шалтгаант нас баралтын дийлэнх хувийг тархинд цус харвалт, зүрхний шигдээс эзэлж байгаа бөгөөд 2014 онд тархинд цус харвалт 31.8%, зүрхний шигдээс 42.5%-ийг эзэлж байсан бол 2023 онд тархинд цус харвалт 19.8%, зүрхний шигдээс 43.0%-ийг эзэлж байна.

Хүснэгт 8.2. Зүрх судасны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин, тэргүүлэх шалтгаанаар, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Аалзан хальсан (арахнойд) доорх цус харвалт /I60/, 10 000 хүн амд										
Бүгд	0.4	0.5	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4
эрэгтэй	0.4	0.5	0.3	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3	0.6	0.4
эмэгтэй	0.3	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4	0.5	0.4	0.3	0.3
Тархины цус харвалт (I61, I62) 10 000 хүн амд										
Бүгд	5.6	4.9	4.9	4.5	4.5	3.8	3.2	3.5	3.1	2.5
эрэгтэй	6.2	5.7	5.6	5.3	5.2	4.5	3.8	4.4	3.9	3.0
эмэгтэй	4.9	4.2	4.2	3.6	3.8	3.1	2.5	2.7	2.3	2.0
Тархины шигдээс, инфаркт /I63/, 10 000 хүн амд										
Бүгд	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5
эрэгтэй	0.3	0.4	0.4	0.3	0.5	0.4	0.5	0.6	0.5	0.7
эмэгтэй	0.3	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2	0.3	0.4	0.4
Тархи судасны бусад өвчлөл (I64-I69), 10 000 хүн амд										
Бүгд	47.3	47.4	48.9	48.2	54.2	58.1	52.9	34.4	54.3	66.8
эрэгтэй	57.9	60.5	64.5	65.9	76.4	79.8	76.1	51.8	88.3	102.9
эмэгтэй	52.7	54.0	56.8	57.2	65.4	69.1	64.7	43.2	71.6	85.1
Зүрхний ишеми өвчин /I20, I24, I25/, 10 000 хүн амд										
Бүгд	5.8	6.0	5.4	5.1	5.8	5.5	4.7	6.6	5.5	5.4
эрэгтэй	6.5	6.9	6.1	6.0	6.5	6.4	5.6	7.3	6.2	6.4
эмэгтэй	5.2	5.0	4.8	4.3	5.1	4.7	3.9	5.9	4.9	4.5
Зүрхний цочмог шигдээс /I21, I22, I23/, 10 000 хүнд										
Бүгд	2.5	2.7	2.8	2.8	2.6	2.2	2.1	2.3	2.2	2.0
эрэгтэй	3.6	3.6	4.0	4.1	3.8	3.2	2.9	3.1	3.0	2.8
эмэгтэй	1.5	1.9	1.6	1.5	1.6	1.3	1.2	1.4	1.3	1.2

8.4. ХОРТ ХАВДРЫН ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

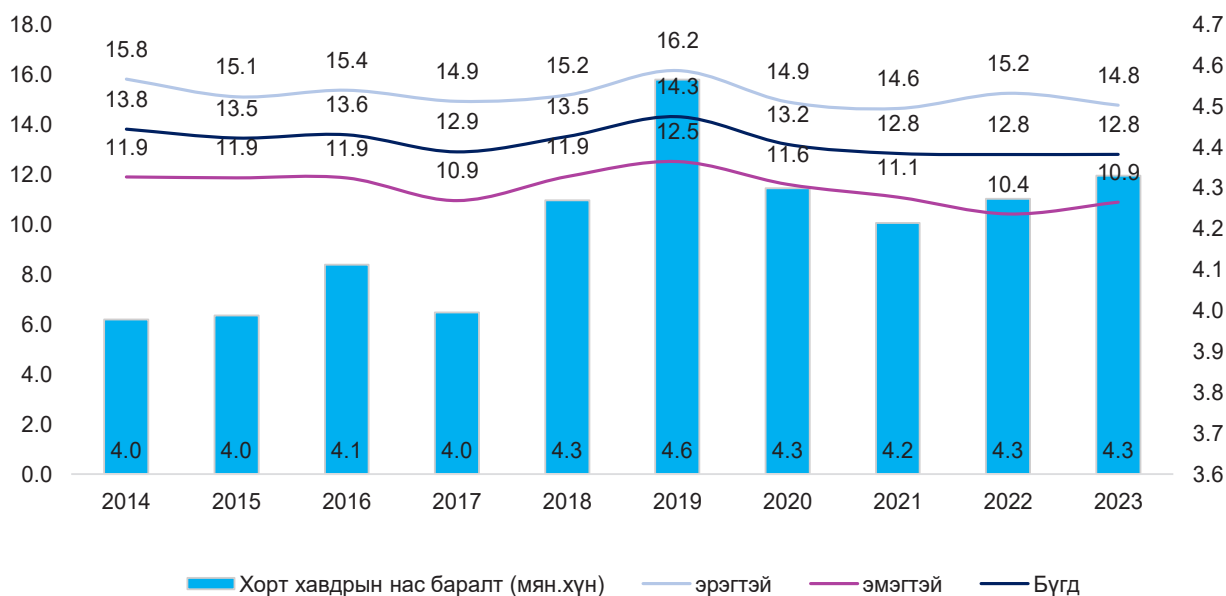
Хавдраас шалтгаалсан нас баралт 1990 оноос хойш нас баралтын 2 дахь шалтгаан болсоор байгаа бөгөөд нас барагчдыг хүйсээр авч үзэхэд 56.9 хувь нь эрэгтэйчүүд байгаа нь эмэгтэйчүүдээс илүү өвчилж, нас барж байна. Насны хувьд 40-өөс дээш насныхан 95.0 хувийг эзэлж байна.

Хавдрын шалтгаант нас баралт 2023 онд нийт нас баралтын 24.7 хувийг эзэлж, нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 14.8, 10 000 эмэгтэй хүн амд 10.9 байна. Нас баралт хүйсийн

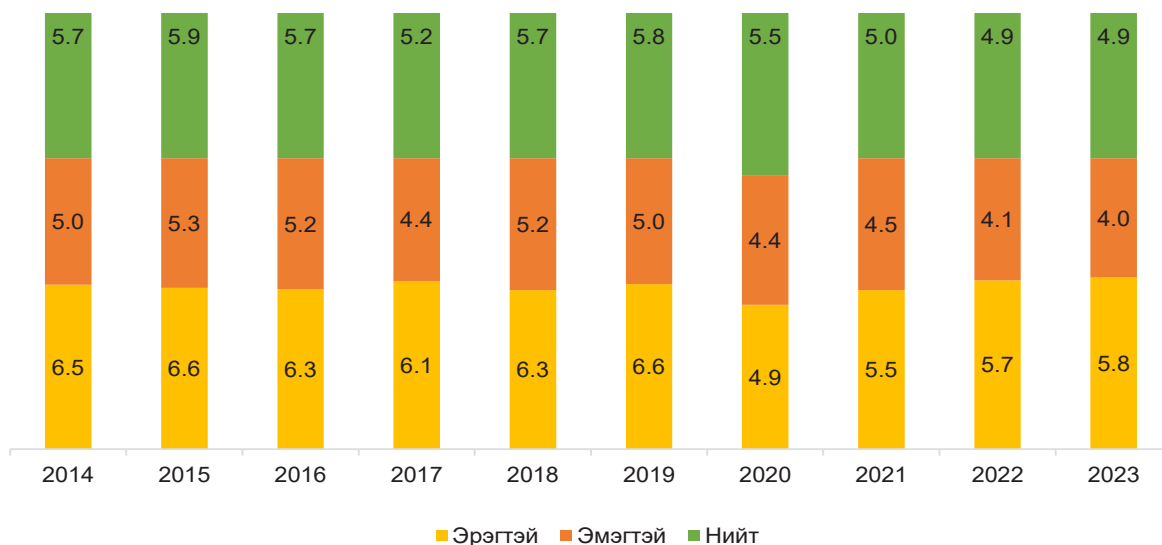
хувьд 56.9% нь эрэгтэй, 43.1% нь эмэгтэй байгаа нь эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс 1.3 дахин их байна. Хавдрын төрлийн хувьд дийлэнх нь элэг ба элгэн дэх цэсний сүвгийн хорт хавдар, ходоодны хорт хавдар болон амьсгуурсны (bronхын) ба уушгины хорт хавдраас болж нас барсан байна.

Зураг 8.15. Хорт хавдрын шалтгаант нас баралтын түвшин, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

Эрэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, уушги, гүүрсан хоолой, улаан хоолой, бүдүүн шулуун гэдэс, харин эмэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, умайн хүзүү, улаан хоолой, уушги, гүүрсан хоолойн хорт хавдрын нас баралт тэргүүлэх 5 шалтгаан болж байна. Элэгний өвчлөл өндөр байгаа нь эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн элэгний хорт хавдрын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болсоор байна.

Зураг 8.16. Элэгний хорт хавдрын шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

8.5. ОСОЛ ГЭМТЭЛ, ГАДНЫН ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

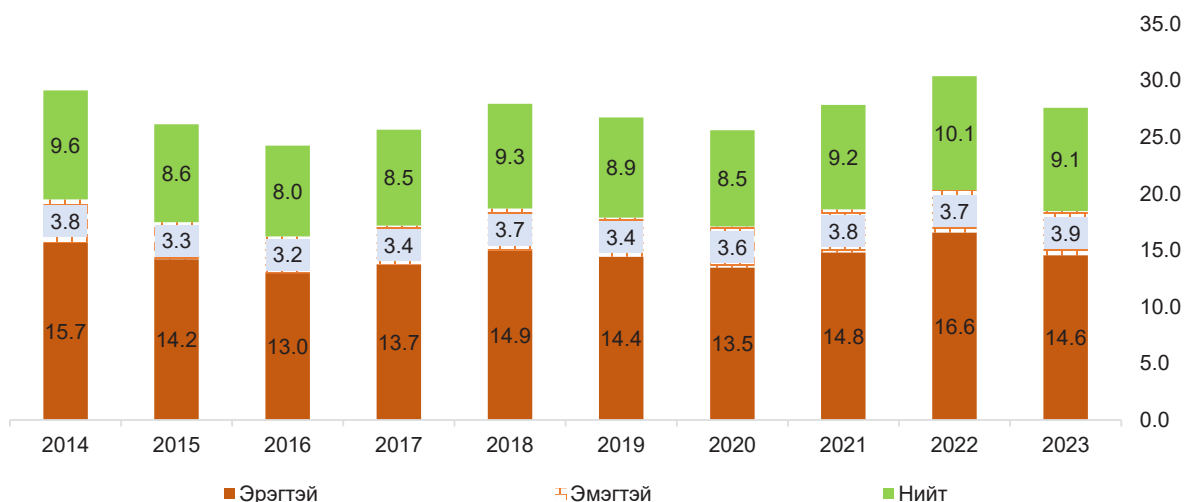
Осол гэмтэл, гаднын шалтгаант нас баралт нь монгол хүний нас баралтын 3 дахь шалтгаан болсоор байгаа бөгөөд 2023 оны байдлаар нийт нас баралтын 17.6 хувийг эзэлж байна. Зам тээврийн осол, амиа хорлолт, үйлдвэрийн осол, бусдад хорлогдсон, бусад осол, тодорхой бус гэсэн шалтгаануудаар эрэгтэй хүмүүсийн нас баралт эмэгтэйгээс харьцангуй их байна.

Хүснэгт 8.3. Хүн амын нас баралтын хэлбэр, хувиар сонгосон онуудаар

Хэлбэр	2010		2015		2019		2020		2021		2022		2023	
	эр	эм	эр	эм	эр	эм	эр	эм	эр	эм	эр	эм	эр	эм
Өвчлөл	81.6	97.2	78.9	92.5	78.4	91.7	77.9	90.5	79.6	92.3	75.6	90.4	84.8	93.7
Бусад осол	11.3	4.6	9.3	3.7	10.8	5.0	11.5	5.5	11.4	5.1	14.1	6.2	5.3	2.8
Зам тээврийн осол	3.8	1.8	4.6	1.8	4.1	1.9	3.8	1.8	3.1	1.2	3.2	1.5	3.3	1.7
Амиа хорлосон	3.9	1.1	4.2	1.1	3.8	0.7	4.0	1.1	3.5	0.9	4.1	1.1	4.0	0.9
Бусдад хорлогдсон	2.3	1.0	2.0	0.7	1.7	0.5	1.7	0.7	1.5	0.4	1.5	0.5	1.5	0.6
Тодорхой бус	0.7	0.2	0.7	0.2	1.0	0.2	1.0	0.3	0.8	0.2	0.9	0.2	0.9	0.2
Үйлдвэрийн осол	0.4	0.1	0.4	0.1	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0

Улсын хэмжээнд 2023 онд 10-34 насны хүүхэд, залуучуудын нас баралтын шалтгааны 58.8 хувийг осол гэмтэл, гаднын шалтгаант нас баралт эзэлж байгаа ба үүнээс 15-19 насныхны 59.0 хувь нь осол гэмтэл, гаднын шалтгааны улмаас амиа алдсан байна. Мөн 10-14 насны хүүхдүүдийн 53.3 хувь, 20-24 насны залуучуудын 68.6 хувь, 25-29 насны залуучуудын 58.4 хувь нь гаднын шалтгааны улмаас амь насаа алдсан байна.

Зураг 8.17. Осол гэмтэл, гаднын шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

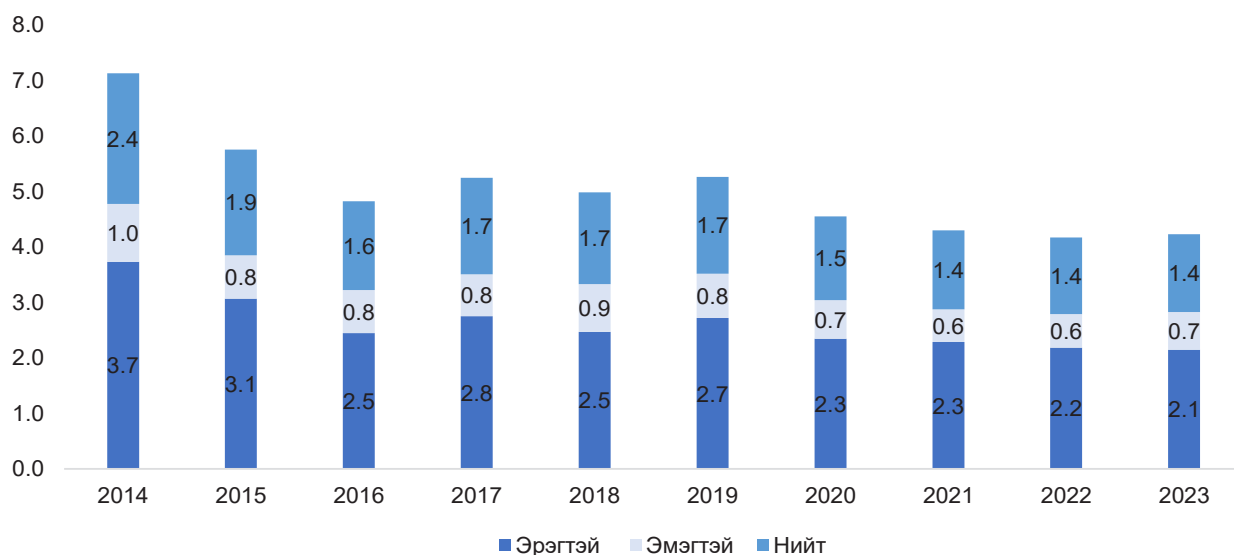

8.5.1. ЗАМ ТЭЭВРИЙН ОСЛЫН ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

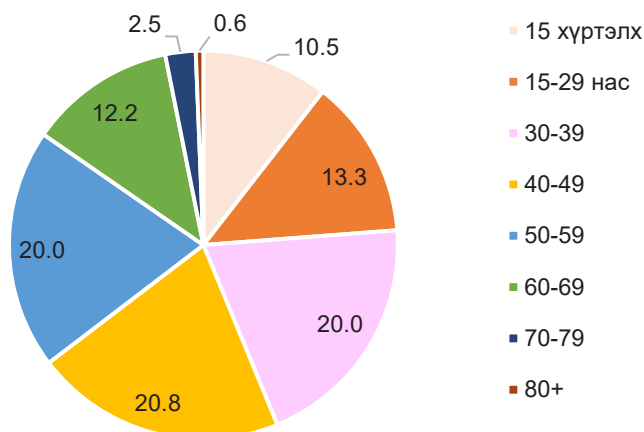
Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт 15.3 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд сүүлийн 10 жилийн дунджаар 524 хүн нас барсан байна. Зам тээврийн ослоор 2023 онд 475 хүн нас барсан нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 49 тохиолдлоор бүүрч, өмнөх оноос 13 тохиолдлоор өссөн байна. Эрэгтэйчүүдийн зам тээврийн осолд өртөж амь насаа алдах явдал эмэгтэйчүүдээс 3 дахин их байна.

Зураг 8.18. Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

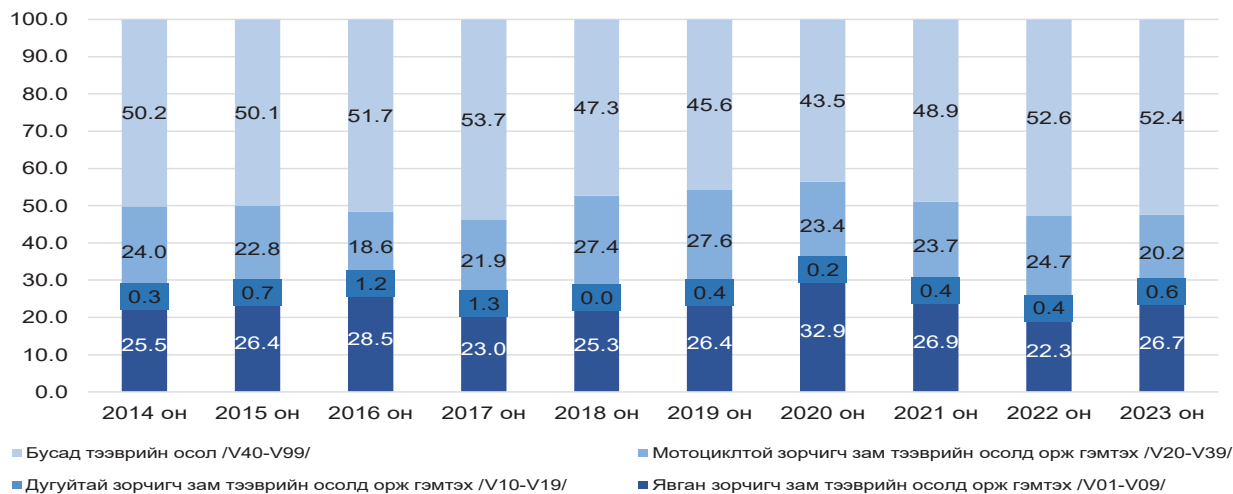
Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралтад бусад тээврийн осол 52.4%, мотоциклтой зорчигч зам тээврийн осолд орсон 20.2%, явган зорчигч зам тээврийн осолд орсон 26.7%-ийг тус тус эзэлж байна. Хүйсийн хувьд бусад тээврийн ослын улмаас нас барсан эрчүүд эмэгтэйчүүдээс 2 дахин их, явган зорчигч нас барсан тохиолдол 2.9 дахин их байгаа бол мотоциклтой зорчигч нас барсан тохиолдол эрэгтэйчүүд 31 дахин илүү байна.

Зураг 8.19. Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт, насны ангиллаар, 2023 он

2023 онд зам тээврийн ослоор нас барсан тохиолдлыг насны ангиллаар харуулбал: 15 хүртэлх насны хүүхэд 10.5 хувь, 15-29 насныхан 13.3 хувийг эзэлж байгаа ба 30-39 насныхан 20.0 хувь, 40-49 насныхан 20.8 хувь, 50-59 насныхан 20.0 хувийг эзэлж байгаа нь насны ангилал дотроо өндөр үзүүлэлттэй байна.

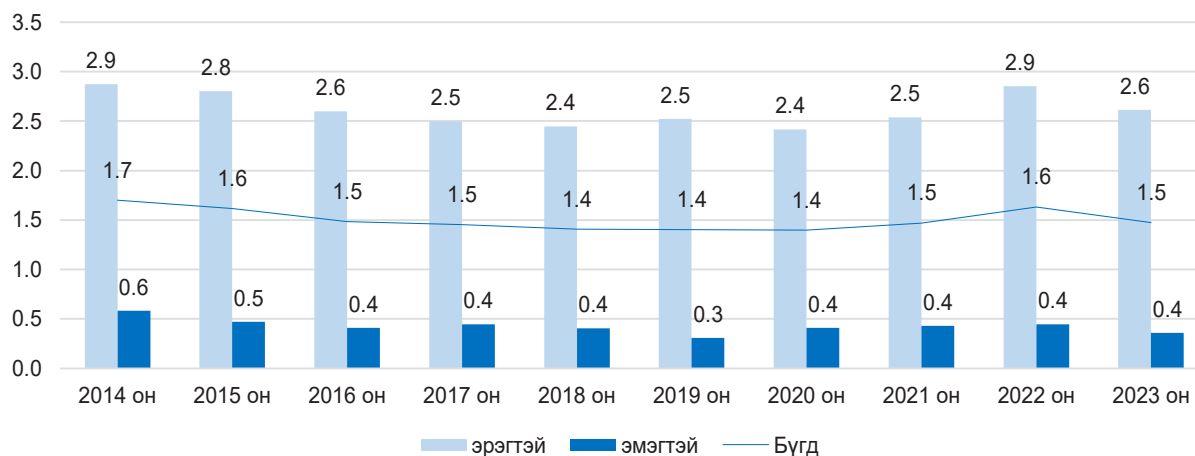
Зураг 8.20. Зам тээврийн ослын шалтгаант нас баралт, шалтгаан хувиар, 2014-2023 он

8.5.2. АМИА ХОРЛОЛТ

Амиа хорлож нас барсан тохиолдлын тоо 2023 онд 498 байгаа нь сүүлийн 10 жилийн дунджаас 24 нэмэгдэж, өмнөх онтой харьцуулахад 48 тохиолдлоор буурсан байна. 10 000 хүн амд харьцуулахад 1.5 байна.

Зураг 8.21. Амиа хорлож нас барсан тохиолдол, 10 000 хүн амд, хүйсээр 2014-2023 он

8.5.3. БУСАД ОСЛЫН ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

Бусад ослын шалтгаант нас баралтаас архины хордлогын шалтгаант нас баралт 50.1 хувийг эзэлж байгаа ба ус, гал, байгалийн хүчинд өртсөн осол 21.6 хувийг эзэлж байна.

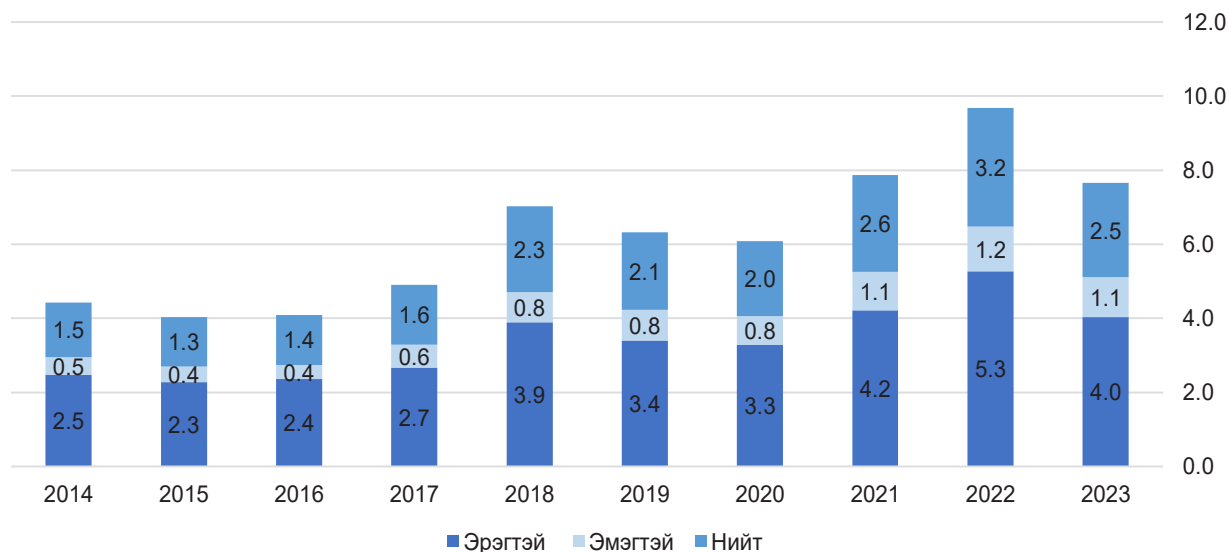
Бусад осолд спиртэд хордох, байгалийн хүчинд өртөх, усанд живэх, амьсгал боох бусад аюултай осол, хий, ууранд санамсаргүй хордох, өртөх, барилга байгууламжаас унах, бусад өндрөөс унах, амьгүй механик хүчинд өртөх зэрэг ослууд орж байна.

Эдгээр эрсдэлт ослуудын бүх төрөлд эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс харьцангуй их өртсөн байгаагаас спиртэд хордох, байгалийн хүчинд өртөх, амьгүй механик хүчинд өртөх гэсэн

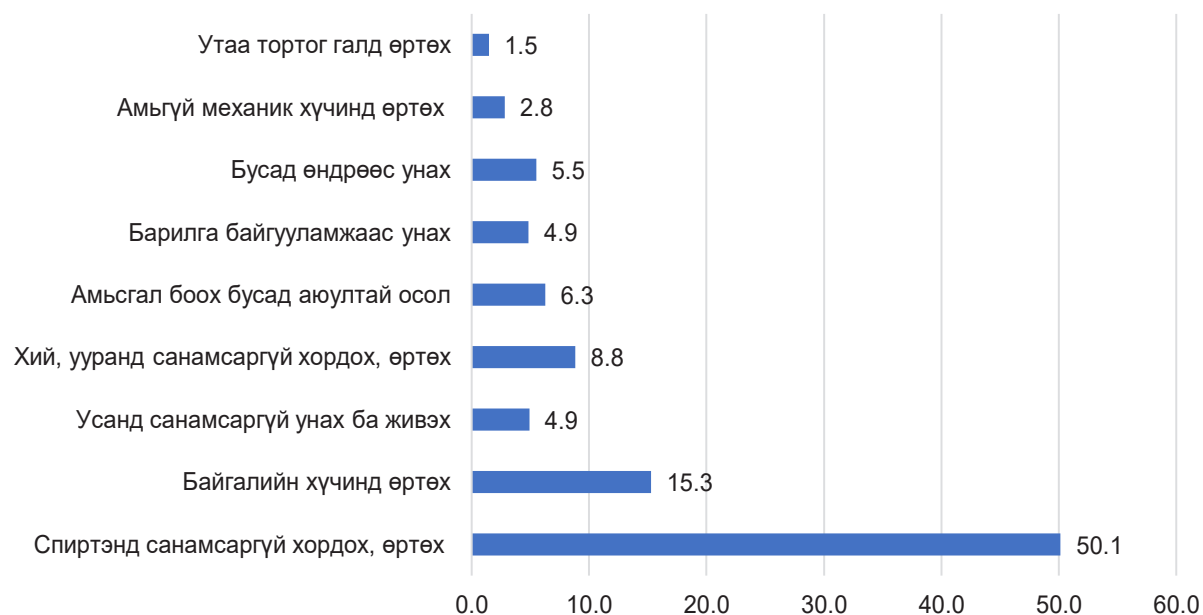

төрлүүдэд хамгийн их буюу эрэгтэйчүүд 70-80%-ийг эзэлж байна.

Зураг 8.22. Архи, спиртэд санамсаргүй хордож нас барсан тохиолдол, хүйсээр, 10 000 хүн амд, 2014-2023 он

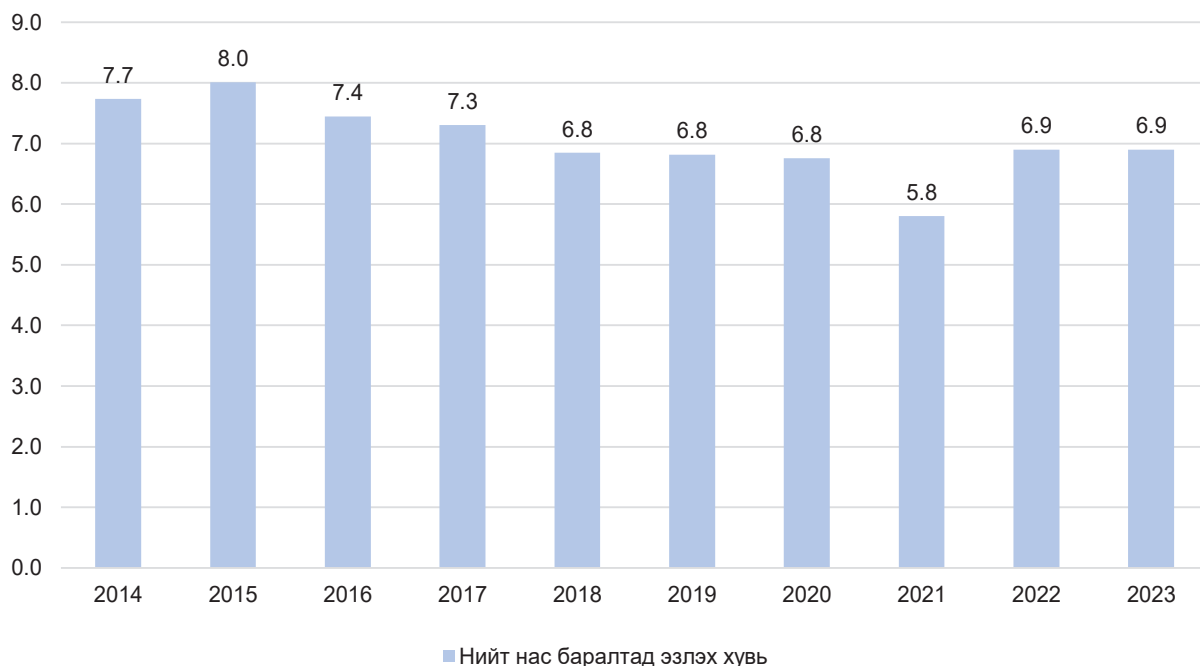
Зураг 8.23. Нас баралтын бусад ослын шалтгаан, хувиар, 2023 он

8.6. ХООЛ БОЛОВСРУУЛАХ ТОГТОЛЦООНЫ ӨВЧНИЙ ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

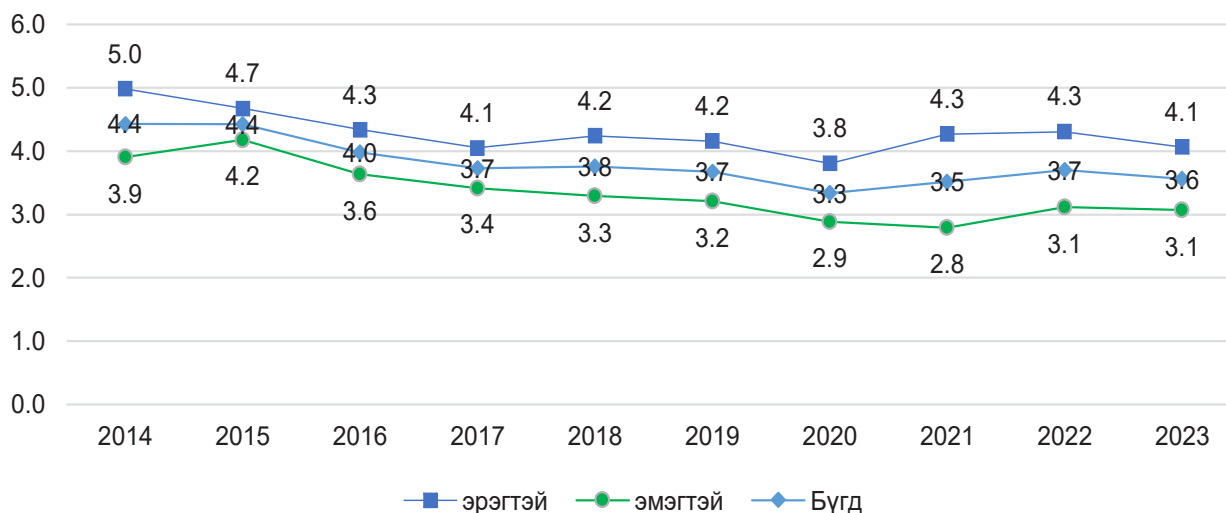
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт 2014 онд нийт нас баралтын 7.7 хувийг эзэлж байсан бол 2023 онд 1204 тохиолдол буюу 6.9 хувийг эзэлж байна. Сүүлийн 10 жилийн дунджаар 1197 тохиолдол бүртгэгдсэн ба 2023 онд сүүлийн 10 жилийн дунджаас 7 нэмэгдэж, өмнөх оноос 33 тохиолдлоор буурсан байна.

Зураг 8.24. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, хувиар, 2014-2023 он

Хүн амын нас баралтын дөрөвдөхтэргүүлэх шалтгаан болох хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний улмаас нас барсан хүмүүсийн 56.3% эрэгтэйчүүд, 43.7% нь эмэгтэйчүүд байна.

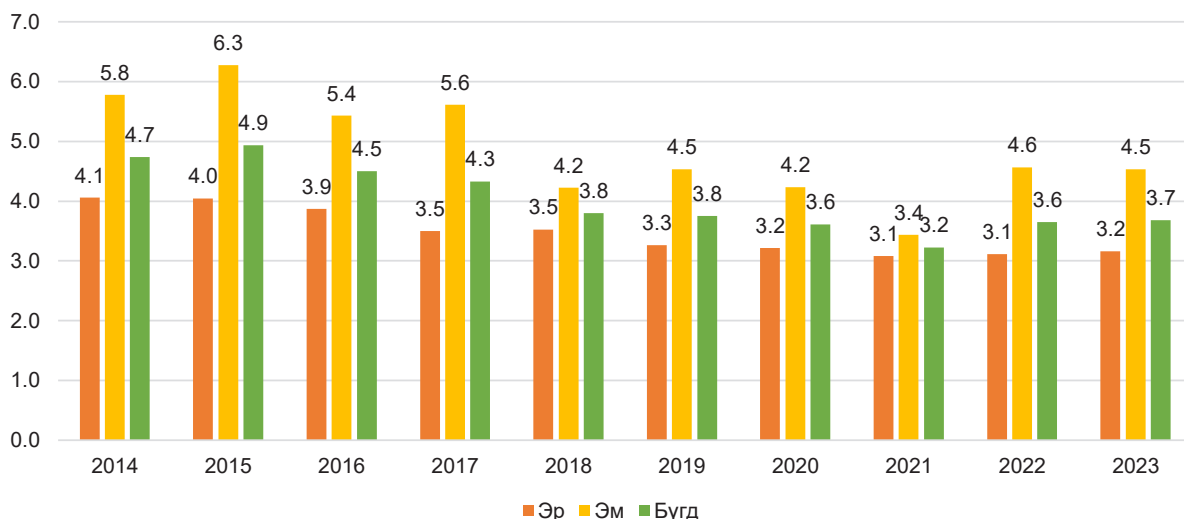
Зураг 8.25. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

Хоол боловсруулах тогтолцооны шалтгаант нас баралтын 53.7 хувийг элэгний цирроз ба фиброзын шалтгаант нас баралт эзэлж байна. Насны ангиллаар 35-65 насныхан 67 хувь буюу дийлэнх хувийг эзэлж, эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс харьцангуй их байна.

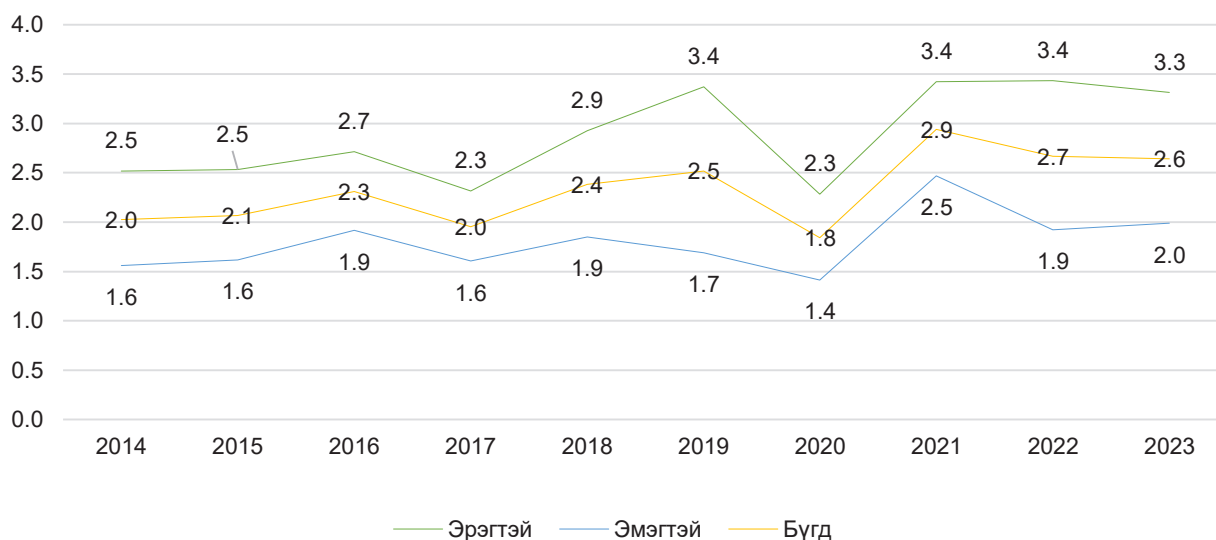
Зураг 8.26. Элэгний циррозын шалтгаант нас баралт, нийт нас баралтад эзлэх хувь, хүйсээр, 2014-2023 он

8.7. АМЬСГАЛЫН ТОГТОЛЦООНЫ ӨВЧНИЙ ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

Улсын хэмжээнд 2023 онд амьсгалын тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралтын 893 тохиолдол бүртгэгдэж, сүүлийн 10 жилийн дунджаас 153 тохиолдлоор нэмэгдэж, өмнөх оноос 2 тохиолдлоор өссөн байна. Амьсгалын тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралтын 61.8 хувь нь эрэгтэй, 38.2 хувь эмэгтэйчүүд байна.

Зураг 8.27. Амьсгалын тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, хүйсээр, 2014-2023 он

БҮЛЭГ 9

ЦУС СУДЛАЛЫН САЛБАРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮЗҮҮЛЭЛТ

БҮЛЭГ 9. ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН САЛБАР ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Цус сэлбэлт судлалын салбарт шинэ технологийг нэвтрүүлж нутагшуулснаар үйл ажиллагааны чанар хүртээмж жилээс жилд сайжирч байна. Тухайлбал сүүлийн 10 жилд улсын хэмжээнд нийт цус цуглуулалт 62.4 хувиар, цус цусан бүтээгдэхүүний нийт үйлдвэрлэл 1.8 дахин, цус цусан бүтээгдэхүүн (ЦЦБ)-ий хадгалалтын хүчин чадал 5 дахин тус тус нэмэгдсэн ба цус сэлбэлтээр дамжих халдварын хасагдалт 6.8 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

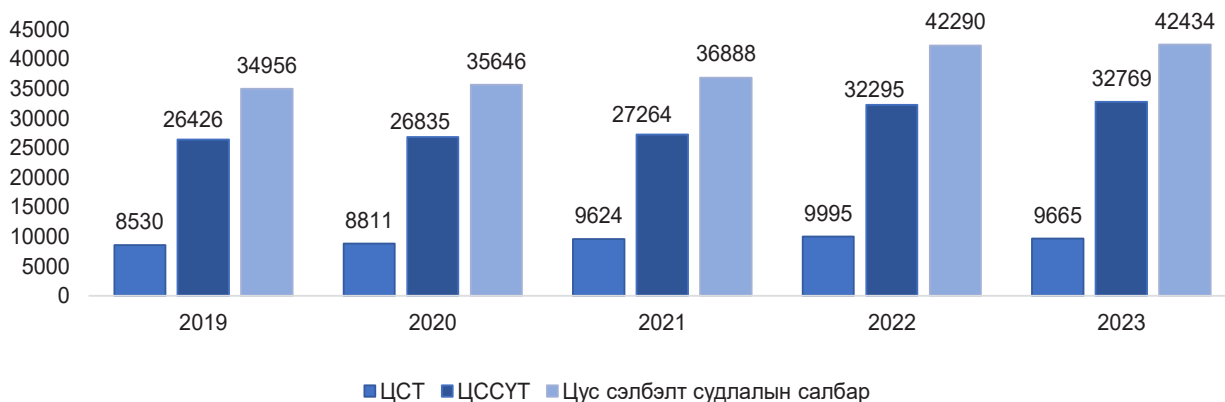
Монгол улсад 2023 оны байдлаар нийт цусны донорын 74 хувь нь 40 хүртэл насны иргэд байгаа бөгөөд хүн амын суваргын хэтийн төлвөөр идэвхтэй донор /24-45 нас/-ын хүн амын тоонд эзлэх хувь 2 дахин буурахаар байгаа бөгөөд дунджаар 20 орчим жил үргэлжлэх цонх үеийн цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, хангамжийн тасралтгүй байдлыг хангах нь бидний өмнө тулгамдсан гол асуудал болохоор байна. Бидний хийсэн тооцооллоор 2035 он хүртэл цус, цусан бүтээгдэхүүний захиалга, хэрэглээ жил бүр нэмэгдэх хандлагатай байна.

ДЭМБ-ын “Аюулгүй, үр дүнтэй, чанарын баталгаатай ЦЦБ-ийг бүх нийтэд хүртээмжтэй болгох үйл ажиллагааны хүрээ 2020-2023”, Монгол Улсын хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө зэрэг бодлогын баримт бичигт дэвшүүлсэн зорилго, зорилтод нийцүүлэн “Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн 2023-2026 оны стратеги төлөвлөгөө”-г батлууллаа. ЦССҮТ нь Улаанбаатар хотын хэмжээнд алслагдсан 2 дүүргийг оролцуулан нийт цус цуглуулах 5 суурин төв, орон нутагт 21 аймаг, 3 суманд нийт 24 Цусны салбар төв байгаа бөгөөд улсын хэмжээнд цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, аюулгүй байдлыг ханган ажиллаж байна.

9.1. ЦУС, ЦУСАН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ХАНГАЛТ

Монгол улсын Цус сэлбэлт судлалын салбар нь 2023 онд улсын хэмжээнд эрүүл мэндийн байгууллагуудыг аюулгүй, чанартай цус, цусан бүтээгдэхүүнээр 100 хувь ханган ажиллалаа. Сүүлийн 5 жилийн байдлаар улсын хэмжээнд нийт цус цуглуулалтын тоо 2019 онд 34956 байсан бол 2023 онд 42434 болж 21.4 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Нийт цус цуглуулалтын 32769 (77.2%) нь ЦССҮТ-д, 9665 (22.8%) нь Цусны салбар төвүүдэд тус тус ногдож байна. (Зураг 1).

Зураг 9.1. Нийт цус цуглуулалтын тоо, 2019-2023 он

Газарзүйн байршлаар нь авч үзвэл 2023 оны байдлаар цус цуглуулалтын тоо Хөвсгөл (827), Дархан-Уул (939), Орхон (684), Өвөрхангай (669) аймгуудад харьцангуй өндөр байсан бол Говь-Алтай (230), Завхан (212), Говь-Сүмбэр (138) аймгуудад бусад аймгуудын үзүүлэлтээс харьцангуй бага үзүүлэлттэй байна. (Зураг 9.2).

Зураг 9.2. Цус цуглуулалтын тоо, аймгаар, 2023 он

Сүүлийн жилүүдэд улсын хэмжээнд цусны донор хадгалалт, алдаршуулалтын арга хэмжээг тогтмол зохион байгуулсны үр дүнд нийт доноруудын дунд байнгын донорын эзлэх хувь жилээс жилд нэмэгдэж байна.

Байнгын доноруудын эзлэх хувь нэмэгдэх нь цус, цусан бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг хангах, тасралтгүй нөөц бүрдүүлэхэд чухал ач холбогдолтой юм.

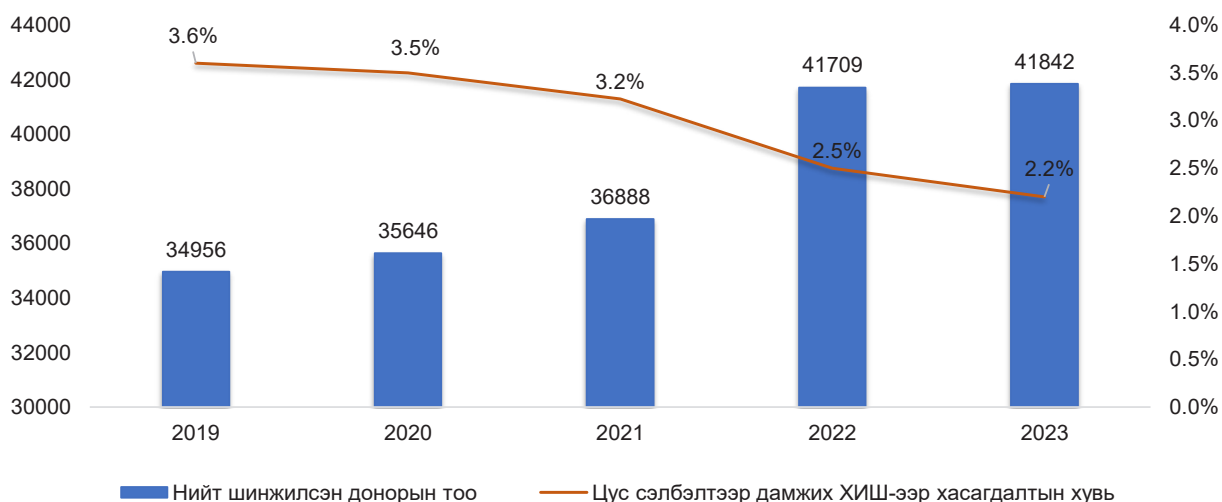
Донорын төрлөөр нь авч үзвэл 2019 онд нийт цусны доноруудын дунд байнгын донорын эзлэх хувь 53 байсан бол 2023 онд 64 хувь болж 11 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Мөн нийт цус цуглуулалтын 66.1 хувийг суурин хэлбэрээр, 33.9 хувийг явуулын хэлбэрээр тус тус цуглуулсан байна. Суурин хэлбэрээр цус цуглуулалт 2021 онд 72.5%, 2022 онд 70.3% байсан бол 2023 онд 66.3% болж буурсан үзүүлэлттэй байна.

Цус цуглуулалтыг насны бүлгээр нь авч үзвэл 18-24 насныхан 28.6%, 25-44 насныхан 47.0%, 45-с дээш насны донорууд 24.4%-ийг тус тус эзэлж байна.

Нийт цусны доноруудын 54.0 хувийг эрэгтэйчүүд, 46.0 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байгаа ба эрэгтэй доноруудын идэвх өмнө жилээс 0.3 хувиар нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 9.4. Цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээгээр хасагдалтын хувь, 2019-2023 он

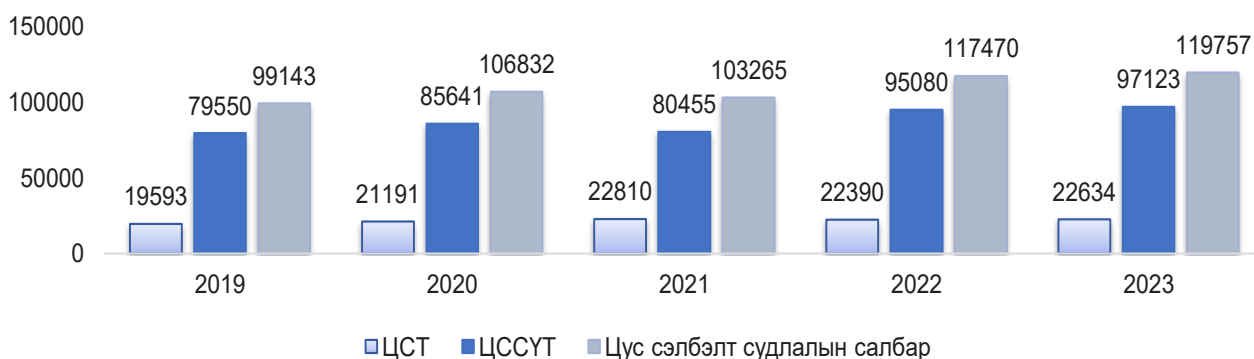
Цусаа өгсөн доноруудын сорьцод цус сэлбэлтээр дамжих халдвар болох Гепатит В, С болон тэмбүү, ХДХВ-ийг илрүүлэх шинжилгээг 100 хувь хийдэг бөгөөд цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээгээр хасагдалтын хувь жил бүр тогтмол буурч байна. 2019 онд цус сэлбэлтээр дамжих халдвар илрүүлэх шинжилгээгээр хасагдалтын хувь 3.6 хувь байсан бол 2023 онд 2.2 хувь болж 1.6 дахин буурсан үзүүлэлттэй байна.

9.2. ЦУС, ЦУСАН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

ЦССҮТ нь 2015 онд 15 нэр төрлийн цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байсан бол техник, технологийн шинэчлэлтийг үе шаттайгаар нэвтрүүлсний үр дүнд 2020 онд 34 нэр төрөл, 2021 онд нэмж SARS-COV-2 эсрэг бие агуулсан сийвэн, SARS-COV-2 эсрэг бие агуулсан эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн сийвэн үйлдвэрлэж эхэлснээр цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 36 нэр төрөл болж нэмэгдсэн.

Улсын хэмжээнд цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг сүүлийн 5 жилийн байдлаар нь авч үзвэл 2019 онд 99143 нэгж цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байсан бол 2023 онд 119757 нэгж цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, нийт үйлдвэрлэл 20.8 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Үүнээс: ЦССҮТ-д 97123 нэгж (81%), Цусны салбар төвүүдэд 22634 (19%) нэгж бүтээгдэхүүнийг тус тус ногдож байна.

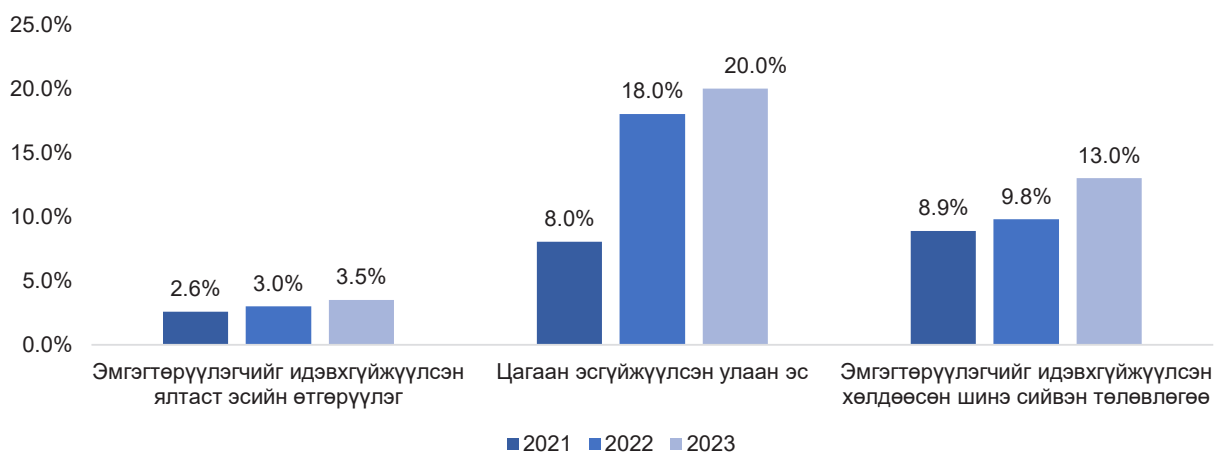
Зураг 9.5. Цусны донорын төрөл, 2019-2023 он

Мөн түүнчлэн цус, цусан бүтээгдэхүүнийг рентген туяагаар шарах технологи, улаан эсийг хөлдөөж хадгалах технологи, бүтээгдэхүүний эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлэх технологи зэрэг орчин үеийн шинэ технологийг үйл ажиллагаандаа нутагшуулсантай холбоотойгоор цаашид цагаан эсгүйжүүлсэн улаан эсийн бүтээгдэхүүн, эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн ялтаст эсийн өтгөрүүлэг, эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлсэн хөлдөөсөн шинэ сийвэнгийн үйлдвэрлэлд эзлэх хувийг 2023 онд нэмэгдүүлэн ажиллахыг зорьж байна.(Зураг 9.6)

Зураг 9.6. Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлд шинэ технологийг нутагшуулах нь, 2021-2023 он

9.3. ОЛОН УЛСЫН СТАНДАРТЫН ХЭРЭГЖИЛТ

ЦССҮТ нь бүхий л үйл ажиллагаандаа олон улсын 3 стандартыг хэрэгжүүлэн ажилладаг бөгөөд 2023 онд Чанарын менежментийн тогтолцооны MNS ISO 9001:2016 стандартын 3 дахь давтан баталгаажуулалт, ХЭМАБ-ын менежментийн тогтолцооны ISO 45001:2018 стандартын магадлах аудитад тус тус Нэгдсэн менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэгч байгууллага боллоо. Энэхүү ажлын хүрээнд нэгдсэн менежментийн тогтолцооны бодлого, зорилт, гарын авлагыг шинээр боловсруулан батлуулж мөрдөн ажиллаж байна.

БҮЛЭГ 10

**ЭРХТЭН, ЭД, ЭС, ШИЛЖҮҮЛЭН
СУУЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ҮЗҮҮЛЭЛТ**

БҮЛЭГ 10. ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮЗҮҮЛЭЛТ

Монгол Улсын Донорын тухай хууль анх 2000 онд батлагдан 2012 болон 2018 онд шинэчлэгдэн батлагдаж, 2022 онд нэмэлт өөрчлөлт оруулсан. Шинэчлэгдэн батлагдсаны дагуу Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн Эс, эд, эрхтнийг шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааг зохицуулах алба 6 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж байна.

Тус алба нь Эрүүл мэндийн сайдын 2018 болон 2019 оны тушаалаар батлагдсан зохицуулах журмууд болон бөөр, элэг, ясны чөмөг, нойр булчирхай шилжүүлэн суулгах заавар, аргачлалын дагуу эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааг нэгдсэн зохион байгуулалт, арга зүйгээр ханган ажиллаж байна.

10.1. ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Манай улсад эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах мэс заслыг дараах эрүүл мэндийн байгууллагууд гүйцэтгэж байна. Үүнд:

- Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэгт бөөр, элэг, ясны чөмөг үүдэл эс, судас, шөрмөс шилжүүлэн суулгах мэс заслын тусламж, үйлчилгээ,
- Хавдар судлалын үндэсний төвд элэг шилжүүлэн суулгах мэс заслын тусламж, үйлчилгээ,
- Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төвд элэг болон үр шилжүүлэн суулгах мэс заслын тусламж, үйлчилгээ,
- “Гэгээн мэлмий” эмнэлэгт нүдний эвэрлэг шилжүүлэн суулгах мэс заслын тусламж, үйлчилгээ,
- “CLWH” үр шилжүүлэн суулгах төвд үр шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ,
- “RMC” үр шилжүүлэн суулгах төвд үр шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ,
- “Өөжинмед” үр шилжүүлэн суулгах төвд үр шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ,
- “Юнимэд интернэйшнл” эмнэлэгт үр шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ,
- “Эрүүл дөрвөн улирал” эмнэлэгт үүдэл эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ

Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэгт нойр булчирхай шилжүүлэн суулгах баг болон Улсын гуравдугаар төв эмнэлэгтэй хамтарсан Зүрх шилжүүлэн суулгах үндэсний баг тус тус байгуулагдан бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна.

Хүснэгт 10.1. Шилжүүлэн суулгасан бөөр, элэг, ясны чөмгөний үүдэл эсийн мэс засал /хувиар/, 1996-2023 он

Үзүүлэлт		1996-2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Элэг	УНТЭ	Амьд донор	3.1	1.8	2.2	2.7	3.1	4.0	10.2	9.8	8.9	12.4	19.1	22.7
		Амьгүй донор	-	-	-	-	14.3	-	-	28.7	21.4	21.4	7.1	7.1
	ХСҮТ	Амьд донор	-	-	-	-	-	-	6.3	8.0	7.1	8.0	26.8	43.8
		Амьгүй донор	-	-	-	-	-	-	-	36.4	9.0	36.4	9.1	9.1
Бөөр	УНТЭ	Амьд донор	19.7	4.2	6.3	5.3	5.6	6.3	8.2	6.3	8.2	4.9	12.7	12.3
		Амьгүй донор	17.0	-	-	-	8.5	-	4.3	23.4	12.8	17.0	8.5	8.5
Ясны чөмөг, үүдэл эс	УНТЭ	Ауто	-	-	3.2	3.2	6.5	9.7	22.6	19.3	12.9	-	16.1	6.5
		Алло	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100.0	

1996-2023 оны жилийн эцсийн байдлаар Монгол улсад нийт 824 эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах мэс заслын тусламж, үйлчилгээ хийгдсэн. Үүнээс 84.1 хувийг эрхтэн шилжүүлэн суулгах мэс засал, 3.8 хувийг ясны чөмөг, үүдэл эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээ, 12.1 хувийг нүдний эвэрлэг болон шөрмөс шилжүүлэн суулгах мэс засал эзэлж байна. Эрхтэн шилжүүлэн суулгах мэс заслын 47.7 хувийг бөөр шилжүүлэн суулгах мэс засал, 52.3 хувийг элэг шилжүүлэн суулгах мэс засал эзэлж байна.

Олон улсад эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах мэс заслын тусламж, үйлчилгээний үр дүнг амьдарсан хугацаа буюу амьдрах чадварыг 1 жил, 3 жил, 5 жил, 10 жилээр хэмждэг. Манай орны хувьд амьдрах чадвар, эмчилгээний үр дүн нь Дэлхийн дунджаас илүү үр дүнтэй, өндөр хөгжилтэй орнуудын үр дүнтэй ижил түвшинд байгаа болно.

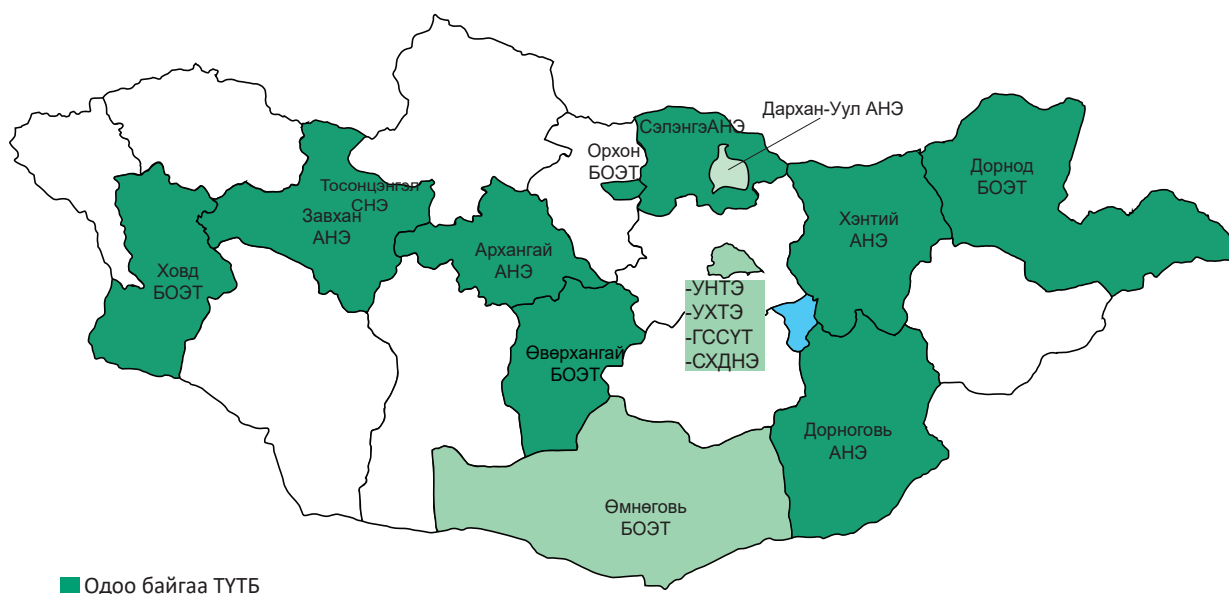
Хүснэгт 10.2. Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний амьдрах чадварын үр дүн, хувиар, 1996-2023 он

Эмнэлгийн нэр	Эрхтэн, эд, эс	1 жил	3 жил	10 жил
Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг	Элэг шилжүүлэн суулгах мэс засал	91.9	90.9	-
	Бөөр шилжүүлэн суулгах мэс засал	98.2	90.4	75.2
	Ясны чөмөг, үүдэл эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээ	100.0	100.0	-
Хавдар судлалын үндэсний төв	Элэг шилжүүлэн суулгах мэс засал	90.1	84.7	-

10.2. ТАРХИНЫ ҮХЭЛТЭЙ ДОНОРООС ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

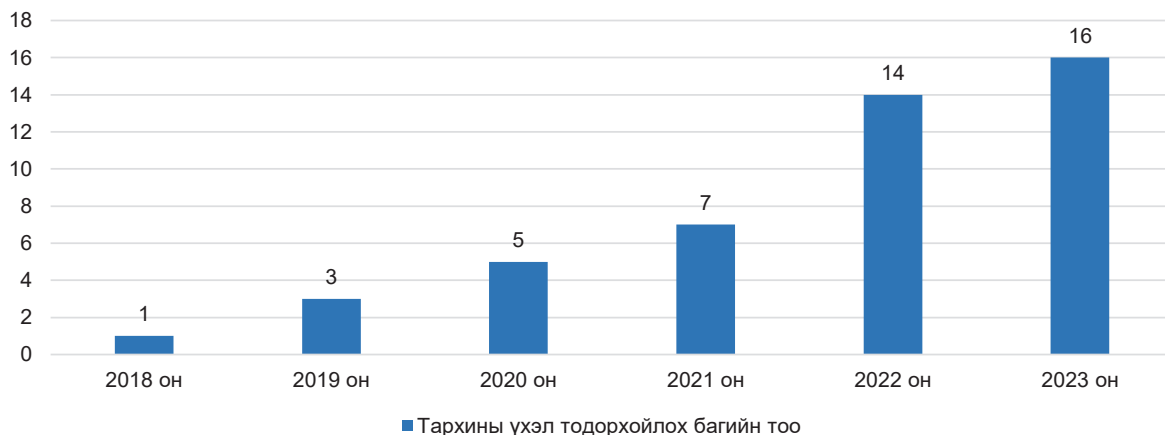
Монгол улсад 2008 оноос тархины үхэлтэй донорын илрүүлэг, менежмент, эрхтэн шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаа хийгдэж байна. Тархины үхлийг тодорхойлох үйл явц MNS4621:2008 стандартын дагуу явагддаг. Эс, эд, эрхтнийг шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааг зохицуулах алба байгуулагдсанаар 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар 16 эрүүл мэндийн байгууллагад Тархины үхэл тодорхойлох баг энэхүү үйл ажиллагааг гүйцэтгэж байна.

Зураг 10.1. Монгол улсын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй Тархины үхэл тодорхойлох баг

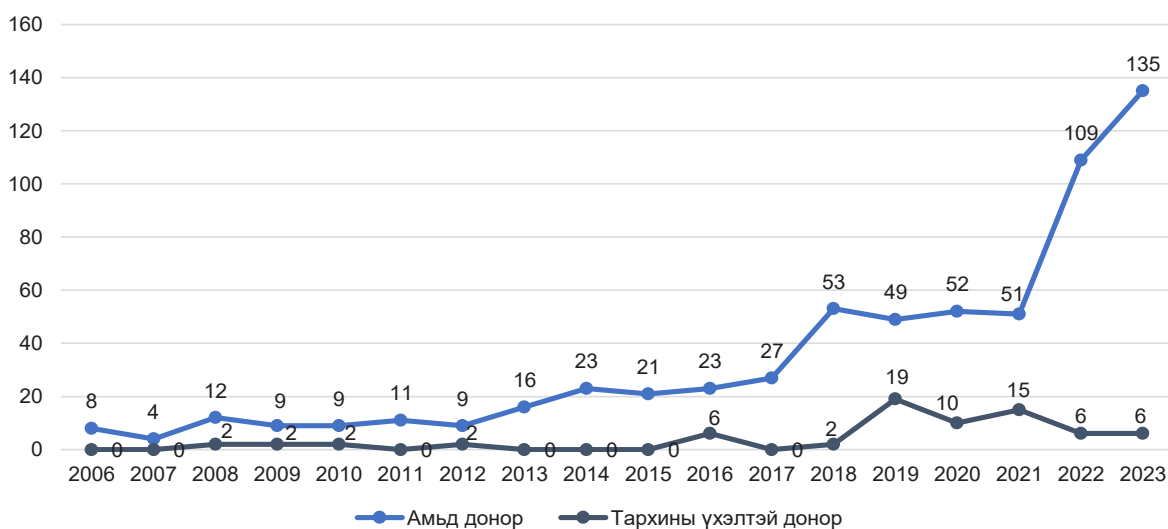

2018 онд Тархины үхэл тодорхойлох анхны баг байгуулагдан 2019 онд 3, 2020 онд 5, 2021 онд 7 баг ажиллаж байсан бол 2023 онд Тархины үхэл тодорхойлох баг 2 дахин нэмэгдсэн байна. Эдгээр багийн дунджыг авч үзэхэд нэг Тархины үхэл тодорхойлох багт дунджаар 9.7 эмнэлгийн мэргэжилтэн ажиллаж байна. Үүнээс хамгийн их буюу 15 эмнэлгийн мэргэжилтний бүрэлдэхүүнтэй Тархины үхэл тодорхойлох баг Улсын гуравдугаар төв эмнэлэгт ажиллаж байгаа бол хамгийн бага буюу 5 эмнэлгийн мэргэжилтний бүрэлдэхүүнтэй Тархины үхэл тодорхойлох баг Дорнод аймгийн Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвд ажиллаж байна.

Зураг 10.2. Нийт тархины үхэлтэй донор илрүүлэх үйл ажиллагаа явуулж буй Тархины үхэл тодорхойлох багийн тоо, 2018-2023 он

Зураг 10.3. Амьд болон тархины үхэлтэй донороос хийгдсэн эрхтэн шилжүүлэн суулгах мэс заслын тоо, 2000, 2007-2023 он

Эрүүл мэндийн сайдын 2023 оны А/198 дугаар тушаалын дагуу Эс, эд, эрхтнийг шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааг зохицуулах алба нь Тархины үхэл тодорхойлох багаар тархины үхэл нь батлагдсан тархины үхэлтэй боломжит донорын гэр бүлтэй үүлзэлт зохион байгуулан донор болох хүсэлтийг тавьдаг. Тархины үхэлтэй донорын зөвшөөрлийг гэр бүлийн 3 гишүүнээс авдаг.

2018 оноос хойш нийт 410 илрүүлэлт хийгдсэнээс 223 тархины үхэлтэй боломжит донор илрүүлэн, 53 гэр бүлтэй үүлзэлт хийж, 27 (51.0 хувь) гэр бүлээс зөвшөөрөл авсан. Үүнээс 24 нь бодит донор болж нийт 31 бөөр, 21 элэг амжилттай шилжүүлэн суулгаж 52 хүний амь

насыг аварсан. Мөн 150 хүнд шөрмөс шилжүүлэн суулгаж амьдралын чанарыг сайжруулсан болно.

Хүснэгт 10.3. Тархины үхэлтэй донорын үйл ажиллагааны тоон үзүүлэлт, 2018-2023 он

№	Үйл ажиллагааны хэлбэр	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Донор эмнэлгүүдээс мэдээлэл авсан тоо	132	1077	990	1128	725	2534
2	Донор эмнэлэгт очиж ажилласан тоо	10	152	90	78	80	25
3	Тархины үхэлтэй боломжит донор илрүүлсэн тоо	3	69	41	50	60	36
4	Шалгуурт тэнцээгүй боломжит донорын тоо	37	39	29	30	35	25
5	Шалгуурт тэнцсэн боломжит донорын тоо	1	18	10	11	13	11
6	Гэр бүлтэй уулзалт зохион байгуулсан тоо	1	18	10	11	13	11
7	Татгалзсан гэр бүлийн тоо	0	10	6	5	5	8
8	Зөвшөөрсөн гэр бүлийн тоо	1	8	6	8	4	3
9	Бодит донорын тоо	1	8	5	7	3	2
10	Суулгасан тоо	2	19	10	15	6	6

2023 онд тархины үхэлтэй 36 донор илрүүлж, шалгуурт тэнцсэн 11 донорын ар гэртэй очиж уулзан, 8 гэр бүл татгалзан, 3 гэр бүл зөвшөөрч, 6 хүнд суулгасан үзүүлэлттэй байна.

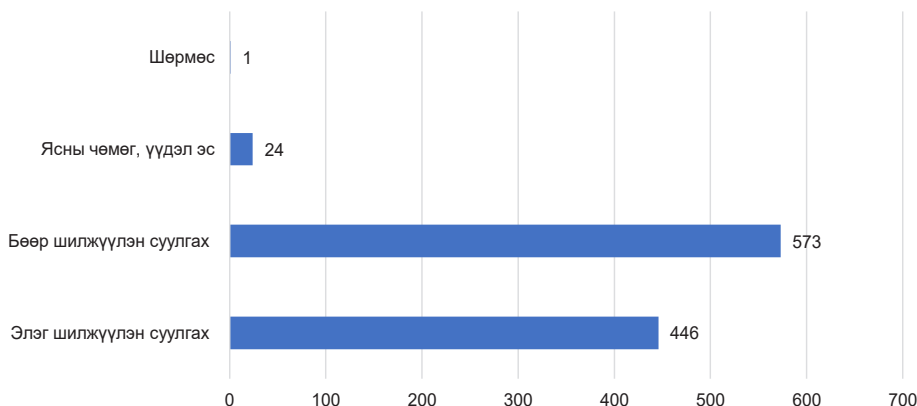
10.3. ТАРХИНЫ ҮХЭЛТЭЙ ДОНОРООС ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГУУЛАХ ШААРДЛАГАТАЙ ИРГЭДИЙН ХҮЛЭЭХ ЖАГСААЛТ

Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааны нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн санд улсын хэмжээгээр эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаа хийж буй эрүүл мэндийн байгууллагын тоо мэдээллийг оруулан нэгдсэн дүнг хянан, удирдан зохицуулдаг.

2023 оны эхэнд тархины үхэлтэй донороос эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгуулах шаардлагатай иргэдийн хүлээх жагсаалтад 958 иргэн байсан бөгөөд шинээр 255 иргэн бүртгүүлсэн байна. Үүнээс 15.1 хувь нь эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээг амьд болон тархины үхэлтэй донороос хийгдэж хүлээх жагсаалтаас хасагдсан бөгөөд энэ хугацаанд 0.2 хувь нь нас барсан байна. 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар хүлээх жагсаалтад нийт 1044 иргэн байна.

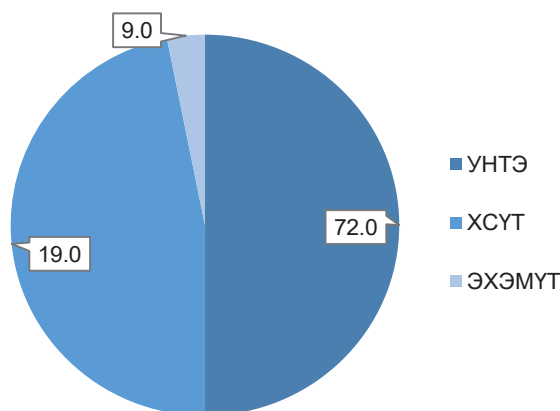
Эдгээр иргэдийг өвчний шалтгаанаар авч үзэхэд хүн амын өвчлөлийн дөрөвдүгээр шалтгаан болсон шээс бэлгийн тогтолцооны өвчний улмаас бөөр шилжүүлэн суулгах мэс засал хийлгэх шаардлагатай болсон иргэд 54.9 хувь, элэгний вируст гепатит өвчлөл улмаас үүссэн элэгний хатуурал, элэгний хавдар, цөсний ерөнхий сувгийн төрөлхийн битүүрэл шалтгаант элэг шилжүүлэн суулгах мэс засал шаардлагатай иргэд 42.7 хувь, цусны хорт хавдар өвчний улмаас ясны чөмөг, үүдэл эс шилжүүлэн суулгах шаардлагатай иргэд 2.2 хувь, шөрмөс шилжүүлэн суулгуулах шаардлагатай иргэд 0.2 хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 10.4. Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах мэс заслын хүлээх жагсаалтад байгаа хүний тоо, 2023 он

2023 оны жилийн эцсийн байдлаар Тархины үхэлтэй донороос элэг шилжүүлэн суулгах мэс засал хийлгэхээр хүлээх жагсаалтад бүртгүүлсэн 446 үйлчлүүлэгч байгаа бөгөөд гепатит В, С халдварын улмаас элэгний хатуурлын шалтгаантай өвчлөл 50.0 хувь, мөн элэгний анхдагч хавдар 46.9 хувь, хүүхдийн цөсний ерөнхий сувгийн төрөлхийн битүүрэл 3.1 хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 10.5. Элэг шилжүүлэн суулгах мэс заслын хүлээх жагсаалтад байгаа хүний тоо, хувиар, 2023 он

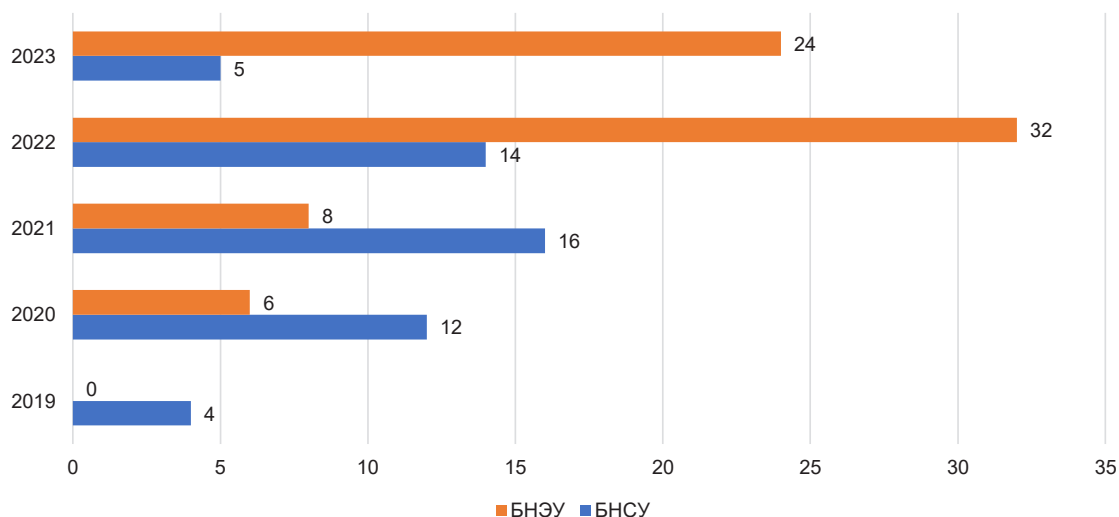
10.4. ГАДААД УЛСАД ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Эс, эд, эрхтнийг шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааг зохицуулах алба нь гадаад улсад эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээнд явах гэж буй иргэдийн донорын хамаарлыг шалган, бүртгэн тухай улсын элчин сайдын яаманд тодорхойлолт хүргүүлдэг.

2023 онд нийт 29 иргэн гадаад улсад эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээнд орохоор тодорхойлолт авсан бөгөөд үүнээс 82.7 хувь нь БНЭУ, 17.3 хувь нь БНСУ-д эмчилгээнд орохоор тодорхойлолт авсан байна.

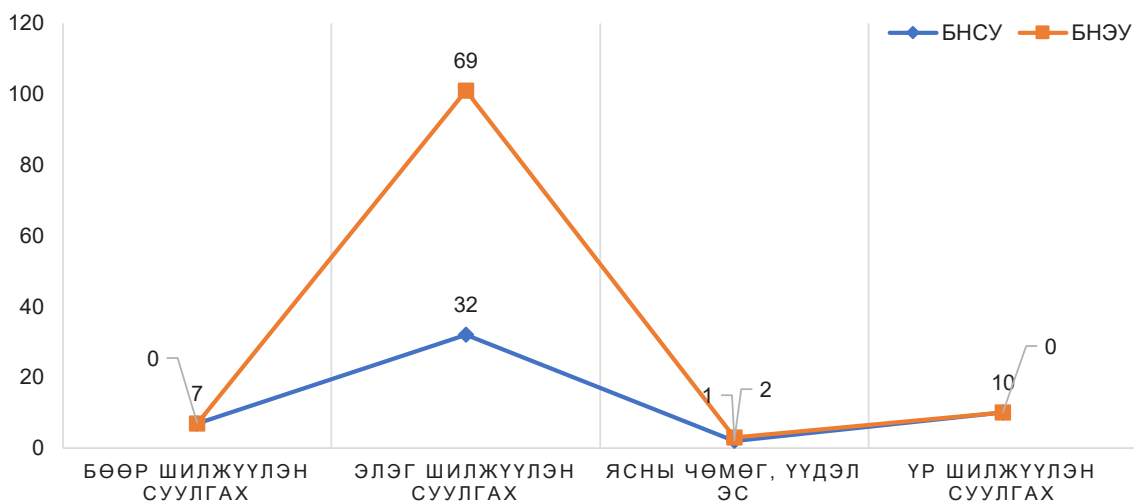

Зураг 10.6. Гадаадад эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээнд орохоор бүртгэн, тодорхойлолт авсан иргэдийн тоо, 2019-2023 он

2019-2023 оны хооронд нийт 121 иргэн БНСУ, БНЭУ-д эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээг хийлгэхээр тодорхойлолт авсан бөгөөд үүнээс хамгийн их буюу 83.4 хувь нь элэг шилжүүлэн суулгах мэс заслыг гадаадад хийлгэхээр тодорхойлолт авсан байна.

Зураг 10.7. Гадаадад эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээнд явсан иргэдийн тоо, 2019-2023 он

10.5. ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ОРОЛЦОЖ БУЙ ЭМНЭЛГИЙН МЭРГЭЖИЛТНИЙ СУРГАЛТ

Эс, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах эмчилгээний талаар сургалтыг Эрхтэн шилжүүлэн суулгах дэлхийн холбоо, БНСУ, БНТУ, Испани, Австрали, Франц, АНУ-ын нийгэмлэг холбоотой хамтран тогтмол зохион байгуулан эмч мэргэжилтний үр чадварыг нэмэгдүүлэн, судалгаа шинжилгээний ажлыг хамтран хийж байна.

Хүснэгт 10.4. Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах чиглэлээр сургалтад хамрагдсан эмч, мэргэжилтний тоо, 2018-2023 он

Үзүүлэлт	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Гадаад сургалт	35	23	4	26	36	16
Дотоод сургалт	400	2020	600	250	650	310
Нийт	435	2043	604	276	686	326

2018 онд эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах чиглэлээр сургалтад нийт 435 хүн, 2019 онд 2043 хүн хамрагдсан. 2020, 2021 оны хувьд Ковид-19 цар тахлын хөл хорио, эмч нар дайчлагдан ажиллаж байсан тул сургалт цөөн явагдаж 2019 оноос оролцогчийн тоо буурсан.

2022 онд дэлхий нийтээр хөл хорио цуцлагдан хэвийн төлөвт шилжсэн учир олон улсын сургалт, семинарын үйл ажиллагаа эргэн сэргэснээр 2022 онд 36, 2023 онд 16 эмнэлгийн мэргэжилтэн 3 хоногоос 30 хоногийн хугацаатай сургалтад хамрагдсан. Гадаад сургалтад хамрагдсан эмнэлгийн мэргэжилтнүүд тухайн онд шинээр гарсан оношилгоо эмчилгээний шинэ технологи, менежмент суралцан мэдлэг, үр чадвараа нэмэгдүүлснээр эмнэл зүйн үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг сайжруулахад чухал үүрэгтэй байдаг.

Дотоод сургалтаар 2018 оноос 2023 онд эрүүл мэндийн байгууллагын эмнэлгийн мэргэжилтэн, анагаах ухааны их дээд сургуулийн оюутанд зориулан “Донор, эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаа”-ны талаар цогц ойлголтыг өгөн олон нийтэд таниулан сурталчлах чиглэлээр хамтран ажиллаж ирсэн. Энэ хугацаанд нийт 30 гаруй байгууллагын 4230 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, анагаах ухааны их, дээд сургуулийн оюутан сургалтад хамрагдсан байна.

1800-0119

ДУУДЛАГЫН УТАС

БҮЛЭГ 11

**ДУУДЛАГА ЗОХИЦУУЛАХ АЛБАНЫ
ЭМЧИЙН ҮЗЛЭГИЙН ЦАГ ТОВЛОЛЫН
“1800-0119” ТУСГАЙ ДУГААРЫН
ДУУДЛАГЫН УТАСНЫ ҮЙЛ
АЖИЛЛАГАА**

БҮЛЭГ 11. ДУУДЛАГА ЗОХИЦУУЛАХ АЛБАНЫ ЭМЧИЙН ҮЗЛЭГИЙН ЦАГ ТОВЛОЛЫН “1800-0119” ТУСГАЙ ДУГААРЫН ДУУДЛАГЫН УТАСНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн Дуудлага зохицуулах албаны “1800-0119” тусгай дугаарын Эмчийн үзлэгийн цаг товлолын утас нь 2020 оны 9-р сараас эхлэн нийслэлийн Дүүргийн эрүүл мэндийн төвүүд, улсын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг төрөлжсөн болон тусгай мэргэшлийн төв эмнэлгүүдийн амбулаторийн эмчийн үзлэгийн цаг авах гэж өглөө эрт ирж урт дараалал үүсгэдэг, олон дахин давтан ирдэг, чирэгдүүлдэг байдлыг бууруулах, нэгдсэн удирдлагаар ханган шуурхай үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж байна.

Дуудлага зохицуулах алба нь нийт 37 эрүүл мэндийн байгууллагатай хамтран ажиллаж байна. Үүнд:

- Тусгай мэргэжлийн төв, төрөлжсөн мэргэшлийн төв эмнэлэг /7/,
- Дүүргийн Эрүүл мэндийн төв, Нэгдсэн эмнэлэг /8/,
- Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ /20/,
- Хөдөөгийн Нэгдсэн эмнэлэг /2/

Дуудлагын утасны үйлчилгээнд тусгай мэргэжлийн төв, төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвийн ажлын дадлага, туршлагатай 30 цахим бүртгэгч нар үйлчилж, өдөрт дунджаар 3500-6000 орчим дуудлага хүлээн авдаг бөгөөд дуудлагын ажилтан бүр өдөрт дунджаар 200-300 дуудлага хүлээн авч байна. 1 дуудлагад зарцуулах хугацаа 2-3 мин орчим байна.

Иргэдийн дуудлагыг хурдан шуурхай авч үйлчилгээ үзүүлснийг хэмжих чанарын үзүүлэлтийн тайлбар: (Зураг 1)

☐ Efficiency чанарын стандарт нь нийт хүлээн авсан дуудлагын хэдэн хувьд нь хариу өгч үйлчилсэн чанарын үзүүлэлтийг илтгэнэ.

☐ Service Level стандарт нь нэгж дуудлагыг 20 сек дотор авч, иргэдэд хүлээгдэлгүй үйлчилсэн байдлыг илтгэнэ.

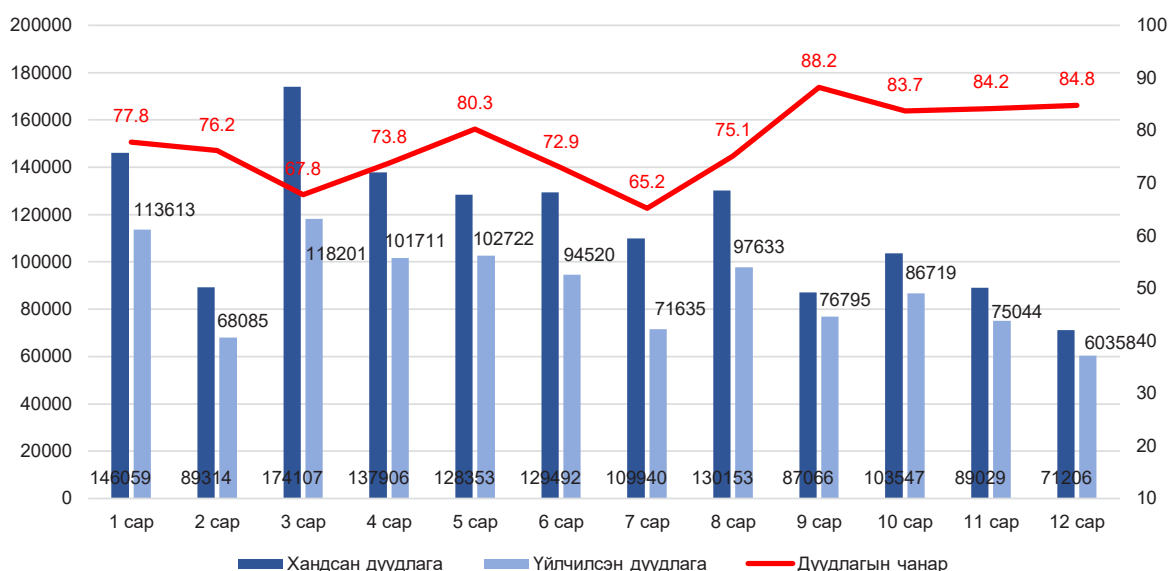
2023 оны байдлаар тус дуудлагын утсанд хандсан дуудлага 1383098, үүнээс 1067403 дуудлагад амжилттай үйлчилсэн байна. Дуудлагын чанарын үзүүлэлтийг тооцвол 77.2% хүрсэн нь өмнөх оны дуудлагын чанарын үзүүлэлт (50.4%)-тэй харьцуулбал 24%-иар өссөн байна.

Хүснэгт 11.1. Дуудлагын чанарын үзүүлэлт, 2023 он

Дуудлагын чанарын үзүүлэлтүүд /нийт өдрүүдээр/		Зорилт	Гүйцэтгэл
*Чанарын стандарт	$Eff = \frac{\text{Үйлчилсэн дуудлага}}{\text{Хандсан дуудлага}} \times 100\%$	≥80%	77.2%
**Үйлчилгээний стандарт	$SL = \frac{20 \text{ секундэд авсан дуудлага}}{\text{Үйлчилсэн дуудлага}} \times 100\%$	≥80%	-

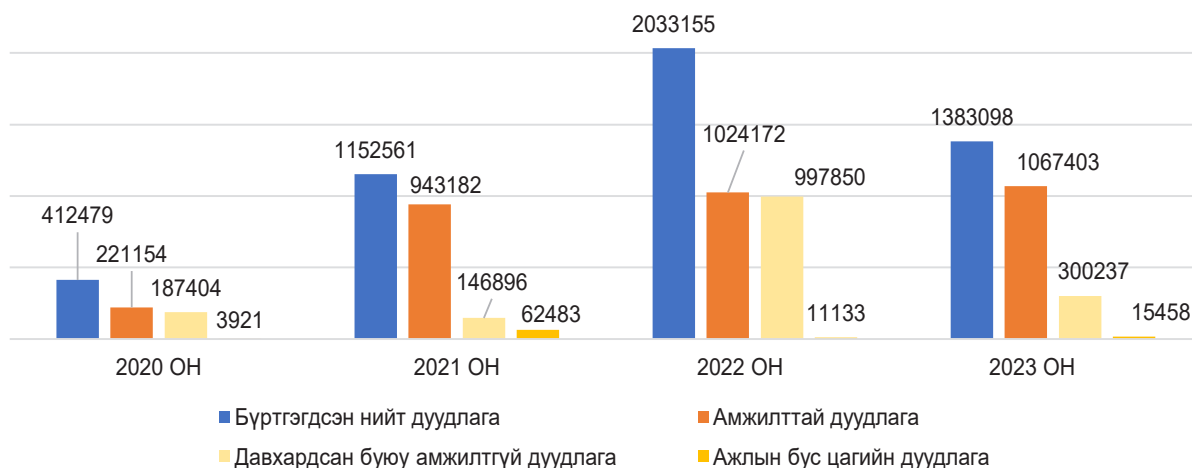
Зураг 11.1. Дуудлагын чанарын үзүүлэлт, 2023 он

11.1. НИЙТ ХҮЛЭЭН АВСАН ДУУДЛАГЫН БҮТЭЦ

2023 оны байдлаар 1800-0119 тусгай дугаарын утсанд нийт 1 383 098 дуудлага хандсан байна. Дуудлагын бүтцийг 2022 онтой харьцуулахад нийт хандсан дуудлага 650057 буюу 31.9%-аар буурсан, амжилттай дуудлага 4.1%-иар өссөн үзүүлэлтэй байна. (Зураг 11.2).

Зураг 11.2. Дуудлагын бүтцээр, 2020-2023 он

2023 оны байдлаар нийт хандсан дуудлагаас амжилттай дуудлага 1067403 буюу 77.2%, давхардсан буюу амжилтгүй дуудлага 300237 буюу 21.7%, ажлын бус цагийн дуудлага 15458 буюу 1.1% тус тус эзэлж байна.

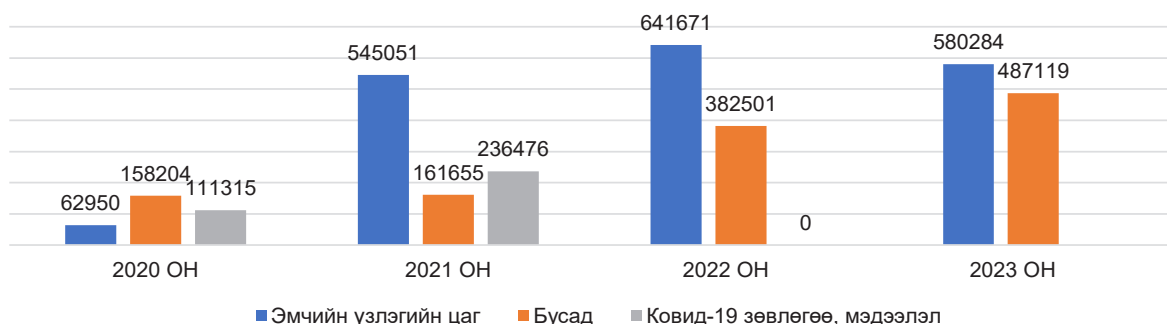
Хүснэгт 11.2. Дуудлагын бүтцээр, 2020-2023 он

Дуудлагын төрөл	2020	2021	2022	2023
Нийт хандсан дуудлага:	412479	1152561	2033155	1383098
Амжилттай дуудлага	221154 53.60%	943182 81.80%	1024172 50.4%	1067403 77.2%
Давхардсан буюу амжилтгүй дуудлага	187404 45.40%	146896 12.80%	997850 49.1%	300237 21.7%
Ажлын бус цагийн дуудлага	3921 1.00%	62483 5.40%	11133 0.5%	15458 1.1%

2023 онд нийт 1067403 амжилттай дуудлагыг бүтцээр задалж харуулбал:

- Эмчийн үзлэгийн цаг товлох 580284 (54.36%),
- Бусад дуудлага 487119 (45.63%) тус тус эзэлж байна. (Зураг 5).

Зураг 11.3. Нийт үйлчилсэн дуудлага, 2020-2023 он

11.2. ЭМЧИЙН ҮЗЛЭГИЙН ЦАГ ТОВЛОСОН ДУУДЛАГЫН БҮТЭЦ

“Үйлчлүүлэгч эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авахад хүлээж буй цаг хугацаа нь эрүүл мэндийн тогтолцооны хэрэгцээг хангаж чадаж байгаа эсэхийг хэмжих үндсэн шалгууруудын нэг” гэж ДЭМБ-аас тодорхойлсон байдаг.

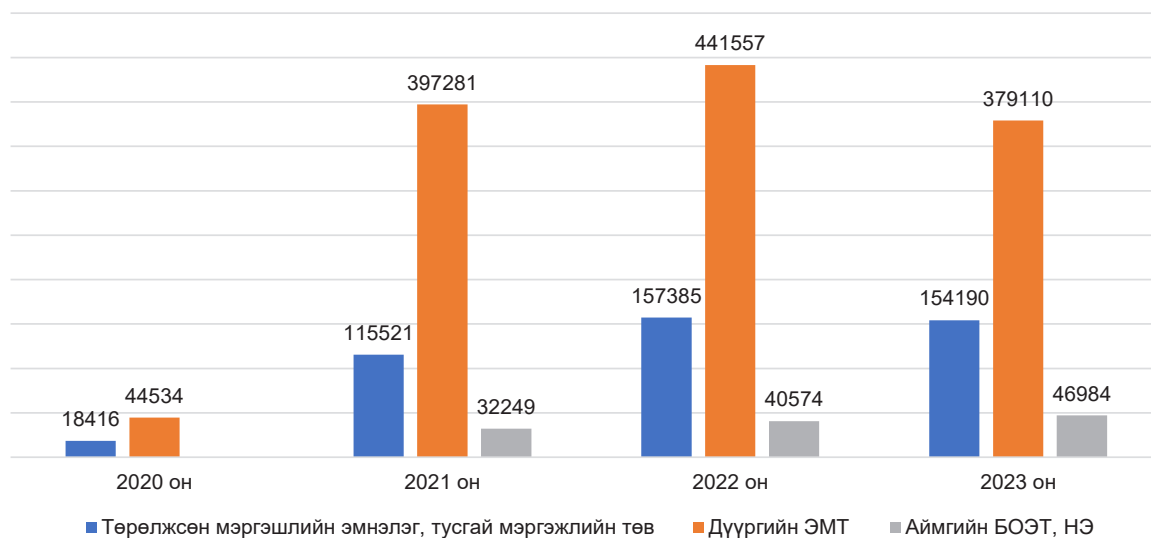
2017 онд хийгдсэн “Амбулаторийн тусламж үйлчилгээний хүлээгдэл, түүнд нөлөөлж буй зарим хүчин зүйлсийн судалгаа”-нд өвчлөлийн тархалт их, нэг эмч нормативаас илүү үйлчлүүлэгч үзэх болон үзлэг их хийгдэж байгаа нь лавлагаа шатлалын зарим эмнэлгүүдэд хүлээгдэл үүсгэх гол хүчин зүйл болж байна гэсэн үр дүн гарсан байна.

Нийслэлийн төрөлжсөн болон тусгай мэргэжлийн төв эмнэлэг, дүүргийн ЭМТ, Нэгдсэн эмнэлэг, аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ-үүдээр үйлчлүүлэгч нь 5 төрлөөр буюу өөрөө биеэр ирэх, “1800-0119” дуудлагын утсанд хандах, давтан үзлэг бол шууд эмчээс, онлайн (e-mongolia цахим үйлчилгээний нэгдсэн портал), эмнэлгийн цахим утсаар үйлчилгээний цаг авах гэсэн хэлбэрээр амбулаторийн эмчийн үзлэгт хамрагдаж байна.

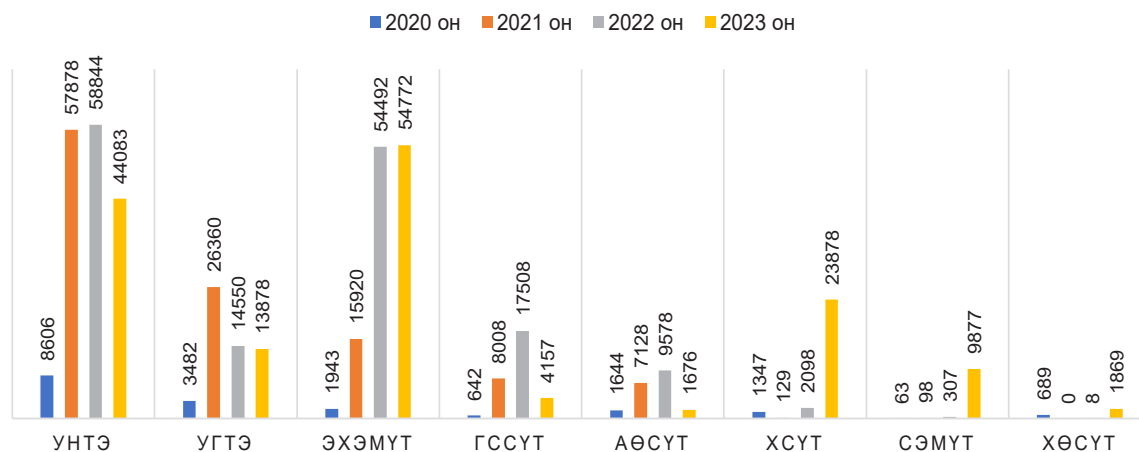
1800-0119 тусгай дугаарын “Эмчийн үзлэгийн цаг товлол” дуудлагын утас нь нийт 580284 дуудлагад эмчийн үзлэгийн цаг товлосон. Үүнийг задалбал: Төв эмнэлэг, тусгай мэргэшлийн төв 154190 (26.6%), Дүүргийн эрүүл мэндийн төв 379110 (65.3%), Аймгийн БОЭТ, НЭ 46984 (8.1%) эзэлж байна. (Зураг 11.4)

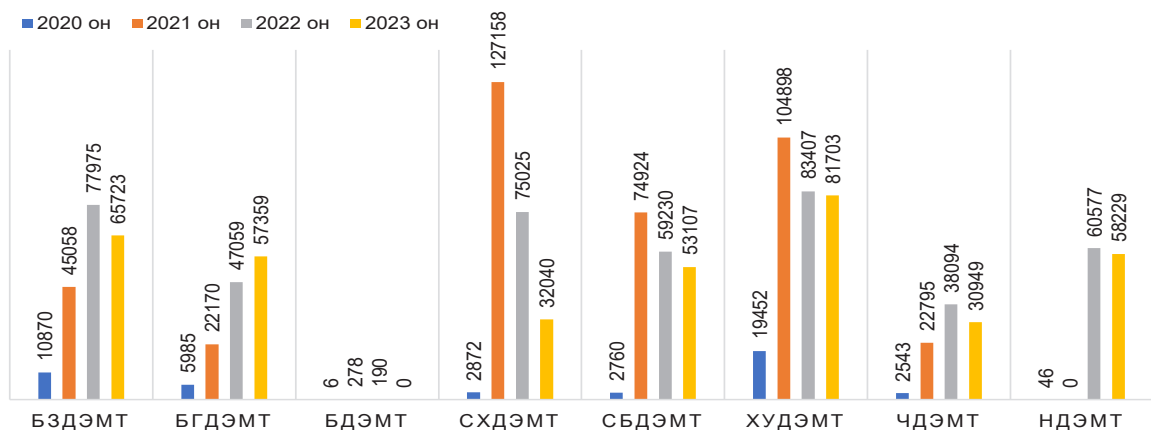
Зураг 11.4. Эмчийн үзлэгийн цаг товлох дуудлагын бүтэц, 2020-2023 он

Зураг 11.5. Эмчийн үзлэгийн цаг товлох дуудлага, Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв тус бүрээр, 2020-2023 он

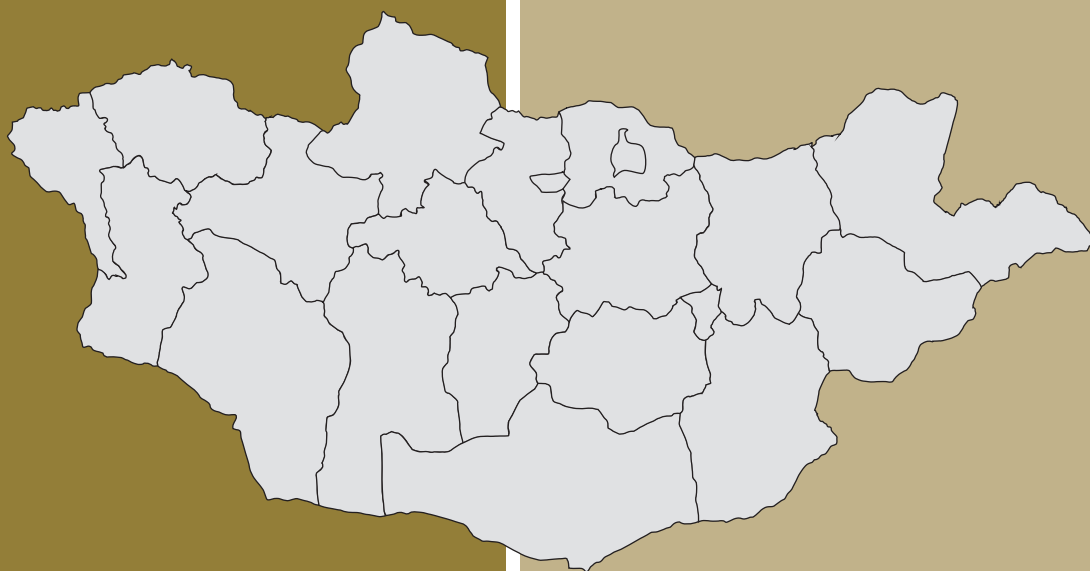
Зураг 11.6. Эмчийн үзлэгийн цаг товлох дуудлага, Дүүргийн эрүүл мэндийн төвүүдээр 2020-2023 он

2023 онд Дуудлага зохицуулах алба нь хөдөө орон нутгийн иргэдэд 1800-0119 тусгай дугаарын утасны “Эмчийн үзлэгийн цаг товлол” дуудлагын үйлчилгээг нийт 22 эрүүл мэндийн байгууллагатай хамтран үзүүлж байна.

Зураг 11.7. Эмчийн үзлэгийн цаг товлох дуудлага, аймгаар 2021-2023 он

БҮЛЭГ 12

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ

БҮЛЭГ 12. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ

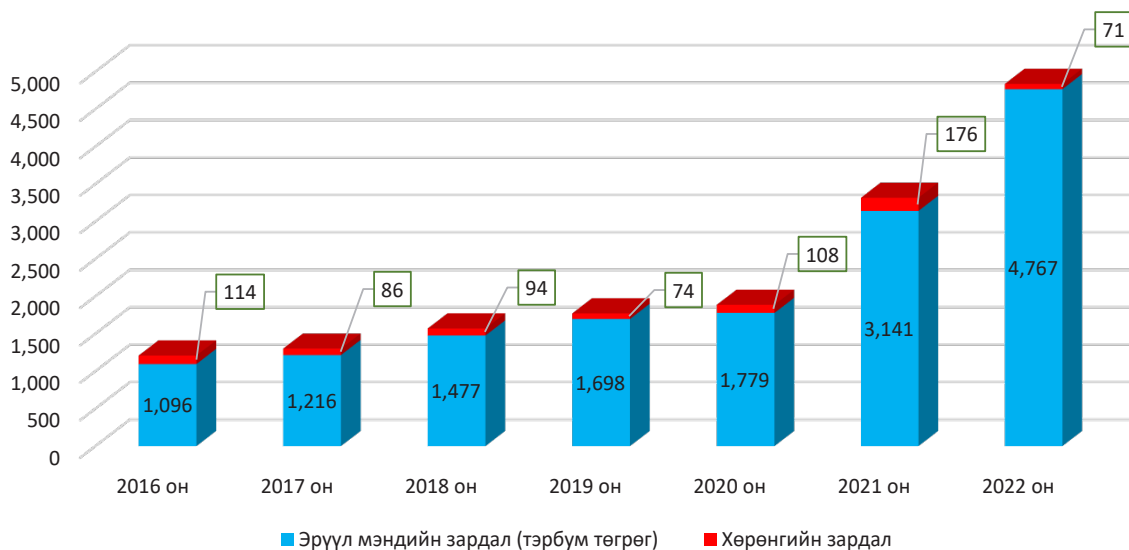
Энэхүү бүлгийг 2021 он хүртэл төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн гүйцэтгэлийн тайлан болон эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого зарлагын мэдээлэлд үндэслэн боловсруулдаг байсан. Энэхүү эмхэтгэлээс эхлэн эрүүл мэндийн үндэсний тооцооны үзүүлэлтүүдийг ДЭМБ-аас боловсруулсан “Эрүүл мэндийн тооцооны систем 2011” аргачлалын дагуу Т-2 горимоор танилцуулж байна.

12.1 ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРДЛЫН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

12.1.1 ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН НИЙТ ЗАРДАЛ

Монгол улсын хүн ам зүй болон нийгэм, эдийн засгийн нөхцөл байдлын улмаас эрүүл мэндийн зардал тогтмол өсөж ирсэн. 2016-2020 онд жилийн дундаж өсөлт 10 хувь байсан. Харин эрүүл мэндийн салбарын шинэчлэл, Коронавируст халдвар (КОВИД-19)-ын цар тахал, цаг үеийн эдийн засгийн хямралт нөхцөл байдлаас шалтгаалсан инфляцын нөлөөгөөр 2021 онд өмнөх оноос 1.6 дахин өсөж 3.1 их наяд төгрөгт хүрсэн, 2022 онд өмнөх оноос 1.5 дахин өсөж 4.7 их наяд төгрөгт хүрсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 12.1. Эрүүл мэндийн нийт зардал (тэрбум төгрөг)

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

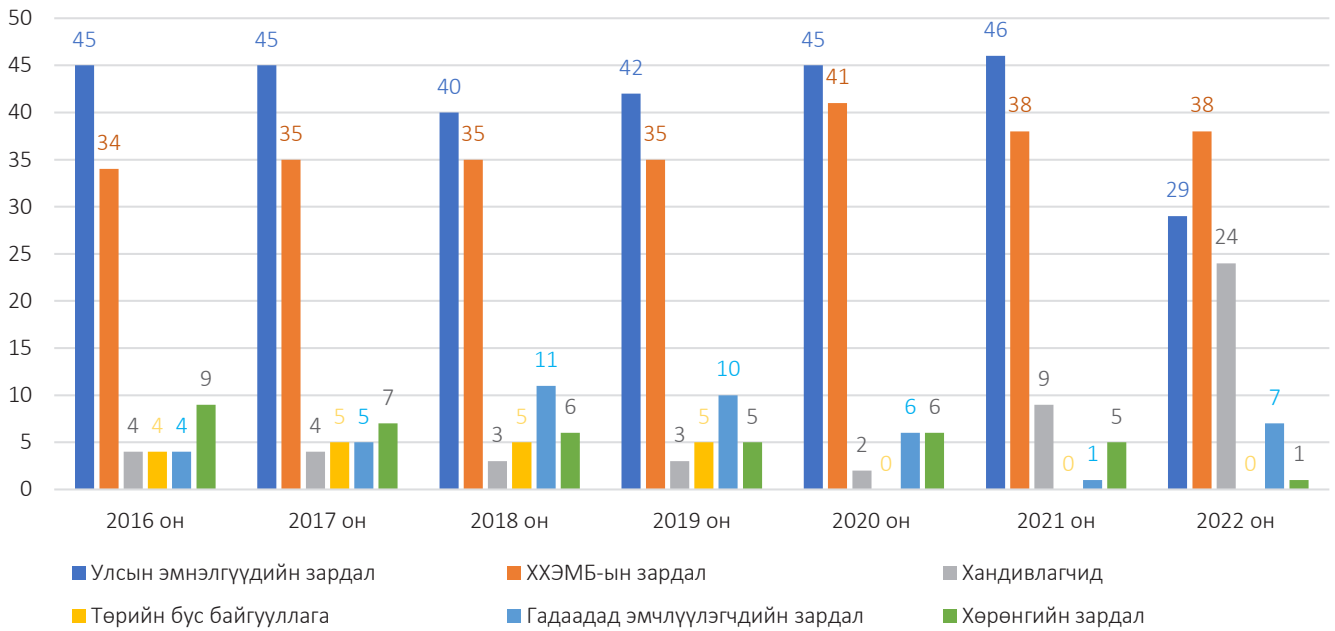
Эрүүл мэндийн нийт зардалд 2016-2020 он хүртэл дунджаар улсын эрүүл мэндийн байгууллагуудын зардал 43 хувийг, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын зардал 36 хувийг эзэлдэг байсан бол 2021-2022 онд улсын эрүүл мэндийн байгууллага болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын зардал тус тус 38 хувьд хүрсэн үзүүлэлттэй байна. Цаашид эрүүл мэндийн нийт зардалд улсын эрүүл мэндийн байгууллагын зардлын эзлэх хувь буурч, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын зардлын хувийн жин нэмэгдэх зүй тогтол ажиглагдаж байна.

Гадаадад эмчлүүлсэн иргэдийн зардал 2016-2020 онд дунджаар нийт зардлын 7 орчим хувийг эзэлдэг байсан бол 2021 онд цар тахлын нөлөөгөөр буурч 1 хувьд хүрсэн боловч 2022 онд өсөж 7 хувьд буюу 343.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн үзүүлэлттэй байна.

Хандивлагч байгууллагуудаас эрүүл мэндийн салбарт хэрэгжүүлсэн төсөл хөтөлбөр болон санхүүжүүлсэн зардлын хэмжээ нь 2016-2020 онд дунджаар нийт зардлын 3 хувийг эзэлж ирсэн бол 2021-2022 онд энэ үзүүлэлт нэмэгдэж дунджаар 17 хувьд хүрсэн байна.

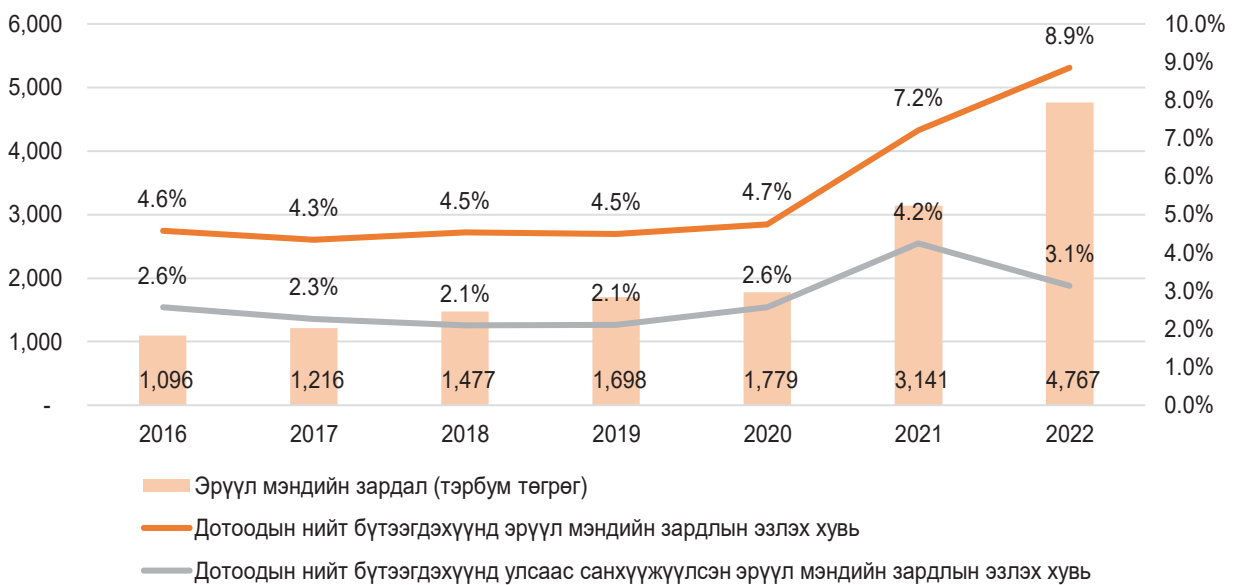
Зураг 12.2. Эрүүл мэндийн нийт зардлын бүтэц хувиар

12.1.2. ДОТООДЫН НИЙТ БҮТЭЭГДЭХҮҮНД ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРДЛЫН ЭЗЛЭХ ХУВЬ

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эрүүл мэндийн зардлын эзлэх хувь 2016-2020 онд дунджаар 4.5 хувь буюу 4.3-4.7 хувийн хооронд тогтмол үзүүлэлттэй байсан бол 2021 онд энэ үзүүлэлт 2.5 пунктээр нэмэгдэж 7.2 хувь, 2022 онд 8.9 хувьд хүрч өссөн байна. Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд улсаас санхүүжүүлсэн эрүүл мэндийн зардлын эзлэх хувь 2016-2020 онд 2.1-2.6 хувийг эзэлдэг байсан бол 2021 онд энэ үзүүлэлт нэмэгдэж 4.2 хувьд хүрсэн ба 2022 онд өмнөх оноос 1.1 пунктээр буурч 3.1 хувьд хүрсэн байна.

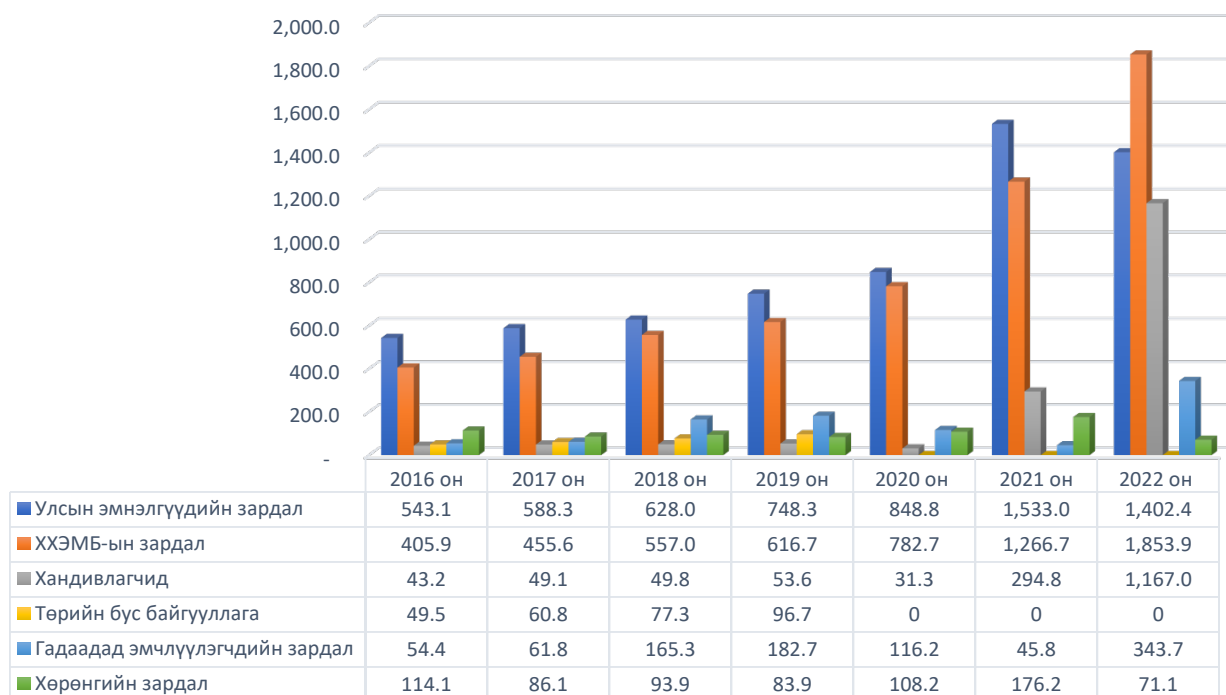
Зураг 12.3. Эрүүл мэндийн зардал, Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эрүүл мэндийн зардлын эзлэх хувь

¹ДЭМБ-аас тус хувийг 5.0-аас доошгүй байхыг зөвлөдөг.

Эрүүл мэндийн зардал 2021 онд өмнөх оноос 77 хувиар өссөн ба цар тахлын нөлөөгөөр улсын эмнэлгүүдийн зардал 1.8 дахин, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын зардал 1.6 дахин, хандивлагч байгууллагуудын зардал 9.4 дахин өссөн нь гол нөлөө үзүүлсэн байна. Улсын эмнэлгүүдийн зардлын өсөлтийг авч үзэхэд эм эмнэлгийн хэрэгслийн зардал өмнөх оноос 2.5 дахин, цалин хөлстэй холбоотой зардал 1.3 дахин өссөн нь голлох нөлөөг үзүүлжээ. Харин 2022 онд өмнөх оноос 52 хувиар өссөн нь хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын зардал өмнөх оноос 1.5 дахин, хандивлагч байгууллагуудын зардал 4.0 дахин өссөнтэй холбоотой. Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын зардал өссөн нь тухайн онд байгууллагуудын тоо болон тайлангийн ирц нэмэгдсэнтэй холбоотой.

Зураг 12.4. Эрүүл мэндийн зардлын бүтэц (тэрбум төгрөг)

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМУТ-ны мэдээний сан

Хүснэгт 12.1. Эрүүл мэндийн зардал ба дотоодын нийт бүтээгдэхүүн, тэдгээрийн жилийн өсөлт

Он	Эрүүл мэндийн зардал		Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн		Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эрүүл мэндийн зардлын эзлэх хувь
	Дүн (тэрбум.₮)	Өсөлтийн хувь	Дүн (тэрбум.₮)	Өсөлтийн хувь	
2016	1,096	-	23,931.3	-	-
2017	1,216	11	28,010.7	17	4.3
2018	1,477	22	32,582.6	16	4.5
2019	1,698	15	37,839.2	16	4.5
2020	1,779	5	37,453.3	-1	4.7
2021	3,141	77	43,555.5	16	7.2
2022	4,767	52	45,851.6	24	8.9

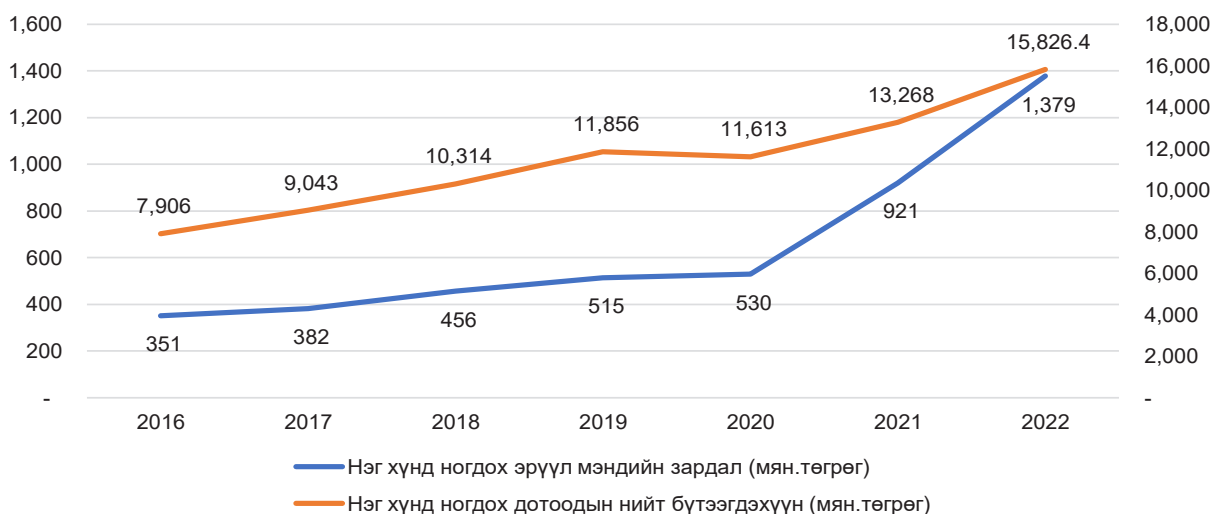
Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМУТ-ны мэдээний сан

12.1.3 НЭГ ХҮНД НОГДОХ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРДАЛ

Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал 2016 онд 351 мянган төгрөг байсан бол 2022 онд 4 дахин өсөж 1.37 сая төгрөгт хүрсэн байна. 2016-2020 онд өсөлт харьцангуй тогтмол буюу нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүний өсөлттэй шууд хамааралтай өсөж ирсэн бол 2021 онд КОВИД-19 цар тахлын нөлөөгөөр өмнөх оноос 74 хувиар өссөн ба 2022 онд энэ өсөлт хадгалагдаж, өмнөх оноос 50 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 12.5. Нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүн ба эрүүл мэндийн зардал, оны үнээр

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

Хүснэгт 12.2. Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал

Он	Нэг хүнд ногдох ЭМЗ			Нэг хүнд ногдох ДНБ		Нэг хүнд ногдох ДНБ-д нэг хүнд ногдох ЭМЗ-ийн эзлэх хувь
	Дүн (мянган.₮)	Өсөлтийн хувь	Америк доллар	Дүн (мянган.₮)	Өсөлтийн хувь	
2016	351	-	164	7,906	-	-
2017	382	9	157	9,043	14	4.2
2018	456	19	185	10,314	14	4.4
2019	515	13	194	11,856	15	4.3
2020	530	3	188	11,613	-2	4.6
2021	921	74	310	13,268	14	6.9
2022	1,379	50	438	15,826	19	8.7

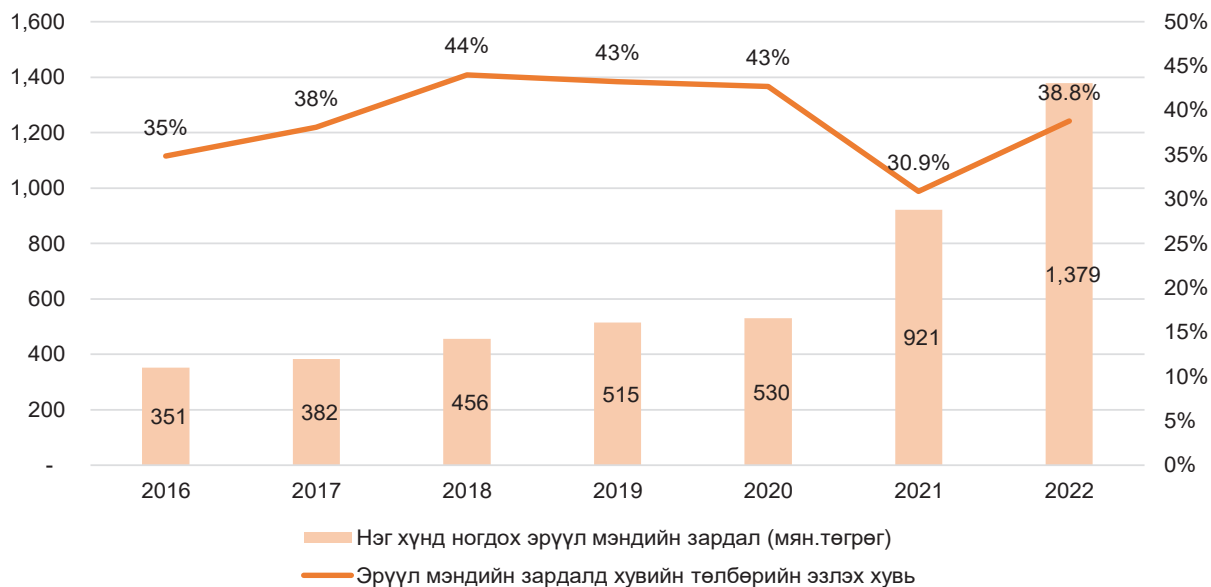
Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

12.1.4. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРДАЛД ХАЛААСНААС ГАРАХ ТӨЛБӨРИЙН ЭЗЛЭХ ХУВЬ

2016-2018 он хүртэл халааснаас гарах төлбөрийн хэмжээ жил бүр нэмэгдэж ирсэн бол 2019-2020 онд тогтмол буюу 43 хувь, 2021 онд 12 хувиар буурч 31 хувьд хүрсэн байна. Өөрөөр хэлбэл 2021 онд нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал 921 мянган төгрөг байсан ба үүний 30.9 хувь буюу 284 мянган төгрөгийг иргэн халааснаасаа гаргасан байна. 2022 онд нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал 1,379 мянган төгрөг байсан ба үүний 38.8 хувь болон 535 мянган төгрөгийг иргэн халааснаасаа гаргасан үзүүлэлттэй байна.

2022 онд нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал 1,379 мянган төгрөг байсан ба үүний 38.8 хувь болон 535 мянган төгрөгийг иргэн хувиасаа гаргаж байна.

Зураг 12.6. Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардалд халааснаас гарах төлбөрийн эзлэх хувь

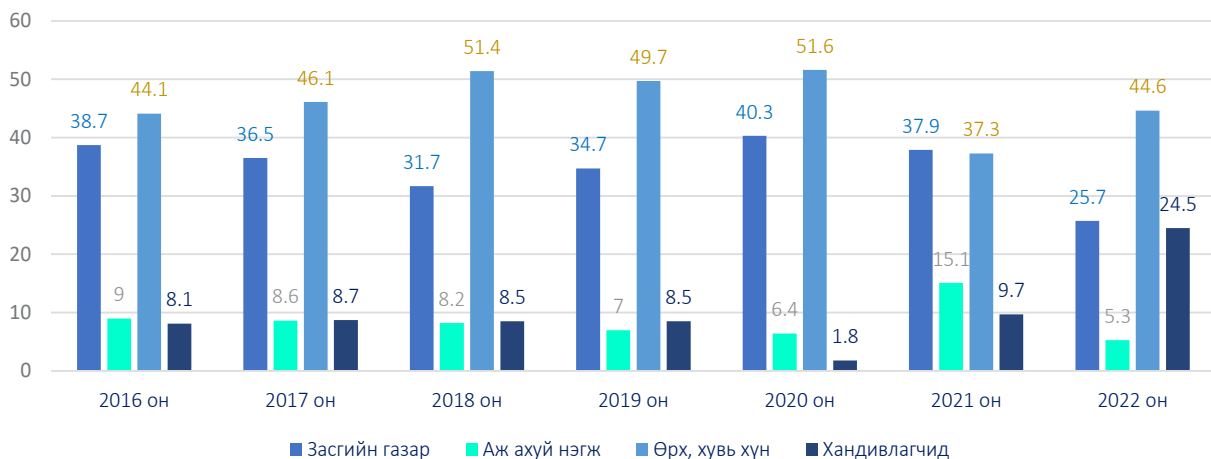
12.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРДЛЫН АНГИЛАЛ

12.2.1. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ОРЛОГЫН ЭХ ҮҮСВЭР

Эрүүл мэндийн зардлыг орлогын эх үүсвэрээр авч үзвэл, 2016-2022 оны дунджаар нийт санхүүжилтэд улсын төсвийн санхүүжилт (засгийн газар) 35 хувь, аж ахуй нэгжийн санхүүжилт 9 хувь, хувийн санхүүжилт (өрх, хувь хүний төлбөр) 46 хувь, хандивлагч төрийн бус байгууллагын санхүүжилт 10 хувийг тус тус эзэлж байна.

Орлогын эх үүсвэрийг авч үзвэл улсын төсвийн санхүүжилт 2022 онд 2016 оноос 2.9 дахин өсөж 1,223.7 тэрбум төгрөг, хувийн санхүүжилт 4.4 дахин өсөж 2,123.7 тэрбум төгрөг, аж ахуй нэгжийн санхүүжилт 2.6 дахин өсөж 252.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 12.7. Эрүүл мэндийн зардалд орлогын эх үүсвэрийн эзлэх хувь

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

Хүснэгт 12.3. ЭМТҮ-г санхүүжүүлэх орлогын эх үүсвэрээр

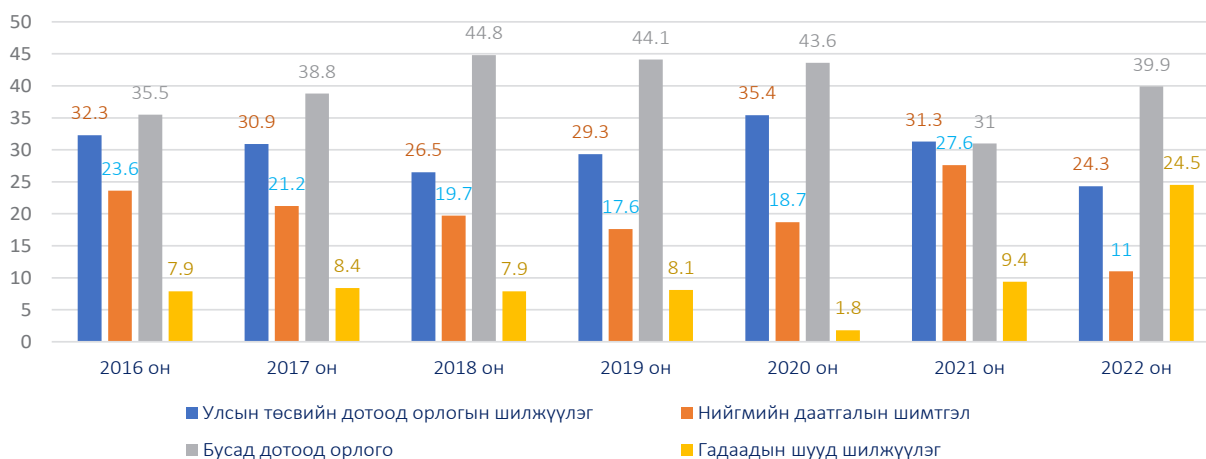
Он	Орлогын эх үүсвэрээр (тэрбум төгрөг)					Орлогын эх үүсвэр хувиар				
	Засгийн газар	ААНБ	Өрх, хувь хүн	Хандивлагчид	ТББ	Засгийн газар	ААНБ	Өрх, хувь хүн	Хандивлагчид	ТББ
2016	424	98	483	89	1	38.7	9.0	44.1	8.1	0.1
2017	443	105	560	106	1	36.5	8.6	46.1	8.7	0.1
2018	468	121	760	126	2	31.7	8.2	51.4	8.5	0.1
2019	589	119	844	144	2	34.7	7.0	49.7	8.5	0.1
2020	717	114	917	31	-	40.3	6.4	51.6	1.8	-
2021	1,190	475	1,171	305	-	37.9	15.1	37.3	9.7	-
2022	1,224	252	2,124	1,167	-	25.7	5.3	44.6	24.5	-

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

12.2.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ОРЛОГЫН АНГИЛАЛ

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг санхүүжүүлэх орлогын ангилал -аар авч үзвэл 2016-2022 оны дунджаар нийт зардлын 40 хувь нь бусад дотоод орлого буюу өрх хувь хүний шууд төлбөр, 24 хувь нь улсын төсвийн дотоод шилжүүлэг буюу төр хариуцах тусламж үйлчилгээ болон улсын төсвөөс олгосон шилжүүлэг, 20 хувийг нийгмийн даатгалын шимтгэл буюу даатгалын сангийн шилжүүлэг, 10 хувийг гадаадын шилжүүлэг тус тус эзэлж байна. 2016-2019 онд хандивлагчдын санхүүжилт харьцангуй тогтвортой буюу орлогын 8 хувийг бүрдүүлж ирсэн бол 2020 онд 6 хувиар буурч 2 хувьд хүрсэн боловч 2021 онд 9 хувь, 2022 онд 24 хувьд хүрч өссөн үзүүлэлттэй байна. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг санхүүжүүлэх орлогын ангилалд улсын төсвийн шилжүүлгийн эзлэх хувь нэмэгдэж 2020-2021 онд 35.4-31.3 хувьд хүрсэн ба даатгалын шимтгэл болон бусад орлого болох хувь хүний төлбөрийн эзлэх хувь буурсан байгаа нь цар тахалтай холбоотой эрүүл мэндийн зардлыг улсын төсвөөс шилжүүлсэнтэй холбоотой гарсан өөрчлөлтүүд байна. 2022 онд улсын төсвийн шилжүүлгийн дүн өмнөх оноос 176 тэрбум төгрөгөөр өссөн боловч нийт эрүүл мэндийн зардалд эзлэх хувийн жин нь буурч 24.3 хувьд хүрсэн.

Зураг 12.8. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг санхүүжүүлэх орлогын ангилал (хувиар)

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

²Энэ ангиллаар эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний санхүүжилт шилжих механизмыг харуулдаг.

Хүснэгт 12.4. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг санхүүжүүлэх орлогын ангилал (хувиар)

Үзүүлэлт	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Улсын төсвийн дотоод орлогын шилжүүлэг	32.3	30.9	26.5	29.3	35.4	31.3	24.3
Гадаадын эх үүсвэртэй санхүүжилтийг улсаас хуваарилсан шилжүүлэг	0.2	0.3	0.6	0.3	0.0	0.3	0.0
Нийгмийн даатгалын шимтгэл	23.6	21.2	19.7	17.6	18.7	27.6	11.0
Сайн дурын урьдчилсан төлбөр	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	0.4	0.3
Бусад дотоод орлого	35.5	38.8	44.8	44.1	43.6	31.0	39.9
Гадаадын шууд шилжүүлэг	7.9	8.4	7.9	8.1	1.8	9.4	24.5

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

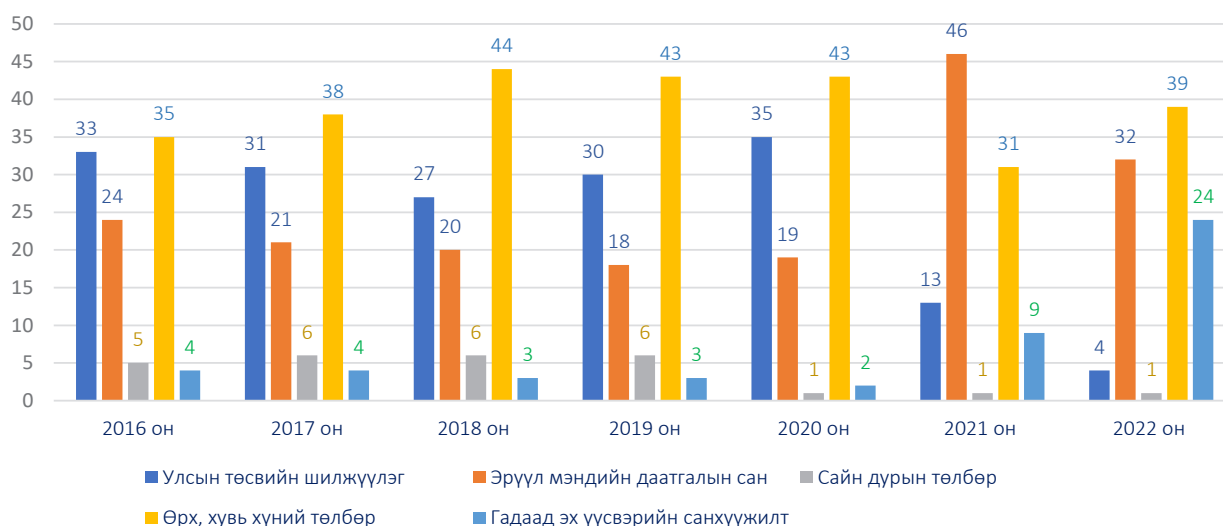
12.2.3 ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САНХҮҮЖИЛТИЙН АНГИЛАЛ

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний санхүүжилтэд 2016-2020 оны дунджаар эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний санхүүжилтэд улсын төсөв 31 хувь, эрүүл мэндийн даатгалын сан 20 хувь, өрх хувь хүний төлбөр 41 хувь, сайн дурын болон гадаад эх үүсвэрийн санхүүжилт 8 хувийг тус тус эзэлж байсан.

Нэг худалдан авагчийн тогтолцоонд шилжсэний дараа буюу 2021 онд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний санхүүжилтэд улсын төсөв 13 хувь, эрүүл мэндийн даатгалын сан 46 хувь, өрх хувь хүний төлбөр 31 хувь, гадаад эх үүсвэрийн санхүүжилт 9 хувийг тус тус эзэлсэн.

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний санхүүжилтэд 2022 онд улсын төсөв 4 хувь, эрүүл мэндийн даатгалын сан 32 хувь, өрх хувь хүний төлбөр 39 хувь, гадаад эх үүсвэрийн санхүүжилт 24 хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 12.9. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний санхүүжилтийн бүтэц хувиар

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

Хүснэгт 12.5. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийн ангилал (тэрбум төгрөг)

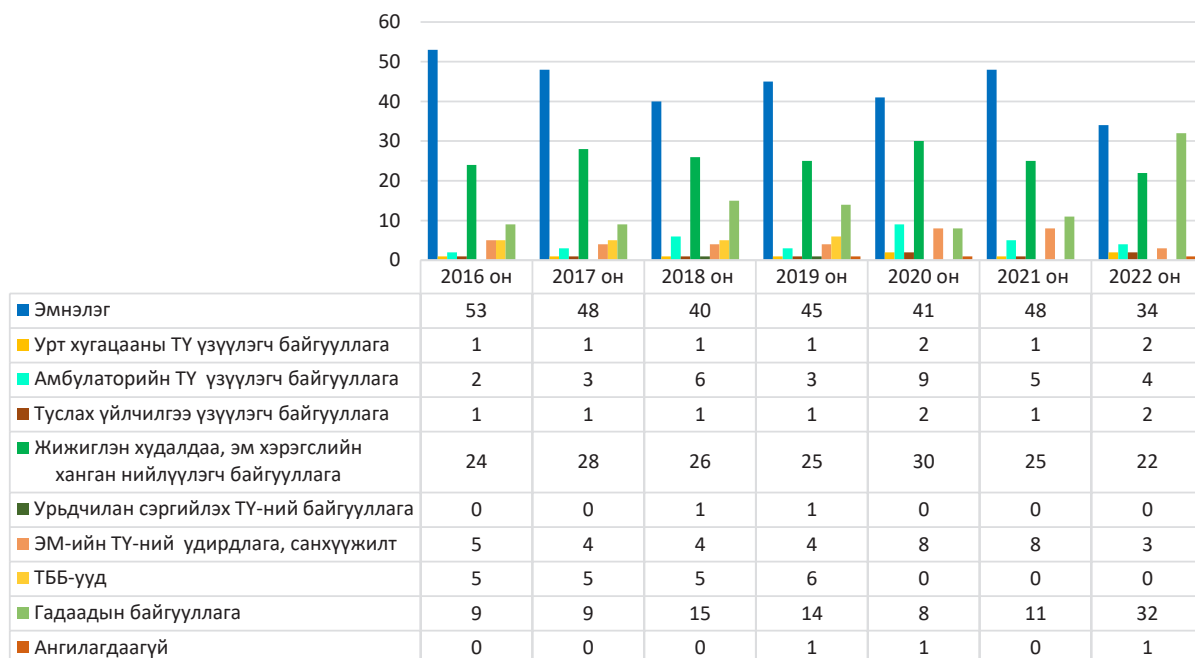
Үзүүлэлт	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Улсын нэгдсэн төсөв	616.2	636.9	691.5	802.3	962.3	1,858.9	1,682.5
Улсын төсөв (Нийгмийн халамжийн сангаас бусад)	357.2	379.1	400.0	504.2	630.4	423.2	168.1
Эрүүл мэндийн даатгалын сан	259.0	257.8	291.5	298.1	331.9	1,413.7	1514.4
Сайн дурын эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний төлбөр	55.0	67.0	87.0	108.9	21.5	17.2	49.3
Сайн дурын эрүүл мэндийн даатгал	5.0	5.6	9.0	11.5	20.9	17.2	20.7
Ашгийн бус байгууллагын санхүүжилт	49.5	60.8	77.3	96.7	0.0	0.0	0.0
Сайн дурын эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний төлбөр /ангилагдаагүй/	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6	0.0	28.5
Өрх, хувь хүний төлбөр	381.6	462.5	649.2	733.2	763.9	969.5	1,867.9
Гадаад эх үүсвэрийн санхүүжилт	43.2	49.1	49.8	53.6	31.3	294.8	1,167

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

12.2.4. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭГЧ БАЙГУУЛЛАГЫН ТӨРЛӨӨР

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын төрлөөр авч үзвэл 2016-2022 оны дунджаар нийт зардлын 46 хувь нь бүх төрлийн ортой эмнэлгүүдэд, 26 хувь нь эм эмнэлгийн хэрэгслийн худалдаа эрхлэгч байгууллагуудад, 6 хувь нь удирдах байгууллагад, 5 хувь нь амбулаторийн үйлчилгээ эрхлэгч байгууллагуудад, 2 хувь нь туслах үйлчилгээ эрхлэгч болон урьдчилан сэргийлэх тусламж үйлчилгээ эрхлэгч байгууллагуудад, 1 хувь нь урт хугацааны тусламж үйлчилгээ эрхлэх байгууллагууд болох сэргээн засах төв болон рашаан сувиллын үйлчилгээ эрхлэгч байгууллагуудад гарсан зардал, үлдсэн 11 хувь нь гадаадын байгууллага (хандивлагч байгууллагууд болон гадаад улсад эмчилгээ хийлгэсэн иргэдийн зардал энэ хэсэгт орсон)-д гарсан зардал байна.

Зураг 12.10. Эрүүл мэндийн зардал, тусламж, үйлчилгээ эрхлэгч байгууллагаар

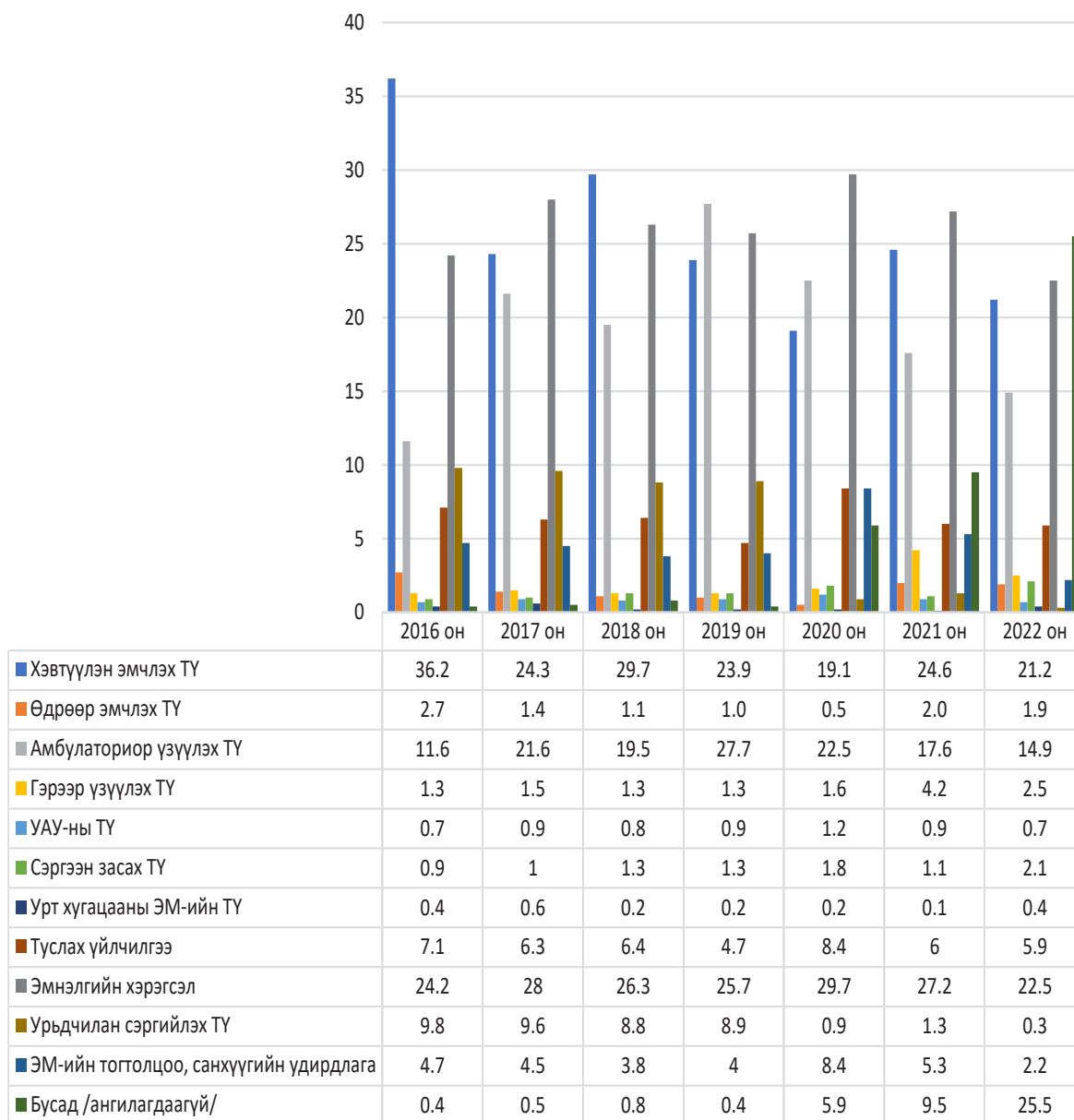

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

12.2.5. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АНГИЛЛААР

Эрүүл мэндийн зардлыг тусламж, үйлчилгээний ангиллаар авч үзвэл 2016-2022 оны дунджаар нийт зардлын 25.6 хувь нь хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээнд, 26.2 хувь нь эм, эмнэлгийн хэрэгсэлд, 19.3 хувь нь амбулаторийн тусламж, үйлчилгээнд, 6.4 хувь туслах үйл ажиллагаа болох дүрс оношилгоо, лаборатори, түргэн тусламжийн үйл ажиллагаанд, 5.6 хувь нь урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд, 4.7 хувь нь төрийн болон эрүүл мэндийн удирдлагаар хангах үйл ажиллагаанд, 1.5 хувь өдрөөр эмчлэх тусламж үйлчилгээнд, 2.0 хувь нь гэрээр үзүүлэх тусламж, үйлчилгээнд, 1.3 хувь нь сэргээн засах тусламж, үйлчилгээнд, 0.9 хувь нь уламжлалт анагаах ухааны тусламж, үйлчилгээнд тус тус зарцуулагдсан байна.

Зураг 12.11. Эрүүл мэндийн зардал, тусламж, үйлчилгээний ангиллаар, (хувиар)

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМУТ-ны мэдээний сан

Хүснэгт 12.6. ЭМЗ, тусламж үйлчилгээний ангиллаар (тэрбум төгрөг)

Үзүүлэлт	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээ	395.4	295.1	438.4	404.9	340.1	768.0	1011.9
Өдрөөр эмчлэх тусламж үйлчилгээ	29.9	16.8	17.0	17.1	8.3	62.0	90.4
Амбулаториор үзүүлэх тусламж үйлчилгээ	127.1	262.3	288.4	468.7	399.2	549.7	710.5
Гэрээр үзүүлэх тусламж үйлчилгээ	14.7	17.8	19.5	22.1	27.6	132.1	119.8
Уламжлалт анагаах ухааны тусламж үйлчилгээ	7.8	10.4	12.1	14.8	20.8	29.5	33.6
Сэргээн засах тусламж үйлчилгээ	9.4	11.8	18.8	21.6	31.3	33.6	100.6
Урт хугацааны эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ	4.1	7.2	3.1	3.4	3.2	2.5	16.7
Туслах үйлчилгээ	77.3	76.2	94.1	79.7	149.2	188.4	278.9
Эм эмнэлгийн хэрэгсэл	265.0	340.6	388.4	435.4	527.5	849.3	1,071.9
Урьдчилан сэргийлэх тусламж үйлчилгээ	107.0	116.2	129.7	150.1	15.3	40.7	14.9
Төрийн болон эрүүл мэндийн тогтолцоо, санхүүгийн удирдлага	51.6	54.5	56.7	68.0	149.1	165.9	102.5
Бусад /ангилагдаагүй/	4.4	6.7	11.3	6.3	105.2	295.2	1,214.7

Эх сурвалж: УСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

12.2.6. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭГЧ БАЙГУУЛЛАГЫН ХӨРӨНГИЙН ЗАРДЛЫН АНГИЛАЛ

Хөрөнгийн зардалд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын мэдээллийг ашиглан тооцсон ба хандивлагч орнуудын төсөл хөтөлбөрөөр хэрэгжсэн хөрөнгө оруулалт болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад хийгдсэн хөрөнгө оруулалтын мэдээллийг оруулаагүй болохыг анхаарна уу.

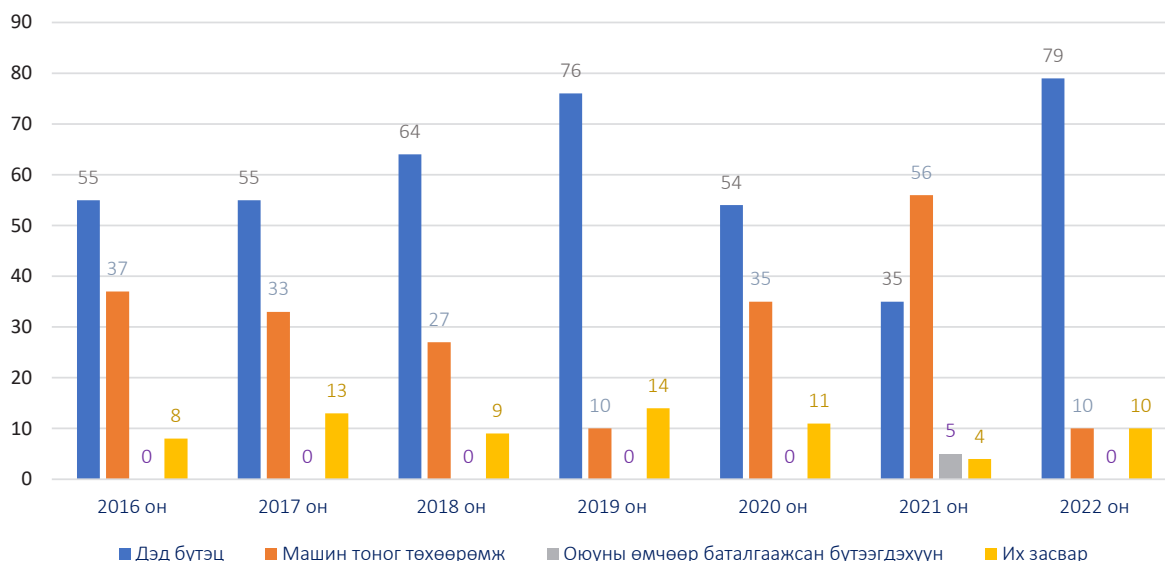
Хөрөнгийн зардалд 2016-2022 онд нийт 735.3 тэрбум төгрөг зарцуулсан байна. Үүний 63 хувь нь барилга байгууламж, 37 хувь нь машин, тоног төхөөрөмж, 10 хувь нь их засварт зарцуулагджээ.

Дэд бүтэц буюу барилга байгууламжид зарцуулсан зардлын хөрөнгийн зардалд эзлэх хувийн жин 2019-2021 онд буурсан боловч зардлын дүн харьцангуй тогтвортой байсан. Харин машин, тоног төхөөрөмжид зарцуулсан зардлын хэмжээ 2019-2021 онд тогтмол өсөлттэй байгаа нь дараах зургаас харагдаж байна.

Их засварын зардал дунджаар хөрөнгийн зардлын 9 орчим хувийг эзэлж байгаа ба 2016 онд 9.6 тэрбум төгрөг байсан бол 2021 онд 6.3 тэрбум төгрөгт хүрч буурсан үзүүлэлттэй байна. 2022 онд 72.9 тэрбум төгрөгийг хөрөнгийн зардалд зарцуулсан нь өмнөх оноос 58.6 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

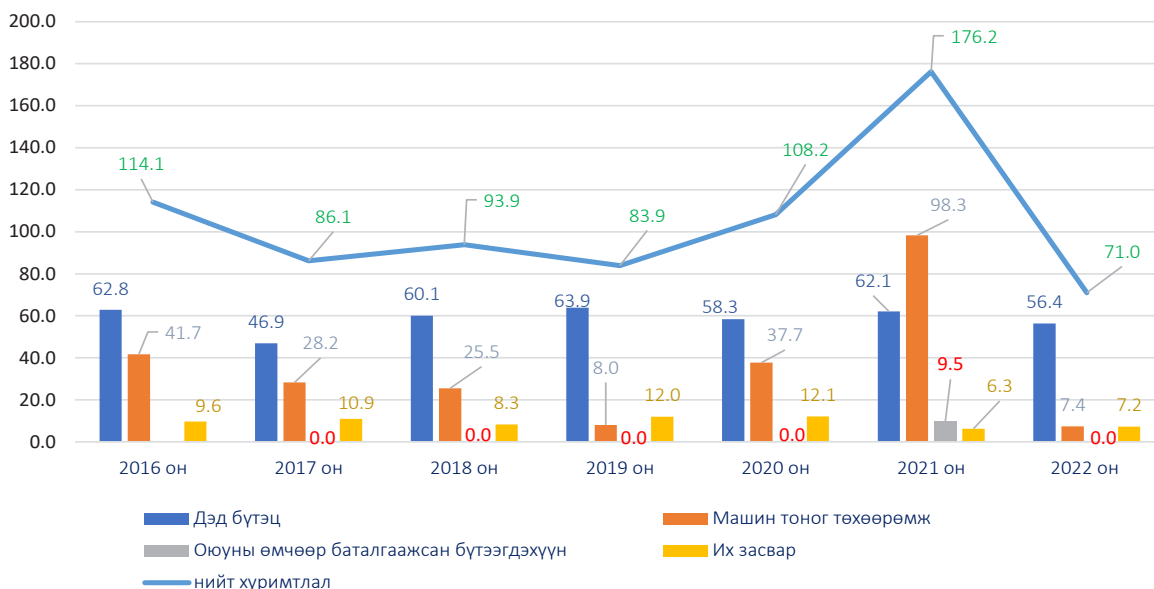
Хөрөнгийн зардлын нийт зардалд эзлэх хувь 2016-2022 онд дундаар 6 хувь байгаа боловч нийт зардалд эзлэх хувийн жин нь тогтмол буурч 10-1 хувьд хүрсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 12.12. Хөрөнгийн зардал дэд ангиллаар (хувиар)

Эх сурвалж: УСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

Зураг 12.13. Хөрөнгийн зардал дэд ангиллаар (тэрбум төгрөгөөр)

2021 онд гарсан хөрөнгийн зардлыг бүтцээр нь авч үзвэл 35 хувь буюу 62.2 тэрбум төгрөгийг барилга, 4 хувь буюу 6.3 тэрбум төгрөгийг их засвар, 56 хувь буюу 98.3 тэрбум төгрөгийг тоног төхөөрөмжид зарцуулсан байна. Монгол улсын хэмжээнд нийт эмнэлэг, эрүүл мэндийн төвийн зориулалттай 57 барилга байгууламжид (зардлын 83 хувь нь шилжих 36 барилга, 17 хувь нь шинэ 21 барилга) хөрөнгийн зардал гаргажээ.

2022 онд 71.0 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийн зардал гарсан ба үүний 79 хувийг барилга байгууламжид, 20 хувийг их засвар болон тоног төхөөрөмжид зарцуулсан байна. Машин тоног төхөөрөмж болон их засварын зардлын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг тухайн жилийн “Төсвийн тухай хууль”-ийн 2 дугаар хавсралтаас дэлгэрүүлэн үзэх боломжтой.

Хүснэгт 12.7. Хөрөнгийн зардал дэд ангиллаар (тэрбум төгрөг)

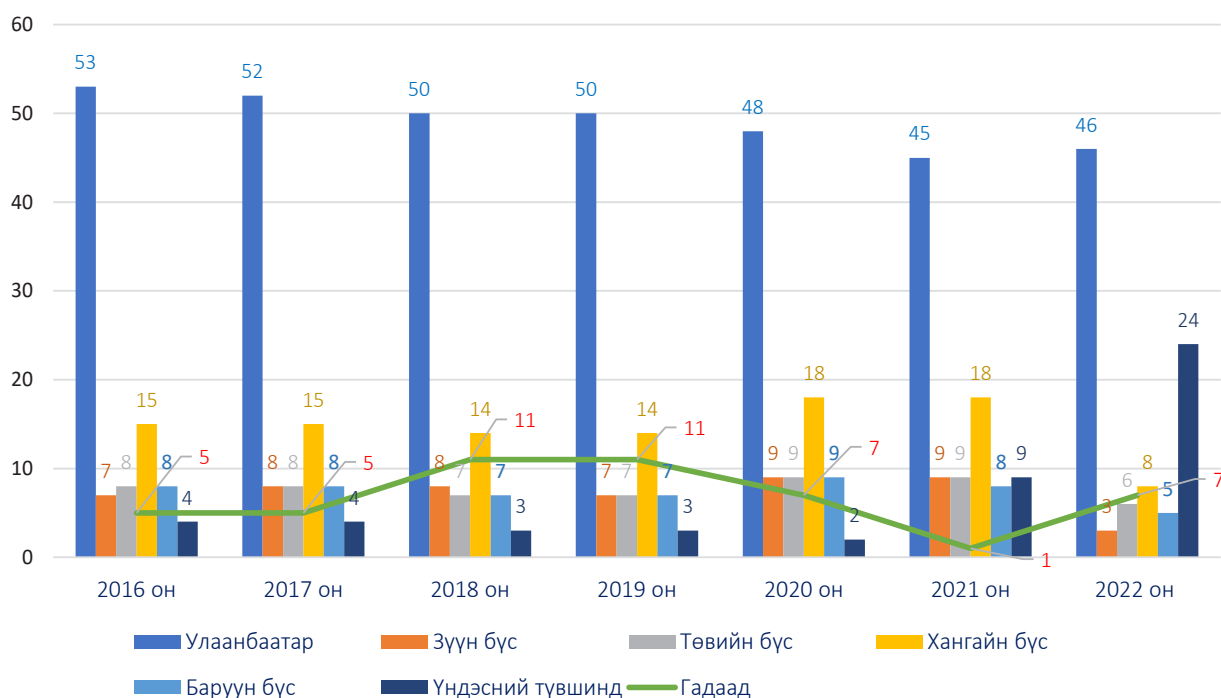
Үзүүлэлт	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Нийт хуримтлал	114.10	86.13	93.85	83.88	108.16	176.22	71.0
Нийт хуримтлагдсан үндсэн хөрөнгө	104.48	75.19	85.58	71.87	96.03	169.96	63.8
Дэд бүтэц	62.79	46.94	60.09	63.87	58.35	62.15	56.4
Машин тоног төхөөрөмж	41.70	28.24	25.49	8.00	37.69	98.28	7.4
Оюуны өмчөөр баталгаажсан бүтээгдэхүүн						9.53	
Их засвар	9.62	10.94	8.27	12.01	12.13	6.26	7.2

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

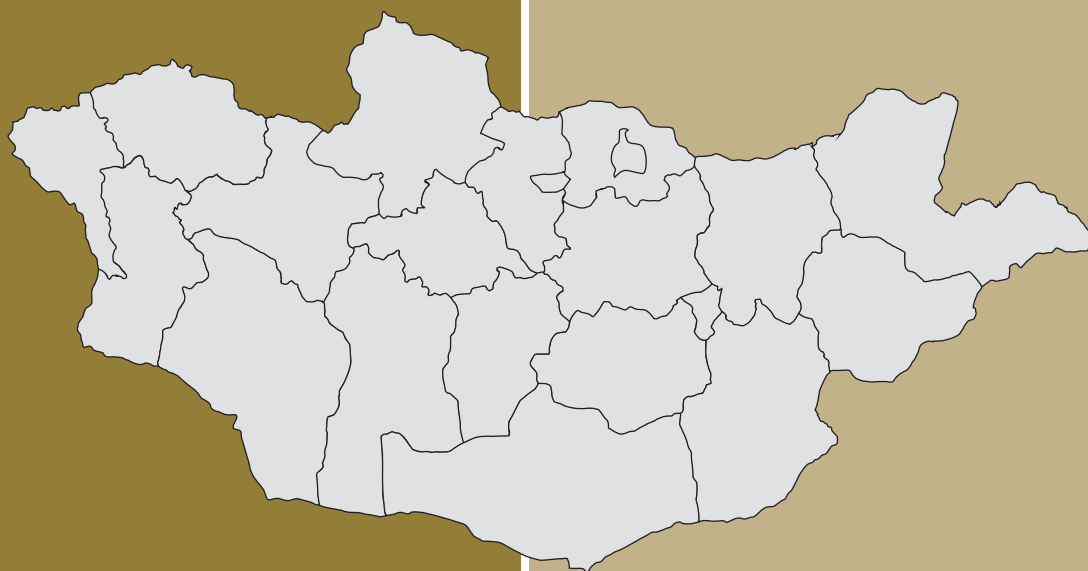
12.2.7 ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРДАЛ ГАЗАР ЗҮЙН БАЙРШЛААР

Эрүүл мэндийн зардлыг газар зүйн байршлаар нь авч үзвэл 2016-2022 оны дунджаар эрүүл мэндийн зардлын 49 хувийг Улаанбаатарт, 7 хувийг зүүн бүсэд, 8 хувийг төвийн бүсэд, 14 хувийг хангайн бүсэд, 7 хувийг баруун бүсэд, 7 хувийг гадаад улсад, үлдсэн 7 хувийг үндэсний хэмжээнд зарцуулсан (ангилагдаагүй) байна.

Зураг 12.14. Эрүүл мэндийн зардал газар зүйн байршлаар (хувиар)

Эх сурвалж: ҮСХ, ЭМҮТ-ны мэдээний сан

БҮЛЭГ 13

**ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД,
СҮҮЛИЙН 10 ЖИЛЭЭР**

Эхийн эндэгдэл /100 000 амьд төрөлтөд/

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	45.9	0.0	102.2	0.0	115.1	58.5	122.0	242.4	0.0	0.0
2	Баян-Өлгий	35.9	72.2	35.3	35.1	0.0	0.0	174.6	68.3	72.1	0.0
3	Баянхонгор	137.4	46.9	101.7	0.0	0.0	0.0	0.0	53.8	59.6	0.0
4	Булган	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5	Говь-Алтай	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	101.7
6	Говь-Сүмбэр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7	Дархан-Уул	0.0	0.0	40.2	0.0	83.1	0.0	0.0	136.7	0.0	0.0
8	Дорноговь	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	68.4	68.6	80.0	93.1
9	Дорнод	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	51.9	0.0	167.6	0.0	0.0
10	Дундговь	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11	Завхан	0.0	0.0	0.0	150.5	0.0	0.0	0.0	75.2	0.0	0.0
12	Орхон	35.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	39.7	0.0	0.0
13	Өвөрхангай	0.0	36.3	74.8	0.0	0.0	38.4	41.2	45.3	50.3	0.0
14	Өмнөговь	69.4	66.4	212.9	76.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15	Сүхбаатар	0.0	0.0	158.5	78.4	0.0	77.5	0.0	0.0	90.1	82.4
16	Сэлэнгэ	0.0	51.1	108.9	0.0	58.6	56.2	0.0	123.2	0.0	0.0
17	Төв	0.0	78.5	82.1	0.0	0.0	0.0	0.0	177.1	125.0	0.0
18	Увс	0.0	0.0	0.0	49.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	57.3
19	Ховд	86.2	0.0	90.1	45.2	127.4	43.8	44.0	147.4	110.8	0.0
20	Хөвсгөл	30.1	32.0	101.2	0.0	34.7	70.6	73.3	37.7	130.5	0.0
21	Хэнтий	0.0	61.2	0.0	69.2	0.0	0.0	0.0	0.0	77.0	0.0
22	Аймгийн дундаж	25.0	23.0	56.0	22.3	24.4	21.6	32.9	70.9	42.8	13.3
23	Улаанбаатар	35.9	28.8	41.8	31.2	29.5	24.3	27.7	118.1	28.4	37.9
24	Улсын дундаж	30.6	26.0	48.6	26.9	27.1	23.0	30.2	94.9	35.1	26.4

Нялхсын эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/

Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1 Архангай	13.3	14.1	18.9	16.8	19.6	15.2	13.4	9.7	13.4	10.6
2 Баян-Өлгий	23.7	24.9	27.9	13.3	17.8	20.7	16.4	16.4	14.4	17.7
3 Баянхонгор	15.1	14.1	23.9	15.5	11.6	12.8	8.8	8.6	9.5	8.0
4 Булган	20.8	17.2	13.8	10.8	16.6	18.3	14.5	14.3	14.7	18.3
5 Говь-Алтай	24.5	13.1	16.2	16.4	16.3	14.6	8.5	17.7	13.4	11.2
6 Говь-Сүмбэр	6.1	13.5	15.6	7.2	2.1	11.7	6.8	2.1	10.6	8.7
7 Дархан-Уул	7.0	10.2	12.5	10.6	10.8	7.5	9.3	9.6	10.5	7.9
8 Дорноговь	13.4	12.3	14.6	12.8	11.7	7.4	8.9	8.9	9.6	11.2
9 Дорнод	9.6	7.6	11.1	13.4	4.1	7.3	15.5	7.8	8.2	5.3
10 Дундговь	16.9	7.0	16.8	9.1	7.7	7.4	7.8	14.0	11.8	10.1
11 Завхан	23.5	25.8	15.5	16.6	13.3	16.1	13.9	19.5	11.9	14.1
12 Орхон	14.5	12.2	12.6	5.0	6.5	8.3	8.6	12.3	6.5	8.1
13 Өвөрхангай	12.7	14.2	20.6	16.1	15.0	14.6	8.2	10.9	14.6	14.2
14 Өмнөговь	20.1	16.6	19.2	16.1	14.8	21.3	11.9	11.0	15.1	10.0
15 Сүхбаатар	20.3	18.6	22.2	17.3	10.7	10.1	7.4	5.1	8.1	4.9
16 Сэлэнгэ	6.4	8.2	14.7	11.0	10.6	9.6	8.5	10.5	9.7	13.0
17 Төв	16.5	13.3	20.5	10.0	18.3	15.4	11.2	15.1	21.3	12.7
18 Увс	18.8	20.4	21.6	18.7	14.1	13.6	13.8	10.2	13.7	8.6
19 Ховд	19.4	20.8	18.9	16.7	14.9	18.0	11.9	18.2	15.5	12.2
20 Хөвсгөл	16.0	22.4	28.3	22.0	18.0	18.0	13.6	13.6	16.1	10.6
21 Хэнтий	15.3	17.1	15.3	19.4	11.6	16.0	8.2	9.8	12.3	8.5
22 Аймагийн дундаж	15.7	15.9	18.8	14.5	13.1	13.8	11.2	12.0	12.3	10.8
23 Улаанбаатар	15.0	14.7	15.0	12.7	13.6	12.9	11.8	11.1	12.5	13.7
24 Улсын дундаж	15.3	15.3	16.8	13.6	13.4	13.3	11.5	11.6	12.4	12.3

Перинаталь эндэгдэл /1000 нийт төрөлтөд/

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	13.2	9.7	12.7	10.5	13.2	7.0	7.9	7.2	11.9	11.3
2	Баян-Өлгий	18.5	16.9	16.8	13.2	12.2	11.0	10.8	14.2	11.5	11.0
3	Баянхонгор	17.7	14.0	10.6	11.4	9.1	9.5	9.2	6.4	7.7	6.2
4	Булган	13.8	16.1	12.5	7.2	16.5	14.3	17.0	10.7	11.7	11.6
5	Говь-Алтай	22.7	9.2	15.2	14.7	13.1	12.4	9.9	15.3	8.6	13.1
6	Говь-Сүмбэр	8.1	8.9	6.6	4.8	2.1	13.9	0.0	4.2	10.5	8.7
7	Дархан-Уул	7.7	9.4	8.4	9.3	9.9	10.0	11.1	9.5	11.4	9.4
8	Дорноговь	10.7	9.7	11.1	14.3	11.6	8.1	9.5	5.5	4.8	13.0
9	Дорнод	13.5	8.6	10.1	13.3	6.6	7.2	7.5	13.3	10.6	9.2
10	Дундговь	13.6	4.0	16.7	9.0	5.5	8.4	5.6	9.3	13.2	4.3
11	Завхан	14.8	17.6	10.5	16.5	9.1	15.3	9.4	15.7	5.5	11.4
12	Орхон	14.4	13.3	11.4	8.9	8.3	8.3	8.6	13.4	8.2	8.0
13	Өвөрхангай	12.6	11.6	10.8	11.1	12.8	9.6	8.2	9.0	13.5	9.1
14	Өмнөговь	18.6	17.1	13.4	14.5	12.2	18.2	11.8	12.7	11.9	11.4
15	Сүхбаатар	13.4	16.4	13.4	11.7	9.1	9.2	10.3	7.2	7.2	3.3
16	Сэлэнгэ	9.3	8.1	7.1	7.0	7.6	10.6	12.0	10.4	6.7	10.7
17	Төв	9.7	18.6	21.1	9.2	10.4	18.0	8.3	19.3	13.6	8.8
18	Увс	15.9	14.9	14.1	15.6	9.4	8.9	12.2	13.9	12.4	7.4
19	Ховд	15.5	19.3	15.2	15.7	14.3	10.9	9.6	12.2	9.9	3.7
20	Хөвсгөл	17.3	18.1	16.8	12.9	14.2	11.2	13.5	14.2	10.8	5.5
21	Хэнтий	15.8	12.8	8.5	11.0	10.9	8.9	6.9	7.9	10.7	7.0
22	Аймагийн дундаж	14.3	13.4	12.6	11.9	10.8	10.6	9.9	11.4	10.2	8.6
23	Улаанбаатар	14.7	15.6	13.2	12.9	12.8	11.4	12.2	12.1	11.4	11.9
24	Улсын дундаж	14.5	14.6	12.9	12.4	11.9	11.0	11.1	11.8	10.8	10.4

Тав хүргэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	18.3	18.0	27.6	20.5	25.3	21.7	18.9	13.3	18.6	15.9
2	Баян-Өлгий	26.5	31.4	32.1	17.9	25.0	25.1	19.9	18.4	20.9	22.2
3	Баянхонгор	19.7	18.3	30.0	18.0	18.8	17.6	13.2	11.3	12.5	10.5
4	Булган	23.8	19.2	16.1	13.2	22.9	21.0	15.8	14.3	22.1	20.0
5	Говь-Алтай	26.9	15.5	20.4	19.7	19.4	19.0	9.2	21.6	20.1	12.2
6	Говь-Сүмбэр	6.1	15.7	20.0	14.4	6.4	11.7	11.3	2.1	13.2	8.7
7	Дархан-Уул	8.4	12.1	15.3	12.8	13.7	9.6	12.5	10.9	13.5	10.4
8	Дорноговь	19.5	12.3	16.7	13.6	16.0	12.5	10.3	12.3	13.6	13.0
9	Дорнод	13.1	10.2	15.4	18.1	6.6	10.4	19.5	10.1	12.0	8.6
10	Дундговь	20.0	10.0	21.0	15.9	13.2	9.5	10.0	15.2	11.8	14.5
11	Завхан	26.6	28.2	19.0	17.3	20.3	21.3	19.0	24.8	16.4	17.6
12	Орхон	16.2	15.2	14.5	5.4	9.5	10.6	10.2	13.9	6.9	9.4
13	Өвөрхангай	16.0	18.9	28.4	20.2	19.1	17.7	9.9	13.1	16.6	17.8
14	Өмнөговь	26.4	19.9	24.1	20.0	16.1	24.9	14.3	12.2	17.5	10.7
15	Сүхбаатар	24.8	22.9	27.7	20.4	16.1	13.2	12.6	5.8	11.7	9.1
16	Сэлэнгэ	8.9	11.8	19.1	15.1	12.3	12.4	12.7	14.8	15.7	16.8
17	Төв	17.2	17.3	30.4	17.5	26.2	20.9	20.5	21.3	30.0	21.5
18	Увс	23.0	23.4	27.0	22.1	19.9	17.8	15.8	11.8	18.5	12.6
19	Ховд	24.1	23.3	23.4	22.2	19.1	21.5	15.4	21.1	20.5	13.8
20	Хөвсгөл	19.3	27.5	32.4	26.3	23.6	22.6	17.2	18.1	17.8	16.5
21	Хэнтий	18.3	18.4	23.2	24.9	15.1	20.4	13.3	13.1	16.2	12.4
22	Аймгийн дундаж	19.0	19.2	23.7	18.1	17.7	17.6	14.6	14.7	16.2	14.1
23	Улаанбаатар	17.8	17.3	18.2	15.4	16.1	14.9	13.4	13.1	14.9	15.7
24	Улсын дундаж	18.4	18.3	20.8	16.7	16.9	16.1	14.0	13.9	15.5	14.9

Халдварт өвчин / 10 000 хүн амд /

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	62.6	64.1	159.7	53.3	61.2	55.6	37.7	1371.8	594.6	77.2
2	Баян-Өлгий	40.7	65.5	61.8	33.1	30.5	38.9	29.4	1074.1	218.1	36.9
3	Баянхонгор	142.5	183.1	268.8	134.3	167.2	183.1	149.8	2070.0	912.8	108.8
4	Булган	73.4	68.5	125.5	80.0	56.6	88.7	85.6	1967.2	515.8	53.2
5	Говь-Алтай	88.1	75.8	171.7	140.0	83.8	71.2	49.9	2258.5	1147.4	86.2
6	Говь-Сүмбэр	106.1	74.5	176.7	141.6	150.7	95.4	40.1	3097.3	1447.2	162.1
7	Дархан-Уул	101.0	77.3	313.8	93.0	114.2	148.0	96.4	1268.0	229.6	139.4
8	Дорноговь	134.6	139.8	266.9	105.3	108.1	160.6	129.6	2883.2	1282.8	230.8
9	Дорнод	334.5	337.8	337.1	381.2	354.5	268.6	194.8	2398.4	1029.4	313.7
10	Дундговь	91.0	125.3	144.7	110.5	89.0	87.3	65.6	2650.0	772.2	91.5
11	Завхан	66.7	75.2	112.8	65.4	63.6	97.8	88.2	1656.4	926.5	72.9
12	Орхон	68.5	104.2	138.6	66.8	84.9	87.8	62.8	1138.0	457.2	101.3
13	Өвөрхангай	57.7	81.2	196.0	99.2	88.0	77.3	48.9	1511.7	498.7	73.4
14	Өмнөговь	82.7	155.9	158.6	115.8	96.8	106.3	127.8	2502.9	2728.4	220.7
15	Сүхбаатар	102.4	142.5	218.3	216.1	110.9	154.5	80.0	2230.0	819.5	117.6
16	Сэлэнгэ	81.7	84.9	174.0	72.9	73.5	67.6	90.4	1431.8	742.1	154.7
17	Төв	57.0	136.6	133.5	88.9	70.4	76.6	60.6	1778.8	853.6	130.9
18	Увс	64.8	109.8	88.3	88.0	74.3	75.3	73.3	1740.8	633.1	64.4
19	Ховд	71.8	102.7	146.0	61.8	72.8	85.7	61.8	2241.4	943.2	67.3
20	Хөвсгөл	120.1	151.2	172.8	119.5	184.4	170.0	102.7	1427.5	403.3	87.8
21	Хэнтий	98.8	142.0	157.4	95.0	84.3	69.0	57.0	1901.5	632.3	65.6
22	Аймгийн дундаж	95.4	118.7	177.5	106.8	105.1	108.4	83.3	1795.9	768.7	113.6
23	Улаанбаатар	136.0	295.9	287.7	190.2	164.4	181.5	127.2	1706.6	1206.0	129.9
24	Улсын дундаж	114.4	200.5	227.8	144.9	132.4	141.8	103.5	1754.6	973.9	121.4

Эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагчид /10 000 хүн амд/

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	134.3	135.6	134.7	129.9	132.4	135.2	135.7	132.8	137.0	137.9
2	Баян-Өлгий	123.9	122.1	121.5	125.1	128.4	139.3	143.9	146.5	150.1	155.6
3	Баянхонгор	146.5	139.8	138.2	135.7	136.7	145.9	139.7	137.3	145.2	160.0
4	Булган	138.1	127.5	126.8	125.3	123.1	134.4	143.1	133.2	130.8	131.1
5	Говь-Алтай	195.9	190.5	195.9	192.8	189.4	190.6	196.7	198.7	207.4	209.2
6	Говь-Сүмбэр	168.5	160.2	148.3	152.6	159.9	155.7	156.8	168.7	163.6	165.4
7	Дархан-Уул	131.8	136.7	138.6	137.8	135.1	133.0	141.8	152.6	156.2	159.3
8	Дорноговь	149.9	150.6	158.2	165.4	167.0	158.0	172.5	168.1	168.3	167.6
9	Дорнод	139.6	136.3	132.7	131.0	129.9	129.8	131.2	134.5	137.9	139.8
10	Дундговь	169.9	157.9	156.7	154.3	152.8	156.8	152.2	157.4	148.6	154.3
11	Завхан	177.4	168.1	158.3	155.7	154.1	157.6	156.1	155.7	151.7	157.9
12	Орхон	135.3	133.0	150.3	148.7	155.3	157.3	161.6	173.0	188.9	196.0
13	Өвөрхангай	125.0	123.6	123.6	125.4	124.7	131.8	137.4	141.3	143.8	147.9
14	Өмнөговь	118.7	128.1	132.0	126.5	136.8	141.7	138.9	141.8	143.4	150.6
15	Сүхбаатар	136.7	136.2	133.6	128.9	129.7	129.6	132.9	131.5	130.5	127.3
16	Сэлэнгэ	112.6	112.6	116.9	121.8	119.2	126.0	117.0	116.4	129.7	132.0
17	Төв	145.3	135.2	139.5	143.4	139.4	140.4	147.0	146.3	138.9	143.3
18	Увс	148.5	146.4	141.2	133.8	137.8	141.1	144.6	146.9	157.2	167.3
19	Ховд	134.9	134.1	138.8	141.5	141.5	149.4	152.3	152.7	159.6	165.7
20	Хөвсгөл	122.6	119.7	117.0	115.7	118.9	115.7	115.0	118.8	124.0	125.4
21	Хэнтий	146.2	140.6	139.2	135.7	133.8	136.4	133.1	132.0	134.0	143.6
22	Аймгийн дундаж	138.7	136.2	137.2	136.6	137.3	140.5	142.5	144.3	148.2	152.7
23	Улаанбаатар	174.9	181.2	178.0	195.3	199.5	208.2	213.6	218.9	236.5	243.0
24	Улсын дундаж	155.4	156.7	156.0	163.1	165.5	171.4	175.2	178.8	189.6	195.9

Их эмч / 10 000 хүн амд /

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	17.9	18.0	19.9	18.3	19.4	21.6	22.0	21.3	21.7	22.8
2	Баян-Өлгий	16.6	17.0	18.6	20.2	20.7	22.9	24.3	24.9	26.3	28.6
3	Баянхонгор	20.4	19.0	20.6	21.7	23.0	24.2	22.9	21.6	23.5	25.5
4	Булган	18.4	18.4	19.9	19.8	17.9	21.8	23.9	22.2	18.4	21.0
5	Говь-Алтай	29.3	30.5	31.4	32.8	33.4	32.0	35.4	35.2	36.1	37.2
6	Говь-Сүмбэр	37.6	34.4	31.1	33.2	36.1	37.9	32.2	39.8	37.6	39.3
7	Дархан-Уул	25.3	26.2	28.0	27.2	26.3	27.3	29.7	29.6	31.2	33.9
8	Дорноговь	31.0	32.5	33.9	32.9	35.1	35.7	38.6	37.3	36.0	37.7
9	Дорнод	23.2	22.3	22.6	23.3	23.2	24.4	23.8	24.0	24.2	26.8
10	Дундговь	27.2	27.7	28.7	30.7	29.4	32.8	34.3	31.6	29.8	31.7
11	Завхан	22.8	23.1	25.9	25.3	24.5	25.1	25.3	25.3	24.5	27.1
12	Орхон	27.5	27.4	32.1	31.9	33.6	35.9	33.8	36.9	41.4	42.7
13	Өвөрхангай	20.3	22.0	22.6	22.5	22.8	24.6	25.5	25.0	26.0	28.8
14	Өмнөговь	25.1	28.0	29.1	29.2	29.2	32.7	33.3	34.1	33.2	34.1
15	Сүхбаатар	21.9	24.0	25.6	25.2	25.3	23.3	25.8	24.5	24.1	23.2
16	Сэлэнгэ	18.1	19.7	22.0	22.8	23.0	22.9	21.4	21.4	23.3	24.8
17	Төв	20.9	20.9	21.9	23.3	22.9	22.9	26.2	25.3	24.7	25.7
18	Увс	19.1	21.6	21.0	20.6	21.8	23.7	23.6	24.8	25.9	27.8
19	Ховд	22.2	23.5	24.8	26.8	27.2	29.9	32.2	30.6	33.6	35.6
20	Хөвсгөл	17.7	18.2	18.6	19.0	19.5	20.4	19.4	21.1	21.4	20.8
21	Хэнтий	21.8	21.6	22.6	24.1	23.4	25.0	26.6	26.5	26.5	27.1
22	Аймгийн дундаж	22.0	22.6	24.0	24.4	24.7	26.1	26.8	26.8	27.5	29.0
23	Улаанбаатар	42.4	42.3	42.2	46.0	48.2	49.9	52.4	54.2	58.1	60.9
24	Улсын дундаж	31.4	31.6	32.4	34.1	35.4	37.0	38.5	39.5	41.9	44.3

Сувилагч /10 000 хүн амд/

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	30.2	29.5	29.8	29.0	30.0	31.5	29.7	29.7	30.8	29.8
2	Баян-Өлгий	30.2	30.4	30.7	31.5	31.9	34.8	35.9	36.5	37.0	40.2
3	Баянхонгор	36.8	35.0	34.6	34.0	33.9	34.7	32.9	33.7	33.6	36.0
4	Булган	35.8	32.9	32.2	31.5	30.9	33.4	37.0	34.5	33.2	33.9
5	Говь-Алтай	44.3	43.6	44.9	44.5	44.1	46.1	44.0	45.6	46.3	44.6
6	Говь-Сүмбэр	42.1	37.4	37.1	39.0	37.3	33.3	29.3	32.6	32.0	33.7
7	Дархан-Уул	37.5	39.7	36.6	35.6	35.5	43.0	43.1	44.0	44.9	45.2
8	Дорноговь	31.3	32.2	34.3	37.7	36.3	33.9	38.4	35.0	36.3	35.3
9	Дорнод	36.5	35.6	35.6	35.2	34.5	35.1	36.0	35.7	36.9	36.3
10	Дундговь	37.0	35.6	34.1	32.4	33.0	33.5	33.6	35.0	29.3	31.9
11	Завхан	38.7	39.2	39.9	38.1	38.7	39.4	38.6	38.5	38.5	42.0
12	Орхон	36.2	36.3	41.3	41.3	42.6	40.0	40.1	40.9	45.9	47.9
13	Өвөрхангай	29.1	28.7	29.1	28.6	28.6	30.2	32.6	35.4	33.8	34.9
14	Өмнөговь	26.8	27.9	29.0	27.1	27.9	27.3	29.1	26.6	27.1	30.1
15	Сүхбаатар	36.7	36.6	36.0	35.4	35.8	35.2	36.0	37.4	36.5	35.8
16	Сэлэнгэ	26.9	27.5	27.7	30.6	29.9	30.4	30.2	29.2	32.9	34.6
17	Төв	33.5	31.1	32.4	31.5	30.7	31.8	32.6	33.2	33.8	32.7
18	Увс	36.2	34.4	34.6	31.6	34.2	35.2	37.1	37.0	38.4	40.9
19	Ховд	34.4	33.5	33.7	34.6	34.2	35.7	36.3	36.8	40.1	42.0
20	Хөвсгөл	28.5	28.6	27.9	28.2	29.8	29.4	30.9	32.6	35.1	34.8
21	Хэнтий	34.0	33.7	32.4	31.0	31.4	32.0	30.9	32.3	32.7	35.8
22	Аймгийн дундаж	33.5	33.1	33.4	33.1	33.4	34.3	34.9	35.3	36.3	37.4
23	Улаанбаатар	40.9	42.8	41.6	45.1	45.9	46.8	47.4	47.7	48.0	48.8
24	Улсын дундаж	36.9	37.5	37.2	38.5	39.1	40.0	40.7	41.0	41.8	42.8

Эмнэлгийн орны тоо / 10 000 хүн амд/

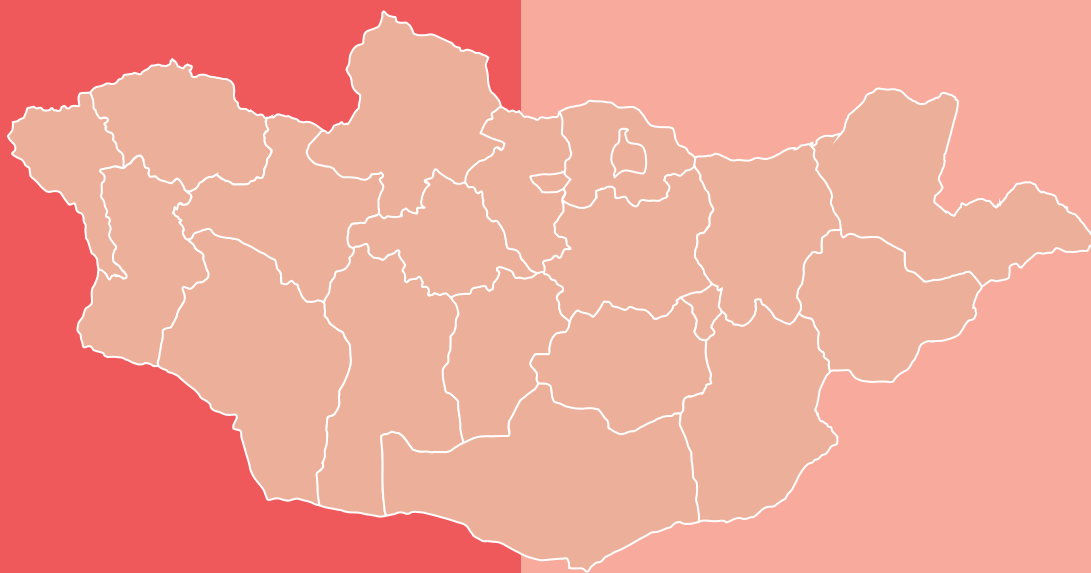
№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	57.2	55.2	56.0	55.0	54.3	54.6	58.2	161.4	57.7	62.9
2	Баян-Өлгий	70.5	68.9	72.7	77.1	76.9	76.1	90.5	88.3	89.1	92.6
3	Баянхонгор	57.8	57.1	62.2	63.4	67.3	67.1	74.8	214.3	76.8	77.6
4	Булган	57.7	55.1	62.3	60.4	60.7	61.6	58.3	158.1	53.9	50.6
5	Говь-Алтай	68.1	66.4	77.8	78.7	78.6	81.4	83.1	83.9	83.1	85.3
6	Говь-Сүмбэр	55.7	64.5	70.6	72.2	71.1	70.1	75.6	159.8	93.9	97.4
7	Дархан-Уул	66.0	67.1	73.2	73.6	73.9	73.9	75.2	51.8	52.6	52.8
8	Дорноговь	62.8	62.6	66.5	68.8	71.3	72.6	74.1	79.9	79.8	81.5
9	Дорнод	58.3	56.4	69.8	69.9	68.8	67.4	68.5	41.8	41.5	43.5
10	Дундговь	55.6	51.1	67.5	65.5	66.3	66.3	74.7	279.1	133.4	135.6
11	Завхан	66.4	71.2	81.7	82.1	78.8	76.1	92.6	180.0	85.9	87.2
12	Орхон	62.7	61.4	64.2	63.4	70.8	83.1	85.5	85.1	85.4	89.0
13	Өвөрхангай	63.7	60.7	63.5	72.7	71.7	74.0	80.3	137.2	90.0	89.7
14	Өмнөговь	69.1	73.5	71.4	102.5	99.3	100.1	98.5	208.2	102.3	102.2
15	Сүхбаатар	66.0	62.7	61.4	66.7	67.1	73.6	86.3	84.6	80.1	80.4
16	Сэлэнгэ	59.3	58.4	66.2	65.7	73.5	77.8	75.4	76.4	75.8	82.2
17	Төв	59.2	57.7	57.4	53.8	53.5	55.1	60.8	136.7	61.9	61.1
18	Увс	68.8	69.0	70.5	67.2	70.7	70.7	73.0	67.8	65.3	65.9
19	Ховд	70.5	67.6	67.4	66.8	64.0	68.8	86.2	92.1	93.8	90.7
20	Хөвсгөл	54.8	60.2	61.2	59.7	67.0	65.6	66.1	67.4	72.4	73.6
21	Хэнтий	58.4	60.2	67.5	63.0	63.6	63.3	71.7	129.9	73.9	76.0
22	Аймгийн дундаж	62.4	62.1	66.6	68.1	69.6	71.2	76.3	113.3	77.8	79.2
23	Улаанбаатар	77.6	83.2	83.4	88.1	89.8	91.4	92.9	100.9	101.1	95.6
24	Улсын дундаж	69.4	71.8	74.3	77.1	78.8	80.4	84.0	107.6	88.7	87.0

Хэвтэн эмчлүүлэгчид /10 000 хүн амд/

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	2319.9	2052.7	2255.0	2128.3	2179.0	2038.6	2041.8	2528.8	2044.7	1978.1
2	Баян-Өлгий	2831.9	2793.4	2916.3	2724.3	2642.4	2753.0	2556.4	2829.4	2881.9	3183.0
3	Баянхонгор	2481.0	2280.9	2442.3	2308.3	2380.4	2625.2	2688.9	3438.1	2909.4	2831.3
4	Булган	2075.7	1931.3	2039.9	1919.0	2028.2	1950.0	1773.4	2500.2	1801.1	2048.2
5	Говь-Алтай	2669.5	2562.2	2586.3	2517.4	2464.9	2350.3	2298.9	3225.5	2413.7	2526.5
6	Говь-Сүмбэр	3399.9	2804.2	3003.5	2826.4	2948.3	2780.5	2461.9	3982.2	3301.0	3634.5
7	Дархан-Уул	2891.5	2818.1	3010.9	2976.8	3018.8	2975.7	2713.3	3443.3	3032.8	2929.4
8	Дорноговь	2220.0	2103.9	2415.8	2381.9	2453.7	2493.1	2390.4	2876.7	2692.7	2702.4
9	Дорнод	2327.0	2238.1	2528.0	2416.5	2368.2	2329.1	2166.9	2830.1	2309.1	2396.5
10	Дундговь	2662.7	2271.0	2548.0	2403.5	2385.9	2321.1	2158.9	2837.1	2232.2	2197.6
11	Завхан	2485.0	2339.3	2457.3	2279.4	2371.1	2409.1	2302.6	2783.9	2673.6	2877.8
12	Орхон	2124.9	2073.9	2197.5	2248.2	2451.7	2634.7	2451.8	3469.8	3607.3	3592.4
13	Өвөрхангай	2206.7	2076.2	2241.1	2111.6	2114.1	2160.8	2003.9	2386.9	2405.9	2668.5
14	Өмнөговь	1877.3	2008.9	2174.1	2105.9	2236.1	2273.4	2182.0	2552.4	2523.2	2393.7
15	Сүхбаатар	2342.6	2167.6	2242.6	2168.3	2187.5	2190.5	2125.5	2479.9	2338.8	2516.6
16	Сэлэнгэ	2029.8	1935.6	2196.7	2105.7	2132.0	2172.3	1825.2	2202.2	2202.4	2407.8
17	Төв	1812.8	1615.5	1826.9	1663.9	1640.7	1662.6	1448.6	2071.3	1813.5	1835.9
18	Увс	2663.9	2401.1	2592.1	2635.7	2529.1	2493.5	2273.7	2560.4	2668.5	2636.4
19	Ховд	2958.2	2773.8	2758.1	2647.7	2701.0	2588.8	2692.5	2944.4	3155.7	3176.1
20	Хөвсгөл	2200.2	2149.3	2280.2	2139.7	2233.6	2251.0	2100.7	2380.6	2171.1	2207.4
21	Хэнтий	2376.5	2147.9	2297.8	2085.4	2159.2	2248.2	2198.8	2978.0	2633.4	2592.4
22	Аймгийн дундаж	2378.2	2242.0	2406.7	2302.3	2340.8	2359.2	2224.4	2764.8	2553.5	2619.1
23	Улаанбаатар	2872.1	3012.2	3151.6	3307.7	3479.6	3558.3	3026.3	2945.0	3528.9	3588.3
24	Улсын дундаж	2606.1	2593.1	2748.8	2756.4	2856.7	2906.8	2593.0	2848.2	3011.3	3082.8

Амбулаторид бүртгэгдсэн хүн амын өвчлөл, /10 000 хүн амд/

№	Аймаг, Хот	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Архангай	7996.4	7977.1	9203.9	10178.0	9686.9	10094.1	7902.2	7254.7	9650.7	11003.4
2	Баян-Өлгий	5155.5	4711.8	4573.3	5408.8	6040.1	8582.6	5436.4	8292.9	9186.2	12212.6
3	Баянхонгор	9639.1	9644.5	9799.2	10745.8	12146.8	12803.5	9373.1	8915.7	9510.0	9477.2
4	Булган	7309.8	8042.1	8347.8	10707.1	9119.7	10038.1	4660.3	10144.8	12846.4	15015.8
5	Говь-Алтай	6592.9	5646.5	6819.7	7442.8	8198.2	12127.1	10010.5	9546.5	11363.3	11227.9
6	Говь-Сүмбэр	6743.4	6415.0	6337.6	6338.3	6770.8	5910.9	2540.8	5421.9	6136.2	4275.0
7	Дархан-Уул	8668.3	7998.5	8334.3	8945.2	8779.5	9854.2	4242.9	4797.8	5603.3	6409.8
8	Дорноговь	7232.2	7821.0	9302.9	13795.3	13643.6	15268.8	12312.4	13060.3	15386.5	16148.2
9	Дорнод	6779.5	8009.9	7419.5	7837.1	7736.5	8080.6	4823.5	8032.0	11281.8	12143.0
10	Дундговь	6064.3	5392.2	6353.6	5926.6	7403.3	9705.7	7450.5	7686.9	8986.6	11442.8
11	Завхан	5501.9	5559.1	6545.3	8723.5	9295.7	10288.9	8351.4	9749.0	15630.5	16844.0
12	Орхон	4496.2	5813.7	6556.9	5959.4	5075.3	8105.1	5776.6	6386.3	7483.4	7344.7
13	Өвөрхангай	6982.1	6691.5	7129.5	7804.1	7334.2	8181.9	4906.4	5200.4	6401.9	5322.1
14	Өмнөговь	8094.4	9652.7	11227.6	10970.7	11884.0	13863.9	11509.4	10362.9	16055.1	14609.4
15	Сүхбаатар	5508.2	7832.5	7876.5	7478.0	7417.0	9009.5	5902.1	6158.2	7057.6	7235.3
16	Сэлэнгэ	4950.3	4543.7	4661.9	5046.2	5291.5	6320.3	4011.8	4888.3	6598.3	7463.5
17	Төв	7923.9	8298.5	9053.2	9041.8	10587.1	12726.8	9076.1	8081.7	11543.7	12539.2
18	Увс	6938.8	7439.0	7853.6	8278.3	8990.5	10157.6	8106.3	9755.4	11607.0	11116.5
19	Ховд	5459.2	5566.8	5913.1	7297.1	9417.6	9640.4	7350.4	9566.9	9281.9	13507.0
20	Хөвсгөл	5911.4	5542.4	6498.2	8001.0	7998.7	9481.1	7050.8	7166.2	10153.1	10305.2
21	Хэнтий	6348.9	6016.5	7039.9	7298.4	7692.8	10033.1	7414.0	9543.1	11899.2	12668.1
22	Аймгийн дундаж	6658.7	6816.5	7392.0	8198.5	8508.6	9963.1	7013.4	7934.1	10002.9	10762.6
23	Улаанбаатар	8770.3	8644.1	9250.5	10770.4	10953.7	12886.3	8468.5	9083.6	11467.1	11801.6
24	Улсын дундаж	7633.2	7649.5	8245.4	9360.1	9616.2	11298.2	7682.3	8466.1	10690.1	11259.7

БҮЛЭГ 14

СУМЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

ИХ ЭМЧ, СУВИЛАГЧ БҮС, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМААР, 2022, 2023 ОН

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дүнд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дүнд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
УЛСЫН ДҮН	3340454	3382710	13983	14979	239	226	13947	14493	240	233	1	1	23861	24830	2	2
БАРУУН БҮС	417110	415682	1203	1285	347	323	1649	1733	253	240	1	1	3118	3178	3	2
ЗАВХАН	73579	72576	180	197	409	368	283	305	260	238	2	2	541	555	3	3
УЛМАСТАЙ	16544	16332	107	116	155	141	143	160	116	102	1	1	231	247	2	2
АЛДАРХААН	3010	2938	3	3	1003	979	6	5	502	588	2	2	14	11	5	4
АСГАТ	1022	978	0	1	0	978	5	4	204	244	0	4	9	9	0	9
БАЯНТЭС	2653	2601	3	2	884	1300	6	6	442	433	2	3	14	13	5	7
БАЯНХАЙРХАН	1762	1724	2	2	881	862	5	5	352	345	3	3	11	12	6	6
ДӨРВӨЛЖИН	2270	2259	2	1	1135	2259	5	5	454	452	3	5	13	12	7	12
ЗАВХАНМАНДАЛ	1104	1088	2	2	552	544	3	3	368	363	2	2	9	9	5	5
ИДЭР	2528	2505	3	3	843	835	5	6	506	418	2	2	11	13	4	4
ИХ УУЛ	6569	6565	3	6	2190	1094	6	6	1095	1094	2	1	18	17	6	3
НӨМРӨГ	1953	1935	2	1	976	1935	3	5	651	387	2	5	9	12	5	12
ОТГОН	2585	2545	2	2	1292	1273	6	5	431	509	3	3	15	15	8	8
САНТМАРГАЦ	1571	1547	2	2	785	773	5	5	314	309	3	3	11	10	6	5
СОНГИНО	1534	1526	2	1	767	1526	5	5	307	305	3	5	11	11	6	11
ТОСОНЦЭНГЭЛ	9540	9509	23	31	415	307	26	30	367	317	1	1	39	40	2	1
ТҮДЭВТЭЙ	1917	1876	5	5	383	375	7	7	274	268	1	1	15	15	3	3
ТЭЛМЭН	2916	2889	2	3	1458	963	6	6	486	482	3	2	14	14	7	5
ТЭС	2926	2842	2	1	1463	2842	6	6	488	474	3	6	15	15	8	15
УРГАМАЛ	1330	1289	2	2	665	644	5	5	266	258	3	3	11	11	6	6
ЦАГААНХАЙРХАН	1394	1349	2	2	697	674	4	5	349	270	2	3	10	11	5	6
ЦАГААНЧУЛУУТ	1282	1249	2	2	641	625	5	5	256	250	3	3	11	10	6	5
ЦЭЦЭН-УУЛ	1622	1568	2	1	811	1568	5	5	324	314	3	5	13	13	7	13
ШИЛҮҮСТЭЙ	1773	1738	5	4	355	435	6	6	295	290	1	2	13	12	3	3
ЭРДЭНЭХАЙРХАН	1733	1717	1	2	1733	858	5	5	347	343	5	3	12	12	12	6
ЯРУУ	2049	2013	1	2	2049	1006	5	5	410	403	5	3	12	11	12	6
ГОВЬ-АЛТАЙ	58496	57793	211	215	277	269	271	258	216	224	1	1	525	517	2	2
ЕСӨНБУЛАГ	18934	18955	170	177	111	107	186	172	102	110	1	1	327	318	2	2
АЛТАЙ	2073	1999	2	2	1036	999	4	4	518	500	2	2	8	9	4	5
БАЯН-УУЛ	3064	3037	5	4	613	759	6	6	511	506	1	2	14	15	3	4
БИГЭР	2257	2229	5	4	451	557	5	6	451	372	1	2	14	15	3	4
БУГАТ	2211	2171	2	2	1105	1086	5	5	442	434	3	3	12	13	6	7
ДАРВИ	1768	1753	2	3	884	584	5	5	354	351	3	2	11	11	6	4
ДЭЛГЭР	3180	3115	2	3	1590	1038	7	7	454	445	4	2	12	13	6	4
ЖАРГАЛАН	1855	1813	2	2	928	907	4	4	464	453	2	2	10	9	5	5

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭРЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дүнд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дүнд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
А																
ТАЙШИР	1644	1610	2	2	822	805	4	4	411	402	2	2	9	10	5	5
ТОНХИЛ	2243	2214	2	1	1121	2214	5	4	449	553	3	4	14	11	7	11
ТЕГРЕГ	2040	1967	4	2	510	983	6	5	340	393	2	3	12	11	3	6
ХАЛИУН	2441	2388	1	2	2441	1194	5	5	488	478	5	3	12	11	12	6
ХӨХМОРЬТ	2330	2299	2	1	1165	2299	6	6	388	383	3	6	13	13	7	13
ЦОГТ	3521	3423	2	2	1761	1711	4	4	880	856	2	2	11	11	6	6
ЦЭЭЛ	2269	2212	2	2	1134	1106	5	6	454	369	3	3	10	11	5	6
ЧАНДМАНЬ	2317	2288	3	3	772	763	5	6	463	381	2	2	13	14	4	5
ШАРГА	2022	2020	1	2	2022	1010	4	4	506	505	4	2	12	11	12	6
ЭРДЭНЭ	2332	2304	2	1	1166	2304	5	5	466	461	3	5	11	11	6	11
Баян-Өлгий	109138	109683	287	314	380	349	404	441	270	249	1	1	742	776	3	2
ӨЛГИЙ	40138	40764	228	249	176	164	295	321	136	127	1	1	499	535	2	2
АЛТАЙ	4361	4329	3	4	1454	1082	6	8	727	541	2	2	15	17	5	4
АЛТАНЦӨГЦ	2903	2932	2	3	1452	977	6	6	484	489	3	2	14	13	7	4
БАЯННУУР	5003	5032	5	7	1001	719	9	10	556	503	2	1	17	17	3	2
БУГАТ	4058	4145	3	3	1353	1382	8	8	507	518	3	3	16	14	5	5
БУЛГАН	5150	4860	5	5	1030	972	8	10	644	486	2	2	19	21	4	4
БУЯНТ	2873	2867	4	4	718	717	7	9	410	319	2	2	14	15	4	4
ДЭЛҮҮН	7597	7522	9	8	844	940	10	10	760	752	1	1	28	27	3	3
НОГООННУУР	8277	8331	7	6	1182	1389	12	13	690	641	2	2	25	24	4	4
САГСАЙ	5469	5548	3	5	1823	1110	10	10	547	555	3	2	20	20	7	4
ТОЛБО	4388	4431	5	6	878	738	9	10	488	443	2	2	18	18	4	3
УЛААНХУС	8965	8967	6	5	1494	1793	13	14	690	641	2	3	31	30	5	6
ЦЭНГЭЛ	9958	9958	7	9	1423	1106	11	12	905	830	2	1	26	25	4	3
Ховд	90502	90404	304	322	298	281	363	380	249	238	1	1	681	669	2	2
ЖАРГАЛАНТ	3232	33172	242	254	134	131	265	275	122	121	1	1	458	451	2	2
АЛТАЙ	3391	3348	5	4	678	837	5	6	678	558	1	2	12	13	2	3
БУЛГАН	10084	10083	15	21	672	480	12	21	840	480	1	1	33	35	2	2
БУЯНТ	3803	3750	3	3	1268	1250	6	5	634	750	2	2	13	10	4	3
ДАРВИ	3032	2998	2	2	1516	1499	5	6	606	500	3	3	14	15	7	8
ДӨРГӨН	3077	2951	2	2	1538	1476	5	4	615	738	3	2	10	9	5	5
ДУУТ	1896	1826	2	1	948	1826	4	3	474	609	2	3	9	8	5	8
ЗЭРЭГ	3359	3333	4	5	840	667	6	6	560	555	2	1	11	12	3	2
МАНХАН	4297	4259	4	5	1074	852	7	7	614	608	2	1	15	13	4	3
МӨНХХАЙРХАН	2166	2083	3	6	722	347	6	6	361	347	2	1	13	11	4	2
МӨСТ	3162	3078	2	1	1581	3078	6	5	527	616	3	5	14	12	7	12
МЯНГАД	3760	3742	3	2	1253	1871	7	7	537	535	2	4	13	15	4	8

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭРЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дунд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дунд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
А																
Уенч	3916	3777	4	4	979	944	7	7	559	540	2	2	15	15	4	4
Ховд	3535	3410	3	2	1178	1705	6	6	589	568	2	3	14	11	5	6
Цэцэг	3226	3256	4	4	807	814	6	6	538	543	2	2	13	13	3	3
Чандмань	3079	3012	3	3	1026	1004	5	5	616	602	2	2	13	15	4	5
Эрдэнэбүрэн	2401	2330	3	3	800	777	5	5	480	466	2	2	11	11	4	4
Увс	85396	85227	221	237	386	360	328	349	260	244	1	1	629	661	3	3
Улаангом	33065	33474	162	174	204	192	215	232	154	144	1	1	370	399	2	2
Баруунтуруун	2777	2716	5	4	555	679	8	9	347	302	2	2	12	15	2	4
Бөхмөрөн	2302	2260	2	3	1151	753	5	4	460	565	3	1	13	12	7	4
Давст	1582	1539	3	3	527	513	6	6	264	257	2	2	11	10	4	3
Завхан	1903	1867	2	3	952	622	7	7	272	267	4	2	13	13	7	4
Зүүнговь	2893	2865	2	3	1447	955	5	6	579	477	3	2	16	17	8	6
Зүүнхангай	2400	2386	3	3	800	795	5	6	480	398	2	2	12	14	4	5
Малчин	2467	2442	2	3	1234	814	5	5	493	488	3	2	14	13	7	4
Наранбулаг	4383	4348	3	4	1461	1087	6	6	731	725	2	2	11	12	4	3
Өлгий	2493	2460	2	2	1246	1230	5	7	499	351	3	4	14	16	7	8
Өмнөговь	4775	4751	6	6	796	792	7	7	682	679	1	1	16	14	3	2
Өндөрхангай	3236	3216	5	3	647	1072	8	9	404	357	2	3	19	19	4	6
Сатил	2510	2492	3	3	837	831	5	5	502	498	2	2	14	17	5	6
Тариалан	4096	4076	4	4	1024	1019	5	5	819	815	1	1	16	15	4	4
Түргэн	2090	2079	3	4	697	520	6	6	348	346	2	2	13	13	4	3
Тэс	5197	5106	5	6	1039	851	12	12	433	426	2	2	25	24	5	4
Ховд	2551	2513	2	2	1275	1257	6	5	425	503	3	3	11	11	6	6
Хяргас	2563	2542	3	4	854	636	6	6	427	424	2	2	15	14	5	4
Цагаанхайрхан	2116	2098	4	3	529	699	6	6	353	350	2	2	14	13	4	4
ХАНГАЙН БҮС	608358	604092	1572	1643	387	368	2167	2200	281	275	1	1	3958	3975	3	2
Орхон	106188	105750	440	452	241	234	487	507	218	209	1	1	792	842	2	2
Баян-Өндөр	102724	102395	436	448	236	229	482	503	213	204	1	1	781	831	2	2
Жаргалант	3464	3355	4	4	866	839	5	4	693	839	1	1	11	11	3	3
Өвөрхангай	117175	116332	305	335	384	347	396	406	296	287	1	1	733	719	2	2
Арвайхээр	35165	36254	216	239	163	152	283	286	124	127	1	1	490	459	2	2
Б-Баян-Улаан	2695	2577	1	2	2695	1288	5	6	539	429	5	3	11	11	6	6
Бат-Өлзий	7638	7615	6	8	1273	952	6	6	1273	1269	1	1	16	19	3	2
Баянгол	3736	3612	4	5	934	722	4	4	934	903	1	1	11	14	3	3
Баян-Өндөр	3536	3423	3	3	1179	1141	4	4	884	856	1	1	13	12	4	4
Богд	5719	5527	6	7	953	790	6	6	953	921	1	1	17	16	3	2
Бурд	2884	2793	1	2	2884	1396	4	4	721	698	4	2	10	10	10	5
Гучин ус	2139	2089	3	2	713	1045	4	4	535	522	1	2	10	10	3	5

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дунд, мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дунд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
А	2756	2671	4	4	689	668	4	3	689	890	1	1	11	10	3	3
З-БАЯН-УЛААН	3790	3664	2	3	1895	1221	4	5	947	733	2	2	9	10	5	3
НАРАЙН ТЭЭЛ	3579	3440	4	8	895	430	3	8	1193	430	1	1	8	15	2	2
ӨЛЗЭЙТ	2299	2204	1	2	2299	1102	4	4	575	551	4	2	9	9	9	5
САНТ	3436	3300	3	1	1145	3300	4	4	859	825	1	4	12	11	4	11
ТАРАГТ	3308	3180	3	2	1103	1590	6	5	551	636	2	3	13	9	4	5
ТӨРРӨГ	2667	2580	2	2	1334	1290	5	4	533	645	3	2	10	11	5	6
УЯНГА	9434	9305	9	8	1048	1163	15	10	629	931	2	1	19	18	2	2
ХАЙРХАНДУЛААН	3479	3415	2	2	1740	1707	4	4	870	854	2	2	11	12	6	6
Хархорин	12165	12039	28	31	434	388	24	29	507	415	1	1	38	44	1	1
ХУЖИРТ	6755	6648	7	4	965	1662	7	10	965	665	1	3	15	19	2	5
БУЛГАН	61828	61077	114	128	542	477	205	207	302	295	2	2	383	385	3	3
БУЛГАН	12814	12664	78	83	182	182	115	112	111	113	1	1	203	197	3	2
БАЯН-АГТ	3370	3341	1	3	1084	1084	5	6	674	557	5	2	13	14	13	5
БАЯНУУР	1868	1882	2	2	914	914	6	6	311	314	3	3	10	10	5	5
БУГАТ	2173	2161	2	2	1099	1099	5	5	435	432	3	3	10	9	5	5
БҮРЭГХАНГАЙ	2926	2937	3	4	1436	1436	4	5	731	587	1	1	8	11	3	3
ГУРВАНБҮЛАГ	3277	3248	3	2	1645	1645	7	5	468	650	2	3	15	12	5	6
ДАШИНЧИЛЭН	3029	2947	2	2	1003	1003	6	8	505	368	3	4	13	14	7	7
МОГОД	2674	2647	1	2	1356	1356	6	6	446	441	6	3	12	13	12	7
ОРХОН	3375	3339	0	3	1739	1739	5	5	675	668	0	2	11	10	0	3
РАШААНТ	3203	3167	4	4	1084	1084	5	5	641	633	1	1	10	10	3	3
САЙХАН	3569	3490	1	3	1781	1781	6	7	595	499	6	2	12	13	12	4
СЭЛЭНГЭ	3343	3317	2	3	1114	1114	8	8	418	415	4	3	13	14	7	5
ТЭШИГ	3595	3558	2	3	1780	1780	9	10	399	356	5	3	16	17	8	6
ХАНГАЛ	4536	4446	1	1	2330	2330	2	2	2268	2223	2	2	6	6	6	6
ХИШИГ-ӨНДӨР	3039	2939	4	4	630	630	6	7	506	420	2	2	13	15	3	4
ХУТАГ-ӨНДӨР	5043	4998	8	7	721	721	10	10	504	500	1	1	18	20	2	3
БАЯНХОНГОР	89809	89071	211	227	426	392	302	321	297	277	1	1	599	606	3	3
БАЯНХОНГОР	32560	32750	161	174	202	188	199	214	164	153	1	1	358	382	2	2
БААЦАГААН	3222	3120	3	3	1074	1040	6	5	537	624	2	2	13	12	4	4
БАЯНБҮЛАГ	1775	1748	2	2	888	874	5	6	355	291	3	3	11	11	6	6
БАЯНГОВЬ	3075	3046	2	2	1537	1523	5	4	615	761	3	2	11	10	6	5
БАЯЧИГ	3814	3757	4	4	953	939	7	7	545	537	2	2	13	14	3	4
БАЯН-ОВОО	2576	2496	2	3	1288	832	5	4	515	624	3	1	8	6	4	2
БАЯН-ӨНДӨР	2597	2533	1	1	2597	2533	4	6	649	422	4	6	18	11	18	11

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дунд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дунд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
А																
БАЯЦДАГААН	3553	3491	3	3	1184	1164	6	6	592	582	2	2	12	11	4	4
БОГД	3093	3024	4	5	773	605	7	7	442	432	2	1	18	17	5	3
БӨМБӨГӨР	3384	3336	2	3	1692	1112	7	6	483	556	4	2	15	14	8	5
БУУЦАГААН	3703	3665	4	4	926	916	5	6	741	611	1	2	13	13	3	3
ГАЛУУТ	4208	4189	4	4	1052	1047	7	7	601	598	2	2	15	14	4	4
ГУРВАНХУЛАГ	2304	2265	1	1	2304	2265	7	7	329	324	7	7	14	14	14	14
ЖАРГАЛАНТ	2936	2874	3	3	979	958	6	7	489	411	2	2	13	11	4	4
ЖИНСТ	2242	2184	3	3	747	728	4	5	561	437	1	2	9	9	3	3
ЗАГ	2136	2103	2	3	1068	701	5	6	427	351	3	2	10	12	5	4
ӨЛЗИЙТ	3906	3860	2	2	1953	1930	4	5	977	772	2	3	14	14	7	7
ХҮРЭЭМАРАЛ	1759	1710	2	2	880	855	6	5	293	342	3	3	13	9	7	5
ШИНЭЖИНСТ	2538	2564	3	2	846	1282	4	4	635	641	1	2	10	10	3	5
ЭРДЭНЭЦОГТ	4432	4361	3	3	1477	1454	3	4	1477	1090	1	1	11	12	4	4
АРХАНГАЙ	95560	94435	207	215	462	439	294	281	325	336	1	1	555	538	3	3
ЭРДЭНЭБУЛГАН	21726	21595	147	147	148	147	175	161	124	134	1	1	320	308	2	2
БАТЦЭНГЭЛ	3782	3735	4	3	946	1245	5	6	756	622	1	2	12	13	3	4
БУЛГАН	2827	2826	1	1	2827	2826	6	6	471	471	6	6	11	10	11	10
ЖАРГАЛАНТ	4399	4381	4	5	1100	876	6	6	733	730	2	1	13	13	3	3
ИХТАМИР	5698	5618	4	4	1424	1405	4	4	1424	1405	1	1	11	10	3	3
ӨГЙЙНҮҮР	3119	3091	2	2	1560	1545	7	7	446	442	4	4	14	14	7	7
ӨЛЗИЙТ	3426	3357	3	3	1142	1119	8	9	428	373	3	3	12	13	4	4
ӨНДӨР-УЛААН	5878	5810	3	3	1959	1937	11	12	534	484	4	4	15	17	5	6
ТАРИАТ	5022	4988	8	8	628	624	9	7	558	713	1	1	17	14	2	2
ТӨВШҮҮЛЭХ	2930	2854	2	4	1465	713	6	6	488	476	3	2	7	7	4	2
ХАЙРХАН	3697	3638	4	4	924	910	5	7	739	520	1	2	12	14	3	4
ХАНГАЙ	3266	3189	3	3	1089	1063	5	5	653	638	2	2	14	14	5	5
ХАШААТ	3192	3099	3	3	1064	1033	8	7	399	443	3	2	12	11	4	4
ХОТОНТ	4388	4300	3	5	1463	860	5	5	878	860	2	1	13	12	4	2
ЦАХИР	2481	2460	3	3	827	820	5	5	496	492	2	2	12	11	4	4
ЦЭНХЭР	6103	6063	3	4	2034	1516	7	8	872	758	2	2	15	16	5	4
ЦЭЦЭРЛЭГ	3799	3745	1	4	3799	936	6	7	633	535	6	2	13	13	13	3
ЧУЛУУТ	4193	4156	3	3	1398	1385	7	7	599	594	2	2	15	15	5	5
ЭРДЭНЭМАНДАЛ	5639	5534	6	6	940	922	9	6	627	922	2	1	17	13	3	2
Хөвсгөл	137799	137427	295	286	467	481	483	478	285	288	2	2	896	885	3	3
МӨРӨН	42639	42883	226	216	189	199	285	281	150	153	1	1	517	506	2	2
АЛАГ-ЭРДЭНЭ	7045	7016	2	1	3523	7016	6	9	1174	780	3	9	13	16	7	16
АРБУЛАГ	4154	4125	2	2	2077	2063	9	10	462	413	5	5	16	16	8	8
БАЯНЗҮРХ	4075	4058	3	3	1358	1353	9	9	453	451	3	3	15	16	5	5
БҮРЭНТӨГТӨХ	4396	4380	2	2	2198	2190	7	7	628	626	4	4	15	17	8	9
ГАЛТ	5532	5480	6	5	922	1096	10	9	553	609	2	2	17	15	3	3

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид, ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дунд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дунд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
А	5515	5458	2	4	2758	1365	10	11	552	496	5	3	21	22	11	6
ЖАРГАЛАНТ	4211	4173	3	3	1404	1391	10	8	421	522	3	3	20	17	7	6
ИХ-УУЛ	3830	3794	4	4	958	948	9	9	426	422	2	2	16	15	4	4
РАШААНТ	4880	4856	5	3	976	1619	9	8	542	607	2	3	20	20	4	7
РЕНЧИЛХҮМБЭ	6292	6263	6	6	1049	1044	12	13	524	482	2	2	21	23	4	4
ТАРИАЛАН	4481	4435	1	2	4481	2218	8	9	560	493	8	5	16	17	16	9
ТОСОНЦЭНГЭЛ	4417	4384	3	3	1472	1461	9	9	491	487	3	3	16	15	5	5
ТӨМӨРБҮЛАГ	4365	4343	2	4	2182	1086	7	6	624	724	4	2	16	16	8	4
ТҮНЭЛ	4337	4322	6	4	723	1080	9	9	482	480	2	2	20	20	3	5
УЛААН-УУЛ	2861	2855	2	1	1431	2855	7	5	409	571	4	5	11	9	6	9
ХАНХ	2049	2044	2	2	1024	1022	8	7	256	292	4	4	13	11	7	6
ЦАГААННУУР	5918	5901	5	6	1184	983	12	11	493	536	2	2	23	25	5	4
ЦАГААН-УУЛ	2692	2676	2	2	1346	1338	7	8	385	334	4	4	15	16	8	8
ЦАГААН-ҮҮР	4640	4588	4	4	1160	1147	8	8	580	574	2	2	20	20	5	5
ЦЭЦЭРЛЭГ	3163	3159	2	2	1582	1580	10	10	316	316	5	5	17	18	9	9
ЧАНДМАНЬ-ӨНДӨР	3167	3125	4	3	792	1042	11	12	288	260	3	4	21	21	5	7
ШИНЭ-ИДЭР	3146	3114	1	4	3146	778	11	10	286	311	11	3	17	14	17	4
ЭРДЭНЭВҮЛГАН	517520	514644	1522	1600	340	322	1800	1831	288	281	1	1	3166	3183	2	2
ТӨВНИЙ БҮС	93612	92484	231	238	405	389	316	302	296	306	1	1	532	518	2	2
ТӨВ	17264	17215	166	163	104	106	197	180	88	96	1	1	284	275	2	2
ЗУУНМОД	3286	3213	2	2	1643	1606	5	5	657	643	3	3	8	9	4	5
АЛТАНБҮЛАГ	1607	1577	2	3	803	526	4	4	402	394	2	1	9	7	5	2
АРГАЛАНТ	1330	1290	2	2	665	645	5	4	266	323	3	2	8	7	4	4
АРХУСТ	7062	7116	3	4	2354	1779	4	6	1766	1186	1	2	10	11	3	3
БАТСҮМБЭР	2012	1953	3	3	671	651	3	4	671	488	1	1	4	5	1	2
БАЯН	1597	1587	2	2	799	794	3	3	532	529	2	2	6	5	3	3
БАЯНДЭЛГЭР	1637	1813	0	0	0	0	5	5	327	363	0	0	10	11	0	0
БАЯНЖАРГАЛАН	2183	2111	1	1	2183	2111	4	4	546	528	4	4	9	9	9	9
БАЯН-ӨНЖҮҮЛ	1402	1390	2	3	701	463	4	4	351	348	2	1	8	8	4	3
БАЯНХАНГАЙ	1863	1850	1	1	1863	1850	4	4	466	463	4	4	8	8	8	8
БАЯНЦАГААН	1700	1741	2	2	850	871	5	5	340	348	3	3	10	9	5	5
БАЯНЦОГТ	4200	4099	5	5	840	820	5	5	840	820	1	1	11	9	2	2
БАЯНЧАНДМАНА	4957	4860	3	5	1652	972	5	7	991	694	2	1	11	12	4	2
БОРНУУР	2951	2901	1	1	2951	2901	3	4	984	725	3	4	9	10	9	10
БҮРЭН	1818	1781	2	1	909	1781	5	5	364	356	3	5	8	10	4	10
ДЭЛГЭРХААН	6738	6604	3	5	2246	1321	5	6	1348	1101	2	1	13	14	4	3
ЖАРГАЛАНТ	5837	5708	6	9	973	634	9	8	649	713	2	1	18	14	3	2
ЗААМАР	2507	2480	3	2	836	1240	4	5	627	496	1	3	9	11	3	6
ЛУН																

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дунд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дунд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
МӨНГӨНМОРЫТ	2234	2179	1	1	2234	2179	5	4	447	545	5	4	10	8	10	8
ӨНДӨРШИРЭЭТ	2029	1992	2	4	1015	498	5	4	406	498	3	1	10	7	5	2
СУМБЭР	1717	1682	2	2	859	841	4	4	429	421	2	2	7	7	4	4
СЭРГЭЛЭН	2044	1999	2	3	1022	666	4	3	511	666	2	1	10	9	5	3
УГТАЛЦАЙДАМ	2619	2538	2	1	1310	2538	5	5	524	508	3	5	11	10	6	10
ЦЭЭЛ	2640	2604	2	3	1320	868	5	4	528	651	3	1	11	9	6	3
ЭРДЭНЭ	3920	3818	4	4	980	954	4	4	980	954	1	1	8	10	2	3
ЭРДЭНЭСАНТ	4464	4387	7	6	638	731	5	6	893	731	1	1	12	14	2	2
ГОВЬ-СУМБЭР	18098	18077	68	71	266	255	58	61	312	296	1	1	109	111	2	2
СУМБЭР	13164	13218	63	65	209	203	48	50	274	264	1	1	93	94	1	1
БАЯНТАЛ	1168	1133	3	3	389	378	4	5	292	227	1	2	6	8	2	3
ШИВЭЭГОВЬ	3766	3727	2	3	1883	1242	6	6	628	621	3	2	10	9	5	3
СЭЛЭНЭ	108393	106865	253	265	428	403	357	370	304	289	1	1	652	664	3	3
СУХБААТАР	22187	21716	164	171	135	127	214	224	104	97	1	1	417	419	3	2
АЛТАНБУЛАГ	4723	4635	3	3	1574	1545	3	5	1574	927	1	2	9	10	3	3
БАРУУНБҮРЭН	3106	3095	2	3	1553	1032	5	4	621	774	3	1	6	6	3	2
БАЯНГОЛ	5699	5585	6	6	950	931	7	7	814	798	1	1	13	12	2	2
ЕРӨӨ	7070	7045	2	3	3535	2348	6	6	1178	1174	3	2	11	11	6	4
ЖАВХЛАНТ	2043	2032	2	3	1022	677	4	3	511	677	2	1	7	7	4	2
ЗҮҮНБҮРЭН	2985	2951	3	2	995	1475	4	4	746	738	1	2	7	8	2	4
МАНДАЛ	26947	26679	47	49	573	544	66	66	408	404	1	1	90	95	2	2
ОРХОН	2271	2239	2	1	1136	2239	5	5	454	448	3	5	10	10	5	10
ОРХОНТУУЛ	3801	3724	1	1	3801	3724	5	4	760	931	5	4	8	9	8	9
САЙХАН	9308	9210	8	10	1164	921	12	15	776	614	2	2	26	28	3	3
САНТ	2147	2084	1	1	2147	2084	4	5	537	417	4	5	7	9	7	9
ТҮШИГ	1897	1889	2	3	949	630	3	3	632	630	2	1	6	6	3	2
ХҮДЭР	2507	2884	2	2	1254	1442	5	6	501	481	3	3	10	11	5	6
ХУШААТ	2477	2070	1	2	2477	1035	4	3	619	690	4	2	7	5	7	3
ЦАГААННҮҮР	5172	5021	4	4	1293	1255	5	4	1034	1255	1	1	10	9	3	2
ШААМАР	4057	4008	3	1	1352	4008	5	6	811	668	2	6	8	9	3	9
ДОРНОГОВЬ	71963	71613	259	270	278	265	261	253	276	283	1	1	474	458	2	2
САЙШАНД	27751	28146	194	199	143	141	182	179	152	157	1	1	335	324	2	2
АЙРАГ	3568	3463	4	3	892	1154	4	5	892	693	1	2	7	9	2	3
АЛТАНШИРЭЭ	1459	1703	3	4	486	426	5	5	292	341	2	1	9	10	3	3
ДАЛАНЖАРГАЛАН	2949	2839	3	3	983	946	6	5	492	568	2	2	10	7	3	2
ДЭЛГЭРХ	1930	1937	4	4	482	484	5	4	386	484	1	1	8	7	2	2
ЗАМЫН-ҮҮД	18790	18384	36	39	522	471	24	25	783	735	1	1	44	47	1	1
ИХХЭТ	2077	2070	2	1	1039	2070	5	4	415	518	3	4	9	8	5	8

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дунд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дунд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
А																
МАНДАХ	1543	1530	2	3	772	510	2	2	772	765	1	1	3	4	2	1
ӨРГӨН	2144	2079	1	2	2144	1039	4	3	536	693	4	2	11	8	11	4
САЙХАНДУЛААН	1408	1400	1	3	1408	467	5	5	282	280	5	2	7	6	7	2
УЛААНБАДРАХ	1512	1479	3	4	504	370	3	4	504	370	1	1	5	6	2	2
ХАТАНБУЛАГ	2930	2814	3	4	977	704	5	3	586	938	2	1	9	8	3	2
ХӨВСГӨЛ	1517	1481	1	1	1517	1481	4	5	379	296	4	5	5	6	5	6
ЭРДЭНЭ	2386	2293	2	0	1193	0	7	4	341	573	4	0	12	8	6	0
ДАРХАН-УУЛ	104644	103895	326	352	321	295	470	470	223	221	1	1	729	720	2	2
ДАРХАН	87696	87509	309	336	284	260	446	447	196	196	1	1	687	679	2	2
ОРХОН	3298	3182	5	5	660	636	7	5	471	636	1	1	11	9	2	2
ХОНГОР	5919	5704	6	5	987	1141	5	6	1184	951	1	1	10	12	2	2
ШАРЫН ГОЛ	7732	7501	6	6	1289	1250	12	12	644	625	2	2	21	20	4	3
ӨМНӨГОВЬ	73441	75046	244	256	301	293	199	226	369	332	1	1	407	435	2	2
ДАЛАНЗАДАГД	29250	30623	169	184	173	166	129	144	227	213	1	1	283	294	2	2
БЯАНДАЛАЙ	2066	1998	3	2	689	999	4	5	517	400	1	3	7	6	2	3
БЯАНОВОО	1811	1709	5	5	362	342	5	4	362	427	1	1	8	7	2	1
БУЛГАН	2038	1959	2	2	1019	979	2	2	1019	979	1	1	4	4	2	2
ГУРВАНТЭС	5300	5295	6	5	883	1059	5	6	1060	882	1	1	12	12	2	2
МАНДАЛ-Овоо	1614	1551	3	3	538	517	4	3	403	517	1	1	6	7	2	2
МАНЛАЙ	2690	2610	5	4	538	653	6	6	448	435	1	2	9	10	2	3
НОЁН	1374	1339	10	5	137	268	6	6	229	223	1	1	11	11	1	2
НОМГОН	2480	2347	3	3	827	782	3	6	827	391	1	2	6	9	2	3
СЭВРЭЙ	1991	1887	1	2	1991	944	5	6	398	315	5	3	9	9	9	5
ХАНБОГД	8469	8737	16	19	529	460	10	13	847	672	1	1	15	20	1	1
ХАНХОНГОР	2002	1931	3	4	667	483	3	6	667	322	1	2	5	9	2	2
ХҮРМЭН	1556	1503	2	2	778	752	4	4	389	376	2	2	6	6	3	3
ЦОГТ-Овоо	1930	1888	3	2	643	944	4	5	483	378	1	3	8	11	3	6
ЦОГТЦЭЙ	8874	9672	13	14	683	691	9	10	986	967	1	1	18	20	1	1
Дундговь	47371	46665	141	148	336	315	139	149	341	313	1	1	263	277	2	2
САЙЦАГААН	16593	16829	101	111	164	152	79	86	210	196	1	1	145	159	1	1
АДААЦАГ	2770	2670	5	3	554	890	4	4	693	668	1	1	8	8	2	3
БЯАНЖАРГАЛАН	1307	1268	2	2	653	634	4	4	327	317	2	2	7	8	4	4
ГОВЬ-УГТАЛ	1484	1426	3	2	495	713	5	6	297	238	2	3	9	11	3	6
ГУРВАНСАЙХАН	2137	2076	3	2	712	1038	4	5	534	415	1	3	9	9	3	5
ДЭЛГЭРХАНГАЙ	2254	2192	3	3	751	731	4	3	563	731	1	1	8	6	3	2
ДЭЛГЭРЦОГТ	1617	1536	3	1	539	1536	4	6	404	256	1	6	7	10	2	10

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дунд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дунд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
А																
Дэрэн	2141	2113	2	3	1071	704	4	4	535	528	2	1	9	8	5	3
Луус	1899	1842	3	4	633	460	6	6	316	307	2	2	9	10	3	3
Өлзийт	2329	2241	2	2	1164	1120	3	4	776	560	2	2	7	7	4	4
Өндөршил	1433	1424	2	3	717	475	4	5	358	285	2	2	8	9	4	3
Сайхан овоо	2152	2088	3	3	717	696	1	3	2152	696	0	1	6	7	2	2
Хүлд	2345	2243	1	1	2345	2243	5	5	469	449	5	5	8	9	8	9
Цагаандэлгэр	1012	988	1	2	1012	494	5	2	202	494	5	1	7	3	7	2
Эрдэнэдалай	5901	5732	7	6	843	955	7	6	843	955	1	1	16	13	2	2
Зүүн бүс	229672	229735	574	595	400	386	811	827	283	278	1	1	1350	1354	2	2
Дорнод	84613	84568	205	227	413	373	312	307	271	275	2	1	512	505	2	2
Хэрлэн	47212	47394	169	188	279	252	236	238	200	199	1	1	371	370	2	2
Баяндун	3186	3119	2	2	1593	1560	6	6	531	520	3	3	12	13	6	7
Баянтүмэн	2894	2961	4	3	724	987	7	7	413	423	2	2	11	12	3	4
Баян-Уул	4811	4782	5	5	962	956	8	6	601	797	2	1	14	12	3	2
Булган	2123	2145	2	2	1062	1072	5	5	425	429	3	3	10	10	5	5
Гурванзагал	1556	1540	1	2	1556	770	3	4	519	385	3	2	7	8	7	4
Дашбалбар	3617	3640	5	4	723	910	11	9	329	404	2	2	16	14	3	4
Мятад	3154	3148	3	1	1051	3148	2	4	1577	787	1	4	7	8	2	8
Сэргэлэн	2066	2042	1	1	2066	2042	5	4	413	510	5	4	8	7	8	7
Халхгол	3536	3421	5	8	707	428	9	8	393	428	2	1	14	12	3	2
Хөлөнбуйр	1950	1939	2	2	975	970	5	4	390	485	3	2	9	9	5	5
Цагаан-Овоо	3896	3885	3	5	1299	777	5	3	779	1295	2	1	11	10	4	2
Чойбалсан	2718	2646	2	2	1359	1323	3	4	906	662	2	2	7	8	4	4
Чулуунхороот	1898	1909	1	2	1898	955	7	5	271	382	7	3	15	12	15	6
Сүхбаатар	65528	65912	158	153	415	431	239	286	274	279	2	2	405	389	3	3
Баруун-Урт	23523	24135	120	107	196	226	134	134	176	180	1	1	226	205	2	2
Асгат	1969	1947	1	4	1969	487	5	7	394	278	5	2	12	14	12	4
Баяндэлгэр	5102	5046	7	8	729	631	10	12	510	420	1	2	19	23	3	3
Дарьганга	3219	3224	4	5	805	645	9	10	358	322	2	2	15	16	4	3
Мөнххаан	4999	4987	5	6	1000	831	14	13	357	384	3	2	20	20	4	3
Наран	1682	1674	1	1	1682	1674	5	5	336	335	5	5	10	10	10	10
Онгон	3796	3716	5	4	759	929	13	11	292	338	3	3	22	19	4	5
Сүхбаатар	3611	3663	3	2	1204	1831	9	10	401	366	3	5	16	19	5	10
Түвшинширээ	3443	3445	2	3	1722	1148	9	8	383	431	5	3	14	15	7	5
Түмэнцогт	2537	2493	2	3	1269	831	8	6	317	416	4	2	13	12	7	4
Уулбаян	2892	2834	2	3	1446	945	8	7	361	405	4	2	13	11	7	4
Халзан	1787	1732	2	2	894	866	6	6	298	289	3	3	11	11	6	6

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Хүн амын тоо		Их эмчийн тоо		Нэг эмчид ногдох хүний тоо		Сувилагчийн тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо		Эмч, сувилагчийн харьцаа		Дүнд мэргэжилтэн		Нэг эмчид ногдох дүнд мэргэжилтэн	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
A																
ЭРЭНЦЭЦЭГЭАН	6970	7018	4	5	1742	1404	9	7	774	1003	2	1	14	14	4	3
Хэнтий	79532	79256	211	215	377	369	260	284	306	279	1	1	433	460	2	2
Хэрлэн	24267	24394	146	147	166	166	160	186	152	131	1	1	270	303	2	2
БАТНОРОВ	5737	5703	4	4	1434	1426	5	6	1147	951	1	2	10	9	3	2
БАТШИРЭЭТ	2392	2347	3	3	797	782	5	5	478	469	2	2	8	8	3	3
БАЯНДРАГА	2558	2588	3	2	853	1294	5	4	512	647	2	2	9	8	3	4
БАЯНМӨНХ	1782	1770	3	3	594	590	4	5	445	354	1	2	6	7	2	2
БАЯН ОВОО	2014	2000	5	2	403	1000	5	6	403	333	1	3	8	10	2	5
БАЯНХУТАГ	2508	2467	2	1	1254	2467	5	5	502	493	3	5	10	9	5	9
БИНДЭР	4159	4176	8	10	520	418	7	8	594	522	1	1	13	12	2	1
ГАЛШИР	2243	2217	1	1	2243	2217	6	5	374	443	6	5	11	8	11	8
ДАДАЛ	3199	3157	4	5	800	631	5	4	640	789	1	1	7	5	2	1
ДАРХАН	2110	2113	3	3	703	704	4	4	528	528	1	1	7	7	2	2
ДЭЛГЭРХААН	2498	2463	3	1	833	2463	5	4	500	616	2	4	9	7	3	7
ЖАРГАЛТХААН	2275	2227	4	4	569	557	5	5	455	445	1	1	7	7	2	2
МӨРӨН	1949	1911	3	2	650	955	4	5	487	382	1	3	7	7	2	4
НОРОВЛИН	2842	2903	2	4	1421	726	6	5	474	581	3	1	9	11	5	3
ӨМНӨДЭЛГЭР	5930	5867	5	4	1186	1467	7	8	847	733	1	2	11	12	2	3
ЦЭНХЭРМАНДАЛ	2153	2104	2	2	1077	1052	5	3	431	701	3	2	6	6	3	3
БОР ӨНДӨР	8919	8854	10	17	892	521	17	16	525	553	2	1	25	24	3	1
УЛААНБААТАР	1567794	1618558	9112	9856	172	164	7520	7902	208	205	1	1	12269	13140	1	1

ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, БҮС, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМААР, 2022, 2023 ОН

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			НИЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			
	2022		2023	2022		2023	2022		2023	
	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй
УЛСЫН ДҮН	35.1	12.4	26.4	10.5	12.3	11.5	15.5	12.9	14.9	13.6
Баруун бүс	47.6	14.1	23.7	13.3	13.4	12.0	19.6	18.2	16.6	14.1
Завхан	0.0	11.9	0.0	10.5	14.1	13.5	16.4	14.0	17.6	13.5
Улиастай	0.0	8.9	0.0	5.6	11.8	11.2	13.3	11.3	11.8	11.2
Алдархаан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Асгат	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянтэс	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянхайрхан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	200.0	0.0
Дөрвөлжин	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Завханмандал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Идэр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Их Уул	0.0	176.5	0.0	250.0	95.2	83.3	176.5	250.0	142.9	83.3
Нөмрөг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Отгон	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0
Сантмаргац	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Сонгино	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0	750.0	0.0
Тосонцэнгэл	0.0	6.2	0.0	6.1	10.1	14.9	6.2	6.1	10.1	14.9
Түдэвтэй	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Тэлмэн	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0
Тэс	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Ургамал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цагаанхайрхан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цагаанчулуут	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цэцэн-Уул	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Шилүүстэй	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Эрдэнэхайрхан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Яруу	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0	0.0
ГОВЬ-АЛТАЙ	0.0	101.7	13.4	10.8	11.2	4.4	20.1	19.4	12.2	4.4
Есөнбулаг	0.0	106.4	12.1	6.8	10.6	4.6	17.1	13.6	10.6	4.6
Алтай	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	125.0	333.3	0.0	0.0
Баян-Уул	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бигэр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бугат	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дарви	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дэлгэр	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0	0.0
Жаргалан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Тайшир	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		НИЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД				ТАВ ХҮРГЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД				
	2022	2023	2022		2023		2022		2023		
Тонхил	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Төгрөг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	90.9	0.0
Халиун	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хөхморьт	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цогт	0.0	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0
Цээл	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0	0.0
Чандмань	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Шарга	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Эрдэнэ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баян-Өлгий	72.1	0.0	14.4	14.2	17.7	17.5	20.9	18.4	22.2	20.5	20.5
Өлгий	81.6	0.0	9.8	8.8	14.2	13.3	13.1	9.6	14.6	14.2	14.2
Алтай	0.0	0.0	181.8	76.9	142.9	250.0	181.8	76.9	285.7	250.0	250.0
Алтанцөгц	0.0	0.0	71.4	111.1	100.0	200.0	71.4	111.1	100.0	200.0	200.0
Баяннуур	0.0	0.0	0.0	0.0	43.5	0.0	30.3	52.6	87.0	0.0	0.0
Бугат	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Булган	0.0	0.0	76.9	76.9	29.0	0.0	115.4	153.8	29.0	0.0	0.0
Буянт	0.0	0.0	0.0	0.0	2000.0	0.0	0.0	0.0	3000.0	0.0	0.0
Дэлүүн	0.0	0.0	0.0	0.0	17.5	41.7	40.0	0.0	17.5	41.7	41.7
Ногооннуур	0.0	0.0	58.8	52.6	0.0	0.0	88.2	105.3	90.9	83.3	83.3
Сагсай	0.0	0.0	33.3	62.5	0.0	0.0	33.3	62.5	80.0	83.3	83.3
Толбо	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	62.5	0.0	0.0	33.3	62.5	62.5
Улаанхус	0.0	0.0	22.2	47.6	28.6	0.0	66.7	95.2	85.7	71.4	71.4
Цэнгэл	0.0	0.0	80.6	120.0	50.5	35.7	145.2	160.0	60.6	35.7	35.7
Ховд	110.8	0.0	15.5	16.9	12.2	10.5	20.5	21.4	13.8	12.7	12.7
Жаргалант	62.5	0.0	15.0	16.8	9.6	6.0	15.6	16.8	9.6	6.0	6.0
Алтай	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0
Булган	0.0	0.0	0.0	0.0	8.1	0.0	0.0	0.0	8.1	0.0	0.0
Буянт	0.0	0.0	0.0	0.0	333.3	333.3	3000.0	0.0	333.3	333.3	333.3
Дарви	0.0	0.0	111.1	142.9	0.0	0.0	111.1	142.9	0.0	0.0	0.0
Дөргөн	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0
Дуут	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Зэрэг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	58.8	0.0	0.0	0.0	0.0
Манхан	0.0	0.0	0.0	0.0	47.6	0.0	83.3	125.0	47.6	0.0	0.0
Мөнххайрхан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	285.7	666.7	666.7
Мөст	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Мянгад	0.0	0.0	0.0	0.0	166.7	250.0	0.0	0.0	166.7	250.0	250.0
Үенч	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Ховд	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цэцэг	5882.4	0.0	0.0	0.0	52.6	76.9	0.0	0.0	52.6	76.9	76.9

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		
	2022	2023	2022	2022	2023	2022	2022	2023	2023
	ЧАНДМАНЬ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЭРДЭНЭБҮРЭН	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0
УВС	0.0	57.3	13.7	11.3	8.6	8.1	18.5	16.3	11.5
УЛААНГОМ	0.0	62.9	9.3	9.7	6.9	6.4	10.6	11.1	9.4
БАРУУНТУРУУН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	58.8
БӨХМӨРӨН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ДАВСТ	0.0	0.0	250.0	0.0	0.0	0.0	250.0	0.0	0.0
ЗАВХАН	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0
ЗҮҮНГОВЬ	0.0	0.0	111.1	125.0	0.0	0.0	111.1	125.0	0.0
ЗҮҮНХАНГАЙ	0.0	0.0	0.0	181.8	0.0	0.0	0.0	0.0	181.8
МАЛЧИН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
НАРАНБУЛАГ	0.0	0.0	1000.0	0.0	166.7	1000.0	2000.0	0.0	166.7
ӨЛГИЙ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ӨМНӨГОВЬ	0.0	0.0	34.5	0.0	0.0	0.0	69.0	83.3	0.0
ӨНДӨРХАНГАЙ	0.0	0.0	37.0	0.0	55.6	71.4	74.1	0.0	111.1
САГИЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ТАРИМЛАН	0.0	0.0	83.3	76.9	0.0	0.0	83.3	76.9	0.0
ТҮРЭН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ТЭС	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	181.8	500.0	0.0
ХОВД	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0
ХЯРАС	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЦАГААНХАЙРХАН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ХАНГАЙН БҮС	48.6	0.0	12.1	11.8	10.8	10.6	14.7	13.6	14.3
ОРХОН	0.0	0.0	6.5	5.6	8.1	7.4	6.9	6.5	7.4
Баян-Өндөр	0.0	0.0	6.1	4.6	7.6	7.4	6.5	5.6	9.0
Жаргалант	0.0	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0	0.0	333.3
Өвөрхангай	50.3	0.0	14.6	13.7	14.2	14.7	16.6	14.8	17.9
Арвайхээр	0.0	0.0	12.6	10.7	10.6	11.7	13.9	12.0	10.6
Б-Баян-Улаан	0.0	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0	0.0	333.3
Бат-Өлзий	0.0	0.0	43.5	37.0	173.9	222.2	65.2	37.0	217.4
Баянгол	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баян-Өндөр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Богд	0.0	0.0	20.4	0.0	27.0	41.7	20.4	0.0	27.0
Бурд	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Гучин ус	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Зүйл	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
З-Баян-Улаан	10000.0	0.0	1000.0	1000.0	0.0	0.0	1000.0	1000.0	250.0
Нарийн тээл	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Өлзийт	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		
	2022	2023	2023	2022	2023	2023	2022	2022	2023
	САНТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ТАРАГТ	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0
Төгрөг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Уянга	0.0	0.0	55.6	166.7	0.0	0.0	55.6	166.7	43.5
Хайрхандулаан	0.0	0.0	250.0	333.3	0.0	0.0	250.0	333.3	500.0
Хархорин	0.0	0.0	12.7	7.9	8.0	0.0	16.9	7.9	12.0
Хужирт	0.0	0.0	0.0	0.0	285.7	200.0	0.0	0.0	571.4
Булган	0.0	0.0	14.7	19.2	18.3	17.7	22.1	25.6	20.0
Булган	0.0	0.0	7.2	11.9	9.9	8.2	8.9	11.9	9.9
Баян-Агт	0.0	0.0	83.3	100.0	0.0	0.0	83.3	100.0	0.0
Баяннуур	0.0	0.0	142.9	333.3	333.3	1000.0	142.9	333.3	333.3
Бугат	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бүрэгхангай	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0	0.0	500.0
Гурванбулаг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дашинчилэн	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0
Могод	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0
Орхон	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Рашаант	0.0	0.0	71.4	0.0	0.0	0.0	71.4	0.0	0.0
Сайхан	0.0	0.0	200.0	0.0	0.0	0.0	200.0	0.0	0.0
Сэлэнгэ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Тэшиг	0.0	0.0	0.0	0.0	41.7	76.9	100.0	90.9	41.7
Хангал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хишиг-Өндөр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хутаг-Өндөр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	21.7	0.0	29.4
Баянхонгор	59.6	0.0	9.5	9.9	8.0	8.9	12.5	12.4	10.5
Баянхонгор	62.8	0.0	5.7	5.2	7.1	7.9	7.5	6.5	9.1
Баацагаан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянбулаг	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0
Баянговь	0.0	0.0	50.0	0.0	0.0	0.0	50.0	0.0	0.0
Баянлиг	0.0	0.0	0.0	0.0	125.0	0.0	0.0	0.0	125.0
Баян-Овоо	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баян-Өндөр	0.0	0.0	0.0	0.0	250.0	333.3	333.3	0.0	250.0
Баянцагаан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Богд	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бөмбөгөр	0.0	0.0	500.0	2000.0	0.0	0.0	500.0	2000.0	0.0
Бууцагаан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Галуут	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Гурванбулаг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	200.0
Жаргалант	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0
Жинст	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		ТАВ ХҮРГЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ЗАГ	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0	0.0
ӨЛЗИЙТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ХҮРЭЭМАРАЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ШИНЭЖИНСТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЭРДЭНЭЦОГТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
АРХАНГАЙ	0.0	0.0	13.4	15.3	10.6	7.9
ЭРДЭНЭЗБУЛГАН	0.0	0.0	6.2	5.5	7.0	5.5
БАТЦЭНГЭЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
БУЛГАН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЖАРГАЛАНТ	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0
ИХТАМИР	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0
ӨГИЙНУУР	0.0	0.0	133.3	200.0	0.0	0.0
ӨЛЗИЙТ	0.0	0.0	0.0	0.0	142.9	200.0
Өндөр-Улаан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ТАРИАТ	0.0	0.0	0.0	0.0	20.4	52.6
Төвшрүүлэх	0.0	0.0	125.0	333.3	0.0	0.0
Хайрхан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хангай	0.0	0.0	47.6	0.0	0.0	0.0
Хашаат	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хотонт	0.0	0.0	250.0	333.3	250.0	0.0
Цахир	0.0	0.0	166.7	500.0	200.0	0.0
Цэнхэр	0.0	0.0	142.9	250.0	0.0	0.0
Цэцэрлэг	0.0	0.0	500.0	0.0	200.0	0.0
Чулуут	0.0	0.0	200.0	1000.0	0.0	0.0
Эрдэнэмандал	0.0	0.0	22.2	0.0	0.0	0.0
Хөвсгөл	130.5	0.0	16.1	13.4	10.6	11.1
Мөрөн	98.1	0.0	12.8	12.1	7.7	9.5
Алаг-Эрдэнэ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Арбулаг	0.0	0.0	100.0	200.0	0.0	0.0
Баянзүрх	0.0	0.0	125.0	0.0	76.9	0.0
Бүрэнтогтох	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0
Галт	0.0	0.0	87.0	111.1	0.0	0.0
Жаргалант	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Их-Уул	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Рашаант	0.0	0.0	76.9	0.0	0.0	0.0
Ренчинлхүмбэ	0.0	0.0	0.0	0.0	71.4	0.0
Тариалан	0.0	0.0	0.0	0.0	37.0	0.0
Тосонцэнгэл	0.0	0.0	55.6	0.0	47.6	0.0
Төмөрбулаг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Түнэл	4545.5	0.0	45.5	66.7	83.3	125.0
Улаан-Уул	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хөвсгөл	130.5	0.0	16.1	13.4	10.6	11.1
Мөрөн	98.1	0.0	12.8	12.1	7.7	9.5
Алаг-Эрдэнэ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Арбулаг	0.0	0.0	100.0	200.0	0.0	0.0
Баянзүрх	0.0	0.0	125.0	0.0	76.9	0.0
Бүрэнтогтох	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0
Галт	0.0	0.0	87.0	111.1	0.0	0.0
Жаргалант	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Их-Уул	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Рашаант	0.0	0.0	76.9	0.0	0.0	0.0
Ренчинлхүмбэ	0.0	0.0	0.0	0.0	71.4	0.0
Тариалан	0.0	0.0	0.0	0.0	37.0	0.0
Тосонцэнгэл	0.0	0.0	55.6	0.0	47.6	0.0
Төмөрбулаг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Түнэл	4545.5	0.0	45.5	66.7	83.3	125.0
Улаан-Уул	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ХАНХ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЦАГААННУУР	0.0	0.0	1000.0	0.0	333.3	333.3
ЦАГААН-УУЛ	0.0	0.0	0.0	117.6	125.0	117.6
ЦАГААН-ҮҮР	0.0	0.0	76.9	0.0	0.0	0.0
Цэцэрлэг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЧАНДМАНЬ-ӨНДӨР	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Шинэ-Идэр	0.0	0.0	1000.0	0.0	1000.0	0.0
Эрдэнэбүлгэн	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Төвийн бүс	26.0	13.1	12.2	10.4	6.2	13.4
Төв	125.0	0.0	21.3	12.7	5.3	21.5
ЗУУНМОД	142.7	0.0	11.4	3.0	3.1	7.5
АЛТАНЕБУЛАГ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0
АРГАЛАНТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
АРХУСТ	0.0	0.0	500.0	250.0	0.0	500.0
БАТСҮМБЭР	0.0	0.0	27.8	37.7	0.0	83.3
Баян	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баяндэлгэр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянжаргалан	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0
Баян-Өнжүүл	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0
Баянхангай	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянцагаан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянцогт	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0
Баянчандмана	0.0	0.0	250.0	0.0	0.0	0.0
Борнуур	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	200.0
Бүрэн	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дэлгэрхаан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Жаргалант	0.0	0.0	500.0	250.0	0.0	1000.0
Заамар	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0	500.0
Лун	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Мөнгөнморьт	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Өндөрширээт	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	1000.0
Сүмбэр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Сэргэлэн	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Угтаалцайдам	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цээл	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0
Эрдэнэ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Эрдэнэсант	0.0	0.0	142.9	0.0	0.0	142.9
Говь-Сүмбэр	0.0	0.0	10.6	8.7	5.9	8.7
						13.2
						5.6
						8.7
						5.9
						13.4
						21.5
						7.5
						7.9

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД				НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД				ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			
	2022		2023		2022		2023		2022		2023	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
СҮМБЭР	0.0	0.0	8.0	0.0	0.0	8.8	5.9	8.0	0.0	8.8	5.9	
БЯНТАЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
ШИВЭЭГОВЬ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	
СЭЛЭНГЭ	0.0	0.0	9.7	7.6	13.0	6.5	15.7	12.2	16.8	8.1	9.2	
СУХБААТАР	0.0	0.0	11.8	6.2	11.3	6.1	16.2	6.2	15.6	9.2		
АЛТАНБУЛАГ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
БАРУУНБҮРЭН	0.0	0.0	250.0	1000.0	0.0	0.0	500.0	2000.0	0.0	0.0		
БАЯНГОЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0		
ЕРӨӨ	0.0	0.0	166.7	0.0	666.7	500.0	333.3	0.0	1000.0	500.0		
ЖАВХЛАНТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0		
ЗҮҮНБҮРЭН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
МАНДАЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	5.7	0.0	0.0	0.0	5.7	0.0		
ОРХОН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ОРХОНТУУЛ	0.0	0.0	1000.0	2000.0	0.0	0.0	1000.0	2000.0	0.0	0.0		
САЙХАН	0.0	0.0	0.0	0.0	21.3	0.0	0.0	0.0	21.3	0.0		
САНТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ТУШИГ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ХҮДЭР	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ХУШААТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	1000.0	0.0	0.0		
ЦАГААННУУР	0.0	0.0	500.0	0.0	333.3	0.0	500.0	0.0	333.3	0.0		
ШААМАР	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ДОРНОГОВЬ	80.0	93.1	9.6	6.5	11.2	5.5	13.6	8.1	13.0	7.4		
САЙНШАНД	0.0	0.0	5.9	2.0	10.3	2.0	10.8	4.0	10.3	2.0		
АЙРАГ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	1000.0		
АЛТАНШИРЭЭ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ДАЛАНЖАРГАЛАН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ДЭЛГЭРЭХ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ЗАМЫН-ҮҮД	0.0	1123.6	22.4	25.6	22.5	46.5	22.4	25.6	33.7	46.5		
ИХЭТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
МАНДАХ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ӨРГӨН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
САЙХАНДУЛААН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
УЛААНБАДРАХ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ХАТАНБУЛАГ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ХӨВСГӨЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ЭРДЭНЭ	50000.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0	0.0	0.0		
ДАРХАН-УУЛ	0.0	0.0	10.5	8.2	7.9	5.1	13.5	11.3	10.4	6.2		
ДАРХАН	0.0	0.0	9.0	7.2	6.9	4.1	12.0	10.3	9.4	5.2		
ОРХОН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ХОНГОР	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		
ШАРЫН ГОЛ	0.0	0.0	666.7	1000.0	2000.0	1000.0	666.7	1000.0	2000.0	1000.0		
ӨМНӨГОВЬ	0.0	0.0	15.1	9.8	10.0	8.5	17.5	13.1	10.7	8.5		

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД				ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД			
	2022	2023	2022		2023		2022		2023	
ДАЛАНЗАДГАД	0.0	0.0	9.8	7.2	6.1	5.2	10.7	7.2	7.0	5.2
БАЯНДАЛАЙ	0.0	0.0	0.0	0.0	166.7	0.0	0.0	0.0	166.7	0.0
БАЯНОВОО	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
БУЛГАН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ГУРВАНТЭС	0.0	0.0	300.0	200.0	133.3	142.9	400.0	400.0	133.3	142.9
МАНДАЛ-ОВОО	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
МАНЛАЙ	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0	0.0	0.0
НОЁН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
НОМГОН	0.0	0.0	0.0	0.0	200.0	0.0	0.0	0.0	200.0	0.0
СЭВРЭЙ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ХАНБОГДА	0.0	0.0	57.7	0.0	29.0	27.0	57.7	0.0	29.0	27.0
ХАНХОНГОР	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ХҮРМЭН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЦОГТ-ОВОО	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЦОГТЭЦИЙ	0.0	0.0	25.6	111.1	7.9	15.4	51.3	222.2	7.9	15.4
ДУНДГОВЬ	0.0	0.0	11.8	2.8	10.1	5.7	11.8	2.8	14.5	8.6
САЙНЦАГААН	0.0	0.0	6.2	0.0	10.7	6.1	6.2	0.0	12.2	9.1
АДААЦАГ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
БАЯНЖАРГАЛАН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ГОВЬ-УГТААЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ГУРВАНСАЙХАН	0.0	0.0	1000.0	1000.0	0.0	0.0	1000.0	1000.0	0.0	0.0
ДЭЛГЭРХАНГАЙ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ДЭЛГЭРЦОГТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ДЭРЭН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0
ЛУУС	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ӨЛЗЙЙТ	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0	0.0	0.0
ӨНДӨРШИЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
САЙХАН ОВОО	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ХУЛД	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЦАГААНДЭЛГЭР	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЭРДЭНЭДАЛАЙ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	125.0	0.0
ЗҮҮН БҮС	50.1	24.9	9.5	6.5	6.2	7.8	13.3	10.1	10.0	11.4
ДОРНОД	0.0	0.0	8.2	5.2	5.3	5.5	12.0	7.8	8.6	9.7
Хэрлэн	0.0	0.0	7.2	4.1	4.7	4.2	10.4	5.4	6.7	5.7
Баяндун	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянтүмэн	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баян-Уул	0.0	0.0	142.9	0.0	0.0	0.0	142.9	0.0	400.0	666.7
Булган	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Гурванзагал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дашбалбар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Матад	0.0	0.0	142.9	166.7	0.0	0.0	285.7	333.3	0.0	0.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД		ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
	СЭРГЭЛЭН	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ХАЛГОЛ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ХӨЛӨНБҮЙР	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЦАГААН-ОВОО	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ЧОЙБАЛСАН	0.0	0.0	0.0	333.3	0.0	333.3
ЧУЛУУНХОРООТ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
СУХБААТАР	90.1	82.4	8.1	4.9	11.7	9.1
Баруун-урт	94.5	0.0	2.8	3.4	4.7	5.1
Асгат	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баяндэлгэр	0.0	0.0	333.3	0.0	333.3	0.0
Дарьганга	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Мөнххаан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Наран	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Онгон	0.0	0.0	0.0	0.0	142.9	333.3
Сухбаатар	0.0	0.0	400.0	166.7	400.0	250.0
Түвшинширээ	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0	500.0
Түмэнцогт	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Уулбаян	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0
Халзан	0.0	0.0	1000.0	0.0	1000.0	0.0
Эрдэнэцагаан	0.0	4166.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Хэнтий	77.0	0.0	12.3	8.5	16.2	12.4
Хэрлэн	0.0	0.0	11.4	8.5	12.3	10.4
Батноров	0.0	0.0	111.1	250.0	200.0	125.0
Батширээт	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баяндрата	0.0	0.0	0.0	142.9	0.0	285.7
Баянмөнх	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баян овоо	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянхутаг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Биндэр	0.0	0.0	47.6	0.0	47.6	0.0
Галшир	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дадал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дархан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дэлгэрхаан	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0
Жаргалтхаан	0.0	0.0	0.0	76.9	333.3	76.9
Мөрөн	0.0	0.0	0.0	0.0	1000.0	0.0
Норовлин	0.0	0.0	0.0	0.0	500.0	0.0
Өмнөдэлгэр	0.0	0.0	0.0	0.0	47.6	111.1
Цэнхэрмандал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30.3
Бор-Өндөр	1219.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Улаанбаатар	28.4	37.9	12.5	10.3	14.9	15.7
				13.3	12.1	15.2

ОРНЫ АШИГЛАЛТ, БҮС, АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМААР, 2022, 2023 ОН

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТЫН ХУВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО		ДҮНДАЖ ОР ХОНОГ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
УЛСЫН ДҮН	232.5	242.7	63.7	66.5	34.2	35.6	112.7	114.9	6.8	6.8
БАРУУН БҮС	235.7	244.0	64.6	66.9	33.5	34.6	119.3	118.0	7.0	7.1
ЗАВХАН	218.5	228.5	59.9	62.6	31.3	33.1	116.4	114.7	7.0	6.9
УЛИСТАЙ	234.2	246.2	64.2	67.5	32.4	34.7	46.2	46.9	7.2	7.1
АЛДАРХААН	204.0	265.5	55.9	72.7	30.5	37.4	501.6	489.6	6.7	7.1
АСГАТ	148.2	213.3	40.6	58.4	24.5	33.7	170.3	162.9	6.0	6.3
БАЯНТЭС	319.4	146.2	87.5	40.0	47.1	21.3	294.7	200.0	6.8	6.9
БАЯНХАЙРХАН	193.9	247.0	53.1	67.7	36.3	46.0	251.7	246.2	5.3	5.4
ДӨРВӨЛЖИН	236.3	103.0	64.7	28.2	34.1	15.9	324.3	225.9	6.9	6.5
ЗАВХАНМАНДАЛ	237.4	177.1	65.0	48.5	32.0	26.5	137.9	108.8	7.4	6.7
ИДЭР	279.5	268.0	76.6	73.4	41.8	41.7	315.9	313.1	6.7	6.4
ИХ УУЛ	268.1	324.5	73.5	88.9	40.3	50.0	410.5	437.6	6.7	6.5
НӨМРӨГ	247.9	198.7	67.9	54.4	36.1	29.6	278.9	276.4	6.9	6.7
ОТГОН	122.9	179.3	33.7	49.1	19.4	23.7	323.1	231.4	6.3	7.6
САНТМАРГАЦ	88.8	135.6	24.3	37.1	12.3	13.5	196.3	220.9	7.2	10.0
СОНГИНО	117.0	291.7	32.1	79.9	20.9	39.7	219.1	218.0	5.6	7.3
ТОСОНЦЭНГЭЛ	181.5	205.6	49.7	56.3	28.1	33.3	103.7	113.2	6.5	6.2
ТҮДЭВТЭЙ	110.7	161.1	30.3	44.1	17.8	23.8	106.5	104.2	6.2	6.8
ТЭЛМЭН	316.7	217.4	86.8	59.6	51.6	32.3	416.5	288.9	6.1	6.7
ТЭС	240.7	293.4	65.9	80.4	32.8	42.5	325.1	315.8	7.3	6.9
УРТАМАЛ	169.4	220.3	46.4	60.4	28.7	24.5	189.9	184.1	5.9	9.0
ЦАГААНХАЙРХАН	265.3	180.4	72.7	49.4	38.6	29.1	199.1	168.6	6.9	6.2
ЦАГААНЧУЛУУТ	300.7	237.1	82.4	65.0	41.7	33.6	183.1	156.1	7.2	7.1
ЦЭЦЭН-УУЛ	178.6	301.9	48.9	82.7	27.1	39.5	231.6	224.0	6.6	7.6
ШИЛҮҮСТЭЙ	153.3	174.9	42.0	47.9	22.7	25.7	177.3	158.0	6.8	6.8
ЭРДЭНХАЙРХАН	221.0	132.8	60.5	36.4	27.0	19.6	247.5	171.7	8.2	6.8
ЯРУУ	172.8	180.7	47.4	49.5	24.3	26.3	341.4	335.4	7.1	6.9
ГОВЬ-АЛТАЙ	212.5	213.4	58.2	58.5	29.2	29.9	120.4	117.2	7.3	7.1
ЕСӨНБУЛАГ	215.5	230.1	59.0	63.0	30.8	32.1	62.9	61.5	7.0	7.2
АЛТАЙ	362.6	238.4	99.3	65.3	41.5	27.8	207.3	199.9	8.7	8.6
БАЯН-УУЛ	210.3	164.3	57.6	45.0	25.5	22.0	204.3	202.4	8.3	7.5
БИГЭР	113.3	121.4	31.1	33.3	15.5	17.8	150.4	148.6	7.3	6.8
БУГАТ	262.5	223.8	71.9	61.3	34.0	31.3	221.1	217.1	7.7	7.2
ДАРВИ	205.1	214.6	56.2	58.8	29.5	31.2	176.8	175.3	7.0	6.9
ДЭЛГЭР	231.0	217.4	63.3	59.6	27.1	26.5	318.0	311.5	8.5	8.2
ЖАРГАЛАН	222.6	217.3	61.0	59.5	28.3	31.0	185.5	181.3	7.9	7.0
ТАЙШИР	158.2	199.2	43.3	54.6	24.0	28.0	164.4	161.0	6.6	7.1

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТЫН ХУВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО		ДУНДАЖ ОР ХОНОГ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Тонхил	265.8	236.5	72.8	64.8	39.0	32.3	224.3	221.4	6.8	7.3
Төгрөг	127.1	148.3	34.8	40.6	17.1	20.7	136.0	131.1	7.4	7.2
ХАЛИУН	148.7	84.7	40.7	23.2	17.7	11.5	244.1	238.8	8.4	7.4
ХӨХМОРЬТ	202.8	154.9	55.6	42.4	28.9	22.8	233.0	229.9	7.0	6.8
Цогт	172.9	125.2	47.4	34.3	25.4	18.6	352.1	342.3	6.8	6.7
Цээл	337.2	248.9	92.4	68.2	46.3	35.2	226.9	221.2	7.3	7.1
ЧАНДМАНЬ	184.0	286.0	50.4	78.4	30.2	44.1	231.7	228.8	6.1	6.5
ШАРГА	196.5	175.4	53.8	48.1	26.4	25.7	202.2	202.0	7.4	6.8
ЭРДЭНЭ	213.6	162.0	58.5	44.4	35.9	26.9	233.2	230.4	5.9	6.0
Баян-Өлгий	221.5	241.0	60.7	66.0	32.4	34.4	112.3	108.0	6.8	7.0
Өлгий	248.0	256.4	67.9	70.3	35.3	36.1	57.6	55.0	7.0	7.1
Алтай	221.7	243.3	60.7	66.7	36.2	38.4	242.3	240.5	6.1	6.3
Алтанцөгц	277.0	457.9	75.9	125.5	41.8	67.1	241.9	244.3	6.6	6.8
Баяннуур	166.7	207.1	45.7	56.7	27.7	32.0	217.5	218.8	6.0	6.5
Бугат	172.5	232.0	47.3	63.6	25.9	32.6	312.2	318.8	6.7	7.1
Булган	118.3	182.8	32.4	50.1	22.4	28.9	223.9	211.3	5.3	6.3
Баянт	206.8	293.3	56.7	80.3	31.5	39.3	239.4	238.9	6.6	7.5
Дэлүүн	132.5	146.7	36.3	40.2	21.5	22.3	245.1	242.6	6.2	6.6
НОГООНУУР	108.3	176.5	29.7	48.4	17.2	26.1	250.8	252.5	6.3	6.8
Сагсай	128.4	129.5	35.2	35.5	22.0	20.2	237.8	241.2	5.8	6.4
Толбо	187.4	270.3	51.3	74.1	30.6	39.7	258.1	260.6	6.1	6.8
Улаанхус	154.2	119.2	42.2	32.7	26.0	19.3	256.1	256.2	5.9	6.2
Цэнгэл	133.0	210.0	36.4	57.5	21.9	31.3	284.5	284.5	6.1	6.7
Ховд	253.3	260.3	69.4	71.3	33.8	35.1	106.6	110.2	7.5	7.4
Жаргалант	240.4	249.2	65.9	68.3	31.6	33.0	51.4	55.9	7.6	7.6
Алтай	215.2	232.7	58.9	63.8	32.7	36.3	260.8	257.5	6.6	6.4
Булган	328.7	371.8	90.0	101.9	41.1	50.2	201.7	201.7	8.0	7.4
Баянт	291.5	359.9	79.9	98.6	40.8	52.5	380.3	375.0	7.2	6.9
Дарви	316.9	240.9	86.8	66.0	48.0	36.2	275.6	272.5	6.6	6.6
Дөргөн	316.1	298.9	86.6	81.9	47.1	44.8	307.7	227.0	6.7	6.7
Дуут	209.4	306.9	57.4	84.1	31.2	39.4	237.0	228.3	6.7	7.8
Зэрэг	326.2	304.2	89.4	83.3	47.8	43.5	258.4	238.0	6.8	7.0
Манхан	262.7	215.1	72.0	58.9	40.1	31.5	286.4	283.9	6.5	6.8
Мөнххайрхан	273.0	213.5	74.8	58.5	38.5	31.6	216.6	189.4	7.1	6.7
Мөст	206.6	274.2	56.6	75.1	28.6	37.5	225.8	219.8	7.2	7.3
Мянгад	319.7	295.1	87.6	80.8	47.0	39.8	376.0	340.1	6.8	7.4
Үенч	234.3	259.8	64.2	71.2	34.3	35.8	326.3	269.8	6.8	7.3
Ховд	267.9	153.9	73.4	42.2	29.5	21.0	321.4	310.0	9.1	7.3
Цэцэг	329.6	260.7	90.3	71.4	45.8	38.8	322.6	296.0	7.2	6.7
Чандмань	434.4	337.0	119.0	92.3	56.5	46.4	236.8	273.8	7.7	7.3

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТЫН ХУВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО		ДУНДАЖ ОР ХОНОГ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ЭРДЭНЭБҮРЭН	163.9	261.4	44.9	71.6	23.6	37.9	240.1	233.0	7.0	6.9
УВС	273.5	270.1	74.9	74.0	41.0	40.1	153.0	151.6	6.7	6.7
УЛААНГОМ	280.5	275.8	76.8	75.6	42.4	41.0	96.4	97.6	6.6	6.7
БАРУУНТУРУУН	239.3	248.4	65.5	68.1	36.3	36.7	173.6	159.8	6.6	6.8
БӨХМӨРӨН	358.4	349.2	98.2	95.7	50.8	52.3	209.3	205.4	7.1	6.7
ДАВСТ	286.1	385.8	78.4	105.7	41.4	55.6	175.8	171.0	6.9	6.9
ЗАВХАН	184.4	216.3	50.5	59.3	27.2	31.9	190.3	207.4	6.8	6.8
ЗҮҮНГОВЬ	245.2	280.7	67.2	76.9	38.5	41.8	263.0	260.4	6.4	6.7
ЗҮҮНХАНГАЙ	278.7	289.5	76.4	79.3	41.5	44.0	218.1	216.9	6.7	6.6
МАЛЧИН	269.1	247.9	73.7	67.9	41.6	38.6	246.7	244.2	6.5	6.4
НАРАНБУЛАГ	221.1	136.8	60.6	37.5	31.3	20.0	398.5	395.3	7.1	6.9
ӨЛГИЙ	336.7	279.7	92.3	76.6	46.9	39.1	226.6	223.6	7.2	7.1
ӨМНӨГОВЬ	247.8	241.3	67.9	66.1	38.1	36.5	298.4	279.5	6.5	6.6
ӨНДӨРХАНГАЙ	239.0	254.0	65.5	69.6	36.1	37.8	202.2	189.2	6.6	6.7
САГИЛ	391.6	280.2	107.3	76.8	56.3	39.3	278.9	226.5	7.0	7.1
ТАРИАЛАН	212.5	164.5	58.2	45.1	31.1	24.5	372.4	370.5	6.8	6.7
ТҮРГЭН	311.7	289.8	85.4	79.4	45.4	42.9	190.0	189.0	6.9	6.8
ТЭС	227.4	249.3	62.3	68.3	34.8	35.3	259.8	255.3	6.5	7.1
ХОВД	242.4	245.8	66.4	67.3	37.3	38.4	255.1	251.3	6.5	6.4
ХЯРГАС	211.9	269.6	58.1	73.9	31.6	40.6	233.0	231.1	6.7	6.6
ЦАГААНХАЙРХАН	293.9	317.8	80.5	87.1	40.5	46.3	192.3	190.7	7.2	6.9
ХАНГАЙН БУС	232.4	234.5	63.7	64.3	34.0	34.1	134.2	131.6	6.8	6.9
ОРХОН	280.1	274.3	76.7	75.2	42.3	40.5	117.1	112.4	6.6	6.8
БАЯН-ӨНДӨР	280.8	274.6	76.9	75.2	42.4	40.6	114.5	110.2	6.6	6.8
ЖАРГАЛАНТ	216.7	257.1	59.4	70.4	31.5	37.1	346.4	279.6	6.9	6.9
ӨВӨРХАНГАЙ	186.1	209.5	51.0	57.4	26.9	29.9	111.2	111.4	6.9	7.0
АРВАЙХЭЭР	195.4	211.5	53.5	58.0	27.9	29.4	57.4	58.2	7.0	7.2
Б-БАЯН-УЛААН	150.6	170.1	41.3	46.6	21.9	23.2	192.5	184.0	6.9	7.3
БАТ-ӨЛЗИЙ	136.7	215.5	37.5	59.0	22.9	33.0	177.6	304.6	6.0	6.5
БАЯНГОЛ	208.9	271.5	57.2	74.4	24.1	31.5	186.8	240.8	8.7	8.6
БАЯН-ӨНДӨР	115.7	133.9	31.7	36.7	17.3	19.4	235.7	228.2	6.7	6.9
БОГД	148.3	160.5	40.6	44.0	24.5	25.2	238.3	230.3	6.0	6.4
БҮРД	135.3	202.2	37.1	55.4	22.0	30.2	192.3	186.2	6.1	6.7
ГУЧИН УС	199.6	194.6	54.7	53.3	28.9	29.4	152.8	149.2	6.9	6.6
ЗҮЙЛ	106.2	137.0	29.1	37.5	14.9	19.3	114.8	111.3	7.1	7.1
З-БАЯН-УЛААН	167.4	228.6	45.9	62.6	25.3	37.4	315.8	305.3	6.6	6.1
НАРИЙН ТЭЭЛ	188.0	191.6	51.5	52.5	25.8	29.9	143.1	137.6	7.3	6.4
ӨЛЗИЙТ	148.2	397.9	40.6	109.0	21.3	53.2	143.7	137.8	7.0	7.5

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТЫН ХҮВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО		ДУНДАЖ ОР ХОНОГ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
САЛТ	132.3	141.8	36.2	38.9	21.4	20.8	202.1	194.1	6.2	6.8
ТАРАГТ	133.7	147.3	36.6	40.3	21.9	21.8	236.3	212.0	6.1	6.7
ТӨРӨГ	145.7	186.0	39.9	51.0	19.9	27.0	177.8	172.0	7.3	6.9
УЯНГА	143.5	169.0	39.3	46.3	20.9	22.8	235.8	232.6	6.9	7.4
ХАЙРХАНДУЛААН	126.1	102.5	34.5	28.1	17.8	16.1	158.1	155.2	7.1	6.4
ХАРХОРИН	298.0	319.3	81.6	87.5	43.6	49.7	162.2	160.5	6.8	6.4
ХУЖИРТ	146.5	154.6	40.1	42.3	21.5	23.3	187.6	174.9	6.8	6.6
Булган	242.9	290.0	66.6	79.5	33.6	40.7	185.7	197.7	7.2	7.1
Булган	299.0	313.5	81.9	85.9	39.4	41.0	78.6	74.9	7.6	7.7
БАЯН-АЛТ	245.5	367.4	67.3	100.7	38.0	56.6	306.3	417.6	6.5	6.5
БАЯННУУР	223.0	248.8	61.1	68.2	34.5	39.3	311.3	313.6	6.5	6.3
БУГАТ	267.3	285.2	73.2	78.1	38.2	41.4	362.2	432.2	7.0	6.9
БҮРЭГХАНГАЙ	115.7	231.8	31.7	63.5	17.6	35.2	266.0	267.0	6.6	6.6
ГУРВАНБУЛАГ	293.5	256.4	80.4	70.3	37.2	35.5	297.9	360.8	7.9	7.2
ДАШИНЧИЛЭН	167.5	296.1	45.9	81.1	24.4	42.9	275.3	421.0	6.9	6.9
МОГОД	158.9	312.1	43.5	85.5	25.6	49.6	243.0	378.1	6.2	6.3
ОРХОН	167.6	243.4	45.9	66.7	24.4	35.4	337.5	417.4	6.9	6.9
РАШААНТ	132.8	294.6	36.4	80.7	23.2	50.4	291.2	395.8	5.7	5.8
САЙХАН	260.4	198.7	71.3	54.4	46.6	42.9	324.4	290.8	5.6	4.6
СЭЛЭНГЭ	167.1	345.7	45.8	94.7	22.7	51.2	303.9	473.8	7.4	6.8
ТЭШИГ	219.5	280.0	60.1	76.7	33.0	41.4	326.8	444.7	6.7	6.8
ХАНГАЛ	261.2	672.0	71.6	184.1	35.3	89.8	755.9	1111.5	7.4	7.5
ХИШИГ-ӨНДӨР	126.8	201.8	34.8	55.3	17.0	29.3	159.9	154.7	7.5	6.9
ХУТАГ-ӨНДӨР	175.1	180.4	48.0	49.4	25.6	28.0	210.1	238.0	6.8	6.4
Баянхонгор	266.2	257.3	72.9	70.5	38.1	36.6	130.2	128.9	7.0	7.0
Баянхонгор	247.0	262.3	67.7	71.9	35.8	36.8	69.4	69.7	6.9	7.1
БААЦАГААН	246.6	247.6	67.6	67.8	31.7	32.6	230.1	222.9	7.8	7.6
Баянбулаг	547.0	331.8	149.9	90.9	71.1	49.1	221.9	218.5	7.7	6.8
Баянговь	218.9	178.7	60.0	49.0	30.9	24.8	279.5	276.9	7.1	7.2
Баянлиг	186.4	155.6	51.1	42.6	24.8	21.1	238.3	234.8	7.5	7.4
Баян-Овоо	239.1	217.6	65.5	59.6	34.4	31.6	286.2	277.3	6.9	6.9
Баян-Өндөр	205.8	190.5	56.4	52.2	27.2	26.3	259.7	253.3	7.6	7.3
Баянцагаан	242.4	231.5	66.4	63.4	36.1	33.3	273.3	268.5	6.7	6.9
Богд	403.5	353.8	110.5	96.9	57.3	52.8	237.9	232.6	7.0	6.7
Бөмбөгөр	355.0	231.8	97.3	63.5	51.9	34.5	282.0	278.0	6.8	6.7
Бууцагаан	590.0	270.7	161.6	74.2	73.3	39.4	308.5	305.4	8.1	6.9
Галуут	269.0	257.9	73.7	70.7	39.6	39.6	247.5	246.4	6.8	6.5
Гурванбулаг	381.5	202.1	104.5	55.4	54.5	29.5	230.4	226.5	7.0	6.9
Жаргалант	279.4	242.8	76.5	66.5	44.0	41.1	225.8	221.0	6.4	5.9
Жинст	254.6	186.6	69.8	51.1	23.9	28.4	280.3	272.9	10.7	6.6

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТЫН ХУВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОЙДОХ ХҮНИЙ ТОО			ДУНДАЖ ОР ХОНОГ		
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ЗАГ	497.5	468.5	136.3	128.4	77.6	73.2	213.6	210.3	6.4	6.4	6.4	6.4
ӨЛЗИЙТ	268.8	256.8	73.6	70.3	37.7	37.0	325.5	321.7	7.1	7.1	6.9	6.9
ХҮРЭЭМАРАЛ	412.8	361.3	113.1	99.0	56.9	51.8	219.9	213.8	7.3	7.0	7.0	7.0
ШИНЭЖИНСТ	240.2	236.8	65.8	64.9	36.9	36.2	253.8	256.4	6.5	6.5	6.5	6.5
ЭРДЭНЭЦОГТ	180.5	156.8	49.4	43.0	26.4	22.2	295.4	290.7	6.8	6.8	7.1	7.1
АРХАНГАЙ	245.5	217.1	67.3	59.5	35.5	31.6	173.4	159.0	6.9	6.9	6.9	6.9
ЭРДЭНЭБУЛГАН	243.0	220.3	66.6	60.3	34.4	31.5	62.4	60.7	7.1	7.1	7.0	7.0
БАТЦЭНГЭЛ	194.8	245.9	53.4	67.4	29.9	35.1	420.2	311.2	6.5	6.5	7.0	7.0
БУЛГАН	323.1	210.4	88.5	57.7	51.7	30.5	403.8	314.0	6.2	6.2	6.9	6.9
ЖАРГАЛАНТ	221.8	166.7	60.8	45.7	31.2	25.2	399.9	337.0	7.1	7.1	6.6	6.6
ИХТАМИР	215.1	195.5	58.9	53.6	28.8	27.5	438.3	374.5	7.5	7.5	7.1	7.1
ӨГИЙНУУР	364.5	324.1	99.9	88.8	46.9	45.2	311.9	281.0	7.8	7.8	7.2	7.2
ӨЛЗИЙТ	320.7	382.5	87.9	104.8	43.3	55.3	311.5	305.1	7.4	7.4	6.9	6.9
ӨНДӨР-УЛААН	273.6	193.3	75.0	53.0	43.1	30.1	452.1	387.3	6.4	6.4	6.4	6.4
ТАРИАТ	203.3	170.0	55.7	46.6	34.1	27.3	239.1	207.8	6.0	6.0	6.2	6.2
ТӨВШРҮҮЛЭХ	182.8	262.8	50.1	72.0	26.7	37.4	325.5	317.1	6.9	6.9	7.0	7.0
ХАЙРХАН	176.7	189.1	48.4	51.8	27.6	30.5	336.0	303.2	6.4	6.4	6.2	6.2
ХАНГАЙ	228.3	197.6	62.6	54.1	36.7	32.8	362.8	289.9	6.2	6.2	6.0	6.0
ХАШААТ	235.0	171.3	64.4	46.9	33.7	25.6	354.6	281.7	7.0	7.0	6.7	6.7
ХОТОНТ	246.2	202.8	67.5	55.6	38.4	29.8	438.8	330.7	6.4	6.4	6.8	6.8
ЦАХИР	402.9	216.9	110.4	59.4	66.7	37.7	354.4	307.5	6.0	6.0	5.8	5.8
ЦЭНХЭР	302.2	180.7	82.8	49.5	43.8	26.7	469.4	404.2	6.9	6.9	6.8	6.8
ЦЭЦЭРЛЭГ	307.1	234.1	84.1	64.1	43.8	34.5	379.9	312.1	7.0	7.0	6.8	6.8
ЧУЛУУТ	286.9	249.7	78.6	68.4	46.3	37.7	465.9	319.7	6.2	6.2	6.6	6.6
ЭРДЭНЭМАНДАЛ	181.7	168.0	49.8	46.0	28.1	24.6	268.5	230.6	6.5	6.5	6.8	6.8
Хөвсгөл	203.9	201.1	55.9	55.1	30.3	30.0	138.2	135.9	6.7	6.7	6.7	6.7
МӨРӨН	212.3	209.3	58.2	57.4	31.1	31.0	63.4	62.8	6.8	6.8	6.7	6.7
АЛАГ-ЭРДЭНЭ	255.5	198.4	70.0	54.3	37.5	30.4	880.6	876.9	6.8	6.8	6.5	6.5
АРБУЛАГ	213.8	145.8	58.6	39.9	39.2	27.6	415.4	412.5	5.5	5.5	5.3	5.3
БАЯНЗҮРХ	185.6	183.9	50.8	50.4	36.3	32.9	271.7	270.5	5.1	5.1	5.6	5.6
БҮРЭНТӨГТОХ	218.4	269.6	59.8	73.9	33.9	41.9	549.4	547.5	6.4	6.4	6.4	6.4
ГАЛТ	157.5	170.6	43.1	46.7	22.8	25.0	251.4	238.3	6.9	6.9	6.8	6.8
ЖАРГАЛАНТ	176.9	187.8	48.5	51.5	27.2	27.3	290.3	287.3	6.5	6.5	6.9	6.9
ИХ-УУЛ	178.9	162.2	49.0	44.4	28.8	24.9	233.9	231.8	6.2	6.2	6.5	6.5
РАШААНТ	191.3	192.6	52.4	52.8	29.6	29.4	273.6	271.0	6.5	6.5	6.6	6.6
РЕНЧИЛХҮМБЭ	167.0	127.8	45.8	35.0	25.0	19.9	232.4	231.2	6.7	6.7	6.4	6.4
ТАРИАЛАН	229.5	205.7	62.9	56.4	34.0	30.6	273.5	261.0	6.8	6.8	6.7	6.7
ТОСОНЦЭНГЭЛ	346.4	216.9	94.9	59.4	44.2	27.3	497.9	443.5	7.8	7.8	7.9	7.9
ТӨМӨРБУЛАГ	96.3	264.4	26.4	72.4	16.4	40.8	368.1	365.3	5.9	5.9	6.5	6.5

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭРЖ	ОРНЫ ФОНД АШИЛАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИЛАЛТЫН ХУВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО		ДУНДАЖ ОР ХОНОГ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Түнэл	326.0	294.2	89.3	80.6	48.1	44.2	545.6	482.5	6.8	6.7
Улаан-Уул	178.4	199.8	48.9	54.7	28.0	29.2	240.9	240.1	6.4	6.8
Ханх	120.9	126.0	33.1	34.5	19.3	20.4	190.7	190.3	6.3	6.2
Цагааннуур	123.9	199.4	33.9	54.6	18.4	28.7	227.6	227.1	6.7	7.0
Цагаан-Уул	206.3	173.5	56.5	47.5	32.1	27.2	348.1	347.1	6.4	6.4
Цагаан-Үүр	264.0	191.1	72.3	52.3	35.9	27.5	207.0	205.8	7.3	7.0
Цэцэрлэг	192.8	134.7	52.8	36.9	26.5	19.3	232.0	229.4	7.3	7.0
Чандмань-Өндөр	175.6	214.7	48.1	58.8	28.7	32.3	225.9	225.6	6.1	6.7
Шинэ-Идэр	127.0	179.6	34.8	49.2	20.4	26.6	175.9	173.6	6.2	6.7
Эрдэнэбулган	122.2	153.4	33.5	42.0	19.0	23.8	242.0	239.5	6.4	6.4
Төвийн бүс	222.3	214.9	60.9	58.9	31.4	30.9	127.2	124.1	7.1	7.0
Төв	215.9	222.2	59.1	60.9	29.5	30.3	161.7	163.7	7.3	7.3
Зуунмод	267.2	252.3	73.2	69.1	34.4	32.6	67.7	65.5	7.8	7.7
Алтанбулаг	224.5	257.9	61.5	70.7	26.7	36.1	298.7	292.0	8.4	7.1
Аргалант	230.5	211.9	63.2	58.0	32.8	32.3	200.8	197.1	7.0	6.6
Архуст	154.1	172.3	42.2	47.2	20.8	27.5	166.2	161.3	7.4	6.3
Батсүмбэр	138.2	137.3	37.9	37.6	20.9	22.3	282.5	284.6	6.6	6.2
Баян	166.4	184.3	45.6	50.5	23.1	25.1	287.4	279.0	7.2	7.4
Баяндэлгэр	149.0	160.5	40.8	44.0	21.5	22.4	199.6	198.4	6.9	7.2
Баянжаргалан	157.3	158.8	43.1	43.5	29.6	21.1	204.6	226.6	5.3	7.5
Баян-Өнжүүл	171.3	156.6	46.9	42.9	23.1	23.4	218.3	234.6	7.4	6.7
Баянхангай	223.4	144.5	61.2	39.6	37.0	20.3	175.3	173.8	6.0	7.1
Баянцагаан	153.1	179.4	42.0	49.1	23.1	25.8	232.8	231.3	6.6	6.9
Баянцогт	223.1	173.0	61.1	47.4	32.1	26.8	212.5	217.6	6.9	6.5
Баянчандмана	141.6	181.3	38.8	49.7	21.6	25.6	280.0	273.3	6.6	7.1
Борнуур	203.8	165.0	55.8	45.2	30.3	28.4	275.4	270.0	6.7	5.8
Бүрэн	135.1	177.9	37.0	48.7	22.4	25.5	295.1	263.7	6.0	7.0
Дэлгэрхаан	93.4	127.0	25.6	34.8	11.8	17.4	227.2	222.6	7.9	7.3
Жаргалант	142.1	246.8	38.9	67.6	21.4	30.8	292.9	287.1	6.6	8.0
Заамар	142.6	185.2	39.1	50.7	21.0	26.3	201.3	219.5	6.8	7.1
Лун	244.6	153.7	67.0	42.1	35.2	22.5	250.7	248.0	6.9	6.8
Мөнгөнморьт	223.8	226.6	61.3	62.1	35.5	34.9	279.3	272.3	6.3	6.5
Өндөрширээт	245.5	315.0	67.3	86.3	35.8	44.4	253.6	249.0	6.9	7.1
Сүмбэр	96.0	332.0	26.3	91.0	15.1	54.6	63.6	210.3	6.4	6.1
Сэргэлэн	229.3	293.1	62.8	80.3	27.4	39.1	255.4	249.9	8.4	7.5
Угтаалцайдам	202.9	224.4	55.6	61.5	30.1	27.8	261.9	253.8	6.7	8.1
Цээл	225.4	246.4	61.8	67.5	35.2	35.2	264.0	260.4	6.4	7.0
Эрдэнэ	201.2	147.5	55.1	40.4	27.4	20.8	261.3	254.5	7.3	7.1
Эрдэнэсант	282.4	227.8	77.4	62.4	40.6	32.5	279.0	274.2	7.0	7.0
Говь-Сүмбэр	250.5	267.0	68.6	73.1	35.4	37.6	106.5	102.7	7.1	7.1

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭРЖ	ОРНЫ ФОНД АШИЛГАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТЫН ХУВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО		ДУНДАЖ ОР ХОНОГ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Сүмбэр	253.3	317.9	69.4	87.1	36.0	44.6	90.2	100.9	7.0	7.1
Баянтал	184.7	91.6	50.6	25.1	21.7	11.8	116.8	56.6	8.5	7.8
Шивээговь	268.2	140.7	73.5	38.5	39.1	21.7	269.0	149.1	6.9	6.5
Сэлэнгэ	211.6	208.0	58.0	57.0	29.1	29.4	131.9	121.7	7.3	7.1
Сүхбаатар	253.0	232.7	69.3	63.7	33.8	32.9	56.3	51.6	7.5	7.1
Алтанбулаг	205.3	216.3	56.2	59.3	27.8	30.5	363.3	309.0	7.4	7.1
Баруунбүрэн	148.9	126.5	40.8	34.7	26.1	21.9	221.9	206.3	5.7	5.8
Баянгол	282.8	186.9	77.5	51.2	44.1	27.8	407.0	349.1	6.4	6.7
Ерөө	220.3	118.1	60.4	32.4	31.6	16.2	505.0	391.4	7.0	7.3
Жавхланта	207.2	227.8	56.8	62.4	30.5	32.0	185.7	156.3	6.8	7.1
Зүүнбүрэн	117.7	152.6	32.3	41.8	17.0	21.5	199.0	210.8	6.9	7.1
Мандаг	216.6	234.9	59.4	64.3	29.9	32.3	144.9	142.7	7.2	7.3
Орхон	79.5	41.9	21.8	11.5	12.2	5.4	189.3	149.3	6.5	7.7
Орхонтуул	139.2	121.4	38.1	33.2	19.7	17.9	380.1	266.0	7.1	6.8
Сайхан	85.3	142.7	23.4	39.1	12.4	20.7	155.1	148.5	6.9	6.9
Сант	111.6	92.4	30.6	25.3	17.0	13.5	178.9	148.8	6.6	6.9
Түшиг	126.1	117.6	34.5	32.2	15.9	17.3	189.7	145.3	7.9	6.8
Хүдэр	146.8	208.3	40.2	57.1	22.6	27.6	192.8	192.2	6.5	7.5
Хушаат	68.1	108.6	18.7	29.7	10.2	15.2	206.4	147.9	6.7	7.2
Цагааннуур	164.6	217.3	45.1	59.5	26.1	32.8	258.6	264.2	6.3	6.6
Шаамар	169.9	199.4	46.6	54.6	24.8	29.3	338.0	308.3	6.9	6.8
Дорноговь	250.2	249.3	68.5	68.3	35.5	35.4	130.8	130.4	7.1	7.0
Сайншанд	258.2	242.3	70.7	66.4	36.9	34.7	78.0	79.3	7.0	7.0
Айраг	209.5	192.4	57.4	52.7	26.9	24.2	237.9	230.8	7.8	8.0
Алтанширээ	213.5	212.4	58.5	58.2	32.0	32.1	182.4	212.8	6.7	6.6
Даланжаргалан	186.9	236.5	51.2	64.8	25.0	32.7	294.9	258.0	7.5	7.2
Дэлгэрэх	235.1	269.1	64.4	73.7	29.3	35.1	241.2	242.1	8.0	7.7
Замын-Үүд	296.6	331.5	81.2	90.8	41.6	46.5	229.1	224.2	7.1	7.1
Иххэт	224.5	210.8	61.5	57.8	32.9	30.5	188.8	188.2	6.8	6.9
Мандах	200.6	248.4	54.9	68.1	26.7	34.8	171.4	169.9	7.5	7.1
Өргөн	178.3	166.5	48.8	45.6	22.1	23.8	268.0	259.8	8.1	7.0
Сайхандулаан	198.3	266.1	54.3	72.9	27.4	38.4	201.1	200.0	7.2	6.9
Улаанбадрах	195.3	195.5	53.5	53.6	25.0	25.3	188.9	184.8	7.8	7.7
Хатанбулаг	111.2	144.7	30.5	39.7	20.1	24.5	266.4	255.8	5.5	5.9
Хөвсгөл	122.9	184.6	33.7	50.6	16.6	25.9	189.6	211.5	7.4	7.1
Эрдэнэ	214.2	237.0	58.7	64.9	32.9	33.5	265.1	254.8	6.5	7.1
Дархан-Уул	261.7	248.2	71.7	68.0	37.9	36.3	124.0	123.2	6.9	6.8
Дархан	258.1	248.6	70.7	68.1	37.5	36.5	111.9	111.8	6.9	6.8
Орхон	268.8	177.5	73.6	48.6	37.2	25.7	253.7	244.7	7.2	6.9
Хонгор	309.4	257.1	84.8	70.4	44.2	36.9	422.8	407.4	7.0	7.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИГЛАЛТЫН ХУВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОГДОХ ХҮНИЙ ТОО		ДҮНДАЖ ОР ХОНОТ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ШАРЫН ГОЛ	322.8	261.1	88.4	71.5	44.1	37.3	234.3	227.3	7.3	7.0
ӨМНӨГОВЬ	165.6	149.8	45.4	41.0	24.8	23.5	97.8	97.8	6.7	6.4
ДАЛАНЗАДГАД	158.5	141.5	43.4	38.8	23.8	22.8	55.4	56.3	6.7	6.2
БАЯНДАЛАЙ	211.4	173.8	57.9	47.6	27.0	22.7	172.2	166.5	7.8	7.7
БАЯНОВОО	200.4	264.3	54.9	72.4	27.4	37.9	150.9	142.4	7.3	7.0
БЛГАН	121.1	93.3	33.2	25.6	18.7	14.1	203.8	195.9	6.5	6.6
ГУРВАНТЭС	172.6	155.2	47.3	42.5	29.1	27.3	311.7	311.4	5.9	5.7
МАНДАЛ-ОВОО	171.1	140.2	46.9	38.4	25.2	20.8	179.3	172.3	6.8	6.7
МАНЛАЙ	217.7	169.8	59.6	46.5	28.1	23.2	224.2	217.5	7.8	7.3
НОЁН	264.7	132.1	72.5	36.2	32.8	19.4	98.1	95.6	8.1	6.8
НОМГОН	127.8	144.4	35.0	39.6	19.5	22.5	225.5	213.4	6.5	6.4
СЭВРЭЙ	107.4	132.5	29.4	36.3	17.8	23.8	165.9	157.3	6.1	5.6
ХАНБОГД	202.4	156.9	55.4	43.0	31.9	26.7	228.9	236.1	6.4	5.9
ХАНХОНГОР	254.4	426.8	69.7	116.9	34.8	30.6	222.4	214.5	7.3	14.0
ХҮРМЭН	124.1	194.7	34.0	53.3	16.8	27.7	155.6	150.3	7.4	7.0
ЦОГТ-ОВОО	180.1	123.2	49.3	33.7	31.9	24.1	148.5	145.2	5.6	5.1
ЦОГТЦЭЙ	170.7	168.3	46.8	46.1	25.9	27.3	197.2	214.9	6.6	6.2
Дундговь	226.7	203.9	62.1	55.9	30.2	28.1	135.0	126.8	7.5	7.3
САЙЦАГААН	261.4	228.5	71.6	62.6	33.6	30.5	74.1	69.8	7.8	7.5
АДААЦАГ	221.5	137.5	60.7	37.7	31.3	20.2	230.8	242.7	7.1	6.8
БАЯНЖАРГАЛАН	176.1	194.2	48.3	53.2	28.9	30.0	163.3	211.3	6.1	6.5
ГОВЬ-УГТАЛ	57.4	136.9	15.7	37.5	8.4	20.5	114.1	142.6	6.8	6.7
ГУРВАНСАЙХАН	84.1	100.6	23.1	27.6	12.4	15.3	305.2	259.5	6.8	6.6
ДЭЛГЭРХАНГАЙ	232.5	194.2	63.7	53.2	34.1	32.1	281.7	243.6	6.8	6.1
ДЭЛГЭРЦОГТ	240.0	213.0	65.8	58.4	38.0	31.6	231.0	256.0	6.3	6.7
ДЭРЭН	193.4	135.1	53.0	37.0	28.4	19.1	267.6	234.7	6.8	7.1
ЛУУС	246.4	204.3	67.5	56.0	33.7	29.1	271.2	263.1	7.3	7.0
ӨЛЗИЙТ	119.1	128.3	32.6	35.2	15.6	16.3	258.7	248.9	7.7	7.9
ӨНДӨРШИЛ	267.6	271.1	73.3	74.3	42.3	40.4	204.7	203.4	6.3	6.7
САЙХАН ОВОО	98.1	95.0	26.9	26.0	12.1	13.8	269.0	261.0	8.1	6.9
ХҮЛД	206.6	79.2	56.6	21.7	29.1	12.0	293.1	224.3	7.1	6.6
ЦАГААНДЭЛГЭР	206.2	226.4	56.5	62.0	32.0	35.6	168.6	197.5	6.4	6.4
ЭРДЭНЭДАЛАЙ	113.8	168.8	31.2	46.2	15.8	24.8	310.6	260.5	7.2	6.8
Зүүн бүс	248.5	246.8	68.1	67.6	33.2	33.7	136.1	133.9	7.5	7.3
Дорнод	243.2	239.6	66.6	65.6	34.2	35.0	147.4	144.8	7.1	6.9
Хэрлэн	248.6	246.7	68.1	67.6	34.6	35.9	105.4	107.2	7.2	6.9
Баяндун	218.8	248.5	59.9	68.1	30.2	35.0	265.5	259.9	7.3	7.1
Баянтүмэн	311.7	210.7	85.4	57.7	43.3	30.1	413.4	269.2	7.2	7.0
Баян-Уул	191.5	176.9	52.5	48.5	26.9	24.9	320.7	239.1	7.1	7.1
Блган	247.2	130.0	67.7	35.6	35.0	19.2	353.8	214.5	7.1	6.8
Гурванзагал	285.5	232.1	78.2	63.6	45.2	39.3	259.3	192.4	6.3	5.9
Дашалбар	297.6	359.1	81.5	98.4	43.2	53.3	301.4	303.3	6.9	6.7
Матад	213.9	222.6	58.6	61.0	32.1	30.7	350.4	349.7	6.7	7.3

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	ОРНЫ ФОНД АШИЛГАЛТ		ОРНЫ ФОНД АШИЛЛАЛТЫН ХУВЬ		ОРНЫ ЭРГЭЛТ		ЭМНЭЛГИЙН НЭГ ОРОНД НОДДОХ ХҮНИЙ ТОО		ДҮНДАЖ ОР ХОНОГ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
СЭРГЭЛЭН	161.8	96.9	44.3	26.5	23.9	14.3	258.3	255.2	6.8	6.8
ХАЛХГОЛ	197.8	216.8	54.2	59.4	29.5	31.5	272.0	285.0	6.7	6.9
ХӨЛӨНӨВҮЙР	187.4	194.1	51.4	53.2	27.6	27.7	216.6	215.4	6.8	7.0
ЦАГААН-ОВОО	213.5	198.9	58.5	54.5	35.0	33.1	354.1	298.8	6.1	6.0
ЧОЙБАЛСАН	215.3	195.3	59.0	53.5	32.3	28.3	339.7	330.8	6.7	6.9
ЧУЛУУНХОРООТ	223.1	329.1	61.1	90.2	31.1	47.5	189.8	190.9	7.2	6.9
СУХБААТАР	233.2	244.9	63.9	67.1	29.3	31.5	124.8	124.4	8.0	7.8
БАРУУН-УРТ	254.8	273.9	69.8	75.0	30.8	34.4	69.8	69.0	8.3	8.0
АСГАТ	328.3	258.3	89.9	70.8	48.2	36.6	196.9	194.7	6.8	7.1
БАЯНДЭЛЭГР	211.4	241.4	57.9	66.1	28.1	34.6	283.4	280.3	7.5	7.0
ДАРЬАНГА	164.7	235.5	45.1	64.5	25.1	31.9	161.0	201.5	6.6	7.4
МӨНХХААН	215.0	185.4	58.9	50.8	27.0	22.0	238.0	237.5	8.0	8.4
НАРАН	210.3	95.1	57.6	26.1	31.2	13.2	168.2	167.4	6.7	7.2
ОНГОН	140.5	104.0	38.5	28.5	20.6	14.9	158.2	154.8	6.8	7.0
СУХБААТАР	236.1	271.9	64.7	74.5	31.3	39.3	240.7	244.2	7.5	6.9
ТҮВШИНШИРЭЭ	144.6	146.8	39.6	40.2	18.1	17.0	229.5	229.7	8.0	8.6
ТҮМЭНЦОГТ	215.9	224.0	59.2	61.4	31.6	33.5	211.4	207.8	6.8	6.7
УУЛБАЯН	103.9	132.4	28.5	36.3	15.7	19.3	160.6	202.4	6.6	6.9
ХАЛЗАН	204.6	227.4	56.1	62.3	24.6	25.9	178.7	173.2	8.3	8.8
ЭРДЭНЭЦАГААН	265.9	186.1	72.9	51.0	33.8	28.6	464.6	467.9	7.9	6.5
ХЭНГИЙ	267.4	255.3	73.3	70.0	35.8	34.3	135.3	131.7	7.5	7.4
ХЭРЛЭН	258.5	245.1	70.8	67.2	33.6	31.7	62.9	61.0	7.7	7.7
БАТНОРОВ	306.2	342.7	83.9	93.9	46.0	51.4	637.4	633.7	6.7	6.7
БАТШИРЭЭТ	391.5	244.3	107.3	66.9	50.8	34.8	298.9	293.4	7.7	7.0
БАЯНАДРАГА	317.1	226.0	86.9	61.9	43.1	33.3	319.8	323.4	7.4	6.8
БАЯНМӨНХ	231.0	275.4	63.3	75.4	33.8	40.0	222.7	221.3	6.8	6.9
БАЯН ОВОО	217.5	248.1	59.6	68.0	31.6	35.8	251.8	250.0	6.9	6.9
БАЯНХУТАГ	279.1	401.1	76.5	109.9	33.4	54.8	313.5	308.3	8.4	7.3
БИНДЭР	222.6	257.4	61.0	70.5	32.2	37.2	244.6	245.6	6.9	6.9
ГАЛШИР	320.9	285.3	87.9	78.2	45.4	36.3	280.3	277.1	7.1	7.9
ДАДАЛ	419.4	261.1	114.9	71.5	55.5	38.9	399.8	394.6	7.6	6.7
ДАРХАН	247.9	241.9	67.9	66.3	37.0	34.9	301.4	301.8	6.7	6.9
ДЭЛГЭРХААН	297.5	250.3	81.5	68.6	44.9	36.8	312.3	307.8	6.6	6.8
ЖАРГАЛТХААН	304.9	242.9	83.5	66.5	44.3	36.9	284.3	278.3	6.9	6.6
МӨРӨН	168.5	181.0	46.2	49.6	25.3	26.1	243.6	238.8	6.7	6.9
НОРОВЛИН	250.5	371.5	68.6	101.8	37.4	52.9	355.3	362.9	6.7	7.0
ӨМНӨДЭЛГЭР	238.9	264.5	65.4	72.5	35.0	40.3	348.8	345.1	6.8	6.6
ЦЭНХЭРМАНДАЛ	152.4	222.6	41.7	61.0	22.3	32.5	269.1	262.9	6.8	6.9
БОР-ӨНДӨР	327.4	291.8	89.7	79.9	44.6	41.2	159.3	158.1	7.3	7.1
УЛААНБААТАР	232.8	251.9	63.8	69.0	35.2	37.8	98.9	104.6	6.6	6.7

ЖИРЭМСНИЙ ХЯНАЛТ, БҮС, АЙМАГ, СУМААР, 2022, 2023 ОН

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь			Мэргэжлийн эмч эх барьсан төрөлтийн эзлэх хувь			Зургаа ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан хувь		
	2022	2023	2022	2022	2023	2022	2022	2023	
Улсын дүн	91.6	92.2	99.9	99.9	99.9	77.7	80.5		
Баруун бүс	90.9	94.0	99.9	100.0	100.0	84.3	77.7		
Завхан	89.2	93.1	100.0	99.9	88.3	85.8			
Улиастай	84.2	90.2	100.0	99.9	88.7	87.0			
Алдархаан	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0			
Асгат	84.6	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0			
Баянтэс	97.4	91.7	100.0	100.0	75.0	100.0			
Баянхайрхан	95.7	87.5	100.0	100.0	100.0	100.0			
Дөрвөлжин	100.0	95.7	100.0	0.0	50.0	0.0			
Завханмандал	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0			
Идэр	66.7	88.9	100.0	100.0	100.0	100.0			
Их Уул	96.0	93.8	100.0	100.0	100.0	95.2			
Нөмрөг	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	66.7			
Отгон	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0			
Сантмаргац	96.4	88.9	100.0	100.0	100.0	100.0			
Сонгино	92.0	94.4	100.0	100.0	100.0	50.0			
Тосонцэнгэл	71.6	0.0	100.0	100.0	86.6	83.3			
Түдэвтэй	100.0	96.3	100.0	100.0	94.4	100.0			
Тэлмэн	100.0	97.7	100.0	100.0	100.0	100.0			
Тэс	100.0	100.0	100.0	100.0	75.0	100.0			
Ургамал	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0			
Цагаанхайрхан	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0			
Цагаанчулуут	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0			
Цэцэн-Уул	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0			
Шилүүстэй	82.4	83.3	100.0	0.0	0.0	0.0			
Эрдэнэхайрхан	78.6	93.3	0.0	100.0	0.0	0.0			
Яруу	93.3	100.0	100.0	100.0	66.7	50.0			
Товь-Алтай	89.3	94.0	99.4	99.8	66.2	80.0			
Есөнбулаг	88.1	93.6	99.6	99.9	65.7	79.9			
Алтай	100.0	97.2	100.0	100.0	100.0	100.0			
Баян-Уул	95.7	94.3	100.0	100.0	100.0	100.0			
Бигэр	95.2	92.6	100.0	100.0	100.0	100.0			
Бугат	76.1	85.2	100.0	100.0	100.0	100.0			
Дарви	68.8	95.0	100.0	100.0	100.0	100.0			
Дэлгэр	86.2	95.8	50.0	100.0	50.0	100.0			
Жаргалан	92.6	93.8	100.0	100.0	33.3	0.0			
Тайшир	90.0	84.6	0.0	0.0	0.0	0.0			

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь		МЭРГЭЖЛИЙН ЭМЧ ЭХ БАРЬСАН ТӨРӨЛТИЙН ЭЭЛЭХ ХУВЬ		ЗУРГАА БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ УДАА ХЯНАЛТАД ХАМРАГДСАН ХУВЬ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Тонхил	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Төгрөг	96.4	87.0	100.0	100.0	75.0	100.0
Халиун	90.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Хөхмөрөт	93.3	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цогт	78.8	95.2	83.3	66.7	16.7	0.0
Цээл	91.4	97.3	100.0	100.0	66.7	100.0
Чандмань	90.3	90.9	100.0	100.0	66.7	71.4
Шарга	92.9	87.5	100.0	0.0	100.0	0.0
Эрдэнэ	92.5	100.0	100.0	100.0	100.0	50.0
Баян-Өлгий	89.1	93.1	100.0	100.0	91.3	72.0
Өлгий	92.3	96.3	100.0	100.0	91.9	68.7
Алтай	92.8	100.0	100.0	100.0	90.9	77.8
Алтанцөгц	89.6	92.9	100.0	100.0	100.0	100.0
Баяннуур	92.3	87.5	100.0	100.0	72.7	90.9
Бутат	90.7	87.5	100.0	0.0	0.0	0.0
Булган	85.2	89.9	100.0	100.0	65.4	91.0
Буянт	75.0	83.1	100.0	100.0	0.0	50.0
Дэлүүн	93.8	96.7	100.0	100.0	96.0	98.2
Ногооннуур	70.9	95.8	100.0	100.0	94.1	95.5
Сагсай	81.1	82.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Толбо	89.1	91.5	100.0	100.0	100.0	100.0
Улаанхус	90.8	92.9	100.0	100.0	97.9	100.0
Цэнгэл	85.8	86.3	100.0	100.0	73.8	84.0
Хөвд	90.8	93.3	99.9	100.0	94.3	93.2
Жаргалант	93.0	94.4	100.0	100.0	94.8	93.5
Алтай	93.4	89.7	66.7	100.0	100.0	0.0
Булган	77.8	86.2	100.0	100.0	91.3	91.1
Буянт	86.0	89.3	100.0	100.0	100.0	33.3
Дарви	87.3	89.4	100.0	100.0	70.0	86.7
Дөргөн	100.0	93.0	100.0	100.0	0.0	100.0
Дуут	94.9	93.9	100.0	0.0	100.0	0.0
Зэрэг	85.7	97.0	100.0	100.0	100.0	91.3
Манхан	97.1	97.8	100.0	100.0	100.0	90.5
Мөнххайрхан	82.9	95.8	100.0	100.0	100.0	100.0
Мөст	90.9	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Мянгад	98.4	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Уенч	75.4	76.1	100.0	100.0	100.0	100.0
Ховд	94.7	90.2	100.0	0.0	0.0	0.0
Цэцэг	84.9	97.1	100.0	100.0	100.0	100.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь		МЭРГЭЖЛИЙН ЭМЧ ЭХ БАРЬСАН ТӨРӨЛТИЙН ЭЗЛЭХ ХУВЬ		ЗУРГАА БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ УДАА ХЯНАЛТАД ХАМИРАГДСАН ХУВЬ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ЧАНДМАНЬ	97.8	94.9	100.0	100.0	100.0	100.0
ЭРДЭНЭВҮРЭН	84.4	95.7	100.0	0.0	100.0	0.0
Увс	96.1	96.6	99.8	100.0	70.5	63.4
УЛААНГОМ	96.9	96.8	99.9	100.0	68.4	60.4
БАРУУНТУРУУН	98.2	97.1	100.0	100.0	100.0	100.0
Бөхмөрөн	97.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Давст	85.3	100.0	100.0	100.0	80.0	0.0
Завхан	97.6	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0
Зүүнговь	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Зүүнхангай	100.0	94.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Малчин	98.1	90.5	100.0	100.0	40.0	62.5
НАРАНБУЛАГ	96.1	96.6	100.0	100.0	0.0	83.3
Өлгий	94.3	95.5	100.0	100.0	70.0	100.0
Өмнөговь	90.6	93.0	100.0	100.0	82.8	87.1
Өндөрхангай	100.0	100.0	100.0	100.0	96.3	100.0
Сагил	92.3	88.4	100.0	100.0	100.0	66.7
Тариалан	93.8	93.5	100.0	100.0	87.5	100.0
Түргэн	83.9	93.8	50.0	0.0	50.0	0.0
Тэс	97.4	100.0	100.0	100.0	100.0	95.0
Ховд	98.0	100.0	100.0	100.0	50.0	100.0
Хяргас	93.2	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Цагаанхайрхан	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ХАНГАЙН БҮС	92.1	93.3	99.9	99.9	71.6	74.5
Орхон	96.4	98.5	99.8	99.8	56.0	61.2
Баян-Өндөр	96.4	98.6	99.8	99.8	56.0	61.2
Жаргалант	100.0	93.9	0.0	100.0	0.0	66.7
Өвөрхангай	93.5	93.0	100.0	99.9	73.1	72.5
Арвайхээр	95.0	93.3	100.0	100.0	67.7	67.8
Б-Баян-Улаан	76.7	97.4	100.0	66.7	66.7	66.7
Бат-Өлзий	93.8	94.8	100.0	100.0	97.8	87.0
Баянгол	94.1	92.9	100.0	100.0	100.0	100.0
Баян-Өндөр	94.6	97.7	100.0	100.0	100.0	66.7
Богд	93.6	94.7	100.0	100.0	100.0	100.0
Бүрд	91.2	94.1	100.0	100.0	90.0	100.0
Гучин ус	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Зүйл	92.3	88.6	100.0	100.0	100.0	100.0
З-Баян-Улаан	76.5	85.2	100.0	100.0	0.0	40.0
НАРИЙН ТЭЭЛ	98.4	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Өлзийт	86.4	94.1	100.0	0.0	100.0	0.0
Сант	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Тарагт	90.7	60.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь		Мэргэжлийн эмч эх барьсан төрөлтийн эзлэх хувь		Зургаа ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан хувь	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Төгрөг	96.8	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Уянга	97.9	95.9	100.0	100.0	100.0	100.0
Хайрхандулаан	93.8	94.7	100.0	100.0	100.0	100.0
Хархорин	91.3	92.7	100.0	100.0	91.6	92.8
Хужирт	83.7	79.8	100.0	100.0	100.0	85.7
Булган	92.1	95.1	99.7	100.0	76.1	78.9
Булган	88.9	96.4	99.6	100.0	73.0	76.5
Баян-Агт	100.0	97.2	100.0	100.0	91.7	100.0
Баяннуур	84.6	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Бугат	88.9	92.9	0.0	0.0	0.0	0.0
Бүрэгхангай	89.8	89.7	100.0	100.0	100.0	100.0
Гурванбулаг	96.0	96.6	100.0	100.0	80.0	100.0
Дашинчилэн	87.2	91.9	100.0	100.0	0.0	50.0
Могод	86.2	78.1	100.0	100.0	100.0	100.0
Орхон	100.0	85.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Рашаант	95.7	93.9	100.0	100.0	92.9	87.5
Сайхан	97.5	100.0	100.0	100.0	80.0	100.0
Сэлэнгэ	97.4	92.3	100.0	100.0	50.0	50.0
Тэшиг	92.9	94.2	100.0	100.0	100.0	100.0
Хангал	87.5	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хишиг-Өндөр	97.1	100.0	100.0	100.0	100.0	75.0
Хутаг-Өндөр	94.0	100.0	100.0	100.0	93.3	91.4
Баянхонгор	91.4	92.0	99.9	99.9	86.9	93.1
Баянхонгор	90.4	93.1	99.9	99.9	87.1	92.9
Баацагаан	97.6	95.6	100.0	100.0	80.0	92.9
Баянбулаг	92.9	96.0	100.0	100.0	66.7	100.0
Баянговь	97.3	97.9	100.0	100.0	100.0	100.0
Баянлиг	93.7	86.3	100.0	100.0	100.0	87.5
Баян-Овоо	95.7	92.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Баян-Өндөр	91.4	87.2	100.0	100.0	33.3	100.0
Баянцагаан	88.5	89.6	100.0	100.0	100.0	100.0
Богд	94.6	93.9	100.0	100.0	87.5	100.0
Бөмбөгөр	94.3	91.2	100.0	100.0	75.0	100.0
Бууцагаан	88.1	85.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Галуут	91.5	92.5	100.0	100.0	100.0	100.0
Гурванбулаг	95.2	93.5	100.0	100.0	100.0	100.0
Жаргалант	100.0	94.1	100.0	100.0	0.0	0.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь		МЭРГЭЖЛИЙН ЭМЧ ЭХ БАРЬСАН ТӨРӨЛТИЙН ЭЗЛЭХ ХУВЬ		ЗУРГАА БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ УДАА ХЯНАЛТАД ХАМИРАГДСАН ХУВЬ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Жинст	92.5	93.1	100.0	0.0	0.0	0.0
Заг	85.0	75.0	100.0	100.0	50.0	100.0
Өлзийт	97.8	93.9	0.0	0.0	0.0	0.0
Хүрээмарал	95.7	94.1	100.0	100.0	100.0	100.0
Шинэжинст	75.0	88.9	100.0	100.0	0.0	100.0
Эрдэнэцогт	90.3	88.7	100.0	0.0	50.0	0.0
АРХАНГАЙ	90.3	88.5	99.9	99.8	75.9	79.6
Эрдэнэбулган	92.1	86.4	100.0	99.8	72.6	77.8
Батцэнгэл	88.6	93.8	100.0	100.0	100.0	50.0
Булган	92.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Жаргалант	89.2	82.8	66.7	100.0	0.0	100.0
Ихтамир	84.7	83.1	100.0	80.0	0.0	40.0
Өгийнуур	91.1	87.2	100.0	100.0	100.0	100.0
Өлзийт	94.5	93.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Өндөр-Улаан	93.9	94.5	100.0	100.0	100.0	100.0
Тариат	96.3	94.6	100.0	100.0	87.7	95.9
Төвшрүүлэх	83.9	95.8	100.0	100.0	100.0	100.0
Хайрхан	94.6	96.2	100.0	100.0	100.0	87.5
Хангай	88.2	91.1	100.0	100.0	100.0	100.0
Хашаат	85.7	81.8	0.0	100.0	0.0	100.0
Хотонт	84.3	85.7	100.0	100.0	75.0	75.0
Цахир	80.5	84.4	100.0	100.0	100.0	83.3
Цэнхэр	77.5	67.3	100.0	100.0	100.0	100.0
Цэцэрлэг	93.2	91.4	100.0	100.0	50.0	40.0
Чулуут	97.3	96.2	100.0	100.0	100.0	100.0
Эрдэнэмандал	88.6	94.8	100.0	100.0	97.8	100.0
Хөвсгөл	89.5	92.8	99.8	99.9	71.1	72.1
Мөрөн	87.3	92.4	99.8	99.9	68.0	69.2
Алаг-Эрдэнэ	90.0	97.8	100.0	100.0	100.0	71.4
Арбулаг	86.5	94.6	100.0	100.0	100.0	80.0
Баянзүрх	84.5	90.7	100.0	100.0	100.0	100.0
Бүрэнтогтох	79.4	85.4	100.0	100.0	50.0	100.0
Галт	90.2	95.9	100.0	100.0	91.3	93.8
Жаргалант	91.8	93.0	100.0	100.0	83.3	100.0
Их-Уул	92.6	97.7	100.0	100.0	96.6	100.0
Рашаант	95.1	92.9	100.0	100.0	100.0	100.0
Ренчинлхүмбэ	89.9	86.0	100.0	100.0	100.0	92.9
Тарималан	90.7	95.5	100.0	100.0	96.2	100.0
Тосонцэнгэл	90.5	90.7	100.0	100.0	94.4	90.5
Төмөрбулаг	91.4	90.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Түнэл	96.8	98.1	100.0	100.0	100.0	91.7

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь		Мэргэжлийн эмч эх барьсан төрөлтийн эзлэх хувь		Зургаа ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан хувь	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Улаан-Уул	90.5	97.0	100.0	100.0	78.6	100.0
Ханх	97.9	97.6	100.0	100.0	100.0	94.7
Цагааннуур	94.3	79.3	0.0	100.0	0.0	100.0
Цагаан-Уул	88.1	92.6	100.0	100.0	93.3	100.0
Цагаан-Үүр	98.0	97.7	100.0	100.0	100.0	100.0
Цэцэрлэг	91.4	93.3	100.0	100.0	83.3	90.0
Чандмань-Өндөр	94.5	92.3	100.0	100.0	100.0	83.3
Шинэ-Идэр	89.5	97.5	100.0	100.0	0.0	100.0
Эрдэнэбулган	91.8	91.5	100.0	100.0	100.0	66.7
Төвийн бүс	91.6	92.1	99.8	100.0	82.2	87.3
Төв	92.9	92.6	99.7	100.0	67.9	91.3
Зуунмод	86.4	92.2	99.9	100.0	65.5	91.8
Литанбулаг	96.9	82.9	100.0	100.0	100.0	100.0
Аргалант	76.5	100.0	100.0	100.0	50.0	100.0
Архуст	97.2	100.0	100.0	100.0	50.0	100.0
Батсүмбэр	93.6	96.6	100.0	100.0	94.4	88.7
Баян	80.0	81.8	100.0	100.0	0.0	100.0
Баяндэлгэр	94.7	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Баянжаргалан	100.0	95.2	100.0	100.0	100.0	100.0
Баян-Өнжүүл	92.9	87.0	100.0	0.0	100.0	0.0
Баянхангай	95.8	91.7	100.0	100.0	50.0	100.0
Баянцагаан	91.7	93.3	0.0	100.0	0.0	100.0
Баянцогт	100.0	83.3	100.0	100.0	100.0	100.0
Баянчандмана	94.7	88.9	100.0	100.0	25.0	50.0
Борнуур	98.2	83.9	100.0	100.0	100.0	100.0
Бүрэн	96.0	96.8	100.0	100.0	100.0	75.0
Дэлгэрхаан	100.0	87.5	100.0	100.0	100.0	100.0
Жаргалант	91.8	85.5	100.0	100.0	0.0	50.0
Заамар	98.9	98.8	100.0	100.0	100.0	100.0
Лүн	97.4	89.2	100.0	100.0	66.7	85.7
Мөнгөнморьт	100.0	96.4	0.0	100.0	0.0	50.0
Өндөрширээт	95.8	96.3	100.0	100.0	100.0	75.0
Сүмбэр	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Сэргэлэн	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Угтаалцайдам	100.0	93.8	100.0	100.0	100.0	66.7
Цээл	87.5	97.7	100.0	0.0	100.0	0.0
Эрдэнэ	87.7	89.1	100.0	0.0	0.0	0.0
Эрдэнэсант	100.0	98.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь			Мэргэжлийн эмч эх барьсан төрөлтийн эзлэх хувь			Зургаа ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан хувь		
	2022	2023	2023	2022	2023	2023	2022	2023	2023
Говь-Сүмбэр	90.0	92.8	100.0	100.0	100.0	100.0	87.1	90.0	90.0
Сүмбэр	91.2	94.4	100.0	100.0	100.0	100.0	87.1	90.0	90.0
Баянтал	93.8	92.3	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0
Шивээговь	85.1	86.8	100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
Сэлэнгэ	88.8	89.9	99.9	99.9	99.9	99.9	83.9	87.9	87.9
Сүхбаатар	87.3	88.7	99.9	99.9	100.0	100.0	79.1	87.1	87.1
Алтанбулаг	87.9	94.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баруунбүрэн	90.4	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Баянгол	85.7	77.4	100.0	100.0	0.0	0.0	50.0	0.0	0.0
Ерөө	94.0	94.9	100.0	100.0	100.0	100.0	66.7	9.1	9.1
Жавхлалт	96.4	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Зүүнбүрэн	78.4	91.7	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0
Мандаг	0.0	0.0	100.0	100.0	99.8	99.8	90.8	92.8	92.8
Орхон	96.7	93.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Орхонтул	100.0	82.4	100.0	100.0	100.0	100.0	50.0	50.0	50.0
Сайхан	91.6	90.0	100.0	100.0	100.0	100.0	81.7	74.5	74.5
Сант	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Түшиг	91.7	93.8	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	50.0	50.0
Хүдэр	95.4	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	81.8	100.0	100.0
Хушаат	96.0	88.9	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Цагааннуур	89.5	90.7	100.0	100.0	100.0	100.0	33.3	80.0	80.0
Шаамар	77.8	87.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0
Дорноговь	91.2	91.0	99.8	99.8	99.9	99.9	85.7	85.8	85.8
Сайншанд	94.0	93.0	99.8	99.8	100.0	100.0	85.3	85.6	85.6
Айраг	96.4	91.3	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0
Алтанширээ	86.7	88.9	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0
Даланжаргалан	96.9	97.1	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	50.0	50.0
Дэлгэрэх	91.9	95.2	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0
Замын-Үүд	83.4	84.7	100.0	100.0	100.0	100.0	87.8	92.3	92.3
Иххэт	96.3	85.0	0.0	0.0	50.0	50.0	0.0	0.0	0.0
Мандах	96.0	93.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Өргөн	83.3	90.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Сайхандулаан	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Улаанбадрах	100.0	94.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хатанбулаг	83.3	87.5	100.0	100.0	0.0	0.0	66.7	0.0	0.0
Хөвсгөл	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Эрдэнэ	91.2	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
Дархан-Уул	94.8	96.7	99.6	99.6	100.0	100.0	75.6	77.9	77.9
Дархан	95.2	96.8	99.6	99.6	100.0	100.0	75.6	77.9	77.9
Орхон	94.6	93.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Хонгор	96.2	95.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Шарын гол	84.0	96.8	100.0	100.0	100.0	100.0	66.7	100.0	100.0

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь			МЭРГЭЖЛИЙН ЭМЧ ЭХ БАРЬСАН ТӨРӨЛТИЙН ЭВЛЭХ ХУВЬ			Зургаа ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан хувь		
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2023
Өмнөговь	89.8	89.9	100.0	99.9	93.2	96.1	93.2	96.1	96.1
Даланзадгад	85.8	89.4	100.0	100.0	94.0	97.4	94.0	97.4	97.4
Баяндалай	93.8	85.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Баянновоо	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0
Булган	88.2	76.0	100.0	100.0	100.0	75.0	100.0	75.0	75.0
Гурвантэс	91.2	89.2	100.0	100.0	80.0	93.3	80.0	93.3	93.3
Мандал-Овоо	94.7	90.9	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0	100.0
Манлай	100.0	91.9	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0
Ноён	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Номгон	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Сэврэй	97.6	97.1	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Ханбогд	93.4	96.3	100.0	100.0	88.5	98.6	88.5	98.6	98.6
Ханхонгор	86.7	83.3	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0	100.0
Хурмэн	100.0	96.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цогт-Овоо	94.7	76.2	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Цогтцэций	91.1	85.2	100.0	99.2	79.5	85.8	79.5	85.8	85.8
Дундговь	93.6	91.3	99.7	100.0	85.7	92.2	85.7	92.2	92.2
Сайнцагаан	93.8	90.3	99.7	100.0	85.9	93.0	85.9	93.0	93.0
Адаацаг	97.2	96.4	100.0	100.0	33.3	100.0	33.3	100.0	100.0
Баянжаргалан	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Говь-Угтаал	100.0	83.3	100.0	100.0	33.3	25.0	33.3	25.0	25.0
Гурвансайхан	96.0	100.0	100.0	0.0	66.7	0.0	66.7	0.0	0.0
Дэлгэрхангай	86.5	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Дэлгэрцогт	92.9	82.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дэрэн	85.7	87.5	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0
Луус	95.0	90.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Өлзийт	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Өндөршил	100.0	100.0	100.0	100.0	83.3	100.0	83.3	100.0	100.0
Сайхан овоо	100.0	81.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0
Хулд	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Цагаандэлгэр	66.7	60.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Эрдэнэдалай	92.3	90.6	100.0	100.0	66.7	100.0	66.7	100.0	100.0
Зүүн бүс	90.8	92.2	99.9	99.9	80.0	85.2	80.0	85.2	85.2
Дорнод	93.2	94.1	99.9	99.9	76.8	84.2	76.8	84.2	84.2
Хэрлэн	92.3	93.3	99.9	99.9	76.5	84.2	76.5	84.2	84.2
Баяндун	93.9	97.9	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баянтүмэн	93.9	96.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Баян-Уул	98.8	98.2	100.0	100.0	62.5	80.0	62.5	80.0	80.0
Булган	95.7	93.3	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0	100.0
Гурванзагал	88.5	86.7	100.0	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0
Дашбалбар	100.0	100.0	100.0	100.0	94.7	88.9	94.7	88.9	88.9

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Жирэмсний эрт хяналтын хувь		МЭРГЭЖЛИЙН ЭМЧ ЭХ БАРЬСАН ТӨРӨЛТИЙН ЭЗЛЭХ ХУВЬ		ЗУРГАА БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ УДАА ХЯНАЛТАД ХАМРАГДСАН ХУВЬ	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
МАТАД	90.0	80.0	100.0	100.0	85.7	75.0
СЭРГЭЛЭН	78.6	90.3	0.0	100.0	0.0	0.0
ХАЛХГОЛ	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0
ХӨЛӨНБҮЙР	100.0	97.1	100.0	100.0	100.0	100.0
ЦАГААН-ОВОО	93.2	91.7	100.0	100.0	100.0	0.0
ЧОЙБАЛСАН	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0
ЧЛУУНХОРООТ	85.7	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
СУХБААТАР	88.5	88.4	99.9	99.9	94.8	97.0
БАНГАГА-УРТ	85.0	87.7	100.0	100.0	95.3	97.8
АСГАТ	96.1	90.7	0.0	0.0	0.0	0.0
БАЯНДЭЛГЭР	90.4	91.6	100.0	100.0	33.3	100.0
ДАРЬГАНГА	89.8	87.7	0.0	100.0	0.0	0.0
МӨНХХААН	93.1	95.7	100.0	100.0	100.0	100.0
НАРАН	85.3	96.2	0.0	0.0	0.0	0.0
ОНГОН	92.9	89.2	100.0	100.0	85.7	33.3
СУХБААТАР	82.6	78.5	100.0	100.0	80.0	83.3
ТҮВШИНШИРЭЭ	90.7	87.3	100.0	100.0	66.7	100.0
ТҮМЭНЦОГТ	90.7	92.1	50.0	0.0	50.0	0.0
УУЛБЯАН	82.9	90.5	0.0	100.0	0.0	100.0
ХАЛЗАН	96.7	93.5	100.0	100.0	100.0	0.0
ЭРДЭНЭЦАГААН	92.4	85.7	100.0	100.0	93.1	83.3
ХЭНТИЙ	90.3	93.2	99.9	99.9	71.2	75.1
Хэрлэн	86.7	91.7	99.9	99.9	68.7	70.7
БАТНОРОВ	100.0	100.0	100.0	100.0	88.9	100.0
БАТШИРЭЭТ	94.3	88.5	100.0	100.0	75.0	100.0
БАЯНАДРАГА	96.4	94.1	100.0	100.0	100.0	100.0
БАЯМНӨХ	100.0	95.7	100.0	100.0	100.0	100.0
БАЯН ОВОО	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
БАЯНХУТАГ	80.8	38.5	0.0	0.0	0.0	0.0
БИНДЭР	95.5	93.7	100.0	100.0	90.5	100.0
ГАЛШИР	97.0	95.7	100.0	100.0	100.0	0.0
ДАДАЛ	100.0	90.7	100.0	100.0	100.0	100.0
ДАРХАН	87.9	93.9	0.0	100.0	0.0	100.0
ДЭЛГЭРХААН	96.4	93.3	100.0	100.0	100.0	100.0
ЖАРГАЛХААН	96.2	96.6	100.0	100.0	100.0	100.0
МӨРӨН	92.9	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
НОРОВЛИН	91.8	96.7	100.0	100.0	100.0	100.0
ӨМНӨДЭЛГЭР	95.7	97.1	100.0	100.0	95.2	93.9
ЦЭНХЭРМАНДАЛ	100.0	83.3	0.0	100.0	0.0	100.0
БОР-ӨНДӨР	83.8	96.7	100.0	100.0	84.0	94.7
УЛААНБААТАР	91.7	91.6	99.9	99.9	76.7	80.8

АМБУЛАТОРИЙН ҮЗЛЭГ, БҮС, АЙМАГ, СУМААР, 2022, 2023 ОН

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь		Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо			Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо		
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
УЛСЫН ДҮН	20430880	23164288	5027301	5809493	24.6	25.1	1461	1546	6	7	6	7
БАРУУН БҮС	1918266	2038094	421007	468885	21.9	23.0	1595	1586	5	5	5	5
ЗАВХАН	313278	360036	65539	87794	20.9	24.4	1740	1828	4	5	4	5
УЛИАСТАЙ	178791	221104	35826	55838	20.0	25.3	1671	1906	11	14	11	14
АЛДАРХААН	4709	5535	979	1200	20.8	21.7	1570	1845	2	2	2	2
АСГАТ	1344	929	592	216	44.0	23.3	0	929	1	1	1	1
БАЯНТЭС	5683	4158	2104	728	37.0	17.5	1894	2079	2	2	2	2
БАЯНХАЙРХАН	1833	3623	381	701	20.8	19.3	917	1812	1	2	1	2
ДӨРВӨЛЖИН	1997	1648	510	629	25.5	38.2	999	1648	1	1	1	1
ЗАВХАНМАНДАЛ	2711	2173	965	847	35.6	39.0	1356	1087	2	2	2	2
ИДЭР	2206	3433	295	207	13.4	6.0	735	1144	1	1	1	1
ИХ УУЛ	16438	12543	4576	3294	27.8	26.3	5479	2091	3	2	3	2
НӨМРӨГ	4886	4070	2799	1686	57.3	41.4	2443	4070	3	2	3	2
ОТГОН	4188	4616	1290	1528	30.8	33.1	2094	2308	2	2	2	2
САНТМАРГАЦ	2016	1487	841	567	41.7	38.1	1008	744	1	1	1	1
СОНГИНО	3217	3922	1093	1836	34.0	46.8	1609	3922	2	3	2	3
ТОСОНЦӨНГӨЛ	54225	61290	4995	8467	9.2	13.8	2358	1977	6	6	6	6
ТҮДЭВТЭЙ	4481	3599	1092	1233	24.4	34.3	896	720	2	2	2	2
ТЭЛМЭН	5002	5878	2199	2262	44.0	38.5	2501	1959	2	2	2	2
ТЭС	4508	4554	1183	1725	26.2	37.9	2254	4554	2	2	2	2
УРГАМАЛ	2696	3067	451	1273	16.7	41.5	1348	1534	2	2	2	2
ЦАГААНХАЙРХАН	1492	1126	261	170	17.5	15.1	746	563	1	1	1	1
ЦАГААНЧУЛУУТ	1400	2356	148	445	10.6	18.9	700	1178	1	2	1	2
ЦЭЦЭН-УУЛ	2638	2321	652	471	24.7	20.3	1319	2321	2	1	2	1
ШИЛҮҮСТЭЙ	2321	2451	602	766	25.9	31.3	464	613	1	1	1	1
Эрдэнэхайрхан	2516	1935	619	773	24.6	39.9	2516	968	1	1	1	1
Яруу	1980	2218	1086	932	54.8	42.0	1980	1109	1	1	1	1
ГОВЬ-АЛТАЙ	274757	287883	67606	70471	24.6	24.5	1302	1339	5	5	5	5
ЕСӨНБУЛАГ	214791	226444	49895	51412	23.2	22.7	1263	1279	11	12	11	12
АЛТАЙ	3769	2778	1972	1099	52.3	39.6	1885	1389	2	1	2	1
БАЯН-УУЛ	5258	3971	2027	1197	38.6	30.1	1052	993	2	1	2	1
БИГЭР	4590	4303	977	620	21.3	14.4	918	1076	2	2	2	2
БУГАТ	3706	4407	1320	2440	35.6	55.4	1853	2204	2	2	2	2
ДАРВИ	3417	2878	608	682	17.8	23.7	1709	959	2	2	2	2
ДЭЛГЭР	3656	3364	508	553	13.9	16.4	1828	1121	1	1	1	1
ЖАРГАЛАН	2904	4188	708	2229	24.4	53.2	1452	2094	2	2	2	2

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг			Урьдчилан сэргийлэх үзлэг			Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь			Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо			Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо		
	2022	2023	2023	2022	2023	2023	2022	2023	2022	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ТАЙШИР	2301	2363	581	508	581	24.6	22.1	24.6	1151	1182	1	1	1	1	1
ТОНХИЛ	4525	4960	1849	1640	1849	37.3	36.2	37.3	2263	4960	2	2	2	2	2
ТӨРӨГ	2967	4059	1905	917	1905	46.9	30.9	46.9	742	2030	1	1	1	1	2
ХАЛИУН	1875	1496	317	649	317	21.2	34.6	21.2	1875	748	1	1	1	1	1
ХӨЖМОРЬТ	3827	4014	715	389	715	17.8	10.2	17.8	1914	4014	2	2	2	2	2
ЦОГТ	3019	3369	503	1208	503	14.9	40.0	14.9	1510	1685	1	1	1	1	1
ЦЭЭЛ	3892	5033	1660	1640	1660	33.0	42.1	33.0	1946	2517	2	2	2	2	2
ЧАНДМАНЬ	5100	5217	1079	1184	1079	20.7	23.2	20.7	1700	1739	2	2	2	2	2
ШАРГА	2247	2466	857	668	857	34.8	29.7	34.8	2247	1233	1	1	1	1	1
ЭРДЭНЭ	2913	2573	773	788	773	30.0	27.1	30.0	1457	2573	1	1	1	1	1
Баян-Өлгий	473539	486152	99226	99355	99226	20.4	21.0	20.4	1650	1548	4	4	4	4	4
ӨЛГИЙ	317740	355378	66312	62565	66312	18.7	19.7	18.7	1394	1427	8	8	8	8	9
АЛТАЙ	15876	13418	4532	4491	4532	33.8	28.3	33.8	5292	3355	4	4	4	4	3
АЛТАНЦӨГЦ	7988	5859	1758	2384	1758	30.0	29.8	30.0	3994	1953	3	3	3	3	2
БАЯННУУР	13261	10523	2196	2981	2196	20.9	22.5	20.9	2652	1503	3	3	3	3	2
БУГАТ	8553	8088	2506	2291	2506	31.0	26.8	31.0	2851	2696	2	2	2	2	2
БУЛГАН	7330	7041	981	1019	981	13.9	13.9	13.9	1466	1408	1	1	1	1	1
БУЯНТ	7603	3607	277	1578	277	7.7	20.8	7.7	1901	902	3	3	3	3	1
ДЭЛҮҮН	15099	9283	937	2328	937	10.1	15.4	10.1	1678	1160	2	2	2	2	1
НОГООННУУР	11062	13491	4090	2927	4090	30.3	26.5	30.3	1580	2249	1	1	1	1	2
САГСАЙ	14584	12761	1995	2992	1995	15.6	20.5	15.6	4861	2552	3	3	3	3	2
ТОЛБО	12453	7710	2646	3281	2646	34.3	26.3	34.3	2491	1285	3	3	3	3	2
УЛААНХУС	15221	12644	3048	4187	3048	24.1	27.5	24.1	2537	2529	2	2	2	2	1
ЦЭНГЭЛ	26769	26349	7948	6331	7948	30.2	23.7	30.2	3824	2928	3	3	3	3	3
Ховд	466547	501250	114107	100809	114107	22.8	21.6	22.8	1535	1557	5	5	5	6	6
ЖАРГАЛАНТ	363373	387975	86475	79363	86475	22.3	21.8	22.3	1502	1527	11	11	11	11	12
АЛТАЙ	4253	6858	2701	1056	2701	39.4	24.8	39.4	851	1715	1	1	1	1	2
БУЛГАН	32217	36703	2705	1401	2705	7.4	4.3	7.4	2148	1748	3	3	3	3	4
БУЯНТ	3646	3152	553	1482	553	17.5	40.6	17.5	1215	1051	1	1	1	1	1
ДАРВИ	6466	7141	1835	1224	1835	25.7	18.9	25.7	3233	3571	2	2	2	2	2
ДӨРГӨН	4246	5155	1268	1160	1268	24.6	27.3	24.6	2123	2578	1	1	1	1	2
ДУУТ	1971	2198	551	310	551	25.1	15.7	25.1	986	2198	1	1	1	1	1
ЗЭРЭГ	2761	2873	564	657	564	19.6	23.8	19.6	690	575	1	1	1	1	1
МАНХАН	7849	12759	6609	2492	6609	51.8	31.7	51.8	1962	2552	2	2	2	2	3
МӨНХХАЙРХАН	5379	7251	2014	1783	2014	27.8	33.1	27.8	1793	1209	2	2	2	2	3
МӨСТ	5031	3497	928	2241	928	26.5	44.5	26.5	2516	3497	2	2	2	2	1
МЯНГАД	5310	4105	1880	1880	1880	47.0	35.4	47.0	1770	2053	1	1	1	1	1
ҮЕНЧ	6648	6346	1579	2175	1579	24.9	32.7	24.9	1662	1587	2	2	2	2	2
ХОВД	3769	2415	661	935	661	27.4	24.8	27.4	1256	1208	1	1	1	1	1
Цэцэг	5093	3112	526	943	526	16.9	18.5	16.9	1273	778	2	2	2	2	1

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг			Урьдчилан сэргийлэх үзлэг			Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь			Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо			Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо		
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
ЧАНДМАНЬ	5074	8135	464	2718	9.1	33.4	1691	2712	2	2	2	3			
ЭРДЭНЭБҮРЭН	3461	1575	1243	490	35.9	31.1	1154	525	1	1	1	1			
УВС	390145	402773	87698	97287	22.5	24.2	1765	1699	5	5	5	5			
УЛААНГОМ	261625	277746	49874	58772	19.1	21.2	1615	1596	8	8	8	8			
БАРУУНТУРУУН	9311	7549	3214	2690	34.5	35.6	1862	1887	3	3	3	3			
БӨХМӨРӨН	5828	5816	1692	2789	29.0	48.0	2914	1939	3	3	3	3			
ДАВСТ	3998	4048	1043	1305	26.1	32.2	1333	1349	3	3	3	3			
ЗАВХАН	5519	4932	1070	1653	19.4	33.5	2760	1644	3	3	3	3			
ЗҮҮНГОВЬ	9696	9054	2137	2491	22.0	27.5	4848	3018	3	3	3	3			
ЗҮҮНХАНГАЙ	7835	7373	2566	2186	32.8	29.6	2612	2458	3	3	3	3			
МАЛЧИН	4258	2864	1693	410	39.8	14.3	2129	955	2	2	1	1			
НАРАНЕУЛАГ	5673	6969	1632	2390	28.8	34.3	1891	1742	1	1	2	2			
ӨЛГИЙ	5934	5142	623	1469	10.5	28.6	2967	2571	2	2	2	2			
ӨМНӨГОВЬ	11540	10242	2650	1324	23.0	12.9	1923	1707	2	2	2	2			
ӨНДӨРХАНГАЙ	9785	11346	4068	5465	41.6	48.2	1957	3782	3	3	4	4			
САГИЛ	8790	8184	2001	2231	22.8	27.3	2930	2728	4	4	3	3			
ТАРИАЛАН	10018	8201	2599	2347	25.9	28.6	2505	2050	2	2	2	2			
ТҮРГЭН	3005	3810	437	1095	14.5	28.7	1002	953	1	1	2	2			
ТЭС	11260	11570	4615	4000	41.0	34.6	2252	1928	2	2	2	2			
ХОВД	3682	3502	1039	517	28.2	14.8	1841	1751	1	1	1	1			
ХЯРГАС	6698	9325	2744	2654	41.0	28.5	2233	2331	3	3	4	4			
ЦАГААНХАЙРХАН	5690	5100	2001	1499	35.2	29.4	1423	1700	3	3	2	2			
ХАНГАЙН БҮС	2515653	2824907	779645	934818	31.0	33.1	1600	1719	4	4	5	5			
ОРХОН	683342	734897	245983	250246	36.0	34.1	1553	1626	6	6	7	7			
БЯАН-ӨНДӨР	673147	724493	241709	245548	35.9	33.9	1544	1617	7	7	7	7			
ЖАРГАЛАНТ	10195	10404	4274	4698	41.9	45.2	2549	2601	3	3	3	3			
ӨВӨРХАНГАЙ	426513	511162	90879	135001	21.3	26.4	1398	1526	4	4	4	4			
АРВАЙХЭЭР	274245	358111	56714	99230	20.7	27.7	1270	1498	8	8	10	10			
Б-БАЯН-УЛААН	2098	2807	954	555	45.5	19.8	2098	1404	1	1	1	1			
БАТ-ӨЛЗИЙ	11013	7909	3016	1931	27.4	24.4	1836	989	1	1	1	1			
БАЯНГОЛ	5568	4942	943	1326	16.9	26.8	1392	988	1	1	1	1			
БАЯН-ӨНДӨР	5575	4651	1747	1753	31.3	37.7	1858	1550	2	2	1	1			
БОГД	5141	5080	1325	1834	25.8	36.1	857	726	1	1	1	1			
БҮРД	2784	2365	587	881	21.1	37.3	2784	1183	1	1	1	1			
ГУЧИН УС	1804	1311	526	322	29.2	24.6	601	656	1	1	1	1			
ЗҮЙЛ	2529	2556	760	715	30.1	28.0	632	639	1	1	1	1			
З-БАЯН-УЛААН	6402	4711	2314	1854	36.1	39.4	3201	1570	2	2	1	1			
НАРИЙН ТЭЭЛ	7955	6316	3034	1793	38.1	28.4	1989	790	2	2	2	2			

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь		Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо		Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Өлзийт	2143	2010	737	554	34.4	27.6	2143	1005	1	1
САНТ	3154	2962	774	714	24.5	24.1	1051	2962	1	1
ТАРАГТ	3864	4947	1498	1952	38.8	39.5	1288	2474	1	2
Төгрөг	6586	4645	1739	1120	26.4	24.1	3293	2323	2	2
Уянга	11894	13098	4074	5586	34.3	42.6	1322	1637	1	1
Хайрхандулаан	3394	4160	705	1254	20.8	30.1	1697	2080	1	1
ХАРХОРИН	57844	66094	6882	8914	11.9	13.5	2066	2132	5	5
ХУЖИРТ	12520	12487	2550	2713	20.4	21.7	1789	3122	2	2
Булган	204974	249541	48600	55006	23.7	22.0	1798	1950	3	4
Булган	133877	172199	23337	28477	17.4	16.5	1716	2075	10	14
Баян-Агт	5991	5641	2875	2359	48.0	41.8	5991	1880	2	2
Баяннуур	3328	4268	1127	1142	33.9	26.8	1664	2134	2	2
Бугат	2660	2555	1162	832	43.7	32.6	1330	1278	1	1
Бүрэгхангай	4577	6008	2153	2603	47.0	43.3	1526	1502	2	2
Гурванбулаг	3829	3661	1185	619	30.9	16.9	1276	1831	1	1
Дашинчилэн	4779	4614	1371	2342	28.7	50.8	2390	2307	2	2
Могод	4473	5469	1387	1694	31.0	31.0	4473	2735	2	2
Орхон	3907	4209	1627	1876	41.6	44.6	0	1403	1	1
Рашаант	2983	3113	1311	1185	43.9	38.1	746	778	1	1
Сайхан	4529	5248	1003	1254	22.1	23.9	4529	1749	1	2
Сэлэнгэ	5365	5747	2496	1892	46.5	32.9	2683	1916	2	2
Тэшиг	3009	3118	1040	609	34.6	19.5	1505	1039	1	1
Хангал	2943	2570	1232	967	41.9	37.6	2943	2570	1	1
Хишиг-Өндөр	6319	7919	2085	2487	33.0	31.4	1580	1980	2	3
Хутаг-Өндөр	12405	13202	3209	4668	25.9	35.4	1551	1886	2	3
Баянхонгор	303295	337297	78819	106836	26.0	31.7	1437	1486	3	4
Баянхонгор	208503	247926	45459	72655	21.8	29.3	1295	1425	6	8
Баацагаан	5315	5037	1656	1726	31.2	34.3	1772	1679	2	2
Баянбулаг	3792	3492	1528	1281	40.3	36.7	1896	1746	2	2
Баянговь	4348	4457	1574	1767	36.2	39.6	2174	2229	1	1
Баянлиг	5754	4787	2434	2511	42.3	52.5	1439	1197	2	1
Баян-Овоо	5391	4852	820	820	15.2	16.9	2696	1617	2	2
Баян-Өндөр	3430	2047	825	325	24.1	15.9	3430	2047	1	1
Баянцагаан	6072	4021	1878	1557	30.9	38.7	2024	1340	2	1
Богд	6187	6064	2368	2405	38.3	39.7	1547	1213	2	2
Бөмбөгөр	6764	7604	2384	4451	35.2	58.5	3382	2535	2	2
Бууцагаан	4896	4485	852	721	17.4	16.1	1224	1121	1	1
Галуут	5662	5080	2252	1985	39.8	39.1	1416	1270	1	1
Гурванбулаг	3191	3251	1212	1209	38.0	37.2	3191	3251	1	1
Жаргалант	5963	6961	2565	2938	43.0	42.2	1988	2320	2	2
Жинст	5000	4926	1649	2156	33.0	43.8	1667	1642	2	2
ЗАГ	3156	3450	1147	1039	36.3	30.1	1578	1150	1	2

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь		Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо			Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
ӨЛЗИЙТ	4920	4195	1893	1579	38.5	37.6	2460	2098	1	1	
Хүрээмэрал	6952	6246	2340	2257	33.7	36.1	3476	3123	4	4	
ШИНЭЖИНСТ	3810	2595	1737	648	45.6	25.0	1270	1298	2	1	
ЭРДЭНЭЦОГТ	4189	5821	2246	2806	53.6	48.2	1396	1940	1	1	
АРХАНГАЙ	360099	372264	124457	129853	34.6	34.9	1740	1731	4	4	
ЭРДЭНЭБУЛАН	198236	222741	50481	55302	25.5	24.8	1349	1515	9	10	
БАТЦЭНГЭЛ	10573	8556	4739	3366	44.8	39.3	2643	2852	3	2	
БУЛАН	6146	7875	3251	3326	52.9	42.2	6146	7875	2	3	
ЖАРГАЛАНТ	10466	11483	2864	4712	27.4	41.0	2617	2297	2	3	
ИХТАМИР	8140	5523	3657	2260	44.9	40.9	2035	1381	1	1	
ӨГЙЙНУУР	5313	6156	2881	4059	54.2	65.9	2657	3078	2	2	
ӨЛЗИЙТ	10626	9185	6118	5198	57.6	56.6	3542	3062	3	3	
ӨНДӨР-УЛААН	12381	13020	5153	7249	41.6	55.7	4127	4340	2	2	
ТАРИАТ	17394	13612	4633	4324	26.6	31.8	2174	1702	3	3	
ТӨВШРҮҮЛЭХ	4421	3857	1762	2016	39.9	52.3	2211	964	2	1	
ХАЙРХАН	6029	8055	2433	3955	40.4	49.1	1507	2014	2	2	
ХАНГАЙ	6353	5961	3464	3758	54.5	63.0	2118	1987	2	2	
ХАШААТ	8980	8307	4403	4300	49.0	51.8	2993	2769	3	3	
ХОТОНТ	8254	7370	5759	4830	69.8	65.5	2751	1474	2	2	
ЦАХИР	9026	8391	5047	4582	55.9	54.6	3009	2797	4	3	
ЦЭНХЭР	7140	5000	3813	2913	53.4	58.3	2380	1250	1	1	
ЦЭЦЭРЛЭГ	11706	11792	5087	5458	43.5	46.3	11706	2948	3	3	
ЧУЛУУТ	9121	8293	4716	3981	51.7	48.0	3040	2764	2	2	
ЭРДЭНЭМАНДАЛ	9794	7087	4196	4264	42.8	60.2	1632	1181	2	1	
Хөвсгөл	537430	619746	190907	257876	35.5	41.6	1822	2167	4	5	
Мөрөн	337337	402639	89270	134542	26.5	33.4	1493	1864	8	9	
АЛАГ-ЭРДЭНЭ	9389	10010	7082	6889	75.4	68.8	4695	10010	1	1	
АРБУЛАГ	5513	4266	1714	1110	31.1	26.0	2757	2133	1	1	
Баянзүрх	4769	7096	1877	3598	39.4	50.7	1590	2365	1	2	
БҮРЭНТОГТОХ	9177	8531	5761	4419	62.8	51.8	4589	4266	2	2	
ГАЛТ	11044	16721	5430	9118	49.2	54.5	1841	3344	2	3	
ЖАРГАЛАНТ	17484	17401	11243	12699	64.3	73.0	8742	4350	3	3	
Их-Уул	9209	8696	4655	4684	50.5	53.9	3070	2899	2	2	
РАШААНТ	9998	12137	4556	8665	45.6	71.4	2500	3034	3	3	
РЕНЧИНХҮМБЭ	12428	12400	7909	6738	63.6	54.3	2486	4133	3	3	
ТАРИАЛАН	15997	26780	11132	18862	69.6	70.4	2666	4463	3	4	
Тосонцэнгэл	10726	20808	4845	13418	45.2	64.5	10726	10404	2	5	
Төмөрбулаг	3858	2695	1262	645	32.7	23.9	1286	898	1	1	
Түнэл	5724	6797	2316	2822	40.5	41.5	2862	1699	1	2	

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь		Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо			Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
УЛААН-УУЛ	7828	5028	2397	791	30.6	15.7	1305	1257	2	1	
ХАНХ	2512	1850	485	126	19.3	6.8	1256	1850	1	1	
ЦАГААННУУР	3185	3453	1730	1975	54.3	57.2	1593	1727	2	2	
ЦАГААН-УУЛ	17891	11743	6290	4917	35.2	41.9	3578	1957	3	2	
ЦАГААН-ҮҮР	3785	4581	1926	2198	50.9	48.0	1893	2291	1	2	
ЦЭЦЭРЛЭГ	11700	8326	4213	3176	36.0	38.1	2925	2082	3	2	
ЧАНДМАНЬ-ӨНДӨР	9285	10762	4926	6475	53.1	60.2	4643	5381	3	3	
ШИНЭ-ИДЭР	13644	12694	7499	8322	55.0	65.6	3411	4231	4	4	
ЭРДЭНЭВУЛГАН	4947	4332	2389	1687	48.3	38.9	4947	1083	2	1	
Төвийн бүс	2565154	2847353	660901	787814	25.8	27.7	1685	1780	5	6	
Төв	340139	371976	117645	123110	34.6	33.1	1472	1563	4	4	
ЗУУНМОД	186177	231116	37563	47042	20.2	20.4	1122	1418	11	13	
АЛТАНБУЛАГ	5388	5781	1751	2748	32.5	47.5	2694	2891	2	2	
АРГАЛАНТ	3341	3110	2257	2084	67.6	67.0	1671	1037	2	2	
АРХУСТ	3379	3209	2042	2034	60.4	63.4	1690	1605	3	2	
БАТСҮМБЭР	15330	15003	6455	5793	42.1	38.6	5110	3751	2	2	
БАЯН	4155	4351	1938	2503	46.6	57.5	1385	1450	2	2	
БАЯНДЭЛГЭР	3320	2861	1450	1476	43.7	51.6	1660	1431	2	2	
БАЯНЖАРГАЛАН	1797	1595	1113	1114	61.9	69.8	0	0	1	1	
БАЯН-ӨНЖҮҮЛ	1422	1559	881	1017	62.0	65.2	1422	1559	1	1	
БАЯНХАНГАЙ	3436	3736	2282	2527	66.4	67.6	1718	1245	2	3	
БАЯНЦАГААН	2562	2127	1054	1152	41.1	54.2	2562	2127	1	1	
БАЯНЦОГТ	3572	2431	2171	1254	60.8	51.6	1786	1216	2	1	
БАЯНЧАНДМАНА	8092	6974	3894	2686	48.1	38.5	1618	1395	2	2	
БОРНУУР	8419	7558	3624	3977	43.0	52.6	2806	1512	2	2	
БҮРЭН	5832	5063	3835	3206	65.8	63.3	5832	5063	2	2	
ДЭЛГЭРХААН	5022	2706	2842	1546	56.6	57.1	2511	2706	3	2	
ЖАРГАЛАНТ	15312	12065	6656	5769	43.5	47.8	5104	2413	2	2	
ЗААМАР	13792	11098	9732	8114	70.6	73.1	2299	1233	2	2	
ЛУН	4989	4140	2994	2645	60.0	63.9	1663	2070	2	2	
МӨНГӨНМОРЫТ	5731	4496	2942	2196	51.3	48.8	5731	4496	3	2	
ӨНДӨРШИРЭЭТ	3213	3312	1622	2184	50.5	65.9	1607	828	2	2	
СҮМБЭР	4390	4944	2539	2964	57.8	60.0	2195	2472	3	3	
СЭРГЭЛЭН	5339	5315	3383	3030	63.4	57.0	2670	1772	3	3	
УГТААЛЦАЙДАМ	6315	5157	3447	2849	54.6	55.2	3158	5157	2	2	
ЦЭЭЛ	5072	4873	1984	1982	39.1	40.7	2536	1624	2	2	
ЭРДЭНЭ	5642	5849	2908	3658	51.5	62.5	1411	1462	1	2	
ЭРДЭНЭСАНТ	9100	11547	4286	5560	47.1	48.2	1300	1925	2	3	
ГОВЬ-СҮМБЭР	142236	142272	26203	22561	19.8	15.9	1945	2004	7	8	
СҮМБЭР	122876	132143	22671	19923	18.5	15.1	1950	2033	9	10	

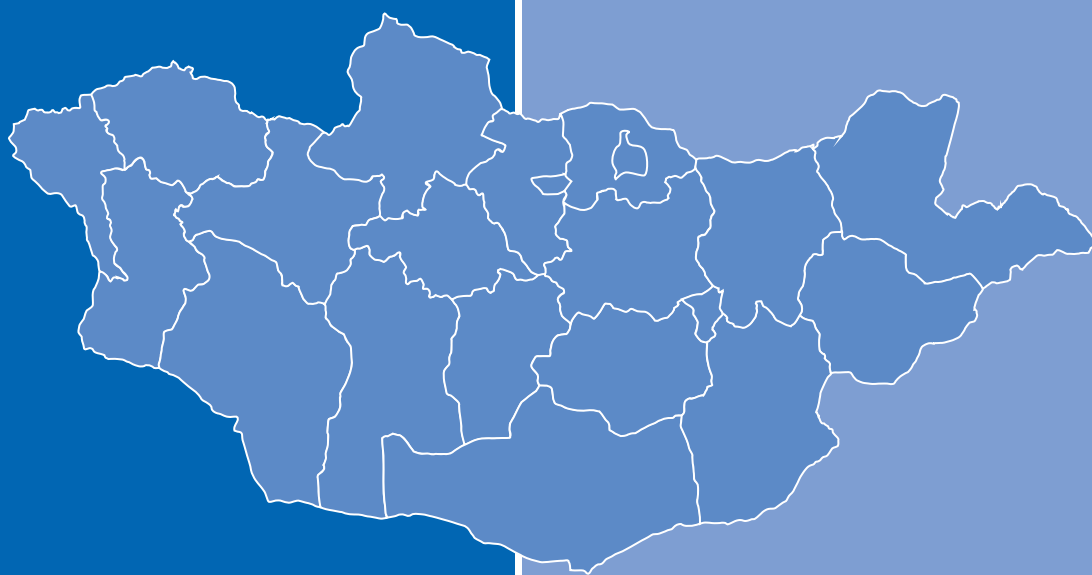

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь		Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо		Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
БАЯНТАЛ	3446	3654	1793	1294	52.0	35.4	1149	1218	3	3
ШИВЭЭГОВЬ	5914	6475	1739	1344	29.4	20.8	2957	2158	2	2
СЭЛЭНГЭ	431362	526521	100756	151530	23.4	28.8	1705	1987	4	5
СУХБААТАР	260477	304133	57219	81616	22.0	26.8	1588	1779	12	14
АЛТАНБУЛАГ	4842	6515	1081	1984	22.3	30.5	1614	2172	1	1
БАРУУНБҮРЭН	2484	2859	513	575	20.7	20.1	1242	953	1	1
БАЯНГОЛ	9199	10068	2863	3017	31.1	30.0	1533	1678	2	2
ЕРӨӨ	3273	3910	627	949	19.2	24.3	1637	1303	0	1
ЖАВХЛАНТ	3287	3460	1710	1542	52.0	44.6	1644	1153	2	2
ЗҮҮНБҮРЭН	3091	8266	667	5992	21.6	72.5	1030	4133	1	3
МАНДАЛ	94078	134972	18507	41212	19.7	30.5	2002	2755	3	5
ОРХОН	4118	3431	991	1274	24.1	37.1	2059	3431	2	2
ОРХОНТУУЛ	4236	2315	1667	814	39.4	35.2	4236	2315	1	1
САЙХАН	19535	20655	7506	5421	38.4	26.2	2442	2066	2	2
САНТ	3924	3601	1844	1852	47.0	51.4	3924	3601	2	2
ТҮШИГ	3095	2989	1408	1111	45.5	37.2	1548	996	2	2
ХҮДЭР	3806	3834	1083	731	28.5	19.1	1903	1917	2	1
ХУШААТ	3166	5250	1285	1558	40.6	29.7	3166	2625	1	3
ЦАГААННУУР	6245	7170	929	1252	14.9	17.5	1561	1793	1	1
ШААМАР	2506	3093	856	630	34.2	20.4	835	3093	1	1
ДОРНОГОВЬ	443580	505048	115068	133184	25.9	26.4	1713	1871	6	7
САЙНШАНД	291898	342021	66874	83725	22.9	24.5	1505	1719	11	12
АЙРАГ	18193	12645	8065	5084	44.3	40.2	4548	4215	5	4
АЛТАНШИРЭЭ	4057	4061	1816	1759	44.8	43.3	1352	1015	3	2
ДАЛАНЖАРГАЛАН	8145	6240	1844	1255	22.6	20.1	2715	2080	3	2
ДЭЛГЭРЭХ	6764	6031	3610	2797	53.4	46.4	1691	1508	4	3
ЗАМЫН-ҮҮД	65188	90147	13831	20660	21.2	22.9	1811	2311	3	5
ИХХЭТ	5951	6542	1599	3061	26.9	46.8	2976	6542	3	3
МАНДАХ	8767	8055	3074	2764	35.1	34.3	4384	2685	6	5
ӨРГӨН	7761	6557	3167	2979	40.8	45.4	7761	3279	4	3
САЙХАНДУЛААН	5352	3501	2218	1428	41.4	40.8	5352	1167	4	3
УЛААНБАДРАХ	5312	3742	2391	1591	45.0	42.5	1771	936	4	3
ХАТАНБУЛАГ	6450	5644	3240	2664	50.2	47.2	2150	1411	2	2
ХӨВСГӨЛ	2757	2457	1200	996	43.5	40.5	2757	2457	2	2
ЭРДЭНЭ	6985	7405	2139	2421	30.6	32.7	3493	0	3	3
ДАРХАН-УУЛ	697277	717983	192421	211411	27.6	29.4	2139	2040	7	7
ДАРХАН	657566	666462	174185	186457	26.5	28.0	2128	1984	7	8
ОРХОН	7056	6614	1638	1886	23.2	28.5	1411	1323	2	2
ХОНГОР	12728	16185	6961	7389	54.7	45.7	2121	3237	2	3
ШАРЫН ГОЛ	19927	28722	9637	15679	48.4	54.6	3321	4787	3	4

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг			Урьдчилан сэргийлэх үзлэг			Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь			Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо			Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ӨМНӨГОВЬ	360720	406005	76133	104032	21.1	25.6	1478	1586	1521	1679	5	9	5	10
ДАЛАНЗАДГАД	256992	308867	49174	77820	19.1	25.2	1521	1679	1521	1679	9	9	9	10
БЯАНДАЛАЙ	4904	5676	1032	1419	21.0	25.0	1635	2838	1635	2838	2	2	2	3
БАЯНОВОО	3637	3176	1457	1434	40.1	45.2	727	635	727	635	2	2	2	2
БУЛГАН	1645	1849	495	739	30.1	40.0	823	925	823	925	1	1	1	1
ГУРВАНТЭС	9445	5137	2258	505	23.9	9.8	1574	1027	1574	1027	2	2	2	1
МАНДАЛ-ОВОО	1928	1881	334	623	17.3	33.1	643	627	643	627	1	1	1	1
МАНЛАЙ	7690	6572	2569	2314	33.4	35.2	1538	1643	1538	1643	3	3	3	3
НОЁН	12793	7641	6087	3796	47.6	49.7	1279	1528	1279	1528	9	9	9	6
НОМГОН	4184	2235	1375	581	32.9	26.0	1395	745	1395	745	2	2	2	1
СЭВРЭЙ	4625	3517	2090	1867	45.2	53.1	4625	1759	4625	1759	2	2	2	2
ХАНБОГД	19672	24838	2774	4460	14.1	18.0	1230	1307	1230	1307	2	2	2	3
ХАНХОНГОР	4467	3002	1982	956	44.4	31.8	1489	751	1489	751	2	2	2	2
ХҮРМЭН	3094	4024	319	1615	10.3	40.1	1547	2012	1547	2012	2	2	2	3
ЦОГТ-ОВОО	4442	3673	1469	1079	33.1	29.4	1481	1837	1481	1837	2	2	2	2
ЦОГЦЭЭЙ	21202	23917	2718	4824	12.8	20.2	1631	1708	1631	1708	2	2	2	2
ДҮНДӨВЬ	159840	177548	32675	41986	20.4	23.6	1134	1200	1134	1200	3	3	3	4
Сайнцагаан	125932	141023	19428	27052	15.4	19.2	1247	1270	1247	1270	8	8	8	8
Адаацаг	2972	2994	1501	1279	50.5	42.7	594	998	594	998	1	1	1	1
Баянжаргалан	1379	1679	610	722	44.2	43.0	690	840	690	840	1	1	1	1
Говь-Угтаал	2275	2642	672	725	29.5	27.4	758	1321	758	1321	2	2	2	2
Гурвансайхан	1579	2583	410	908	26.0	35.2	526	1292	526	1292	1	1	1	1
Дэлгэрхангай	1874	1982	531	664	28.3	33.5	625	661	625	661	1	1	1	1
Дэлгэрцогт	2304	1441	482	259	20.9	18.0	768	1441	768	1441	1	1	1	1
Дэрэн	2339	2069	544	640	23.3	30.9	1170	690	1170	690	1	1	1	1
Луус	3040	2629	2029	1687	66.7	64.2	1013	657	1013	657	2	2	2	1
Өлзийт	1428	2389	469	959	32.8	40.1	714	1195	714	1195	1	1	1	1
Өндөршил	3667	2142	1524	580	41.6	27.1	1834	714	1834	714	3	3	3	2
Сайхан овоо	1003	781	133	156	13.3	20.0	334	260	334	260	0	0	0	0
Хулд	1054	952	428	518	40.6	54.4	1054	952	1054	952	0	0	0	0
Цагаандэлгэр	868	1004	367	479	42.3	47.7	868	502	868	502	1	1	1	1
Эрдэнэдалай	8126	11238	3547	5358	43.7	47.7	1161	1873	1161	1873	1	1	1	2
Зүүн бүс	1058314	1155297	281517	311256	26.6	26.9	1844	1942	1844	1942	5	5	5	5
Дорнод	450928	494400	134202	149133	29.8	30.2	2200	2178	2200	2178	5	5	5	6
Хэрлэн	367161	415842	102567	117650	27.9	28.3	2173	2212	2173	2212	8	8	8	9
Баяндун	9472	9148	2730	3962	28.8	43.3	4736	4574	4736	4574	3	3	3	3
Баянтүмэн	5342	5097	2861	2815	53.6	55.2	1336	1699	1336	1699	2	2	2	2
Баян-Уул	12297	9789	4192	3323	34.1	33.9	2459	1958	2459	1958	3	3	3	2
Булган	4618	4785	1846	1631	40.0	34.1	2309	2393	2309	2393	2	2	2	2
Гурванзагал	4313	3495	1256	1090	29.1	31.2	4313	1748	4313	1748	3	3	3	2
Дашбалбар	7608	7742	3180	2362	41.8	30.5	1522	1936	1522	1936	2	2	2	2
Матад	5379	4931	1743	1962	32.4	39.8	1793	4931	1793	4931	2	2	2	2
Сэргэлэн	2805	2702	1241	1059	44.2	39.2	2805	2702	2805	2702	1	1	1	1

ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ НЭГЖ	Амбулаторийн үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэг		Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн зэлэх хувь		Нэг эмчид ногдох үзлэгийн тоо		Нэг иргэний жилд үзүүлсэн дундаж тоо	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
ХАЛХГОЛ	9393	7630	3866	3418	41.2	44.8	1879	954	3	2
ХӨЛӨНӨҮЙР	5899	5822	2552	2780	43.3	47.7	2950	2911	3	3
ЦАГААН-ОВОО	8040	8578	3203	4049	39.8	47.2	2680	1716	2	2
ЧОЙБАЛСАН	4019	3784	1483	1781	36.9	47.1	2010	1892	1	1
ЧУЛУУНХОРООТ	4582	5055	1482	1251	32.3	24.7	4582	2528	2	3
СУХБААТАР	265545	275344	72496	66650	27.3	24.2	1681	1800	4	4
БАРУУН-УРТ	182429	199117	41568	39059	22.8	19.6	1520	1861	8	8
АСГАТ	4540	3805	2267	1766	49.9	46.4	4540	951	2	2
БАЯНДЭЛГЭР	10617	10106	4859	3860	45.8	38.2	1517	1263	2	2
ДАРЬГАНГА	6899	7809	2360	2298	34.2	29.4	1725	1562	2	2
МӨНХХААН	7571	7528	2514	3259	33.2	43.3	1514	1255	2	2
НАРАН	3054	2119	1609	471	52.7	22.2	3054	2119	2	1
ОНГОН	10374	9678	3409	2269	32.9	23.4	2075	2420	3	3
СУХБААТАР	7822	8244	2589	4278	33.1	51.9	2607	4122	2	2
ТҮВШИШИРЭЭ	6207	8101	2087	3114	33.6	38.4	3104	2700	2	2
ТҮМЭНЦОГТ	5810	6138	1597	1770	27.5	28.8	2905	2046	2	2
УУЛБАЯН	3624	3497	1368	1421	37.7	40.6	1812	1166	1	1
ХАЛЗАН	4314	3589	1948	1846	45.2	51.4	2157	1795	2	2
ЭРДЭНЭЦАГААН	12284	5613	4321	1239	35.2	22.1	3071	1123	2	1
ХЭНТИЙ	341841	385553	74819	95473	21.9	24.8	1620	1793	4	5
ХЭРЛЭН	214395	247625	45676	56699	21.3	22.9	1468	1685	9	10
БАТНОРОВ	6134	5480	2956	2944	48.2	53.7	1534	1370	1	1
БАТШИРЭЭТ	9980	9112	3194	3265	32.0	35.8	3327	3037	4	4
БАЯНАДРАГА	2370	2917	375	556	15.8	19.1	790	1459	1	1
БАЯНМӨНХ	6599	8054	2259	2558	34.2	31.8	2200	2685	4	5
БАЯН ОВОО	2560	5377	704	3214	27.5	59.8	512	2689	1	3
БАЯНХУТАГ	2490	3551	859	1616	34.5	45.5	1245	3551	1	1
БИНДЭР	11328	11177	4777	5161	42.2	46.2	1416	1118	3	3
ГАЛШИР	6622	4050	1890	1735	28.5	42.8	6622	4050	3	2
ДАДАЛ	3894	3843	999	311	25.7	8.1	974	769	1	1
ДАРХАН	2948	3219	1000	799	33.9	24.8	983	1073	1	2
ДЭЛГЭРХААН	3989	4634	673	2593	16.9	56.0	1330	4634	2	2
ЖАРГАЛТХААН	5938	6188	1088	1097	18.3	17.7	1485	1547	3	3
МӨРӨН	2834	3529	648	1066	22.9	30.2	945	1765	1	2
НОРОВЛИН	7390	10073	1654	3427	22.4	34.0	3695	2518	3	3
ӨМНӨДЭЛГЭР	9577	9652	2694	5092	28.1	52.8	1915	2413	2	2
ЦЭНХЭРМАНДАЛ	2404	2635	342	524	14.2	19.9	1202	1318	1	1
БОР-ӨНДӨР	40389	44437	3031	2816	7.5	6.3	4039	2614	5	5
УЛААНБААТАР	12373493	14298637	2884231	3306720	23.3	23.1	1358	1451	8	9

БҮЛЭГ 15

ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТҮҮД

ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТЫН ШАЛТГААН, ХҮЙСЭЭР, 2023 ОН

Өвчний бүлэг ӨОУА-10	Бүгд		Эрэгтэй		Эмэгтэй	
	Бодит тоо	10000 хүн амд	Бодит тоо	10000 хүн амд	Бодит тоо	10000 хүн амд
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	5794	17.13	3484	20.90	2310	13.46
Хавдар	4330	12.80	2462	14.77	1868	10.89
Гэмтэл хордлого, гаднын шалтгаант нас баралт	3094	9.15	2427	14.56	667	3.89
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	1204	3.56	678	4.07	526	3.07
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	893	2.64	552	3.31	341	1.99
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	461	1.36	267	1.60	194	1.13
Халдварт ба шимэгчид зарим өвчин	334	0.99	220	1.32	114	0.66
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	256	0.76	167	1.00	89	0.52
Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	351	1.04	185	1.11	166	0.97
Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	163	0.48	82	0.49	81	0.47
Бусад	653	1.93	318	1.91	335	1.95
Бүгд	17533	51.83	10842	65.04	6691	39.00

НАС БАРАЛТЫН ТЭРГҮҮЛЭХ 5 ШАЛТГААН /АЙМГААР/, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	10 000 хүн амд				
		Зүрх судасны тогтолцооны өвчин	Хавдар	Осол гэмтэл, гаднын шалтгаант нас баралт	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин
1	Архангай	20.4	14.7	10.8	2.3	1.9
2	Баян-Өлгий	21.6	9.2	4.2	1.2	1.2
3	Баянхонгор	18.2	12.3	6.6	4.5	2.1
4	Булган	26.2	14.2	8.8	1.6	1.8
5	Говь-Алтай	19.6	14.7	7.1	1.7	0.3
6	Говь-Сүмбэр	13.3	8.3	11.1	3.9	1.7
7	Дархан-Уул	15.9	14.6	5.8	3.8	1.6
8	Дорноговь	9.5	10.6	11.9	5.6	7.8
9	Дорнод	13.4	13.5	7.1	3.8	2.6
10	Дундговь	21.9	14.4	4.7	1.3	2.8
11	Завхан	20.8	13.4	4.5	2.3	1.8
12	Орхон	20.0	11.6	4.3	2.2	2.1
13	Өвөрхангай	21.7	10.7	5.5	2.7	2.2
14	Өмнөговь	13.3	10.4	5.6	4.3	2.7
15	Сүхбаатар	12.7	12.0	8.0	3.0	2.4
16	Сэлэнгэ	19.0	10.9	6.7	3.2	2.2
17	Төв	21.2	12.3	12.5	2.4	3.1
18	Увс	18.9	15.8	6.3	2.2	1.8
19	Ховд	16.1	13.3	4.3	1.9	1.4
20	Хөвсгөл	24.3	15.5	6.3	2.0	1.9
21	Хэнтий	13.1	14.1	9.5	3.0	1.8
22	Аймгийн дундаж	18.6	12.8	7.0	2.8	2.2
23	Улаанбаатар	15.5	12.8	11.5	4.4	3.1
24	Улсын дундаж	17.1	12.8	9.1	3.6	2.6

НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Перинаталь нас баралт (амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд)	Амьгүй төрөлт (амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд)	Нярайн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)	Нярайн эрт үеийн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)	Нярайн хожуу үеийн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)
А	Б	1	2	3	4	5
1	Архангай	11.3	7.5	4.5	3.8	0.8
2	Баян-Өлгий	11.0	5.9	12.6	5.2	7.4
3	Баянхонгор	6.2	3.1	5.0	3.1	1.9
4	Булган	11.6	5.0	11.7	6.7	5.0
5	Говь-Алтай	13.1	7.1	7.1	6.1	1.0
6	Говь-Сүмбэр	8.7	0.0	8.7	8.7	0.0
7	Дархан-Уул	9.4	4.9	4.5	4.5	0.0
8	Дорноговь	13.0	5.6	9.3	7.4	1.9
9	Дорнод	9.2	6.6	3.3	2.6	0.7
10	Дундговь	4.3	0.0	10.1	4.3	5.8
11	Завхан	11.4	3.5	11.5	7.9	3.5
12	Орхон	8.0	4.0	5.4	4.0	1.3
13	Өвөрхангай	9.1	2.5	10.2	6.6	3.6
14	Өмнөговь	11.4	7.8	5.7	3.6	2.1
15	Сүхбаатар	3.3	3.3	1.6	0.0	1.6
16	Сэлэнгэ	10.7	4.6	7.7	6.1	1.5
17	Төв	8.8	3.8	8.9	5.1	3.8
18	Увс	7.4	5.1	5.2	2.3	2.9
19	Ховд	3.7	1.6	8.0	2.1	5.8
20	Хөвсгөл	5.5	3.2	4.1	2.3	1.8
21	Хэнтий	7.0	3.9	3.9	3.1	0.8
22	Аймгийн дундаж	8.6	4.4	6.9	4.2	2.7
23	Улаанбаатар	11.9	6.1	8.5	5.8	2.6
24	Улсын дундаж	10.4	5.3	7.7	5.1	2.6

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН, 10 000 ХҮН АМД /2019-2023 ОН/

Халдварт ба шимэгчид зарим өвчин	10 000 хүн амд				
	2019	2020	2021	2022	2023
Балнад	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Сальмонеллэз	1.1	0.6	0.1	0.7	1.0
Цусан суулга	16.8	8.0	2.2	5.1	7.1
Сүрьеэ	11.2	10.1	6.9	6.9	7.0
Тарваган тахал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Боом	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бруцеллэз	0.3	0.2	0.1	0.2	0.3
Улаан эсэргэнэ	2.9	0.8	0.1	0.4	4.1
Менингококкт халдвар	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Салхинцэцэг	32.9	8.7	0.9	10.2	35.1
Улаанбурхан	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Улаанууд	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Вируст гепатит	1.6	1.1	0.4	0.6	0.8
Вируст гепатит А	0.5	0.2	0.1	0.0	0.0
Вируст гепатит В	0.7	0.4	0.2	0.3	0.4
Вируст гепатит С	0.2	0.2	0.1	0.2	0.4
Гахай хавдар	0.4	0.3	0.1	0.2	0.6
Мөөгөнцөр	5.9	10.3	4.3	6.1	4.4
Тэмбүү	21.9	19.9	10.8	11.9	12.4
Заг хүйтэн	17.8	15.6	9.1	11.4	10.6
Трихомониаз	15.4	13.5	7.9	8.1	7.2

**ХОРТ ХАВДРЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТАРХАЛТ, ТОХИОЛДЛЫН ТОО,
НАС БАРАЛТ, 2023 ОН**

Хорт хавдар	№	Тархалт		Тохиолдлын тоо						Нас баралт					
		Бодит тоо	10 000 хүн амд	Бодит тоо			10 000 хүн амд			Бодит тоо			10 000 хүн амд		
				Бүгд	Эрэгэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгэй	Эмэгтэй
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Уруул амны хөндий, залгиур	1	1426	4.2	215	67	148	0.6	0.4	0.9	80	48	32	0.2	0.3	0.2
Улаан хоолой	2	1140	3.4	357	216	141	1.1	1.3	0.8	275	154	121	0.8	0.9	0.7
Ходоод	3	4749	14.0	1259	860	399	3.7	5.2	2.3	746	505	241	2.2	3.0	1.4
Бүдүүн гэдэс	4	1192	3.5	262	117	145	0.8	0.7	0.8	156	68	88	0.5	0.4	0.5
Шүлүүн гэдэс, хошноого	5	383	1.1	74	35	39	0.2	0.2	0.2	59	26	33	0.2	0.2	0.2
Элэг	6	8427	24.9	2373	1338	1035	7.0	8.0	6.0	1711	987	724	5.1	5.9	4.2
Нойр булчирхайн өмөн	7	529	1.6	206	111	95	0.6	0.7	0.6	179	104	75	0.5	0.6	0.4
Хоол боловсруулах замын бусад	8	155	0.5	50	25	25	0.1	0.1	0.1	36	19	17	0.1	0.1	0.1
Төвөнх	9	188	0.6	26	21	5	0.1	0.1	0.0	23	20	3	0.1	0.1	0.0
Хамрын хөндийн дайвар	10	84	0.2	15	13	2	0.0	0.1	0.0	13	12	1	0.0	0.1	0.0
Уушги	11	1127	3.3	473	382	91	1.4	2.3	0.5	398	312	86	1.2	1.9	0.5
Амьсгалын эрхтний бусад	12	71	0.2	17	11	6	0.1	0.1	0.0	14	7	7	0.0	0.0	0.0
Яс ба үений мөгөөрс	13	311	0.9	43	25	18	0.1	0.1	0.1	27	15	12	0.1	0.1	0.1
Арьсны меланома ба бусад	14	428	1.3	59	21	38	0.2	0.1	0.2	37	15	22	0.1	0.1	0.1
Гялтан ба зөөлөн эд	15	363	1.1	81	44	37	0.2	0.3	0.2	31	15	16	0.1	0.1	0.1
Хөх	16	2538	7.5	344	2	342	1.0	0.0	2.0	90	2	88	0.3	0.0	0.5
Умайн хүзүү	17	4896	14.5	425	-	425	1.3	0.0	2.5	160	-	160	0.5	0.0	0.9
Умай	18	352	1.0	36	-	36	0.1	0.0	0.2	16	-	16	0.0	0.0	0.1
Өндгөвч	19	791	2.3	109	-	109	0.3	0.0	0.6	66	-	66	0.2	0.0	0.4
Эм бэлэг эрхтний бусад	20	194	0.6	17	-	17	0.1	0.0	0.1	12	-	12	0.0	0.0	0.1
Эр бэлэг эрхтэн	21	373	1.1	49	49	-	0.1	0.3	0.0	34	34	-	0.1	0.2	0.0
Давсаг	22	328	1.0	53	40	13	0.2	0.2	0.1	28	21	7	0.1	0.1	0.0
Бөөрний	23	1616	4.8	300	150	150	0.9	0.9	0.9	62	38	24	0.2	0.2	0.1
Шээсний замын бусад	24	14	0.0	5	4	1	0.0	0.0	0.0	3	3	-	0.0	0.0	0.0
Нүд ба түүний дайврын	25	107	0.3	4	3	1	0.0	0.0	0.0	3	2	1	0.0	0.0	0.0
Тархины	26	547	1.6	118	63	55	0.3	0.4	0.3	93	54	39	0.3	0.3	0.2
Лейкеми, лимфолейкеми	27	931	2.8	190	105	85	0.6	0.6	0.5	133	67	66	0.4	0.4	0.4
Бусад	28	331	1.0	84	43	41	0.2	0.3	0.2	71	44	27	0.2	0.3	0.2
Бүгд	29	33591	99.3	7244	3745	3499	21.4	22.5	20.4	4556	2572	1984	13.5	15.4	11.6

*Эх сурвалж: Хавдар судлалын үндэсний төвийн тайлан, 2023

**ХОРТ ХАВДРЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТАРХАЛТ, ТОХИОЛДЛЫН ТОО,
НАС БАРАЛТ, АЙМГААР, 2023 ОН**

№	Аймаг, хотын нэр	Тархалт		Тохiolдлын тоо						Нас баралт					
		Бодит тоо	10 000 хүн амд	Бодит тоо			10 000 хүн амд			Бодит тоо			10 000 хүн амд		
				Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Архангай	960	101.7	267	158	109	28.3	33.3	23.2	152	98	54	16.1	20.7	11.5
2	Баян-Өлгий	699	63.7	169	87	82	15.4	0.6	14.9	112	56	56	10.2	10.2	10.2
3	Баянхонгор	667	74.9	173	87	86	19.4	19.8	19.1	124	65	59	13.9	14.8	13.1
4	Булган	720	117.9	232	121	111	38.0	38.9	37.1	111	70	41	18.2	22.5	13.7
5	Говь-Алтай	728	126.0	162	93	69	28.0	32.1	24.0	101	58	43	17.5	20.0	14.9
6	Говь-Сүмбэр	140	77.4	30	14	16	16.6	15.5	17.6	18	8	10	10.0	8.9	11.0
7	Дархан-Уул	1317	126.8	287	147	140	27.6	28.9	26.4	176	100	76	16.9	19.7	14.3
8	Дорноговь	615	85.9	151	72	79	21.1	19.8	22.4	91	52	39	12.7	14.3	11.0
9	Дорнод	918	108.6	211	107	104	25.0	25.0	24.9	147	83	64	17.4	19.4	15.3
10	Дундговь	438	93.9	73	43	30	15.6	18.3	12.9	74	46	28	15.9	19.6	12.1
11	Завхан	909	125.2	189	105	84	26.0	29.0	23.1	109	59	50	15.0	16.3	13.7
12	Орхон	1453	137.4	250	132	118	23.6	25.4	21.9	140	82	58	13.2	15.8	10.8
13	Өвөрхангай	1298	111.6	297	143	154	25.5	24.7	26.3	155	84	71	13.3	14.5	12.1
14	Өмнөговь	690	91.9	151	72	79	20.1	18.9	21.4	91	55	36	12.1	14.4	9.8
15	Сүхбаатар	660	100.1	146	80	66	22.2	24.1	20.1	97	51	46	14.7	15.4	14.0
16	Сэлэнгэ	1438	134.6	254	144	110	23.8	26.5	20.9	170	98	72	15.9	18.1	13.7
17	Төв	1122	121.3	220	112	108	23.8	23.5	24.1	163	98	65	17.6	20.5	14.5
18	Увс	876	102.8	250	138	112	29.3	32.2	26.5	160	96	64	18.8	22.4	15.1
19	Ховд	913	101.0	209	120	89	23.1	26.5	19.7	137	84	53	15.2	18.5	11.8
20	Хөвсгөл	1229	89.4	312	171	141	22.7	25.0	20.4	237	137	100	17.2	20.1	14.5
21	Хэнтий	979	123.5	262	133	129	33.1	33.1	33.0	133	76	57	16.8	18.9	14.6
22	Аймгийн дундаж	18769	106.4	4295	2279	2016	24.3	25.8	22.9	2698	1556	1142	15.3	17.6	13.0
23	Улаанбаатар	14822	91.6	2949	1466	1483	18.2	18.7	17.7	1858	1016	842	11.5	13.0	10.1
24	Улсын дундаж	33591	99.3	7244	3745	3499	21.4	22.5	20.4	4556	2572	1984	13.5	15.4	11.6

* Эх сурвалж: Хавдар судлалын үндэсний төвийн тайлан, 2023

АМБУЛАТОРИД БҮРТГЭГДСЭН ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ 5 ШАЛТГААН, 2023 ОН

№	Аймаг, жогын нэр	10 000 хүн амд																	
		Амьсгалын тогтолцооны өвчин			Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин			Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг			Зурх судасны тогтолцооны өвчин			Гэмтэл, хордлого ба гаднын шалтаанг бусад тодорхой эмгэг					
		Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
1	Архангай	2130.5	1991.5	2270.7	2063.4	1645.0	2485.8	1480.1	674.0	2293.7	1261.9	920.0	1607.1	670.3	842.4	496.6			
2	Баян-Өлгий	1522.0	1348.7	1694.7	2710.6	1989.2	3429.4	1629.7	892.4	2364.3	1900.6	1523.0	2276.7	172.4	224.0	121.0			
3	Баянхонгор	2158.2	2060.1	2253.6	1493.4	1161.7	1816.3	1069.6	518.0	1606.5	1099.9	731.3	1458.7	151.0	214.4	89.3			
4	Булган	2479.2	2301.1	2664.3	3438.3	2517.3	4395.8	1769.2	1065.4	2501.0	3577.1	2555.5	4639.2	395.7	465.8	322.9			
5	Говь-Алтай	1647.1	1595.1	1699.5	2834.1	2066.4	3607.4	1223.2	635.5	1815.2	1149.1	873.7	1426.5	761.0	847.5	673.8			
6	Говь-Сүмбэр	1061.0	978.4	1143.0	563.1	382.0	742.9	374.5	149.9	597.4	705.9	538.6	871.9	299.8	437.6	163.1			
7	Дархан-Уул	1924.7	1944.1	1906.2	1199.1	955.5	1432.5	313.3	133.6	485.5	409.2	349.5	466.3	225.5	293.7	160.2			
8	Дорноговь	4411.9	4204.4	4625.1	3458.0	2700.6	4236.3	1377.8	511.7	2267.8	1588.0	1193.6	1993.2	429.4	580.0	274.6			
9	Дорнод	2900.4	2833.0	2969.3	3229.0	2471.8	4003.8	758.7	427.7	1097.4	953.3	698.9	1213.6	145.2	190.8	98.6			
10	Дундговь	2297.2	2089.4	2507.7	2881.6	2204.0	3567.9	1185.5	427.2	1953.5	1121.0	765.7	1480.7	419.8	539.6	298.5			
11	Завхан	3000.2	2859.0	3140.4	3928.0	2944.5	4904.8	1886.7	791.7	2974.2	2582.4	1873.2	3286.7	718.1	886.6	550.9			
12	Орхон	1543.5	1472.3	1612.3	1357.3	1095.1	1610.3	896.1	550.8	1229.3	825.0	639.8	1003.7	83.5	107.0	60.8			
13	Өвөрхангай	1051.0	994.1	1107.2	907.6	688.2	1124.6	741.5	282.1	1195.9	562.5	412.8	710.7	268.6	328.3	209.6			
14	Өмнөговь	3972.0	3762.8	4188.4	3106.5	2459.8	3775.7	1340.4	787.9	1912.1	1260.6	1025.0	1504.3	161.6	246.6	73.8			
15	Сүхбаатар	2540.8	2366.3	2717.3	1100.1	873.3	1329.5	396.0	233.9	559.9	630.2	493.1	769.0	193.6	271.6	114.7			
16	Сэлэнгэ	1487.2	1417.1	1559.5	1338.4	1010.5	1676.6	795.2	390.9	1212.1	961.9	705.0	1226.7	316.4	366.3	265.0			
17	Төв	3009.9	2752.1	3284.5	2160.3	1637.6	2717.0	1172.7	505.9	1883.0	1885.7	1201.3	2614.7	604.8	716.6	485.6			
18	Увс	2245.6	2164.6	2327.8	2213.7	1630.7	2804.4	970.8	561.4	1385.5	1452.5	1030.8	1879.7	109.0	143.2	74.4			
19	Ховд	2258.4	2091.7	2426.0	2998.9	2283.9	3717.6	1624.2	591.3	2662.5	1786.0	1285.0	2289.6	218.5	260.1	176.6			
20	Хөвсгөл	1949.6	1868.3	2030.0	2142.7	1562.1	2716.2	1043.8	576.7	1505.3	2097.1	1481.4	2705.4	111.9	147.0	77.2			
21	Хэнтий	3039.0	2861.7	3221.1	1904.3	1431.8	2389.4	1247.5	584.1	1928.4	2171.1	1609.9	2747.1	231.7	316.1	145.0			
22	Аймгийн дундаж	2270.2	2153.6	2387.5	2197.5	1673.6	2724.3	1111.0	543.4	1681.7	1423.6	1042.4	1806.8	297.5	374.5	220.2			
23	Улаанбаатар	1560.9	1504.4	1613.8	1958.4	1518.1	2370.4	1193.2	610.4	1738.6	1325.9	990.8	1639.6	1273.8	1506.5	1056.1			
24	Улсын дундаж	1930.8	1848.9	2010.5	2083.1	1600.6	2551.8	1150.3	574.9	1709.4	1376.9	1018.2	1725.3	764.7	905.8	627.5			

ӨВЧЛӨЛИЙН БҮТЭЦ, 2023 ОН

№	ӨОУА-10 нэршил	Хүн амын өвчлөл			Стационарын өвчлөл		
		Бодит тоо	10 000 хүн амд	Нийт тох.д эзлэх хувь %	Бодит тоо	10 000 хүн амд	Нийт тох.д эзлэх хувь %
1	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	653146	1930.8	17.1	173638	513.3	16.7
2	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	704652	2083.1	18.5	115925	342.7	11.1
3	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	465748	1376.9	12.2	135909	401.8	13.0
4	Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	389126	1150.3	10.2	88054	260.3	8.4
5	Гэмтэл, хордлого ба гаднын шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	258666	764.7	6.8	40327	119.2	3.9
6	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	216176	639.1	5.7	70652	208.9	6.8
7	Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	214835	635.1	5.6	24772	73.2	2.4
8	Нүд ба түүний дайврын өвчин	187715	554.9	4.9	14857	43.9	1.4
9	Яс булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн өвчин	193495	572.0	5.1	63869	188.8	6.1
10	Бусад	525281	1552.8	13.8	314832	930.7	30.2
11	Бүгд	3808840	11259.7	100.0	1042835	3082.8	100.0

ЖИРЭМСНИЙ ХЯНАЛТ, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Нийт хяналтад авсан			6 ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Цус багадалттай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Өсвөр насны охидын жирэмслэлтийн эзлэх хувь	Хожуу жирэмслэлтийн эзлэх хувь
		Эхний 3 сартайд	4-6 сартайд	7 ба түүнээс дээш сартайд				
А	Б	1	2	3	4	5	6	7
1	Архангай	88.5	10.2	1.4	79.6	2.7	3.4	20.2
2	Баян-Өлгий	93.1	6.8	0.2	72.0	8.9	0.5	20.1
3	Баянхонгор	92.0	7.0	1.0	93.1	3.0	3.9	21.2
4	Булган	95.1	4.5	0.4	78.9	1.1	2.7	27.3
5	Говь-Алтай	94.0	5.9	0.1	80.0	1.0	3.4	21.5
6	Говь-Сүмбэр	92.8	6.1	1.1	90.0	5.7	5.3	27.7
7	Дархан-Уул	96.7	3.2	0.2	77.9	13.1	6.7	21.4
8	Дорноговь	91.0	7.7	1.2	85.8	2.4	4.7	27.1
9	Дорнод	94.1	5.7	0.2	84.2	2.2	4.1	24.8
10	Дундговь	91.3	7.7	0.9	92.2	0.5	3.9	22.6
11	Завхан	93.1	6.7	0.2	85.8	2.6	1.7	25.2
12	Орхон	98.5	1.4	0.1	61.2	5.3	2.4	24.1
13	Өвөрхангай	93.0	6.3	0.7	72.5	2.7	5.1	22.2
14	Өмнөговь	89.9	9.0	1.1	96.1	1.5	4.3	21.9
15	Сүхбаатар	88.4	10.8	0.8	97.0	2.0	4.6	21.8
16	Сэлэнгэ	89.9	9.0	1.0	87.9	1.0	3.5	25.3
17	Төв	92.6	6.9	0.5	91.3	1.9	1.8	27.0
18	Увс	96.6	3.1	0.3	63.4	2.2	1.5	21.8
19	Ховд	93.3	6.2	0.5	93.2	6.8	1.9	18.2
20	Хөвсгөл	92.8	6.6	0.5	72.1	1.6	4.0	21.4
21	Хэнтий	93.2	6.2	0.6	75.1	1.5	4.1	23.5
22	Аймгийн дундаж	93.0	6.5	0.6	80.1	3.8	3.4	22.7
23	Улаанбаатар	91.6	7.5	0.9	80.8	4.1	3.7	24.1
24	Улсын дундаж	92.2	7.0	0.7	80.5	3.9	3.6	23.4

**ЖИРЭМСЛЭЛТЭЭС СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭРЭГСЭЛ ХЭРЭГЛЭДЭГ
ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭЗЛЭХ ХУВЬ, 2023 ОН**

№	Аймаг, хотын нэр	ЖСАХ хэрэглэдэг эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Үүнээс					
			Бэлдмэл (эм)	Тариа	Норлонт	Бэлгэвч	Ерөндөг	Стерилизаци
А	Б	1	2	3	4	5	6	7
1	Архангай	42.01	20.16	10.08	4.10	11.55	37.47	4.69
2	Баян-Өлгий	41.36	21.12	17.94	2.03	23.00	28.64	1.72
3	Баянхонгор	56.08	12.45	5.56	3.97	8.31	62.38	4.14
4	Булган	37.10	24.53	7.10	4.74	15.30	43.58	2.60
5	Говь-Алтай	58.31	18.63	10.89	8.72	11.77	44.60	2.34
6	Говь-Сүмбэр	42.87	31.89	15.21	6.93	15.48	14.78	4.71
7	Дархан-Уул	73.81	27.18	19.94	6.41	20.09	15.17	1.09
8	Дорноговь	61.64	23.66	6.23	8.84	17.98	30.47	2.13
9	Дорнод	61.07	15.99	9.69	8.71	13.98	40.96	4.71
10	Дундговь	54.59	21.36	13.45	5.87	22.62	30.37	2.31
11	Завхан	50.06	17.92	17.57	3.71	13.19	37.94	2.64
12	Орхон	60.76	19.57	9.87	3.46	31.33	29.74	2.08
13	Өвөрхангай	58.75	20.17	6.81	5.49	17.15	42.68	3.62
14	Өмнөговь	60.85	21.51	17.67	9.50	20.48	19.72	8.67
15	Сүхбаатар	55.91	8.60	5.92	2.70	4.62	71.31	6.62
16	Сэлэнгэ	55.32	18.89	14.36	9.71	17.52	27.89	5.80
17	Төв	44.58	23.31	10.67	5.17	23.26	31.24	2.11
18	Увс	37.01	22.36	12.15	10.79	15.12	27.29	2.18
19	Ховд	42.87	19.56	17.99	5.91	23.19	20.84	5.83
20	Хөвсгөл	60.96	14.34	10.26	7.27	9.38	44.62	4.91
21	Хэнтий	32.59	23.82	10.97	4.81	14.44	42.33	2.63
22	Аймгийн дундаж	52.73	19.62	11.91	6.18	16.88	35.68	3.71
23	Улаанбаатар	52.69	17.24	7.01	4.55	38.18	16.79	1.37
24	Улсын дундаж	52.71	18.45	9.49	5.38	27.38	26.36	2.55

ҮР ХӨНДӨЛТ, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Үр хөндөлт		Бүгд	Үр хөндөлт насаар				Хожуу үр хөндөлт	
		Төрөх насны 1000 эмэгтэйд /15-49 нас/	1000 амьд төрөлтөд		20 хүртэлх насны		35 ба дээш насны		Бодит тоо	1000 амьд төрөлтөд
					Бодит тоо	Хувь	Бодит тоо	Хувь		
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Архангай	6.0	103.8	137	3	2.2	49	35.8	5	3.8
2	Баян-Өлгий	5.4	54.3	147	0	0.0	62	42.2		0.0
3	Баянхонгор	3.8	52.0	84	9	10.7	32	38.1	12	7.4
4	Булган	4.0	91.7	55	10	18.2	21	38.2	17	28.3
5	Говь-Алтай	3.1	45.8	45	10	22.2	17	37.8	4	4.1
6	Говь-Сүмбэр	4.4	55.4	19	0	0.0	4	21.1		0.0
7	Дархан-Уул	19.7	242.9	490	19	3.9	171	34.9		0.0
8	Дорноговь	20.5	335.2	360	27	7.5	99	27.5	2	1.9
9	Дорнод	8.8	114.3	173	9	5.2	84	48.6	5	3.3
10	Дундговь	11.3	180.6	125	6	4.8	41	32.8		0.0
11	Завхан	0.6	9.7	11	2	18.2	3	27.3	2	1.8
12	Орхон	8.4	94.9	212	11	5.2	69	32.5	5	2.2
13	Өвөрхангай	5.8	83.3	164	9	5.5	54	32.9	15	7.6
14	Өмнөговь	22.9	299.9	419	28	6.7	144	34.4		0.0
15	Сүхбаатар	7.0	90.7	110	5	4.5	29	26.4	1	0.8
16	Сэлэнгэ	1.3	25.2	33	7	21.2	9	27.3	5	3.8
17	Төв	3.0	77.2	61	2	3.3	28	45.9	10	12.7
18	Увс	12.0	140.3	245	5	2.0	122	49.8	8	4.6
19	Ховд	2.0	23.3	44	9	20.5	18	40.9		0.0
20	Хөвсгөл	0.8	12.4	27	11	40.7	10	37.0	13	6.0
21	Хэнтий	3.7	52.8	68	5	7.4	21	30.9	13	10.1
22	Аймгийн дундаж	7.2	100.9	3029	187	6.2	1087	35.9	117	3.9
23	Улаанбаатар	22.3	267.3	9168	424	4.6	2816	30.7	315	9.2
24	Улсын дундаж	14.6	189.7	12197	611	5.0	3903	32.0	432	6.7

**ТӨРӨЛТ, ТӨРӨХ ҮЕД ҮЗҮҮЛСЭН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ
/АЙМГААР/, 2023 ОН**

№	Аймаг, хотын нэр	Төрөлтийн эзлэх хувь				Эмнэлгийн тусламжгүй төрсөн төрөлтийн эзлэх хувь	20-иос доош насны төрөлтийн эзлэх хувь	35-аас дээш насны төрөлтийн эзлэх хувь	2500 граммаас доош жинтэй төрсөн хүүхдийн эзлэх хувь
		Аймаг, хотын нэгдсэн эмнэлэгт	Хувийн эмнэлэгт	Сумын эрүүл мэндийн төв	Гэргээ				
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Архангай	86.7	0.0	13.0	0.3	0.2	3.0	17.9	4.7
2	Баян-Өлгий	85.8	0.0	14.0	0.2	0.0	0.9	18.8	5.4
3	Баянхонгор	95.3	0.0	4.4	0.4	0.1	4.6	16.7	4.5
4	Булган	83.4	0.0	16.4	0.2	0.0	4.2	21.9	2.8
5	Говь-Алтай	95.4	0.0	4.3	0.3	0.2	5.1	19.8	4.4
6	Говь-Сүмбэр	99.4	0.0	0.3	0.3	0.0	5.9	22.6	2.9
7	Дархан-Уул	99.5	0.0	0.0	0.5	0.0	3.7	23.2	2.4
8	Дорноговь	90.4	0.0	9.5	0.1	0.1	4.8	21.2	2.5
9	Дорнод	97.9	0.0	1.9	0.3	0.1	3.9	24.5	2.8
10	Дундговь	94.9	0.0	5.1	0.0	0.0	4.9	17.9	2.7
11	Завхан	59.6	0.0	40.3	0.1	0.1	3.2	18.5	3.7
12	Орхон	99.6	0.0	0.1	0.3	0.2	2.4	22.6	4.1
13	Өвөрхангай	81.1	0.0	18.7	0.2	0.0	4.0	21.2	4.8
14	Өмнөговь	82.2	0.0	17.6	0.1	0.1	4.4	19.4	3.2
15	Сүхбаатар	95.8	0.0	3.9	0.3	0.1	4.2	23.4	3.1
16	Сэлэнгэ	52.8	0.0	46.8	0.3	0.1	3.4	24.2	3.3
17	Төв	84.3	0.0	15.6	0.1	0.0	4.0	26.3	2.4
18	Увс	90.9	0.0	8.9	0.2	0.0	1.8	19.5	3.3
19	Ховд	87.9	0.0	12.1	0.0	0.0	2.7	18.6	3.0
20	Хөвсгөл	87.2	0.0	12.3	0.5	0.1	5.6	18.6	2.9
21	Хэнтий	80.8	0.0	18.9	0.2	0.1	5.0	20.7	2.6
22	Аймгийн дундаж	87.5	0.0	12.3	0.2	0.1	3.6	20.6	3.6
23	Улаанбаатар	93.6	6.1	0.0	0.4	0.1	3.0	25.0	5.0
24	Улсын дундаж	90.7	3.2	5.7	0.3	0.1	3.3	22.9	4.4

1 ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ДАРХЛААЖУУЛАЛТЫН ХАМРАГДАЛТЫН ХУВЬ, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Хамрагдсан хувь			
		СХТ + Геп В +ХиВ-ийн тавт вакцин	Улаанбурхан, гахай хавдар, улаанууд	А.Гепатит	СТ-ийн хоргүйсгүүр
А	Б	1	2	3	4
1	Архангай	97.7	93.6	93.9	73.5
2	Баян-Өлгий	95.0	94.8	94.8	86.3
3	Баянхонгор	98.0	97.6	97.6	68.9
4	Булган	94.9	92.5	92.5	56.9
5	Говь-Алтай	95.9	96.3	96.3	74.1
6	Говь-Сүмбэр	100.0	100.0	100.0	96.8
7	Дархан-Уул	99.8	99.9	99.9	94.3
8	Дорноговь	97.0	94.2	92.4	69.4
9	Дорнод	98.7	98.8	98.8	81.7
10	Дундговь	98.4	88.6	88.6	60.2
11	Завхан	97.8	97.4	97.4	63.8
12	Орхон	99.8	99.5	99.5	100.0
13	Өвөрхангай	98.7	97.6	97.6	67.5
14	Өмнөговь	99.6	99.9	99.9	72.0
15	Сүхбаатар	98.4	97.5	97.1	75.3
16	Сэлэнгэ	100.0	100.0	100.0	67.1
17	Төв	95.7	95.1	95.1	66.9
18	Увс	96.3	97.2	97.2	66.5
19	Ховд	98.3	97.8	97.8	69.7
20	Хөвсгөл	92.9	98.4	98.4	82.1
21	Хэнтий	98.2	95.8	95.8	73.8
22	Аймгийн дундаж	97.5	97.1	97.0	74.9
23	Улаанбаатар	95.3	94.3	94.1	77.2
24	Улсын дундаж	96.5	95.8	95.6	76.0

ТАЙЛБАР: ВАКЦИНЖУУЛАЛТЫН ХАМРАЛТЫН ХУВИЙН ТУХАЙН ВАКЦИНД ХАМРАГДВАЛ ЗОХИХ ХҮҮХДИЙН ТООНООС ТООЦОЖ ГАРГАСАН БОЛНО.

ЭХ СУРВАЛЖ: ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН ДАРХЛААЖУУЛАЛТЫН ТАЙЛАН, 2023 ОН

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН АЖИЛЛАГЧДЫН ТОО, ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ШАТЛАЛААР, 2023 ОН

№	Эрүүл мэндийн байгууллагууд	Үүнээс			Эм ажилчид	Эм ажилчин багш нар	Барта эмч	Хөдөлмөр засагч	Хөдөлгөөн засагч	Бусад засагч	Бүтэц мэдээллийн ажилтан	Сүлжээний бусад	Үүнээс			Эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан					Удирдах ажилтан	НМ-ийн мэргэжилтэн	Статистич эмч	Био наганахын мэргэжилтэн	Мэдээллийн технологийн нийгнэл	Эмнэлгийн тусламжийн нийгнэл	Бусад дээд мэргэжилтэн	Бусад ажилтан	Бүтэц ажиллагсад	Нийт							
		Хүн ам	Уламжлалт анагаахын	Нягт									Дипломын	Бакалаврын	Туслах	Шүтээн	Лабораторийн	Дүрс оношилгооны	Бусад техникч	Эм ажилтан											Бусад	Удирдах ажилтан	Био наганахын мэргэжилтэн	Мэдээллийн технологийн нийгнэл	Эмнэлгийн тусламжийн нийгнэл	Бусад дээд мэргэжилтэн	Бусад ажилтан
1	А	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32					
1283	Багийн эмчийн салбар	168	0	0	43	46	10	0	4	1	65	1251	589	613	49	0	0	0	0	0	7	127	175	12	6	5	1	145	608	3810	3354	3181					
64	Эрхийн эрүүл мэндийн төв	12	2	1	13	6	1	0	0	0	14	95	43	45	7	1	12	1	0	0	0	3	11	3	0	2	1	30	104	366	285	313					
287	Тосгоны эрүүл мэндийн төв	40	31	12	69	204	165	0	0	39	423	196	200	27	1	52	0	1	26	18	5	26	4	4	0	0	72	447	1686	1352	1337						
364	А зэрэглэл	52	21	19	111	309	255	0	0	84	674	334	296	44	0	99	2	0	48	41	5	37	2	1	0	0	134	706	2634	2149	2111						
349	Б зэрэглэл	53	10	20	129	292	252	0	0	113	738	316	389	33	0	104	0	0	48	30	4	50	4	0	0	0	170	831	2879	2317	2290						
188	В зэрэглэл	10	14	7	32	14	5	0	2	0	5	187	96	77	14	2	22	6	4	7	4	7	3	3	6	1	22	161	667	580	541						
1238	Хөдөлгөөн нэгдсэн эмнэлэг	38	61	41	193	91	0	0	7	2	36	1899	1023	765	111	4	194	47	34	42	41	41	31	14	14	33	27	195	1152	5362	4494	4458					
396	Аймагийн нэгдсэн эмнэлэг	12	11	7	8	0	1	4	0	18	430	229	119	82	0	31	11	15	5	5	5	22	17	4	5	10	9	88	276	1379	1137	992					
8	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	7	4	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	23	22	22	22					
760	Аймагийн нийгмийн эрүүл мэндийн төв, НӨМҮТ	33	48	36	52	34	0	0	10	3	36	702	310	329	63	2	101	31	5	11	18	87	126	8	24	21	12	175	442	2688	2303	2272					
557	Бусийн оношилгоо эмчилгээний төв	17	34	30	102	25	0	0	8	1	18	800	384	347	69	6	77	25	10	6	28	24	10	5	13	13	75	414	2247	1905	1824	1824					
39	Тусгай мэргэжлийн төв	0	0	1	0	4	0	0	0	0	22	10	12	0	0	0	30	0	0	0	15	8	17	3	6	4	4	56	32	238	174	166					
1598	Төрөлсөн мэргэшлийн эмнэлэг	19	14	132	122	24	0	12	41	1	39	2206	1289	634	283	3	194	108	41	16	67	93	131	15	37	44	64	503	1553	7029	5718	5504					
175	Амаржих газар	3	0	10	144	9	0	0	0	4	151	47	57	47	0	12	0	2	0	9	14	22	2	4	5	4	45	164	779	693	707						
158	Түргэн тусламжийн төв	0	0	1	0	0	0	0	0	1	21	8	13	0	0	0	0	0	0	12	0	12	1	1	0	2	1	60	140	409	186	186					
2	Сэргээн засах төв	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	4	5					
0	Клиник /Улсын/	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
3814	Клиник /Хувийн/	259	1671	26	21	69	3	4	22	53	112	1572	750	558	264	210	157	101	80	6	737	309	58	23	120	15	43	505	827	8861	7333	6662					
2071	Ортой хувийн эмнэлэг	306	49	118	63	44	1	2	40	45	76	1821	1019	653	149	11	169	112	94	43	231	185	61	36	67	46	52	680	1290	7261	5901	5477					
406	Сувидал	225	179	2	2	1	44	0	7	27	24	22	391	125	212	54	0	5	1	3	1	67	74	13	2	11	5	246	889	2241	1712	1608					
83	Хөнгөлөх, асргаа сувилаганы төв	0	0	6	0	0	0	0	0	2	0	76	53	19	4	0	5	13	3	1	0	7	3	2	0	2	4	44	45	294	221	233					
0	Сувилахуйн төв	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
0	ЭМЯ, ЭМХТ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
24	Эрүүл мэндийн газар (аймаг, нийслэл)	2	0	5	0	9	0	0	0	17	8	7	1	0	0	0	0	0	0	0	5	74	277	12	1	16	6	227	148	820	605	540					
39	Эм ханган нийлүүлэх байгууллага	36	0	357	0	0	0	0	0	0	4	2	2	0	0	0	0	0	2	143	4	89	1	0	5	4	16	259	403	1326	980	1043					
0	Эмийн үйлдвэр	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	3	8	17	11	8					
32	Эмийн сан	6	1	3206	1	3	1	0	0	5	2	3	0	3	0	0	0	0	5	1733	390	152	0	0	1	4	1	332	1148	7038	6285	5921					
175	Бусад	100	48	27	9	1	24	0	3	5	9	12	177	61	90	26	6	41	4	3	5	27	33	23	4	15	3	149	277	1004	727	765					
14111	Эрүүл мэндийн салбарын байгууллагын ажиллагчид бүгд	1258	1999	4063	1104	1261	695	29	175	147	713	13671	6902	5443	1326	246	1350	466	242	2185	1745	1402	1186	159	329	252	268	4239	12081	61265	50886	48318					
373	Тусгай эмнэлэг	22	17	20	0	22	0	0	5	1	22	468	253	194	21	2	30	17	11	11	32	35	16	6	4	6	8	72	234	1389	1048	974					
238	Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яамны харьяа эрүүл мэндийн байгууллага, их эмч, багш эмч	69	13	19	49	277	0	0	5	1	3	133	90	38	5	3	10	4	0	5	9	106	14	4	26	14	1	1424	315	2656	2015	1890					
55	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны харьяа эрүүл мэндийн байгууллагууд	7	1	1	0	4	0	6	8	2	1	47	24	17	6	0	3	1	1	1	2	25	11	4	0	2	1	58	51	280	211	196					
102	Төмөр замын нэгдсэн эмнэлэг	92	6	4	7	0	35	0	2	1	1	132	73	59	0	0	11	2	2	1	1	4	5	1	4	1	2	19	111	443	399	381					
99	Бусад (уурхай, үйлдвэр, албан газар, мэргэжлийн хяналтын газар гэх мэт)	85	12	2	4	9	54	0	0	0	1	43	23	20	0	0	3	0	0	1	1	1	13	1	0	0	0	1	3	233	177	176					
867	Бусад салбарын эрүүл мэндийн ажиллагчид бүгд	714	116	37	51	58	392	0	6	20	5	28	823	463	328	32	5	57	24	14	19	45	171	59	16	34	23	12	1574	714	5001	3850	3617				
14978	БҮГД	11568	1374	2036	4114	1162	1653	695	35	195	152	741	14494	7365	5771	1358	251	1407	490	2504	1790	1573	1245	175	363	275	280	5813	12795	66266	54836	51935					

10 000 ХҮН АМД ИХ ЭМЧИЙН ТОО, АЖЛЫН БАЙРАНДАА ТУХАЙН МЭРГЭЖЛЭЭРЭЭ /МЭРГЭШИЛ/ АЖИЛЛАЖ БАЙГАА, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Бүгд	Мэргэшийн төрлөөр																																					
			Хүний их эмч - бүгд	Ерөнхий мэргэжлийн	Анатомын эмгэг судлал	Арьсны	Гамгийн	Лотрын	Хөнгөвчлөхийн	Дүрс оношилгооны	Ерөнхий мэргэжлийн	Зоонозын өвчний	Мэдрэлийн	Мэс заслын	Хүүхдийн	Мэдээллийн	Хүүхдийн	Настны	Нүдний	Өрхийн эмч	Сүрьеэгийн	Сэргээж захын	Хавдрын	Харшлын	Халдвартын	Бэлх/хүхв/дох-ын	Хүүхдийн	Нарайн перинаталь	Чихэрлэг хоолойн	Эмгэгийн эмгэг судлал (лаборатори)	Эх бэрх эмгэгчүүдийн	Эрингийн эмгэгчүүдийн	Хүүхдийн	Хүүхдийн	Хүүхдийн	Хүүхдийн	Бусад	Уламжлалт анагаахын	Шүүний	
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
1	Архангай	22.8	17.5	3.8	0.2	0.1	0.2	2.3	0.0	0.5	0.1	0.2	0.5	1.2	0.1	0.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.0	0.4	0.1	2.3	0.2	0.2	0.7	2.1	0.4	0.2	0.3	0.0	0.4	3.6	1.7
2	Баян-Өлгий	28.5	24.3	8.3	0.1	0.5	3.0	0.0	0.7	0.3	0.3	0.5	1.5	0.0	0.5	0.0	0.1	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.0	0.4	0.0	2.1	0.4	0.3	0.3	2.0	0.3	0.0	0.5	0.0	0.8	2.2	2.0	
3	Баянхонгор	25.5	18.9	6.1	0.1	0.3	0.2	2.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.7	0.8	0.1	0.7	0.1	0.0	0.3	0.0	0.1	0.3	0.3	0.1	0.7	0.2	2.2	0.3	0.2	0.6	1.9	0.2	0.1	0.2	0.0	0.0	4.4	2.2		
4	Булган	21.0	16.0	7.9	0.0	0.2	0.2	1.6	0.0	0.5	0.0	0.0	0.5	0.8	0.0	0.2	0.0	0.2	0.2	0.0	0.3	0.2	0.2	0.0	0.5	0.0	0.8	0.2	0.2	0.3	1.0	0.3	0.0	0.2	0.0	0.0	2.1	2.8		
5	Говь-Алтай	37.2	32.9	9.2	0.7	0.3	0.9	3.3	0.0	1.2	0.2	0.5	0.9	1.2	0.2	0.3	0.2	0.0	0.3	0.9	0.3	0.3	0.5	0.3	0.0	1.0	0.3	2.4	0.3	0.5	0.7	2.1	0.3	0.2	0.9	0.0	3.5	1.7	2.6	
6	Говь-Сүмбэр	39.3	35.2	12.7	0.0	0.0	0.6	1.7	0.0	1.7	0.0	0.0	1.1	2.2	0.0	0.6	0.0	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.0	0.6	0.0	1.1	0.0	2.2	0.6	0.0	0.0	2.2	1.1	0.0	1.1	0.0	1.7	3.3	2.8	
7	Дархан-Уул	33.9	25.7	3.1	0.0	0.4	0.8	3.2	0.1	1.1	0.0	0.0	1.3	1.0	0.1	0.4	0.0	0.1	0.4	1.7	0.5	0.7	0.5	0.3	0.1	0.6	0.1	2.2	0.4	0.7	1.4	2.1	0.2	0.0	0.5	0.0	2.7	2.7	5.5	
8	Дорноговь	37.7	32.8	11.0	0.4	0.4	0.7	2.2	0.0	1.1	0.0	0.0	1.1	1.1	0.1	0.6	0.0	0.1	0.6	0.6	0.4	0.3	0.6	0.3	0.0	1.0	0.4	2.5	0.4	0.7	1.0	2.5	0.7	0.1	0.8	0.0	2.1	2.1	2.8	
9	Дорнод	26.8	21.9	7.1	0.2	0.5	0.5	2.5	0.1	1.4	0.1	0.1	0.7	1.5	0.8	0.5	0.1	0.1	0.5	0.2	0.7	0.5	0.2	0.1	0.0	0.5	0.2	0.7	0.4	0.4	0.5	1.5	0.4	0.0	0.2	0.0	0.2	2.0	3.0	
10	Дундговь	31.7	26.8	15.6	0.0	0.2	0.4	2.1	0.0	0.6	0.0	0.0	0.4	0.6	0.0	0.4	0.0	0.0	0.2	0.0	0.2	0.2	0.2	0.2	0.0	0.4	0.2	1.1	0.2	0.4	0.2	1.1	0.2	0.2	0.9	0.0	0.9	1.9	3.0	
11	Завхан	27.1	21.8	5.0	0.1	0.3	0.1	2.8	0.0	0.7	0.0	0.0	1.0	1.0	0.0	1.1	0.0	0.1	0.4	0.3	0.6	0.1	0.3	0.0	0.7	0.1	2.6	0.6	0.6	0.1	2.2	0.3	0.0	0.6	0.0	0.7	2.9	2.5		
12	Орхон	42.7	32.1	9.1	0.1	0.6	0.9	4.7	0.2	1.9	0.0	0.0	1.2	1.7	0.3	0.6	0.2	0.1	0.9	0.5	0.3	0.7	0.5	0.3	0.1	0.8	0.3	1.8	0.4	0.9	0.7	2.5	0.5	0.1	0.7	0.0	0.3	4.7	6.0	
13	Өвөрхангай	28.8	19.5	6.1	0.1	0.1	0.3	2.9	0.1	0.8	0.0	0.0	0.9	0.9	0.2	0.8	0.1	0.0	0.4	0.0	0.2	0.3	0.1	0.1	0.1	0.3	0.1	1.5	0.3	0.3	0.3	1.5	0.6	0.0	0.3	0.0	0.7	6.6	2.7	
14	Өмнөговь	34.1	26.1	7.5	0.5	0.1	0.4	2.8	0.0	1.1	0.0	0.1	0.7	0.8	0.1	0.8	0.1	0.1	0.7	0.1	0.4	0.4	0.0	0.1	0.3	0.7	0.1	3.6	0.5	0.4	0.7	2.1	0.3	0.0	0.4	0.0	1.1	4.0	4.0	
15	Сүхбаатар	23.2	20.9	5.9	0.2	0.3	0.5	2.3	0.0	0.8	0.6	0.0	0.6	0.8	0.2	0.8	0.0	0.2	0.3	0.0	0.3	0.3	0.2	0.3	0.0	0.6	0.2	2.1	0.5	0.2	0.3	1.8	0.3	0.0	0.8	0.0	0.8	1.7	0.6	
16	Сэлэнгэ	24.8	19.2	6.7	0.1	0.3	0.3	1.7	0.0	0.6	0.0	0.0	0.8	0.8	0.0	0.7	0.0	0.0	0.3	0.5	0.6	0.2	0.1	0.2	0.0	0.3	0.0	2.0	0.3	0.4	0.7	1.7	0.4	0.0	0.0	0.0	0.1	3.3	2.3	
17	Төв	25.7	20.2	8.4	0.1	0.2	0.4	1.9	0.0	0.5	0.0	0.0	1.0	0.4	0.0	0.2	0.0	0.1	0.3	0.1	0.4	0.2	0.6	0.1	0.2	0.4	0.1	1.2	0.1	0.2	0.3	1.4	0.2	0.0	0.0	0.0	1.0	4.6	0.9	
18	Увс	27.8	21.2	7.4	0.2	0.4	0.4	2.5	0.0	0.9	0.0	0.6	0.6	0.9	0.1	0.5	0.2	0.1	0.5	0.1	0.2	0.2	0.1	0.2	0.0	0.5	0.2	1.8	0.2	0.2	0.6	1.5	0.4	0.1	0.2	0.0	0.2	3.5	3.1	
19	Ховд	35.6	29.0	7.2	0.7	0.3	0.8	3.1	0.2	1.0	0.2	0.2	1.0	1.8	0.6	1.2	0.2	0.1	0.2	0.8	0.2	0.4	0.2	0.2	0.1	0.6	0.1	1.7	0.4	0.3	0.7	2.5	0.4	0.2	0.6	0.1	2.4	3.3	3.3	
20	Хөвсгөл	20.8	14.9	4.3	0.1	0.1	0.2	2.0	0.1	0.7	0.0	0.1	0.5	0.6	0.0	0.3	0.1	0.1	0.3	0.1	0.1	0.2	0.3	0.1	0.0	0.4	0.1	1.8	0.2	0.1	0.4	1.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.8	3.9	2.0	
21	Хэнтий	27.1	21.1	6.3	0.1	0.3	0.6	1.6	0.5	0.6	0.4	0.0	0.9	1.5	0.1	0.8	0.4	0.3	0.3	0.1	0.3	0.1	0.0	0.1	0.0	0.5	0.1	1.9	0.3	0.5	0.5	1.5	0.3	0.0	0.0	0.0	1.6	3.8	2.3	
22	Аймгийн дундаж	25.0	22.8	7.0	0.2	0.3	0.5	2.6	0.1	0.9	0.1	0.1	0.8	1.1	0.1	0.6	0.1	0.1	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.1	0.5	0.1	1.9	0.3	0.4	0.6	1.8	0.3	0.1	0.4	0.0	1.0	3.4	2.8	
23	Улаанбаатар	60.9	46.6	7.1	0.3	1.2	1.6	6.2	0.3	2.3	0.5	0.0	1.9	3.1	0.2	1.4	0.1	0.1	1.1	2.4	0.5	0.8	1.1	0.3	0.1	0.7	0.2	2.4	0.4	1.2	1.0	3.9	1.1	0.2	0.8	0.1	3.4	4.7	9.5	
24	Улсын дундаж	44.3	34.2	7.1	0.2	0.7	1.0	4.3	0.2	1.6	0.3	0.1	1.3	2.0	0.2	1.0	0.1	0.1	0.7	1.3	0.4	0.5	0.7	0.3	0.1	0.6	0.2	2.2	0.4	0.8	0.8	2.8	0.7	0.1	0.6	0.1	2.1	4.1	6.0	

10 000 ХҮН АМД НОГДОХ СУВИЛАГЧИЙН ТОО, АЖЛЫН БАЙРАНДАА ТУХАЙН МЭРГЭЖЛЭЭРЭЭ /МЭРГЭШИЛ/ АЖИЛЛАЖ БАЙГАА, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Үүнээс																			Бүгд							
		Сувилгагч-Бүгд	Арьсны	Гэмтэл, соргогын	Мэдэргэлийн	Мэдээлжүүлэг	Мас заслын	Нүдний	Өрхийн	Сэтгэцийн	Сэргэн засахын	Цус, хавдрын	Харшлын	Халдвартын	Дархлаажуулалтын	Хүүхдийн	Нярайн	Хөнгөвчлөх эмчлэгээний	Чих, хамар, хоолойн	Эх, хүүхдийн		Эрчимт эмчлэгээний	Яаралтай тусламжийн	Бусад	Ерөнхий мэргэжлийн	Уламжлалт анагаахын сувилал	Нүүр амны сувилал	
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
1	Архангай	13.4	0.1	0.1	0.4	0.7	1.8	0.2	0.2	0.1	1.3	0.4	0.0	0.2	1.4	1.6	1.5	0.1	0.3	0.0	0.8	1.2	1.0	15.1	1.0	0.2	29.8	
2	Баян-Өлгий	13.7	0.3	0.1	0.6	0.9	1.5	0.1	0.2	0.3	1.6	0.2	0.0	0.2	1.9	1.4	1.4	0.5	0.2	0.2	0.6	0.7	0.8	24.8	1.3	0.5	40.3	
3	Баянхонгор	17.4	0.1	0.1	0.2	1.1	2.0	0.2	0.1	0.6	1.3	0.4	0.0	0.7	2.8	1.5	1.0	0.4	0.2	0.0	0.8	1.0	2.7	16.8	1.5	0.3	36.0	
4	Булган	9.7	0.2	0.5	1.0	0.7	1.3	0.2	0.0	0.8	0.2	0.0	0.0	0.3	0.0	1.0	1.0	0.2	0.2	0.0	0.8	0.7	0.8	22.6	1.5	0.2	33.9	
5	Говь-Алтай	28.2	0.2	1.2	0.9	1.2	1.7	0.2	0.3	0.7	1.0	0.3	0.0	1.6	3.3	4.0	1.0	0.3	0.2	0.2	1.2	1.2	7.4	13.3	2.4	0.7	44.6	
6	Говь-Сүмбэр	21.6	0.0	1.1	0.0	1.1	2.2	0.0	0.0	0.0	0.6	0.0	0.0	2.8	2.2	2.2	0.6	0.0	0.0	0.0	2.2	1.1	2.2	3.3	11.1	1.1	0.0	33.7
7	Дархан-Уул	25.8	0.1	1.2	0.8	1.6	1.4	0.2	2.2	1.9	2.3	0.2	0.0	1.5	1.0	3.1	1.1	0.3	0.4	1.1	1.1	1.1	3.4	13.3	3.9	2.3	45.2	
8	Дорноговь	23.2	0.0	0.3	0.3	0.7	2.1	0.1	1.0	0.1	2.5	0.1	0.0	1.1	2.9	1.7	1.0	0.7	0.1	0.0	1.0	1.4	6.0	10.9	1.0	0.3	35.3	
9	Дорнод	17.3	0.0	0.4	0.1	1.4	2.2	0.2	0.0	0.5	1.4	0.4	0.0	0.5	2.0	1.3	0.6	0.6	0.5	0.0	0.1	0.7	4.4	18.2	0.6	0.2	36.3	
10	Дундговь	14.1	0.0	0.0	0.2	0.9	2.6	0.2	0.9	0.2	0.4	0.0	0.0	0.4	1.1	1.9	1.3	0.2	0.2	0.0	0.9	0.6	2.1	17.4	0.2	0.2	31.9	
11	Завхан	26.5	0.1	0.7	0.3	1.8	3.2	0.1	0.6	0.3	1.7	0.7	0.4	1.2	3.6	3.0	1.9	1.1	0.3	0.1	1.1	2.3	1.9	12.7	1.8	1.1	42.0	
12	Орхон	26.2	0.1	0.7	0.2	1.6	2.4	0.1	1.7	0.3	1.7	0.3	0.0	0.4	1.2	2.0	1.1	1.7	0.1	0.4	1.3	1.1	7.8	16.0	4.1	1.7	47.9	
13	Өвөрхангай	16.6	0.0	0.3	0.2	1.0	1.7	0.3	0.0	0.5	0.3	0.1	0.0	0.4	2.1	1.9	0.8	0.3	0.3	0.0	0.8	1.0	4.6	15.6	2.1	0.5	34.9	
14	Өмнөговь	18.1	0.1	0.5	0.7	0.7	1.2	0.1	0.4	0.1	0.5	0.3	0.0	0.7	2.5	2.1	1.6	0.1	0.1	0.0	1.1	0.8	4.4	10.5	0.7	0.8	30.1	
15	Сүхбаатар	21.7	0.2	0.2	0.3	1.1	1.4	0.2	0.0	0.8	2.0	0.5	0.0	0.2	2.0	1.8	0.9	0.2	0.5	0.2	1.4	0.9	7.4	13.0	0.6	0.5	35.8	
16	Сэлэнгэ	18.1	0.1	0.5	0.4	0.7	2.2	0.3	0.2	0.7	0.8	0.2	0.0	0.7	1.8	2.2	1.5	0.0	0.3	0.3	0.5	0.9	3.9	13.8	2.2	0.7	34.6	
17	Төв	12.2	0.1	0.0	0.9	0.3	1.4	0.2	0.0	0.1	2.3	0.1	0.0	0.8	2.2	1.1	0.8	0.1	0.1	0.0	0.5	0.6	0.6	18.1	2.2	0.2	32.7	
18	Увс	20.7	0.5	1.4	0.5	0.9	2.6	0.4	0.1	0.2	0.5	0.0	0.0	0.2	3.3	3.4	1.4	0.7	0.2	0.2	0.8	1.6	1.6	17.1	2.7	0.5	40.9	
19	Хөвд	22.8	0.6	0.6	0.4	1.5	3.5	0.2	0.0	0.8	1.1	0.0	0.0	0.7	2.3	1.7	2.1	0.2	0.4	0.1	1.2	1.4	3.9	17.1	1.5	0.6	42.0	
20	Хөвсгөл	12.9	0.1	0.4	0.8	0.9	1.2	0.1	0.3	0.4	0.7	0.3	0.0	0.3	1.9	2.2	0.9	0.1	0.1	0.0	0.4	0.2	1.7	20.1	1.4	0.4	34.8	
21	Хэнтий	14.1	0.1	0.3	0.3	1.4	1.8	0.1	0.1	0.3	1.3	0.1	0.0	0.5	2.6	1.1	1.4	0.1	0.1	0.0	0.0	0.4	2.1	19.9	1.4	0.4	35.8	
22	Аймгийн дундаж	18.5	0.1	0.5	0.5	1.1	1.9	0.2	0.4	0.5	1.3	0.2	0.0	0.6	2.1	2.0	1.2	0.4	0.2	0.2	0.8	1.0	3.3	16.5	1.8	0.6	37.4	
23	Улаанбаатар	30.6	0.4	0.3	0.5	1.9	4.5	0.5	2.4	0.6	1.7	0.7	0.0	0.7	0.9	1.8	0.8	0.3	0.5	0.4	2.1	1.4	8.2	15.4	1.1	1.7	48.8	
24	Улсын дундаж	24.3	0.3	0.4	0.5	1.5	3.1	0.3	1.4	0.5	1.5	0.4	0.0	0.7	1.5	1.9	1.0	0.3	0.4	0.3	1.4	1.2	5.6	16.0	1.4	1.1	42.8	

ДУНДАЖ ОР ХОНОГ, ТАСГААР, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Эмнэлийн тасгаар																	Бүгд				
		Дотор	Мас засал	Төрөх	Эмэгтэйдүүд	Хүүхэд	Халдварт	Арьс харшин	Сурьса	Мэдрэл	Сэтгэл	Невролог	Уролог	Эринт эмчилгээ, сэхээн амьдруулах	Нүд	Чих, хамар хоолой	Эрүү үүр	Халдвар		Уламжлалт эмчилгээ	Хөнгөвчлөх эмчилгээ	Бусад	
A	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Архангай	7.2	6.1	3.9	7.2	6.7	7.9	0.0	16.5	8.8	9.4	5.7	0.0	0.0	3.8	7.1	7.1	6.3	7.0	8.2	0.0	0.0	6.9
2	Баян-Өлгий	7.3	6.0	4.1	5.0	6.6	8.9	7.7	41.0	8.1	8.7	7.4	0.0	0.0	2.6	7.6	6.8	6.9	3.9	8.6	9.4	7.9	7.0
3	Баянхонгор	7.0	6.2	5.9	5.6	7.7	9.0	7.2	16.6	7.2	8.2	8.3	0.0	0.0	7.6	7.4	4.9	5.6	6.1	7.3	0.0	6.9	7.0
4	Булган	6.9	6.4	5.7	6.6	7.1	7.7	8.6	13.2	9.3	9.9	6.9	0.0	0.0	4.0	10.0	6.8	6.4	7.3	7.0	0.0	0.0	7.1
5	Говь-Алтай	7.4	6.0	4.3	5.8	7.3	7.4	9.3	21.2	8.7	10.5	7.4	0.0	0.0	3.7	4.7	7.2	5.4	0.0	7.2	6.9	7.2	7.1
6	Говь-Сүмбэр	7.2	6.9	5.7	6.5	6.9	7.5	7.1	16.5	7.0	7.4	7.0	0.0	0.0	7.1	0.0	7.5	0.0	0.0	0.0	7.6	7.5	7.1
7	Дархан-Уул	7.3	4.5	3.5	5.0	7.1	7.5	7.2	30.3	7.1	9.0	8.5	0.0	0.0	6.5	4.4	5.9	5.7	2.8	6.9	6.7	8.6	6.8
8	Дорноговь	7.7	5.0	4.0	4.7	7.2	8.3	0.0	34.7	8.0	8.0	6.4	0.0	0.0	4.9	0.0	7.0	0.0	0.0	7.2	6.8	0.0	7.0
9	Дорнод	7.1	4.9	4.5	5.8	6.8	7.6	7.8	46.3	7.2	9.2	7.0	0.0	0.0	8.9	7.4	7.1	0.0	6.3	7.0	0.0	1.7	6.9
10	Дундговь	7.6	5.7	4.7	4.6	8.2	8.3	8.2	27.3	8.5	7.9	6.6	0.0	0.0	8.8	6.2	4.8	7.2	0.0	7.8	7.6	0.0	7.3
11	Завхан	7.1	4.4	5.1	6.5	7.2	7.5	7.8	18.3	7.5	8.1	5.6	0.0	0.0	7.8	3.1	4.3	7.1	0.0	7.2	6.8	0.0	6.9
12	Орхон	7.0	4.7	4.7	6.3	7.2	7.0	0.0	47.0	6.6	10.1	7.5	0.0	0.0	12.1	0.0	5.6	0.0	0.0	7.1	6.5	6.7	6.8
13	Өвөрхангай	7.1	6.3	2.9	7.7	7.2	8.3	7.3	24.2	7.4	8.8	8.6	0.0	0.0	16.0	7.0	6.6	7.2	5.3	7.6	7.6	7.8	7.0
14	Өмнөговь	7.0	5.5	3.1	4.8	6.6	7.2	7.0	16.7	7.3	6.3	6.7	0.0	0.0	3.6	5.6	5.7	0.0	0.0	7.0	6.8	4.3	6.4
15	Сүхбаатар	7.9	6.3	3.6	7.5	7.9	8.4	8.8	20.0	9.0	8.8	7.7	0.0	6.2	4.1	7.1	7.3	7.3	8.6	8.3	0.0	8.6	7.8
16	Сэлэнгэ	7.1	6.7	3.8	5.6	7.4	7.2	7.4	38.7	7.3	7.5	0.0	0.0	0.0	15.6	0.0	7.6	0.0	0.0	7.1	7.0	10.3	7.1
17	Төв	7.1	7.0	5.9	7.5	6.9	8.4	8.3	29.1	7.4	7.2	8.2	0.0	0.0	11.9	5.8	6.8	6.0	7.7	7.0	6.6	0.0	7.3
18	Увс	7.0	5.6	4.1	6.0	7.4	8.8	7.3	14.9	7.2	8.0	6.5	0.0	0.0	4.4	3.6	3.3	6.1	5.9	7.0	0.0	0.0	6.7
19	Ховд	7.9	5.6	3.5	7.7	6.9	8.2	7.7	12.4	8.3	10.6	8.0	0.0	0.0	11.0	2.4	7.4	5.8	0.0	7.6	5.8	8.8	7.4
20	Хөвсгөл	7.0	5.5	2.6	6.3	6.9	7.2	7.3	41.6	7.4	13.5	0.0	0.0	0.0	4.9	0.0	6.4	0.0	4.3	7.3	0.0	12.0	6.7
21	Хэнтий	7.2	6.6	5.7	8.7	7.0	9.8	8.2	21.7	8.6	8.3	8.4	0.0	0.0	3.2	0.0	7.6	0.0	6.5	7.6	7.5	8.0	7.4
22	Аймгийн дундаж	7.2	5.7	4.2	6.2	7.1	7.9	7.7	24.1	7.6	9.1	7.4	0.0	6.2	7.2	6.5	6.2	6.6	5.9	7.3	7.0	7.5	7.0
23	Улаанбаатар	6.4	6.0	4.6	6.3	6.6	7.3	7.5	20.9	7.3	17.0	7.5	8.0	5.4	14.3	2.4	5.5	4.8	2.5	6.9	6.3	10.9	6.7
24	Улсын дундаж	6.8	5.9	4.5	6.2	6.9	7.6	7.6	22.4	7.4	13.6	7.5	8.0	5.4	12.1	3.0	5.7	5.3	3.5	7.2	6.5	9.1	6.8

ЭМНЭЛГИЙН ОРНЫ АШИГЛАЛТ, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Бүгд				Аймаг, хотын нэгдсэн эмнэлэг				Хөдөөгийн эмнэлэг			
		Ор ашиглалт	Ор ашиглалтын хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт	Ор ашиглалт	Ор ашиглалтын хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт	Ор ашиглалт	Ор ашиглалтын хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Архангай	217.1	59.5	6.9	31.6	220.3	60.3	7.0	31.5	212.4	58.2	6.7	31.8
2	Баян-Өлгий	241.0	66.0	7.0	34.4	259.6	71.1	7.1	36.5	194.4	53.3	6.7	29.2
3	Баянхонгор	257.3	70.5	7.0	36.6	262.1	71.8	7.1	36.8	247.7	67.9	6.8	36.4
4	Булган	290.0	79.5	7.1	40.7	312.9	85.7	7.7	40.6	265.4	72.7	6.5	40.7
5	Говь-Алтай	213.4	58.5	7.1	29.9	233.5	64.0	7.2	32.5	184.3	50.5	7.1	26.0
6	Говь-Сүмбэр	267.0	73.1	7.1	37.6	317.9	87.1	7.1	44.6	118.8	32.6	6.9	17.3
7	Дархан-Уул	248.2	68.0	6.8	36.3	248.6	68.1	6.8	36.5	242.1	66.3	7.0	34.7
8	Дорноговь	249.3	68.3	7.0	35.4	244.3	66.9	7.0	35.1	257.3	70.5	7.2	35.9
9	Дорнод	239.6	65.6	6.9	35.0	246.7	67.6	6.9	35.9	217.4	59.6	6.8	32.0
10	Дундговь	203.9	55.9	7.3	28.1	228.5	62.6	7.5	30.5	157.3	43.1	6.7	23.3
11	Завхан	228.5	62.6	6.9	33.1	246.2	67.5	7.1	34.7	207.0	56.7	6.6	31.2
12	Орхон	274.3	75.2	6.8	40.5	274.6	75.2	6.8	40.6	257.1	70.4	6.9	37.1
13	Өвөрхангай	209.5	57.4	7.0	29.9	211.5	58.0	7.2	29.4	206.4	56.5	6.8	30.5
14	Өмнөговь	149.8	41.0	6.4	23.5	141.5	38.8	6.2	22.8	170.1	46.6	6.7	25.5
15	Сүхбаатар	244.9	67.1	7.8	31.5	273.9	75.0	8.0	34.4	188.5	51.6	7.3	25.9
16	Сэлэнгэ	208.0	57.0	7.1	29.4	250.0	68.5	7.1	35.3	181.5	49.7	7.1	25.7
17	Төв	222.2	60.9	7.3	30.3	252.3	69.1	7.7	32.6	195.9	53.7	6.9	28.2
18	Увс	270.1	74.0	6.7	40.1	275.8	75.6	6.7	41.0	261.3	71.6	6.8	38.6
19	Ховд	260.3	71.3	7.4	35.1	249.2	68.3	7.6	33.0	289.2	79.2	7.1	40.7
20	Хөвсгөл	201.1	55.1	6.7	30.0	210.4	57.6	6.8	31.1	182.9	50.1	6.6	27.9
21	Хэнтий	255.3	70.0	7.4	34.3	247.8	67.9	7.8	31.7	266.5	73.0	7.0	38.2
22	Аймгийн дундаж	232.6	63.7	7.0	33.2	243.0	66.6	7.1	34.3	212.0	58.1	6.8	31.0
23	Улаанбаатар	251.9	69.0	6.7	37.8	252.1	69.1	6.7	37.8	193.2	52.9	6.9	28.2
24	Улсын дундаж	242.7	66.5	6.8	35.6	248.7	68.1	6.8	36.5	211.8	58.0	6.8	30.9

ЭМНЭЛГИЙН ОРНЫ ТОО, ТАСГААР, 10 000 ХҮН АМД, 2023 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Эмнэлгийн тасгаар																					
		Дотор	Мас засал	Төрөх	Эмгэгчүүд	Хүүхэд	Халдварт	Арьс харшил	Сүрьеэ	Мэдрэл	Сэтгэц	Гэмтэл	Невролог	Уролог	Эрчимт эмчилгээ, сэхээт амьдрүүлэх	Нүд	Чих, хамар хоолой	Эрүүнүүр	Хавдар	Уламжлалт эмчилгээ	Хөгвөчлөх эмчилгээ	Бусад	Бүгд
A	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Архангай	26.7	2.9	6.9	3.9	9.7	3.4	0.0	0.7	3.2	1.2	1.1	0.0	0.0	0.4	0.2	0.2	0.2	0.8	1.4	0.0	0.0	62.9
2	Баян-Өлгий	31.0	5.5	7.0	3.6	10.1	2.5	1.0	1.0	5.7	1.4	1.0	0.0	0.0	0.9	1.0	1.6	1.1	0.5	5.2	1.4	11.0	92.6
3	Баянхонгор	22.1	3.8	9.0	3.6	11.7	3.9	1.1	0.7	3.7	2.0	1.7	0.0	0.0	0.6	1.6	0.2	0.2	1.1	5.3	0.0	5.3	77.6
4	Булган	15.4	2.6	6.2	2.1	8.5	4.4	0.8	1.1	2.9	1.3	1.3	0.0	0.0	0.8	0.2	0.3	0.2	0.3	1.6	0.0	0.3	50.6
5	Говь-Алтай	29.4	5.2	6.9	3.8	11.4	6.1	1.2	1.4	4.3	1.7	2.8	0.0	0.0	0.9	0.3	0.5	0.3	0.0	5.2	2.1	1.7	85.3
6	Говь-Сүмбэр	32.6	7.7	4.4	5.5	14.4	6.6	2.2	1.7	7.7	0.6	2.2	0.0	0.0	1.7	0.6	2.8	0.0	1.1	1.1	1.1	3.3	97.4
7	Дархан-Уул	22.0	3.4	4.2	2.0	9.1	2.1	1.5	1.6	5.5	3.2	3.3	0.0	0.0	1.0	0.5	1.7	0.4	0.3	15.4	1.9	1.9	81.1
8	Дорноговь	20.2	5.0	6.1	3.6	12.8	3.5	0.1	1.5	8.1	1.4	2.2	0.0	0.0	1.7	0.1	0.3	0.0	0.0	6.4	1.7	1.7	76.7
9	Дорнод	20.2	3.3	7.9	1.4	9.2	3.8	1.4	3.5	2.5	2.7	3.0	0.0	0.0	1.2	1.8	0.0	0.0	2.4	4.7	0.0	0.0	69.1
10	Дундговь	28.3	3.0	8.6	3.0	13.3	5.6	0.4	1.1	2.1	1.3	1.1	0.0	0.0	0.9	0.2	0.2	0.2	0.2	6.4	1.9	1.1	78.9
11	Завхан	26.7	4.8	7.9	3.2	13.2	6.1	2.2	1.4	5.4	1.7	1.4	0.0	0.0	1.0	0.3	0.4	0.4	0.0	9.0	1.7	0.7	87.2
12	Орхон	27.8	4.1	6.7	2.8	5.6	3.8	0.0	1.7	9.4	3.7	3.8	0.0	0.0	1.2	0.4	3.5	0.0	0.0	12.1	0.8	1.7	89.0
13	Өвөрхангай	27.2	4.6	5.8	5.5	14.9	4.3	0.5	0.7	1.5	1.4	2.1	0.0	0.0	0.8	0.4	0.4	0.4	0.4	16.5	0.9	1.3	89.7
14	Өмнөговь	22.4	5.1	6.5	5.5	11.1	4.9	0.4	1.1	6.8	2.7	3.3	0.0	0.0	0.5	0.3	0.4	0.1	0.0	14.1	0.0	17.1	102.2
15	Сүхбаатар	19.6	3.2	4.9	6.2	12.9	5.2	0.6	1.8	3.3	2.3	2.3	0.0	0.3	0.6	0.3	0.3	0.3	0.5	5.5	0.9	9.6	80.4
16	Сэлэнгэ	31.6	3.6	5.1	3.8	15.3	4.0	0.6	2.8	4.2	0.9	0.0	0.0	0.0	0.2	0.1	0.6	0.1	0.1	6.0	0.3	2.9	82.2
17	Төв	18.8	2.2	5.7	3.7	10.7	5.5	1.1	2.2	4.1	1.1	1.1	0.0	0.0	0.4	0.2	0.3	0.3	0.5	2.2	0.4	0.5	61.1
18	Увс	23.6	3.1	7.7	2.7	11.5	3.9	1.2	1.3	2.3	1.2	1.2	0.0	0.0	0.4	1.1	0.2	0.1	0.9	3.6	0.0	0.0	65.9
19	Ховд	22.3	5.3	6.1	4.4	11.7	4.4	2.7	1.2	8.2	2.2	2.2	0.0	0.0	0.7	0.6	1.7	0.6	0.0	7.0	1.3	8.2	90.7
20	Хөвсгөл	26.4	3.9	4.7	2.9	11.9	3.5	0.5	0.9	3.3	1.5	0.0	0.0	0.0	0.4	0.0	0.4	0.0	0.7	4.7	0.0	7.9	73.6
21	Хэнтий	17.9	6.1	7.7	2.9	11.6	5.6	0.8	1.5	3.3	1.9	2.3	0.0	0.0	0.8	0.0	0.8	0.0	0.4	10.2	1.6	0.8	76.0
22	Аймгийн дундаж	24.4	4.1	6.4	3.6	11.3	4.2	0.9	1.5	4.6	1.8	1.8	0.0	0.0	0.7	0.5	0.8	0.3	0.5	7.3	0.8	3.8	79.2
23	Улаанбаатар	32.9	7.1	4.6	3.7	12.0	2.6	1.3	1.6	5.2	3.9	5.1	0.9	0.6	2.1	0.7	1.1	0.3	0.7	4.2	1.7	3.1	95.6
24	Улсын дундаж	28.5	5.5	5.5	3.6	11.6	3.4	1.1	1.5	4.9	2.8	3.4	0.4	0.3	1.4	0.6	0.9	0.3	0.6	5.8	1.2	3.5	87.0

**АЙМАГ ХОТЫН НЭГДСЭН ЭМНЭЛГҮҮДЭД ХИЙГДСЭН ЗАДЛАН
ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНДСЭН ОНОШИЙН ЗӨРҮҮНИЙ ХУВЬ, 2023 ОН**

№	Аймаг, хотын нэр	Нийт нас баралт	Эмэгт судлаачийн нас баралт	Эмэгт судлаачийн нас баралтын хувь	Задлан шалгах үйлчилгээний хувь	Үндсэн оноошийн зөрүүл	Үндсэн оноошийн хувь
А	Б	1	2	3	4	5	5
1	Архангай	51	24	59.3%	1	3.1%	3.1%
2	Баян-Өлгий	58	21	43.9%	5	19.2%	19.2%
3	Баянхонгор	65	38	68.1%	11	26.2%	26.2%
4	Булган	20	8	59.1%	0	0.0%	0.0%
5	Говь-Алтай	26	20	87.5%	0	0.0%	0.0%
6	Говь-Сүмбэр	24	3	33.3%	0	0.0%	0.0%
7	Дархан-Уул	182	49	38.5%	1	1.7%	1.7%
8	Дорноговь	57	29	55.0%	7	21.9%	21.9%
9	Дорнод	86	37	57.6%	3	7.0%	7.0%
10	Дундговь	38	14	50.0%	5	35.7%	35.7%
11	Завхан	44	9	34.1%	2	18.2%	18.2%
12	Орхон	105	49	61.4%	7	12.1%	12.1%
13	Өвөрхангай	68	37	61.1%	5	12.2%	12.2%
14	Өмнөговь	10	5	69.2%	1	12.5%	12.5%
15	Сүхбаатар	38	22	73.2%	6	24.0%	24.0%
16	Сэлэнгэ	40	19	51.2%	0	0.0%	0.0%
17	Төв	71	34	50.7%	3	8.3%	8.3%
18	Увс	37	21	68.2%	4	14.3%	14.3%
19	Ховд	38	21	67.5%	2	8.7%	8.7%
20	Хөвсгөл	85	31	49.5%	0	0.0%	0.0%
21	Хэнтий	68	16	46.6%	0	0.0%	0.0%
22	Аймгийн дундаж	1211	507	53.9%	63	10.6%	10.6%
23	Улаанбаатар	3648	1624	55.3%	92	5.0%	5.0%
24	Улсын дундаж	4859	2131	55.0%	155	6.4%	6.4%

**ХАГАЛГААНЫ ДАРААХ ХҮНДРЭЛ,
НАС БАРАЛТЫН ХУВЬ, 2023 ОН**

№	Аймаг, хотын нэр	Мэс засал хийлгэсэн хүний тоо	Хүндрэлийн хувь	Нас баралтын хувь
А	Б	1	2	3
1	Архангай	1495	0.3	0.0
2	Баян-Өлгий	2610	0.0	0.0
3	Баянхонгор	2458	0.0	0.0
4	Булган	922	0.1	0.0
5	Говь-Алтай	1321	0.3	0.2
6	Говь-Сүмбэр	407	0.0	0.0
7	Дархан-Уул	3441	0.0	0.0
8	Дорноговь	2363	0.0	0.0
9	Дорнод	2819	0.1	0.1
10	Дундговь	941	0.0	0.0
11	Завхан	1417	0.0	0.0
12	Орхон	4907	0.2	0.0
13	Өвөрхангай	3156	0.4	0.2
14	Өмнөговь	1718	0.1	0.0
15	Сүхбаатар	1206	0.7	0.1
16	Сэлэнгэ	1353	0.0	0.0
17	Төв	1333	0.4	0.0
18	Увс	1853	0.1	0.0
19	Ховд	2506	0.1	0.0
20	Хөвсгөл	2424	0.1	0.1
21	Хэнтий	1822	0.0	0.4
22	Аймгийн дундаж	42472	0.1	0.1
23	Улаанбаатар	169925	1.7	0.3
24	Улсын дундаж	212397	1.4	0.3

СТАЦИОНАРТ ХЭВТЭН ЭМЧЛҮҮЛЭГЧИД, (10 000 ХҮН АМД), 2023 ОН

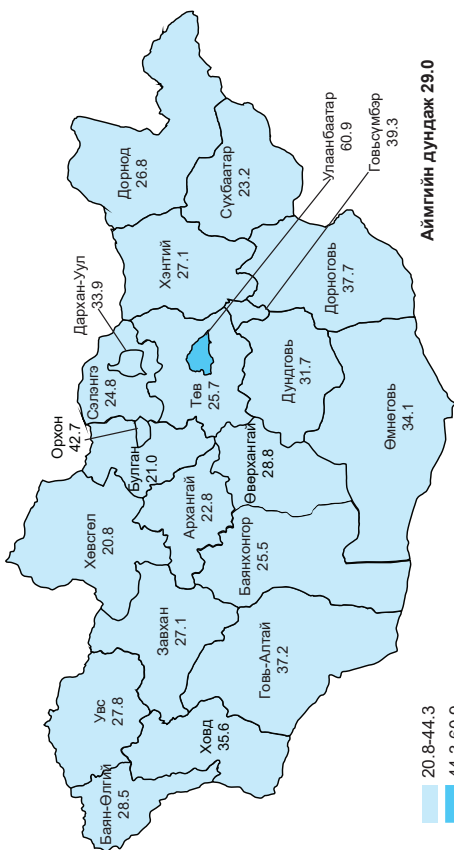
№	Аймаг хотын нэр	Бүгд	Халдварт ба шинэ эмчлэгдсэн өвчнөөс үрэлж буй өвчнүүдийн тоо																					
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Архангай	1978.1	56.9	42.5	17.5	32.7	41.4	118.9	3.3	4.3	323.7	322.3	190.0	38.9	129.7	312.9	255.8	6.8	2.6	0.2	48.2	6.7	3.9	18.8
2	Баян-Өлгий	3183.0	48.1	57.1	39.8	31.5	34.6	227.7	33.1	15.8	596.1	436.2	344.9	70.3	298.4	338.4	422.7	10.1	19.3	1.1	55.6	3.2	0.0	99.0
3	Баянхонгор	2831.3	48.7	71.7	10.2	66.5	86.6	243.6	60.5	15.3	403.4	391.6	305.1	102.5	145.2	383.2	278.1	18.3	6.4	0.0	53.4	4.0	4.0	132.9
4	Булган	2048.2	74.5	42.9	7.2	44.0	62.9	108.6	0.5	4.1	441.7	345.5	146.2	56.6	53.0	285.5	194.2	13.3	1.5	0.0	66.6	6.2	0.3	92.8
5	Говь-Алтай	2526.5	83.9	72.0	9.7	47.6	51.9	159.4	4.7	11.8	348.7	249.5	260.6	112.8	63.3	303.3	298.1	86.9	5.7	1.6	117.1	5.7	8.8	223.4
6	Говь-Сүмбэр	3634.5	185.9	35.4	16.6	47.0	51.4	166.5	1.1	8.9	366.8	974.7	335.2	169.3	465.8	289.9	381.1	32.1	0.0	5.0	100.7	0.0	1.1	0.0
7	Дархан-Уул	2929.4	105.1	56.3	11.8	64.8	141.3	246.8	7.9	11.5	366.7	409.2	251.6	71.2	275.5	220.2	282.6	25.8	1.9	0.2	95.4	19.6	3.2	260.8
8	Дорноговь	2702.4	81.5	65.2	5.9	36.0	40.8	268.0	9.9	4.7	309.9	561.6	251.5	67.3	184.7	163.5	287.7	27.9	2.4	0.0	94.8	3.8	4.9	230.4
9	Дорнод	2396.5	96.5	71.3	9.8	22.1	79.3	67.6	39.6	5.1	254.4	384.7	271.4	98.3	73.8	157.2	288.9	21.6	4.3	1.3	80.4	17.7	2.6	148.8
10	Дундговь	2197.6	14.8	31.7	11.6	38.8	16.1	69.4	4.5	9.4	270.7	456.9	251.6	55.3	107.8	223.1	278.2	9.9	1.7	0.0	66.0	5.6	1.5	273.2
11	Завхан	2877.8	102.4	52.6	9.4	41.6	84.1	386.6	4.1	12.7	404.8	394.5	272.8	142.2	174.6	392.6	304.9	22.0	2.6	1.1	48.5	0.0	1.5	22.2
12	Орхон	3592.4	79.3	62.0	6.4	72.2	105.6	165.6	15.5	29.7	633.6	563.1	345.8	41.7	240.8	169.5	326.4	46.1	5.1	0.0	107.8	17.6	7.5	551.1
13	Өвөрхангай	2668.5	39.5	30.2	10.1	28.7	48.2	176.0	11.6	7.9	380.0	417.8	320.7	96.5	95.3	267.3	275.9	38.4	4.3	1.4	87.0	46.7	2.9	282.0
14	Өмнөговь	2393.7	44.6	27.3	15.5	66.2	44.5	172.8	6.4	2.4	290.6	400.2	203.3	66.6	332.2	202.1	334.2	30.4	1.3	0.0	87.9	0.0	12.1	52.9
15	Сүхбаатар	2516.6	113.6	46.3	12.0	40.7	91.5	283.4	11.4	4.1	282.7	465.0	197.1	73.3	212.6	242.1	321.8	3.8	2.7	0.6	100.9	6.5	4.6	0.0
16	Сэлэнгэ	2407.8	50.6	76.0	12.4	89.6	43.6	145.9	0.0	7.5	292.3	510.1	167.3	49.3	89.0	298.3	263.9	16.9	0.6	0.0	42.6	1.1	1.2	249.5
17	Төв	1835.9	60.8	33.2	3.7	37.2	55.0	107.8	2.1	2.6	273.6	392.1	114.5	73.7	76.3	263.8	167.5	9.9	1.7	0.0	38.6	5.2	5.0	111.6
18	Увс	2636.4	82.8	76.5	7.7	28.5	39.9	230.4	16.8	4.3	439.1	481.8	291.9	81.0	92.5	313.2	308.7	14.9	5.7	0.0	86.1	0.0	8.3	26.2
19	Ховд	3176.1	68.4	85.0	12.4	43.3	68.7	239.9	15.7	19.0	486.5	548.1	369.1	114.4	376.6	264.5	294.3	47.1	5.8	1.9	96.2	7.2	7.4	4.6
20	Хөвсгөл	2207.4	58.7	32.4	10.1	32.9	39.5	124.9	11.7	6.5	438.8	381.4	208.3	40.3	93.1	275.3	241.4	21.0	4.9	0.7	57.1	35.9	1.4	91.0
21	Хэнтий	2592.4	116.0	57.9	7.1	39.1	72.9	392.0	0.4	19.1	255.6	483.1	247.2	91.6	250.8	213.7	252.2	12.6	1.9	0.0	70.3	6.9	1.9	0.0
22	АЙМГИЙН ДУНДАЖ	2619.1	71.5	54.2	12.0	55.1	63.0	194.6	13.6	10.2	385.2	437.8	254.3	76.3	173.3	266.2	285.4	24.0	4.4	0.6	74.0	11.7	4.0	147.8
23	Улаанбаатар	3588.3	61.2	199.0	10.3	74.7	100.4	224.4	77.0	14.6	419.8	595.6	439.0	69.9	205.7	253.9	415.8	39.4	18.8	4.0	168.5	21.9	7.0	167.5
24	Улсын дундаж	3082.8	66.6	123.5	11.2	64.5	80.9	208.9	43.9	12.3	401.8	513.3	342.7	73.2	188.8	260.3	347.8	31.4	11.3	2.2	119.2	16.6	5.4	157.2

АМБУЛАТОРИД БҮРТГЭГДСЭН ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛ (10 000 ХҮН АМД), 2023 ОН

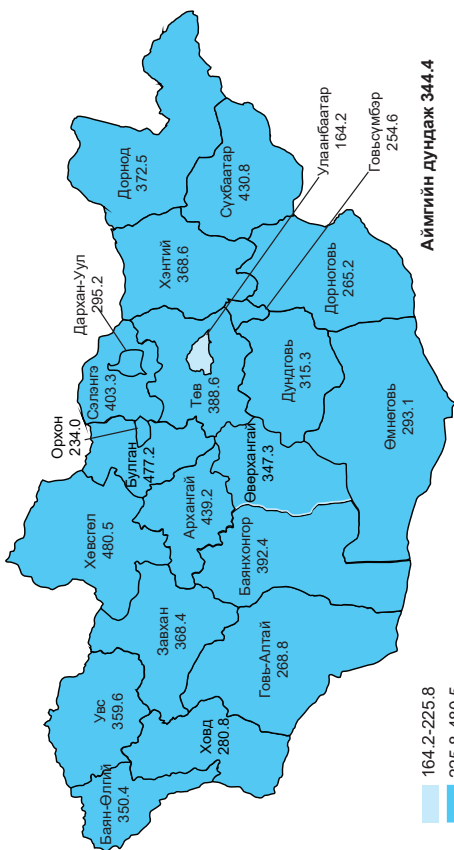
№	Аймаг, хотын нэр	Бүгд	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
		Халдварт ба шимтгэлд зарим өвчин	Кадаг	Цус, цус төлжүүлэх эрхтний өвчин ба дархлааны механизм хамарсан эмгэг	Логоод шүүрэг, гэжээлийн ба бодисын солилцооны өвчүүд	Сэтгэцийн ба зан төрхийн эмгэг	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	Няд ба түүний дайврын өвчүүд	Чих ба хөхлөг сэртний өвчин	Эүрх-сүлдэсний тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Арьс ба арьсан доорх эсэргэлийн өвчин	Няньв нийдэг ходоглох өвчин	Я-бүлчгийн тогтолцооны эмгэг	Жирэмсэн, төрөлт ба төрсний дараах үе	Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	Өөр бүлэгт ангилалаагүй шинж тэмдэг, зовиур, өвчлөлийн ба лаборатораторийн өвчин	Гэмтэл, хордлого ба гаднын шалтгаалт бүсэд тодорхой эмгэг	Шалтгаан нь тодорхойгүй шинж тэмдэг /U00-U49/	Уламжлалт анагаах ухаанаар оношлогдсон өвчлөл /TM/		
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1	Архангай	11003.4	66.3	119.8	59.8	290.9	156.0	481.5	339.6	323.9	1261.9	2130.5	2063.4	472.1	596.0	1480.1	94.2	25.6	670.3	1.7	670.3	12.0	323.9	
2	Баян-Өлгий	12212.6	35.8	124.8	143.8	304.5	50.3	804.7	667.2	508.9	1900.6	1522.0	2710.6	522.6	714.0	1629.7	133.2	18.2	172.4	40.3	172.4	0.7	125.5	
3	Баянхонгор	9477.2	114.2	171.2	23.6	175.0	225.7	617.5	435.4	261.9	1099.9	2158.2	1493.4	404.1	498.5	1069.6	21.0	59.1	151.0	12.2	151.0	22.8	367.6	
4	Булган	15015.8	51.1	140.3	30.0	237.4	45.8	538.2	513.1	229.1	3577.1	2479.2	3438.3	496.8	451.4	1769.2	73.0	42.4	395.7	0.2	395.7	2.5	481.7	
5	Говь-Алтай	11227.9	66.4	220.3	26.3	383.1	174.9	662.9	491.9	295.5	1149.1	1647.1	2834.1	588.7	303.5	1223.2	190.7	33.0	761.0	16.6	761.0	21.6	70.3	
6	Говь-Сүмбэр	4275.0	159.3	28.8	1.7	97.9	92.4	116.2	157.1	123.9	705.9	1061.0	563.1	207.4	247.8	374.5	2.8	27.7	299.8	1.1	299.8	2.8	0.0	
7	Дархан-Уул	6409.8	113.8	57.6	10.5	230.9	98.8	242.6	738.8	233.5	409.2	1924.7	1199.1	449.4	93.5	313.3	3.4	2.6	225.5	0.5	225.5	25.7	30.9	
8	Дорноговь	16148.2	196.1	56.1	16.5	231.5	78.9	1045.6	687.4	593.0	1588.0	4411.9	3458.0	878.6	861.9	1377.8	22.2	88.8	429.4	0.0	429.4	34.8	41.8	
9	Дорнод	12143.0	278.8	19.5	32.4	422.1	97.1	384.8	797.1	463.4	953.3	2900.4	3229.0	727.1	641.3	758.7	132.1	25.7	145.2	7.4	145.2	42.8	35.7	
10	Дундговь	11442.8	65.4	50.4	26.6	347.6	120.0	578.8	696.2	367.7	1121.0	2297.2	2881.6	553.7	481.9	1185.5	42.0	26.1	419.8	0.6	419.8	26.1	114.0	
11	Завхан	16844.0	69.0	129.8	37.6	375.3	243.5	1030.9	717.7	269.0	2582.4	3000.2	3928.0	675.4	525.8	1886.7	136.4	69.3	718.1	6.5	718.1	4.0	220.9	
12	Орхон	7344.7	99.6	123.9	17.8	320.9	56.1	329.2	469.9	222.6	825.0	1543.5	1357.3	437.4	438.1	896.1	95.0	4.0	83.5	2.4	83.5	1.7	11.5	
13	Өвөрхангай	5322.1	67.7	96.4	8.4	51.4	60.9	271.2	477.7	102.4	562.5	1051.0	907.6	331.8	201.1	741.5	30.5	6.0	268.6	12.2	268.6	5.8	48.6	
14	Өмнөговь	14609.4	179.9	109.4	39.0	366.2	71.7	891.7	726.5	480.6	1260.6	3972.0	3106.5	711.0	491.0	1340.4	133.4	133.4	161.6	0.0	161.6	45.2	363.5	
15	Сүхбаатар	7235.3	118.3	41.0	23.8	138.2	130.3	514.5	260.7	149.1	630.2	2540.8	1100.1	585.9	308.3	396.0	9.7	36.0	193.6	9.3	193.6	21.7	0.0	
16	Сэлэнгэ	7463.5	61.0	50.4	18.7	266.2	48.2	296.7	352.7	312.3	961.9	1487.2	1338.4	413.3	298.9	795.2	25.9	21.8	316.4	0.0	316.4	93.7	301.4	
17	Төв	12539.2	119.9	77.7	27.9	272.5	201.1	557.9	646.6	286.3	1885.7	3009.9	2160.3	618.7	692.4	1172.7	76.6	24.1	604.8	0.1	604.8	14.5	58.8	
18	Увс	11116.5	54.0	85.4	21.0	272.4	94.1	1074.5	807.5	428.9	1452.5	2245.6	2213.7	673.6	468.2	970.8	15.1	21.5	109.0	16.1	109.0	10.2	0.0	
19	Ховд	13507.0	61.4	113.2	67.0	504.4	96.9	765.1	516.2	611.7	1786.0	2258.4	2998.9	630.5	787.2	1624.2	192.4	43.7	218.5	49.4	218.5	5.9	66.3	
20	Хөвсгөл	10305.2	104.6	178.4	42.8	166.3	65.4	818.0	495.2	189.4	2097.1	1949.6	2142.7	330.7	434.2	1043.8	19.4	34.9	111.9	32.2	111.9	3.3	0.0	
21	Хэнтий	12668.1	52.6	178.7	32.0	235.4	233.8	938.6	379.4	316.6	2171.1	3039.0	1904.3	627.6	983.1	1247.5	0.0	30.5	231.7	0.5	231.7	13.0	0.0	
22	Аймгийн дундаж	10762.6	98.5	107.4	36.3	269.3	111.9	620.4	551.4	323.0	1423.6	2270.2	2197.5	532.7	502.5	1111.0	68.8	34.5	297.5	11.6	297.5	19.8	124.1	
23	Улаанбаатар	11801.6	135.6	345.6	80.7	492.9	99.3	659.4	558.8	281.1	1325.9	1560.9	1958.4	746.7	647.8	1193.2	164.0	75.8	1273.8	16.8	1273.8	9.1	69.4	
24	Улсын дундаж	11259.7	116.3	221.4	57.6	376.3	105.9	639.1	554.9	303.0	1376.9	1930.8	2083.1	635.1	572.0	1150.3	114.3	54.3	764.7	14.1	764.7	14.7	97.9	

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН ХҮРТЭЭМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

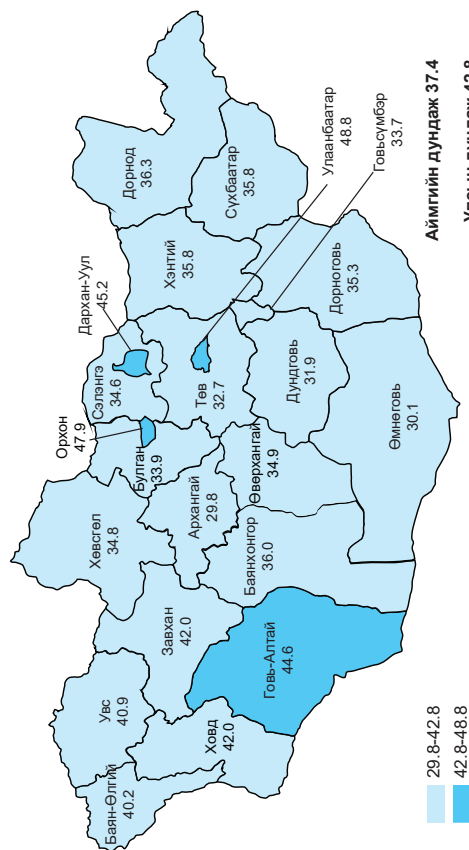
10 000 хүн амд ногдох их эмчийн тоо

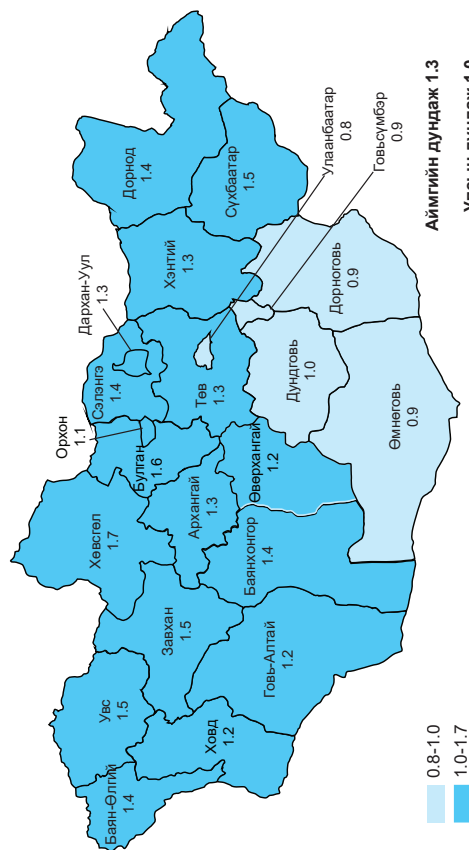
Нэг их эмчид ногдох нэгдэх хүний тоо

10 000 хүн амд ногдох сүвिलाгчийн тоо

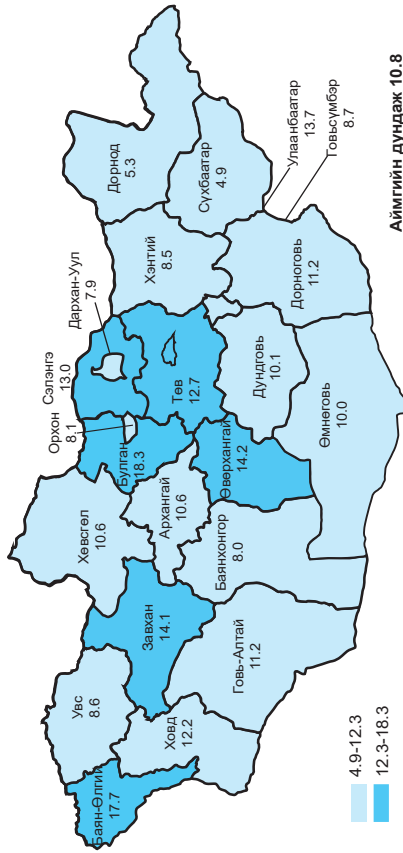

Их эмч, сүвिलाгчийн харьцаа

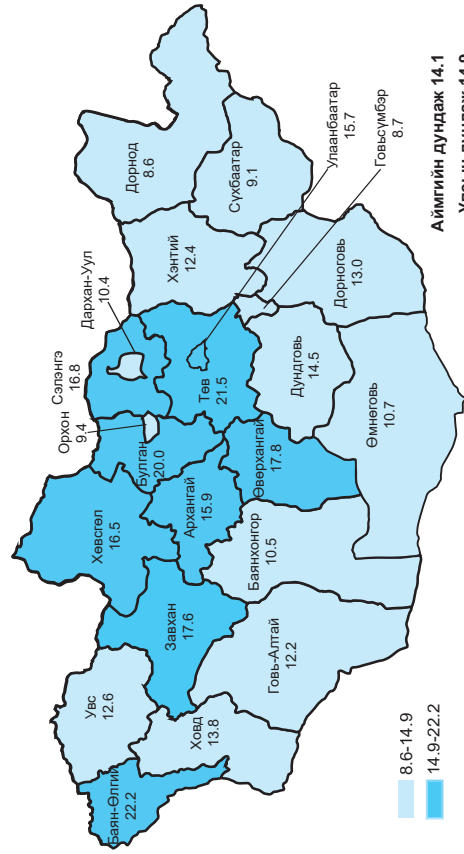

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЧАНАР, ХҮРТЭЭМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

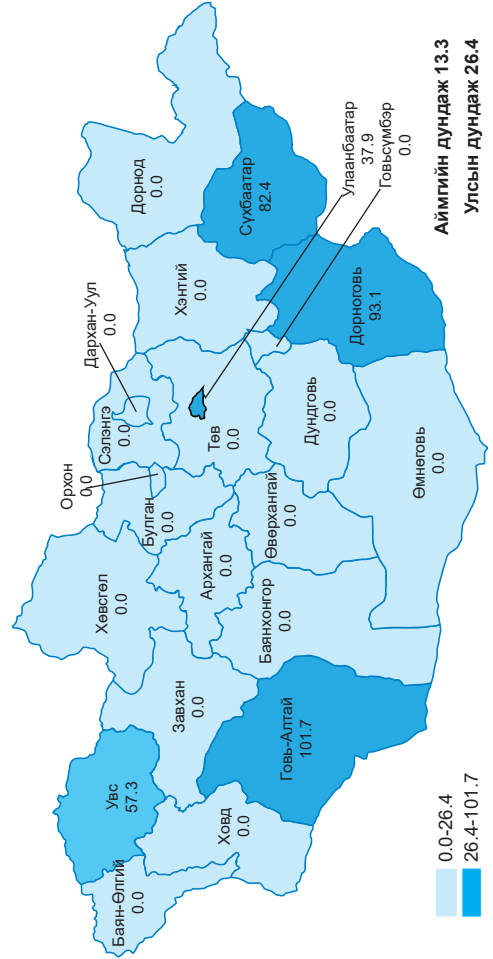
Нялхсын эндэгдэл 1000 амьд төрөлтөд

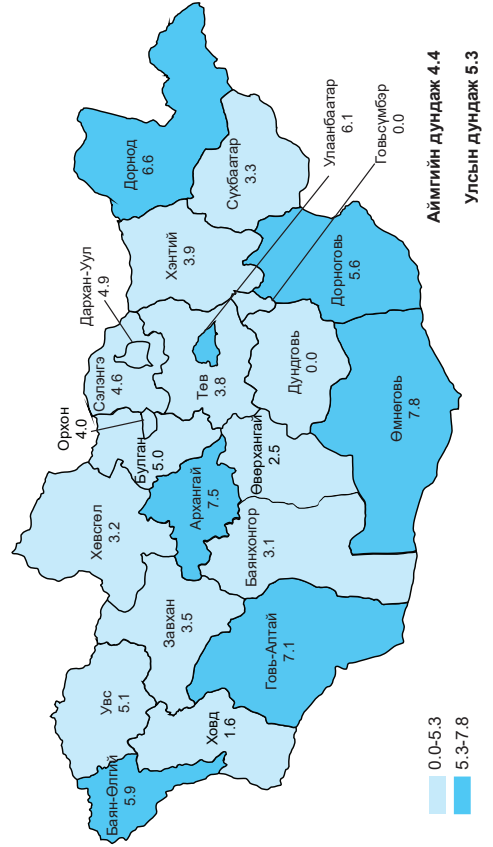
Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд

Эхийн эндэгдэл, 100 000 амьд төрөлтөд

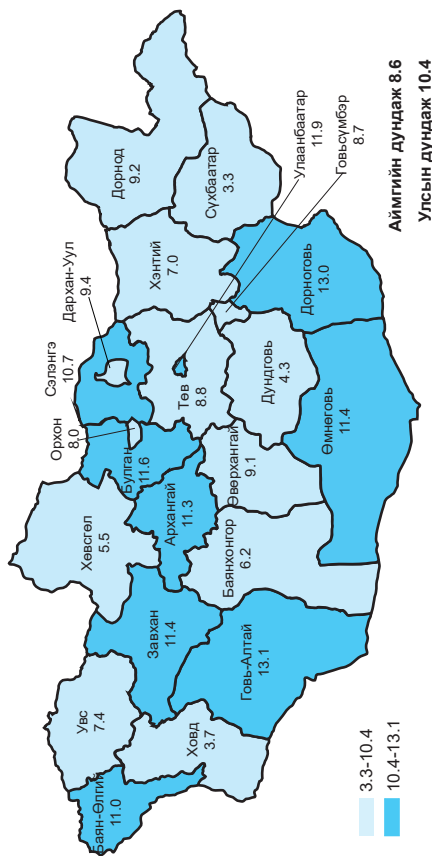

Амьгүй төрөлт /1000 амьд, амьгүй төрөлтөд/

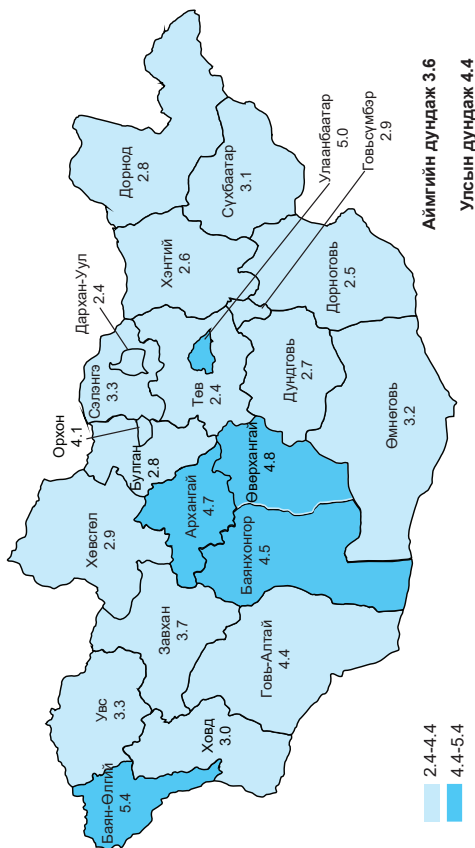

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЧАНАР, ХҮРТЭЭМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

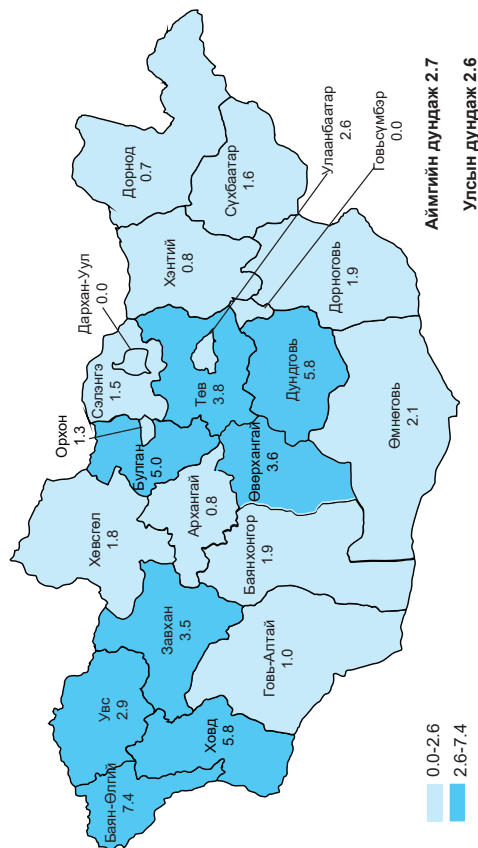
Перинаталь эндэгдлийн түвшин /амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд/

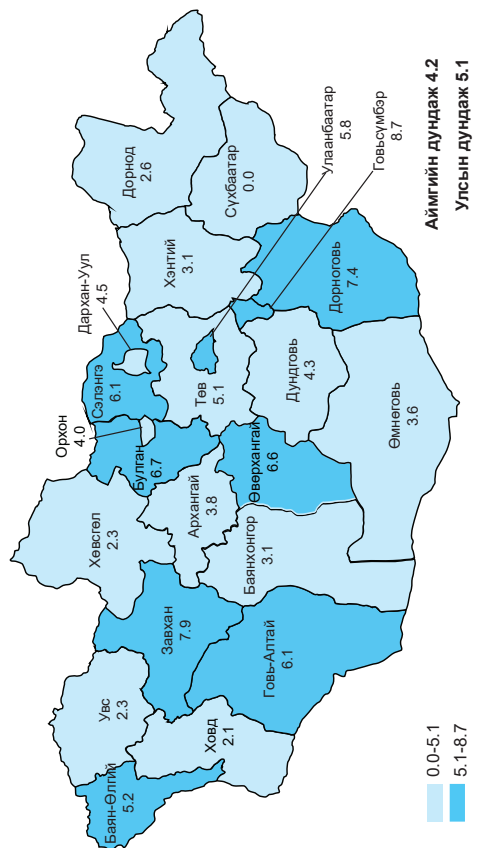
2500 граммаас доош жинтэй төрсөн хүүхдийн эзлэх хувь

Хожуу нярайн эндэгдлийн түвшин /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/

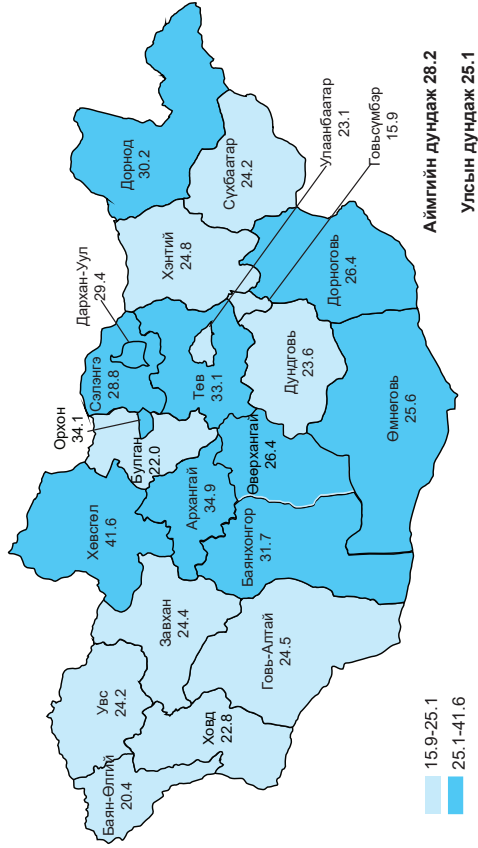
Эрт нярайн эндэгдлийн түвшин /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/

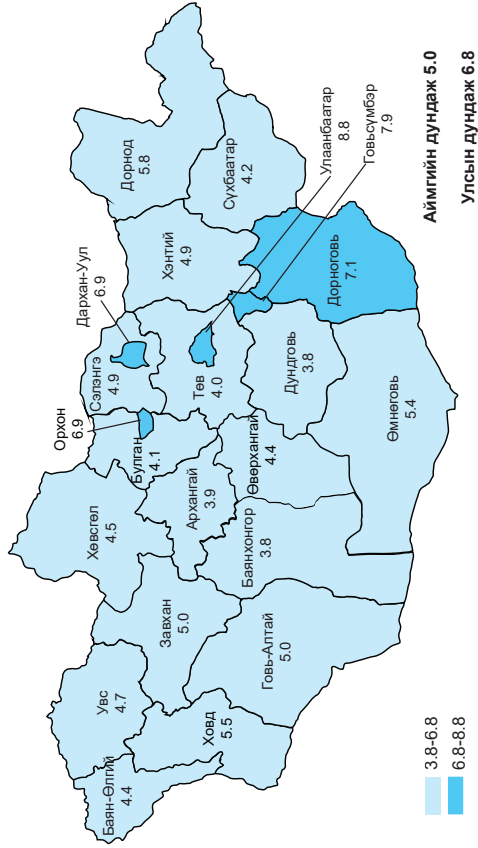
ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЧАНАР, ХҮРТЭЭМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

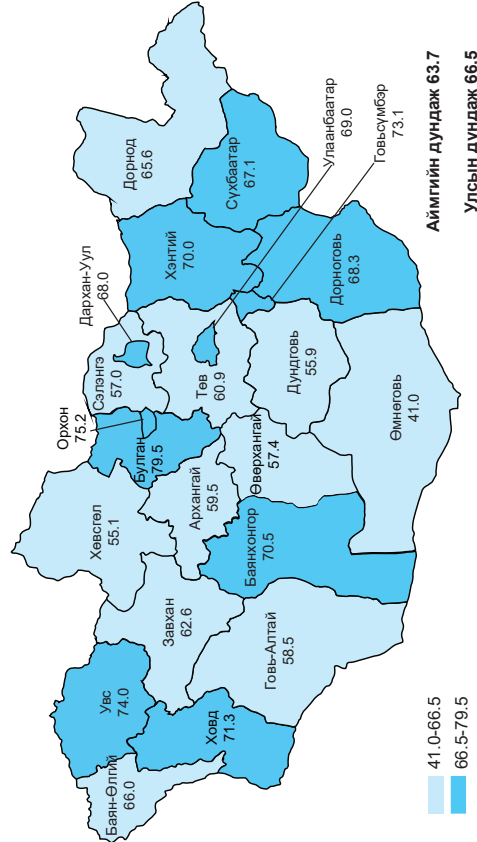
Амбулаторийн нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь

Жилд нэг иргэний үзүүлсэн дундаж тоо

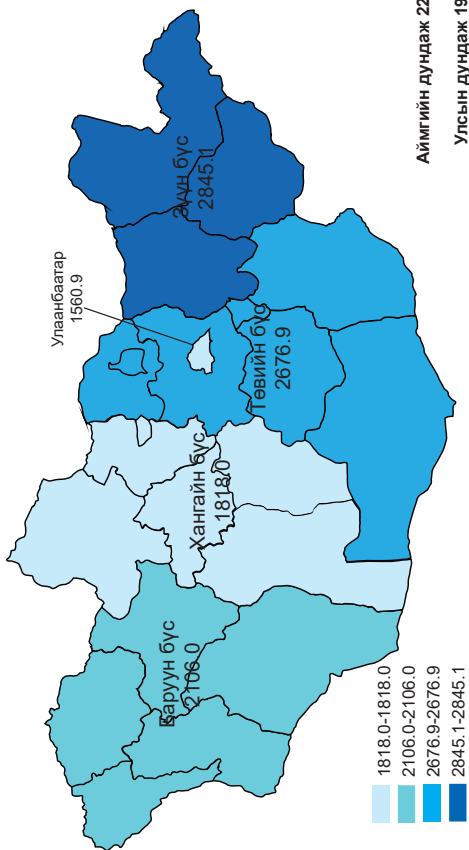

Орны фонд ашиглалтын хувь

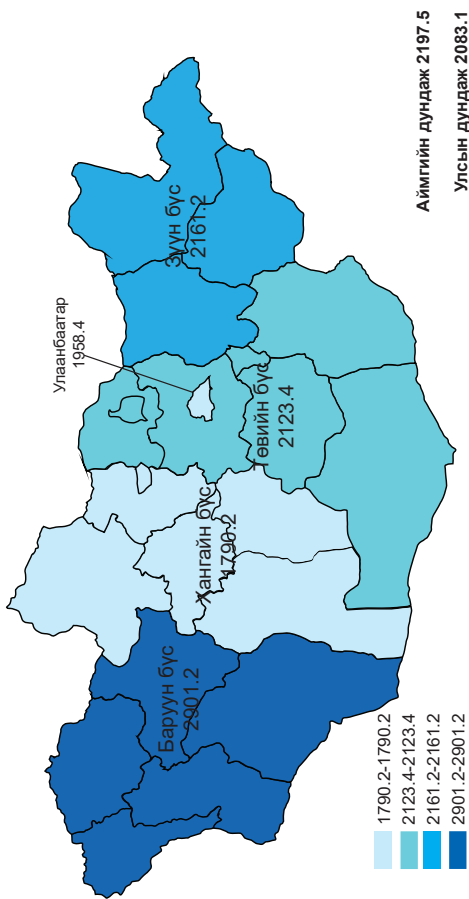

ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН, 10 000 ХҮН АМД

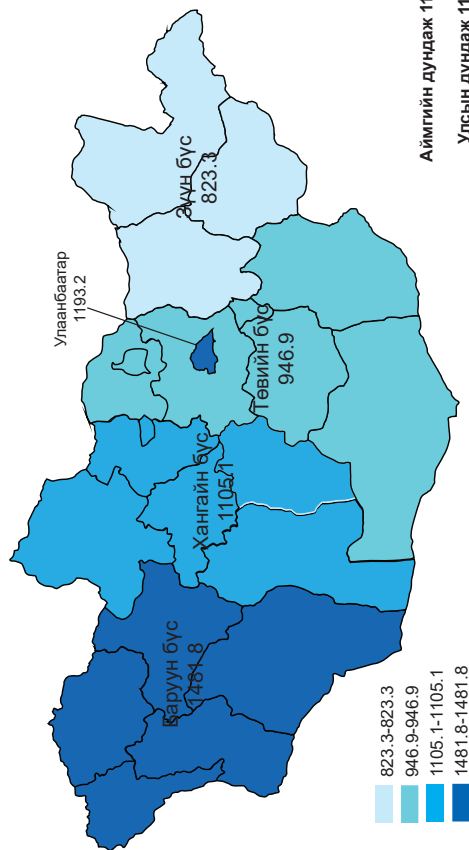
Амьсгалын тогтолцооны өвчин

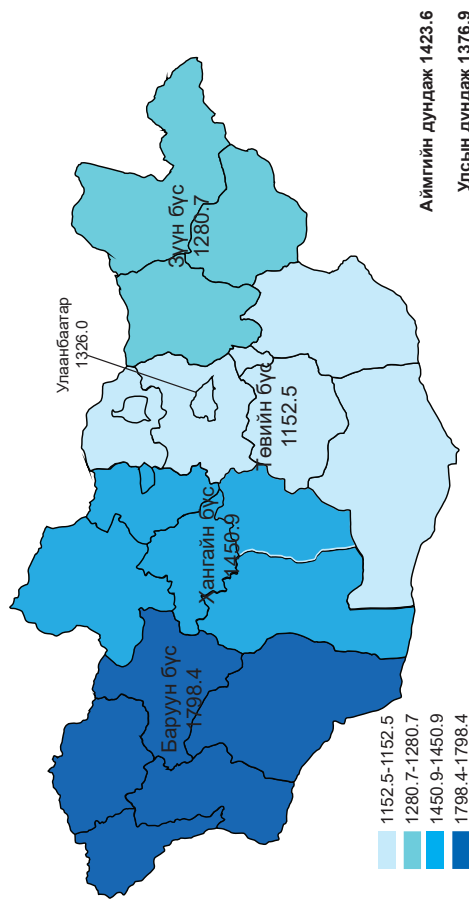
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин

Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин

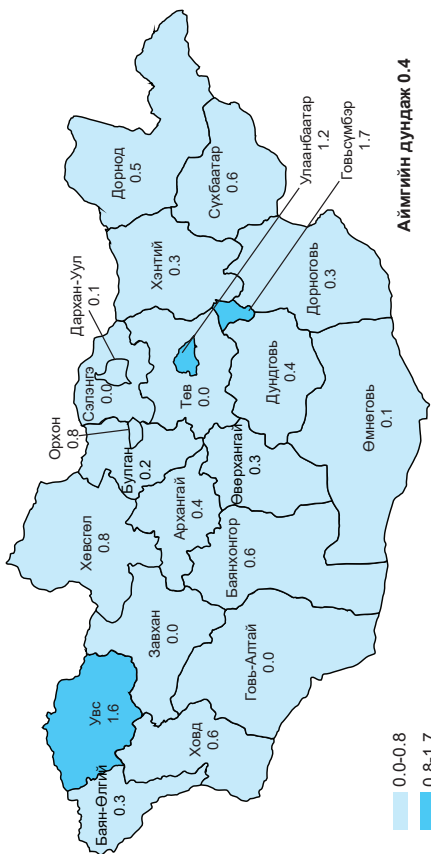

Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин

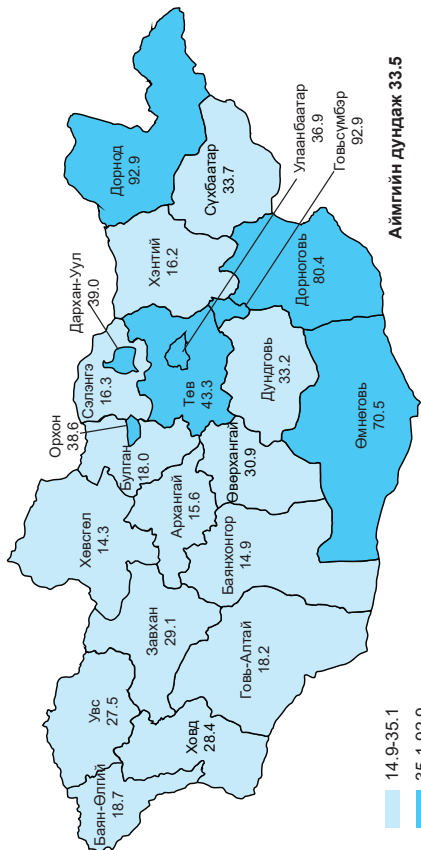

ЗАРИМ ХАЛДВАРТ ӨВЧИН, 10 000 ХҮН АМД

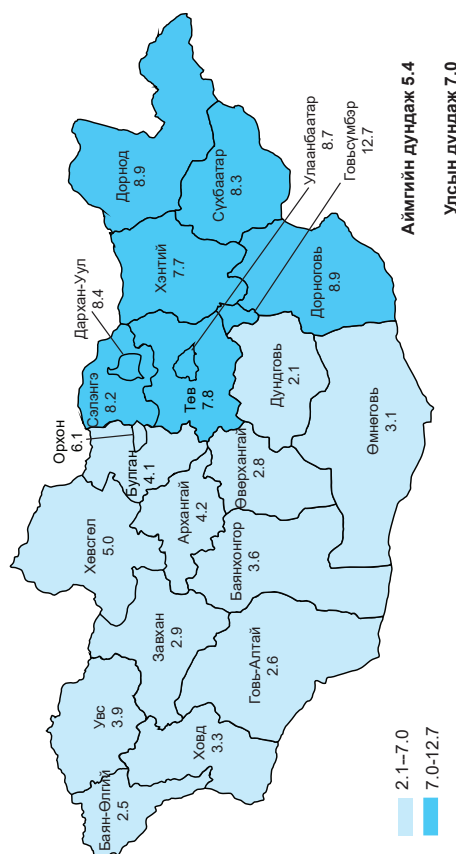
Вируст гепатит

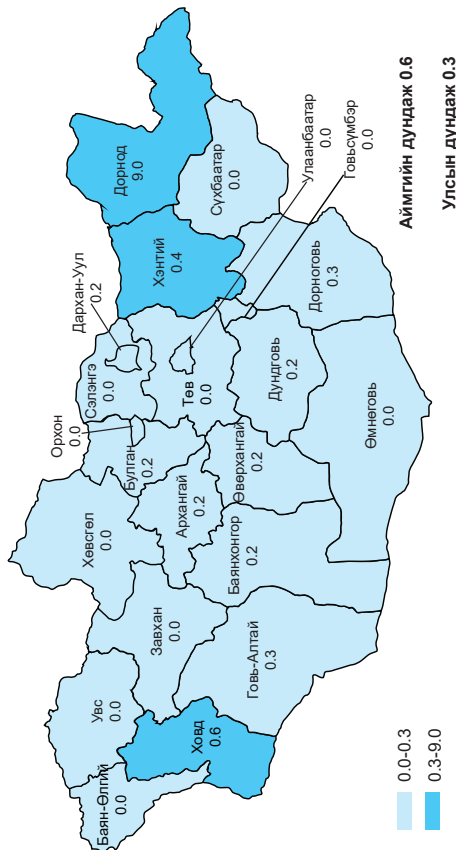
Салхин цэцэг

Сүрьеэ

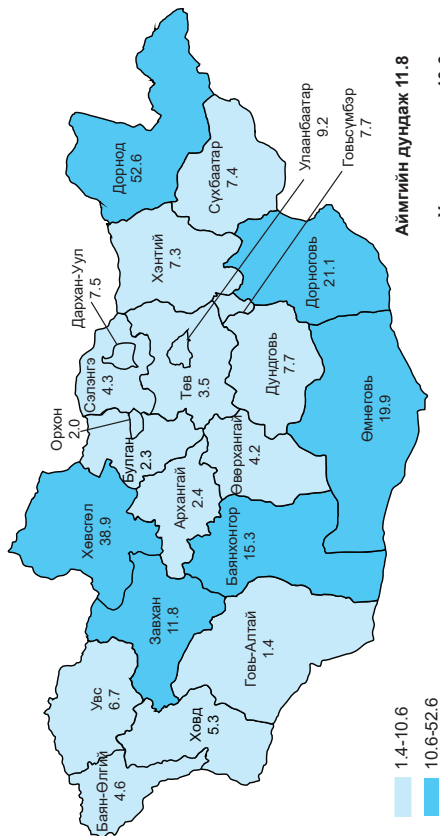

Бруцеллёз

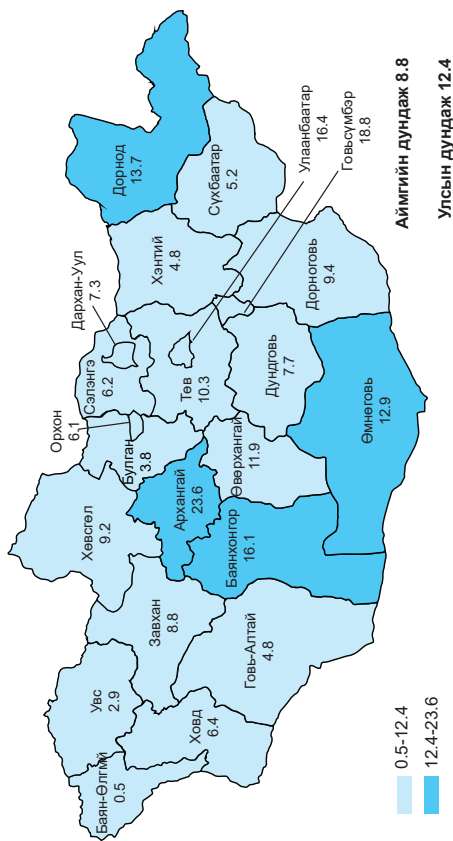

ЗОНХИЛОН ТОХИОЛДОХ БЭЛГИЙН ЗАМЫН ХАЛДВАР, 10 000 ХҮН АМД

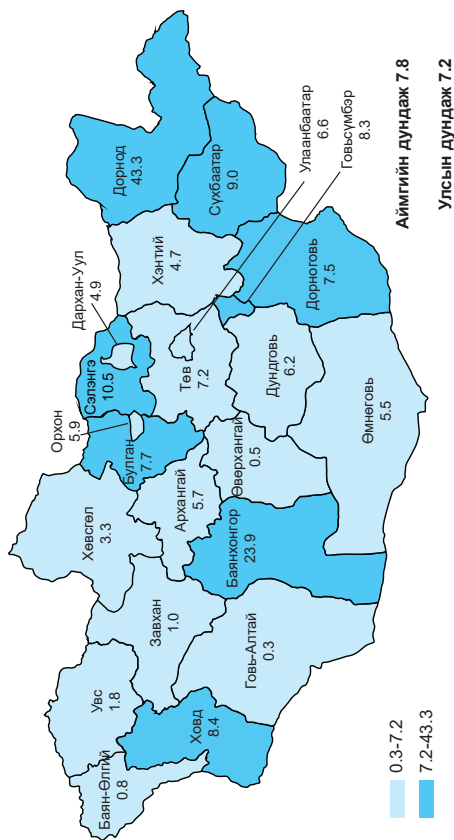
Заг хүйтэн

Тэмбүү

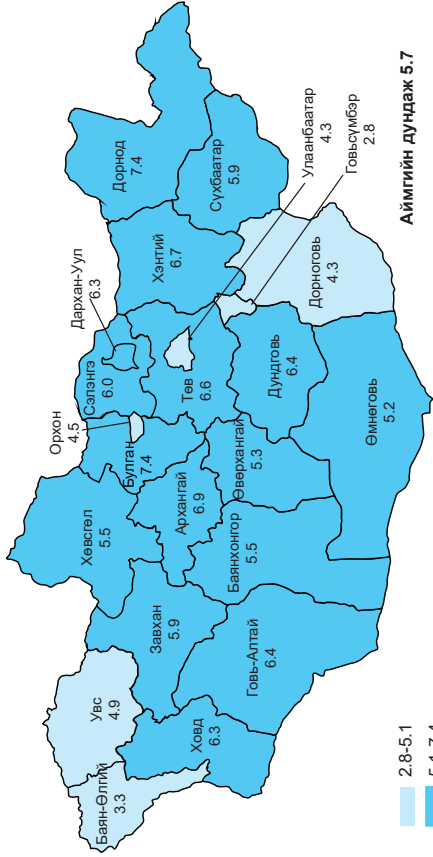

Трихомоноз

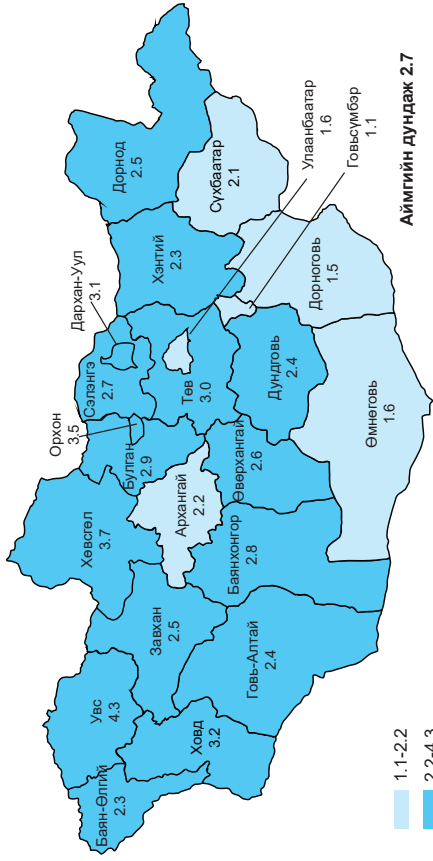

ХОРТ ХАВДРЫН НАС БАРАЛТ, 10 000 ХҮН АМД

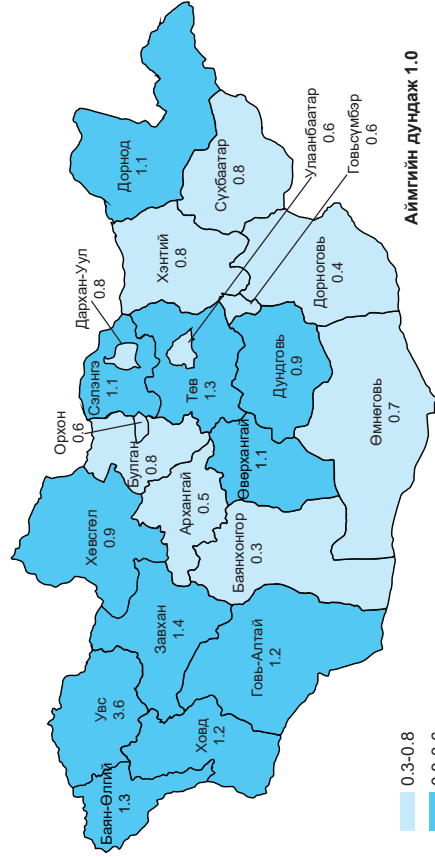
Элэгний хорт хавдрын нас баралт

Ходоодны хорт хавдрын нас баралт

Улаан хоолойн хорт хавдрын нас баралт

Уушгины хорт хавдрын нас баралт

